ANTHONY TROLLOPE

Turnurile din Barchester

EDITURA EMINESCU

Anthony Trollope

Turnurile din Barchester

Traducerea de
Al.-D. Grigorescu

EDITURA EMINESCU

1987

CINE VA FI NOUL EPISCOP?

În ultimele zile ale lui iulie 185..., în Barchester, oraş de reşedinţă episcopală, se punea întrebarea de mare interes: cine va fi episcop?

Moartea bătrânului doctor Grantly, care ocupase mulţi ani, fără prea multă autoritate, scaunul de episcop, a avut loc exact în momentul în care guvernul trecea din mâinile lordului... în cele ale lordului... Boala acestui bătrân cumsecade fusese lungă şi, spre sfârşit, tuturor li se părea important să ştie dacă noua numire va fi făcută de un cabinet conservator sau de unul liberal.

Era destul de limpede că fostul prim-ministru făcuse mai de mult o alegere. Dacă hotărârea ar fi rămas în mâinile sale, mitra ar fi încununat fruntea arhidiaconului Grantly, fiul bătrânului episcop. Arhidiaconul era cel care se îngrijea de multă vreme de treburile eparhiei, iar cu câteva luni înainte de moartea tatălui său se zvonise – confidenţial – că el va fi succesorul acestuia.

Episcopul Grantly murise tot atât de liniştit precum trăise – discret, fără crize de durere sau delir. Şi-a dat ultima suflare aproape fără să atragă atenţia celor care nu mai ştiau de mult dacă mai e sau nu în viaţă.

Au fost momente de grea încercare pentru arhidiacon, căruia cei în drept îi pregăteau succesiunea. Nu se poale spune că primul-ministru îşi exprimase prea clar promisiunea privind episcopatul doctorului Grantly. Era un om prea reţinut pentru asta. Există un proverb cu pielea ursului din pădure, şi cei care ştiu cât de cât ceva despre funcţiile oficiale mai mult sau mai puţin importante, îşi vor da seama că o promisiune, chiar dacă e făcută în doi peri, poate să încurajeze uimitor de mult un postulant, deşi

persoana de care depinde numirea strecoară doar câteva cuvinte, ca de exemplu: „Domnul cutărică este, într-adevăr, un om în plină afirmare...”

Asemenea cuvinte fuseseră strecurate, iar cei care le auziseră îşi dăduseră seama că treburile eparhiei Barchester vor rămâne în mâinile arhidiaconului. Primul-ministru de pe atunci se afla tot timpul la Oxford şi petrecuse de minune o noapte la rectorul Colegiului Lazarus. Acest rector – despre care se spunea că ar conduce cel mai select şi mai bogat colegiu din Oxford – era prietenul cel mai apropiat şi sfătuitorul cel mai de încredere al arhidiaconului. Cu ocazia vizitei primului-ministru, bineînţeles că şi dr. Grantly se afla pe acolo, întâlnirea fiind foarte agreabilă. A doua zi de dimineaţă, dr. Gwynne, rectorul, îi spusese arhidiaconului că, după părerea sa, lucrurile se aranjaseră.

Pe atunci, bătrânul episcop mai avea foarte puţin de trăit, dar şi guvernul se clătina. Dr. Grantly a plecat fericit de la Oxford, cu moralul ridicat, revenind la locul său, în palat, pentru a se ocupa, în continuare, de ultimele îndatoriri ale unui fiu faţa de tatăl său; pe care, trebuie să recunoaştem, le-a împlinit cu mai multă grijă decât ar fi fost de aşteptat din partea cuiva cu purtări atât de mondene.

Cu o lună înainte, doctorii anunţaseră că episcopul nu o va putea duce decât patru săptămâni. După ce a trecut luna, doctorii s-au minunat şi au prelungit termenul cu încă două săptămâni. Bătrânul era hrănit numai cu vin, şi totuşi continuă să trăiască şi după aceste două săptămâni. Iar zvonurile despre căderea guvernului se auzeau din ce în ce mai des. Sir Lamda Mewnew şi sir Omicron Pie, cei doi renumiţi doctori londonezi, sosiţi pentru a cincea oară au declarat, clătinând din capetele lor savante, că încă o săptămână de viaţă n-ar mai fi posibilă; şi, apoi, luând loc la masa din sufrageria episcopală, i-au comunicat în şoaptă arhidiaconului zvonul ştiut numai de ei: că guvernul va cădea peste cinci zile. Fiul, întorcându-se în camera tatălui său, i-a dat el însuşi puţinul vin de Madeira care-l mai ajuta să supravieţuiască şi, aşezându-se pe marginea patului, a început să-şi cântărească şansele.

Guvernul se va schimba, deci, în cinci zile: iar tatăl său

urma să moară în... Nu, respingea acest calcul. Guvernul se va schimba şi eparhia va rămâne vacantă probabil în aceiaşi timp. Se făceau multe supoziţii cu privire la cei care ar fi putut veni la putere şi se presupunea că pentru formai ea unui nou cabinet ar fi nevoie de o săptămână în această săptămână nu rămâneau, oare, în funcţiile lor, cei care urmau să plece odată cu guvernul? Dr. Grantly credea ca aşa se va întâmpla, dar nu era sigur; apoi se miră de propria-i ignoranţă într-o asemenea chestiune.

Încerca sa nu se mai gândească la această problemă, însă nu reuşi. Cursa era atât de strânsă şi preţul pus în joc era atât de mare... Îşi coborî privirea asupra figurii impasibile, imperturbabile a muribundului. Nu se citea niciun senin de în arte sau de boală; faţa era ceva mai suptă decât pe vremuri, ceva mai palidă şi trăsăturile adâncile de bătrâneţe erau mai accentuate, dar se părea că viaţa mai putea dăinui mea multă vreme. Sir Lamda Mewnew şi sir Omicron Pie greşiseră de trei ori până acum şi ar mai fi putut greşi încă de trei ori de-acum înainte. Bătrânul episcop dormea douăzeci din douăzeci şi patru de ore, dar în scurtele momente când era treaz îi recunoştea atât pe fiul, cât şi pe bunul său prieten, Mr. Harding, socrul arhidiaconului, şi le mulţumea duios pentru dragostea şi grija lor. Acuma dormea ca un prunc, cu faţa în sus, cu gura abia întredeschisă şi cu puţinele sale fire albe albe ieşind de sub bonetă; răsuflarea de-abia i se auzea, iar mâna subţire şi uscăţivă sta nemişcată pe pled. Nimic nu părea să vorbească despre trecerea bătrânului de pe această lume, pe cealaltă.

Dar gândurile celui care stătea alături de el şi îl privea erau foarte triste. Ştia că trebuia să se întâmple acum sau niciodată. Trecuse de cincizeci de ani şi erau slabe speranţe că prietenii care îşi părăseau acum posturile se vor întoarce curând. Niciun alt prim-ministru britanic, în afară de cel prezent, cel care urma să plece, nu s-ar fi putut gândi să-l facă pe dr. Grantly episcop. Aşa reflectă multă vreme, cu mâhnire, într-o linişte deplină, şi apoi privi spre acea figură pe care se mai vedeau încă semne de viaţă: abia îndrăznea să se întrebe dacă într-adevăr ar fi dorit ca tatăl său să moară.

A fost un efort mântuitor şi întrebarea şi-a găsit răspunsul imediat. Mândrul, ambiţiosul om de lume căzu în genunchi lângă pat şi luând mâna episcopului, începu să se roage cu înflăcărare pentru iertarea păcatelor.

Obrazul îi era fiică îngropat în aşternut, când uşa dormitorului se deschise fără zgomot, şi domnul Harding intră cu pas uşor. Veghea domnului Harding la căpătâiul bolnavului fusese aproape tot atât de constantă ca şi cea a arhidiaconului. Stătea alături de arhidiacon, neobservat, şi ar fi îngenuncheat şi el, dacă nu s-ar fi temut că va provoca a tresărire care l-ar fi deranjat pe muribund. Dr. Grantly îl observă însă imediat şi se ridică. Domnul Harding îi luă mâinile şi le strânse cu căldură. Erau mai prieteni ca niciodată. Chiar şi după aceste momente grele, sentimentele le-au rămas intacte. Stând astfel, cu mâinile împreunate, lacrimile li se scurgeau fără contenire pe obraji.

— Fiţi binecuvântaţi, dragii mei! spuse episcopul, cu o voce slabă, când se trezi. Fiţi binecuvântaţi! Să vă binecuvânteze Dumnezeu pe amândoi, copiii mei! Şi în clipa accea muri.

Nu s-a auzit niciun horcăit, nu s-a văzut nicio sforţare îngrozitoare „niciun semn palpabil al morţii; doar maxilarul îi căzu ceva mai mult, iar ochii, până atunci mereu închişi într-un somn lung. Acum rămaseră deschişi şi ficşi. Nici domnul Harding, nici doctorul Grantly nu erau siguri că viaţa se stinsese, dar amândoi presupuneau.

— Cred că s-a sfârşit, spuse domnul Harding, strângând încă mâinile celuilalt. Cred – nu *sper* – că aşa e.

— Mă duc să sun clopoţelul, spuse celălalt, aproape şoptit. Doamna Phillips ar trebui să fie aici.

Doamna Phillips, sora, sosi repede şi, imediat, cu mâini sigure, închise pleoapele deschise.

— S-a sfârşit, doamnă Phillips? întrebă Harding.

— Sfinţia sa nu mai este! spuse doamna Phillips, întorcându-se şi făcând o plecăciune cu o figură solemnă. S-a stins ca un prunc care doarme.

— E o mare uşurare, părinte! spuse domnul Harding; o mare uşurare – Doamne, ce om minunat! Of, fie ca şi ultimele noastre clipe să fie tot atât de liniştite ca ale sale!

— Sigur, spuse doamna Phillips. Slavă ţie Doamne pentru mila ta; dar pentru un creştin atât de umil, liniştit, cu o vorbă atât de blinda, sfinţia sa a fost...; şi doamna Phillips, cu o sinceră şi neprefăcută amărăciune îşi duse un colţ al şorţului; la ochii înlăcrimaţi.

— Nu poţi decât să te bucuri că s-a sfârşit! spuse domnul Harding, consolându-şi prietenul.

Gândul arhidiaconului zburase deja de la patul da moarte la cabinetul primului-ministru. Venise să se roage pentru viaţa tatălui său, dar cum această viaţă se stinsese, minutele erau prea preţioase pentru a fi irosite. Nu avea rost să întârzie prea mult gândindu-se la moartea episcopului – nu avea rost să piardă totul din cauza unui sentiment naiv.

Dar cum putea să acţioneze, în timp ce socrul lui stătea acolo ţinându-i mâna? Cum putea, fără să pară lipsit de sentimente, să uite că răposatul episcop era tatăl lui, să nu-i pese de ce pierduse şi să se gândească doar la ce ar putea dobândi?

— Da, cred că da – rosti el, în sfârşit, ca răspuns domnului Harding. Cu toţii o aşteptam, de-atâta vreme.

Domnul Harding îl luă de mână şi-l conduse afară din încăpere.

— Îl vom vedea din nou mâine dimineaţă, spuse ea. Ar fi bine să le lăsăm pe femei singure în cameră.

Aşa încât coborâse. Se făcuse seară şi era aproape întuneric. Ştia că e foarte important ca primul-ministru să afle chiar în acea noapte că eparhia devenise vacantă. Totul ar fi putut să depindă de asta; şi atunci, drept răspuns la ultimele cuvinte de consolare ale domnului Harding, arhidiaconul propuse să fie trimisă neîntârziat o telegramă la Londra. Harding, care fusese chiar puţin surprins să vadă cât de afectat era dr. Grantly (cel puţin aşa i se părea), rămase oarecum uimit, dar nu făcu nicio obiecţie. Ştia că arhidiaconul nutrea oarecare speranţe să moştenească locul tatălui sau, deşi, fără îndoială, nu ştia exact cât de mari erau aceste speranţe.

— Da, spuse dr. Grantly, adunându-şi gândurile şi alungându-şi slăbiciunea; trebuie să trimitem imediat un mesaj, nu ştim care ar putea fi consecinţele întârzierii. Poţi

să te ocupi dumneata de asta?

— Eu? O, da, bineînţeles! Aş face orice, dar nu ştiu exact ce vrei.

Dr. Grantly se aşeză la un birou şi, luând un toc şi cerneala, scrise pe o bucată de hârtie următoarele:

„Telegramă

Contelui de... Downing Street – sau oriunde s-ar găsi înălţimea sa.

Episcopul de Barchester a murit.

Mesaj transmis de reverendul Septimius Harding”

— Iată, spuse el. Trebuie doar să duci asta la oficiul telegrafic de la gară şi s-o dai aşa cum e. O să-ţi spună probabil s-o copiezi pe un formular. Asta-i tot ce ai de făcut, apoi va trebui să plăteşti o jumătate de coroană. Şi arhidiaconul băgă mâna în buzunar şi scoase suma necesară.

Domnul Harding avu senzaţia că e luat drept un curier oarecare şi că era trimis să-şi facă datoria la o oră cam nepotrivită; totuşi, luă hârtia şi moneda şi nu spuse decât:

— Dar... ai semnat cu numele meu, părinte.

— Da, trebuie să fie numele unei feţe bisericeşti, ştii... Şi ce nume ar putea fi mai potrivit decât acela al unui prieten atât de vechi ca dumneata? Contele nu se va uita la nume, poţi fi sigur de asta. Dar, dragul meu domn Harding, te rog. Nu mai pierde timpul!

Îndreptându-se spre gară, domnul Harding nu ajunse decât până la uşa bibliotecii, când deodată îşi aminti de ştirea pe care o avusese în minte în momentul când intrase în dormitorul bietului episcop. Considerase clipa atât de nepotrivită pentru orice fel de veşti mondene, încât îşi reţinuse vorbele ce-i stăteau pe limbă, şi imediat după aceea toate gândurile îi fugiseră pentru un timp, datorită tuturor celor petrecute.

— Dar, părinte... spuse el, întorcându-se din uşă, am uitat să vă spun: primul-ministru a căzut.

— A căzut?! exclamă arhidiaconul, pe un ton care-i dezvăluia clar îngrijorarea şi disperarea, deşi în acele circumstanţe încerca să se controleze. A căzut! Cine v-a spus asta?

Domnul Harding explică pe scurt că ştirea venise prin telegraf şi că mesajul fusese lăsat la uşă de domnul Chadwick.

Arhidiaconul tăcu un timp, meditând, sub privirea atentă a domnului Harding.

— Nu-i nimic, spuse arhidiaconul în cele din urmă; trimite mesajul oricum. Ştirea trebuie transmisă negreşit cuiva şi în prezent nu este altcineva în măsură să o primească. Grăbeşte-te, dragul meu prieten; ştii că nu ţi-aş cere asta, dacă m-aş afla într-o stare în care aş putea s-o fac chiar eu. Câteva minute contează foarte mult. Domnul Harding plecă şi trimise telegrama, şi n-ar fi rău s-o urmărim până la destinaţie.

La treizeci de minute după ce părăsise Barchesterul, ea ajunse la contele de... În biblioteca sa. Ce scrisori iscusite, ce apeluri elocvente, ce proteste indignate trebuia să compună el acolo într-un asemenea moment, se poate presupune, dar nu şi descrie! Cum îşi pregătea el furtuna pentru rivalii săi victorioşi, stând ca un nobil britanic cu spatele spre tăciunii aprinşi din cămin şi cu mâinile în buzunarele pantalonilor, cum frumoşii lui ochi i se aprinseseră de furie şi fruntea îi strălucea de patriotism, cum bătea din picior gândindu-se la greoii săi colegi de cabinet, cum îi veni să înjure amintindu-şi de câte unul dintre ei care fusese prea viclean – cititorii mei cu imaginaţie îşi pot da seama de toate acestea. Dar, de fapt, cu aşa ceva se ocupa el? Nu, istoria şi adevărul mă obligă s-o declar. Stătea liniştit într-un fotoliu, uitându-se pe o listă de curse de la Newmarket, iar lângă el se afla deschis un roman franţuzesc în ediţie integrală, pe care tocmai îl citea.

El deschise plicul şi citind telegrama îşi luă tocul şi scrise pe spatele ei: „Pentru contele de...” şi o trimise mai departe, cu complimente contelui de...

Astfel se spulberă orice şansă a nefericitului nostru prieten de a avea vreodată gloria unui episcopat.

Numele multor personalităţi au circulat în ziare ca fiind

cele ale viitorului episcop, „*The British Grandmother*” declara că dr. Gwynne va fi noul ales, ca o compensaţie oferită răposatului guvern. Era o lovitură grea pentru dr. Grantly, dar nu i-a fost dat să fie înlăturat de prietenul său.” *The Anglican Devotee*” exprimă confidenţial candidatura unui mare predicator londonez, cu o doctrină austeră; şi „*The Eastern Hemisphere*”, un ziar de seară presupus a deţine multe ştiri oficiale, s-a declarat mai degrabă în favoarea unui naturalist eminent, o persoană distinsă, cu vaste cunoştinţe despre roci şi minereuri, dar considerat de mulţi fără doctrină în materie de religie.” *The Jupiter*”, acel ziar care, precum ştim cu toţii, este singura sursă de informaţii absolut certe în toate domeniile, nu a relatat nimic în această privinţă, dar apoi s-a făcut auzit. Meritele tuturor acestor oameni au fost discutate şi eliminate, oarecum fără delicateţe, ca apoi să se declare că dr. Proudie va fi noul episcop.

Dr. Proudie a fast noul episcop. La abia o lună de la moartea fostului episcop, dr. Proudie i-a sărutat mâna reginei, ca succesor.

Trebuie să rugăm să fim lăsaţi să tragem cortina peste amărăciunea arhidiaconului, care stătea sumbru şi trist în camera sa de lucru de la Plumstead Episcopi. În ziua ce a urmat acestor evenimente a aflat că noul prim-ministru acceptase să formeze un cabinet şi, din acel moment, şi-a dat seama că n-are nicio şansă. Mulţi vor crede că ar fi un lucru groaznic să plângi pierderea puterii de episcop, groaznic s-o doreşti cu înfocare, de fapt, chiar groaznic să te gândeşti la aşa ceva în felul şi în momentele în care o făcuse arhidiaconul.

Cu astfel de păreri, nu mă pot declara complet de acord. *Nolo episcopari*[1] deşi încă valabil, este atât de evident contrar tendinţei tuturor dorinţelor umane, încât nu poate fi considerat a exprima adevăratele aspiraţii ale unui preot care se ridică în biserica anglicană. Un avocat nu săvârşeşte un păcat căutând să ajungă judecător, sau realizându-şi această dorinţă prin toate mijloacele oneste

1 „Nu vreau să fiu episcop”, principiu al dreptului canonic în biserica anglicană, pe temeiul căruia un preot poate refuza numirea în scaunul episcopal (n.t).

posibile. Un tânăr diplomat nutreşte o ambiţie curată când speră să ajungă şeful unei ambasade de primă mână; şi un biet scriitor, când încearcă să-l egaleze pe Dickens sau să se ridice deasupra lui Fitzjeames[2], nu comite nicio greşeală, deşi ar fi absurd. Sydney Smith[3] avea dreptate atunci când afirma că în aceste zile nu putem afla măreţia sfântului Pavel sub sutana unui preot. Dacă am considera că preoţii noştri sunt mai presus de ceilalţi oameni, probabil că am ajunge să vedem că sunt chiar mai prejos, şi n-am putea spera să îndreptăm caracterul vreunui cleric negându-i dreptul de a nutri aspiraţiile unui om de rând.

Arhidiaconul era un om din lumea asta – cine dintre noi nu este? Era ambiţios – căruia dintre noi îi e ruşine să aibă acea „ultimă infirmitate a minţilor nobile”? Era avar, vor spune cititorii mei. Nu, nu din iubire de arginţi şi-ar fi dorit să fie episcop de Barchester. Era unicul fiu al tatălui său şi acesta îi lăsase o mare avere. Dacă ar fi fost avansat, ar mai fi primit anual aproape trei mii de lire. Ca episcop, însă, venitul i-ar fi fost redus la cinci mii de către comisia ecleziastică. Ar fi fost mai bogat ca arhidiacon decât ca episcop. Dar ar fi dorit totuşi să fie vioara întâi; şi-ar fi dorit să stea, cu drepturi depline de episcop, alături de nobilii comitatului; şi ar fi dorit, ca să vorbim drept, să i se spună „My Lord” de către fraţii săi clerici.

Speranţele sale însă, inocente sau păcătoase, nu au ajuns să se realizeze; şi dr. Proudie a fost numit episcop de Barchester.

---

2 Nume al unui scriitor imaginar (n.t.).

3 Sydney Smith (1771-1843), scriitor englez, unul dintre fondatorii celebrei *The Edinburgh Review*, partizan al emancipării catolicilor (n.t.).

AZILUL HIRAM, CONFORM UNUI ACT AL PARLAMENTULUI

Nu e neapărat nevoie sa dezvălui aci publicului biografia lungă a domnului Harding, până în momentul când a început această povestire. Publicul nu poate să fi uitat cât de greu i-a fost acestui gentleman sensibil să suporte atacul ziarului „*The Jupiter*”, în legătură cu banii pe care îi primea ca director al azilului Hiram din oraşul Barchester. Nici nu se va uita vreodată că fusese dat în judecată în legătură cu donaţia făcută domnului John Bold, căsătorit mai târziu cu fata cea mai tânără şi singura nemăritată a domnului Harding[4]. Sub presiunea acestor atacuri, domnul Harding îşi dăduse demisia din postul de director, deşi fusese stăruitor îndemnat să n-o facă, atât de către prietenii, cât şi de avocaţii săi. Totuşi, a demisionat, îndreptându-şi cu bărbăţie atenţia spre treburile micii dioceze St. Cuthberth, din oraşul în care era vicar, continuând să fie în acelaşi timp şi directorul corului catedralei – un post prost plătit, care fusese considerat până atunci ca nedespărţit de cel de director al sus numitului azil.

Când părăsise azilul din care fusese expulzat cu atâta cruzime, şi se retrăsese cu modestia lui obişnuită în High Street, la Barchester, nu se aşteptase ca alţii să continue scandalul, aşa cum nici el nu mai avea de gând s-o facă; spera doar ca această mişcare să se fi făcut destul de repede, pentru a contracara orice alte articole din „*The Jupiter*”. Lucrurile, însă, nu aveau să rămână liniştite, aşa

4 Episoade din *Directorul azilului* de Anthony Trollope, cel dintîi din ciclul celor şase „romane din Barsetshire”, în care Turnurile din Barchester e cel de-al doilea (n.t).

cum sperase el, oamenii fiind tot atât de dornici să vorbească despre sacrificiul lui total dezinteresat, pe cât fuseseră înainte să-l defăimeze pentru lăcomie.

Cel mai remarcabil eveniment a fost sosirea scrisorii din partea arhiepiscopului de Canterbury, în care înalt prea sfinţia sa îl lăuda cu multă căldură pentru purtarea lui şi îl ruga să-l înştiinţeze ce planuri are pentru viitor. Domnul Harding îi răspunse că se gândeşte să fie paroh la St. Cuthbert în Barchester, şi astfel povestea luă sfârşit. Apoi, ziarele au început să vorbească despre cazul său; printre celelalte ziare, chiar şi „*The Jupiter*”, îl ridica în slăvi, făcându-i cunoscut numele în toate sălile de lectură din ţară. S-a descoperit, de asemenea, că el era autorul acelei minunate opere muzicale. *Muzică bisericească* de Harding şi se vorbea chiar de tipărirea unei noi ediţii, deşi cred că acest lucru nu s-a întâmplat niciodată. Este cert însă că muzica a fost introdusă în capela regală de la St. James şi că un amplu comentariu apăruse în „*The Musical Scrutator*”, declarând că în nicio lucrare de acest gen nu stârnise o cercetare atât de minuţioasă, susţinută de o asemenea pricepere muzicală, şi că de acum înainte numele de Harding urma să fie rostit oriunde s-ar fi încurajat artele sau s-ar fi preţuit religia.

Era un mare elogiu şi nu voi nega faptul că domnul Harding fusese impresionat de asemenea vorbe măgulitoare; căci, dacă domnul Harding putea fi linguşit cu ceva, atunci aceasta era muzica. Dar acest fapt nu avusese niciun fel de consecinţe. Cea de-a doua ediţie, dacă fusese retipărită vreodată, nu a mai fost cumpărată, iar copiile aduse la Royal Chapel au dispărut din nou şi au fost aşezate alături de alte asemenea mormane de literatură muzicală. Domnul Towers şi colegii săi de la „*The Jupiter*” s-au ocupat mai departe de alte nume, şi faima nemuritoare care se întrevedea pentru prietenul nostru era evident menită să fie postumă.

Domnul Harding îşi petrecuse mult timp cu episcopul şi cu propria-i fiică, doamna Bold, acum, vai!, văduvă; şi îşi vizitase aproape zilnic nefericiţii pacienţi, rămaşi încă la azilul Hiram. Mai erau în viaţă şase dintre ei. Conform testamentului bătrânului Hiram, ar fi trebuit să fie

doisprezece. Dar, după demisia directorului, episcopul nu numise niciun înlocuitor şi nici nu fuseseră aleşi alţi pensionari ai caritabilei instituţii; se părea că soarta azilului din Barchester nu era hotărâtă, şi că nu s-ar mai fi putut face nimic, dacă cei aflaţi la putere în momentul respectiv nu vor lua măsuri să îl pună din nou în bună rânduială.

În ultimii cinci ani, cei care se perindaseră la putere nu trecuseră cu vederea situaţia azilului din Barchester şi diferiţi oameni politici se ocupaseră de problemă. La scurt timp după demisia domnului Harding, „*The Jupiter*”, stabilise foarte clar ce trebuia făcut. Pe o jumătate de coloană calculase venitul, explicase cum trebuia reconstruită clădirea, pusese capăt tuturor certurilor, împrospătase cele mai calde sentimente, găsise o soluţie pentru domnul Harding şi aranjase lucrurile în aşa fel, încât totul să fie satisfăcător deopotrivă pentru oraş, pentru episcopul de Barchester şi pentru întreaga ţara. Înţelepciunea acestei soluţii era confirmată de scrisorile trimise la „*The Jupiter*” de „Judecată sănătoasă”, „Veritas” „Cineva care iubeşte corectitudinea”, scrisori care exprimau admiraţie şi amplificau detaliile. Ciudat e doar că nu a apărut nicio scrisoare cu păreri contrare, de unde tragem concluzia că nici nu fusese scrisă vreuna.

Dar Casandra nu a fost crezută şi chiar înţelepciunea din „*The Jupiter*” nu e uneori auzită. Deşi alte soluţii nu au apărut în coloanele acestui ziar, cei care doreau schimbări în sistemul de donaţii bisericeşti nu au întârziat să facă cunoscute propunerile lor pentru a repune pe picioare azilul Hiram. Un erudit episcop a profitat de ocazie să facă aluzie, în Camera Lorzilor, la această problemă, spunând că se consultase cu colegul său din Barchester. Reprezentantul radical al Staleybridge-lui a sugerat ca fondurile sa fie cedate în favoarea educării ţăranilor săraci, amuzându-i pe membrii Camerei cu câteva anecdote despre superstiţiile şi obiceiurile ţăranilor în chestiune. Un pamfletar a scris chiar câteva zeci de pagini, pe care le-a intitulat *Cine sunt urmaşii lui John Hiram*?, încercând să indice o metodă infailibilă de conducere a tuturor instituţiilor de acest fel; şi, până la urmă, un membru al guvernului a promis că la următoarea sesiune va fi prezentat un scurt proiect de lege

pentru reglementarea problemelor de la Barchester şi a altora de acest gen.

Următoarea sesiune a venit şi, contrar obiceiului, acest proiect de lege fusese chiar redactat. Gândurile oamenilor erau însă în altă parte. Primele ameninţări ale unui mare război pluteau deasupra întregii ţări şi problema moştenitorilor lui Hiram nu a părut să intereseze prea multă lume – nici de pe băncile, nici din afara Camerei Lorzilor. Proiectul însă a fost citit şi recitit şi, într-un fel inexplicabil, a trecut prin cele unsprezece etape, fără vreun apel sau vreo dezaprobare. Ce-ar fi spus despre asta John Hiram? Ar fi putut presupune că aproape patruzeci şi cinci de gentlemani s-au apucat să treacă o lege, modificând scopul adevărat al testamentului său, fără măcar să ştie ce fac de fapt? Speram însă că subsecretarul de la Interne, cel puţin el, să fi ştiut, pentru că lui îi fusese încredinţată problema.

În momentul în care începe această povestire, proiectul fusese legiferat, astfel încât de-atunci înainte urmau să se afle în azilul Barchester doisprezece bătrâni, fiecare cu o alocaţie de un shilling şi 4 pence pe zi; de asemenea, douăsprezece bătrâne, îngrijite într-o clădire ce urma să fie construită, fiecare cu un shilling şi 2 pence pe zi; să se angajeze o îngrijitoare cu locuinţă şi 70 de lire pe an, un administrator cu 150 de lire pe an şi un director cu 450 de lire pe an, care urma să aibă grija spirituală a tuturor pensionarilor şi pe cea lumească a celor aparţinând sexului masculin. Episcopul, vicarul şi directorul urmau în această ordine să indice pe rând numele donaţiilor, iar episcopul să numească funcţionarii. Nu exista însă menţiunea ca directorul azilului să fie, concomitent, şi dirijorul corului, şi nici nu exista vreun paragraf în legătură cu dreptul domnului Harding de a ocupa acest post.

Dar, numai după câteva luni de la moartea bătrânului episcop, şi aproape concomitent cu venirea succesorului, s-a aflat că reforma va fi îndeplinită. Noua lege şi noul episcop erau printre primele realizări ale noului cabinet sau, mai degrabă, ale unuia care îşi pierduse pentru un timp puterea în favoarea opoziţiei, dar reuşise să şi-o recapete; şi moartea doctorului Grantly a avut loc, aşa cum am văzut, în momentul acestei schimbări.

Biata Eleanor Bold! Ce bine îi şade boneta de văduvă, şi gravitatea solemnă cu care-şi îndeplineşte noile sale îndatoriri. Biata Eleanor!

Biata Eleanor! Nu pot spune că mie mi-ar fi plăcut John Bold. Niciodată nu l-am considerat demn de nevasta pe care o avea. Dar în ochii ei, fără doar şi poate, el era vrednic de laudă. Inima ei era printre acele inimi feminine ce se agaţă de bărbatul lor nu atât cu idolatrie, pentru că adorarea presupune lipsa oricărui defect în caracterul idolului, dar cu tenacitatea iederii. Ca o plantă parazită, iedera va trece chiar şi peste imperfecţiunile trunchiului îmbrăţişat de ea; tot aşa şi Eleanor se agăţa şi iubea chiar şi greşelile soţului său. Cândva declarase că orice ar fi făcut tatăl său era bine. Mai târziu a dăruit această loialitate soţului, fiind gata oricând să apere cele mai mari greşeli ale soţului şi stăpânului său.

Iar John Bold era genul de om făcut să fie iubit de o femeie; era tandru, încrezător şi plin de bărbăţie, iar acea îngâmfare, nejustificată de reale aptitudini, acea dorinţă de a fi mai presus decât vecinul său, care făceau o impresie atât de proastă în faţa cunoştinţelor lui, nu reuşeau să schimbe cu ceva aprecierea soţiei sale.

Chiar dacă ar fi putut admite că ar fi avut vreun defect, moartea lui timpurie reuşise să şteargă orice amintire în legătură cu asta. Ea îi plânse pierderea ca pe aceea a celei mai desăvârşite comori cu cart fusese vreodată hărăzită vreo femeie muritoare; încă multe săptămâni după moartea lui, ura ideea vreunei viitoare fericiri pe această lume, aşa-zisa consolare îi era insuportabilă, lacrimile şi somnul fiindu-i singurele alinări.

Dar Dumnezeu domoleşte furtuna pentru mielul lipsit de apărare. Ştia că avea încă într-însa sursa vie a altor griji. Ştia că o să se nască o altă făptură care să-i aducă bucurie sau amărăciune, veşnică fericire sau tristeţe deznădăjduită, după cum Dumnezeu, în mila sa, îi hărăzise soarta. La început, acest gând îi sporise amărăciunea. A fi mama unui biet copil, orfan înainte de naştere, adus pe lume în mijlocul necazurilor unui cămin veşnic trist, crescut printre lacrimi şi bocete, iar mai târziu trimis în lume fără să aibă parte de ocrotirea paternă! Nu exista niciun motiv de bucurie în

asta.

Treptat, însă, inima sa deveni doritoare de o altă fiinţă şi, înainte de a se naşte, necunoscutul era aşteptat cu toată nerăbdarea unei mame iubitoare. Exact la opt luni de la moartea tatălui, s-a născut un al doilea John Bold şi, dacă adorarea unei fiinţe prin imaginea ei oglindită în alta poate fi considerată nevinovată, să sperăm că dragostea care plutea deasupra leagănului orfanului nu putea fi considerată un păcat.

Nu ar avea rost să descriem caracterul acestui copil sau să arătăm cât de mult erau estompate lipsurile tatălui de virtuţile mamei în micuţa inimă. Copilul, în pruncie, a fost tot ce era mai încântător şi n-aş putea crede că ar fi necesar să ne intereseze faptele din viaţa sa de mai târziu. Treburile noastre prezente la Barchester nu se vor întinde pe o perioadă mai lungă de un an, cel mult doi, şi voi lăsa pe seama altei pene să aştearnă, dacă va i nevoie, biografia lui John Bold cel tânăr.

Dar pruncul era tot ce şi-ar fi putut dori cineva mai mult. Acest fapt nu era tăgăduit de nimeni. „Nu-i aşa că-i încântător?”, îl întreba deseori pe tatăl ei, uitându-se, de jos, de unde stătea îngenuncheată, spre chipul lui, cu ochii ei strălucitori, plini de lacrimi, cu faţa tânără încadrată de boneta de văduvă şi cu mâinile sprijinite de fiecare latură a leagănului în care dormea comoara sa. Bunicul îi dădea dreptate cu dragă inimă, recunoscând că această comoară este încântătoare, şi însuşi unchiul, arhidiaconul, o aproba, iar doamna Grantly, sora lui Eleanor, repeta cu adevărată energie de soră; în timp ce Mary Bold... dar Mary Bold era o a doua adoratoare a aceluiaşi obiect sfânt.

Pruncul era într-adevăr încântător; mânca cu poftă, îşi mişca vesel degetele de la picioruşe, când nu erau acoperite de pled, şi nu avea niciodată crize de plâns. Se presupune că acestea ar fi cele mai importante condiţii ale desăvârşirii unui copil; şi, dacă e adevărat, atunci pruncul nostru era desăvârşit.

Şi astfel, adânca amărăciune a văduvei s-a domolit şi un balsam dulce s-a revărsat peste rana pe care ar fi crezut că doar moartea o mai poate lecui. (Cât de bun este Dumnezeu cu noi, când şi noi încercăm să fim cu noi

înşine!) Odată cu pierderea fiecărui chip drag, odată cu dispariţia fiecărei fiinţe iubite, cu toţii ne aruncăm într-o eternitate a amărăciunii, şi ajungem să ne topim cu totul într-un izvor continuu de lacrimi. Cât de rar dăinuieşte, într-adevăr, această amărăciune! Ce binecuvântată este bunătatea care o împiedică să dăinuiască! „Fă, Doamne, să mă gândesc la prietena mei atâta timp cât sunt în viaţă, dar să-i uit după ce-au murii era rugăciunea unui înţelept. Puţini ai avea curajul să-şi exprime o asemenea dorinţă; şi, totuşi, făcând-o, ar însemna să fie cu totul eliberaţi de tristeţe.

Nu trebuie să se creadă însă că doamna Bold îşi uitase soţul. Zilnic se gândea la el cu toată dragostea conjugală, şi îşi săpase adânc în inimă amintirea lui. Şi totuşi era fericită cu pruncul său. Era atât de plăcut să-şi siringă la piept jucăria aceea vie, şi să simtă că exista o fiinţă omenească care îi datora, şi urma să-i datoreze ei totul; o fiinţă a curei hrană zilnică venea din trupul ei; ale cărei mici dorinţe puteau fi satisfăcute de ea, o fiinţă a cărei inimioară o va iubi mai întâi pe ea, a cărei gură micuţă va face primele eforturi încercând să o cheme pe ea, pe numele cel mai plăcut auzului unei femei. Şi astfel, sufletul bietei Eleanor se linişti şi începu să se ocupe de îndatoririle ei cu înflăcărare şi bucurie.

În ceea ce priveşte nevoile materiale, John Bold îi asigurase văduvei sale o situaţie prosperă. Îi lăsase toată averea şi aceasta presupunea o rentă, care, după părerea ei şi a prietenilor ei, era mult mai mare decât avea nevoie. Ajungea la aproape o mie pe an. Şi când se gândea la această sumă importantă, cea mai mare dorinţă a sa era nu numai să o transmită, neatinsă, ba poate chiar sporită, fiului soţului său, iubitului ei, micuţului care îi dormea acum pe genunchi, fericit, fără să ştie restriştile ce-l aşteptau.

Când John Bold murise, ea îşi rugase insistent tatăl să vină să stea împreună, dar domnul Harding a refuzat, deşi pentru câteva săptămâni a stat la ea în vizită. Nu a putut fi convins să renunţe la căsuţa lui, şi astfel a rămas în încăperile alese iniţial de el, deasupra unei farmacii, pe High Street, în Barchester.

DOMNUL DOCTOR ŞI DOAMNA PROUDIE

Această povestire trebuia să înceapă imediat după instalarea doctorului Proudie. Nu voi descrie ceremonialul, dat fiind că nu-i înţeleg prea bine sensul. Nu ştiu exact dacă un episcop este instalat în post ca un membru al Parlamentului, dus într-o trăsură aurită ca un lord primar al Londrei, dacă depune jurământul ca un judecător de pace, sau e instalat ca un nobil în Camera Lorzilor, sau condus de doi colegi ca un cavaler al Ordinului Jartierei; ceea ce ştiu este că totul s-a desfăşurat cum trebuia, şi nimic din ceea ce se cuvine pentru un tânăr episcop nu a fost omis în acea ocazie.

Dr. Proudie nu era omul care să accepte să se omită ceva din cele ce ar fi putut fi folositoare noii sale demnităţi. Înţelegea bine valoarea formei, şi ştia că necesara diferenţă de grad nu s-ar fi putut menţine decât dacă însemnele distinctive nu ar fi fost privite cu respectul cuvenit. Era un om născut sa umble prin cercurile înalte; oricum, aşa se considera el. Şi împrejurările reuşiseră să-i confirme părerea. După mamă, era nepotul unui baron şi soţia sa era nepoata unui scoţian. Câţiva ani avusese un post în care se ocupase de probleme ale curţii regale, ceea ce îi dăduse posibilitatea să stea la Londra şi să-şi lase parohia în seama diaconului. Fusese preotul gărzii regale, avusese în grijă manuscrisele teologice de la Curtea ecleziastică, fusese capelan al guarzilor reginei şi se ocupase de împărţitul milosteniilor în serviciul prinţului de Rappe-Blackenburg.

Şederea sa în metropolă, determinată de obligaţiile care-i fuseseră încredinţate, relaţiile cu lumea bună, aptitudinile şi felul său de a fi, l-au condus spre oameni importanţi; încât

dr. Proudie deveni un preot de nădejde în plină ascensiune.

Cu câţiva ani în urmă, chiar în amintirea unora care nu se consideră încă în vârstă. Un preot liberal nu era o persoană prea des întâlnită. Sydney Smith era un astfel de preot şi nu era privit mult mai bine decât un păgân; ar mai putea fi numiţi şi alţii, dar era „rarae aves”, fiind priviţi cu neîncredere şi îndoială de colegii lor. Niciun om nu era un conservator atât de neînduplecat, ca paroh de provincie – nicăieri autoritatea nu era atât de apreciată ca la Oxford.

Când totuşi, dr. Whateley fusese făcut arhiepiscop şi, la câţiva ani după aceea, dr. Hampden – „regius professor”, mulţi clerici au observat că avea loc. O schimbare în gândirea oamenilor, şi că de atunci se cădea ca atât preoţii, cât şi mirenii să aibă mai multe idei liberale. Începuseră să apară preoţi care anatemizau papalitatea, pe de o parte, sau îi defăimau pe dizidenţi, pe de alta. Era evident că principiile bisericii înalte[5], aşa cum sunt ele numite, nu mai erau cele mai sigure argumente în favoarea promovării, cel puţin din punctul de vedere al unora dintre oamenii de stat. Dr. Proudie se afla printre aceia care de timpuriu aderaseră, în majoritatea problemelor teologice şi religioase, la punctul de vedere al liberalilor. Îngăduia idolatrizarea Romei, tolera până şi necredinţa socinianismului[6] şi fusese întru totul de acord cu sinoadele presbiteriene din Scoţia şi Ulster.

Un astfel de om într-un asemenea moment fusese considerat folositor şi numele doctorului Proudie începu să apară în ziare. Fusese trimis într-o comisie în Irlanda, pentru a pregăti lucrurile înaintea şedinţei Comitetului Naţional; fusese numit secretar onorific al comisiei alese să cerceteze veniturile adunărilor catedralelor; şi avusese întrucâtva de-a face cu „regium donum”[7] cât şi cu alocaţia

---

5 Clericii anglicani fac parte fie din „biserica înaltă”, a marilor prelaţi, fie din cea „de jos”, a preoţilor celorlalţi, de rang umil (n.t.).

6 Doctrină care încerca să introducă în teologia catolică unele principii raţionaliste; a fost creată in Italia, în secolul al XVI-lea, şi s-a extins în Polonia. Fondatorii ei au fost Fausto Sozzini şi unchiul său, Lelio Sozzini (de la numele latinizat al cărora, Socinus, a fost numită aceasta mişcare) (n.t.).

7 O sumă plutită odinioară anual din bugetul Angliei pentru clerul prezbiterian din Irlanda (n.t.).

pentru Maynooth[8].

Nu trebuie înţelese de aici că dr. Proudie ar fi dat dovadă de o capacitate intelectuală deosebită şi nici măcar de abilitate în afaceri, pentru că astfel de calităţi nici nu i se ceruseră. În pregătirea acestor reforme bisericeşti cu care avusese de-a face, ideile şi conceptele iniţiale ale lucrării în chestiune erau de obicei exprimate de vreun om de stat liberal, şi munca de aranjare a detaliilor era dusă de alţii cu grad inferior. Era considerat însă necesar ca despre numele unui cleric să se vorbească în asemenea împrejurări şi, cum dr. Proudie devenise cunoscut ca un om îngăduitor, numele său a fost auzit de foarte multe ori. Şi, dacă nu făcuse propriu-zis niciun bine, nu se putea spune nici că ar fi făcut vreun rău. Era supus tuturor celor aflaţi de fapt la putere, şi la convocările diferitelor comitete din care făcea parte îşi păstra o demnitate ce-şi avea valoarea ei.

Avea fără doar şi poate destul tact pentru a-şi putea îndeplini obligaţiile încredinţate, fără a fi o povară pentru alţii; dar de aici nu trebuie înţeles că ar fi avut dubii asupra puterii sale, sau că n-ar fi crezut că el însuşi ar putea contribui substanţial la rezolvarea unor probleme importante, atunci când îi va veni vremea. Îşi aştepta vremea şi, răbdător, se gândea la zilele când va sta el însuşi cu autoritate într-o comisie, vorbind şi dirijând, având el însuşi pâinea şi cuţitul, în timp ce personalităţi mai mărunte s-ar fi aflat în jurul său, ascultând, aşa cum se obişnuise el s-o facă atât de bine.

Răsplata şi vremea îi sosiseră acum. Fusese ales în vederea unui post vacant de episcop, şi la primul loc liber din orice eparhie urna să-şi ocupe locul în Camera Lorzilor, pregătit să ia parte activă la votarea oricăror chestiuni în legătură cu treburile instituţiilor bisericeşti. Îngăduinţa era arma cu care trebuia să-şi poarte luptele, şi în inima sa cinstită şi curajoasa credea că nu va avea de înfruntat nicio primejdie în dezbaterile cu adversari ca omologii săi de la Exeter sau Oxford.

Dr. Proudie era un om ambiţios, şi înainte de a fi fost

---

8 În orăşelul irlandez Maynooth se află un colegiu catolic şi un seminar pentru viitorii clerici catolici din Irlanda (n.t.).

numit episcop de Barchester, începuse să privească în sus către splendoarea arhiepiscopală, şi către gloria palatului Lambeth[9] sau cel puţin ale celui din Bishopthorpe[10]. Ei a relativ tânăr şi fusese ales – aşa după cum îşi spunea, măgulindu-se – pentru că avea asemenea calităţi, din naştere şi dobândite, incit putea să fie, în mod sigur, ridicat pe o treaptă şi mai înaltă, acum. Dat fiind că şi acest drum strălucit i se deschisese. Dr. Proudie era astfel pregătii să se remarce în toate problemele teologice cu care ar fi fost pus la încercare în aceste locuri; şi, privind astfel situaţia, nu avea de gând să se înfunde la Barchester, ca predecesorul său. Nu! trebuia să rămână la Londra: o vilă confortabilă într-un oraş de provincie era potrivită pentru lunile „moarte” ale anului. Într-adevăr, dr. Proudie considerase întotdeauna că e necesar pentru situaţia sa să se retragă din Londra, din moment ce alte personalităţi importante şi mondene o făcuseră; dar Londra va trebui să fie reşedinţa sa principală, şi la Londra se gândea să-şi exercite ospitalitatea atât de stăruitor recomandată episcopilor de către cei de la St. Paul. Cum ar fi putut altfel să se impună în faţa lumii? Cum ar fi putut să-i dea statului posibilitatea de a beneficia de întreaga sa capacitate şi importanţă?

Această hotărâre era fără îndoială bine privită de majoritatea lumii, dar ar fi fost puţin probabil să-i câştige popularitatea atât printre clerici, cât şi printre oamenii din Barchester. Dr. Grantly locuise mereu acolo; adevărul este că era greu pentru cineva care venea după dr. Grantly să mai fie apreciat. Venitul său fusese de 9 000 de lire anual; succesorul său urma să fie limitat, în mod rigid, la suma de 5 000 de lire. Avusese un singur copil pentru care cheltuise banii; dr. Proudie avea şapte sau opt. Fusese un om puţin cheltuitor şi venitul îi satisfăcea gusturile sale moderate; dar dr. Proudie trebuia să-şi menţină poziţia într-o societate mondenă, şi avea relativ puţine mijloace băneşti. Dr. Grantly îşi păstrase bineînţeles trăsura, cum era şi de

---

9 De la sfîrşitul secolului al XII-lea, reşedinţa puternicului arhiepiscop de Canterbury ; se află la Londra, pe ţărmul Tamisei, nu departe de catedrala St. Paul (n.t.).

10 Clădirea unde se află cancelaria episcopiei de Westminster (n.t.).

aşteptat pentru un episcop; dar trăsura, caii şi vizitiul său, deşi erau potriviţi unui oraş ca Barchester, ar fi fost aproape ridicoli la Westminster. Doamna Proudie stabilise ca echipajul soţului ei să n-o facă de ruşine şi lucrurile pe care le stabilea doamna Proudie erau în general respectate.

Din toate acestea reieşea că dr. Proudie nu avea să cheltuiască prea mulţi bani la Barchester; pe când predecesorul său se ajutase de negustorii oraşului într-un fel care-i mulţumise pe aceştia. Cei doi Grantly, tatăl şi fiul, îşi cheltuiseră banii ca nişte gentlemani; dar se zvonise în Barchester că dr. Proudie nu era străin de acele mici viclenii prin care etalarea unei acuţii sclipitoare putea fi făcută cu mijloace limitate.

Ca bărbat, dr. Proudie este chipeş, elegant, fercheş şi foarte îngrijit. E ceva mai scund decât media, având vreun metru şaizeci şi ceva, dar compensează centimetrii lipsă cu demnitatea cu care-i poartă pe cei pe care-i are. Nu este vina lui că nu are o privire de conducător, pentru că studiază de zor cum să o obţină. Trăsăturile-i sunt bine conturate, deşi poate ascuţimea nasului ar putea da unora impresia că n-ar avea prestanţă. Chiar şi aşa, impresia este foarte bine corectată de gură şi de bărbie, de care el este. Pe drept, mândru.

Se poate spune, într-adevăr, că dr. Proudie a fost un om căruia soarta i-a sur îs, pentru că deşi nu s-a născut bogat, a ajuns acum episcop de Barchester; şi, totuşi. Îşi are şi el grijile sale. Are o familie numeroasă, din rare primii trei copii, în ordinea vârstei, sunt fete; acum toate trei au crescut şi sunt la vârsta intrării în viaţa mondenă; are şi-o nevastă. Nu intenţionez să suflu niciun cuvânt despre caracterul doamnei Proudie şi, totuşi, cu toate calităţile sale, cred că nu contribuie cu prea mult la fericirea soţului. Adevărul este că în treburile casei ea e aceea care domneşte asupra stăpânului şi domneşte cu o mână de fier. Şi asta nu-i tot. Treburile casei le-ar fi cedat doctorului Proudie. Dacă nu din proprie iniţiativă, măcar de bunăvoie. Dar doamna Proudie nu se mulţumeşte doar cu domeniul casnic, ci îşi extinde dominaţia asupra tuturor mişcărilor lui; şi nu se abţine nici de la problemele spirituale, De fapt, episcopul se află sub papuc.

Nevasta arhidiaconului, în căminul său fericit de la Plumstead, ştie să se folosească de toate privilegiile rangului său şi să-şi exprime părerea cu un ton şi la locul potrivit. Dar influenţa doamnei Grantly, dacă exista, este slabă şi folositoare. Niciodată nu-şi face soţul de ruşine; în faţa lumii ea este un model de supunere; vocea nu i se aude niciodată prea tare şi nici privirile nu-i sunt vreodată prea înţepătoare. Nu pare a ţine la putere şi nu i s-a întâmplat să fi urmărit zadarnic s-o capete; dar ea ştie care trebuie să fit limitele autorităţii femeii.

Nu se pot spune însă aceleaşi lucruri şi despre doamna Proudie. Aceasta doamnă este de obicei autoritară cu toţi, dar cu bietul ei soţ e despotică. Cât fusese de reuşită cariera lui în ochii lumii, în ochii nevestei sale s-ar părea că n-ar fi avut niciodată dreptate. Orice speranţă de a se apăra era înăbuşită de mult în el; într-adevăr, aproape că nici nu mai încerca să se justifice în faţa ei; şi îşi dădea seama că supunerea era singura tale de a păstra liniştea în casă.

Doamna Proudie nu a reuşit să asiste la şedinţele comitetelor la care statul îl chemase pe soţul ei, nici nu se făcuse auzită, reflecta el adesea, în Camera Lorzilor. S-ar putea întâmpla să nu-i permită să-şi desfăşoare astfel obligaţiile de episcop; s-ar putea să insiste să-şi desfăşoare toată activitatea în apropierea propriului său cămin. Nu vorbise cu nimeni despre acest subiect, dar luase deja o hotărâre. Dacă ar încerca aşa ceva, el s-ar răzvrăti. Câinii şi-au atacat stăpânii şi chiar napolitanii s-au ridicat împotriva conducătorilor lor când asuprirea fusese prea severă. Şi dr. Proudie credea în sinea lui că, dacă se întinde coarda prea tare, şi el poate găsi mijloace să-şi înfrunte tiranul.

Starea de vasal a episcopului nostru faţă de soţie nu era menită să-i sporească prestanţa în ochii fetelor sale, care se adresează tatălui lor cu prea multă autoritate, ceea ce nu se cade în niciun caz din partea lor. Altfel, însă, sunt nişte tinere drăguţe şi atrăgătoare. Sunt înalte şi robuste, ca mama lor ai cărei pometi înalţi şi păr, am putea spune castaniu, îl moşteniseră. Au o părere întrucâtva prea bună despre fraţii bunicului, care, însă, la rândul lor, nu au

răspuns aceste? aprecieri, neavând o părere prea buna despre ele. Dar acum, pentru că ta tal lor este episcop, s-ar putea ca relaţiile de familie să devină mai strânse. Ţinând seama de legăturile lor cu biserica, au relativ puţine prejudecăţi în privinţa plăcerilor lumeşti; şi în mod sigur nu şi-au alarmat părinţii, aşa cum au făcut-o prea multe fete din Anglia în ultimul timp, cu vreo dorinţă arzătoare de a se retrage în singurătate la vreo mănăstire protestantă. Băieţii domnului Proudie sunt încă la şcoală.

Trebuie să amintim şi altă trăsătură specifică, marcantă a caracterului nevestei episcopului. Deşi nu este împotriva societăţii şi a manierelor lumeşti, este în felul ei o femeie religioasă; şi forma sub care se manifestă această trăsătură este o respectare strictă a legii Sabbatului. Excesele şi rochiile decoltate din timpul săptămânii sunt ispăşite prin trei slujbe şi o predică de seară, citită chiar de ea, şi printr-o abstinenţă totală de la orice îndeletnicire veselă duminica. Din nefericire, stricteţea acestei ispăşiri îi viza pe toţi cei de sub acoperişul casei ei, care nu săvârşeau aceste excese şi nici nu purtau rochii decoltate, şi anume pe servitori şi pe bărbatul ei. Pentru ca Dumnezeu s-o apere pe slujnica neascultătoare surprinsă pe când asculta cuvintele mieroase ale iubitului în Regent Park, în loc să asculte discursul tulburător al domnului Slope, şi care nu numai că a fost imediat concediată, dar a plecat cu o faimă ce nu-i mai lasă nicio speranţă de-a găsi o slujbă ca lumea. Pentru ca Dumnezeu să-l apere pe eroul de un metru şi optzeci, cu şalvari de catifea roşie care-o conduce pe doamna Proudie în strană, dacă se furişează la berăria cea mai apropiată, în loc să se aşeze în scaunul din spatele stranei, destinat anume lui.

Doamna Proudie are nişte ochi de Argus când e vorba de asemenea păcate. S-ar mai putea trece cu vederea câte o beţie în timpul săptămânii, fiindcă e greu să obţii un metru şi optzeci şi o ţinută morală corespunzătoare cu un salariu atât de mic; dar doamna Proudie nu iartă o profanare într-o zi sfântă, oricare ar fi înălţimea păcătosului sau economia realizată.

În chestiuni de acest fel, doamna Proudie se lasă adesea călăuzită de acel predicator atât de elocvent care e

reverendul Slope; şi, cum dr. Proudie e călăuzit de soţia lui, se poate trage concluzia că eminentul domn numit mai sus a dobândit o mare influenţă asupra doctorului Proudie în problemele cu privire la religie. Până atunci, singura funcţie mai înaltă pe care o avusese domnul Slope fusese aceea de preot şi predicator într-o biserică de la marginea Londrei; când prietenul său a fost uns episcop, el renunţă cu dragă inimă la această funcţie, pentru a putea să ia în primire îndatoririle împovărătoare dar plăcute de capelan al sfinţiei sale.

Domnul Slope nu trebuie, totuşi, să fie prezentat pentru întâia oară publicului la un sfârşit de capitol.

CAPELANUL ŞI EPISCOPUL

Nu pot spune prea multe despre obârşia domnului Slope. Am auzit că s-ar trage din acel doctor eminent care a ajutat la naşterea domnului T. Shandy[11], şi că la începutul carierei şi-a adăugat un „e” la numele său de dragul eufoniei, aşa cum au făcut-o alţi mari oameni înaintea lui[12]. Dacă aşa stau lucrurile, presupun că a fost botezat Obadiah[13] – căci acesta îi este numele – în cinstea strămoşului care se remarcase pe vremuri. Cercetările mele privind această problemă nu au reuşit însă să stabilească data la care familia şi-a schimbat religia.

Fusese bursier la Cambridge şi acolo se comportase mulţumitor pentru că, la timpul potrivit, devenise licenţiat şi i se dăduseră în grijă câţiva studenţi. De aici a fost mutat la Londra, ajungând predicator la o biserică nouă de cartier, construită la limitele străzii Baker. Aceasta era situaţia lui când o apropiere de idei pe teme religioase l-au făcut agreabil doamnei Proudie, iar relaţiile erau acum apropiate şi confidenţiale.

La fel au devenit, în scurt timp, şi relaţiile eu domnişoarele Proudie, aşa că era cu totul firesc să se înfiripe simţăminte mai gingaşe decât prietenia. Fuseseră câteva episoade de dragoste între el şi cea mai vârstnică speranţă, Olivia, dar până în prezent ele nu avuseseră ca

---

11 Eroul romanului *Viaţa şi opiniile nobilului Tristram Shandy* de Laurence Sterne, ale cărui nouă volume au apărut între 1760 şi 1767; dr. Slop e unul dintre eroii acestei cărţi ce înfăţişează o imagine ironică a lumii (n.t).

12 În limba engleză, slop înseamnă băltoacă, smîrc, mocirlă, lături, dar şi copoi, agent de politie: *slope* = povîrniş (n.t.).

13 Obadiah e un alt erou din *Tristram Shandy*, servitor al lui Walter Shandy, tatăl eroului principal (n.t.).

rezultat vreun aranjament favorabil. De fapt, domnul Slope făcuse o declaraţie a sentimentelor lui pline de afecţiune retrasă ulterior, când a aflat că doctorul nu dispunea de bunuri lumeşti cu care să-şi înzestreze odrasla; se poate uşor înţelege că domnişoara Proudie, după un asemenea anunţ din partea lui, nu mai era dispusă să mai primească vreo demonstraţie de afecţiune. Odată cu numirea doctorului Proudie la episcopia din Barchester, vederile domnului Slope s-au modificat. Episcopii, chiar săraci fiind, pot să se îngrijească foarte bine de copiii sfinţiilor lor, iar domnul Slope a început să regrete că nu fusese mai dezinteresat. Abia aflase despre avansarea doctorului, când şi-a şi reluat asediul, desigur, nu cu violenţă, ci respectuos, de la distanţă. Olivia Proudie era, însă, o fată cu bun-simţ: prin vine îi curgea sângele a doi nobili şi, în plus, mai conta pe un iubit; astfel domnul Slope suspina în van, perechea găsind în curând că e mai folositor pentru aminei oi să stabilească o legătură de ură reciprocă adânc înrădăcinată.

Poate să pară surprinzător faptul că prietenia doamnei Proudie cu tânărul cleric a rămas stabilă după o asemenea întâmplare; de fapt, însă, ea nu ştiuse nimic despre toate acestea. Deşi ea însăşi nutrea o afecţiune pentru domnul Slope, nu i-a trecut niciodată prin minte că vreuna din fiicele sale ar fi putut să aibă aceleaşi sentimente şi, amintindu-şi de obârşia lor înaltă şi de poziţia lor socială, se aştepta la alt fel de partide pentru ele. Nici tânărul domn, nici domnişoara nu au găsit de cuviinţă să o lămurească. Cele două surori ale Oliviei cunoscuseră povestea şi, la fel, toţi servitorii şi vecinii; doamna Proudie fusese însă lăsată în adâncă ignoranţă.

Domnul Slope s-a consolat cu gândul că, fiind ales capelan se va putea înfrupta din darurile episcopului, fără să-şi mai bată capul cu fiica prea sfinţiei sale; şi-a dat seama că poate suporta chinurile iubirii neîmpărtăşită. Aşezându-se în compartimentul trenului, faţă în faţă cu episcopul şi cu doamna Proudie, atunci când pornea pentru prima oară la drum spre Barchester, a început să-şi făurească în minte un plan pentru viaţa sa viitoare. Cunoştea foarte bine punctele tari ale patronului său, dar i le cunoştea şi pe cele slabe. Înţelegea destul de exact până

la ce culmi se putea ridica spiritul noului episcop, şi aprecia corect că viaţa publică i s-ar potrivi mai bine marelui om, decât micile detalii ale îndatoririlor eparhiale.

Astfel, el, domnul Slope urma să fie adevăratul episcop de Barchester. Aceasta îi era hotărârea; ca să-i dăm domnului Slope ceea ce i se cuvine, să recunoaştem că avea atât curajul cât şi forţa sufletească de a-şi îndeplini hotărârea. Ştia că va trebui sa ducă o bătălie grea, pentru că puterea şi frânele episcopiei vor fi râvnite de o altă minte pătrunzătoare – doamna Proudie, şi ea dornică să fie episcop de Barchester. Domnului Slope, însă, îi plăcea să creadă că poate să manevreze mai bine decât doamna. Ea trebuia să stea mult la Londra, pe când el va fi mereu la fata locului. Vrând-nevrând, ea nu va cunoaşte multe din treburile eparhiei, pe când el le va cunoaşte foarte bine pe toate. La început trebuia, fără îndoială, sa linguşească şi să amăgească, poate chiar să cedeze în unele privinţe; dar nu se îndoia că în cele din urmă va triumfa. Dacă toate celelalte mijloace dădeau greş, putea să se alieze cu episcopul împotriva soţiei sale, să-i inspire curaj acestui nefericit, să dea o lovitură la rădăcina puterii femeii şi să-l emancipeze pe soţ.

Acestea îi erau gând urile când stătea în vagon privind perechea ce dormea, şi domnul Slope nu era omul care să-şi facă degeaba asemenea gânduri. Avea resurse deasupra mediei celorlalţi oameni şi era foarte curajos. Deşi putea să se plece pentru a linguşi şi încă să se plece adânc de tot, dacă era nevoie, mai avea încă puterea de a juca şi rolul tiranului; odată cu puterea, poseda, fără îndoială, şi dorinţa. Cuceririle sale nu erau dintre cele mai importante., dar aşa cum erau, se aflau cu totul sub controlul său şi el ştia perfect să le folosească. Era înzestrat cu un anume tip de elocinţă de amvon care, pentru bărbaţi, nu e probabil convingătoare, dar are influenţă asupra sexului slab. În piedicile sale acorda un rol important ameninţărilor, îmboldind minţile auditoriului mai slab de înger cu o spaimă deloc dezagreabilă lăsând impresia ca întreaga omenire trece prin primejdii grozave şi, laolaltă cu ea, femeile, în afară de cele caic vin scară de seară la predicile lui dia strada Baker. Privirea şi tonul îi sunt extrem de severe,

încât nu se poate să nu crezi că pentru el cea mai mare parte a lumii e prea din cale-afară de rea ca să merite osteneala lui de a-i purta de grijă. Când merge pe stradă, îi citeşti pe faţă cât îi e de groază de ticăloşia lumii; în colţul ochilor săi pândeşte anatema.

În privinţa doctrinei, el, ca şi patronul său, era tolerant faţă de schismatici, dacă un cuget atât de rigid se poate numi că e tolerant faţa de ceva. Avea ceva în comun cu metodiştii wesleieni[14], dar sufletul său se zbătea în agonie în faţa samavolniciilor puseyţilor[15]. Aversiunea lui se îndrepta atât împotriva lucrurilor exterioare, cât şi a celor lăuntrice. Mânia sa izbucnea la vederea unei biserici noi cu un acoperiş înalt şi ascuţit; o jiletcă de mătase neagră deschisă la piept era pentru el un simbol al lui Satan; iar o culegere de glume deocheate nu ar profana mai mârşav, din punctul său de vedere, strana unui drept-credincios, decât o carte de rugăciuni tipărită cu litere roşii şi ornată cu o cruce aşezată pe dos. Majoritatea clericilor activi îşi au tema favorită, iar a sa era respectarea duminicii. *Duminică*, însă, este un cuvânt ce nu-i întinează niciodată buzele – el vorbeşte mereu de „sabbat”. „Desacralizarea sabbatului”, aşa cum este încântat să îi spună, înseamnă hrana şi băutura sa: el prosperă de pe urma acestui subiect, aşa cum poliţiştii prosperă de pe urma obiceiurilor rele ale comunităţii. Aceasta e tema îndrăgită a tuturor predicilor sale de seară, sursa întregii sale elocinţe, secretul întregii sale puteri asupra inimii femeieşti. Pentru el, revelaţia lui Dumnezeu se manifestă doar în acea singură lege dată cândva iudeilor. Pentru el, toată mila Mântuitorului se pierde în van, pentru el în van a fost ţinută predica rostită de buzele divine pe munte: „Fericiţi cei blânzi, că aceia vor moşteni pământul”, „Fericiţi cei milostivi, că aceia se vor milui”. Pentru el, Noul Testament are relativ puţină însemnătate, fiindcă din el nu poate extrage vreun temei nou pentru a dobândi putere asupra acelui teritoriu pe care

---

14 Susţinătorii unci tendinţe de întoarcere la formele simple ale creştinismului evanghelic, manifestată în Anglia în secolul al XVIII-lea (n.t.).

15 Partizanii lui E. B. Pusey, conducător al unei energice mişcări de liberalizare a bisericii anglicane, în jurul anului 1030 (n.t.).

îi e drag să-l stăpânească, măcar în a şaptea parte a timpului destinat omului aici, jos, pe pământ.

Domnul Slope este înalt şi nu arată rău. Picioarele şi mâinile îi sunt mari, aşa cum au avut toţi cei din familia sa, dar are un piept lat şi umeri largi pe care-şi poartă aceste excrescenţe şi, în mare, silueta sa e proporţionată. Înfăţişarea sa, însă, nu e deosebit de atrăgătoare. Părul e lins şi are o nuanţă de un roşu cărămiziu; se adună mereu în trei şuviţe drepte pline de încreţituri, fiecare în parte periată cu o precizie admirabilă şi încleiată cu multă grăsime; două dintre ele sunt strâns lipite de laturile feţei, iar cealaltă cade în unghi drept deasupra lor. Nu poartă mustaţă şi e mereu ras cu grijă. Faţa e cam de aceeaşi culoare cu părul, poate doar ceva mai roşie; seamănă întrucâtva cu carnea de vită de proastă calitate. Fruntea e largă şi înaltă, dar colţuroasă şi greoaie, şi strălucind neplăcut. Gura e mare, deşi buzele sunt subţiri şi lipsite de sânge, iar ochii săi de un căprui şters, mari şi proeminenţi, inspiră orice în afară de încredere. Nasul, însă, e trăsătura salvatoare: e considerat ca fiind drept şi bine format; deşi mie mi-ar fi plăcut mai mult dacă nu avea aspectul acesta oarecum buretos, poros, ca şi cum ar fi fost tăiat cu pricepere dintr-un dop de culoare roşie.

Nu aş putea niciodată să suport să dau mâna cu domnul Slope. Asudă mereu cu o transpiraţie rece, lipicioasă, ale cărei picături mici se văd mereu pe frunte, iar atunci când strânge cu prietenie mâna cuiva, comunică o senzaţie neplăcută.

Acesta e domnul Slope – aşa arată omul care a nimerit deodată în incinta catedralei din Barchester, şi căruia îi e destinat să-şi asume poziţia ocupată până atunci de fiul regretatului episcop. Gândeşte-te, o cititor meditativ, de ce colaborator vor avea parte acei canonici tihniţi, doctorii aceia în teologie cu purtări de gentlemen, acei fericiţi preoţi mărunţi obişnuiţi cu binele şi bine hrăniţi, care s-au dezvoltat sub blânda aripă protectoare a episcopului Grantly!

Dar domnul Slope nu călătoreşte spre Barchester împreună cu episcopul şi soţia sa doar ca simplu asociat al acestora. Are de gând să le fie. Dacă nu stăpân, măcar

conducător. Are de gând să călăuzească şi să aibă adepţi. Are de gând să ţină în mână baierele pungii eparhiale şi să strângă în jurul său o turmă ascultătoare de confraţi săraci şi înfometaţi.

Aici nu putem să nu facem o comparaţie între arhidiacon şi noul nostru capelan; cu toate defectele celui dintâi, nu se poate ca aceasta să nu fie mult în avantajul său.

Amândoi sunt dornici, mult prea dornici, să-şi consolideze şi să-şi sporească puterea clericală. Amândoi sunt dornici ca lumea să fie guvernată de preoţi, deşi probabil că nu au mărturisit-o niciodată, nici chiar lor înşişi. Amândoi invidiază orice alt tip de dominaţie a omului asupra omului. Dacă dr. Grantly admite supremaţia reginei întru cele spirituale[16], e doar pentru că încoronarea ei s-a făcut prin primirea unui har apropiat de cel pe care îl au numai preoţii; el socoteşte lucrurile acestei lumi vremelnice ca fiind, prin însăşi natura lor, supuse celor spirituale. Părerile domnului Slope despre împărăţia sacerdotală sunt de cu totul altă natură El nu are vreo opinie, într-un sens sau altul, despre supremaţia reginei; pentru urechile sale, ţoale astea sunt vorbe goale, care nu înseamnă nimic. Dă puţină atenţie formelor, iar expresiile profesionale cum ar fi *supremaţie, sanctificare, hirotonisire* sau altele asemenea, nu au nicio semnificaţie pentru el. N-are decât să fie suprem cine poate. Regele, judecătorul sau temnicerul din această lume vremelnică au putere doar asupra trupului Stăpânul celor spirituale, dacă posedă talentele necesare şi le poate folosi cum trebuie, are un imperiu mai întins peste care domneşte. El acţionează asupra sufletului. Dacă poate să se facă crezut, poate deveni atotputernic asupra celor care-l ascultă. Dacă are grijă să se ferească de cei cu un intelect prea puternic sau un trup prea slab, el poate într-adevăr să fie suveran. Şi aceasta era ambiţia domnului Slope.

Doctorul Grantly se amesteca foarte puţin în afacerile lumeşti ale celor ce-i erau, în vreun fel, supuşi. Nu vreau să spun că nu observa proasta conduită a unor clerici subordonaţi lui, imoralitatea din dioceza lui, neglijenţele din

---

16 Monarhul Angliei este, de drept, şi cap al bisericii anglicane (n.t.).

propria familie; nu era însă nerăbdător să o facă atunci când nu era absolut necesar. Nu voia să fie deranjat de propria curiozitate, şi atâta timp cât cei din jurul său nu se întinau cu vreo înclinare eretică spre schismă, atâta timp cât admiteau din plin şi de bunăvoie eficienţa Bisericii-Mamă, el era dispus ca acea Mamă să fie iertătoare şi afectuoasă, înclinată spre indulgentă şi ne doritoare de pedeapsa. El însuşi se bucura de lucrurile bune ale acestei lumi, şi îi plăcea să se ştie acest lucru. Ura cu cordialitate pe orice confrate paroh care privea cu ochi răi prânzurile îmbelşugate, sau care se înspăimânta de primejdiile unei carafe de vin de Bordeaux; ca urmare, prânzurile îmbelşugate şi carafele de Bordeaux erau lucruri obişnuite în dioceză. Li plăcea să dea porunci şi, implicit, să-i fie ascultate, dar se străduia ca ordinele să ţină seamă de limitele puterii omeneşti şi să nu fie neplăcute pentru un gentleman. Îşi condusese clericii şi în ani mai buni, şi în alţii mai răi; şi, cum îşi menţinuse puterea fără a deveni nepopular, se poate presupune că se folosise de oarecare înţelepciune.

Despre comportarea domnului Slope nu se pot spune multe, deoarece măreaţa sa carieră n-a început încă; dar se poate porni de la premisa că gusturile îi vor fi diferite de cele ale arhidiaconului. El consideră că este de datoria sa să cunoască toate treburile particulare şi toate dorinţele turmei ce i-a fost încredinţată. Din partea claselor nevoiaşe pretinde o supunere necondiţionată faţă de regulile de comportare, iar dacă se iveşte vreun nesocotit, atunci recurge, asemenea ilustrului său predecesor, Ernulfus[17], la blesteme: „Vei fi afurisit de câte ori vei intra şi vei ieşi, vei mânca şi vei bea” etc. etc. etc. Cu cei bogaţi, experienţa l-a învăţat că e necesar să se conducă după alta reguli, pe oamenii cu poziţii sociale superioare nu-i deranjează să fie blestemaţi, iar femeilor, presupunând că aceasta se face prin fraze delicate, le şi cam place. Dar el nu a renunţat din această cauză la o parte atât de însemnată din creştinii credincioşi. Cu bărbaţii, într-adevăr, se află în general în

17 Episcop de Rochester (1040-1121), autor al unor colecţii de legi, decrete papale, documente ecleziastice; istoria excomunicării sale figurează în *Tristram Shandy* (n.t.).

discordanţă; ei sunt păcătoşi înrăiţi, în urechile cărora vocea cuceritorului preot răsună prea des în pustiu; dar cu doamnele, bătrâne sau tinere, energice sau gingaşe, evlavioase sau desfrânate, el este, aşa cum crede, atotputernic. Poate să le dojenească cu atâta linguşire, încât inima femeiască, dacă se aprinde ca o scânteie de sensibilitate cucernică profundă, nu poate să-i reziste în multe case este, de aceea, un oaspete întotdeauna binevenit; soţii, de dragul nevestelor, sunt nevoiţi să îl accepte; iar odată acceptat, nu e uşor să scapi de el. Are, însă, o manieră vicleană şi mieroasă care îl fac să nu fie îndrăgit de cei ce nu-l preţuiesc de dragul sufletului lor, şi el nu e în stare să se facă imediat popular într-un cere larg, cum e acela care îl va înconjura la Barchester.

O VIZITĂ DE DIMINEAŢĂ

Se ştia că Dr. Proudie va trebui să numească din nou şi imediat un director al azilului, conform actului Parlamentului menţionat mai înainte: nimeni însă nu şi-a imaginat că îi rămânea altă opţiune – nimeni nu a crezut vreo clipă că ar putea să aleagă pe altcineva decât pe domnul Harding. Domnul Harding însuşi, auzind cum se aranjează toate, nu-şi făcea griji, considerând sigură întoarcerea lui la plăcuta sa casă şi la grădina-i atât de îndrăgită. Şi cu toate că multe vor fi pline de melancolie, ba nu, aproape dureroase, într-o asemenea întoarcere, era totuşi bucuros că aşa vor sta lucrurile. Fiica sa va putea fi convinsă, probabil, să se întoarcă împreună cu el. Desigur că ea îi mai promisese asta şi altă dată, deşi mai nutrea gândul că, fără îndoială, cel mai minunat dintre muritori, acel important atom de umanitate, acel mie zeu pogorât pe Pământ, Johnny Bold, copilul ei, ar trebui să aibă deasupra capului acoperişul propriei case.

Aceasta fiind starea de spirit a domnului Harding cu privire la împrejurarea de faţă, el nu manifesta vreun interes personal deosebit în numirea ca episcop a doctorului Proudie. Asemenea altora din Barchester, regreta că poate fi trimis printre ei un om, după cum îşi dădea seama, cu alte vederi decât ale lor, dar domnul Harding însuşi nu era un bigot în privinţa chestiunilor de doctrină bisericească, şi era gata să-l întâmpine pe dr. Proudie la Barchester într-un mod plăcut şi potrivit. Nu avea nimic de aşteptai din partea lui şi nici vreun motiv să se teamă de el; credea că se cuvenea să fie în relaţii bune ca episcopul şi nu anticipa nicio dificultate.

În această dispoziţie, s-a îndreptat spre palat să-şi prezinte omagiile, a doua zi de la sosirea episcopului şi a

capelanului său. Dar nu s-a dus singur. Dr. Grantly i-a propus să-l însoţească, şi domnului Harding nu-i părea rău să aibă un tovarăş care să-i ia de pe umeri povara unei conversaţii într-o întâlnire ca aceasta. Cu ocazia ungerii noului prelat, doctorul Grantly îi fusese prezentat episcopului, iar domnul Harding asistase şi el la ceremonie. Stătuse, însă, în umbră, şi urma acum să fie prezentat pentru prima dată înaltei feţe.

Sentimentele arhidiaconului erau mult mai puternice. Nu era tocmai el omul care să-şi treacă cu vederea pretenţiile, sau să uile că altul fusese preferat în locul lui. Dr. Proudie juca rolul lui Venus în faţa Junonei, şi arhidiaconul era pregătit să ducă un război de exterminare cu proprietarul mărului mult-dorit[18], şi cu toţi sateliţii săi, capelani personali sau alţii.

Cu toate acestea, era de datoria lui să se comporte faţă de intrus aşa cum un vechi arhidiacon trebuie să se poarte cu un nou episcop; şi cu toate că îşi dădea bine seama de toate opiniile abominabile ale doctorului Proudie cu privire la schismatici, la reforma bisericii, la comitetul săptămânal şi la alie asemenea lucruri, deşi omul îi displăcea şi doctrina lui i se părea detestabilă, era gata, totuşi, să-şi arate cuvenitul respect faţă de cel care ocupa scaunul de episcop. Aşa încât el şi domnul Harding au venit împreună în vizită la palat.

Preasfinţia sa era acasă şi cei doi vizitatori au fost poftiţi prin holul obişnuit în binecunoscuta cameră unde obişnuise să stea bunul episcop bătrân. Mobila fusese cumpărată la o licitaţie şi fiecare scaun şi masă, fiecare raft de cărţi de pe perete, şi fiecare pătrat de pe covor le erau la fel de bine cunoscute ca propriile lor dormitoare.

Cu toate acestea, au simţit imediat că sunt străini acolo. Mobila era în mare parte aceeaşi, dar locul fusese transformat cu totul. Fusese adusă o canapea nouă, o bizarerie oribilă de creton, deosebit de nepreoţească şi

---

18 Aluzie la legenda „judecăţii lui Paris”: Paris i-a dat lui Venus mărul de aur pe care scria „celei mai frumoase” (pentru că zeiţa frumuseţii îi făgăduise bucuriile nesfîrşite ale dragostei), făcîndu-le astfel duşmance pe Hera (Junona) şi Athena, celelalte zeiţe care se supuseseră judecăţii sale (n.t.).

aproape nereligioasă; un asemenea obiect nu stătuse niciodată în biroul vreunui cleric decent care să ocupe o funcţie cât de cât însemnată în biserica anglicană. Vechile perdele fuseseră de asemenea îndepărtate şi date cadou cine ştie cui. Erau, e adevărat, foarte uzate, şi ceea ce fusese iniţial un rubiniu intens şi plăcut la vedere degenerase într-un maro-roşcat. Demnul Harding, însă, considera că vechiul maro-roşcat era cu mult preferabil absurdei ţesături de damasc, de un galben strident, pe care doamna Proudie o socotise potrivită pentru camera soţului ei într-un oraş provincial, ca Barchester.

Prietenii noştri l-au găsit pe dr. Proudie aşezat pe scaunul bătrânului episcop, foarte arătos în stola sacerdotală, nou-nouţă; l-au găsit de asemenea pe domnul Slope, în picioare pe covoraşul din faţa căminului, nerăbdător, sigur pe sine, aşa cum stătea pe vremuri arhidiaconul însuşi; pe canapea au găsit-o însă şi pe doamna Proudie, o inovaţie pentru care degeaba s-ar fi căutat un precedent în toate analele episcopiei din Barchester.

Ea era însă acolo, şi lor nu le rămânea decât să se descurce cum puteau mai bine cu prezenţa ei. Prezentările s-au făcut cu multă ceremonie. Arhidiaconul a dat mâna cu episcopul şi l-a prezentat pe domnul Harding, care a primit de la episcop salutul cuvenit unui dirijor de cor. Preasfinţia sa i-a prezentat apoi pe amândoi doamnei, soţia sa: înti pe arhidiacon, cu onoruri arhidiaconeşti, apoi pe dirijorul corului cu mai puţină pompă. După aceasta, d imnul Slope s-a prezentat singur. Episcopul i-a pomenit, ce-i drept, numele şi, pe un ton mai ridicat, i l-a pomenit şi doamna Proudie; dar domnul Slope a luat asupră-i principala povară a propriei prezentări. Simţea mare plăcere să facă cunoştinţă cu dr. Grantly; auzise multe despre faptele bune ale arhidiaconului în acea parte a diocezei în care şi-a exercitat îndatoririle de arhidiacon neglijând astfel cu bună ştiinţă dominaţia până atunci nelimitată a arhidiaconului asupra întregii eparhii). I SG adusese la cunoştinţă că preasfinţia Sa conta mult pe ajutorul pe care dr. Grantly va putea să i-l ofere în acea parte a eparhiei păstorite de el. Spunând asia, el şi-a întins brusc mâna şi, prinzând-o pe cea a noului său duşman, i-a umezit-o fără milă. Dr. Grantly

a răspuns înclinându-se, a adoptat o poziţie ţeapănă, şi-a strâns sprâncenele şi şi-a şters mâna cu batista. Fără să se simtă stânjenit, domnul Slope l-a băgat apoi în seamă pe dirijorul corului, şi a coborât până la gradul de cleric inferior. I-a strâns mâna, bineînţeles umed, dar plin de afecţiune, şi a fost foarte bucuros să facă cunoştinţă cu domnul...; a. Da, domnul Harding; nu reţinuse bine numele... „Dirijorul corului catedralei”, presupuse domnul Slope. Domnul Harding mărturisi că aceasta-i era modesta sferă de acţiune. „Şi unele obligaţii parohiale”, sugeră domnul Slope. Domnul Harding confirmă umilele îndatoriri de la St. Cuthbert. Domnul Slope l-a lăsat atunci în pace, după ce se arătase suficient de binevoitor, şi se alătură conversaţiei dintre puterile superioare.

Erau de faţă patru persoane, fiecare considerându-se cel mai important personaj din eparhie (se considera pe el însuşi, sau pe ea însăşi, pentru că şi doamna Proudie era una din aceste patru persoane); cu o asemenea deosebire de păreri, era puţin probabil că se vor înţelege prea bine. Episcopul însuşi purta cu destulă ostentaţie şi îşi punea în primul rând încrederea în acest veşmânt – în el şi în titlu, ambele amănunte greu de trecut cu vederea. Arhidiaconul îşi cunoştea bine meseria şi se pricepea într-adevăr la treburile episcopiei, pe care ceilalţi nu le ştiau; acesta îi era punctul forte. Având de partea ei calităţile sexului frumos şi obişnuinţa de a comanda, doamna Proudie nu se lăsa intimidată de grandoarea chipului şi a ţinutei doctorului Grantly. Domnul Slope nu putea conta decât pe propria persoană, pe propriul său curaj şi tact, şi, cu toate astea, era pe deplin sigur pe sine şi nu se îndoia că în curând va ajunge să îi domine pe aceşti oameni slabi care se bizuiau aşa de mult pe aparenţele lor exterioare, aşa cum păreau să facă atât episcopul, cât şi arhidiaconul.

— Locuiţi în Barchester, dr Grantly? întrebă doamna, cu zâmbetul ei cel mai dulce.

Dr. Grantly a explicat că locuia în propria-i parohie din Plumstead Episcopi, la câteva mile în afara oraşului. La care, doamna îşi exprimă speranţa că distanţa nu era prea mare pentru o vizită la ţară, pentru că ar fi foarte bucuroasă să o cunoască de doamna Grantly, va folosi

prima ocazie, îndată ce Ic vor sosi caii; caii lor erau în prezent la Londra; caii lor urmau să sosească imediat, deoarece episcopul va fi obligat, peste câteva zile, să se întoarcă în oraş. Dr, Grantly cunoştea fără îndoială faptul că episcopul era în prezent mult solicitat de Comitetul Universitar pentru Progres, de fapt, comitetul nu prea putea să-şi continue lucrul fără dânsul, deoarece trebuia redactat raportul final. Episcopul trebuia, de asemenea, să pregătească un plan pentru Societatea pentru Şcoala Duminicală de Dimineaţă şi de Seară din Oraşele Manufacturiere, al cărei patron, sau preşedinte, sau director era; şi astfel, caii nu puteau sosi la Barchester acum. Dar când vor veni caii, dânsa va folosi prima ocazie să facă o vizită la Plumstead Episcopi, dacă distanţa nu era prea mare pentru o vizită la ţară cu trăsura.

Arhidiaconul se înclină pentru a cincea oară; o făcuse de câte ori fuseseră menţionaţi caii, şi garantă că doamna Grantly va fi onorată să treacă ea însăşi pe la palat. Doamna Proudie a declarat că va fi încântată: nu ar fi vrut să pună întrebarea, nefiind sigură dacă doamna Grantly avea cai; pe deasupra, distanţa ar fi putut să fie etc. etc.

Dr. Grantly se înclină din nou, dar nu spuse nimic Ar fi putut să cumpere toate posesiunile personale ale întregii familii Proudie şi să le restituie ca pe un cadou, fără să simtă o pierdere prea mare; de asemenea, din ziua căsătoriei, păstrase o pereche separată de cai pentru folosinţa exclusivă a soţiei sale, pe când doamna Proudie a fost zgâlţâită pe străzile Londrei la preţul cutare pe lună în timpul sezonului; cu alte ocazii reuşise să meargă pe jos, sau să închirieze o birjă rapidă cu un cal de la grajdul vreunei pensiuni.

— Sunt în general satisfăcătoare reglementările în legătură cu şcolile de sabbat din arhidioceza dumneavoastră? întrebă domnul Slope.

— Şcoli de sabbat! repetă arhidiaconul surprins. Zău că nu aş putea spune; depinde în primul rând de soţia şi fiicele fiecărui paroh. La Plumstead nu există niciuna.

Aceasta era o minciună a arhidiaconului, căci şcoala doamnei Grantly e foarte frumoasă. Nu e, desigur, o şcoală exclusiv de duminică, şi nici nu e concepută ca atare; dar

această exemplară doamnă îşi petrece mereu o oră acolo, înainte de a merge la biserică, şi ascultă copiii recitând catehismul şi are grijă ca ei să se ducă îngrijiţi şi curaţi la biserică, anume spălaţi pe mâini şi cu şireturile legate; iar Grisel şi Florinda, fiicele ei, transportă acolo un coş de chifle mari, coapte sâmbătă după-masă, împărţindu-le tuturor copiilor care nu au căzut în dizgraţie în mod deosebit, chifle ce sunt duse cu satisfacţie acasă, de la biserică, şi mâncate fierbinţi la ceai, tăiate în două şi prăjite. Copiii din Plumstead n-ar fi ştiut ce să creadă dacă şi-ar fi auzit veneratul pastor declarând că nu există şcoală de duminica în parohia sa.

Domnul Slope îl privi lung şi ridică uşor din umeri. Nu era, însă, gata să renunţe la proiectul lui la care ţinea atâta:

— Mă tem că se circulă mult de sabbat aici, spuse el. Privind ghidul căilor ferate, am văzut că de fiecare sabbat există trei trenuri care pleacă şi trei care sosesc. Nu s-ar putea face nimic pentru a convinge compania să le retragă? Nu credeţi, dr. Grantly, că un pic de energie ar putea să micşoreze păcatul?

— Nefiind director, n-aş putea spune. Dar dacă veţi putea retrage pasagerii, mă gândesc că şi compania va retrage trenurile, spuse doctorul. Este doar o problemă de profituri.

— Dar desigur, dr. Grantly, interveni doamna, desigur, noi ar trebui să punem chestiunea altfel. Dumneavoastră şi cu mine, de exemplu, în calitatea pe care o avem: desigur că trebuie să facem tot ce putem pentru a opri săvârşirea unui păcat atât de cumplit. Nu sunteţi de părere, domnule Harding?, şi se întoarse către dirijorul de cor, care stătea mut şi nefericit.

Domnul Harding credea că toţi hamalii şi fochiştii, paznicii, frânarii şi acarii ar trebui să aibă posibilitatea de a merge la biserică, şi spera că o aveau.

— Dar desigur, desigur – continuă doamna Proudie; desigur că atât nu ajunge. Desigur că aceasta nu va asigura o respectare a sabbatului aşa cum suntem învăţaţi să o concepem ca fiind nu doar adecvat, ci şi indispensabil; desigur...

Fie ce-o fi, dr. Grantly nu era dispus să fie forţat să participe cu doamna Proudie la o dizertaţie asupra unui

punct de pragmatică religioasă; nici măcar cu domnul Slope. Aşa incit, fără prea multe formalităţi, se întoarse cu spatele la canapea şi începu să-şi exprime speranţa că di. Proudie considerase reparaţiile palatului ca satisfăcătoare.

— Da, da... spuse Preasfinţia Sa; în mare, aşa considera – în mare, nu credea că ar fi motive de nemulţumire; arhitectul, poate, ar fi putut...

Însă dublura sa, domnul Slope, care se apropiase cu umerii plecaţi de scaunul episcopului, nu lăsă pe Preasfinţia Sa să-şi termine ambigua cuvântare:

— Există o chestiune pe care aş dori să o menţionez, domnule arhidiacon. Preasfinţia Sa m-a rugat să mă uit cu luare-aminte la toate şi am văzut că boxele din cel de-al doilea grajd nu sunt perfecte.

— Păi... e loc pentru o duzină de cai în picioare, spuse arhidiaconul.

— Se poate, spuse celălalt. De fapt, nu mă îndoiesc deloc; dar, ştiţi, oaspeţii reclamă adesea o grija deosebită. Sunt atâtea rude ale episcopului care-şi aduc mereu caii proprii...

Doctorul Grantly a promis că se vor lua măsuri corespunzătoare pentru caii rudelor, măcar atâta cât permite clădirea iniţială a grajdului. El însuşi va discuta cu arhitectul.

— Dar şopronul pentru trăsuri, dr. Grantly? continuă domnul Slope. Abia dacă mai e loc pentru a doua trăsură în şopronul cel mare, iar în cel mic nu încape decât una.

— Şi gazul aerian – interveni în discuţie doamna; nu există gaz aerian decât în bucătărie şi pe coridoare. Palatul trebuia, desigur, să fie înzestrat cu ţevi pentru gaz aerian şi pentru apă caldă. Nu este instalată apă caldă decât la parter; desigur, trebuie să existe mijloace de a avea apă caldă în dormitoare, şi nu să trebuiască să fie adusă cu căldările, de la bucătărie.

Episcopul avea o opinie bine stabilită, că ar trebui să existe ţevi pentru apă caldă. Apa caldă era foarte esenţială pentru confortul palatului. Era, de fapt, un lucru indispensabil în orice casă cuviincioasă de gentleman.

Domnul Slope observase multe imperfecţiuni la creasta zidului grădinii.

Doamna Proudie descoperise o gaură mare, evident produsă de şobolani, în sala servitorilor.

Episcopul îşi exprimă aversiunea totală fată de şobolani. Nu exista nimic, credea dânsul, în această lume, pe care să-l urască mai mult decât pe şobolani.

Domnul Slope observase. În plus, că lacătele dependinţelor nu erau într-o stare bună: s-ar putea referi îndeosebi la pivniţa de cărbuni şi la magazia de lemne.

Doamna Proudie văzuse de asemenea că cele de la uşile dormitoarelor servitorilor erau într-o stare la fel de proastă; de fapt, toate lacătele din întreaga casă erau demodate şi inutilizabile.

Episcopul credea că multe depindeau de un lacăt bun, şi tot atât de multe de cheie. Observase că pricina neajunsurilor era de multe ori cheia, mai ales dacă zimţii erau răsuciţi în vreun fel anume.

Domnul Slope îşi continua lista de nemulţumiri, când a fost întrerupt cu un glas cam puternic de către arhidiacon, care reuşi să explice că arhitectul eparhiei, sau mai degrabă şeful de echipă era persoana căreia trebuiau să i se adreseze cu privire la astfel de probleme; şi că el, dr. Grantly, se interesase de confortul palatului doar din amabilitate. Îi părea rău, însă, că atâtea lucruri nu fuseseră găsite la locul lor; apoi se ridică de pe scaun, vrând să evadeze.

Doamna Proudie, deşi reuşise să-şi aducă importanta contribuţie la recapitularea stricăciunilor din palat, nu renunţase în acest scop la obligaţia pe care o avea de a-l ţine în stăpânirea ei pe domnul Harding, nici nu pusele punct interogatoriului privind fărădelegile distracţiilor de sabbat. Iarăşi şi iarăşi îşi aruncase „desigur desigur”-ul asupra piosului creştet al domnului Harding, şi acest domn încercase fără succes să pareze atacul.

Niciodată nu fusese supus unei asemenea pisălogeli. Până atunci doamnele, când îl consultaseră asupra subiectelor religioase, ascultaseră cu respect ceea ce avea el de spus, şi nu se declaraseră de acord, dacă nu erau de acord, în tăcere. Dar doamna Proudie îl interoga, apoi îi ţinea o lecţie:

— Nici tu, nici fiu tău, nici fiica la, nici servitorul tău, nici

slujnica ta, spuse ea, pe un ton impresionant, şi de mai multe ori, ca şi cum domnul Harding ar fi uitat cuvintele. îl ameninţă cu degetul, citându-şi porunca preferată, de parcă l-ar fi ameninţat cu pedeapsa; apoi îl îndemnă categoric să declare dacă nu este de părere că o călătorie de sabbat este o mârşăvie şi o profanare.

În viaţa lui, asupra domnului Harding nu mai fuseseră exercitate atâtea presiuni. Considera că ar trebui să-i reproşeze doamnei că-şi permite să-i vorbească astfel unui gentleman şi unui preot cu mulţi ani mai în vârstă decât ea; dar nu-i plăcea ideea de-a o dojeni pe soţia episcopului, în prezenţa acestuia, la prima sa vizită la palat; în plus, să fim sinceri, îi era oarecum teamă de dânsa. Ea, văzându-l tăcut şi preocupat, nu se abţinu nicidecum de la atac:

— Sper. Domnule Harding, spuse ea, dând din cap rar şi solemn, sper că nu mă veţi lăsa să cred că aprobaţi călătoriile de sabbat: şi îl privi drept în ochi, cu o privire de un inexprimabil înţeles.

Asta nu se mai putea suporta, pentru că domnul Slope îl privea acum, la fel ca şi episcopul, la fel ca şi arhidiaconul, care îşi luase rămas-bun de la acea parte a camerei. Domnul Harding se ridică atunci şi el, şi întinzându-i mâna doamnei Proudie, spuse:

— Dacă veniţi la St. Cuthbert în vreo duminică, o să vă ţin o predică asupra subiectului...

Astfel, arhidiaconul şi dirijorul corului au plecat, înclinându-se adânc în faţa doamnei, dând mâna cu domnul, şi scăpând de domnul Slope cum au putut mai bine. Domnul Harding a fost din nou maltratat printr-o strângere de mână; dar dr. Grantly îşi jură solemn în adâncul inimii că nicio răsplată de pe lume nu îl va mai face să atingă laba acelui animal impur şi dezgustător.

Şi acum, dacă aş avea pana unui mare poet, aş cânta în versuri epice nobila furie a arhidiaconului. Treptele palatului coboară spre o largă curbă presărată cu pietriş, din care o portiţă dă în stradă, foarte aproape de intrarea acoperită ce duce spre incinta din jurul catedralei. Drumul de la uşa palatului merge spre stingă prin grădini largi şi se termină, la o jumătate de milă de catedrală, în drumul ce duce spre Londra.

Până au trecut de această portiţă şi au intrat în incintă, niciunul dintre ei nu a rostit vreun cuvânt; dar dirijorul corului văzu clar pe chipul tovarăşului său că era de aşteptat un uragan, şi nici el nu simţea dorinţa să-l oprească. Deşi, prin natura sa, era cu mult mai puţin iritabil decât arhidiaconul, chiar şi el era supărat: chiar şi el – acel om blând şi politicos – era înclinat să se exprime în termeni care numai politicoşi nu erau.

RĂZBOI

— Dumnezeule mare! Exclamă arhidiaconul, punând piciorul pe poteca de pietriş a incintei din jurul catedralei şi, ridicându-şi pălăria cu o mână, şi-o trecu pe cealaltă, cu oarecare violenţă, prin părul buclat, acum încărunţit; din pălăria din blană de castor ieşea fum, de parcă ar fi fost un nor de furie, iar supapa de siguranţă a mâniei se deschisese, şi emitea un abur foarte vizibil, prevestind o explozie sigură şi o apoplexie probabilă.

— Dumnezeule mare! – şi arhidiaconul îşi ridică privirea spre vârful cenuşiu al turnului, făcând un apel mut către acest martor încă în viaţă, care privise de sus la faptele atâtor episcopi de Barchester.

— Nu cred că-mi va plăcea vreodată acest domn Slope, spuse domnul Harding.

— Să-ţi placă! strigă arhidiaconul, oprindu-se un moment pe loc, pentru a da mai multă foiţă vocii sale, să-ţi placă!...

Toţi corbii din jurul catedralei îşi croncăniră aprobarea. Vechile clopote ale turnului, sunând ora, parc-ar fi fost ecoul acestor cuvinte, iar rândunelele zburând din cuiburi au exprimat în tăcere o opinie similara: Să-ţi placă domnul Slope! Ei, nu, nu era prea probabil ca vreunei vietăţi crescute în Barchester să-i placă domnul Slope.

— Nici doamna Proudie, zise domnul Harding.

La acestea, arhidiaconul uită de sine. Nu-i voi urma exemplul, nici nu-mi voi şoca cititorii transcriind termenul prin care el şi-a exprimat sentimentele faţă de numita doamnă. Corbii şi ultimele note ale orologiului ce mai stăruiau în văzduh au fost însă mai puţin scrupuloşi şi au repetat în ecouri corespunzătoare extrem de nepotrivita exclamaţie. Arhidiaconul şi-a ridicat încă o dată pălăria, şi atunci se produse o nouă, salutară emisie a aburului.

A urmat o pauză, în timpul căreia dirijorul de cor a încercat să priceapă bine că soţia unui episcop de Barchester fusese numită astfel, în incinta catedralei, de buzele propriului arhidiacon: dar nu era în stare s-o facă.

— Episcopul pare a fi un om destul de liniştit, sugeră domnul Harding, recunoscându-şi propriul eşec.

— Idiot! exclamă doctorul, care pentru moment nu era capabil de mai mult, decât de nişte încercări spasmodice de a rosti ceva.

— Ei, nu pare el prea ager, spuse domnul Harding; şi totuşi, a avut mereu reputaţia unui om inteligent. Presupun că e precaut şi că nu vrea să vorbească prea mult

În ochii doctorului Grantly, noul episcop de Barchester devenise deja o fiinţă atât de demnă de dispreţ, încât nu merita să binevoiască să-i discute caracterul. Era o marionetă mânuită de ceilalţi, o simplă păpuşă de ceară, gătită cu o etolă şi o pălărie cu borul larg, urmând să fie aşezată pe un tron sau în cine ştie ce altă parte, trasă de sfori după cum doreau alţii. Dr. Grantly nu voia să se înjosească şi să vorbească despre dr. Proudie, dar vedea că va trebui să discute despre ceilalţi din casă şi despre episcopii coajutori, care o coborâseră pe Preasfinţia Sa într-un fel de cutie şi erau pe cale să mânuiască sforile, după plac. Aceasta era o ofensă în sine pentru arhidiacon, Dacă l-ar fi putut ignora pe capelan şi ar fi putut să se lupte cu episcopul, nu ar fi fost nimic înjositor într-o astfel de dispută. Lasă regina să numească pe cine doreşte ea episcop de Barchester: un om sau chiar o maimuţă – o dată ce e episcop, ar putea fi un adversar onorabil; dacă s-ar lupta, însă. Singur. Dar ce era să facă o persoană ca dr. Grantly, când soarta îi dădea drept adversar o persoană ca domnul Slope?

Dacă el, arhidiaconul nostru, ar fi refuzat lupta, domnul Slope ar fi trecut triumfător peste câmpul de bătălie şi ar fi avut sub călcâiul său toată eparhia Barchesterului.

Dacă, pe de altă parte, arhidiaconul îl accepta ca duşman pe omul pe care noul episcop-păpuşă i-l punea în faţă ca atare, ar fi trebuit să vorbească despre domnul Slope, şi să scrie despre domnul Slope, cum ar face cu o fiinţă ce are, într-un oarecare grad, drepturi similare cu ale sale. Ar i

trebuit să se întâlnească cu domnul Slope; să... – ah, ideea era dezgustătoare! Nu putea să se hotărască să aibă de-a face cu domnul Slope.

— Este fiinţa cea mai perfect bestială pe care am avut-o vreodată sub ochi! zise arhidiaconul.

— Cine – episcopul? întrebă celălalt, inocent.

— Episcopul! Nu – nu mă refer la episcop. Cum Dumnezeu a putut fi hirotonisită o asemenea fiinţă! Acum e hirotonisit oricine, ştiu asta; dar el e în biserică de zece ani, şi acum zece ani erau mai atenţi.

— A, te referi la domnul Slope...

— Ai văzut vreodată un animal care să semene mai puţin cu un gentleman? întrebă dr. Grantly.

— Nu pot să spun că sunt înclinat să-mi placă.

— Să-ţi placă! strigă din nou doctorul. (Şi corbii, de acord, croncăniră din nou un ecou.) Bineînţeles că nu-ţi place: nu e o chestiune de plăcut. Dar ce ne facem cu el?

— Ce ne facem cu el? întrebă domnul Harding.

— Da. Ce ne facem cu el? Cum o să-l trasăm? E acolo, şi acolo o să rămână. Şi-a pus piciorul în palat şi n-o să şi-l mişte până nu e silit. Cum să scăpăm de el?

— Nu cred că poate să ne facă vreun rău...

— Să nu ne facă vreun rău! Ei bine, cred că o să-ţi schimbi părerea în mai puţin de-o lună. Ce ai spune acum, dacă s-ar aranja să devină director al azilului? Asta n-ar fi un rău?

Domnul Harding cugetă puţin şi spuse apoi că nu credea ca noul episcopul pună pe domnul Slope la conducerea azilului.

— Dacă nu îl pune acolo, o să-l pună altundeva, unde o să fie tot aşa de rău. Îţi spun că acest om. Cu toate intenţiile şi ţelurile lui, o să ajungă episcop de Barchester!

Şi, din nou. Dr. Grantly îşi ridică pălăria şi îşi trecu gânditor şi trist mâna peste creştet.

— Canalie neruşinată! continuă el după un timp. Îndrăzneşte să mă interogheze despre şcolile duminicale din eparhie şi despre călătoriile de duminică; niciodată n-am întâlnit pe cineva care să-l egaleze în obrăznicie.

Păi, trebuie să ne fi luat drept doi novici care aşteaptă să fie hirotonisiţi!

— Mărturisesc că mie, dintre cei doi, doamna Proudie mi s-a părut cea mai rea, spuse domnul Harding.

— Când o femeie e impertinentă, trebuie să o suporţi şi să te fereşti pe viitor din calea ei; dar nu am de gând să-l suport pe domnul Slope... Călătoritul de sabbat!”. Acesta este tipul de om care o să ruineze biserica anglicană şi o să compromită profesiunea de preot. Nu de schismatici şi de sprijinitori ai papalităţii ar trebui să ne fie frică, ci de categoria de ipocriţi, făţarnici şi prost crescuţi ce se furişează printre noi; oameni fără niciun principiu stabil, nicio idee-standard despre religie sau doctrină, ci preluând doar o formulă oarecare, aşa cum a făcut-o individul acesta când a vorbit despre „călătoritul de sabbat”.

Dr. Grantly nu mai repetă cu voce tare întrebarea, dar şi-o punea în mod constant, în sine:,. Ce să ne facem cu domnul Slope?” Cum avea să arate deschis, în faţa lumii, că îl dezaproba total şi îl detesta pe acest om?

Până atunci, Barchesterul scăpase de pata vreunei rigori extreme în doctrina bisericească, Clerul din oraş şi din împrejurimi, deşi era cu totul înclinat să promoveze principiile, privilegiile şi prerogativele deţinute de High Church[19], nu se angajaseră niciodată în tendinţele denumite uneori „practici puseyiste”. Toţi slujeau în sutană neagră, la fel ca odinioară părinţii lor; purtau jiletci simple de stofă neagră, nu puneau lumânări pe altare, nici aprinse nici neaprinse; nu îngenuncheau în taină şi se mărgineau la ritualurile ceremoniale practicate în ultima sută de ani. Îşi citeau slujbele decent şi fără emfază în bisericile lor parohiale, psalmodierile erau murmurate doar în catedrală, iar ştiinţa cântării pe mai multe glasuri era necunoscută. Un tânăr care venise direct de la Oxford, diacon la Plumstead făcuse o slabă încercare de acest fel, după ce slujise două sau trei duminici, şi stârnise marea mirare a părţii celei mai sărace a congregaţiei. Dr. Grantly nu fusese atunci de faţă; dar doamna Grantly, care îşi avea propria opinie asupra acestor lucruri, şi-a exprimat speranţa că tânărul gentleman nu se îmbolnăvise şi se oferi să-i trimită diferite

19 *High Church* tendinţa manifestată de unii prelaţi ai bisericii anglicane de a se apropia de practicile şi de sistemul ierarhic al catolicismului. Vezi şi nota 1 de la p. 20. (n.t.).

ceaiuri despre care se zicea că ar fi bune la durerea de gât. După aceasta, la Plumstead Episcopi nu mai există altă muzică decât, rareori, psalmodierea.

Acum însă arhidiaconul începu să mediteze asupra unor măsuri puternice de opoziţie absolută. Dr. Proudie şi compania sa făceau parte din ordinul cel mai de jos posibil al preoţimii anglicane[20] şi astfel era de datoria sa, a doctorului Grantly, de a fi din ordinul cel mai înalt[21]. Dr. Proudie urmărea abolirea tuturor formelor şi ceremoniilor solemne şi, de aceea, dr. Grantly simţi brusc necesitatea de a le înmulţi. Dr. Proudie va consimţi să priveze biserica de orice autoritate şi conducere colectivă, şi, ca urmare, dr. Grantly va lua partea întregii puteri a soborului şi reînnoirea tuturor vechilor sale privilegii.

Era adevărat că el nu putea să intoneze slujba, dar putea să obţină conlucrarea unui mare număr de diaconi bine educaţi, iniţiaţi în taina acestui ceremonial. Nu îşi va schimba de bună voie modul său de a se îmbrăca, dur putea să populeze Barchesterul cu tineri preoţi îmbrăcaţi în cele mai lungi sutane şi în jiletci de mătase, croite cu umeri uimitori de înalţi. Bineînţeles că nu avea de gând să-şi facă semnul crucii, ca romano-catolicii, sau să susţină că Isus însuşi e prezent în timpul slujbei; dar, fără a merge aşa departe, existau diferite ritualuri prin a căror adoptare ar putea să-şi arate clar antipatia pentru oameni ca dr. Proudie şi domnul Slope.

Toate acestea îi trecuseră prin minte când se plimba cu domnul Harding, în sus şi-n jos, prin incinta din jurul catedralei. Război, război, în inima sa era război de exterminare. Simţea că, în ce-l priveşte pe el şi pe domnul Slope, puterea unuia din cei doi asupra Barchesterului trebuie anihilată, iar el nu avea de gând să se dea bătut, atâta vreme cât mai avea sub picioare o bucăţică de sol ferm. Se mai mândrea că poate să facă din Barchester un loc prea fierbinte, greu de suportat de domnul Slope, şi nu avea vreo slăbiciune a duhului care să-l împiedice să ducă

---

20 Aluzie la *Low Church*, „biserica de jos”, din care fac parte preoţii fideli practicilor conservatoare ale protestantismului (n.t.).

21 Referire la *High Church* (n.t.).

totul la bun sfârşit.

— Presupun că Susan va trebui să facă o vizită la palat, zise domnul Harding.

— Da, va face o vizită; dar o va face o dată, numai o singură dată. Nu mă îndoiesc că n-o să fie convenabil pentru „cai”, să vină la Plumstead prea curând, şi când or să vină prima oară, o să fie prea târziu.

— Presupun că nu o să fie nevoie ca Eleanor să facă vreo vizită. Nu cred că s-ar înţelege bine cu doamna Proudie.

— Nu e niciun fel de nevoie, răspunse arhidiaconul, nu fără a se gândi că o ceremonie care îi era necesară soţiei sale nu era deloc obligatorie pentru văduva lui John Bold. Nu există nici cel mai mic motiv ca ea s-o facă, dacă nu-i place. Dinspre partea mea, nu cred că o tânără decentă ar trebui să fie supusă torturii de a fi în aceeaşi cameră cu bărbatul acela.

Cu aceasta, cei doi preoţi s-au despărţit, domnul Harding mergând spre casa fiicei sale, iar arhidiaconul căutând recluziunea caretei sale.

Nici noii locatari ai palatului nu-şi exprimau o părere mai bună despre vizitatori, decât fusese părerea vizitatorilor despre ei. Deşi nu foloseau un limbaj aşa de tare ca dr. Grantly, simţeau tot atâta aversiune personală, şi erau tot atât de conştienţi că trebuie să se dea o bătălie şi că nu prea era loc în Barchester pentru proudeism, atât timp cât *grantlyismul* era predominant.

Într-adevăr, ne putem îndoi că domnul Slope nu ar fi avut la îndemână un sistem de strategii mai bine pregătit, o direcţie de comportare ostilă mai precis definită decât a arhidiaconului. Dr. Grantly urma să ducă lupta, pentru că descoperise că îl urăşte pe domnul Slope. Domnul Slope ajunsese să-l urască pe dr. Grantly, pentru că prevăzuse necesitatea de a duce lupta. Atunci când trecuse pentru prima dată în revistă situaţia ţinutului, înainte de intrarea sa în Barchester, se gândise un moment la posibilitatea unei înţelegeri cu arhidiaconul, pe care să-l amăgească şi să-l linguşească pentru a-l aduce la supunere şi a obţine astfel un avantaj prin şiretenie, în loc să-l obţină prin curaj. O mică investigaţie, însă, a fost suficientă pentru a se convinge că prin şiretenie nu va reuşi să îl câştige pe un om

ca dr. Grantly de partea unui mod de acţiune aşa cum îl preconizase el; atunci s-a decis să recurgă la curaj. A văzut imediat că o bătălie făţişă împotriva dr. Grantly şi a partizanilor săi era o urmare necesară a situaţiei pe care o avea acum şi a plănuit cele mai adecvate metode de a porni ofensiva.

Curând după sosirea sa, episcopul îi comunică vicarului că preotul rezident îi permisese capelanului să predice la catedrală în duminica următoare. Preotul rezident se nimeri să fie Onorabilul şi Cucernicul dr. Vesey Stanhope, aflat chiar în acest moment tocmai pe malurile lacului Como, unde era foarte ocupat să-şi completeze acea colecţie unică de fluturi pentru care e atât de faimos. Sau, mai bine-zis, ar fi fost rezident în lipsa fluturilor şi a altor astfel de considerente proprii zilelor de vară; iar diaconul de cor, care urma să-l suplinească în amvon, nu obiecta defel ca domnul Slope să facă această treabă în locul lui.

Ca urmare, domnul Slope şi-a ţinut predica; şi dacă un predicator poate avea satisfacţia de a fi ascultat, domnul Slope trebuie să fi fost mulţumit. Am motive să cred că a fost mulţumit şi că a părăsit amvonul cu convingerea că făcuse ceea ce avusese de gând să facă în clipa când urcase în amvon.

Cu această ocazie, noul episcop se aşeză pentru prima oară în tronul ce-i era destinat. Fuseseră pregătite perne şi draperii stacojii noi, cu un tiv aurit nou şi cu franjuri noi. Vechiul lemn de stejar al tronului, ridicându-se cu numeroasele sale turnuleţe groteşti la jumătatea distanţei până la cafas, fusese spălat, şters de praf, lustruit şi arăta, foarte elegant. Ah, cât de des stând acolo, în fericitele vremuri de odinioară, pe acele bănci modeste din faţa altarului, am făcut să treacă timpul plictisitor al unei predici, gândindu-mă cum aş putea să mă strecor în sus pe acele turnuri de lemn, spre steagul celui mai de sus turnuleţ!

Tot Barchesterul s-a dus să-l asculte pe domnul Slope; fie pentru asta, fie pentru a-l privi atent pe noul episcop. Cele mai de seamă scufii din oraş se aflau acolo, mai mult chiar, se aflau acolo şi cele mai de seamă şi mai lucioase pălării preoţeşti. Nu era nicio strană care să nu-şi aibă ocupantul

pe măsură; pentru că, deşi unii canonici erau plecaţi în Italia sau aiurea, locurile lor erau ocupate de către confraţi, care s-au strâns la Barchester cu această ocazie. Vicarul era şi el acolo, un bătrân greoi, de fapt prea bătrân pentru a asista frecvent la slujbă de la locul său; veni, de asemenea, şi arhidiaconul. Şi cancelarul, şi trezorierul, şi dirijorul corului, diverşi canonici minori şi fiecare membru de rând al corului, pregătit fiecare să serbeze sosirea noului episcop cu melodia şi cu armonioasa expresie sfântă de bun-venit, aşa cum se cuvenea acestui moment.

Slujba a fost, neîndoielnic, bine făcută. Aşa s-au petrecut mereu lucrurile la Barchester, pentru că educaţia muzicala a corului fusese bună, iar vacile fuseseră selectate cu grijă. Psalmii au fost frumos psalmodiaţi; *Te Deum*-ul a fost minunat cântat; iar litania s-a înfăţişat într-un chip care se întâlneşte încă la Barchester dar, dacă e adevărat ceea ce ştiu, nu se mai întâlneşte nicăieri altundeva. Litania în catedrala din Barchester este de mult timp sarcina specială căreia i-au fost închinate măiestria şi vocea domnului Harding. Aglomeraţia publicului îl ajuta în general pe solist şi, deşi domnul Harding nu era conştient că ar face vreun efort extraordinar, şi-a întrecut probabil nivelul obişnuit. Şi ceilalţi şi-au dat toată silinţa, era deci normal ca el să caute să-şi depăşească confraţii. Astfel slujba continuă şi, în sfârşit, domnul Slope a urcat în amvon.

Şi-a ales ca text un verset din preceptele date de sfântul Pavel lui Timotei, în legătură cu purtarea cerută unui pastor şi unei călăuze spirituale şi, imediat, a fost evident că preabunii clerici din Barchester urmau să primească o lecţie.

„Sileşte-te să te arăţi încercat, înaintea lui Dumnezeu lucrător cu faţă curată, drept învăţând cuvântul adevărului.” Acestea erau cuvintele textului său şi cu un astfel de subiect într-un astfel de loc, se poate presupune că un astfel de predicator va fi ascultat de un astfel de public. A fost ascultat cu atenţie încordată şi nu fără o considerabilă sui priză. Orice opinie ar fi existat în Barchester despre domnul Slope înainte de a-şi începe discursul, la încheierea sa niciunul dintre ascultători nu l-a putut lua drept un prost sau un laş.

Nu ar fi potrivit dacă aş parodia predica, sau chiar dacă i-aş repeta limbajul în paginile unui roman. Încercând să înfăţişez caracterul persoanelor despre care scriu, sunt silit într-o oarecare măsură să vorbesc despre lucruri sacre. Sunt încredinţat, însă, că nu se va crede că-mi bat joc de amvon, deşi unii îşi vor imagina că nu simt deloc veneraţia care-i este datorată clerului. Se prea poate să pun sub semnul întrebării infailibilitatea propovăduitorilor dar, ea urmare, sper că nu voi fi acuzat că m-aş îndoi de adevărul lucrului propovăduit.

Domnul Slope, începându-şi predica arăta nu puţin tact în felul său ambiguu de a sugera că, aşa umil cum era el însuşi, se afla acolo ca purtător de cuvânt al ilustrei feţe bisericeşti care stătea vizavi de el; pornind de la această premisă, a dat o foarte exactă definiţie a comportării pe care episcopul s-ar bucura să o vadă la clerul adus acum sub jurisdicţia sa. E necesar să se spună doar că punctele asupra cărora insistase în mod deosebit erau tocmai acelea care îi erau cele mai dezagreabile clerului din eparhie şi cele mai potrivnice practicilor şi opiniilor lui, şi că toate obiceiurile şi privilegiile care le-au fost mereu dragi preoţilor din *High Church* – acelui grup care este acum scandalos numit „*High-and-dry-Church*”[22], erau ridiculizate, ocolite şi anatemizate. Acum, clericii eparhiei de Barchester fac cu toţii parte din „High-and-dry Church”.

După ce explicase astfel, conform propriei sale opinii, cum o faţă bisericească trebuie să arate încuviinţarea ce-i e dată de Dumnezeu, ca unui lucrător cu cuget curat, el continuă, explicând cum trebuia răspândit cuvântul adevărat, şi aici adoptă o viziune cam îngustă a chestiunii, luându-şi argumentele cam de departe. Scopul său era de a-şi exprima oroarea faţă de modurile emfatice de pronunţare, de a osândi orice sentiment religios care ar fi stârnit nu de sensul, ci de sunetul cuvintelor şi, de fapt, de a ocărî cu vehemenţă practicile din catedrală. Dacă sfântul Pavel s-ar fi referit la pronunţarea corectă şi nu la învăţarea corectă a cuvântului adevărat, această parte a predicii ar fi fost mai la subiect; dar scopul imediat al predicatorului era

22 *High-and-dry* pe linie moartă (n.t.).

de a predica doctrina domnului Slope şi nu a sfântului Pavel şi reuşi, cu puţină pricepere, să introducă întorsătura necesară în text.

Nu putea chiar să spună, predicând din amvonul catedralei, că psalmodierea trebuia părăsită în slujbele de la catedrală. Cu o astfel de afirmaţie, nu şi-ar fi nimerit ţinta şi ar fi devenit ridicul, spre încântarea auditoriului sau. Putea însă să facă – şi a făcut – aluzii la practicile de psalmodiere din diversele parohii şi să le condamne, deşi practica era aproape necunoscută în eparhie; şi de aici a ajuns la excesiva preponderenţă dobândită, cum a declarat, de muzică asupra frumoasei slujbe pe care tocmai o ascultaseră. Era conştient, a spus el, că obiceiurile strămoşilor noştri nu puteau fi părăsite cât ai clipi; sentimentele celor în vârstă ar fi fost jignite, iar cugetele oamenilor respectabili ar fi fost tulburate. Era conştient că erau prea mulţi cei ce nu aveau un orizont îndeajuns de cuprinzător al gândirii pentru a percepe lucrurile şi o educaţie cuprinzătoare pentru a şti că un mod de a face slujba, care se practica când ceremoniile exterioare aveau mai multă însemnătate decât sentimentele interioare, devenise de-a dreptul barbar într-un moment când convingerea interioară era totul, când fiecare cuvânt de pe buzele pastorului ar trebui să cadă, perfect inteligibil, asupra inimii celui ce ascultă. În trecut, religia mulţimii fusese o creaţie a imaginaţiei; în vremurile mai apropiate, devenise necesar pentru orice creştin ca întreaga lui credinţă să se întemeieze pt raţiune – s-ar cuveni nu doar să creadă, ci să şi asimileze – nu doar să audă, ci să şi înţeleagă. Cuvintele slujbei noastre. De dimineaţă, cât de frumoase, cât de potrivite, cât de inteligibile erau, când erau citite cu demnitate simplă şi precisă! Dar cât de mult se pierdea din înţelesul cuvintelor, dacă ele erau prezentate cu toate farmecele false ale melodiei! etc., etc.

Iată o predică vrednică pe deplin să fie ţinută în faţa domnului arhidiacon Grantly, a domnului Harding, dirijor de cor, şi a tuturor celorlalţi! A tuturor feţelor bisericeşti şi a întregii adunări a canonicilor, în propria lor catedrală! în faţa unor oameni care îmbătrâniseră slujind aşa cum ştiau ei mai bine, cu o convingere neclintită că numai astfel vor

atinge ţelul propriei credinţe. Şi acestea din partea unui om ca ăsta, a unui parvenit clerical, fără parohie, un preot oarecare, un intrus printre ei; un individ adunat – aşa a spus dr. Grantly – din noroaiele din Marylebone[23]! Trebuiau să asiste la întreaga predică! Niciunul dintre ei, nici măcar dr. Grantly, nu putea să-şi astupe urechile, nici să iasă din casa Domnului în timpul slujbei. Se vedeau obligaţi să-l asculte, şi încă fără vreo posibilitate imediată de a răspunde.

Nu există, probabil, nicio nenorocire mai mare menită omenirii din ţări civilizate şi libere, decât obligaţia de a asculta predici. Nimeni în afară de preotul care predică nu are, în acest domeniu, puterea de a constrânge un auditoriu să-şi îndure în linişte tortura. Nimeni în afară de preotul care predică nu poate să se delecteze cu platitudini, truisme şi netruisme, şi totuşi să fie răsplătit, ca privilegiu de necontestat, cu aceeaşi atitudine ca şi cum de pe buze i-ar picura numai cuvinte de o elocvenţă înflăcărată, ori de o logică pe deplin convingătoare. Lăsaţi un profesor de drept sau de fizică să intre într-un amfiteatru şi acolo să toarne cuvinte searbede şi fraze goale inutile: le va turna în faţa unor bănci goale. Lăsaţi un avocat să încerce să pledeze fără să vorbească bine, şi o să ajungă să vorbească numai rareori. Cuvântul judecătorului nu trebuie ascultat, vrând-nevrând. Decât de juriu, de acuzat şi de temnicer. Un membru al Parlamentului poate fi redus la tăcere de cei care se prefac că nu-şi pot opri tuşea sau îi număra frazele. Consilierii municipali pot fi boicotaţi. Dar nimeni nu se poate sustrage unui preot care predică. El este plictisul vremurilor, moşneagul[24] de care noi, sindbazii, nu putem scăpa, coşmarul care ne strică odihna duminicală, năpasta care ne împovărează religia şi face slujba lui Dumnezeu neplăcută...

Cu câtă împăcare de sine va trage tânărul pastor concluzii greşite din texte prost înţelese, şi apoi ne va ameninţa cu toate pedepsele din Hades, dacă vom pierde

---

23 Pe atunci, Marylebone era un sat mizer în apropiere de Londra (n.t.).

24 Aluzie la bătrînul marinar pe care Sindbad, celebrul erou din *O mie şi una de nopţi,* îl ucide, salvîndu-se astfel de sub stăpînirea lui (n.t.).

din vedere a ne supune dispoziţiilor date de el! Da, tinere prieten mult prea încrezător în tine însuţi, chiar dacă aş crede în acela mistere ce se ivesc atât de des în gura ta; în cuvântul pur pe care îl ţii în mână; ar trebui să mă ierţi dacă, în unele lucruri, m-aş îndoi totuşi de interpretarea ta. Trebuie să mă scuzi, tinere predicator, atât de neîndemânatic. Dacă mă vezi căscând la frazele tale imperfecte, la imaginile tale repetate, la patosul tău fals, la tărăgănările şi stridenţele tale, la mormăielile tale, la ofurile şi ahurile, la mănuşile tale negre şi batista ta albă. Pentru mine astea nu înseamnă nimic; şi ceasurile ne sunt prea preţioase ca să le pierdem în felul acesta – dacă am putea măcar să evităm pierderea de timp!

Şi aici trebuie să protestez împotriva pretextului, auzit adesea de la clerul activ, că e copleşit de mulţimea predicilor. Ţinem cu toţii prea mult la propriile voci, iar predicatorul e încă şi mai mult încurajat în vanitatea de a şi-o face auzită pe a sa, de privilegiul de a se afla în faţa unui auditoriu captivat. Predica este îmbucătura plăcută din propria sa viaţă, deliciosul moment de autoexaltare. „Am ţinut nouă predici săptămâna asta”, îmi spunea zilele trecute un tânăr prieten, cu mâna languros ridicată la frunte, imaginea martirului covârşit de povară. „Nouă săptămâna asta, şapte săptămâna trecută, patru săptămâna de dinainte. Am ţinut douăzeci şi trei de predici luna asta. Chiar că e prea mult.” „Prea mult, într-adevăr, am spus, cutremurându-mă; prea mult pentru puterile oricui.” „Da, răspunse el blând, într-adevăr, aşa e; încep să simt dureros cât e de mult.” „Aş vrea, am zis eu, să o simţi cu adevărat – ce n-aş da să ajungi să o simţi!” Dar nu a ghicit că inima mea suferea pentru sărmanii ascultători.

În orice caz, nimeni nu a părut să se fi plictisit la predica domnului Slope. Vorbele sale erau prea la obiect pentru ca auditoriul să se plictisească; şi, ca să fim sinceri, domnul Slope avea darul de a folosi cu energie cuvintele. A fost ascultat până la capătul celor treizeci de minute de elocinţă, cu o atenţie mută şi cu urechi atente; dar cu ochi plini de mânie, care priveau sever în jur, la preoţii înfuriaţi, cu nările larg deschise din care izbucneau clocotele indignării; se mutau de pe un picior pe altul, mişcările

neliniştite ale trupului anunţând tulburarea minţilor şi a inimilor neîmpăcate cu toată lumea.

În sfârşit, episcopul, care fusese cel mai surprins din toată congregaţia, şi căruia părul aproape că i se făcuse măciucă de groază, dădu binecuvântarea într-un chip ce nu semăna deloc cu cel exersat în propriul birou, iar congregaţia a fost liberă să-şi vadă de drum.

VICARUL ŞI CAPITULUL[25] SE SFĂTUIESC

În tot Barchesterul era mare zarvă. Dr. Grantly abia reuşi să-şi stăpânească furia până la ieşirea din catedrală, dar după aceea izbucni. Bătrânul vicar se retrăsese tăcut la el în cancelarie, temându-se să scoată o vorbă; şi acolo se aşeză, năucit, meditând în van la multe lucruri. Domnul Hording a plecat singur, abia târându-se cu tristeţe; şi trecând încet pe sub ulmii din curte, nu-i venea să creadă că vorbele pe care le auzise veniseră într-adevăr din amvonul catedralei Barchester. Urma să mai fie tulburat şi de acum încolo? Era posibil ca întreaga sa viaţă să se dovedească zadarnică pentru a doua oară? Putea fi vorba de a abdica de la postul său de dirijor al corului, aşa cum abdicase cu ani în urmă din cel de director al azilului? De a renunţa la muzică, aşa cum renunţase la cei doisprezece pacienţi ai săi? Şi ce dacă! Vreun alt „Jupiter” sau vreun alt dr. Slope ar fi venit şi l-ar fi obligat să plece şi de la St. Cuthbert. Desigur că nu a putut să fi greşit toată viaţa dacă a cântat litania aşa cum o făcuse până atunci, începuse însă să aibă dubii. Neîncrederea în sine era slăbiciunea domnului Harding. Nu este, însă, un defect des întâlnit la oamenii din categoria sa.

Da, tot Barchesterul era în mare zarvă! Nu numai feţele bisericeşti erau afectate. Şi mirenii ascultaseră noua doctrină a domnului Slope surprinşi, unii cu indignare, iar alţii cu sentimente amestecate, din care totuşi cel de antipatie faţă de predicator avea o pondere mai mică. Bătrânul episcop şi capelanii, vicarul şi canonicii săi, membrii vechi ai corului şi mai ales domnul Harding care îl

25 Totalitatea canonicilor dintr-o eparhie (n.t.).

conducea, se bucuraseră cu toţii de simpatie în Barchester. Îşi cheltuiseră banii şi făcuseră bine; săracii nu fuseseră persecutaţi; clericii nu fuseseră nici aroganţi, nici lipsiţi de indulgenţă; şi tot renumele oraşului se datora importanţei sale ecleziastice. Totuşi, au existat şi unii care l-au ascultat pe domnul Slope cu satisfacţie.

Este atât de plăcut să ţi se presare în viaţă un dram de animaţie când suferi atâta din cauza plictiselii! Imnurile şi *Te Deum*-urile erau şi ele plăcute, dar fuseseră auzite atât de des! Domnul Slope, cu siguranţă, nu era prea grozav, dar aducea ceva nou şi, mai mult, era isteţ. De mult considerau ei o piedică în calea progresului – spuneau acum mulţi cetăţeni ai Bai chesterului – continuarea în acelaşi ritm monoton a lucrurilor fără să se ia seama la schimbările lumii din afară. Oameni care trăiau înaintea timpurilor lor aveau idei noi şi era timpul să progreseze şi Barchesterul. Poate că are dreptate domnul Slope. Duminica nu fusese destul de bine respectată, în afară de slujbele din catedrală. Într-adevăr, cele două ore care despărţeau între ele slujbele fuseseră multă vreme destinate vizitelor matinale şi meselor târzii de dimineaţă. Şi apoi, şcoala duminicală! Într-adevăr, trebuiau făcute mai multe în legătură cu această şcoală duminicală: şcoala zilei de sabbat – cum o numise domnul Slope. Vechiul episcop nu se prea ocupase de şcolile de duminică, aşa cum ar fi trebuit s-o facă. (Aceşti oameni probabil că nu-şi dădeau seama că atât catehismul cât şi rugăciunile sunt tot atât de greu de asimilat pentru o minte tânără, precum contabilitatea este pentru o minte vârstnică; şi că ambele treburi sunt privite cu foarte puţin entuziasm.) Şi apoi, în ceea ce priveşte acea mare problemă a slujbelor acompaniate de muzică religioasă, sunt destule argumente şi de partea domnului Slope. Era evident.că oamenii mergeau la catedrală pentru a asculta muzică etc., etc.

Şi astfel s-a format un grup foarte hotărât de partea domnului Slope. Acesta era alcătuit din păturile de sus, mai ales din doamne. Niciun bărbat – de fapt, niciun gentleman – n-ar fi putut să fie atras de domnul Slope, sau să consimtă

să stea la picioarele unui Gamaliel[26] atât de dezgustător. Femeile, de multe ori, sunt mai îngăduitoare în ce priveşte defectele fizice, şi dacă un bărbat le vorbeşte frumos, ele îl ascultă, chiar dacă le-ar vorbi cu o gură diformă şi hidoasă. Wilkes[27] – avea mare succes ca amant, pe când domnul Slope, veşnic asudat, cu părul nisipos, ochii ca cepele, cu palmele roşii, era atotputernic doar în ce privea inima femeilor.

Erau însă printre clericii vecini vreo doi care considerau că nu e prea bine să neglijeze masa. Pe care erau puse de această dată pâinea şi cuţitul în eparhia Barchester. Ei şi numai ei i-au făcut vizite domnului Slope în urma reprezentaţiei date de el în amvonul catedralei. Printre aceştia, domnul Quiverful, parohul de la Puddingdale, a cărui nevastă nu înceta să-i dea, an de an, noi dovezi ale dragostei sale, aşa încât să-i sporească atât grijile cât şi, sperăm, fericirea sa. Cine s-ar putea mira ca un domn cu paisprezece copii şi cu un venit de 400 lire pe an caută pâinea şi cuţitul, chiar dacă s-ar afla în mâinile domnului Slope?

Foarte curând după acea duminică în care se ţinuse predica, cei mai de seamă clerici de prin preajma Barchesterului s-au adunat pentru a stabili cum ar putea fi înlăturat domnul Slope. În primul rând, să nu mai predice din amvonul catedralei Barchester. Acesta era primul punct de vedere expus de dr. Grantly şi cu toţii au fost de acord, cu condiţia să aibă destulă putere să-l împiedice. Dr. Grantly afirmă că aceasta putere se afla în mâinile vicarului şi ale capitulului[28] declarând că niciun cleric din afara capitulului nu avea dreptul să predice acolo, cu excepţia episcopului însuşi. Vicarul a fost de acord cu aceasta, dar a pretins că obiecţiile ridicate într-un asemenea subiect ar fi necuviincioase. La această afirmaţie se alătură şi un doctor mărunţel şi slăbuţ, unul dintre membrii consiliului eparhial, care nu putea fi de acord cu această interdicţie, sperând că vreodată o să se afle şi el în acel amvon. Un doctor micuţ şi

26 Fruntaş al fariseilor (n.t.).

27 John Wilkes, ziarist şi politician din cea de-a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, faimos pentru viaţa lui frivolă (n.t.).

28 Vezi nota de la pagina 62

viclean, căruia îi convine să trăiască în căsuţa lui comodă, în incinta catedralei, şi e foarte mulţumit să mai arunce câte o înţepătură doctorului Vesey Stanhope sau altor persoane absente, ale căror vile din Italia sau case din jurul Londrei sunt mult mai atrăgătoare decât odăiţele din casele catedralei.

La acestea, cancelarul, un om voinic, de obicei destul de tăcut, dar foarte sensibil, a răspuns că membrii consiliului eparhial erau conduşi de un vicar, şi că în astfel de cazuri dreptul vicarului la amvon era dreptul rangului mai mare. Atunci, vicarul îşi dădu consimţământul, oftând adânc la auzul acestor adevăruri. Îndată, însă, doctorul slăbuţ spuse că ei vor fi în mâna canonicilor, printre care s-ar putea găsi oricând vreunul care să înşele încrederea vicarului. La aceasta, se auzi dinspre colţul unde stătea cancelarul corpolent o exclamaţie, un fel de „of, of!”, dar tot atât de bine ar fi putut fi vorba de o răsuflare mai adâncă a venerabilului domn. Şi de ce, la urma urmei, ar fi trebuit să-i închidă gura? întrebă domnul Harding. N-ar trebui să se teamă nimeni să audă ce are de spus cineva într-o predică, dar cu condiţia să nu predice o doctrină falsă, iar în acest caz să decidă episcopul dacă să i se ia sau nu dreptul de a predica preotului respectiv. Astfel vorbi prietenul nostru; dar în zadar, pentru că ţelurile omeneşti sunt atinse tot prin mijloace omeneşti. Dar vicarul întrezări o rază de speranţă în privirea îngustă a acelor ochi bătrâni. Într-adevăr, să i se spună episcopului cât de dezagreabil le-a fost domnul Slope: un episcop nou, proaspăt înscăunat, n-ar trebuit să-şi lase insultaţi clericii, atunci când nici măcar nu i s-a dus luciul de pe etola cea” nouă.

Apoi se ridică dr. Grantly care, adunând înţelepciunea presărată de colegii săi, vorbi cu o adâncă autoritate. Când spun că arhidiaconul se ridică, vorbesc de omul dinăuntru, care sări deodată la acţiune imediat, pentru că făptura lui trupească stătuse de la început în picioare, cu cozile fracului atârnând peste braţe. Manile şi le ţinea în buzunarele pantalonilor.

— Este foarte clar că omul acesta nu trebuie să mai fie lăsat să predice vreodată în catedrală. Cu toţii vedem asta, în afară de prietenul nostru, aici prezent, care este atât de

blajin, încât n-ar putea să-l refuze pe papă dacă acesta i-ar cere să-i împrumute amvonul. Nu trebuie deci să-l mai lăsăm pe omul ăsta să predice aici. Nu atât pentru că părerile lui pe teme bisericeşti sunt diferite de ale noastre, pentru aşa ceva nu trebuie să ne supere, ci pentru că ne-a insultat voit. Când s-a urcat duminică în amvon, scopul său premeditat a fost de-a ofensa oameni îmbătrâniţi în slujba acelei idei despre care el a avut îndrăzneala să vorbească cu atâta dispreţ. Cum adică?! Să vină aici un străin, un tânăr necunoscut şi antipatic, şi să ne spună în numele episcopului, stăpânul său, că nu ne cunoaştem îndatoririle, că suntem demodaţi şi inutili! Nu ştiu ce trebuie să admirăm mai mult la el: curajul sau neruşinarea! Şi vă voi spune un lucru: acea predică este opera unui singur om. Episcopul a avut de-a face cu această predică tot aut cât a avut şi vicarul aici de faţă. Ştiţi cu toţii cât de mâhnit sunt să văd în această eparhie un episcop nutrind ideile liberale prin care s-a remarcat dr. Proudie. Ştiţi cu toţii cât de puţină încredere aş avea în opiniile unui astfel de om. Dar în acest caz îl consider nevinovat. Consider că dr. Proudie a trăit prea mult în mijlocul unor gentlemeni pentru a putea fi vreodată vinovat, sau să îndemne vreodată pe cineva să se facă vinovat de un asemenea ultraj. Nu! Acel om nu a spus adevărul, când a insinuat că ar vorbi din partea episcopului. Se potrivea foarte bine eu ambiţiile sale să ne provoace, să ne sfideze aici, în mijlocul îndatoririlor noastre religioase, aici, între zidurile iubitei noastre catedrale, aici, unde de atâţia ani am slujit fără schismă şi cu un bun renume! Un asemenea atac asupra noastră venind de la un astfel de om este abominabil!

— Abominabil! mormăi vicarul.

— Abominabil! bombăni doctorul cel slăbuţ.

— Abominabil! repetă cancelarul, vorbind din adâncul

— Pieptului său voluminos.

— Într-adevăr, cred că aşa a fost, spuse domnul Harding.

— Deopotrivă abominabil şi inadmisibil! continuă arhidiaconul. Dar, domnule vicar, slavă Domnului, acest amvon este încă al nostru: al domniei-voastre, pot spune. Acest amvon este doar al vicarului şi al capitulului catedralei Barchester şi. Deocamdată, domnul Slope nu

face parte din acest capitul. Domnia-voastră, domnule vicar, aţi propus să-l rugăm pe episcop să se abţină de a ne băga pe gât acest om; dar, ce-ar fi dacă episcopul s-ar lăsa influenţat de capelanul său? După părerea mea, treaba trebuie rezolvată aici, între noi. Domnul Slope nu mai poate predica aici fără să ceară şi fără să i se acorde permisiunea, şi să facem aşa fel încât să nu i se mai acorde... Să avem grijă ca orice participare a sa în adunările preoţeşti ale catedralei să-i fie refuzată. Şi dacă atunci episcopul va dori să intervină, vom şti ce răspuns să-i dăm. Prietenul meu ne-a sugerat că acest om a reuşit să răzbată la amvon preluând obligaţia unuia dintre canonicii noştri; dar sunt sigur că putem avea deplină încredere în aceşti gentlemani, că ne vor sprijini dacă vor şti că vicarul se opune.

— Bineînţeles că puteţi avea încredere, îi asigură cancelarul.

Au mai urmat multe discuţii între înţelepţii cancelariei, însă toate se încheiaseră cu aceleaşi concluzii pe care le trăsese şi arhidiaconul. Se obişnuiseră prea mult cu conducerea lui, pentru a le ignora atât de repede şi, mai mult, în cazul de faţă niciunul nu dorea să-l sprijine pe acel om pe care el era atât de nerăbdător să-l vadă învins.

O astfel de întrunire, precum aceea la care am asistat, nu poate avea loc într-un oraş ca Barchester fără să fie cunoscută şi discutată de toţi. Atât scopul întrunirii, cât şi cuvântările vicar ului, arhidiaconului şi cancelarului erau comentate şi repetate în toate casele, bineînţeles, nu fără obişnuitele adaosuri de amănunte imaginare, corespunzând gusturilor povestitorilor.

Toţi erau de acord însă că domnul Slope va trebui să-şi piardă dreptul de a mai ţine predici în catedrala Barchester; mulţi considerau că ar trebui chiar ca paracliserii să nu-i dea scaun, iar cei mai înverşunaţi dintre susţinătorii măsurilor energice spuneau chiar că predica e suficientă pentru punerea lui sub acuzare, şi că în curând va fi judecat pentru calomnie.

Grupul care era gata să-l apere, tinerele doamne bigote şi domnişoarele bătrâne dornice să vadă şi ele o schimbare, bineînţeles că i-au luat apărarea cu şi mai multă înverşunare după acest atac. Dacă nu-l vor mai putea

asculta pe domnul Slope în catedrală, îl vor asculta în altă parte; îi vor lăsa pe vicarul plicticos, pe bătrânii canonici onorifici, atât de plicticoşi, şi pe un mai puţin plicticoşii canonici minori, să-şi predice unul altuia; o să-i lucreze papuci şi perniţe, pasmanteria şi dantelele hainelor preoţeşti, o să-l facă pe martir fericit creând pentru el un nou Sion, o Betesdă, lăsând în umbră catedrala.

Doctorul şi doamna Proudie se întorseseră îndată la Londra, Au considerat că ar fi indicat ca vicarul şi capitulul să nu le atribuie vreun amestec personal în toată afacerea cu predica, până ce lucrurile nu se voi fi domolit; l-au lăsat pe domnul Slope în urmă, neprihănit, încât acesta şi-a continuat cu zel munca, linguşindu-i pe cei care i-ar fi ascultat linguşirile, şoptind la urechea femeilor prostuţe tot felul de baliverne religioase, gudurându-se pe lângă puţinii clerici care l-ar fi primit, făcând vizite în casele săracilor, interesându-se de toţi, vârându-şi nasul peste tot şi măsurând, cu ochiul lui care le observa pe toate, semnele decăderii celor supuşi. Nu mai întreprinse nimic. Însă, pentru a mai predica în catedrală.

Cumpărătorul

FOSTUL DIRECTOR SE BUCURĂ DE PERSPECTIVA ÎNTOARCERII SALE ÎN VECHIUL POST

Printre doamnele din Barchester care îl recunoscuseră pe domnul Slope ca părinte spiritual al lor nu se afla nici văduva Bold, nici cumnata ei. La începutul acestei furtuni, niciunul dintre locuitorii incintei n-a fost mai pornit împotriva intrusului decât aceste două doamne. Era şi normal. Cine ar putea fi mai mândră de renumele muzical al catedralei decât fiica dirijorului corului? Cine ar fi putut fi mai ofensat de o insultă adusă vechiului cor? În toate aceste privinţe, domnişoara Bold şi cumnata ei aveau opinii comune.

Furia s-a temperat, însă, într-o oarecare măsură, şi îmi pare rău că trebuie să recunosc că aceste doamne i-au permis domnului Slope să-şi fie propriul apologet. La vreo două săptămâni de la predică, amândouă au fost foarte mirate când, deschizând uşa salonului domnişoarei Bold, valetul l-a anunţat pe domnul Slope. Într-adevăr, ce om pe lumea asta ar fi putut să le surprindă mai tare făcându-le o astfel de vizită matinală? Iată-l pe marele inamic a tot ce era bun în Barchester, intrând în propriul lor salon, iar ele nu aveau în preajmă pe nimeni să le-apere cu un braţ puternic sau cu o limbă ascuţită. Văduva îşi luă pruncul din leagăn, în poală, iar Mary Bold se ridică în picioare, gata. Să moară bărbăteşte apărând acel copil, cu orice preţ, dacă ar fi fost nevoie de un asemenea sacrificiu.

Aşa a fost primit domnul Slope. Dar, la plecare, ambele femei i-au întins mâna pentru a-i da voie să-şi ia rămas bun, aşa cum face orice gentleman care a fost primit cu amabilitate. Da, a dat mâna cu ele şi a fost condus spre

ieşire, făcându-i-se reverenţe curtenitoare, iar valetul i-a deschis uşa de parcă ar fi fost vorba de cel mai important dintre canonici. Atinsese mânuţa pruncului şi îl blagoslovise cu o binecuvântare înflăcărată, îi vorbise Văduvei despre durerile ei recente, iar lacrimile liniştite ale tinerei Eleanor nu-l acuzaseră pe el; îi spusese lui Mary Bold că devotamentul ei va fi răsplătit, iar Mary Bold ascultase aceste laude fără niciun fel de zgomot. Cum reuşise toate acestea? Cum făcuse să schimbe atât de repede aversiunea în politeţe? Cum reuşise să învingă ostilitatea cu care aceste doamne erau pregătite să-l primească, şi să se împace atât de repede cu ele?

Cititorii mei îşi vor fi dat seama, din cele scrise până acum, că mie personal nu-mi place domnul Slope; dar trebuie să recunosc că e un om foarte abil. Ştie cum să arunce un cuvânt potrivit la locul potrivit; ştie să-şi adapteze linguşirile în funcţie de cine îl ascultă, cunoaşte vicleniile ca o vulpe şi se pricepe să le folosească. Dacă ar fi reuşit domnul Slope să-şi pună în valoare viclenia şi în relaţiile sale cu bărbaţii aşa cum reuşise în cele cu femeile, dacă ar fi izbutit vreodată să înveţe să se poarte ca un gentleman, ar fi putut să ajungă foarte departe.

A început discuţia cu Eleanor preaslăvindu-l pe tatăl ei. I-a spus că îşi dăduse seama că, din păcate, jignise un om pentru care nu s-ar găsi destule cuvinte de laudă. Nu-şi dorea să abordeze un subiect care ar fi, desigur, mult prea serios pentru o discuţie de salon, dar ar vrea să spună *ci* nu avusese nici pe departe intenţia să rostească în acea predică nici măcar un cuvânt jignitor despre un om pe care toată lumea – cel puţin toţi clericii – îl respecta atâta cât îl respecta pe domnul Harding. Şi, tot aşa, continuă să-şi răstălmăcească o mare parte din cuvintele rostite în predică, exprimându-şi cea mai adâncă admiraţie pentru talentul muzical al dirijorului corului, elogiindu-i pe tată, pe fiică şi cumnată, vorbind mieros, într-o şoaptă anume pregătită pentru auzul femeii, pentru ca în cele din urmă să-şi atingă ţelul. La plecare, a dat glas speranţei că va mai fi primit şi în viitor; şi deşi Eleanor nu-şi dădu asentimentul, ea nu şi-a exprimat dezacordul: şi astfel a rămas stabilit dreptul domnului Slope de a la mai face vizite celor două

doamne.

A doua zi după această vizită, Eleanor i-a vorbit tatălui său, exprimându-şi părerea că domnul Slope nu este chiar atât de rău pe cât se spune. Când domnul Harding a auzit ce se întâmplase, a deschis ochii ceva mai mult decât de obicei, dar nu a spus nimic; nu putea fi de acord cu vreo laudă adusă domnului Slope, dar nici nu era în obiceiul lui să vorbească vreun om de rău. Nu i-a plăcut câtuşi de puţin această vizită şi, oricât de naiv ar fi fost, era sigur că domnul Slope avea, în afară de Simpla plăcere de a conversa cu două doamne, nişte motive ascunse pentru cine ştie ce afacere.

Domnul Harding venise însă cu un alt scop la fata lui, nu neapărat să-l vorbească, de bine sau de rău, pe domnul Slope. Venise să-i spună că postul de director al azilului Hiram era din nou liber şi că era foarte probabil că se va reîntoarce la vechea lui locuinţă şi la cei doisprezece pacienţi ai săi.

— Dar, spuse el râzând, gloria mea de demult va fi cu mult redusă.

— De ce, tăticule?

— Prin acest act al Parlamentului, venitul meu va rămâne la patru sute cincizeci de lire pe an!

— Patru sute cincizeci, în loc de opt sute?! se milă ea. Păi, e cam puţin... Dar oricum, tăticule, vei avea totuşi casa veche şi grădina, nu?

— Draga mea, zise el, pentru mine asta valorează de două ori mai mult decât banii; şi, vorbind, mulţumirea şi veselia i se citeau în glas, în tot felul său de a fi, în mersul săltăreţ cu care se plimba de colo-colo prin salon. Valorează de două ori mai mult decât banii. Voi avea casa şi grădina şi, în general, un venit mult mai mare decât mi-aş dori vreodată.

— În orice caz, nu vei fi obligată să întreţii o fată extravagantă – şi, în timp ce vorbea, tânăra văduvă îşi trecu braţul pe sub braţul lui şi îi făcu loc lângă ea, pe canapea; oricum, nu vei avea şi cheltuiala asta pe cap.

— Nu, draga mea, şi mă voi simţi din pricina asta foarte singur; dar să nu ne gândim acum la aşa ceva. În ce priveşte venitul, voi avea destul pentru cât îmi doresc eu. O

să am propria mea casă, şi trebuie să recunosc acum că de multe ori am simţit cât de incomod e să locuieşti cu chirie. Apartamentele cu chirie sunt foarte potrivite pentru tineri, dar la vârsta mea simţi nevoia, nu ştiu cum să-ţi spun, poate de-un pic de respectabilitate.

— O, tăticule, sunt sigură că nu poate fi vorba de aşa ceva! Nimeni nu s-a gândit la aşa ceva. Nimeni din tot Barchesterul nu a fost mai respectat decât tine, de când ai închiriat camerele de pe High Street. Nimeni! Nici vicarul în castelul său, nici arhidiaconul la Plumstead.

— Nu ţi-ar fi prea recunoscător arhidiaconul, dacă te-ar auzi acuma, spuse el, zâmbind vag la auzul acestui fel neobişnuit al fiicei sale de a-şi dezvălui propriile imagini despre demnitarii bisericeşti ai capitulului din Barchester; dar, în orice caz, voi fi foarte fericit să mă întorc la casa mea veche. De când am auzit că totul e aranjat, am început să cred că nu pot să mă simt în largul meu decât în cele două camere vechi ale mele.

— Vino să stai cu mine, tăticule, până se aranjează totul. Hai, fii un tătic cuminte!

— Îţi mulţumesc, Nelly, dar nu. N-o s-o fac. Ar însemna să mă mut de două ori. Voi fi foarte fericit să mă întorc la bătrânii mei. Şase din ei s-au dus în ultimii ani. Şase din doisprezece! Iar ceilalţi. Îmi pare rău, dar o duc foarte rău acolo. Bietul Bunce, bătrânul Bunce

Bunce era unul dintre supravieţuitorii azilului de la Hiram; un om în vârstă, acum trecut de nouăzeci de ani, care era de mult unul dintre preferaţii domnului Harding.

— Ce fericit va fi bătrânul Bunce! zise doamna Bold, bătând încet din palmele sale catifelate. Ce fericiţi vor fi să te aibă din nou cu ei! Poţi fi sigur că se vor înţelege din nou cu toţii, dacă te vei întoarce iarăşi la ei.

— Voi avea însă alte probleme şi mai grele ca înainte, răspunse el, râzând cu jumătate de gură. Acum mai sunt şi douăsprezece femei şi o îngrijitoare. Cum voi putea eu să am grijă şi de douăsprezece femei şi de îngrijitoare?

— Bineînţeles că îngrijitoarea va avea grijă de femei.

— Dar cine va avea grijă de ea? întrebă tatăl.

— N-o să vrea să fie îngrijită. Cred că va fi ea însăşi o mare doamnă. Totuşi, tăticule, unde va locui această

îngrijitoare? Doar n-o să locuiască împreună cu tine, în casa directorului!

— Păi... sper că nu, draga mea!

— O, tăticule, îţi spun sincer că nu mi-aş dori o îngrijitoare ca mamă vitregă!...

— N-o să ai, draga mea; bineînţeles, dacă asta depinde de mine. Dar o să se construiască o altă clădire pentru îngrijitoare şi pentru femei; şi, din câte ştiu, nici măcar n-au stabilit locul viitoarei case!

— Dar, îngrijitoarea a fost numită? întrebă Eleanor.

— Nici directorul nu a fost numit încă, răspunse el.

— Dar... cred că nu există dubii asupra lui, zise fiica lui.

Domnul Harding a spus că el crede că n-ar exista dubli şi că arhidiaconul declarase acelaşi lucru, afirmând că episcopul şi capelanul său nu aveau destulă putere ca să numească pe altcineva, chiar dacă ar dori şi ar avea destulă neruşinare s-o facă. Arhidiaconul consideră că, deşi domnul Harding îşi dăduse demisia din acest post, şi făcuse aceasta necondiţionat, procedase astfel în nişte condiţii care nu-i lăsau episcopului altă soluţie decât reinstalarea lui în post, mai ales că acum treburile azilului erau legiferate de o decizie parlamentară. Aceasta era părerea arhidiaconului şi socrul său o primi fără nicio umbră de neîncredere.

Dr. Grantly se opusese dintotdeauna demisiei domnului Harding din acest post. Încercase tot ce-i stătuse în putere pentru a-l convinge să renunţe. Crezuse că domnul Harding putea să suporte atacul oamenilor indignaţi că se primeşte un venit atât de mare, de opt sute pe an, dintr-un asemenea fond de caritate, şi nici nu fusese mulţumit de purtarea curajoasă a socrului său. De asemenea, el privea acea reducere a venitului directorului de azil ca o şmecherie meschină şi josnică a guvernului, prin care acesta încerca să scape de dificultăţile datorate presei. Dr. Grantly declară că guvernul nu avea dreptul să dispună nici de cele patru sute cincizeci de lire pe an din suma lăsată prin testament de Hiram, nici de nouă sute; pe când episcopul, vicarul şi capitulul, fără doar şi poate, aveau dreptul să stabilească suma care trebuie plătită. De asemenea, el a declarat că guvernul nu avea niciun drept

că mai aducă în azil nici douăsprezece bătrâne, nicio sută douăzeci; şi a rămas foarte indignat de toată povestea. Probabil că uitase, când afirmase aceasta, că guvernul nu făcuse practic nimic şi că nu se folosise de niciun drept al său. Făcuse obişnuita greşeală de a-i atribui guvernului – care în astfel de probleme este neputincios – isprăvile Parlamentului, care este atotputernic.

Deşi simţea că şi gloria şi onoarea funcţiei de director al azilului din Barchester erau într-adevăr diminuate de recenta decizie a Parlamentului, că întreaga instituţie devenise mai mult sau mai puţin ineficientă, din cauza funcţionarilor din administraţia liberalilor, că azilul nu mai era nici pe departe ce fusese pe vremuri – cu venitul său redus, cu bătrânele aduse acum şi cu celelalte inovaţii –, totuşi, arhidiaconul era un om prea practic pentru a dori ca socrul său, care acum de-abia avea vreo 200 lire pe an, să refuze acest post, oricât de compromiţător şi de dezonorant ar fi.

Drept urmare, domnul Harding se hotărâse să revină la vechea lui locuinţă de la azil şi, ca să spun adevărul, încerca o plăcere aproape copilărească când se gândea la asta. Venitul redus nu-l deranja câtuşi de puţin. Nu prea-i plăcea ideea cu îngrijitoarea şi bătrânele, dar se consola singur gândindu-se că o astfel de organizare a azilului este folositoare săracilor oraşului, îl deranja într-o oarecare măsură gândul că va trebui să-şi reprimească postul ca pe un dar din partea noului episcop, prin intermediul domnului Slope, dar îl liniştea siguranţa arhidiaconului că o astfel de numire nu ar reprezenta o favoare. Reinstalarea fostului director ar fi fost privită de lume ca un fapt inevitabil. Domnul Harding, deci, nu ezita deloc spunându-i fiicei sale că întoarcerea lor în vechea casă este o certitudine.

— Şi nu va trebui să ceri acest post, tăticule?

— Bineînţeles că nu, draga mea. În niciun caz nu i-aş cere vreo favoare noului episcop, pe care aproape că nici nu-l cunosc. Nici nu aş cere ceva ce mi-ar putea fi acordat de domnul Slope. Nu! spuse el, cu o tulburare neobişnuită; voi fi într-adevăr foarte fericit să mă întorc la azil. Dar nu mă voi duce acolo dacă, pentru asta, va fi necesar să-l rog ceva pe domnul Slope.

Această mică izbucnire a furiei tatălui său era în dezacord cu prezenta stare de spirit a tinerei Eleanor. Ea nu ajunsese să-l simpatizeze pe domnul Slope, dar ajunsese să creadă că acesta îl respecta mult pe tatăl său şi se gândea că se cade ca ea să facă tot ce-i stă în putinţă să inspire încredere reciprocă între cei doi.

— Tăticule, interveni ea, cred că-l judeci greşit pe domnul Slope...

— Oare aşa să fie?... replică el liniştit.

— Da, aşa cred tăticule, că n-a vrut să te jignească, când a ţinut predica aceea care i-a revoltat atât de tare pe vicar şi pe arhidiacon.

— Nici n-am crezut asta, draga mea. Sper că nici măcar nu m-am întrebat în sinea mea. Dacă a vrut sau nu să mă jignească. Ar fi chiar nedemn să-mi pun o astfel de întrebare, atât din punctul meu de vedere, cât şi din cel al capitulului. Dar mi se pare că a jignit însăşi slujirea Domnului, aşa cum este făcută, în conformitate cu legile bisericii Angliei.

— Dar nu e posibil să fi crezut că e de datoria lui să-şi exprime îndoiala asupra celor pe care dumneata, vicarul şi noi toţi le acceptăm atât de uşor?

— Nu cred că un tânăr are printre îndatoririle sale şi pe aceea de a asalta cu obrăznicie, în biserică, părerile celor mai în vârstă decât el. Ar fi trebuit să tacă, măcar din politeţe, dacă nu din bunătate sau modestie.

— Dar domnul Slope ar putea spune că, într-o astfel de situaţie, poruncile stăpânului său ceresc nu-i îngăduie să tacă.

— Nici măcar să fie politicos, Eleanor?

— Asta nu a spus, tăticule.

— Crede-mă, copila mea, că un preot creştin nu e niciodată îndemnat de poruncile lui Dumnezeu să insulte credinţele, sau nici măcar prejudecăţile semenilor săi, şi că religia nu trebuie să fie mai puţin îngăduitoare cu purtarea civilizată şi politicoasă între oameni, decât alte ştiinţe pe care le studiază omul. Sincer, îmi pare rău că nu pot să apăr predica domnului Slope din catedrală. Dar, hai draga mea, pune-ţi boneta şi să mergem să ne plimbăm prin acele minunate grădini ale azilului. De când l-am părăsit, n-

am mai avut curajul să-i trec pragul. Acum cred că pot să îndrăznesc să intru.

Eleanor a sunat din clopoţel, dând o serie de indicaţii importante în legătură cu pruncul, pe care după multe şovăieli urma să-l părăsească pentru cel mult o oră, apoi a plecat să se plimbe cu tatăl ei prin grădinile vechiului azil. Locurile de dincolo de zidurile azilului îi fuseseră interzise şi ei, din momentul demisiei tatălui său.

FAMILIA STANHOPE

Iată că au trecut trei luni de când dr. Proudie şi-a început domnia, şi în eparhie s-au şi făcut schimbări care dau în orice caz dovadă de energie a unei minţi active. Printre altele, clericii care lipseau au avut parte de aluzii mult prea clare pentru a fi trecute cu vederea. Sărmanul, bunul bătrân episcop Grantly fusese prea îngăduitor în această privinţă, iar arhidiaconul nu fusese niciodată dispus să fie prea sever cu cei care erau absenţi din cauze onorabile, şi care se achitau cu generozitate de obligaţiile lor.

Printre cei mai mari păcătoşi ai eparhiei din acest punct de vedere era dr. Vesey Stanhope. Trecuseră mai mulţi ani de când nu-şi mai făcuse datoria; cu toate acestea nu exista niciun alt motiv de a nu şi-o face decât lipsa oricărei dorinţe din partea sa. Avea o *prebendă*[29] în eparhie, una dintre cele mai bune reşedinţe din împrejurimi şi cele două mari prezbiterii din Crabtree, Canonicorum şi Stogpingum. De fapt, avea de păstorit trei parohii, pentru că aceea din Weiderdoon se unea cu cea din Stogpingum. Locuia în Italia de doisprezece ani. Prima sa călătorie acolo, datorată unei dureri de gât care, deşi nu se repetase niciodată cu violenţă, îi fusese atât de folositoare, încât putuse trăi de atunci într-o inactivitate comodă.

Acum era chemat acasă, într-adevăr, nu cu violenţă grosolană sau prin vreun ordin irevocabil, ei printr-o dispoziţie pe care nu se simţea în stare să o ignore. Domnul Slope îi scrisese la dorinţa episcopului. În primul rând, episcopul dorea mult colaborarea valoroasă a doctorului Vesey Stanhope la rezolvarea treburilor eparhiei; în al doilea rând, episcopul credea că e datoria sa imperioasă de

29 Venitul unul canonic, obţinut de obicei din valori imobiliare – case şi terenuri (n.t.).

a face personal cunoştinţă cu cei mai de seamă clerici ai eparhiei; apoi episcopul era de părere că este în esenţă necesar, în interesul doctorului Stanhope, ca dr, Stanhope să se întoarcă, pentru un timp în orice caz, la Barchester; şi, în sfârşit, se spunea că se manifestă în momentul de faţă un sentiment atât de puternic al ierarhilor bisericii în legătură cu absenţa clericilor, încât nu se cuvenea ca dr. Vesey Stanhope să lase ca numele să se alăture celor ce vor fi probabil supuşi în câteva luni judecăţii consiliilor naţionale.

Era ceva de o ambiguitate atât de înspăimântătoare în această ultimă ameninţare, încât dr. Stanhope se decise să-şi petreacă două sau trei luni de vară la reşedinţa sa din Barchester. Presbiteriile sale erau ocupate de diaconii lui, iar el se simţea, datorită inactivităţii, nepotrivit datoriilor de paroh; locuinţa sa de prebendă, însă, era păstrată neocupată pentru dânsul şi el nutrea speranţa să ţină din când în când câte o predică. Sosi, astfel, la Barchester, cu întreaga sa familie, care trebuie prezentată cititorilor mei.

Caracteristica principală a familiei Stanhope s-ar numi probabil lipsă de suflet; dar lipsa de suflet era, în majoritatea cazurilor, însoţită de amabilitate într-o atât de mare măsură, încât să fie puţin observată de cei din jur. Erau atât de dornici să-şi ajute vecinii, încât vecinii nu reuşeau să-şi dea seama cât de indiferentă le era de fapt fericirea şi bunătatea celor din jur. Familia Stanhope te vizita în caz de boală (cât timp nu era contagioasă), îţi aducea portocale, romane franţuzeşti şi ultimele cancanuri, pentru a afla apoi despre moartea sau înzdrăvenirea ta cu aceeaşi indiferenţă. Purtarea lor unul faţă de altul era aceeaşi cu cea faţă de restul lumii; se suportau şi erau îngăduitori unii cu alţii; şi era uneori, aşa cum vom vedea, multă nevoie de a fi îngăduitori, dragostea pe care şi-o împărţeau ajungând rareori mai departe. E uimitor cât de mult era în stare să facă – şi cât de mult făcea de fapt – fiecare membru al familiei ca să împiedice bunăstarea celorlalţi patru.

Pentru că erau cu totul cinci, şi anume: doctorul şi doamna Stanhope, două fiice şi un fiu. Doctorul era poate individul cel mai obişnuit şi cel mai demn de respect dintre

ei; şi, totuşi, toate calităţile lui erau negative. Era un domn arătos, cam greoi, de vreo şaizeci de ani. Părul era alb ca neaua, foarte bogat, şi aducea oarecum cu o lină de cea mai bună calitate. Mustăţile erau foarte mari şi foarte albe. Şi îi dădeau chipului expresia unui leu bătrân, somnoros şi binevoitor. Îmbrăcămintea lui era mereu fără cusur. Deşi stătuse atâţia ani în Italia, doctorul purta invariabil o nuanţă ecleziastică decentă, dar niciodată hiper-ecleziastică. Era un om căruia nu-i plăcea vorba multă, dar puţinul pe care-l spunea era în general bine spus. Lecturile sale depăşeau rareori romanele de dragoste sau poezia de factură uşoară şi nu întotdeauna foarte morală. Era un adevărat *bon-vivant*; un desăvârşit cunoscător de vinuri, deşi nu bea niciodată în exces; şi un critic implacabil în toate chestiunile legate de bucătărie. Avusese multe de iertat familiei, pentru că în jurul său crescuse o familie, şi le iertase tot – în afară de lipsa de grijă pentru masa lui. Slăbiciunea sa în această privinţă era de mult pe deplin înţeleasă, şi mânia sa era rareori pusă la încercare. Cum dr. Stanhope era un om al bisericii, se poate presupune că o parte considerabilă a personalităţii sale cuprinde convingeri religioase; dar lucrurile nu stau aşa. Trebuie să se creadă că avea convingeri religioase; dar rareori şi le impunea, chiar şi propriilor copii. Aceste rezerve nu erau sistematice, dar îi erau foarte caracteristice. Nu că s-ar fi hotărât vreodată să nu influenţeze gândurile celorlalţi, dar era atât de indolent, încât momentul de a interveni nu se ivise decât atunci când posibilitatea de a o face dispăruse pentru totdeauna. Orice convingere ar fi avut tatăl, copiii erau în orice caz doar membrii indiferenţi ai bisericii din care i se trage lui venitul.

Acesta era doctorul Stanhope. Trăsăturile de caracter ale doamnei Stanhope erau şi mai slab conturate decât cele ale stăpânului ei. Acel *far niente* al vieţii italiene îi pătrunsese în adâncul sufletului, şi o făcuse să privească starea de inactivitate ca pe singurul bun lumesc. Modul de a fi şi înfăţişarea ei erau extrem de atrăgătoare. Fusese o frumuseţe şi, chiar şi acum, la cincizeci şi cinci de ani, era o femeie distinsă. Îmbrăcămintea ei era mereu impecabilă: nu îmbrăca veşminte ce respectau eticheta decât o dată pe zi, şi nu se arăta niciodată decât între trei şi patru; însă

atunci când se arăta, era la înălţime. Dacă truda era în parte şi a ei, sau cu totul a cameristei, o persoană cum e autorul nu poate nici măcar să-şi imagineze. Combinaţia vestimentară era mereu complicată, şi totuşi niciodată nu era prea exagerată. Veşmintele erau bogate, dar nu înzorzonate cu podoabe; ornamentele pe care le purta erau costisitoare, rare şi astfel alese încât nu puteau să nu atragă atenţia, dar nu dădeau impresia că ar fi purtate pentru un asemenea scop. Ştia bine marele secret arhitectural al ornării construcţiilor ei, şi nu se cobora niciodată la construirea unui ornament. Dar atunci când am spus că doamna Stanhope ştia cum să se îmbrace şi îşi întrebuinţa zilnic cunoştinţele, am spus tot ce era de spus. Nu avea niciun alt scop în viaţă. Era, într-adevăr, ceva, că nu se amesteca în scopurile altora. La începuturile căsătoriei, fusese supusă unor mari încercări provocate de mesele doctorului; dar, în ultimii zece sau doisprezece ani, fiica ei cea mai mare, Charlotte, o scăpase ele trudă, şi erau puţine lucruri în stare să o deranjeze – adică, puţine până s-a dat ordinul cu privire la această călătorie groaznică în Anglia: într-adevăr, de atunci, viaţa ei fusese destul de grea. Pentru un asemenea om, osteneala de a fi dusă de pe malurile lacului Como în oraşul Barchester e o trudă de-a dreptul insuportabilă, oricât de grijulii ar fi cei însărcinaţi cu transportul. Doamna Stanhope fusese obligată să-şi ia cu sine absolut toate rochiile.

Charlotte Stanhope avea atunci cam treizeci şi cinci de ani; şi, oricare i-ar fi fost defectele, nu avea niciunul din cele care aparţin îndeobşte tinerelor fete bătrâne. Ea nici nu se îmbrăca tinereşte, nici nu vorbea tinereşte, şi de fapt nici nu arăta tânără. Părea a fi perfect mulţumită cu viaţa pe care o trăia, şi nu căuta deloc să dea impresia graţiilor tinereţii. Era o tânără frumoasă; şi dacă ar fi fost bărbat, ar fi fost un tânăr frumos. Tot ceea ce se făcea în casă, şi nu era făcut de servitori, era făcut de ea. Ea dădea ordinele, plătea cheltuielile, angaja şi concedia slujitorii, făcea ceaiul, tranşa carnea, şi prelua – de fapt, toate treburile din gospodăria familiei Stanhope. Ea, şi numai ea putea să-şi convingă tatăl să se ocupe şi de starea afacerilor sale lumeşti. Ea, şi numai ea putea să ţină în frâu, într-o măsură

oarecare, absurdităţile surorii ei. Ea, şi numai ea împiedica familia de a se prăbuşi în dezonoare şi pauperitate totală. Datorită sfaturilor ei se găseau acum cu toţii într-o postură foarte neplăcută la Barchester.

Până aici, caracterul Charlottei Stanhope nu este neatrăgător. Dar rămâne de spus că influenţa pe care o avea asupra familiei, deşi fusese folosită, într-un fel. Pentru bunăstarea lor lumească, nu fusese folosită de fapt, în beneficiul lor, aşa cum ar fi trebuit. Îşi susţinuse tatăl în totala lui indiferenţă faţă de obligaţiile profesionale, convingându-l că mijloacele lui de trai erau proprietatea lui personală, la fel cum averea fratelui său mai mare era proprietatea acelui lord venerabil. În anii trecuţi, înăbuşise orice dorinţă de întoarcere în Anglia pe care doctorul şi-o exprimase din când în când. Deşi îşi încurajase mama în inactivitatea ei, ca să poată ajunge ea însăşi stăpân şi administrator al gospodăriei Stanhope. Încurajase şi hrănise nesăbuinţele surorii sale, deşi era mereu dispusă – şi deseori reuşea – să o apere de rezultatul lor probabil. Făcuse tot ce-i stătuse în putere, şi izbutise pe deplin, să-şi răsfeţe fratele şi să-l asmuţă împotriva lumii, făcând din el un individ indolent, fără vreo profesiune, şi fără vreun şiling pe care să-l poată numi al său.

Domnişoara Stanhope era o femeie inteligentă, în stare să abordeze multe subiecte ele conversaţie şi o interesa prea puţin care era acest subiect. Se mândrea cu libertatea ei faţă de prejudecăţile englezeşti şi, ar fi putut adăuga, faţă de orice delicateţe feminină. În materie de religie, era liber-cugetătoare şi, lipsită de adevărată afecţiune, îi făcea plăcere să-şi azvârle părerile în faţa cugetului tulburat al tatălui ei. Ar fi grozav de mulţumită dacă ar fi năruit şi ce mai rămăsese din biserica Angliei în sufletul lui; dar ideea ca el să renunţe la ascensiunea ecleziastică nu-i trecuse niciodată prin minte. Cum s-o facă, dacă nu avea niciun venit din nicio altă sursă?

Dar cei mai proeminenţi membri ai familiei rămân abia să fie descrişi. Al doilea copil, botezat Madeline, fusese o mare frumuseţe. N-ar trebui să spunem că *fusese,* pentru că niciodată nu era mai frumoasă decât în momentul despre care scriem, deşi ea era de mulţi ani mutilată de un

accident. Nu e necesar să intrăm în detalii privitoare la prima tinereţe a Madelinei Stanhope. Ea a plecat în Italia când avea vreo şaptesprezece ani, şi i s-a permis să-şi folosească din plin frumuseţea fără pereche în saloanele din Milano şi în ticsitele vile de pe malul lacului Como. Devenise faimoasă pentru aventurile în care nu se pierdea cu firea; nimicise inimile unei duzini de cavaleri, fără să şi-o fi pierdut vreodată pe a ei. Sângele a curs în înfruntările provocate de neasemuitele-i graţii, iar ea afla despre aceste ciocniri cu o plăcută emoţie. Se spunea că asistase odată, deghizată în paj, la moartea unui iubit de-al său.

Aşa cum se întâmplă deseori, se măritase cu cel mai rău dintre toţi cei care-o ceruseră în căsătorie. Nu e nevoie să spunem aici de ce îl alesese pe Paulo Neroni, un om fără familie şi fără mijloace, un simplu căpitan în garda papei, un om care venise la Milano fie ca aventurier, fie ca spion, un om cu un temperament brutal şi cu purtări linguşitoare, neplăcut la figură, negricios la faţă şi atât de fals în vorbe, încât în fiecare oră era prins cu câte o minciună. Atunci când momentul căsătoriei a venit, probabil că nu avea altă alternativă. El, în orice caz, îi devenise soţ; şi după o lună de miere prelungită petrecută lângă lacuri, au mers împreună la Roma, căpitanul papei încercând în zadar să-şi convingă soţia să nu vină cu el.

Şase luni mai târziu, ea se întoarce în casa tatălui său: era infirmă şi era mamă. Venise fără să dea de veste, având abia câteva haine cu care să se acopere, şi fără vreuna din multele podoabe care dăduseră strălucire trusoului de mireasă. Copilul era în braţele unei fete sărmane din Milano, luată în schimbul slujnicei din Roma căreia, după ce o însoţise aproape tot drumul, spunea stăpâna ei, i se făcuse dor de casă şi se întorsese. Era clar că tânăra doamnă se silise ca la Milano să nu fie niciun martor care să vorbească despre viaţa ei la Roma.

Căzuse, spuse ea, căţărându-se pe nişte ruine, şi îşi zdrobise, iremediabil, tendoanele genunchiului; atât de *iremediabil,* încât atunci când se ridica în picioare, era cu 20 de centimetri mai scundă decât înălţimea ei obişnuită; atât de *iremediabil,* încât, atunci când încerca să se mişte, nu putea decât să se târască cu dificultate, cu şoldul ieşind

în afară şi piciorul întins într-o poziţie mai puţin graţioasă decât cea a unui cocoşat. Ca urmare, se hotărâse, o dată pentru totdeauna, să nu se mai ridice niciodată, şi să nu mai încerce să se mişte singură.

Nu le-a trebuit mult zvonurilor să o ajungă din urmă. Şoptind că fusese maltratată cu cruzime de către Neroni, şi că accidentul se datora violenţei lui. Oricum, puţine fuseseră spuse despre soţul ei, dar acest puţin îi dăduse de înţeles familiei Stanhope că signor Neroni nu va mai fi văzut şi nu se va mai auzi nimic despre el. Nu era nicio îndoială privind reintrarea în vechile drepturi familiale a sărmanei frumuseţi maltratate, sau a primirii fetiţei ei sub acoperişul casei Stanhope. Deşi lipsiţi de inimă, cei din familia Stanhope nu erau egoişti. Cele două făpturi au fost primite, mângâiate, s-a făcut caz de ele, pentru o perioadă de timp au fost aproape adorate, apoi cei doi părinţi le-au văzut ca pe o pacoste. Dar doamna Neroni era acum în casă, şi rămânea aici impunându-şi felul de a fi, cu toate că acest fel de a fi nu prea se conforma regulilor obişnuite din familia unui cleric englez.

Signora Neroni, nu mai putea ieşi în lume, dar nu avea nicio intenţie să renunţe la ea. Frumuseţea chipului era neatinsă şi această frumuseţe era de un tip aparte. Şuviţele bogatului păr şaten se înfăşurau, ca în sculpturile greceşti, în jurul capului, lăsând vederii cât mai mult din frunte şi obraji. Fruntea, deşi cam îngustă, era foarte frumoasă atât prin conturul perfect cât şi prin albul de perlă: Ochii erau mari, migdalaţi, minunat de luminoşi; dacă m-aş aventura să spun „luminoşi ca ai lui Lucifer”, cred că aş exprima cel mai bine intensitatea strălucirii lor. Erau nişte ochi care tulburau şi înfricoşau pe oricine; oamenii cu minte limpede şi cu suflet liniştit ar fi trebuit să se ferească de orice înfruntare cu asemenea vrăjmaşi. Exista în ei sclipirea talentului şi focul pasiunii şi jocul spiritului, dar nu exista dragoste. În schimb, era cruzime şi cutezanţă, o dorinţă de a domina, viclenie şi ştiinţa maliţiei. Şi totuşi, erau nişte ochi foarte frumoşi. Genele erau lungi şi perfecte, şi privirea lungă şi netulburată cu care îşi privea în faţă admiratorul fascina şi înfricoşa totodată. Era un bazilisc de care un iubitor înfocat al frumuseţii nu se putea salva. Nasul şi gura

şi dinţii şi bărbia şi gâtul şi bustul erau perfecte, cu mult mai mult la douăzeci şi opt de ani decât la şaptesprezece. Nu-i de mirare că având un asemenea farmec care-i mai strălucea pe faţă, şi cu o asemenea diformitate care-i distrugea trupul, ea hotărâse să fie văzută, dar să fie văzută doar întinsă pe o canapea.

Hotărârea ei nu fusese dusă la capăt fără dificultate. Frecventase în continuare opera din Milano; fusese încă zărită din când în când în saloanele aristocraţiei; se lăsase transportată în şi din trăsura ei, în aşa fel încât să nu i se tulbure graţiile, să nu i se deranjeze îmbrăcămintea sau să i se vadă diformităţile. Era însoţită mereu de sora ei şi de o slujnică; de asemenea, de un slujitor şi, în unele cazuri, de doi. Nu-şi putea atinge scopul cu mai puţin efort; şi, totuşi, nefericită cum era, îşi realizase scopul. Şi-apoi, din nou, tinerii cei mai libertini din Milano începură să frecventeze vila familiei Stanhope şi să-i înconjoare canapeaua, spre nemulţumirea tatălui ei. Uneori, spiritul lui se revolta, o pată închisă îi apărea pe obraz; dar Charlotte îl liniştea cu vreun triumf al artei ei culinare, şi totul se calma pentru un timp.

Madelinei îi plăcea să aibă tot felul de mărunţişuri scumpe şi originale printre lucrurile din cameră, printre podoabele pe care le purta, printre nimicurile feminine din preajma ei. Ceea ce era mai vizibil decât oriunde în cartea ei de vizită. S-ar putea spune că, în starea în care se afla în prezent, n-are decât rareori nevoie de un asemenea obiect, având în vedere cât de puţin probabilă era o vizită de dimineaţă: dar nu aceasta era şi părerea ei. Cartea ei de vizită era înconjurată cu un chenar aurit; pe trei rânduri, se tipărise:

„La Signora Madeline
Vesey Neroni,
Nata Stanhope.”[30]

Şi deasupra numelui aşezase o strălucitoare coroniţă de aur, care arăta într-adevăr somptuos. Cum anume ajunsese să-şi născocească un asemenea nume ar fi greu de. Explicat. Tatăl ei fusese botezat Vesey, aşa cum altul este

30 Doamna Madeline Voscy Neroni, născută Stanhope (n.t).

botezat Thomas; şi ea nu avea mai mult drept de a şi-l însuşi decât ar avea fiica unui domn Josiah Jones de a se intitula *doamna Josiah Smith,* căsătorindu-se cu un bărbat pe care l-ar chema Smith. Coroniţa de aur nu era nici ea la locul ei, şi poate era fi mai puţin scuzabilă. Paulo Neroni nu avea nici cel mai mic drept de a se numi vlăstar al vreunei familii nobile italiene. Dacă ei s-ar fi întâlnit în Anglia, probabil că Neroni ar fi fost conte; dar se întâlniseră în Italia, şi orice astfel de pretenţie din partea lui ar fi fost pur şi simplu ridiculă. O coroniţă, însă, era un ornament frumos, şi dacă o biată schiloadă se consola punând aşa ceva pe cartea de vizită, cine putea să-i reproşeze?

Despre soţul ei sau despre familia lui. N-a vorbit niciodată; dar admiratorilor le făcea deseori aluzii, într-un mod misterios, la viaţa de femeie măritată şi la izolarea ei şi, arătându-le copilul, îl numea cel din urmă vlăstar din sângele împăraţilor, referindu-se astfel la faptul că Neroni se trăgea dintr-o veche familie romană care-i dăduse pe cei mai răi dintre Cezari.

„Signora” nu era lipsită de talent, şi nici de o anume sârguinţă; era un nedomolit scriitor de corespondenţă, şi scrisorile ei îşi meritau preţul timbrelor: erau pline de umor, maliţie, satiră, dragoste, filosof ie libertină, religie lipsită de orice rigori şi, vai! uneori şi de prea slobode trivialităţi. Subiectul, însă, depindea cu totul de destinatar, şi era gata să corespondeze cu oricine în afară de tinere prea morale sau bătrâne băţoase. Scria de asemenea un soi de poezie. În general în italiană, şi scurte romane romantice, în general, în franceză. Citea mult o literatură de un gen cam dezlânat, iar ca lingvist modern devenise într-adevăr foarte capabilă. Aceasta era doamna care venise acum să rănească inimile bărbaţilor din Barchester.

Ethelbert Stanhope era în multe privinţe asemănător surorii sale mai mici, dar era mai puţin valoros ca bărbat decât ea ca femeie. Marele lui defect era lipsa totală a acelui principiu pe care ar fi trebuit să şi-l însuşească, el fiind fiul unui om fără avere: anume, să-şi câştige singur punea. Se făcuseră multe încercări de a i-l impune, însă toate dăduseră greş, nu atât din lipsă de activitate din partea sa, cât dintr-o lipsă de înclinaţie de a face eforturi în

vreun scop ce nu-i era pe plac. Fusese educat la Eton[31] şi fusese destinat bisericii, dar el părăsise Cambridge cu dezgust după un singur semestru, şi îşi anunţase tatăl că avea intenţia de a studia pentru examenul de avocat. Ca să se pregătească pentru aceasta, considerase că ar fi bine să frecventeze cursurile unei universităţi germane şi, ca urmare, s-a dus la Leipzig. A rămas acolo doi ani, şi a adus cu el cunoaşterea limbii germane şi gustul pentru artele frumoase. Totuşi, intenţiona încă să devină avocat; a închiriat o cameră mobilată, s-a angajat să stea sub ascultarea unui *pundit*[32], şi a petrecut câteva luni la Londra. Aici şi-a dat seama că toate aptitudinile lui înclinau spre viaţa de artist şi s-a decis să trăiască din pictură. În acest scop, s-a întors la Milano şi s-a pregătit pentru Roma. Ca pictor ar fi putut să-şi câştige pâinea, pentru că îi trebuia doar oarecare stăruinţă ca să fie excelent; dar cât a fost la Roma, gândurile i s-au îndreptat spre alte lumi: în curând a scris acasă după bani, spunând că fusese convertit la Biserica Mamă[33], că era deja un acolit al iezuiţilor, şi că era pe punctul de a pleca împreună cu alţii în Palestina cu o misiune pentru convertirea evreilor. S-a dus în Iudeea, dar nefiind în stare să-i convertească pe evrei, l-au convertit ei pe el. A scris din nou acasă, spunând că Moise era singurul care dăduse lumii legi perfecte, că venirea adevăratului Messia era iminentă, că se pregăteau lucruri măreţe în Palestina, şi că întâlnise un membru al familiei lui Sidonia[34], un om remarcabil, care era acum în drum spre Europa Occidentală şi pe care îl convinsese să se abată din drumul său şi să facă o vizită la vila Stanhope. Ethelbert şi-a exprimat apoi speranţa că mama şi surorile sale îl vor asculta pe acest minunat profet. Ştia că tatăl lui nu va putea să-i urmeze învăţăturile, din considerente pecuniare. Acest Sidonia, însă, nu l-a plăcut atât de mult cât îl plăcuse un alt membru al acestei familii pe un tânăr nobil englez.[35]

---

31 Celebru colegiu al Universităţii Cambridge (n.t.).

32 Învăţat (în India) (n.t.).

33 Biserica romano-catolică (n.t.).

34 Personaj în romanele *Coningsby* (1844) şi Tancred (1847) ale lui Benjamin Disraeli, erudit lipsit de orice căldură sufletească (n.t.).

35 Aluzie la Millbank, un bogat fabricant care îl ajută pe Coningsby,

Cel puţin nu-l înzestrase cu grămezi de aur mari cât nişte cămile; astfel încât Ethelbert a fost din nou obligat să golească punga bisericii anglicane.

Nu are rost să spunem cum a jurat tatăl său că nu-i va mai trimite bani şi nu va primi niciun prieten de-al lui; nici cum Charlotte a declarat că Ethelbert nu poate fi lăsat fără niciun ban în Ierusalim, şi nici cum „la Signora Neroni” s-a hotărât să-l vadă pe Sidonia la picioarele ei. Banii au fost trimişi şi prietenul a venit. Prietenul a venit, dar nu era deloc pe gustul „Signorei”. Era un bătrânel murdar, şi deşi nu-i înzestrase cu vreo cămilă de aur, se pare că îl uşurase pe tânărul Stanhope de cele ce-i erau necesare. A refuzat cu îndârjire să părăsească vila înainte de a primi un cec de la doctor, pentru bancherii săi londonezi.

Ethelbert nu a rămas mult timp la noua lui religie. Apăru în curând la vilă fără vreo prejudecată cu privire la religie şi ferm hotărât să atingă faima şi bogăţia ca sculptor. Aduse cu el nişte modeleuri pe care le crease la Roma şi care promiteau într-adevăr atât de mult, încât tatăl său a fost convins să mai facă cheltuieli pentru a susţine aceste păreri. Ethelbert a deschis o întreprindere sau, mai bine zis, a închiriat nişte camere de locuit şi un atelier, la Carrara, şi a stricat acolo multă marmură şi a făcut câteva statui frumuşele. Din acea perioadă, acum patru ani, pendulase între Carrara şi vilă, dar şederile sale la atelier deveniseră din ce în ce mai scurte, şi cele de la vilă din ce în ce mai lungi. Nu-i de mirare, deoarece Carrara nu este un loc unde i-ar plăcea unui englez să locuiască.

Când familia porni spre Anglia, el s-a decis să nu rămână în Italia şi, cu ajutorul surorii sale mai mari, îşi îndeplinise hotărârea împotriva dorinţelor tatălui său. Era necesar, spunea el, să vină în Anglia pentru a primi comenzi. Cum ar fi putut altfel să-şi valorifice profesia?

Ca aspect, Ethelbert Stanhope era cea mai ciudată făptură. Era în orice caz foarte chipeş. Avea ochii surorii sale Madeline, fără să aibă privirea şi viclenia lor tăioasă şi crudă. Erau de asemenea mult mai deschişi şi de un

---

eroul romanului lui Disraeli, cînd acesta fusese dezmoştenit de familie (n.t.).

albastru atât de clar, încât făceau ca faţa lui să fie remarcabilă, chiar dacă nimic altceva nu intervenea să o facă să fie aşa. Dacă intrai într-o încăpere în care se afla el, ochii albaştri ai lui Ethelbert erau primul lucru pe care îl vedeai şi, după ce plecai, aproape sigur că era ultimul lucru pe care îl uitai. Părul lui deschis era foarte lung şi mătăsos, căzând peste umeri. Barba şi-o aranjase în ţara sfântă, şi era cu adevărat patriarhală. Nu se rădea niciodată şi nu şi-o tundea decât rareori. Era strălucitoare, moale, curată, şi nu cu totul neatrăgătoare. Arăta astfel încât doamnele şi-ar fi putut dori să i-o deşire şi să o ţeasă în locul borangicului. Pielea îi era deschisă şi aproape rozalie, era mic de statură şi cu membrele subţiri, dar bine legat, iar vocea sa avea o dulceaţă anume.

În maniere şi în îmbrăcăminte se remarca la fel de lesne. Nu avea nimic din acea *mauvaise honte*[36] a englezilor. Nu avea nevoie de nicio prezentare pentru a deveni agreabil cuiva. Vorbea de obicei străinilor, deopotrivă doamnelor şi bărbaţilor, cu naturaleţe, fără nicio ceremonie, şi nu părea să i se fi reproşat cândva asta. Îmbrăcămintea lui nu se poate descrie, pentru că era foarte variată; dar urma aproape întotdeauna în amănunt principiile culorii sau ale croielii din îmbrăcămintea celor în societatea cărora se afla în acel moment.

Era în general credincios obiceiului de a face curte doamnelor, o făcea fără vreun scrupul de conştiinţă, şi nici nu-i dădea prin minte că o asemenea purtare ar fi putut să fie nelalocul ei. Inima lui nu putea fi impresionată de nimic şi el nici nu-şi dădea seama că întreaga umanitate suferă de aceeaşi infirmitate. Nu se gândise prea mult la asta; însă dacă ar fi fost întrebat, ar fi spus că dacă maltratezi inima unei femei, îi strici şansele de succes monden. Principiile lui îi interziceau astfel de a da atenţie unei fete, dacă i se părea că era de faţă un bărbat care i-ar fi convenit să-i fie soţ. În. Acest fel, firea lui bună i se amesteca în distracţii; dar nu avea niciun alt motiv să se abţină de la cele mai îndrăzneţe declaraţii de dragoste făcute oricărei fete care i-

36 În limba franceză, în original: stîngăcie care provine din timiditate, din scrupule inutile (n.t.).

ar fi bucurat privirea.

Bertie Stanhope, cum i se spunea îndeobşte, era simpatizat, însă, de reprezentanţii ambelor sexe; de italieni, ca şi de englezi. Cercul lui de cunoştinţe era foarte larg şi cuprindea oameni de tot soiul. Nu nutrea niciun respect pentru ranguri şi nicio aversiune faţă de cei inferiori lui. Se aflase întotdeauna în relaţii de familiaritate cu nobilii englezi, cu comercianţii germani şi cu preoţii catolici. Pentru el, toţi oamenii erau aproape la fel. Era mai presus – Sau, mai bine zis, mai prejos – de orice prejudecată. Nicio virtute nu putea să-l farmece, niciun viciu să-l şocheze. Avea o bunăvoinţă naturală, care părea să-i asigure accesul în cele mai înalte cercuri, şi totuşi nu era niciodată nelalocul lui în cele mai de jos. Nu avea niciun principiu, nicio consideraţie pentru alţii, niciun fel de respect pentru sine, nicio dorinţă de a fi altceva decât un trântor de stup, şi doar să i se dea atâta miere încât să se poată îndestula. În ce priveşte mierea, în vremurile ce vor urma, se poate prevesti că nu va avea parte decât de foarte puţină.

Aceasta era familia Stanhope care se alătură astfel dintr-o dată, cercului ecleziastic de la Barchester. O alcătuire mai ciudată e probabil imposibil de conceput. Şi nu se întâmpla ca şi cum ar fi picat cu toţii pe neaşteptate în jurul catedralei fără să-i fi cunoscut sau să fi auzit vorbindu-se mai înainte de ceilalţi. Dacă ar fi fost aşa, ar fi fost improbabilă vreo amalgamare între noii veniţi şi grupul Proudie sau grupul Grantly. Dar lucrurile nu stăteau deloc aşa. Familia Stanhope era bine cunoscută după nume în Barchester şi Barchesterul era gata s-o primească cu braţele deschise. Dr. Stanhope era unul dintre canonicii, dintre stâlpii eparhiei; mai mult, atât tabăra Proudie cât şi tabăra Grantly contau pe el ca pe un aliat sigur.

El era fratele unui nobil, avea şi ea un frate care făcea parte din înalta aristocraţie; amândoi aceşti nobili erau lorzi cu tendinţe *whig*[37], cu care noul episcop formase un fel de alianţă. Aceasta era suficient pentru a-i da domnului Slope mari speranţe că-l va putea atrage pe dr. Stanhope de partea sa, înainte ca duşmanii lui să poată manevra în

37 Numele vechi al partidului liberal (n.t.).

vreun fel. Pe de altă parte, bătrânul vicar contribuise, cu mulţi ani în urmă, pe vremurile energicei tinereţi clericale a doctorului Stanhope, la formarea unui curent de opinii privind necesitatea avansării lui; şi, de asemenea, cu mulţi ani în urmă, cei doi doctori, Stanhope şi Grantly, stătuseră împreună, tineri şi veseli, în pensiunile studenţeşti de la Oxford. În consecinţă, dr. Grantly nu se îndoia că noul venit i se va alătura sub acelaşi drapel.

Dar amândoi îşi imaginau prea puţin care erau acum ingredientele adăugate familiei Stanhope.

SERATA DOAMNEI PROUDIE – ÎNCEPUTUL

La prima lor vizită în Barchester, Episcopul şi soţia sa stătuseră acolo doar trei sau patru zile. Prea Sfinţia sa se aşezase, precum am văzut, pe tronul său, însă atitudinea lui, căreia încercase să-i dea multă demnitate ierarhică, fusese în mare măsură tulburată de cutezanţa predicii capelanului. Abia îndrăznise să-şi privească în ochi clericii, şi să lase a se înţelege prin severitatea chipului că lua în serios tot ceea ce mâna lui dreaptă spunea în numele lui; dar nu îndrăznise nici să-l contrazică pe domnul Slope şi nici să le arate celor din jur că nu era părtaş la predică şi că era ofensat de ea.

Îşi binecuvântase în consecinţă poporul cu un gest cam nesigur, care nu avusese deloc darul să-l mulţumească, plecase spre palatul său, fără să ştie prea clar ce îi va spune capelanului. Nu a rămas însă mult timp pradă îndoielii. Abia îşi scoase haina de batist, când părtaşa întregii sale trude intră în birou şi exclamă, chiar înainte de a se fi aşezat:

— Preasfinţia ta, ai mai auzit vreodată o predică mai sublimă, care să mişte mai mult spiritul, care să meargă mai la ţintă decât aceasta?

— Păi, draga mea; hm... hm... Episcopul nu ştia ce să spună.

— Sper, preasfinţia ta, că nu vrei să-mi spui că o dezaprobi!

În ochii doamnei se desluşea că în acel moment nu admitea nicio dezaprobare din partea preasfinţiei sale. El a simţit că dacă are de gând să se declare împotrivă, trebuie să o facă acum sau niciodată; mai simţea însă, de

asemenea, că nu putea să o facă acum. Nu avea el puterea să-i spună soţiei inimii sale că predica domnului Slope era inoportună, impertinentă şi jignitoare.

— Nu, nu, răspunse deci episcopul. Nu, nu pot să spun că o dezaprob – a fost o predică foarte inteligentă şi foarte bine intenţionată, şi cred că o să facă mult bine.

Această ultimă laudă a fost adăugată, când şi-a dat seama că vorbele rostite înainte nu o mulţumiseră nici pe departe pe doamna Proudie.

— Sper că o să şi facă, spuse ea. Sunt sigură că era tocmai ce trebuia. Ai mai auzit vreodată, preasfinţia ta, ceva care să pară un cabotinaj mai mult decât pare litania cântată de domnul Harding? îl voi ruga din suflet pe domnul Slope să continue o serie de predici asupra acestui subiect, până când toate se vor schimba. În orice caz, vom putea asista la o utrenie decentă, pioasă şi modestă. Nu ne mai trebuie de acum încolo niciun fel de cabotinaje. Şi doamna sună să se servească dejunul.

Episcopul ştia mai multe despre catedrale şi vicari şi dirijori de cor şi slujbe religioase, decât soţia sa; şi mai ştia, de asemenea, mai multe despre puterile unui episcop: Dar se gândea că, pentru moment, era mai bine să schimbe subiectul.

— Draga mea, spuse el, cred că trebuie să ne întoarcem marţi la Londra. Sunt sigur că şederea mea aici nu va conveni deloc guvernului.

Episcopul ştia că soţia sa nu va obiecta la această propunere; şi considera, de asemenea, că, retrăgându-se astfel de pe câmpul de bătălie, s-ar putea ca focul luptei să se stingă în absenţa lui.

— Domnul Slope va rămâne aici, bineînţeles? întrebă doamna.

— A, da, bineînţeles, răspunse episcopul.

Astfel, după un sejur de mai puţin de o săptămână în palatul său, episcopul fugi din Barchester; şi nici nu s-a întors aici vreme de două luni, până când la Londra s-a terminat sezonul. În acest timp, domnul Slope nu a stat cu mâinile în sân, dar nu a mai încercat să predice în catedrală. Ca răspuns la scrisorile doamnei Proudie, care îl statuia să ţină o serie de predici, el susţinuse că ar vrea în

orice caz să le amâne, până când dânsa va fi acolo să le audă.

Îşi folosise timpul consolidând un grup „Proudie şi Slope” – sau, mai bine-zis, un grup „Slope şi Proudie”, şi nu şi-l folosise în zadar. Nu se amestecase în treburile vicarului sau ale capitulului, în afara unor mici aluzii sâcâitoare la dorinţele episcopului de a se face cutare, la sentimentele episcopului despre cutare, pe un ton destul de supărător, însă care nu putea să ofenseze pe nimeni. A predicat o dată sau de două ori la o biserică îndepărtată din suburbiile oraşului, fără a face însă vreo aluzie la slujba de la catedrală. A iniţiat fondarea a două „şcoli ale episcopului ele Barchester pentru ziua de sabbat”, a anunţat că se propune „o sală de conferinţe a episcopului pentru tineri, consacrată zilelor de sabbat” şi a trimis trei sau patru scrisori directorului filialei din Barchester a căilor ferate, informându-l cât de nerăbdător era episcopul ca trenurile de duminică să fie anulate.

După două luni, însă, episcopul şi doamna au apărut din nou; şi, ca fericit mesager al întoarcerii, şi-au făcut cunoscută intenţia de a da o serată în stil mare. Invitaţiile au fost trimise din Londra – purtau ştampila oficiului poştal din Bruton Street – şi au fost aduse cu odioasa cale ferată care nu respectă sabbatul, într-un uriaş pachet învelit cu hârtie maronie adresat domnului Slope. Oricine din Barchester (şi pe o rază de două mile în jurul lui) se considera un gentleman sau o lady a fost inclus(a) pe lista de invitaţi. Invitaţiile au fost trimise tuturor clericilor din eparhie, cât şi multor altor persoane importante din lumea preoţească, dar despre care episcopul sau măcar soţia episcopului erau îndeajuns de siguri că nu vor veni. Se intenţiona, însă, să fie un eveniment de seamă, cu multă lume şi s-au făcut pregătiri pentru primirea câtorva sute de invitaţi.

Şi acum se iscă o agitaţie nemaipomenită printre cei din grupul Grantly: trebuiau să ia sau nu parte la invitaţia episcopală? Prima lor reacţie a fost să trimită cele mai concise scuze pentru ei, pentru soţiile şi fiicele lor. Dar, încetul cu încetul, politica a primat asupra pasiunii. Arhidiaconul şi-a dat seama că ar face un pas greşit dacă ar

permite clericilor catedralei să-i dea episcopului motiv de a fi jignit pe bună dreptate. S-au întâlnit cu toţii în conclav şi au căzut de acord să se ducă. Vor arăta că vor să respecte instituţia, oricât de mult le-ar displace omul. Au căzut, deci, de acord să se ducă. Bătrânul vicar se va târî până acolo, chiar de-ar fi să stea doar o jumătate de oră. Cancelarul, trezorierul, arhidiaconul, canonicii şi canonicii minori vor merge cu toţii, şi-şi vor lua şi soţiile. Domnul Harding a fost rugat în mod special să meargă şi el, şi el hotărî în adâncul inimii să se ţină departe de doamna Proudie. Şi doamna Bold a fost îndemnată să meargă, deşi tatăl ei a asigurat-o că un asemenea sacrificiu nu era neapărat necesar. Atunci când tot Barchesterul va fi acolo, nici Eleanor, nici Mary Bold nu înţelegeau de ce ar trebui ca ele să rămână deoparte. Nu fuseseră oare invitate separat? Şi nu fusese strecurat în uriaşul plic episcopal un bileţel din partea capelanului, formulat în limbajul cel mai respectuos?

O să fie şi familia Stanhope, în păr. Până şi apatica mamă o să se învioreze cu ocazia asta. Abia ajunseseră şi ei în oraş. Invitaţia îi aştepta acasă. Nimeni nu-i văzuse în Barchester; şi ce ocazie mai bună aveau să se arate lumii? câţiva prieteni vechi, cum ar fi arhidiaconul şi soţia, îi vizitaseră, şi îi găsiseră pe doctor şi pe fiica lui mai mare; dar elita familiei nu le era cunoscută încă.

De fapt, în adâncul inimii doctorul dorea să o împiedice pe Signora să accepte invitaţia episcopului; dar ea era ferm hotărâtă să o accepte. Dacă tatălui ei îi era ruşine că fiica lui era purtată pe braţe în palatul unui episcop, ea nu va avea vreun astfel de sentiment.

— Chiar aşa o să fac, îi spuse ea surorii sale care încercase cu binişorul să o convingă să rămână acasă, spunându-i că nu vor veni decât preoţi şi soţii de preoţi.

— Preoţii, presupun, seamănă foarte bine cu ceilalţi bărbaţi, dacă îi dezbraci de hainele lor negre; în ce le priveşte pe neveste, nu cred că or să mă încurce. Poţi să-i spui lui papa că nici nu mă gândesc să rămân acasă.

I s-a spus lui papá, care şi-a dat seama că nu avea altceva de făcut, decât să cedeze. Şi-a mai dat seama că nu mai avea niciun rost să-i fie ruşine de copiii lui. El îi crescuse, el răspundea că erau aşa cum erau; cum îşi

aşternuse, aşa trebuia să doarmă; culegea roadele pe care le semănase. Bineînţeles că nu şi-a spus gândurile cu glas tare, dar aşa gândea. Nu fiindcă Madeline era beteagă se ferea el ca nu cumva să o vadă printre invitaţii episcopului, ci pentru că ştia că o să se folosească iarăşi de farmecele ei şi că o să se comporte într-un mod dezagreabil pentru buna-cuviinţă a oricărei englezoaice. Toate astea îl necăjiseră, dar nu-l şocaseră în Italia. Acolo nu şocau pe nimeni; dar aici, în Barchester, aici, printre colegii săi preoţi, îi e ruşine de ele. Aşa simţise, dar se stăpânise. Şi ce dacă fraţii lui întru Domnul vor fi şocaţi! Nu puteau să-i ia avansarea pentru că moravurile fiicei sale căsătorite erau prea libertine!

În orice caz, signora Neroni nu se temea că ar putea şoca pe cineva. Ambiţia ei era să facă senzaţie, să-i vadă pe cuvioşii pastori la picioarele ei – având în vedere că bărbaţii din Barchester erau mai ales pastori – şi să le trimită acasă pe toate nevestele de pastori în prada unei crize grozave de gelozie. Niciunul n-ar putea fi prea bătrân pentru ea, şi aproape niciunul prea tânăr. Nici imul prea sfânt, niciunul prea pământean. Era gata să-l prindă în capcană până şi pe episcop, şi pe urmă să se uite de sus la nevastă-sa. Nu se îndoia de succes, pentru că reuşise întotdeauna; dar un lucru era absolut necesar: trebuia neapărat să ştie precis că va putea sta singură pe o canapea.

Invitaţia trimisă „doctorului şi doamnei Stanhope şi familiei” sosise într-un plic purtând pe el numele domnului Slope. Signora a aflat în curând că doamna Proudie nu venise încă, şi că de toate se ocupa capelanul. Îi venea, de altminteri, mai uşor să i se adreseze lui, decât doamnei, şi îi scrisese, prin urmare, cel mai drăguţ bileţel din lume. În cinci rânduri, ea explică totul, declară că îi era imposibil să nu dorească să facă cunoştinţă cu persoane ca episcopul de Barchester şi soţia sa şi, ar putea să adauge, şi cu domnul Slope; îi descrise apoi starea ei de plâns şi încheie, fiind sigură că doamna Proudie îi va ierta îndrăzneala de a ruga să-i fie permis să fie transportată până la o canapea. Introduse apoi în plic una din frumoasele ei cărţi de vizită. Primi în schimb un răspuns politicos din partea domnului Slope – o canapea i se va rezerva în camera cea mare,

chiar la capătul scării de onoare.

Şi ziua petrecerii sosi. Episcopul şi soţia au ajuns abia în dimineaţa memorabilei zile, aşa cum se cuvenea să facă nişte oameni atât de importanţi; dar domnul Slope trudise zi şi noapte pentru a se asigura că totul e în bună ordine. Au fost foarte multe de făcut. Palatul nu mai văzuse musafiri, Dumnezeu ştie de când. A fost nevoie de mobilă nouă, de oale şi crătiţi noi, de ceşti şi farfurioare noi, de castroane şi platouri noi. Doamna Proudie declarase la început că nu va îngădui un lucru atât de vulgar cum sunt băutura şi mâncarea; dar domnul Slope a convins-o cu vorba, sau mai bine-zis cu scrisul, să renunţe la economii! Episcopii trebuie să fie ospitalieri, şi ospitalitatea înseamnă mâncare şi băutură. Astfel, dineul a fost îngăduit; musafirii, însă, urmau să stea tot timpul în picioare.

Existau patru camere care dădeau una în alta la primul etaj al casei, care se chemau camere de zi, camera de primire şi budoarul doamnei Proudie. Pe vremuri, una dintre ele fusese dormitorul episcopului Grantly, iar alta, cameră de zi şi birou. Episcopul actual, însă, fusese mutat într-un salon din spate, şi i se dăduse de înţeles că putea foarte bine să-şi primească feţele preoţeşti în sufragerie, dacă ar veni cumva în turme prea mari şi n-ar încăpea în micul lui sanctuar. Nu voise să cedeze, însă, după o scurtă dispută, s-a supus.

Inima doamnei Proudie bătuse cu putere atunci când îşi inspectase camerele. Erau într-adevăr măreţe, sau cel puţin aşa vor fi la lumina luminărilor; şi, cu toate acestea, fuseseră împodobite cu o lăudabilă economie. Încăperile mari arată bine când sunt pline de oameni şi de lumină, pentru că sunt mari, şi pline, şi luminoase. Camerele mici sunt cele care necesită adaosuri costisitoare şi mobilier scump. Doamna Proudie ştia acest lucru, şi îl aplica din plin; ca urmare, puse să se atârne de fiecare tavan o uriaşă lampă cu gaz cu o duzină de arzătoare.

Oaspeţii urmau să sosească la ora zece, dineul urma să dureze de la douăsprezece la unu, iar la unu jumătate toată lumea trebuia să fi plecat. Trăsurile aveau să intre pe poarta dinspre oraş şi să iasă pe poarta opusă. Era de dorit să fie trase la unu fără un sfert. Totul a fost excelent

organizat şi domnul Slope a fost de nepreţuit.

La nouă şi jumătate, episcopul, soţia şi cele trei fiice intrară în marea cameră de recepţie şi erau, într-adevăr, foarte impunători şi foarte solemni. Domnul Slope se afla la parter şi dădea ultimele instrucţiuni în legătură cu vinul. Înţelegea foarte bine că diaconii şi vicarii de ţară şi familiile lor nu aveau la fel de multă nevoie de acest articol ca demnitarii eparhiei. Există o gradaţie utilă în asemenea lucruri, şi sticlele de vin de Marsala, cu 20 de şilingi duzina, se potriveau foarte bine meselor aşezate în colţurile camerelor.

— Preasfinţia ta, spuse doamna, atunci când preasfinţia sa se aşeză, nu te aşeza pe canapeaua aceea, te rog; e rezervată pentru o doamnă.

Episcopul sări în picioare şi se aşeză pe un scaun cu fundul de trestie.

— O doamnă? întrebă el umil; vrei să spui o anumită doamnă, draga mea?

— Da, preasfinţia ta, o anumită doamnă, îl lămuri soţia sa, fără să binevoiască a explica.

— Nu are picioare, papa, interveni fiica cea mai tânără, chicotind.

— Nu are picioare! exclamă episcopul, făcând ochii mari.

— Prostii, Netta, ce prostii vorbeşti! zise Olivia. Are picioare, dar nu poate să le folosească. Trebuie să stea mereu lungită, şi trei sau patru bărbaţi o transportă peste tot.

— Doamne, ce straniu! spuse Augusta. Transportată mereu de patru bărbaţi! Sunt sigură că nu mi-ar plăcea. Sunt bine la spate, mama? Parcă s-ar fi desfăcut. Şi îşi întoarse spatele către mama îngrijorată.

— Desfăcută! Bineînţeles că s-a desfăcut, observă ea; şi un yard de panglici care-ţi atârnă de dedesubt. Nu ştiu de ce-i mai plătesc doamnei Richards o leafă atât de mare, dacă nu poate să se deranjeze să vadă dacă arăţi sau nu decent! Şi doamna Proudie trase de panglici, suci de rochie, o împinse şi o zgâlţâi pe fiica ei, apoi decretă că totul e în regulă.

— Dar, reluă episcopul, care murea de curiozitate să afle mai multe despre misterioasa doamnă şi picioarele ei, cine-

i cea pentru care s-a rezervat canapeaua? Cum o cheamă, Netta?

O bătaie tunătoare la uşă întrerupse conversaţia. Doamna Proudie se sculă, se scutură uşor şi îşi potrivi boneta, privindu-se în oglindă. Toate fetele se ridicară în vârful picioarelor şi îşi aranjară iarăşi fundele pe piept; iar domnul Slope se repezi pe scări, urcând câte trei trepte deodată.

— Dar cine e, Netta? întrebă episcopul în şoaptă pe fiica sa cea mai mică.

— Signora Madeleine Vesey Neroni, şopti drept răspuns fiica; şi ai grijă, să nu laşi pe nimeni să se aşeze pe canapea.

— Signora Madeleine Vicinironi! bodogăni, pentru sine, episcopul uimit. Dacă i s-ar fi spus că va veni Beguma[38] din Oude sau regina Pomare[39] a Insulelor de Vest, nu ar fi fost mai mirat. Signora Madeleine Vicinironi care, neavând picioare pe care să se ţină, îşi rezervase o canapea în camera lui de zi! Cine ar putea fi? Nu putea să mai pună întrebări, fiindcă fuseseră anunţaţi doctorul şi doamna Stanhope. Plecaseră de acasă ceva mai devreme pentru că, li s-a spus, cam încurcau drumul: Signora trebuia să aibă destul timp să se poată instala ca lumea în trăsură.

Episcopul era numai zâmbet faţă de soţia canonicului, iar soţia episcopului era numai zâmbet faţă de canonic. A fost prezentat domnul Slope, care a fost încântat să cunoască o persoană despre care auzise atâtea. Doctorul se înclină foarte adânc, şi apoi avu aerul că n-ar putea întoarce complimentul în ceea ce-l priveşte pe domnul Slope despre care, de fapt, nu auzise nimic. În ciuda lungii sale absenţe, doctorul recunoştea, de la prima vedere, că avea de-a face cu un gentleman englez.

Dar apoi musafirii începură să vină în grupuri mari; domnul şi doamna Quiverful cu cele trei fiice mari ale lor, domnul şi doamna Chadwick cu cele trei fiice; mătăhălosul cancelar cu soţia şi fiul, absolvent al teologiei, la Oxford. Puţintelul, micuţul doctor, fără vreo povară familială.

---

38 Titlul purtat de unele regine şi principese din India (n.t.).

39 Numele mai multor regine din insulele Tahiti (n.t.).

Domnul Harding cu Eleanor şi cu domnişoara Bold. Vicarul, sprijinit de o fată bătrână deşirată, singurul copil care mai locuia cu el, o foarte bună cunoscătoare în materie de pietre, ferigi, plante şi vermine, care scrisese o carte despre petale. Domnişoara Trefoil era o femeie minunată în felul ei. Domnul Finnie, avocatul, cu soţia sa, puteau fi şi ei văzuţi, spre marea disperare a multora care nu-i mai întâlniseră într-un salon. Cei cinci doctori din Barchester veniseră cu toţii, precum şi bătrânul Scalpen spiţerul pensionat, care scotea şi măsele; el a aflat pentru prima oară că s-ar putea considera membru al unor cercuri mai înalte, numai când primise invitaţia episcopului. Apoi veni arhidiaconul cu soţia, cu fiica lor cea mai mare, Griselda, o fată de şaptesprezece ani, subţire, palidă şi timidă, care stătea numai lângă mama sa şi privea lumea cu ochi liniştiţi şi atenţi; ea promitea că va fi o mare frumuseţe atunci când timpul o va maturiza.

Şi astfel încăperile se umplură, s-au format grupuri şi fiecare nou venit îşi prezenta omagiile preasfinţiei sale şi trecea mai departe, fără să-şi permită să ocupe prea mult din timpul marelui om. Arhidiaconul strânse cu toată efuziunea mâna doctorului Stanhope, iar doamna Grantly se aşeză lângă soţia doctorului. Şi doamna Proudie se mişca de colo-colo, cu o graţie calculată, măsurându-şi cantitatea de bunăvoinţă în funcţie de calitatea musafirilor ei, la fel cum făcuse domnul Slope cu vinul. Dar canapeaua era încă goală, şi douăzeci şi cinci de doamne şi cinci domni fuseseră preveniţi cu politeţe de către grijuliul capelan să nu se aşeze pe ea.

„De ce nu vine?” se întreba episcopul. Şi mintea lui era atât de preocupată de Signora, încât abia îşi mai aducea aminte cum să se comporte „ca episcop”.

În sfârşit, o trăsură trecu în goană spre treptele din faţa holului, aşa cum nu trecuse niciun alt vehicul din câte veniseră în acea seară. Urmă o agitaţie nemaiîntâlnită. Doctorul, care stătea în salon, o auzi şi ştiu că vine fiică-sa, se retrase în cel mai îndepărtat colţ, de unde să nu-i poată vedea intrarea. Doamna Proudie se învioră, simţind că ceva important era pe cale să se petreacă. Episcopul îşi dădu instinctiv seama că signora Vicinironi venise în sfârşit, şi

domnul Slope se grăbi spre hol pentru a-şi oferi ajutorul.

A fost, însă, aproape doborât şi călcat în picioare de cortegiul care urca scările salonului. S-a redresat cum a putut mai bine şi a urmat cortegiul în sus, pe scări. Signora era purtată cu capul înainte, capul fiind sprijinit de fratele ei şi de un servitor italian care era obişnuit cu munca asta; picioarele ei erau în grija cameristei şi a pajului italian al doamnei; şi Charlotte Stanhope venea în urmă, urmărind ca totul să se facă cu graţia şi demnitatea cuvenită. În acest mod au urcat cu luare-aminte până în salon şi, după ce o cale largă s-a deschis prin mulţime, Signora s-a aflat în siguranţă pe canapeaua ei. Trimisese dinainte un servitor să afle dacă era o canapea pe dreapta sau pe stânga, pentru că aceasta îi cerea să se îmbrace corespunzător, în special în ceea ce priveşte brăţările.

Şi îmbrăcămintea ei era foarte potrivită. Era de catifea albă, fără altă garnitură în afară de dantelă bogată, albă, cusută cu perle peste piept şi în jurul mânecilor. Pe frunte purta o bentiţă de catifea roşie, în centrul căreia strălucea un minuscul Cupidon lucrat din aur smălţuit, ale cărui aripi aveau nuanţele celui mai minunat azur şi obrajii dolofani erau coloraţi în cel mai clar roz. Pe braţul pe care poziţia ei îi cerea să şi-l expună purta trei brăţări minunate, fiecare cu pietre diferite. Sub ea, pe canapea şi peste pernă era întins un şal din mătase purpurie care era aşezat sub întregul corp şi-i ascundea picioarele. Îmbrăcată aşa cum era şi arătând aşa cum arăta, atât de frumoasă şi totuşi atât de nemişcată, cu strălucirea pură a rochiei albe scoasă în evidenţă şi de culoarea şalului de sub ea, cu acel cap fermecător, şi ochii mari, îndrăzneţi şi strălucitori care te priveau de-a dreptul, era imposibil ca oricine, bărbat ori femeie, să nu uite de orice şi să o privească.

Niciun bărbat, nicio femeie nu a făcut altceva timp ide câteva minute.

Şi cei care o purtaseră meritau toată atenţia. Cei trei servitori erau italieni şi deşi, poate, în ţara lor nu erau deloc neobişnuiţi, la palatul din Barchester erau cu totul neobişnuiţi. Bărbatul atrăgea în special atenţia şi isca îndoieli în mintea multora, dacă era un prieten sau pur şi simplu servitor. Aceleaşi îndoieli se născuseră şi cu privire

la Ethelbert. Servitorul italian era îmbrăcat într-o haină de dimineaţă din stofă neagră. Avea o figură semeaţă, gravă, mulţumită de sine şi curată, pe care nu apărea niciun firicel de barbă şi purta în jurul gâtului o eşarfă largă din mătase neagră. Episcopul a încercat să se încline în faţa lui, dar omul, care era bine instruit, nu îi dădu nicio atenţie şi păşi afară din cameră foarte degajat, urmat de femeie şi băiat.

Ethelbert Stanhope era îmbrăcat în albastru deschis din cap până în picioare. Purta haina albastră cea mai largă cu putinţă, tăiată pătrat ca o haină de vânătoare şi foarte scurtă. Era căptuşită cu mătase de albastru-azuriu. Avea o vestă albastră de şaten, o eşarfă albastră care era prinsă sub gât cu un inel de coral şi pantaloni albaştri foarte largi care aproape că îi ascundeau picioarele. Barba sa moale şi lucioasă era mai moale şi mai lucioasă decât oricând.

Episcopul, care mai făcuse o greşeală, crezu că el era un servitor, şi încercă prin urmare să-i facă loc să treacă. Dar Ethelbert corectă imediat greşeala.

SERATA DOAMNEI PROUDIE – ÎNCHEIEREA

— Sunteţi episcop de Barchester, presupun, spuse Bertie Stanhope, întinzând mâna cu francheţe. Sunt încântat de cunoştinţă. Suntem cam înghesuiţi aici, nu-i aşa?

Erau, într-adevăr. Fuseseră împinşi în spatele canapelei: episcopul aşteptând să-şi primească musafira, iar celălalt transportând-o; şi acum abia aveau loc să se mişte.

Episcopul îi dădu repede mâna şi îşi făcu mica sa plecăciune studiată şi fu încântat să facă cunoştinţă. Nu a putut să continue, pentru că nu ştia dacă prietenul său era un signor sau un conte sau un prinţ.

— Sora mea v-a deranjat într-adevăr pe toţi, spuse Bertie.

— Câtuşi de puţin!

Episcopul era încântat de a avea ocazia să îi ureze bun-venit signorei Vicinironi – cel puţin aşa spunea – şi încercă să-şi facă loc ca să lasă din spatele canapelei. În orice caz, aflase că bizarii săi musafiri erau frate şi soră. Bărbatul, presupuse el, trebuie să fie signor Vicinironi – sau conte sau prinţ, cum ar fi putut să fie. Era minunat cât de bine vorbea engleza. Pronunţa cu o uşoară nazalizare, un fel de accent străin, şi nimic mai mult.

— Vă place Barchesterul, în general? întrebă Bertie.

Episcopul, cu o figură distinsă, mărturisi că îi place

Barchesterul.

— Mi se pare că nu sunteţi aici de foarte mult timp, continuă Bertie.

— Nu, nu demult timp, zise episcopul. Şi încercă din nou să-şi facă loc între spatele canapelei şi un pastor masiv,

care se uita peste canapea la schimonoselile signorei.

— Nu aţi fost episcop înainte, nu-i aşa?

Dr. Proudie explică faptul că aceasta era prima eparhie pe care o păstorea.

— Aha, aşa am crezut şi eu, spuse Bertie; dar vă mai mută, din când în când, aşa-i?

— Se fac din când în când transferuri ale episcopilor," răspunse dr. Proudie, dar nu atât de frecvent ca pe vremuri.

— Le-au redus pe toate cam până la acelaşi nivel, nu-i aşa?

La aceasta episcopul nu reuşi să dea vreun răspuns; ci încercă din nou să-l mute pe pastorul care-i bloca trecerea.

— Insă munca este diferită, presupun, continuă Bertie, ' Sunt multe de făcut aici, la Barchester?

Acestea erau spuse cu exact acelaşi ton pe care l-ar folosi un tânăr funcţionar din Ministerul Marinei, atunci când stă de vorbă cu vreun stagiar de la Ministerul Finanţelor.

— Munca unui episcop al bisericii anglicane, spuse dr. Proudie, cu o demnitate impresionantă, nu e uşoară. Răspunderea pe care trebuie să o poarte e într-adevăr foarte mare.

— Zău? întrebă Bertie, deschizând larg minunaţii săi ochi albaştri. Ei, mie nu mi-a fost niciodată frică de răspundere. Cândva mă gândeam să ajung şi eu episcop...

— Vă gândeaţi să deveniţi episcop! exclamă dr. Proudie, foarte uimit.

— Adică, preot. Ştiţi, mai întâi preot şi după aceea... Dacă m-aş fi apucat vreodată de treaba asta, m-aş fi temut de aşa ceva... Dar, în general, îmi place cel mai mult biserica romano-catolică.

Episcopul nu putea discuta acest subiect, aşa că a tăcut.

— Uite, de exemplu, tata – continuă Bertie – nu s-a ţinut de treabă. Presupun că nu i-a plăcut să repete acelaşi şi acelaşi lucru de atâtea ori. Apropo, episcope, domnule episcop... nu l-aţi văzut pe tata?

Episcopul era din ce în ce mai uimit. Dacă îl văzuse pe taică-su?

— Nu, răspunse el; încă nu am avut plăcerea, dar sper c-o s-o am.

Şi spunând aceasta, a luat decizia să facă presiuni asupra

preotului gras, imobil, dacă va avea destulă putere să o facă.

— E pe undeva pe-aici, prin cameră, spuse Bertie, şi o să apară în curând. Apropo, ştiţi câte ceva despre evrei?

În sfârşit, episcopul descoperi o ieşire.

— Vă rog să mă scuzaţi, zise el; dar sunt obligat să fac un tur prin camera.

— Păi, cred că o să vă urmez, spuse Bertie. Groaznic de cald, nu-i aşa?

Întrebarea aceasta a adresat-o pastorului gras, cu care venise în cel mai apropiat contact.

— Au pus canapeaua asta exact cum nu trebuie. Ce-ar fi s-o mutăm? Ai grijă, Madeline.

Într-adevăr, canapeaua fusese plasată în aşa fel încât cei din spatele ei erau confruntaţi cu o mare dificultate dacă încercau să mai iasă; nu exista decât un loc îngust de trecere, pe care o persoană putea oricând să o blocheze. Era un aranjament prost, şi Bertie crezu că ar fi bine să-l îmbunătăţească.

— Ai grijă, Madeline, repetă el; şi întorcându-se către canonicul cel gras, adăugă: Ajutaţi-mă puţin, împingeţi aici.

Greutatea pastorului era lăsată pe canapea, şi îşi imprimă, fără voie, tot avântul pentru a accelera şi a intensifica mişcarea pe care Bertie o imprimase intenţionat. Canapeaua ţâşni din locul unde fusese fixată şi străbătu repede jumătatea distanţei până în mijlocul camerei. Doamna Proudie stătea împreună cu domnul Slope în faţa Signorei şi încerca să fie binevoitoare şi sociabilă; dar nu se afla în cea mai bună dispoziţie, pentru că vedea că, de câte ori se adresa doamnei, doamna răspundea vorbind cu domnul Slope. Domnul Slope era un favorit, fără îndoială, dar doamna Proudie nu îngăduia să i se dea mai puţină atenţie decât capelanului, începuse să fie demnă, rigidă şi ofensată când, din nefericire, rotila canapelei i se prinse în trena de dantelă şi luă cu sine nu se ştie cât din garnitura ei. Se auzi cum se duc cutele, cum plesnesc cusăturile, cum faldurile se deschid brusc, se văzu cum volanele cad şi cum ies la iveală căptuşelile; mai mulţi coţi de dantelă sfidată au căzut pe covor, urâţindu-l, şi un capăt era încă prins de afurisita roată pe care se sprijinea canapeaua.

Astfel este admirată, în întreaga ei forţă şi simetrie, o fortăreaţă de granit atunci când se înalţă, desăvârşită, în ochii războinicilor. Este o muncă de ani de zile. Ambrazurile ei ordonate, parapetele grandioase, etajele fortificate atestă întreaga dibăcie a ştiinţei moderne. Dar, îndată o mică scânteie este aprinsă în vârful vicleanului fitil – un nor de fum se ridică spre ceruri – şi apoi nu mai e de văzut nimic în afară de praf şi de câteva dărâmături urâte.

Ştim care a fost furia Junonei atunci când i-a fost ofensată frumuseţea. Mai ştim, de asemenea, ce furtuni ale pasiunii se pot naşte, până şi în cugetele cereşti. Aşa cum se poate să-l fi privit Junona pe Paris pe Muntele Ida, la fel îl privi şi doamna Proudie pe Ethelbert Stanhope, atunci când el împinse piciorul canapelei pe trena ei de dantelă.

— O, Bertie, idiotule! strigă Signora, văzând ce se întâmplase şi care urmau să fie consecinţele.

— Idiot! a fost ecoul doamnei Proudie, ca şi cum cuvântul nu ajungea nici pe jumătate să exprime înţelesul dorit. Îi arăt eu lui!..:

Şi apoi întorcându-se pentru a afla, dintr-o privire, proporţiile dezastrului, văzu că lucrul cel mai potrivit era să-şi strângă rămăşiţele risipite ale rochiei.

Bertie, când văzu ce făcuse, se repezi peste canapea şi se aruncă într-un genunchi în faţa doamnei ofensate. Scopul său, fără îndoială, era de a elibera dantela ruptă de sub rotilă; arăta însă de parcă ar fi implorat iertare unei zeiţe.

— N-o mai atinge, domnule! se indignă doamna Proudie. Nu se poate spune din ce frântură de poezie dramatică scosese cuvintele; dar trebuie să-i fi rămas în memorie, şi părea să fie de o demnitate adecvată acestei orgii.

— Voi zbura spre războaiele unde zânele îşi ţes veşmintele, ca să repar stricăciunile, numai să mă iertaţi, imploră Ethelbert, încă în genunchi.

— N-o mai atinge, domnule! repetă doamna Proudie, cu un glas şi mai puternic şi cu o indignare vecină cu furia. Această aluzie la zâne era o batjocură directă şi avea intenţia de a o ridiculiza. N-o mai atinge, domnule! Aproape că ţipase.

— Nu eu, ci blestemata de canapea, spuse Bertie,

privind-o rugător drept în faţă; şi, ridicându-şi amândouă mâinile pentru a-i arăta că nu-i atinge lucrurile, rămase însă în genunchi.

La aceasta, Signora râse; nu tare, într-adevăr, dar foarte distinct. Şi aşa cum tigresa căreia i s-au răpit puii se va întoarce cu nedomolită furie împotriva oricui s-ar afla în jurul ei, aşa se întoarse şi doamna Proudie împotriva musafirei:

— Madame! răbufni ea;

Şi e mai presus de puterea prozei să-i descrie focul ce-i sclipea în priviri.

Signora o privi drept în ochi un moment şi apoi, întorcându-se către fratele ei, spuse jucăuş:

— Bertie, prostule, ridică-te.

În acel moment, episcopul, domnul Slope şi cele trei fiice au ajuns în jurul ei, adunând la un loc vastele ruine ale măreţiei ei. Fetele au strâns rândurile într-un cerc, în spatele masei lor şi, urmând-o astfel, purtând fragmentele, au părăsit camerele de primire, nu fără demnitate. Doamna Proudie a fost nevoită să se retragă şi să se aranjeze din nou.

Imediat ce constelaţia şi-a făcut ieşirea, Ethelbert s-a ridicat din genunchi şi, întorcându-se cu mânie prefăcută către canonicul cel gras, îi spuse:

— La urma urmei, a fost vina dumneavoastră, domnule, nu a mea! Dar poate că vă aşteptaţi avansarea, aşa că am luat toată vina asupra mea.

La care se porni un râs pe seama canonicului gras; se asociară atât episcopul cât şi capelanul; şi astfel lucrurile s-au liniştit din nou.

— O, monseniore, îmi pare atât de rău de acest accident! zise Signora, întinzând mâna astfel încât să-l forţeze pe episcop să i-o ia. Fratele meu este atât de nechibzuit... Vă rog să staţi jos şi daţi-mi voie să am plăcerea de a vă face cunoştinţă. Deşi sunt o fiinţă atât de sărmană încât am nevoie de o canapea, nu sunt atât de egoistă încât să o ocup pe toată.

Madeline putea să se mişte astfel încât să facă loc unui domn, deşi, aşa cum declarase, malacovurile prietenelor ei erau mult prea voluminoase şi o deranjau.

— Doar pentru plăcerea de a vă întâlni pe dumneavoastră am vrut să fiu târâtă până aici, continuă ea. Desigur, ştiind cât sunteţi de ocupat, nu putem nici măcar să sperăm că veţi avea timp să veniţi la noi; în vizită, adică. Şi la dineurile dumneavoastră englezeşti totul este atât de plicticos şi de rigid! Ştiţi, monseniore, că venind în Anglia singura mea consolare a fost gândul de a vă întâlni? Şi se uită la el cu privirea unei diavoliţe.

Episcopului, însă, i se păru că seamănă foarte mult cu un înger şi, acceptând locul oferit, se aşeză lângă ea. Rosti o platitudine în legătură cu adânca sa recunoştinţă pentru osteneala pe care şi-o dăduse şi se întrebă din ce în ce mai insistent, cine era ea?

— Desigur, îmi ştiţi trista poveste.” continuă ea.’

Episcopul nu cunoştea nicio iotă a tristei poveşti. El ştia, însă, sau credea că ştie că ea nu poate să umble într-o cameră ca alţi oameni, şi se folosi atunci cât mai mult de această împrejurare. Îşi luă o expresie de inefabilă dezolare, şi spuse că ştie de suferinţele pe care i le-a adus Domnul.

Signora abia îşi atinse colţurile ochilor cu cea mai încântătoare dintre batiste. Da, spuse ea – fusese pusă la grea încercare – încercare, după părerea ei, dincolo de tot ceea ce ar putea îndura de obicei un om; dar atâta timp cât îi rămânea copilul, îi rămânea totul.

— O, monseniore! exclamă ea; trebuie să vedeţi acel prunc – ultimul mugure al unui arbore minunat: trebuie să lăsaţi o mamă să spere că veţi aşeza mâinile sfinte pe creştetul ei nevinovat, şi că-i veţi binecuvânta virtuţile feminine. Pot să sper aceasta? îl întrebă, privindu-l în ochi şi atingându-i mâna.

Episcopul era şi el un om; îi spuse că poate să spere. În fond, nu era decât o rugăminte ca el să-i confirme fiica – o rugăminte de care, de fapt, nu era nevoie, pentru că el ar fi făcut curent ce-l ruga ea acum, dacă tânără ar fi procedat cum proceda toată lumea.

— Sângele lui Tiberius! şopti ea; sângele lui Tiberius îi curge prin vine. Ea este ultima mlădiţă din neamul lui Nero!

Episcopul auzise de ultimii vizigoţi, şi avea o idee indistinctă care îi plutea prin creier cu privire la ultimul

mohican, dar să-i fie adusă astfel dinainte pentru binecuvântare, ultima mlădiţă din neamul lui Nero era de-a dreptul ameţitor. Totuşi, îi plăcea doamna: avea un mod just de a gândi şi vorbea cu mai multă bunăcuviinţă decât fratele ei. Dar cine erau? Vedea acum foarte clar că nebunul indecent cu barbă mătăsoasă nu era un prinţ Vicineroni. Doamna era căsătorită şi era desigur din familia Vicineroni prin soţ. Astfel, episcopul continuă să înveţe.

— Când îl veţi vedea? îl întrebă Signora, cu o tresărire.

— Pe cine să văd? întrebă şi episcopul.

— Pe copilul meu, spuse mama.

— Care este vârsta tinerei? se interesă episcopul.

— Are abia şapte ani, îl lămuri Signora.

— O! spuse episcopul, dând din cap; este mult prea tânără – mult, mult prea tânără.

— Dar ştiţi, în însorita Italie noi nu ţinem seama de ani... Şi Signora îi dărui episcopului unul din zâmbetele ei cele mai dulci.

— Dar, într-adevăr, este cu mult prea tânără, insistă episcopul; noi nu confirmăm niciodată înainte...

— Dar aţi putea să vorbiţi cu ea; aţi putea să o lăsaţi să audă de pe buzele dumneavoastră că nu este o repudiată, pentru că este catolică; şi că poate fi o Nero şi totuşi creştină; că poate să-şi datoreze pletele negre şi obrajii negricioşi sângelui Cezarilor păgâni, şi să fie totuşi un copil fermecător; îi veţi spune acest lucru, nu-i aşa, prietene?

Prietenul spuse că o va face, şi întrebă dacă fetiţa ştia să-şi spună catehismul.

— Nu, răspunse Signora; eu nu i-am permis să ia lecţii aşa cum se dau într-o ţară condusă de preoţi şi întinată de idolatria Romei. Aici, aici în Barchester este locul unde trebuie să fie învăţată întâia oară să rostească acele cuvinte sfinte. O, ce n-aş da să-i puteţi fi instructor!

Acum, doctorului Proudie, chiar că-i plăcea doamna; dar, având în vedere că era episcop, era puţin probabil că va da unei fetiţe primele rudimente ale catehismului; aşa că-i spuse că va trimite un profesor.

— Dar o veţi vedea şi dumneavoastră înşivă, sfinţia voastră?

Episcopul i-a promis că o va face, dar, unde să vină?

— La casa lui papă, îl lămuri Signora, cu aerul că e puţin surprinsă de întrebare.

Episcopul avea de fapt nevoie de un pic de curaj ca s-o întrebe cine era papă al ei, aşa încât a fost nevoit până la urmă să o părăsească, fără a pătrunde misterul. Doamna Proudie, în cea mai bună rochie care-i mai rămăsese, se întoarse în salon şi soţul ei consideră că ar fi mai bine să nu converseze prea intim cu doamna pe care soţia sa părea să o preţuiască atât de puţin. Acum ajunse în preajma fiicei lui celei mai tinere.

— Netta, o întrebă el, ştii cine este tatăl acelei signore Vicinironi?

— Nu e Vicinironi, papa, zise Netta; ci Vesey Neroni, şi este fiica doctorului Stanhope. Dar trebuie să mă duc şi să fiu politicoasă cu Griselda Grantly; cred că nu i-a adresat nimeni un cuvânt sărmanei fete toată seara.

Dr. Stanhope! Dr. Vesey Stanhope! Fiica doctorului Vesey Stanhope, despre a cărei căsătorie cu un derbedeu italian desfrânat îşi amintea că ar fi auzit ceva... Şi tinerelul acela indecent care îl interogase despre comportarea sa episcopală era fiul bătrânului Stanhope, şi doamna care-l rugase să vină şi să-i înveţe copilul catheismul este fiica bătrânului Stanhope, fiica unuia dintre canonicii săi! În timp ce aceste lucruri îi zburau prin minte, era aproape la fel de furios ca şi soţia sa. Cu toate acestea, trebuia să mărturisească faptul că mama ultimului din neamul lui Nero era o femeie foarte agreabilă.

Dr. Proudie ieşi repede în camera vecină, unde era adunată o mulţime de clerici grantlyişti, printre care, predominant, stătea arhidiaconul, în timp ce bătrânul vicar şedea aproape îngropat într-un fotoliu uriaş lângă şemineu. Episcopul era foarte dornic să fie binevoitor şi, dacă e posibil, să facă să scadă înverşunarea pe care o produsese capelanul său. Să se ocupe domnul Slope de *fortiter in re*[40] el însuşi va lăsa să curgă *suaviter in modo*[41].

— Vă rog să nu vă mişcaţi, domnule vicar, vă rog să nu vă mişcaţi, spuse el atunci când bătrânul încercă să se

---

40 Puterea în lucruri (lat.) (n.t.).

41 Blîndeţea purtării (lat.) (n.t.).

ridice; consider ca pe un semn de mare bunăvoinţă venirea dumneavoastră la o asemenea *omnium gatherum*[42] ca aceasta. Insă noi abia ne-am instalat, şi doamna Proudie nu a putut încă să-şi vadă prietenii, aşa cum şi-ar fi dorit. Ei, domnule arhidiacon, până la urmă nu am fost aşa de severi cu dumneavoastră la Oxford[43].

— Nu, acceptă arhidiaconul; doar că ne-aţi smuls dinţii şi ne-aţi retezat limbile; ne-aţi lăsat încă să respirăm şi să înghiţim.

— Ha, ha, ha! râse episcopul; nu e chiar aşa de uşor să retezi limba unui magnat de la Oxford – iar în ceea ce priveşte dinţii – ha, ha, ha! Păi, aşa cum am lăsat lucrurile, ar fi foarte ciudat să nu li se îndeplinească directorilor colegiilor dorinţele, tot atât ca pe vremea în care comisia săptămânală era în plină glorie; ce părere aveţi, domnule vicar?

— Unui bătrân, sfinţia ta, niciodată nu-i plac schimbările spuse vicarul.

— Trebuie să fi făcut nişte greşeli deplorabile, dacă este într-adevăr aşa, spuse arhidiaconul; într-adevăr, ca să fiu sincer, cred că aţi cam greşit. În orice caz, trebuie să recunoaşteţi că nu aţi făcut nici jumătate din ceea ce v-aţi lăudat că veţi face.

— Acum, în ceea ce priveşte sistemul dumneavoastră de profesori... începu încet rectorul.

Însă nu i-a fost dat să ajungă niciodată dincolo de acest început.

— Apropo de profesori, interveni o voce liniştită şi clară, aproape în spatele cotului rectorului; cât de mult aţi putea învăţa voi englezii de la Germania! Doar că sunteţi prea orgolioşi.

Privind în jur, episcopul băgă de seamă că acel groaznic tânăr Stanhope îl urmărise. Vicarul îl privi fix, de parcă ar fi fost o arătare nepământeană; la fel făcură şi cei doi sau trei canonici şi canonici minori. Arhidiaconul râse.

— Profesorii germani sunt oameni învăţaţi, zise domnul

---

42 Adunare a tuturor (lat. fantezistă) (n.t.).

43 Aluzie la confruntările care au avut loc în mai multe rînduri, la mijlocul secolului trecut, la Oxford, între tendinţele liberale şi cele conservatoare din rîndul bisericii anglicane (n.t.).

Harding; dar...

— Profesorii germani! gemu rectorul, de parcă sistemul său nervos ar fi primit un şoc după care doar o cură de o săptămână de aer de Oxford l-ar mai putea înzdrăveni.

— Da, continuă Ethelbert, fără să înţeleagă deloc de ce un profesor neamţ ar fi demn de dispreţul unui profesor de la Oxford. Nimic nu e mai de preţ la Oxford decât titlul. În Germania, profesorii te învaţă cu adevărat, la Oxford eu cred că se prefac doar, şi uneori nici măcar atâta nu fac. O să vă mănânce în curând urechile universităţile astea ale voastre, dacă nu acceptaţi să luaţi o lecţie de la Germania.

La aşa ceva nu se putea răspunde. Oameni demni ai bisericii, la şaizeci de ani, nu puteau catadixi să discute un asemenea subiect cu un tânăr cu haine şi cu o barbă ca aceea.

— Aveţi apă bună la Plumstead, domnule arhidiacon? întrebă episcopul, pentru a schimba vorba.

— Destul de bună, răspunse dr. Grantly.

— Dar nici pe departe la fel de bună ca vinul domniei sale, preasfinţia ta, interveni un canonic mărunt caic avea umor.

— Şi nici aşa de mult folosită, spuse altul; adică pentru cura internă...

— Ha, ha, ha! râse episcopul; o pivniţă bună de vinuri e un lucru foarte util într-o casă.

— Profesorii dumneavoastră germani, domnule, preferă, cred, berea, zise sarcasticul canonic mărunt şi slăbuţ.

— Nu au o părere prea grozavă nici despre una, nici despre alta, îl lămuri Ethelbert; şi aceasta e poate explicaţia superiorităţii lor. Poporul evreu, însă...

Insulta devenea mult prea adâncă pentru a fi suportată de spiritul Oxfordului, aşa încât arhidiaconul plecă într-o direcţie şi rectorul în alta, urmaţi de discipolii lor, şi episcopul a fost lăsat cu tânărul reformator, pe covorul din faţa şemineului.

— Am fost şi eu evreu odată, începu Bertie.

Episcopul era decis să nu mai suporte încă un interogatoriu sau, în niciun caz să nu fie dus până în Palestina; aşa încât îşi aminti deodată că avea ceva foarte urgent de făcut, lăsându-l pe tânărul Stanhope cu vicarul.

Vicarul nu s-a ales cu partea cea mai rea, pentru că Ethelbert i-a spus povestea adevărată a faptelor lui remarcabile din Ţara Sfântă.

— O, domnule Harding, spuse episcopul, prinzându-l din urmă pe fostul director; voiam să vă spun câteva cuvinte în legătură cu azilul. Ştiţi, bineînţeles, că postul urmează să fie ocupat.

Inima domnului Harding tresări puţin; spuse că auzise.

— Desigur, continuă episcopul, nu poate fi decât un om pe care aş vrea să-l văd în această funcţie. Nu ştiu care vă e punctul de vedere, domnule Harding...

— E foarte uşor de exprimat, preasfinţia ta, răspunse celălalt; să iau postul, dacă mi se oferă cumva, sau să rabd fără el, dacă îl obţine altcineva.

Episcopul se arătă încântat să audă asta; domnul Harding putea fi sigur că nu-l va obţine altcineva. Existau câteva circumstanţe care îi vor schimba într-o oarecare măsură natura obligaţiilor. Domnul Harding era probabil conştient de aceasta, şi poate că nu ar avea nimic împotrivă de a discuta chestiunea cu domnul Slope. Era un subiect căruia domnul Slope îi acorda multă atenţie.

Domnul Harding se simţea, fără să ştie de ce, deprimat şi iritat. Ce putea să-i facă domnul Slope? Ştia că urmau să aibă loc schimbări. Natura lor trebuia să i se comunice directorului prin cineva, şi prin cine altcineva era mai normal decât prin capelanul episcopului? Astfel încerca el în zadar să-şi aducă argumente pentru a se simţi din nou cu cugetul împăcat.

Între timp, domnul Slope luase locul pe care episcopul îl eliberase pe canapeaua Signorei şi rămase cu acea doamnă până când sosi momentul să conducă lumea la masă. Doamna Proudie nu văzuse aceasta cu ochi buni. Nu a râs femeia asta de nenorocirea ei, şi nu o auzise domnul Slope? Nu era o intrigantă italiancă, numai pe jumătate nevastă, afectată, impertinentă, plină de ifose? Nu era împopoţonată oribil în catifea şi în perle? Şi încă într-o catifea şi în nişte perle pe care nu le câştigase cu truda ei! înainte de toate, nu avea ea pretenţia că e mai frumoasă decât vecinele ei? Dacă aş spune că doamna Proudie era geloasă, aş da o imagine greşită a sentimentelor ei. Ea nu avea nici cea mai

mică dorinţă ca domnul Slope să fie îndrăgostit de ea. Ea îi dorea însă linguşirile serviciilor spirituale şi laice ale domnului Slope şi nu voia să li se devieze cursul înspre un obiect cum ar fi signora Neroni. Ea mai credea că domnul Slope ar trebui de fapt s-o urască pe Signora; şi reieşea din purtarea lui că era foarte departe de a o urî.

— Haideţi, domnule Slope, spuse ea, trecând maiestuos, şi arătând exact aşa cum se simţea; nu puteţi să vă faceţi util? Vă rog să o conduceţi pe doamna Grantly la masă.

Doamna Grantly a auzit şi s-a salvat. Abia ieşiseră cuvintele din gura doamnei Proudie, când cea care urma să devină victimă îşi şi trecuse mâna peste braţul unuia dintre diaconii soţului ei şi evadase. Ce ar fi spus arhidiaconul, dacă ar fi văzut-o coborând scările cu domnul Slope?

Domnul Slope a auzit, de asemenea, dar nu a fost deloc atât de ascultător cât era de aşteptat. De fapt, perioada de supunere a domnului Slope faţă de doamna Proudie se apropia de sfârşit. El nu voia încă să o rupă cu ea, nici măcar să o rupă vreodată, dacă s-ar putea evita aceasta. Intenţiona însă să fie stăpân în palatul acela şi, cum dânsa luase aceeaşi decizie, nu era imposibil că vor ajunge la diferende.

Înainte de a o părăsi pe Signora, el îi aşeză în faţă o mică masă şi o rugă să-i spună ce ar dori să-i aducă. Ei ţi era cu totul indiferent, spuse ea – nimic, orice. Acum îşi simţea ea situaţia nenorocită, acum, când trebuia să fie lăsată singură. Ei, un pic de pui, puţină şuncă şi un pahar de şampanie.

Domnul Slope trebui să explice, nu fără a roşi pentru stăpânul său, că nu există şampanie.

Se poate şi vin de Xeres, va fi la fel de bun. Şi atunci domnul Slope coborî la braţ cu învăţata domnişoară Trefoil. Ar putea să-i spună, întrebă el, dacă ferigile din Barchester erau la fel cu cele din Cumberland? Pasiunea lui lumească cea mai puternică era pentru ferigi – şi înainte ca ea să-i poată răspunde a lăsat-o înghesuită între uşă şi bufet. Au trecut cincizeci de minute până a scăpat de acolo şi atunci era tot nemâncată.

— Nu ne veţi părăsi, domnule Slope! spuse atenta stăpână a casei, văzându-şi sclavul strecurându-se spre

uşă, cu o grămadă de provizii pe care le ţinea sus, deasupra capetelor musafirilor.

Domnul Slope explică că trebuia să-i servească cina signorei Neroni.

— Vă rog, domnule Slope, să-l lăsaţi pe fratele ei să i-o servească, hotărî doamna Proudie, destul de tare. Nici nu poate fi vorba să vă ocupaţi de aşa ceva. Vă rog, domnule Slope, să aveţi această bunăvoinţă; sunt sigură că domnul Stanhope se va ocupa de sora sa.

Ethelbert era ocupat în mod foarte agreabil în colţul cel mai îndepărtat al camerei, fiind atât util cât şi agreabil pentru cea mai tânără fată a doamnei Proudie.

— N-aş putea ieşi de aici, doamnă, nici dacă Madeline ar muri de foame, spuse el; fizic sunt imobilizat, doar dac-aş putea zbura...

Furia doamnei crescuse, văzând că şi fiica ci trecuse de partea duşmanului; şi când observă că, în ciuda mustrărilor ei, în pofida ordinelor ei precise, domnul Slope se duse în salon, i se umplu cupa indignării şi nu se mai putu stăpâni.

— Niciodată n-am pomenit asemenea obiceiuri! bombăni ea. Nu pot să permit şi nu voi permite!

Apoi, după ce se mai agită şi îşi făcu sânge rău câteva minute, îşi făcu loc prin mulţime, urmărindu-l pe domnul Slope. Când a ajuns în camera de deasupra, a găsit-o complet părăsită, în afară de perechea vinovată. Signora stătea foarte comod şi îşi lua masa, iar domnul Slope se apleca peste canapea, căutând să fie util. Discutaseră despre meritele şcolilor de duminică, şi doamna sugerase că, nefiindu-i posibil să meargă la copii, i s-ar putea face pe placul inimii aducându-i-se copiii la ea.

— Şi când va fi aceasta, domnule Slope? întrebă ea.

Intrarea doamnei Proudie l-a scutit pe domnul Slope de obligaţia de a se angaja cu o promisiune. Ea păşi maiestuos până aproape de canapea, astfel încât să înfrunte perechea vinovată; un moment îi privi drept în faţă pe amândoi, apoi spuse, în trecere spre camera de alături:

— Domnule Slope, preasfinţia sa vă doreşte, în mod deosebit, prezenţa jos; îmi veţi face o mare plăcere dacă veţi merge la dânsul. Şi trecu maiestuos mai departe.

Domnul Slope bolborosi ceva drept răspuns şi se pregăti

să coboare scările. În ceea ce priveşte faptul că episcopul ar fi avut nevoie de el, îşi cunoştea destul de bine patroana pentru a-i lua dispoziţia în serios; dar nu voia să devină eroul unei scene sau să iasă în evidenţă mai multă galanterie decât s-ar fi cuvenit în această împrejurare.

— E mereu aşa?... întrebă Signora.

— Da... mereu, doamnă! întări doamna Proudie, întorcându-se; „mereu aşa”... mereu atât de opusă necuviinţelor de orice fel.

Şi trecu maiestuos, înapoi, prin cameră, urmându-l pe domnul Slope afară, pe uşă.

Signora nu o putea urma, dar, desigur, ar fi făcut-o. Râse însă cu voce tare, râs care s-a rostogolit până jos, pe scări, în urma paşilor doamnei Proudie. Nici dacă ar fi fost la fel de activă ca Grimaldi, probabil că nu şi-ar fi putut alege o răzbunare mai bună.

— Domnule Slope, răbufni doamna Proudie, prinzându-l pe delincvent în uşă; mă surprindeţi că îmi părăsiţi compania, pentru a vă ocupa de o oarecare Jezebel sulemenită.

— Dar este infirmă, doamnă Proudie, nu se poate mişca. Cineva trebuia să o servească.

— Infirmă! şuieră ea. I-aş arăta eu infirmitate dacă ar fi a mea! Ce caută aici? Atâta impertinenţă!... atâta afectare!...

În vestibul şi în camerele alăturate, oaspeţii îşi puneau şalurile şi hainele, mişcându-se în chipurile cele mai diverse; şi lumea din Barchester pleca. Doamna Proudie îşi dădu silinţa de a zâmbi tuturor afectat când îşi luau rămas-bun, dar nu a avut deloc succes. Firea îi fusese pusă la o groaznică încercare. Încetul cu încetul, musafirii au plecat.

— Trimiteţi repede trăsura înapoi, a spus Ethelbert când au plecat doctorul şi doamna Stanhope.

Tinerii Stanhope au rămas ultimii, formând o companie neplăcută pentru familia episcopului. Au mers toţi în sufragerie, apoi episcopul observă cu voce tare că „doamna” este singură în salon; şi atunci l-au urmat sus. Doamna Proudie îl reţinu pe domnul Slope şi pe fiicele sale într-o conversaţie strânsă, luând decizia fermă ca lui să nu i se facă hatârul, şi nici ele să nu fie corupte. Episcopul, cu o frică de moarte de Bertie şi de evrei, a încercat să

converseze cu Charlotte Stanhope despre clima Italiei. Bertie şi Signora nu aveau cu cine discuta, decât unul cu altul.

— Ţi-ai luat masa, până la urmă, Madeline? o întrebă tânărul impertinent, sau răutăcios.

— A, da... a răspuns Madeline; domnul Slope a fost atât de drăguţ, încât mi-a adus-o. Mă tem însă că şi-a creat mai multe probleme decât aş fi dorit...

Doamna Proudie o privi, dar nu spuse nimic. Înţelesul privirii ei ar fi putut să fie tradus astfel: „Dacă te mai prind vreodată între aceşti pereţi, o să te dau afară şi n-ai decât să mai fi impertinentă şi afectată şi răutăcioasă, cât o să vrei!”.

În sfârşit, trăsura s-a întors cu cei trei servitori italieni, şi signora Madeline Vesey Neroni a fost transportată spre ieşire, tot la fel cum fusese transportată la intrare.

Stăpâna palatului se retrase în camera ei, deloc mulţumită cu rezultatul primei ei serate din Barchester.

SLOPE CONTRA HARDING

La două sau trei zile după serată, domnul Harding a primit un bilet, fiind rugat să-i facă o vizită domnului Slope, la palat, a doua zi dimineaţă, deoarece... Nu era nimic nepoliticos în bilet şi, totuşi, tonul lui era foarte neplăcut. Suna aşa:

„Dragul meu domn Harding, – Vreţi să îmi faceţi plăcerea de a veni să mă vedeţi la palat mâine dimineaţă la 9:30 a.m.? Episcopul doreşte să vă vorbească în legătură cu azilul. Sper că mă veţi scuza că indic o oră atât de matinală. O fac, deoarece timpul îmi este foarte drămuit. Dacă, însă, vă este cu totul nepotrivită, o voi schimba pentru ora zece. Veţi avea, poate, bunăvoinţa de a-mi scrie un răspuns.

Credeţi-mă că sunt, dragul meu domn Harding, prietenul dumneavoastră credincios,

Obh. Slope”

„La Palat, luni dimineaţă, 20 august 185...”

Domnul Harding nici nu putea, nici nu voia să creadă aşa ceva; şi, în plus, socotea că domnul Slope era cam impertinent să-şi aroge o asemenea calitate. Prietenul lui credincios! De câţi prieteni credincioşi are în general parte un om în această lume? Cum şi-i face? Exista un procedeu special? Funcţionase cumva un asemenea procedau în relaţiile dintre domnul Harding şi domnul Slope? Domnul Slope nu putea să nu-şi pună aceste întrebări citind şi recitind biletul pe care îl avea în faţa sa. Răspunse, însă, după cum urmează:

„Dragă domnule, – voi veni la palat mâine la 9:30 a.m.,

aşa cum doriţi.

Al dumneavoastră, sincer S. Harding.”

„High Street, Barchester, luni.”

Şi a doua zi de dimineaţă, la nouă jumătate punct, el bătea la uşile palatului şi întreba de domnul Slope.

Episcopului i se rezervase o cameră mică la parter, iar domnului Slope o alta. Domnul Harding a fost condus în aceasta din urmă, şi rugat să ia loc. Domnul Slope nu era încă acolo. Fostul director de azil se duse la fereastra care dădea în grădină, şi nu putu să nu gândească ce puţin timp trecuse de când toată această casă îi fusese deschisă, de parcă ar fi fost un copil al familiei, născut şi crescut în ea. Îşi amintea cum vechii servitori îi zâmbeau atunci când îi deschideau uşa: cum prietenosul valet îi spusese când lipsise, odată, câteva ore mai mult decât de obicei: „Ce bine e pentru nişte ochi obosiţi, domnule Harding, să vă vadă pe dumneavoastră!”. Cum menajera, mereu aferată, putea să jure că nu se poate să fi cinat sau să fi luat micul dejun sau prânzul. Şi apoi, mai presus de toate îşi amintea lumina plăcută de mulţumire interioară care strălucea mereu pe chipul bătrânului episcop, ori de câte ori prietenul său intra în cameră.

O lacrimă i se prelinse din ochi, când se gândi că toate acestea nu mai erau. La ce îi va mai folosi acum azilul? Era singur pe lume. Şi îmbătrânea; va trebui să se decidă în curând, foarte curând, şi să lase totul, aşa cum se decisese vechiul lui prieten drag; să se ducă şi să lase azilul şi locul lui obişnuit din catedrală şi ungherele liniştite şi bucuriile pe seama unor oameni mai tineri şi poate mai înţelepţi. Şi acea îngânare a psalmilor! Poate, într-adevăr, timpul îi trecuse. Simţea de parcă lumea îi fugea de sub picioare; de parcă acesta, acesta era momentul ca el să se întoarcă cu încredere spre speranţele pe care le predicase cu convingere altora. „Cât poate să valoreze, se întreba, religia unui om, dacă nu îl sprijină împotriva tristeţii anilor amurgului?”. Şi, privind cu ochi înceţoşaţi la strălucitoarele straturi de flori din grădina episcopului, simţi în preajmă sprijinul de care avea nevoie.

Cu toate acestea, nu îi plăcea să fie lăsat să aştepte.

Dacă domnul Slope nu voia neapărat să-l vadă la nouă şi jumătate, de ce să îl forţeze să-şi părăsească locuinţa cu micul dejun în gât? De fapt, era o tactică a domnului Slope. Domnul Slope luase hotărârea că domnul Harding trebuia fie să accepte azilul cu o umilinţă dezgustătoare, fie să îl refuze cu totul; şi calculase că, probabil, o va alege mai degrabă pe cea dintâi, dacă ar putea fi făcut să abordeze subiectul într-o proastă dispoziţie. Poate că domnul Slope nu greşise cu totul în calculul său.

Era aproape zece când domnul Slope intră grăbit în cameră şi, mormăind ceva despre episcop şi datoriile eparhiei, scutură mâna domnului Harding fără menajamente şi îl rugă să ia loc.

Acum, aerul de superioritate pe care-l afişa acest om era împotriva firii domnului Harding; şi totuşi, nu ştia în ce fel să se simtă ofensat. Mintea şi dispoziţia sa sufletească se împotriveau oricărei dorinţe de a răspunde înfumurării prin adoptarea unei atitudini pline de grandoare şi nu avea spiritul lumesc sau iuţeala necesară a minţii pentru a birui pretenţiile obraznice, printr-un reproş clar şi deschis, aşa cum ar fi făcut-o arhidiaconul. Domnul Harding nu avea altceva de făcut decât să se supună şi, prin urmare, asta şi făcea.

— În legătură cu azilul, domnule Harding – începu domnul Slope, vorbind aşa cum ar fi vorbit decanul unui colegiu de la Cambridge despre vreo bursă de studii care trebuia acordată.

Domnul Harding îşi trecu un picior peste altul, apoi o mână peste cealaltă deasupra lor, şi îl privi pe domnul Slope în faţă; dar nu spuse nimic.

— Urmează ca postul de director să fie ocupat din nou. Spuse domnul Slope.

Domnul Harding a zis că aşa înţelesese şi el.

— Desigur, ştiţi, venitul va fi mult redus, continuă domnul Slope. Episcopul a dorit să fie generos şi, ca urmare, a transmis guvernului că preasfinţia sa crede că nu ar trebui fixat la mai puţin de 450 lire. Cred că, în ansamblu, episcopul a avut dreptate, pentru că deşi serviciile prevăzute nu vor avea niciun fel de caracter oneros, vor fi mai multe decât înainte. Şi este poate bine ca întregul cler

legat direct de catedrală să trăiască mai confortabil, în măsura în care o permit mijloacele care ne stau la dispoziţie. Acestea sunt vederile episcopului şi trebuie să spun că sunt şi ale mele.

Domnul Harding stătea frecându-şi o mână de alta, dar nu spunea niciun cuvânt.

— Atâta despre venit, domnule Harding. Casa va rămâne, desigur, a directorului, la fel ca şi înainte. Ar trebui însă să se stipuleze, cred eu, că directorului îi revine obligaţia să văruiască pe dinăuntru o dată la şapte ani şi pe dinafară o dată la trei ani şi să fie tras la răspundere pentru uzură, în cazul eliberării ei, fie prin deces, fie altminteri. Dar acesta este un lucru asupra căruia episcopul mai trebuie încă să fie consultat.

Domnul Harding îşi freca în continuare mâinile şi stătea tot fără să spună nimic, privind în sus către chipul neplăcut al domnului Slope.

— Apoi, în ceea ce priveşte îndatoririle, continuă acesta, cred că, dacă sunt corect informat, nu prea se poate spune că ar fi existat vreo îndatorire până acum – şi schiţă un soi de zâmbet, de parcă ar fi vrut să treacă aroganţa sub forma unei glume.

Domnul Harding se gândea la anii fericiţi, fără griji, pe care îi petrecuse în casa lui cea veche; la oamenii istoviţi şi bătrâni pe care îi sprijinise; la bunele lui intenţii; şi la munca sa, care fusese într-adevăr foarte uşoară. Se gândea la aceste lucruri, îndoindu-se o clipă dacă merita sau nu azilul. Îi dădu duşmanului său dreptul unei îndoieli şi nu îi reproşă nimic. Observă doar, foarte liniştit şi poate cu prea multă umilinţă, că îndatoririle funcţiei, aşa cum erau ele, îl mulţumiseră, după părerea lui, pe regretatul episcop.

Domnul Slope zâmbi din nou, şi de data aceasta zâmbetul intenţiona să se împotrivească amintirii regretatului episcop mai degrabă decât energiei fostului director de azil; şi astfel l-a înţeles şi domnul Harding. Culoarea i se ridică în obraji, şi începu să se simtă foarte supărat.

— Trebuie să vă daţi seama, domnule Harding, că lucrurile s-au schimbat mult în Barchester, zise domnul Slope.

Domnul Harding l-a asigurat că îşi dădea seama de aceasta.

— Şi nu doar în Barchester, domnule Harding, ci în întreaga lume. Nu doar în Barchester oameni noi întreprind măsuri noi şi aruncă, la gunoi vechiturile secolelor trecute. Acelaşi lucru se petrece în întreaga ţară. Acum i se cere muncă fiecărui om care primeşte un salariu; şi cei care supraveghează cum se lucrează sunt obligaţi să urmărească modul de aplicare al acestei reguli. E nevoie de oameni noi acum, domnule Harding, şi se vor ivi şi în biserică, aşa cum s-au ivit şi în alte profesii.

Toate acestea erau prilej de amărăciune pentru vechiul nostru prieten. Nu avusese niciodată o părere foarte bună despre posibilităţile sau despre activitatea sa, dar era cu toată inima alături de vechiul cler, şi orice antipatii pe care i le putea adăposti inima erau îndreptate împotriva acestor oameni noi, ocupaţi, lipsiţi de milă, care se lăudau singuri şi pentru care domnul Slope era un bun exemplu.

— Poate, spuse el, că episcopul preferă un om nou la azil?

— În niciun caz! răspunse domnul Slope. Episcopul doreşte foarte mult ca dumneavoastră să acceptaţi numirea; el însă doreşte să înţelegeţi dinainte care vă vor fi îndatoririle. În primul rând, azilului i se va adăuga o şcoală de sabbat.

— Cum! Pentru bătrâni? întrebă domnul Harding.

— Nu, domnule Harding, nu pentru bătrâni, ci în beneficiul acelor copii săraci din Barchester pentru care se va crede de cuviinţă. Episcopul va aştepta de la dumneavoastră să luaţi parte la activitatea acestei şcoli, iar profesorii să se afle sub supravegherea şi grija dumneavoastră.

Domnul Harding lăsă să-i alunece mâna pe care o ţinea deasupra celeilalte şi începu să-şi frece piciorul pe care-l ţinea deasupra celuilalt.

— În ceea ce priveşte bătrânii, continuă domnul Slope, şi bătrânele care vor sta în azil, episcopul este doritor să se facă slujba de dimineaţă şi de seară în incintă, în fiecare zi de sabbat, şi o slujbă în timpul săptămânii: să le predicaţi cel puţin o dată duminica şi să strângeţi întreg azilul la

slujbele de dimineaţă şi de seară. Episcopul crede că aceasta va face să nu fie necesar să se mai reţină locuri în catedrală pentru pensionarii azilului.

Domnul Slope făcu o pauză, dar domnul Harding tot nu spuse nimic.

— Într-adevăr, ar fi dificil să se găsească locuri pentru femei; şi, în general, domnule Harding, pot să o spun de pe acum, pentru oamenii de această categorie, slujba de la catedrală nu mi se pare cea mai utilă, chiar dacă ar fi folositoare pentru orice altă categorie de oameni...

— Să nu discutăm aceasta, vă rog! îl întrerupse domnu Harding.

— Nici nu doresc să o fac; cel puţin, nu în momentul de faţă. Sper, însă, că înţelegeţi pe deplin dorinţele episcopului cu privire la noua instituţie a azilului; şi, dacă aşa cum nu mă îndoiesc, voi primi de la dumneavoastră o asigurare că sunteţi de acord cu opiniile preasfinţiei sale, îmi va face o foarte mare plăcere să fiu, din partea prea sfinţiei sale, purtătorul propunerii de numire a dumneavoastră.

— Dar dacă sunt în dezacord cu opiniile preasfinţiei sale? întrebă domnul Harding.

— Dar sper să nu fiţi, răspunse domnul Slope.

— Dar dacă o să fiu? întrebă din nou celălalt.

— Dacă acesta ar fi, din nefericire, cazul, lucru pe care eu nu îl pot deloc concepe, presupun că sentimentele dumneavoastră personale vă vor dicta corectitudinea refuzării numirii.

— Dar dacă accept numirea, şi totuşi nu sunt de acord cu episcopul, ce se întâmplă?

Această întrebare îl cam deranja pe domnul Slope. Era adevărat că discutase chestiunea cu episcopul şi primise un fel de împuternicire să-i sugereze domnului Harding cât de minunată ar fi fost o şcoală de duminică, ca şi unele slujbe în azil; dar nu avea nicio împuternicire să spună că aceste propuneri trebuiau să fie condiţii decisive ataşate numirii. Ideea episcopului fusese că domnul Harding va fi bineînţeles de acord şi că noua şcoală va intra, ca şi restul instituţiilor din oraş, sub controlul soţiei sale şi a capelanului.

Ideea domnului Slope fusese mai corectă. El intenţionase

ca domnul Harding să refuze propunerea, şi ca un aliat de-al său să o obţină; dar nu concepuse posibilitatea ca domnul Harding să accepte deschis numirea şi să respingă tot atât de deschis condiţiile.

— Nu este, presupun, probabil, spuse el, să acceptaţi din mâinile episcopului o onoare, şi să refuzaţi, în acelaşi timp, recunoaşterea îndatoririlor legate de ea.

— Dacă devin director al azilului, spuse domnul Harding, şi-mi neglijez îndatoririle, episcopul are posibilitatea să ia măsuri de remediere.

— Nu mă aşteptam deloc la un asemenea argument din partea dumneavoastră; sau, ca să zic aşa, că veţi sugera o asemenea direcţie de comportare, zise domnul Slope, luând o măreaţă poză de virtute rănită.

— Nici eu nu mă aşteptam la o asemenea propunere.

— În orice caz, mi-ar părea bine să ştiu ce răspuns îi transmit preasfinţiei sale, spune domnul Slope.

— Mă voi folosi de prima ocazie să-l văd cu însumi pe preasfinţia sa, replică domnul Harding.

— Un asemenea aranjament, zise domnul Slope, nu prea îi va da satisfacţie preasfinţiei sale. De fapt, este imposibil ca episcopul să-i vadă pe toţi clericii din eparhie în legătură cu acordarea tuturor funcţiilor bisericeşti ce s-ar putea ivi. Episcopul, cred, v-a şi întâlnit în legătură cu problema în discuţie, şi chiar că nu pot vedea de ce ar trebui să se deranjeze să o mai facă o dată.

— Ştiţi, domnule Slope, de cât timp oficiez în calitate de cleric în acest oraş?

Dorinţa domnului Slope era acum aproape îndeplinită. Domnul Harding devenise foarte mânios şi era, probabil, gata să se compromită.

— Nu văd deloc ce are asta a face cu chestiunea. Nu puteţi crede că episcopul ar avea dreptul să vă îngăduie să priviţi ca pe o sinecură o situaţie care necesită un om activ, doar pentru că aţi fost în serviciul catedralei mulţi ani.

— Dar s-ar putea să îl convingă să mă vadă, dacă l-aş ruga eu. Îmi voi consulta prietenii în legătură cu această chestiune, domnule Slope; dar nu am de gând să mă fac vinovat de vreun subterfugiu; puteţi să-i spuneţi episcopului că, deoarece nu sunt deloc de acord cu vederile

sale despre azil, voi refuza funcţia, dacă găsesc că e legată de condiţii ca acelea pe care le-aţi sugerat.

Şi spunând acestea, domnul Harding şi-a luat pălăria şi a ieşit.

Domnul Slope era mulţumit. Se considera liber să privească ultimele cuvinte ale domnului Harding ca pe un refuz complet al numirii. Cel puţin aşa le-a prezentat episcopului şi doamnei Proudie.

— E de-a dreptul surprinzător! se miră episcopul.

— Deloc, interveni doamna Proudie. Cât de puţin ştii cât de hotărâţi sunt cu toţii să nu se supună autorităţii preasfinţiei tale...

— Dar domnul Harding şi-o dorea atât de mult! zise episcopul.

— Da, spuse domnul Slope, dacă ar putea-o căpăta fără nici cea mai mică recunoaştere a jurisdicţiei preasfinţiei voastre.

— Asta nici nu intră în discuţie, decretă episcopul.

— Aşa cred şi eu, spuse capelanul.

— Bineînţeles, aşa şi este, completă doamna.

— Îmi pare foarte rău, zise episcopul.

— Nu ştiu dacă chiar există temei pentru părerea de rău, constată doamna. Domnul Quiverful este un om care merită mult mai mult, care are mai multă nevoie de ea şi care va fi mult mai util în apropiata vecinătate a palatului.

— Cred că ar trebui să-l văd pe Quiverful, spuse capelanul.

— Cred că da, hotărî episcopul.

CĂRUŢA CU VECHITURI

Domnul harding nu era un om fericit când păşi pe aleea care cobora dinspre palat şi ieşea în incinta catedralei. Şi avansarea şi casa pe care o iubea atâta i se luau pentru a doua oară; dar asta încă mai putea răbda. I se făcuse educaţie şi fusese insultat de un om destul de tânăr pentru a-i fi fiu; dar şi asta putea răbda. Putea să scoată din nedreptăţile îndurate de el o picătură din consolarea pe care putea crede că martirii o primesc mereu din injustiţia propriilor suferinţe şi a cărei putere e, în general, direct proporţională cu cruzimea torturilor la care sunt supuşi. Recunoscuse faţă de fiica lui că-şi dorea confortul vechiului său cămin, şi totuşi s-ar fi putut întoarce în locuinţa sa din High Street, dacă nu cu bucurie, măcar cu satisfacţie, şi asta ar fi fost totul. Dar veninul din vorbăria capelanului îşi făcuse loc în sângele lui şi-i ştersese orice dulce mulţumire din viaţă.

„Oameni noi întreprind măsuri noi şi aruncă la gunoi vechiturile secolelor trecute!” Ce cuvinte crude, şi cât de des sunt folosite acum, cu cruzimea lipsită de suflet a unui Slope! Un om e condamnat suficient dacă i se poate arăta că, fie în politică, fie în religie, nu face parte din vreo şcoală nouă fondată în ultimii ani. Atunci se poate considera pe sine ca pe o vechitură şi se poate aştepta să fie luat în căruţa de gunoi şi aruncat. Un om nu este nimic dacă nu poartă în sine aprecierea deplină a noii ere; o eră în care s-ar părea că nici onestitatea, nici adevărul nu sunt de dorit, dar în care succesul individului, şi nu al obştei, e criteriul meritului. Trebuie să râdem de tot ce e înrădăcinat în tradiţie. Fie gluma oricât de proastă, oricât de contrară principiilor adevărate ale glumei; cu toate acestea, trebuie să râdem – de nu, atenţie la căruţă! Trebuie să vorbim, să

gândim şi să trăim în spiritul acestor oameni care batjocoresc tradiţia, al papagalilor în faţa cărora nu însemnăm nimic. Oameni noi şi măsuri noi, operaţii bancare, scrupule puţine, mare succes sau minunată ruină – acestea sunt gusturile englezilor de azi care zic că ştiu să trăiască. Vai, vai! În asemenea circumstanţe, domnul Harding nu putea decât să creadă că era un englez care nu ştia cum să trăiască. Noua doctrină a domnului Slope şi căruţa cu vechituri, nouă cel puţin pentru Barchester, îi tulburau nemilos calmul.

„Acelaşi lucru se petrece în întreaga ţară!”... „Acum i se cere muncă fiecărui om care primeşte un salariu!”. Şi el îşi trăise întreaga viaţă primind un salariu, şi oare nu muncise? Trăise el, într-adevăr, în aşa fel încât să fie pe bună dreptate considerat acum, la bătrâneţe, o vechitură bună doar să fie aruncată într-o uriaşă groapă de gunoaie? Clasa de oameni căreia el recunoştea că-i aparţine, toţi acei Grantly, Gwynnes şi vechea înaltă societate a ecleziaştilor de Oxford nu sunt împovăraţi cu autoacuzaţii ca acelea care îl tulburau pe domnul Harding. Ei, în general, sunt tot atât de satisfăcuţi de propria înţelepciune şi corectitudine cum e cine ştie ce domn Slope, sau domn Proudie, de purtarea lui. Dar, din păcate pentru el, domnului Harding îi lipsea această siguranţă de sine. Când auzea că e numit vechitură de toţi acei Slope de pe lume, nu avea altă soluţie decât să-şi pună întrebarea asupra adevărului acestei afirmaţii. Vai, vai! Dovezile păreau să fie, în general, împotriva sa...

După ce a plecat de la palat, domnul Harding a mers încet vreo oră pe sub ulmii umbroşi din jurul catedralei, şi apoi s-a îndreptat spre casa fiicei sale. Se hotărâse să se ducă până la Plumstead pentru a vorbi cu dr. Grantly şi să-i spună în primul rând lui Eleanor ce i se întâmplase.

Şi acum îi era dat să îndure un alt necaz: domnul Slope fusese înaintea lui la casa văduvei Bold. Venise în vizită aici în ajun. Nu putea, spusese el, să se lipsească de plăcerea de a-i spune doamnei Bold că tatăl ci urma să se întoarcă în frumoasa casă de la azilul Hiram. Primise dispoziţii din partea episcopului să-l informeze pe domnul Harding că numirea se va face imediat. Episcopul era, bineînţeles,

foarte bucuros că putea să-l redea pe domnul Harding funcţiei pe care o onorase atâta timp. Şi domnul Slope începu să vorbească despre frumoasa şcoală pe care spera să o vadă în curând funcţionând pe lângă azil. O fascinase cu totul pe doamna Bold cu descrierea acestei anexe atât de pitoreşti, atât de utile şi de caritabile, aşa încât ei i se păru firesc să spună că nu avea nicio îndoială că tatăl ei va fi de acord cu un asemenea plan şi că ea însăşi va fi bucuroasă să se ocupe de o clasă.

Oricine ar fi auzit pe ce ton total diferit şi ar fi văzut în ce mod total diferit domnul Slope vorbise despre această instituţie fiicei şi tatălui, nu ar fi putut să nu recunoască că domnul Slope era de-a dreptul genial. Nu i-a spus nimic doamnei Bold despre predicile şi slujbele din azil, nici despre alungarea bătrânilor din catedrală, nici despre uzura casei sau despre zugrăveli, nici despre aruncarea la gunoi a vechiturilor. Eleanor îşi spusese că ei personal nu îi plăcea, bineînţeles, domnul Slope, dar că era un cleric foarte activ şi zelos şi că va fi, fără îndoială, de folos celor din Barchester. Toate acestea au deschis calea spre încă multe alte chinuri ale domnului Harding.

Eleanor îşi luă expresia cea mai fericită cu putinţă când îşi auzi tatăl urcând pe scară: credea că va trebui doar să-l felicite; dar imediat ce îi văzu chipul, îşi dădu seama că există puţine motive să-l felicite. Îi mai văzuse această expresie ostenită de tristeţe o dată sau de două ori, şi şi-o amintea prea bine. I-o văzuse când a citit pentru prima oază atacul împotriva lui din ziarul „Jupiter” care îl silise în cele din urmă să-şi dea demisia de la azil; şi i-o mai văzuse atunci când arhidiaconul îl convinsese să rămână acolo în pofida propriului său simţ al corectitudinii şi on oarei. Ea înţelese dintr-o privire că era în prada unei adânci tulburări.

— O, tăticule! Ce s-a întâmplat? exclamă ea, punându-şi băieţelul jos şi lăsându-l să umble de-a buşilea.

— Am venit să-ţi spun, draga mea, spuse el, că mă duc până la Plumstead: presupun că n-o să vii cu mine?

— La Plumstead, tăticule? O să rămâi acolo?

— Cred că da, diseară; trebuie să-l consult pe arhidiacon în legătură cu azilul ăsta nenorocit. Of, Doamne! Ce n-aş da să nu fi mai auzit niciodată de el!

— De ce, tăticule, ce e?

— Am fost la domnul Slope, draga mea, şi zău că nu e omul în tovărăşia căruia să te simţi foarte bine.

Pe Eleanor o podidi un fel de vagă ruşine; dar greşea dacă-şi închipuia că tatăl ei făcuse vreo aluzie la întâlnirea ei cu domnul Slope.

— Ce vrei să spui, tăticule?

— Are de gând să transforme azilul într-o şcoală de duminică şi într-o casă unde să se ţină predici; şi am impresia că i se va face pe voie. Eu nu mă simt potrivit pentru o asemenea instituţie şi cred, de aceea, că trebuie să refuz numirea.

— Ce ar fi rău dacă am avea şcoala, tăticule?

— Nu e niciun profesor potrivit, draga mea.

— Dar asta s-ar putea găsi.

— Domnul Slope vrea să-l obţină prin mine, făcându-mă profesor. Dar cum eu nu sunt deloc potrivit pentru o asemenea slujbă, am de gând să refuz.

— O, tăticule, domnul Slope nu vrea aşa ceva. A fost aici ieri, şi ceea ce vrea el...

— A fost aici ieri, deci? întrebă domnul Harding.

— Da, tăticule.

— Şi a vorbit despre azil?

— Spunea cât de bucuros ar fi, şi episcopul de asemenea, să te vadă pe tine din nou acolo. Şi apoi a vorbit despre şcoala de duminică, şi ca să-ţi spun drept, am fost de acord cu el; şi am crezut că şi tu ai fi fost. Domnul Slope mi-a vorbit despre o şcoală, dar nu în azil, ci doar legată într-un fel de el, şi tu să o patronezi şi să vii să vezi cum merge; şi m-am gândit că ţi-ar plăcea o asemenea şcoală; şi i-am promis să mă ocup eu de ea. Ca să iau şi eu o clasă... şi totul părea aşa de... Dar, tăticule! Mi-ar părea atât de rău dacă aş şti că am greşit!

— Nu-i niciun fel de greşeală, draga mea, spuse el, respingându-i delicat, foarte delicat, mângâierea. Nu poate fi nimic greşit în dorinţa de a fi utilă: ar trebui chiar să faci neapărat asta. Nu vrea să ajungă un om sfârşit, trebuie să-şi dea toată silinţa.

Sărmanul domn îi, încerca astfel, în nenorocirea sa, să-i predice copilului său noua doctrină.

— Indiferent dacă e bărbat sau femeie, e tot una, continuă el; ai fi cu totul îndreptăţită, draga mea, să faci aşa ceva; dar...

— Dar, tăticule?...

— Nu sunt foarte sigur că dacă aş fi în locul tău l-aş alege pe domnul Slope drept călăuză.

— Dar nu l-am ales şi nu o să-l aleg niciodată.

— Ar fi un nou păcat din partea mea dacă l-aş vorbi de rău, pentru că, să fiu sincer, nu ştiu nimic rău despre el; dar nu sunt foarte sigur că e cinstit. Că în ceea ce priveşte comportarea nu e un gentleman, de asta sunt foarte sigur.

— Nu m-am gândit niciodată să-l iau drept călăuză, tăticule!

— Cât despre mine, draga mea, continuă el, ştim vechiul proverb: e greu să înveţi un cal bătrân în buiestru. Trebuie să refuz şcoala de duminică şi, de aceea, va trebui să refuz probabil şi azilul. Dar mă duc mai întâi să stau de vorbă cu cumnatul tău.

Aşa că îşi luă pălăria, sărută copilul şi plecă, lăsând-o pe Eleanor într-o stare la fel de tristă ca a lui.

Toate acestea erau o mare agravare a nenorocirii lui; Erau atât de puţini oameni pe care putea să îi iubească cu adevărat, încât nu-şi putea permite să rămână izolat de fiinţa a cărei iubire valora cel mai mult pentru el. Şi, totuşi, părea că aşa avea să se întâmple. În sinea sa, nu a recunoscut că-şi dorea ca fiica lui să-l urască pe domnul Slope; totuşi „dacă ea şi-ar fi exprimat un asemenea sentiment, ar fi dojenit-o, negreşit, pentru lipsă de mărinimie, dar în dojana lui ar fi fost prea puţină amărăciune. Adevărul, însă, era că îl privea cu prietenie pe domnul Slope, că i se potrivea lui în păreri, că adera imediat la planurile sale şi că-i asculta cu plăcere părerile. Domnul Harding nu dorea deloc ca fiica lui să-l urască pe adversarul său, dar ar fi preferat să ştie că-l urăşte, decât că-l iubeşte.

Se duse la han să angajeze o trăsură, merse acasă să-şi facă bagajul şi o porni spre Plumstead. Nu exista în niciun caz pericolul ca arhidiaconul să fraternizeze cu domnul Slope; dar el ar fi în stare să recomande războiul de exterminare, să recurgă la apeluri publice, la reproşuri

gălăgioase şi la tot arsenalul bătăliei făţişe. Alternativă care era la fel de puţin pe gustul domnului Slope ca şi cea dintâi.

Când domnul Harding ajunse la casa parohială, află că arhidiaconul era plecat şi că nu se va întoarce până la ora cinei, aşa încât începu să se plângă fiicei lui celei mai mari. Doamna Grantly nutrea faţă de domnul Slope un antagonism la fel de puternic ca şi soţul ei; de asemenea, era la fel de conştientă de necesitatea combaterii facţiunii Proudie, a susţinerii intereselor vechii biserici în păstrarea plinilor şi a peştilor ce se cuveneau grupului lor; şi era la fel de pregătită ca şi soţul ei pentru a duce bătălia, fără îndurare. Nici de o parte, nici de cealaltă. Nu că ar fi fost o femeie căreia să-i placă certurile sau care nu ar fi vrut să trăiască în pace cu vecinii ei clerici; dar credea, ca şi arhidiaconul, că prezenţa domnului Slope în Barchester era o insultă pentru toţi cei aflaţi cândva în preajma regretatului episcop, şi că, preluând dominaţia asupra eparhiei, aducea un afront spiritual soţului ei. Până atunci, puţină lume îşi imagina cât de înverşunată putea fi doamna Grantly. Trăise în cele mai bune relaţii cu toate soţiile de preoţi din jurul ei. Se purtase frumos cu toate doamnele din preajma catedralei. Deşi era de departe cea mai bogată dintre ele, făcuse astfel încât trăsura şi caii ei să nu ofenseze pe nimeni. Nu se amestecase niciodată cu familiile nobile din ţinut, astfel încât să stârnească invidia soţiilor celorlalţi clerici. Niciodată nu vorbea prea tare despre conţi şi contese, nici nu se fălea că-i dă şaizeci de lire pe an guvernantei şi şaptezeci bucătăresei. Doamna Grantly dusese viaţa unei femei înţelepte, discrete, făcătoare de pace; şi oamenii din Barchester au fost surprinşi, de vigoarea militară pe care a arătat-o în calitate de general al părţii feminine a forţelor Grantly.

Doamna Grantly a aflat în curând că sora ei, Eleanor, îi promisese că îl va ajuta pe domnul Slope în treburile azilului; şi acesta a fost lucrul asupra căruia i s-a fixat în curând atenţia.

— Cum poate să-l suporte Eleanor? întrebă ea.

— E un om foarte viclean, spuse tatăl ei; cu viclenia lui a ştiut să o facă pe Eleanor să creadă că e un biet cleric umil, caritabil şi bun la suflet. Dumnezeu să mă ierte, dacă îl

nedreptăţesc, dar nu acesta îi este adevăratul caracter, după părerea mea.

— Adevăratul lui caracter! exclamă ea, aproape cu dispreţ pentru moderaţia tatălui ei. Sper doar că nu va fi destul de viclean ca s-o facă pe Eleanor să-şi uite de sine şi de rang.

— Adică să se mărite cu el? tresări tatăl, scos din comportarea lui obişnuită de bruscheţea şi oroarea unei alternative atât de dramatice.

— Ce e aşa improbabil în asta? Bineînţeles că acesta i-ar fi scopul, dacă ar crede că are vreo şansă. Eleanor are o rentă personală de o mie de lire pe an, şi ce noroc mai mare ar putea da peste domnul Slope, decât transferarea dispoziţiei unei asemenea averi în contul lui?

— Dar nu poţi să crezi că ea îl place, Susan!

— De ce nu? răspunse Susan. De ce nu l-ar plăcea? E exact tipul de om care să se înţeleagă cu o femeie ca ea, care n-are pe nimeni să-i poarte de grijă.

— Să-i poarte de grijă! se cutremură nefericitul tată; dar nu avem noi grijă de ea?

— Of, tăticule, cât de inocent eşti! Bineînţeles că era de aşteptat ca Eleanor să se recăsătorească. Aş fi ultima care s-o sfătuiască să n-o facă; las-o doar să aştepte să treacă timpul cuvenit şi pe urmă să se căsătorească, dar cu un gentleman.

— Doar nu-ţi închipui că Eleanor s-a gândit vreodată să se căsătorească cu domnul Slope? Domnul Bold a murit numai de un an.

— De optsprezece luni, replică fiică-sa. Dar nu cred că Eleanor s-a gândit vreodată la asta. E însă foarte probabil că el s-a gândit şi că o să încerce să o influenţeze şi că o să şi reuşească, dacă nu avem noi grijă ce facem.

Sărmanului domn Harding i se dezvăluia o latură cu totul nouă a chestiunii. Să fie obligat să-l aibă ca ginere, ca soţ al copilului lui preferat pe singurul om din lume pe care îl ura! Asta ar fi fost categoric o nenorocire pe care simţea că nu va şti cum să o suporte cu răbdare. Exista, însă, vreo bază pentru o presupunere atât de groaznică? În toate treburile lumeşti avea tendinţa de a privi părerile fiicei lui mai mari ca fiind în general corecte şi vrednice de încredere. Nu

greşea mult când aprecia caracterul, scopurile, comportarea probabilă, atât a bărbaţilor cât şi a femeilor. Prevăzuse cu mult înainte şi căsătoria dintre Eleanor şi John Bold; desluşise dintr-o singură privire caracterul noului episcop şi al capelanului său; se putea oare ca actuala bănuială să se adeverească, totuşi, vreodată?

— Doar nu crezi că ea îl place? întrebă din nou domnul Harding.

— Ei, tăticule, nu pot să spun că îl displace atât cât ar trebui. De ce îi face el vizite ca un prieten de încredere, când nu ar fi trebuit niciodată să fi fost primit în casă? De ce îi vorbeşte ea despre bunătatea şi despre rangul tău, aşa cum e clar că a făcut-o? La serata episcopului, aseară, l-am văzut stând cu ea de vorbă o jumătate de oră.

— Mi s-a părut că domnul Slope n-a vorbit cu nimeni altcineva, în afară de fata aia a lui Stanhope, spuse domnul Harding, dorind să ia apărarea copilului său.

— O, domnul Slope e mai isteţ decât crezi tu, tăticule, nu joacă totul pe o singură carte.

Ca să fim corecţi cu Eleanor, orice suspiciune cu privire la cea mai mică înclinaţie a ei pentru domnul Slope ar fi fost nedreaptă. Se gândise la fel de puţin la o eventuală căsătorie cu domnul Slope, ca la o căsătorie cu episcopul; şi nu-i trecuse niciodată prin minte că domnul Slope o să se poarte ca un admirator al ei. De fapt, ca să fim din nou corecţi, de la moartea soţului ei, nu se gândise la admiratori. Cu toate acestea, era la fel de adevărat că îşi învinsese toată repulsia pe care o simţea atât de violent pentru acest om. Li iertase şi predica şi tendinţele de vulgarizare a slujbei şi şcolile de sabbat şi purtările puritane. Dacă fusese în stare să-i treacă cu vederea asemenea păcate, de ce nu ar învăţa, cu timpul, să-l accepte pe domnul Slope ca pe un admirator?

În ceea ce îl priveşte, trebuie să recunoaştem că şi el era până atunci la fel de nevinovat de crima care i se punea pe seamă. Cum se întâmplase ca un om ai cărui ochi observau atât de bine toate lucrurile din jur să nu fi observat că această văduvă tânără era bogată şi frumoasă? întrebare la care nu se poate, probabil, răspunde, cel puţin deocamdată. Dar aşa stăteau lucrurile. Domnul Slope

căutase să fie pe placul doamnei Bold, doar numai atât cât căutase să fie pe placul altor doamne, pentru a-şi consolida puterea în oraş. Şi-a corectat după aceea greşeala: dar aceasta nu s-a întâmplat decât după ce avusese loc convorbirea dintre el şi domnul Harding.

NOUL LUPTĂTOR

Arhidiaconul nu s-a întors decât aproape de ora cinci şi astfel nu a avut timp să discute problemele înainte de acea importantă ceremonie. Părea să fie într-o dispoziţie deosebit de bună şi îşi întâmpină socrul cu un fel de gravitate jovială care-i era caracteristică atunci când lucrurile a căror realizare o urmărea mergeau aşa cum îşi dorea el.

— Totul s-a aranjat, draga mea, îi spuse soţiei sale, spălându-se pe mâini în camera lui de toaletă, în timp ce ea, după cum îi era obiceiul, stătea în dormitor ascultându-l. Arabin e de acord să accepte condiţiile. O să vină aici săptămâna viitoare. Şi arhidiaconul îşi curăţa mâinile şi îşi freca faţa cu un fel de zel violent, care demonstra că sosirea lui Arabin era un important punct câştigat.

— O să vină aici, la Plumstead? întrebă soţia.

— A promis să stea o lună cu noi, spuse arhidiaconul, ca să vadă cum îi arată parohia. O să-ţi placă foarte mult Arabin. E un gentleman din toate punctele de vedere şi are multă personalitate.

— E un om foarte ciudat, nu-i aşa? întrebă doamna.

— Ei – are el unele gusturi un pic cana curioase, dar nu are nimic care să nu-ţi placă. E printre oamenii de bază ai bisericii, din câţi există la Oxford. Chiar că nu ştiu ce ne-am face fără Arabin. Pentru mine e foarte bine că-l am atât de aproape; şi dacă e cineva care să poată să-l pună pe Slope la punct, atunci Arabin e acela.

Reverendul Francis Arabin era membru al Colegiului Lazarus, discipolul preferat al marelui dr. Gwynne, un om mare al bisericii din toate punctele de vedere; poet şi scriitor polemic, un favorit al tuturor cancelariilor de la Oxford, un cleric elocvent, un om simpatic, ciudat, cu umor

energic, riguros şi, după cum îl lăudase arhidiaconul, un adevărat gentleman. Cum în cele ce urmează va fi supus mai îndeaproape atenţiei noastre, e necesar să adăugăm acum că tocmai fusese propus candidat pentru funcţia de paroh la St. Ewold de către dr. Grantly, sub a cărui autoritate, ca arhidiacon, se afla parohia. St. Ewold este o parohie aflată puţin în afara oraşului Barchester. Suburbiile noului oraş sunt, de fapt, parţial cuprinse în limitele ei; iar frumoasa biserică şi casă parohială nu sunt la mai mult de o milă de porţile oraşului.

St. Ewold nu reprezintă o avansare importantă – aduce cel mult trei sau patru sute de lire pe an – şi a fost în general ocupată de câte un cleric mărunt de la catedrală. Arhidiaconul a crezut însă, atunci când postul din parohie a devenit vacant, că era de datoria lui imperioasă de a ridica o fortăreaţă în sprijinul propriei tabere, dacă o asemenea fortăreaţă se putea ridica la St. Ewold. Discutase şi cu confraţii din Barchester; dar nu pe tonul molcom al celui care foloseşte acest drept de a conferi dregătorii bisericeşti în beneficiul său sau al familiei lui, ci ca unul în care se investeşte o încredere, de a cărei administrare corectă s-ar putea să depindă bunăstarea bisericii. Le propusese numele domnului Arabin, ca şi cum alegerea ar fi depins de toţi cei din conclav, iar ei recunoscuseră în unanimitate că dacă domnul Arabin ar accepta St. Ewold, nici nu s-ar putea imagina o alegere mai bună.

Dacă domnul Arabin ar accepta St. Ewold! Aici era dificultatea. Domnul Arabin era un om care avea o poziţie oarecum proeminentă în lume, în lumea bisericii anglicane. E drept, nu era bogat, pentru că era un om care nu ocupa alt post în afară de funcţia sa de agregat universitar; dar era un om care nici nu era dornic de avere peste măsură, era necăsătorit, bineînţeles, timpul său era în mare parte ocupat cu discutarea, atât în pagina tipărită cât şi de la tribună, a privilegiilor şi practicii bisericii căreia îi aparţinea. La fel cum arhidiaconul dăduse bătălii pentru puterea ei lumească, domnul Arabin dăduse bătălii pentru cea spirituală şi amândoi o făcuseră cinstit; adică nu atât pentru bunăstarea sa, cât pentru a altora.

Pentru că domnul Arabin ocupa o asemenea funcţie,

existau multe motive de îndoială că va consimţi să devină paroh la St. Ewold şi dr. Grantly îşi luase osteneala să meargă el însuşi la Oxford pentru a rezolva problema. Dr. Gwynne şi dr. Grantly reuşiseră împreună să-l convingă pe acest eminent teolog că datoria sa îi cere să plece la Barchester. Exista un angrenaj cu multe rotiţe în această afacere. De câtva timp, domnul Arabin se angajase într-o uriaşă controversă eu o persoană care nu era altcineva decât domnul Slope; discuţia privea problema succesiunii apostolice. Aceşti doi domni nu se văzuseră niciodată, dar fuseseră extrem de duri în intervenţiile lor tipărite. Domnul Slope se străduise să-şi consolideze poziţia, numindu-l pe domnul Arabin.. Bufniţă”, iar domnul Arabin se răzbunase insinuând că domnul Slope e un necredincios. Această bătălie începuse în paginile cotidianului „Jupiter”, un ziar puternic al cărui proprietar era foarte favorabil punctului de vedere al domnului Slope. Chestiunea deveni însă obositoare pentru cititorii „Jupiterului” şi, ca urmare, fusese adăugată o scurtă notă la una dintre replicile cele mai impresionante ale domnului Slope, în care se precizase că nu se mai puteau insera alte scrisori din partea preacucernicului domn decât ca reclame.

Alte metode s-au dovedit însă a fi mai puţin costisitoare decât reclamele din „Jupiter”, şi războiul a continuat cu voioşie. Domnul Slope a declarat că aspectul esenţial al hirotonisirii era dăruirea de sine a omului care se pune îndatoritor la dispoziţia clerului. Domnul Arabin a afirmat că un om nu era hirotonisit şi nu avea, de fapt, vreo atribuţie de cleric, dacă nu intervenea voinţa vreunui episcop, care devenise episcop printr-o altă voinţă, şi aşa mai departe, în linie directă până la unul dintre apostoli. Fiecare dintre ei îl pusese pe celălalt în faţa unei dileme; dar niciunul nu părea să o ducă ceva mai rău din pricina asta; şi astfel războiul a continuat voios.

Dacă faptul că s-ar fi aflat în apropierea duşmanului l-a putut ademeni pe domnul Arabin să accepte venitul parohiei St. Ewold, e greu de spus; dar, în orice caz, în biblioteca doctorului Gwynne, la Lazarus, se stabilise că o va accepta şi că îşi va oferi tot ajutorul pentru alungarea duşmanului din Barchester sau, în orice caz, pentru

reducerea lui la tăcere. Domnul Arabin avea de gând să-şi păstreze locuinţa de la Oxford şi să primească ajutorul unui diacon la St. Ewold, dar a promis să le acorde cât mai mult din timpul său credincioşilor din împrejurimile Barchesterului şi dr. Grantly era pe deplin mulţumit cu o asemenea promisiune de la un om atât de important. O parte deloc neînsemnată a satisfacţiei era prilejuită de faptul că episcopul Proudie va fi silit să stabilească un venit parohial, chiar sub nasul său, pentru duşmanul capelanului său preferat

Tot timpul mesei, buna dispoziţie a strălucit luminos faţa arhidiaconului. A mâncat cu poftă din bucatele buhe, a băut vin cu soţia şi fiica sa, a povestit frumos ce a făcut la Oxford, i-a spus socrului său că ar trebui să-l viziteze pe dr. Gwynne la Lazarus şi s-a avântat din nou în cuvinte de laudă despre domnul Arabin.

— E căsătorit domnul Arabin, tăticule? întrebă Griselda.

— Nu, draga mea; membrul unui colegiu nu e niciodată căsătorit.

— E tânăr, tăticule?

— La vreo patruzeci de ani, cred, răspunse arhidiaconul.

— O! exclamă Griselda. Dacă tatăl ei ar fi spus optzeci, domnul Arabin nu i s-ar fi părut mult mai bătrân.

Când cei doi domni au rămas singuri cu vinul lor, domnul Harding şi-a spus nenorocita poveste. Dar nici aceasta, aşa tristă cum era, nu a scăzut cu mult buna dispoziţie a arhidiaconului, deşi a contribuit la sporirea combativităţii:

— Nu poate s-o facă, repetă de câteva ori dr. Grantly.

Şi socrul său îi explică condiţiile în care va fi numit noul administrator al azilului.

— Nu poate s-o facă, nu merită să te osteneşti să asculţi ce spune. Nu poate să modifice obligaţiile aferente postului.

— Cine nu poate? întrebă fostul director.

— Nici episcopul, nici capelanul, nici măcar soţia episcopului, care are de fapt, mi se pare, mai multe de zis în această privinţă decât ceilalţi doi. Întregul corp constituit al palatului, reunit, nu are puterea de a-l transforma pe directorul azilului într-un învăţător la o şcoală de duminică.

— Dar episcopul are puterea de a numi pe cine vrea, şi...

— Nu ştiu dacă e aşa; înclin să cred că-şi va da seama că

nu are o asemenea putere. Lasă-l să încerce şi să vezi ce-o să spună presa. O să avem şi noi o dată opinia publică de partea noastră. Dar Proudie, aşa neghiob cum e, cunoaşte prea bine lumea ca să se vâre singur în bucluc.

Domnul Harding tresări când auzi de presă, Avusese destulă parte de publicitate şi nu voia să se vorbească a doua oară despre el, nici ca despre un monstru, nici ca despre un martir. Mărturisi cu delicateţe că speră că ziarele nu se vor atinge din nou de numele său şi sugeră apoi că poate ar fi mai bine să abandoneze totuL

— Îmbătrânesc, spuse el, şi până la urmă mă îndoiesc că sunt în stare să iau în primire noi îndatoriri.

— Noi îndatoriri! replică arhidiaconul; nu-ţi spun că nu vor fi niciun fel de „noi îndatoriri”?

— Sau, poate, nici vechi îndatoriri, zice domnul Harding cred că sunt mulţumit să rămân aşa cum sunt. Imaginea domnului Slope mânând căruţa plină de vechituri îi stăruia în minte.

Arhidiaconul sorbi până la fund paharul cu vin de Bordeaux, pregătindu-se să fie energic:

— Sper, spuse el, că dumneata nu vei fi atât de slab încât să-i permiţi unui om ca domnul Slope să te împiedice să faci ceea ce ştii că e de datoria dumitale să faci. Ştii că e de datoria dumitale să-ţi reiei postul de la azil, tocmai acum, când Parlamentul a fixat un stipendiu destul de mare ca să înlăture dificultăţile care ţi-au impus să demisionezi. Nu poţi să negi; şi dacă modestia nu ţi-ar permite să o faci, atunci conştiinţa nu ţi-ar ierta-o niciodată. Şi încheind acest punct al discursului său, împinsă sticla către tovarăşul său de discuţie. Conştiinţa nu te-ar ierta niciodată, continuă el. Ţi-ai dat demisia datorită unor scrupule ale conştiinciozităţii, scrupule pe care le-am respectat mult, deşi nu le împărtăşesc. Toţi prietenii dumitale le-au respectat şi ţi-au lăsat vechea casă, care are o reputaţie atât de solidă pe cât erai dumneata de ruinat în privinţa averii. Te aşteaptă acum să te întorci. Dr. Gwynne spunea chiar zilele trecute...

— Dr. Gwynne nu se gândeşte cu cât sunt mai bătrân acum, decât atunci, când m-a văzut ultima oară.

— Bătrân? Prostii! spuse arhidiaconul; nu te-ai crezut niciodată bătrân, până n-ai auzit obrăzniciile scârboase ale

paiaţei aceleia de la palat.

— O să am şaizeci şi cinci de ani, dacă trăiesc până în noiembrie, oftă domnul Harding.

— Şi şaptezeci şi cinci, dacă trăieşti până în noiembrie peste zece ani, zise arhidiaconul. Şi ai toate şansele să fii la fel de eficient ca acum zece ani. Dar, pentru Dumnezeu, să nu căutăm pretexte. Scuza dumitale cu bătrâneţea nu e decât un pretext. Dar nu-ţi bei vinul? E doar un pretext. Fapt este că eşti pe jumătate speriat de acest Slope şi ai prefera să te supui unei relative sărăcii şi lipse de confort, decât să ajungi să te baţi cu un om care te va călca în picioare, dacă-l laşi.

— Într-adevăr, nu-mi place să ajung la bătaie, dacă am cum s-o evit.

— Nici mie, dar uneori nu se poate evita. Scopul acestui om este să te facă să refuzi azilul, pentru ca el să poată pune acolo vreo creatură de-a lui; ca să-şi poată arăta puterea şi ca să ne insulte pe toţi insultându-te pe dumneata care, prin cauza pe care o slujeşti, prin caracterul dumitale, eşti atât de strâns legat de capitul. Eşti dator faţă de noi toţi să te aperi, chiar dacă n-ai nicio pretenţie pentru dumneata. Dar, desigur, de dragul dumitale nu vei fi atât de fricos încât să cazi în capcana pe care ţi-a săpat-o şi să îl laşi chiar să îţi ia pâinea de la gură, fără să i te împotriveşti.

Domnului Harding nu-i plăcea să i se spună că e fricos şi era gata să se simtă ofensat.

— Mă îndoiesc că se cheamă curaj adevărat, spuse el, atunci când te ciondăneşti pentru bani.

— Dacă oamenii cinstiţi nu s-ar ciondăni pentru bani, în această nemernică lume a noastră, oamenii necinstiţi ar lua ei toţi banii; şi nu văd cum ar avea de câştigat virtutea. Nu, trebuie să folosim mijloacele pe care le avem. Dacă ar fi să punem argumentul dumitale în practică, am putea foarte bine să dăm ultimul şiling din venitul bisericii; şi presupun că nu ai de gând să spui că am consolida biserica dacă am face un asemenea sacrificiu.

Arhidiaconul îşi umplu paharul, apoi îl goli, ridicând cu mult respect un toast mut către bunăstarea şi securitatea permanentă a acelor lucruri vremelnice care-i erau atât de

dragi sufletului său.!

— Cred că ar trebui evitat orice conflict între un cleric şi episcopul său, reflectă domnul Harding.

— Şi eu; dar e tot atât de adevărat că şi datoria episcopului de a avea grijă să evite conflictul e la fel de mare ca şi a inferiorului lui. Ştii ce, prietene? îi voi vorbi episcopului despre această chestiune, dacă, bineînţeles, îmi dai voie; şi poţi fi sigur că nu te voi compromite. Părerea mea e că toate balivernele astea despre şcoli de duminică şi predici îşi au pe de-a-ntregul originea la domnul Slope şi la doamna Proudie, şi că episcopul nu ştie nimic despre ele. Episcopul nu prea poate să refuze să mă vadă, şi o să-l prind când nu-i are lângă el nici pe nevastă-sa, nici pe capelan. O să vezi că totul o să se încheie cu numirea dumitale fără niciun fel de condiţii. Dar în ceea ce priveşte aşezarea oamenilor în catedrală, putem să lăsăm asta fără grijă pe seama domnului vicar. Am impresia că neghiobul chiar crede că un episcop poate să-şi ia catedrala sub braţ şi să plece cu ea dacă aşa îi e voia.

Şi astfel chestiunea a fost aranjată între ei. Domnul Harding venise special ca să primească sfaturi, şi de aceea se simţea obligat să fie de acord cu sfaturile care-i fuseseră date. În afară de aceasta, ştiuse dinainte că arhidiaconul nici n-o să vrea să audă de posibilitatea de a renunţa la numire şi, ca urmare, deşi îşi prezentase cu toată buna credinţă propriile păreri, era pregătit să cedeze.

Deci, când au intrat în salon erau în relaţii bune; au petrecut o seară plăcută, cu discuţii profetice despre viitoarele bătălii dintre Arabin şi Slope. Broaştele şi şoarecii[44] nu vor fi nimic pe lângă ei, şi nici mânia lui Agamemnon şi a lui Ahile nu se va asemui cu a lor. Cum îşi mai freca arhidiaconul mâinile şi cum se mai umfla în pene de succesul ultimei sale acţiuni! Nu putea să coboare el însuşi în arenă şi să lupte cu Slope, dar Arabin nu o să aibă astfel de scrupule. Arabin era exact omul făcut pentru o treabă ca asta, singurul om potrivit din câţi cunoştea.

Buna dispoziţie şi marele optimism al arhidiaconului s-au

---

44 Aluzie la eposul eroi-comic *Lupta broaştelor cu şoarecii*, atribuit în Antichitate lui Homer (n.t.).

menţinut până când, odihnindu-şi capul pe perna lui, doamna Grantly începu să-i expună punctul ei de vedere cu privire la starea de lucruri din Barchester. Şi atunci el a fost într-adevăr surprins. Ultimele cuvinte pe care le-a rostit în acea seară au sunat cam aşa:

— Dacă o face, jur că nu-i mai vorbesc niciodată! M-a mai târât ea o dată în mocirlă, dar nu o să mă mai murdăresc cu noroaie de-astea...

Şi arhidiaconul se cutremură zguduind întreaga cameră, atât de violent a fost zdruncinat de gândul care-i frământa atunci mintea.

Acum, în această privinţă, văduva Bold a fost nedreptăţită scandalos de rudele ei. Vorbise cu un om de trei sau de patru ori, şi se declarase de acord să predea la o şcoală de duminică. În asta stăteau păcatele ei în povestea cu domnul Slope. Sărmana Eleanor! Dar timpul le va arăta pe toate.

A doua zi dimineaţă, domnul Harding se întoarse la Barchester, fără să se mai spună în prezenţa lui vreo altă vorbă relativă la vizita domnului Slope la fiica sa mai mică. El observă însă că arhidiaconul a fost mai puţin cordial la micul dejun decât fusese în seara precedentă.

ADMIRATORII VĂDUVEI

Domnul Slope s-a servit, fără să piardă vreo clipă, de permisiunea episcopului de a-l vedea pe domnul Quiverful şi, în timpul întrevederii cu acest vrednic pastor, a aflat pentru prima oară că doamna Bold merita să fie curtată. Călări până la Puddingdale pentru a-i comunica viitorului director bunăvoinţa faţă de el a episcopului şi, în timpul discuţiei, nu a părut nefiresc să fie abordată chestiunea resurselor pecuniare ale domnului Harding şi ale familiei sale.

Domnul Quiverful, cu cei paisprezece copii şi cei patru sute pe an ai săi, era un om foarte sărac şi perspectiva acestei avansări şi a venitului aferent îi era foarte agreabilă. Cărui cleric aflat în circumstanţe asemănătoare nu i-ar fi fost agreabilă o astfel de perspectivă? Dar domnul Quiverful îl cunoştea de mult pe domnul Harding şi avusese nemijlocit parte de bunătatea lui. Încât sufletul îi era bântuit de presimţiri rele la gândul că va lua locul unui prieten la azil. Cu toate acestea, a fost extrem de politicos, politicos până la servilism cu domnul Slope; îl trata chiar ca pe o persoană însemnată; stărui pe lângă această persoană însemnată să-i facă onoarea de a bea un pahar cu vin de Xeres, la care, fiind vorba de un foarte prost vin de Marsala, domnul Slope, care era acum un răsfăţat, strâmbă din nas; şi domnul Quiverful încheie, declarându-şi extrema recunoştinţă faţă de episcop şi de domnul Slope şi dorinţa puternică de a accepta azilul, dacă... dacă domnul Harding îl refuzase într-adevăr.

Ce om nevoiaş, ca domnul Quiverful, ar fi fost mai dezinteresat?

— Domnul Harding l-a refuzat categoric, spuse domnul Slope cu un oarecare aer de demnitate ofensată, atunci

când a auzit de condiţiile puse pentru numire. Bineînţeles, înţelegeţi, domnule Quiverful, că aceleaşi condiţii vă vor fi impuse şi dumneavoastră.

Domnului Quiverful nu-i păsa deloc de condiţii. S-ar fi angajat să ţină oricâte predici ar fi crezut de cuviinţă domnul Slope şi să-şi petreacă toată duminica între pereţii unei şcoli de duminică. Ce sacrificii sau, în orice caz, ce promisiuni ar fi fost prea mari pentru un asemenea spor adus venitului său, şi pentru o asemenea casă! Gândurile i se întoarseră, însă, la domnul Harding:

— Bineînţeles, zice el; fiica domnului Harding e foarte bogată, şi de ce şi-ar mai bate el capul cu azilul?

— Vă referiţi la doamna Grantly? întrebă Slope.

— Mă referream la fiica lui văduvă, răspunse celălalt. Doamna Bold are o mie două sute ai ei pe an şi presupun că domnul Harding are de gând să locuiască cu ea.

— O mie două sute ai ei pe an! se miră Slope; şi evitând, pe cât posibil, orice aluzie, la foarte scurt timp plecă la azil.

O mie două sute pe an, îşi spuse el, călărind încet spre casă. Dat fiind că doamna Bold avea o mie două sute ai ei pe an, neghiob ar fi să se opună întoarcerii tatălui ei la vechiul său post... Firul ideilor domnului Slope le va fi probabil clar tuturor cititorilor mei. De ce să nu facă în aşa fel încât cei o mie două sute pe an să devină ai săi? Şi dacă o făcea, nu ar fi fost bine să aibă un socru care să aibă asigurate bunurile acestei lumi? Mai mult: nu i-ar fi mult mai uşor s-o câştige pe fiică, dacă ar face tot ce-i stă în putere pentru a susţine cauza tatălui?

Aceste fapte i se părură convingătoare; şi, totuşi, existau multe semne de întrebare. Dacă se va hotărî să-l repună pe domnul Harding în vechile drepturi, va trebui să ia fără întârziere toate măsurile necesare; va trebui să-l lămurească imediat pe episcop, să se certe cu doamna Proudie, pe care ştia că nu o poate convinge, şi să-l informeze pe domnul Quiverful că se cam pripise când vorbise despre refuzul categoric al domnului Harding. Că ar putea să realizeze toate acestea, nu se îndoia, dar nu dorea să le realizeze degeaba. Nu voia să cedeze în fata domnului Harding şi apoi să fie respins de fiică. Nu voia să piardă un prieten influent înainte de a câştiga un altul.

Călări astfel spre casă, meditând asupra multor lucruri. Îi veni în minte faptul că doamna Bold era cumnata arhidiaconului; şi că nici măcar pentru o mie două sute pe an nu i s-ar supune acelui om tiranic. O soţie bogată era un deziderat important pentru el, dar succesul în profesiune era unul şi mai mare; în plus, existau alte femei bogate care ar fi de acord să-i devină soţii; apoi, aceşti o mie două sute pe an s-ar putea topi, dacă s-ar interesa de ei, în vreo sumă neînsemnată care să nu merite osteneala. Îşi mai aminti apoi că doamna Bold avea un fiu.

Altă împrejurare îl mai influenţa mult, deşi era una care îl influenţase, putem spune, împotriva voinţei sale. Imaginea signorei Neroni îi stătea în permanenţă în faţa ochilor. Ar fi prea mult să spunem că domnul Slope era pierit ele dragoste, totuşi, el credea şi se gândea necontenit că nu mai văzuse vreodată o femeie atât de frumoasă. El era, prin fire, supus unor asemenea porniri, şi vicleşugurile fermecătoarei italience reuşiseră pe deplin să-i obsedeze gândurile. Nu vom vorbi despre inima lui; nu că n-ar fi avut inimă, ci fiindcă ea avea puţin de-a face cu sentimentele lui actuale. Gustul i se desfătase, ochii îi fuseseră fermecaţi şi vanitatea îi fusese satisfăcută. Fusese ameţit de un soi de frumuseţe pe care nu o mai întâlnise vreodată şi fusese captivat de un fel de a fi liber şi voluptuos care îi era cu totul necunoscut. Nu se mai simţise niciodată ispitit atât de puternic, şi ispita era acum irezistibilă. Nu recunoscuse nici faţă de sine că ţinea la această femeie mai mult decât la altele din jurul lui; dar se gândea deseori la momentul când ar putea să o mai vadă şi făcu, aproape inconştient, mici planuri îndrăzneţe de cum s-o vadă mai des.

Sosise în vizită la casa reverendului Stanhope, în ziua următoare seratei oferite de episcop, iar flacăra admiraţiei sale izbucnise şi mai tare. Dacă Signora fusese binevoitoare în felul ei de a se purta şi măgulitoare în felul de a vorbi, atunci când stătea întinsă pe canapeaua episcopului, cu atâţia ochi aţintiţi asupra ei, cu atât mai mult fusese în camera de zi a mamei sale cu nimeni de faţă în afară de sora ei care să-i ţină în frâu natura ori meşteşugul. Domnul Slope s-a despărţit aşadar de ea cam descumpănit şi nu a putut să-şi croiască de bunăvoie în minte vreun plan care

să includă necesitatea de a abandona orice prietenie deosebită cu această doamnă.

Şi astfel călări încet, foarte gânditor.

Şi aici autorul trebuie să-şi roage cititorii să-şi amintească faptul că domnul Slope nu era un om rău în toate. Motivele sale erau, ca ale tuturor oamenilor, amestecate; şi deşi comportarea lui era în general destul de diferită de cea pe care am fi dornici să o lăudăm, era înrâurită poate tot atât de des ca şi a altora de o dorinţă de a-şi face datoria. Credea în religia pe care o predica, aşa aspră, dezagreabilă şi lipsită de milostenie cum era ea. Îi considera pe cei pe care ar fi vrut să-i aducă sub călcâiul său, pe acei Grantly şi Gwynne ai bisericii, ca pe nişte duşmani ai religiei lui. Se considera un stâlp de nădejde, predestinat faptelor mari; şi cu acel sofism subtil, egoist, ambiguu căruia îi sunt supuse minţile tuturor oamenilor, se învăţase să creadă că, făcând multe pentru propriile interese, făcea de asemenea multe pentru religie. Dar domnul Slope nu fusese niciodată un om imoral. Rezistase chiar tentaţiei imoralităţii cu lăudabilă tărie a voinţei. Se dedicase devreme în viaţă unor opere care nu erau compatibile flăcărilor obişnuite ale tinereţii şi nu abandonase fără efort aceste plăceri. De aceea, trebuie să înţelegem că nu admira cu înflăcărare în sinea sa frumuseţea unei femei căsătorite, fără a simţi în inimă împunsăturile conştiinţei; şi că, pentru a-şi împăca acea conştiinţă, trebuia să-şi spună că admiraţia sa era cu totul nevinovată.

Şi astfel călărea el, gânditor şi stânjenit. Conştiinţa sa nu avea niciun cuvânt de spus împotriva faptului că le alesese pe văduvă şi averea ei. Privea acest fapt mai curând ca pe o faptă dumnezeiască, ca pe o faptă care, dacă ar duce-o la capăt, ar contribui la reputaţia lui de creştin, în această privinţă, nu exista nicio viitoare remuşcare, nicio comportare de care va trebui probabil să uite, nicio împunsătură lăuntrică. Dacă va rezulta că doamna Bold avea într-adevăr o mie două sute pe an, numai ai ei, domnul Slope va privi faptul mai degrabă ca pe o obligaţie – datorată religiei sale – de a deveni stăpân pe soţie şi pe bani; şi ca o obligaţie impunând, într-o oarecare măsură, un

sacrificiu de sine. Va fi nevoit să renunţe la prietenia cu Signora, la rezistenţa opusă domnului Harding, la antipatia... Nu, descoperise la o autoexaminare matură că nu putea să se silească să renunţe la antipatia sa faţă de domnul Grantly. Se va însura cu doamna ca duşman al cumnatului ei, dacă o asemenea situaţie îi convenea şi ei; dacă nu, va trebui să-şi caute în altă parte un soţ.

Sosi în Barchester cu hotărârea luată. Va stabili imediat cât adevăr există în legătură cu averea doamnei şi, odată lămurită aceasta, se va conduce, după împrejurări, în comportarea pe care o va avea în problema azilului. Dacă socotea că poate să revină şi să-i asigure domnului Harding locul fără prea mult sacrificiu de sine, aşa o să facă; dacă nu, însă, îi va face curte fiicei, în ciuda tatălui. Dar în niciun caz nu-i va ceda arhidiaconului.

Porunci să i se ducă calul la grajd, apoi porni imediat să-şi înceapă cercetările. Trebuie să-i recunoaştem domnului Slope ce-i al lui, nu era omul care lăsa să i se scurgă timpul printre degete!

Sărmana Eleanor! Era osândită să fie victimă a atâtor intrigi! Cam în momentul când domnul Slope îl vizita pe parohul din Puddingdale, avea loc o discuţie în legătură cu farmecul şi averea ei la casa doctorului Stanhope, din incinta catedralei. Dimineaţa, aici veniseră nişte musafiri şi oamenii spuseseră unele adevăruri şi unele inexactităţi în legătură cu averea lăsată de John Bold. Încetul cu încetul, musafirii au plecat; şi cum doctorul a plecat cu ei şi cum soţia doctorului încă nu-şi făcuse apariţia, Charlotte Stanhope şi fratele ei au rămas împreună. El stătea leneş la mană, mâzgălind caricaturi ale notabilităţilor din Barchester; pe urmă, căscând, răsfoia o carte, pe urmă o alta, fiind evident nedecis cum să-şi petreacă timpul fără prea multă muncă.

— N-ai făcut mare lucru, Bertie, ca să obţii comenzi, îi vorbi soră-sa.

— Comenzi! exclamă el; care Dumnezeu, dintre locuitorii Barchesterului, ar putea să-ţi ofere comenzi? Care dintre oamenii de aici ar putea crede că merită să-şi facă un bust din marmură?

— Doar nu ai de gând atunci să renunţi la profesiunea ta!

întrebă ea.

— Nu, nu m-am gândit, mărturisi el, schiţând un portret absurd al episcopului.

— Ia uite, Lotte! Nu-i aşa că-i omuleţul nostru întreg, cu etolă cu tot? Mi-aş continua imediat profesiunea, cum îi zici tu, dacă bătrânul m-ar instala într-un atelier la Londra; în ce priveşte însă sculptura la Barchester, presupun că jumătate din oamenii de aici nu ştiu ce e un tors.

— Bătrânul n-o să-ţi dea niciun şiling ca să te instalezi la Londra, spuse Lotte! De fapt nu poate să-ţi dea cât ţi-ar trebui ţie, pentru că nu are. Dar ai putea foarte bine să te instalezi singur, dacă ai vrea.

— Cum dracu’ să reuşesc! strigă el.

— Ca să-ţi spun drept, Bertie, tu n-o să scoţi niciodată un ban din vreo profesie.

— Asta-mi zic şi eu de multe ori, spuse el, deloc ofensat. Unii oameni au cel mai mare talent de a face bani, dar nu pot să-i cheltuiască. Alţii nu pot să strângă nici doi şilingi, dar au în schimb un mare talent la tot soiul de cheltuieli. Încep să cred că geniul meu este îndreptat cu totul în a doua direcţie.

— Atunci, cum ai de gând să trăieşti? întrebă sora.

— Presupun că trebuie să mă comport ca un corb tânăr şi să caut mana cerească; în afară de asta, o să ne rămână tuturor câte ceva când n-o să mai fie bătrânul.

— Da – o să ai destul ca să fii asigurat cu mănuşi şi cizme; dacă, bineînţeles, n-au intrat toate în mâinile speculanţilor. Cred că au şi pus mâna pe marea majoritate. Mă miră indiferenţa ta, Bertie; că tu, cu toate talentele şi avantajele tale personale, nu încerci niciodată să te aranjezi în viaţă. Mă gândesc cu groază la momentul când s-o duce bătrânul şi Madeline şi cu mine – noi o să fim destul de sărace, dar tu n-o să ai absolut nimic.

— Câte nenorociri te pasc într-o zi ajung exact pentru ziua respectivă...

— O să-mi urmezi sfatul? întrebă soră-sa.

— *Cela dépend,* spuse fratele.

— O să iei o nevastă cu bani?

— În orice caz, răspunse el, nu o să mă-nsor cu una fără; neveste cu bani nu-s chiar aşa uşor de găsit în zilele

noastre; pastorii le culeg pe toate...

— Şi tot un pastor o să culeagă soţia pe care o am în vedere pentru tine, dacă nu te ocupi repede de problemă; soţia pe care o am în vedere e doamna Bold...

— Puah! făcu Bertie; o văduvă!

— E foarte frumoasă! continuă Charlotte.

— Cu un fiu care îi e moştenitor, pe capul meu... a replicat Bertie.

— Un copil care, foarte probabil, o să moară... strecură Charlotte.

— Eu nu văd aşa lucrurile, zise Bertie. Dinspre partea mea, n-are decât să trăiască – nu vreau să-l omor; trebuie să recunoaştem, însă, că o familie constituită e un dezavantaj.

— Oricum, e doar unul, continuă să pledeze Charlotte.

— Şi acela-i foarte mic – aşa cum a zis şi servitoarea, ripostă Bertie.

— Cerşetorii nu trebuie să fie mofturoşi, Bertie; nu poţi să le ai pe toate.

— Dumnezeu mi-e martor că nu sunt deloc nerezonabil, spuse el, şi nici încăpăţânat; şi dacă-mi aranjezi totul, Lotte, o să mă însor cu doamna. Dar, ai grijă: banii trebuie să fie siguri, iar venitul la dispoziţia mea, cel puţin cât trăieşte doamna.

Charlotte tocmai îi explica fratelui că trebuie să-i facă neapărat curte dacă vrea să ducă treaba la bun sfârşit, şi-l încuraja să o facă, prin calde elogii la adresa frumuseţii lui Eleanor, când Signora a fost adusă în camera de zi. Când era acasă şi suporta doar privirile familiei ei, se lăsa târâtă de colo-colo de către două persoane, şi cei doi care o transportau o aşezau acum pe canapea. Nu era chiar atât de splendid îmbrăcată cum fusese la serata episcopului, dar se îmbrăcase totuşi cu multă grijă şi, deşi în ochii” ei se desluşeau îngrijorarea şi durerea, chiar la lumina zilei era extrem de frumoasă.

— Ei, Madeline, iată că mă-nsor! o întâmpină Bertie, îndată ce servitorii au ieşit din cameră.

— N-a mai rămas niciun lucru nechibzuit, pe care să nu-l fi făcut – şarjă Madeline; aşa că ai tot dreptul să-l încerci şi pe ăsta...

— A, deci îţi imaginezi că e o nechibzuinţă, da?! pară el. Uite, Lotte mă sfătuieşte să mă însor neapărat. Dar într-o chestie ca asta tu te pricepi cel mai bine, ai doar experienţă...

— Da, am! îi răspunse Madeline, cu un soi de tristeţe aspră în tenul ei, care părea să spună: „Ce-ţi pasă ţie dacă sunt sau nu tristă? Nu ţi-am cerşit niciodată compasiunea.”

Lui Bertie i-a părut rău când a văzut că vorbele lui au rănit-o, şi a venit să se aşeze pe podea, aproape, în faţa ei, ca să se împace.

— Hai, Mad!... Doar ştii că glumeam... doar ştii şi tu. Foarte serios vorbind, Lotte mă sfătuieşte să mă însor. Vrea să mă însor cu o oarecare doamnă Bold. E văduvă şi are o groază de parale, un copilaş drăguţ, un chip frumos şi hotelul „George şi Balaurul”, sus, pe High Street. Pe cuvânt, Lotte, dacă mă căsătoresc cu ea, eu o să mă ocup de cârciumă – e exact viaţa care mi se potriveşte.

— Cum?! exclamă Madeline; fiinţa aia insipidă şi negricioasă, cu bonetă de văduvă, care arată de parcă i s-au aruncat hainele în spinare cu furca!

Signora nu-i permitea vreodată unei femei să fie frumoasă.

— E departe de a fi insipidă, replică Lotte; eu aş numi-o o femeie foarte frumoasă. Era cea mai frumoasă femeie din toată serata; adică, în afară de tine, Madeline.

Nici măcar complimentul nu a îmblânzit asprimea frumoasei infirme.

— După Lotte, orice femeie e fermecătoare! spuse ea; n-am mai văzut niciodată vreun ochi care să aprecieze atât de puţin corect lucrurile. În primul rând, care femeie din lume ar putea să arate bine dacă-şi pune aşa ceva pe cap?

— Bineînţeles că poartă o bonetă de văduvă, dar o să şi-o scoată după ce se însoară Bertie cu ea.

— Nu văd niciun „bineînţeles”! zise Madeline. Nici dacă mi-ar muri douăzeci de soţi, nimic nu m-ar determina să mă supun la o asemenea penitenţă. E o reminiscenţă a păgânismului, la fel ca sacrificiul femeii hinduse, când arde pe rug, împreună cu trupul soţului ei. Chiar dacă nu e la fel de sângeros, e la fel de barbar şi tot atât de inutil.

— Dar nu poţi s-o declari vinovată de asta, spuse Bertie.

O face pentru că e un obicei al locului. Oamenii ar vedea-o cu ochi răi dacă n-ar face-o.

— Exact, replică Madeline. E doar una dintre femeile alea de nimic din Anglia care şi-ar pune un sac în cap, timp de trei luni, în fiecare vară, pentru că mama şi bunica ei şi-au pus şi ele. Nu i-ar trece niciodată prin minte să vadă dacă are vreun rost să se supuie unei asemenea torturi.

— Într-o ţară ca asta, îi e foarte greu unei tinere să ia o atitudine opusă tuturor prejudecăţilor de acest gen, spuse prudentă Charlotte.

— Vrei să spui că e foarte greu pentru un neghiob să nu fie... neghiob? răspunse Madeline.

Bertie Stanhope fusese împins de colo-colo prin lume, încă din primii săi ani de viaţă, încât nu păstrase prea mult respect pentru gravitatea obiceiurilor engleze; totuşi, în mintea lui încolţise ideea că, pentru o soţie, poate că judecata autentic britanică nu ar fi până la urmă mai neplăcută decât libertatea anglo-italiană. Nu spuse lucrurile chiar aşa, dar îşi exprimă totuşi ideea:

— Îmi imaginez, începu el, că dacă ar fi să mor şi apoi să înviez, mi s-ar părea că văduvei mele îi stă mai bine cu o bonetă din alea decât cu orice altă pălărie.

— Da – pe urmă ţi s-ar mai năzări că n-ar avea nimic mai bun de făcut decât să se închidă undeva şi să plângă după tine, sau să-şi dea foc. Dar părerea ei ar fi alta. Ar purta probabil un coif din acela oribil de damă, pentru că i-ar lipsi curajul să nu-l poarte; dar l-ar purta, abia aşteptând, în sufletul ei, să vină vremea să poată să-l arunce cât colo. Urăsc prefăcătoriile astea superficiale. În ce mă priveşte, aş lăsa lumea să spună ce-i place, şi nu mi-aş manifesta nicio durere dacă n-aş simţi-o cu adevărat; şi poate nici măcar dacă aş simţi-o.

— Dar dacă poartă o bonetă de văduvă, nu înseamnă că o să aibă mai puţină avere, spuse Charlotte.

— Dar nici mai multă, îi răspunse Madeline. Atunci de ce Dumnezeu o face?

— Păi tocmai asta are de gând Lotte: să o facă să şi-o 6coată, spuse Bertie.

— Dacă ar fi adevărat că are o mie două sute pe an, numai ai ei, şi dacă n-ar fi cu totul vulgară în felul ei de a fi,

te-aş sfătui să te-nsori cu ea. Cred că de-abia aşteaptă s-o ceară cineva şi, cum nu o s-o iei din dragoste, nu prea contează dacă arată sau nu bine. În ceea ce priveşte căsătoria din dragoste, nu te cred chiar aşa de netot.

— O, Madeline! exclamă sora ei.

— Şi, o, Charlotte! răspunse cealaltă.

— Nu vrei să spui că un bărbat nu poate iubi o femeie decât dacă e netot!

— Ba chiar asta vreau să spun – că orice bărbat care-şi sacrifică de bună voie profiturile ca să intre în posesia unui chip drăguţ e un netot. Chipuri drăguţe se pot obţine şi mai ieftin. Nu pot să-ţi sufăr sentimentalismul insipid, Lotte. Ştii la fel de bine ca mine în ce fel se trăieşte într-un mariaj; ştii până unde rezistă căldura afecţiunii conjugale, când e pusă la încercarea unei mese proaste, a unei zile ploioase sau a celei mai mici privaţiuni pe care sărăcia o aduce cu ea; ştii ce libertate cere un bărbat pentru sine şi ce sclavie i-ar impune nevestei, dacă ar putea! Şi mai ştii şi cât de supuse sunt nevestele. Căsătoria înseamnă tiranie, pe de o parte, şi înşelătorie pe de alta. Eu zic că un bărbat e un netot dacă sacrifică profiturile pentru un asemenea târg. O femeie nu are, în cele mai multe cazuri, alt mijloc de trai.

— Dar nici Bertie nu mai are alt mijloc de trai, spuse Charlotte.

— Atunci, pentru numele lui Dumnezeu, să se însoare cu doamna Bold! exclamă Madeline. Şi aşa s-a hotărât.

Dar bunul, mărinimosul cititor nu trebuie să se teamă. Eleanor nu e menită să se mărite cu domnul Slope sau cu Bertie Stanhope. Şi poate că aici îi va fi îngăduit romancierului să-şi expună punctul de vedere asupra unui element foarte important al artei de a povesti. El ar îndrăzni să condamne un sistem care merge până acolo încât încalcă orice încredere stabilită între autor şi cititorii săi, păstrând până aproape de sfârşitul volumului al treilea misterul ce învăluie destinul personajului lor preferat Nu, scriitorii fac prea des mai mult şi chiar mai rău de atât. Nu au fost, oare, folosite îndeajuns serioasele eforturi ale geniului care vrea să zădărnicească aspiraţiile cititorului şi care creează speranţe deşarte şi spaime deşarte, şi dă naştere unor speranţe ce nu se vor realiza niciodată?

Promisiunile sunt oare făcute din altceva decât din spaime agreabile, în schimbul cărora scriitorul nu produce nimic altceva decât cele mai banale realităţi împinse în ultimul capitol? Şi nu e ăsta un gen de înşelătorie pe care onestitatea vremurilor de azi nu ar trebui s-o aprobe în niciun fel?

Şi cât poate valora acea solicitudine pe care o privire aruncată repede în volumul al treilea o poate spulbera cu totul? Care e valoarea acelor farmece literare care sunt complet nimicite când ajungi să te bucuri de ele? Odată ce-am aflat care era tabloul în faţa căruia era atârnată solemna draperie a doamnei Radcliffe[45] nu mai simţim niciun fel ele curiozitate, nici pentru ramă, nici pentru draperie. Ele nu sunt pentru noi decât un recipient pentru nişte vechi oseminte, un sicriu cu totul nepotrivit, pe care l-am vrea îngropat cu decenţă undeva, departe de privirile noastre.

Şi apoi, ce lucru trist este să ţi se distrugă plăcerea romanului prin triumful necugetat al unui cititor care te-a precedat! „A, nu trebuie să te alarmezi din pricina Augustei, bineînţeles că o să-l accepte pe Gustavus până la urmă.” „Cât de răutăcioasă eşti, Susan! spuse Kitty, cu lacrimi în ochi. Acum nu mă mai interesează deloc.” „Dragă Kitty, dacă o să-mi citeşti cartea, o să poţi să sfidezi răutatea surorii tale. N-o să existe niciun secret pe care să-l afli de la ea.” „Nu, ia dacă vrei ultimul capitol – află din paginile lui toate concluziile agitatei noastre povestiri, şi povestea nu-şi va pierde cu nimic din interes; bineînţeles, dacă prezintă vreun interes care să se poată pierde.”

Teoria noastră e că autorul şi cititorul ar trebui să meargă împreună, cu un sentiment de perfectă încredere unul în altul. Fie ca personajele dramei să fie supuse, până la capăt, unei comedii a erorilor, fie ca spectatorul să nu-l confunde niciodată pe siracuzan cu efesianul[46]; altminteri,

---

45 Referire la nimănui *Misterele din Udolpho* (1794) de Ann Radcliffe, în cărţile căreia fenomenele aparent supranaturale care provoacă teroare sînt explicate pînă la urmă prin cauze naturale (n.t.).

46 Aluzie la Comedia erorilor de Shakespeare, unde apar două perechi de gemeni : doi fraţi pe care îi cheamă, pe amîndoi, Antipholus şi sclavii lor, amîndoi numiţi Dromio. O pereche – stăpînul şi sclavul său – era din

se va afla printre cei păcăliţi, şi păcălitul nu are niciodată parte de respect.

N-aş vrea, nici pentru valoarea de ansamblu a acestui capitol, ca vreunul din cititori să creadă că Eleanor a mea ar putea să ajungă să se mărite cu domnul Slope, sau că va fi sacrificată unui Bertie Stanhope. Dar printre oamenii cumsecade din Barchester mulţi credeau şi una şi alta.

Siracuza, iar cealaltă din Eles; ambele perechi erau de nedeosebit (n.t.).

ADORAREA PRUNCULUI

— Diddle, diddle, diddle diddle, dum, dum, spunea (sau cânta) Eleanor Bold.

— Diddle, diddle, diddle, diddle, dum, dum, dum, continuă Mary Bold, reluând a doua parte a acestei piese de concert.

Singurul spectator era copilul care, însă, aplauda atât de zgomotos, încât interpretele au luat aplauzele drept o cerere de „bis” şi au luat-o de la cap:

— Diddle, diddle, diddle, diddle, dum, dum, dum; nu-i aşa că are picioare minunate? se entuziasmă mama.

— Mmm... fredona Mary, îngropându-şi buzele în umerii grăsuni ai mititelului şi sărutându-i.

— Mmm... fredona mama, lipindu-şi buzele de picioruşele dolofane, rotunde şi scurte.

— E un scump mic şi obraznic[47], aşa să ştii; şi are cele mai drăguţe picioruşe şi cele mai rozalii din lume, aşa să ştii. Şi murmurul melodiei şi sărutările se repetau fără sfârşit, de parcă cele două doamne ar fi fost grozav de înfometate şi erau ferm hotărâte să-l mănânce cu totul.

— Ei, atunci, el e scumpul mămicii lui: ei, o să... au, au!... Mary, Mary!... ai mai pomenit aşa ceva? Ce să mă fac? Johny al meu cel mic şi rău, rău, rău, rău!

Toate aceste exclamaţii zgomotoase erau provocate de bucuria mamei care descoperise că pruncul ei era destul de puternic şi destul de viclean, ca să-i tragă tot părul de sub bonetă.

— Ia te uită, că i-a tras tot părul mămicii, şi e cel mai rău, rău, rău omuleţ pe care l-am văzut vreodată, vreodată, vreodată, vreodată, vreodată...

---

47 Joc de cuvinte : bold, în limba engleză, înseamnă şi obraznic (n.t.).

Se celebra o slujbă obişnuită de adorare a pruncului. Mary Bold şedea pe un fotoliu scund, ţinând băieţelul în poală, şi Eleanor stătea în genunchi în faţa micuţului idol. Era foarte frumoasă, în ciuda bonetei de văduvă, pe care o mai purta încă, încercând să acopere faţa micuţului cu părul ei şaten-închis, lung şi mătăsos, şi lăsându-l să o tragă, când într-o parte, când într-alta, după bunul lui plac. Faţa ei avea un farmec liniştit, statornic, reconfortant impresionându-i, din ce în ce mai puternic, cu trecerea timpului, pe cei care o cunoşteau bine, aşa încât laudele aduse de prietenii vechi li se păreau mult exagerate celor care o cunoşteau doar vag. Frumuseţea ei era ca cea a multor peisaje, pe care trebuie să le vezi deseori pentru a putea să le savurezi pe deplin. În adâncul ochilor întunecaţi se zărea o strălucire limpede ce-i scăpa observatorului grăbit, iar gura trăda un caracter hotărî t, evident doar pentru cel cu care stătea de vorbă cu destulă familiaritate; capul avea o formă superbă, o simetrie perfectă ce avea nevoie de privirea unui artist pentru a fi apreciată. Nimic din acea scânteiere ameţitoare, din acea frumuseţe voluptoasă din Rubens, din albul acela al perlei, din nuanţele purpurii, care îi vrăjeau cu puterea unui basilisc pe bărbaţii subjugaţi de Madeline Neroni. Era aproape cu neputinţă să-i reziști Signorei, dar nimănui nu i se cerea să-i reziste lui Eleanor. Puteai să începi să-i vorbeşti de parcă ţi-ar fi fost soră, şi abia seara, când îţi puneai capul pe pernă, vedeai într-o străfulgerare realitatea şi intensitatea frumuseţii ei; îi simţeai în auz dulceaţa vocii. O jumătate de oră petrecută instantaneu cu Neroni era ca o prăbuşire într-o prăpastie; o seară petrecută cu Eleanor era ca o hoinăreală pe o câmpie liniştită, presărată cu narcise.

— O să-l învelim, până n-o să i se mai vadă nicio bucăţică din năsucul lui ’ititel, ’ititel, ’ititel, spuse mama, lăsându-şi buclele să se împrăştie peste faţa pruncului. Copilul ţipa de plăcere şi dădea atât de tare din picioruşe, încât Mary Bold abia îl mai putea ţine.

În acest moment uşa s-a deschis şi a fost anunţat domnul Slope. Eleanor sări în picioare şi, cu o mişcare bruscă şi rapidă a mâinilor îşi dădu părul pe spate. Poate că ar fi fost mai bine să nu fi făcut asta, pentru că astfel îşi dovedi

tulburarea mai mult decât ar fi dorit-o. Domnul Slope îi remarcă însă imediat frumuseţea şi îşi spuse că, indiferent de avere, ea ar fi un colocatar pe care un bărbat ar putea foarte bine să şi-l dorească în casă, un partener într-ale grijilor sufletului său, având puterea de a-i potoli îngrijorările. Eleanor ieşi grăbită din cameră, ca să-şi aşeze boneta şi murmură o scuză inutilă în legătură cu copilul ei. Şi cât timp va lipsi, vom reveni pe scurt şi vom prezenta rezultatele meditaţiilor de până acum ale domnului Slope în legătură cu planurile lui matrimoniale.

Cercetările sale privind veniturile văduvei avuseseră destul succes pentru a-l determina să-şi continue speculaţiile. În ceea ce-l priveşte pe domnul Harding, se decisese să facă tot ce-i stătea în putere, fără să-şi dăuneze lui însuşi. Oricum, pentru moment, se hotărâse să nu-i spună nimic doamnei Proudie. Scopul lui era de a instiga o mică răzvrătire din partea episcopului. Socotea că o asemenea stare de lucruri n-ar fi indicată doar în legătură cu domnii Harding şi Quiverful, ci şi în treburile eparhiei în general. Domnul Slope nu era în niciun caz de părere că dr. Proudie era făcut să conducă, dar era convins că ar fi fost nedrept ca fraţii clerici să fie supuşi unui guvern în fuste. De acea, el luase hotărârea să-i insufle episcopului ceva din propriul său spirit; suficient pentru a-l convinge să se împotrivească soţiei sale, dar nu destul pentru a-l face să fie cu totul neascultător.

Folosise de aceea un nou prilej pentru a vorbi cu preasfinţia sa despre azil, şi îşi dăduse silinţa să devină evident faptul că nu ar fi înţelept ca domnul Harding să fie exclus cu desăvârşire dintre posibilele avansări. Domnul Slope avea însă o sarcină mai dificilă decât îşi imaginase. Doamna Proudie, dornică să preia cât mai mult din atribuţiile unui adevărat patron, îi scrisese doamnei Quiverful, invitând-o să o viziteze la palat; şi îi explicase apoi acestei doamne, pe un ton foarte misterios, cu condescendenţă şi demnitate, avantajele care i se rezervaseră ei şi progeniturilor ei. De fapt, cu asta se ocupase doamna Proudie în timp ce domnul Slope discutase acelaşi lucru cu domnul Quiverful, la Puddingdale şi se implicase astfel, într-o oarecare măsură, el însuşi.

Mulţumirile, umilinţa, gratitudinea şi surpriza doamnei Quiverful fuseseră copleşitoare – aproape că-i îmbrăţişase genunchii protectoarei ei, şi promisese ca rugăciunile celor paisprezece prunci neajutoraţi (astfel îşi descria doamna Quiverful propria familie, cea mai mare dintre fiice fiind o tânără solidă de douăzeci şi trei de ani) vor înălţa slavă la ceruri dimineaţa şi seara pentru prietena generoasă pe care le-o trimisese Domnul. Asemenea tămâieri nu îi displăceau doamnei Proudie, şi ea folosi acest fapt din plin. Îşi oferi sprijinul total celor paisprezece prunci neajutoraţi dacă, aşa cum nu se îndoia, îi va găsi vrednici de aceasta; îşi exprimă speranţa că cei mai mari dintre ei se vor dovedi corespunzători ca îndrumători în şcolile de sabbat şi, în general, se arătă a fi o mare doamnă în ochii doamnei Quiverful.

După ce făcuse aceasta, i se păru prudent să lase să-i scape câteva cuvinte, de faţă cu episcopul, informându-l că dăduse familiei din Puddingdale să înţeleagă ce noroc o aştepta, astfel încât preasfinţia sa să-şi dea seama că angajamentul lui rămăsese ferm. Soţul înţelegea bine vicleşugul folosit de soţia lui, dar nu se simţea ofensat. Ştia că ea îi lua puterea din mâini; era hotărât să-i oprească amestecul în treburile lui şi să-şi reia puterea. Dar, în acelaşi timp, se gândea că nu acesta era momentul potrivit. Amina ora nefastă, precum procedaseră mulţi bărbaţi înaintea lui, în circumstanţe asemănătoare.

Aşa stând lucrurile, domnul Slope a avut, bineînţeles, dificultăţi în a-l atrage pe episcop de partea sa, dificultăţi pe care îşi dădu seama că nu poate să le înlăture decât cu preţul unei revolte generale la palat. O revoltă generală ar putea fi o politică bună în momentul de faţă, dar ar putea la fel de bine să fie şi o greşeală. În orice caz, nu era un pas care să fie făcut cu uşurinţă. Începu prin a-i şopti episcopului că se temea că opinia publică se va opune dacă domnul Harding nu va reapare la azil. Episcopul i-a răspuns pe un ton cam aprins că domnului Quiverful îi fusese promisă numirea, la sugestia domnului Slope.

— Nu promisă! zise domnul Slope.

— Ba da, promisă! răspunse episcopul. Şi doamna Proudie a discutat cu doamna Quiverful despre acest

subiect.

Acest lucru era cu totul neaşteptat pentru domnul Slope, dar nu îşi pierdu prezenţa de spirit, şi întoarse afirmaţia în propriul său avantaj:

— A, preasfinţia voastră, zise el, vom da cu toţii de bucluc dacă se amestecă doamnele!

Asta suna prea la unison cu sentimentele preasfinţiei sale, pentru a fi cu totul dezagreabil; şi, totuşi, o asemenea aluzie necesita o punere la punct. Preasfinţia sa era oarecum surprins, deşi nu cu totul întristat de descoperirea că între soţia sa şi capelan exista un diferend.

— Nu înţeleg ce vrei să spui prin „amestec”, spuse episcopul, cu blândeţe. Când doamna Proudie a auzit că urma să fie numit domnul Quiverful, nu era deloc anormal să dorească să-i vorbească doamnei Quiverful despre şcoală. Chiar că nu pot spune că văd vreun amestec în asta.

— Nu vorbesc decât în numele liniştii preasfinţiei voastre, îl asigură Slope; în numele liniştii preasfinţiei voastre şi al demnităţii eparhiei. Nu am alt motiv. În ce priveşte sentimentele personale, doamna Proudie este cel mai bun prieten pe care-l am. Nu trebuie să uit asta niciodată. Însă oricum, în situaţia mea actuală, prima mea datorie este cea faţă de preasfinţia voastră.

— Nu mă îndoiesc de asta, domnule Slope, nu mă îndoiesc de asta, spuse episcopul îmbunat; şi chiar crezi că domnul Harding ar trebui să primească azilul?

— Zău că aşa sunt înclinat să cred. Recunosc că e vina mea de a fi sugerat cel dintâi numele domnului Quiverful. Dar de când am făcut-o, am descoperit că există în eparhie un puternic sentiment în favoarea domnului Harding şi cred că preasfinţia voastră ar trebui să cedeze. Am auzit că şi domnul Harding a modificat obiecţiile pe care le avea la început faţă de propunerile preasfinţiei voastre, în ceea ce priveşte cele petrecute între doamna Proudie şi doamna Quiverful, s-ar putea ca situaţia să fie cam dezagreabilă, dar nu cred deloc că ar trebui să fie luate în consideraţie într-o problemă de o asemenea însemnătate.

Şi, astfel, sărmanul episcop a rămas într-o stare îngrijorător de incertă, neştiind ce-i rămâne de făcut.

Raţiunea îl îndemna, totuşi, să-l numească pe domnul Harding, având în vedere că printr-un asemenea pas ar fi obţinut sprijinul domnului Slope în încercarea de a se opune doamnei Proudie.

Aceasta era starea de spirit la palat, atunci când domnul Slope sosi în vizită la doamna Bold şi o găsi jucându-se cu pruncul. Atunci când ea ieşi în fugă din cameră, domnul Slope se adresă lui Mary Bold, începând prin a lăuda vremea, apoi pruncul pe care-l sărută, după aceea lăudă mama şi la sfârşit pe însăşi miss Bold. Doamna Bold se întoarse nu după mult timp.

— Trebuie să-mi cer scuze că am trecut la o oră atât de matinală, începu domnul Slope, dar eram foarte dornic să vorbesc cu dumneavoastră şi sper că atât dumneavoastră cât şi miss Bold mă veţi scuza.

Eleanor murmură ceva în care cuvintele „bineînţeles” şi „sigur că da” şi „nu-i deloc matinală” abia se auzeau, apoi îşi ceru scuze pentru propria-i înfăţişare, şi declară zâmbind că acum pruncul se făcuse băiat mare şi că nu-l mai putea stăpâni deloc.

— E un băiat mare de tot şi rău, îi spuse ea copilului, şi trebuie să-l trimitem la o şcoală mare şi severă de tot, unde au nişte beţe mari de tot, şi unde li se întâmplă lucruri groaznice băieţilor răi care nu fac ce le spun mămicile lor; şi apoi începu un nou rând de sărutări, stârnită fiind de groaznica idee de a-şi trimite copilul într-un loc pe care propria-i imaginaţie îl zugrăvise.

— Şi unde învăţătorii nu au părul atât de lung şi de frumos care să poată fi răsfirat, spuse domnul Slope, preluând gluma şi făcând un compliment în acelaşi timp.

Eleanor se gândi că ar fi putut foarte bine să renunţe la compliment, dar nu zise nimic şi nu arăta că ar fi vrut să spună ceva, fiind ocupată cu copilul.

— Lasă-mă să-l iau eu, interveni Mary. E cu spinarea aproape goală de atâta zbenguială; şi zicând asta, ieşi din cameră cu copilul în braţe. Domnişoara Bold îl auzise pe domnul Slope spunând că avea ceva urgent de discutat cu Eleanor şi gândindu-se că s-ar putea să fie de prisos aici, folosise ocazia ca să iasă din cameră.

— Nu sta prea mult, Mary, îi strigă Eleanor, când

domnişoara Bold închise uşa.

— Sunt fericit, doamnă Bold, că am ocazia să stau de vorbă singur cu dumneavoastră zece minute, începu domnul Slope. Îmi permiteţi să vă pun deschis o întrebare?

— Bineînţeles, răspunse ea.

— Şi sunt sigur că îmi veţi da un răspuns deschis şi clar.

— Ori aşa, ori deloc, spuse ea râzând.

— Întrebarea mea, doamnă Bold, este aceasta: tatăl dumneavoastră chiar e dornic să se întoarcă la azil?

— De ce mă întrebaţi pe mine? De ce nu-l întrebaţi chiar pe el?

— Draga mea doamnă Bold, o să vă spun de ce. Sunt rotiţe care mişcă alte rotiţe şi aş vrea să vi le explic pe toate, dar mă tem că nu avem timp. Este absolut necesar să obţin un răspuns la această întrebare, altfel nu pot să formulez acolo unde trebuie dorinţele tatălui dumneavoastră; şi-mi este de-a dreptul imposibil să întreb eu. Nimeni nu poate să-l aprecieze mai mult pe tatăl dumneavoastră, dar mă îndoiesc că sentimentul este reciproc. (Bineînţeles că nu era.) Trebuie să fie onest cu dumneavoastră, pentru că acesta e unicul mod de a evita consecinţele finale, care ar putea să fie foarte dăunătoare pentru domnul Harding. Mă tem că în Barchester există un sentiment defavorabil – nu i-aş spune chiar prejudecată – cu privire la persoana mea. Vă amintiţi de acea predică...

— O, domnule Slope, să nu revenim asupra ei! îl întrerupse Eleanor.

— Un moment, doamnă Bold. Nu pentru că aş vrea să vorbesc despre mine, ci pentru că este atât de important să înţelegeţi cum stau lucrurile. Se poate ca predica să fi spus lucruri nedrepte, în orice caz au fost greşit înţelese; dar nu vă voi vorbi nimic despre asta acum; doar atâta, că a dat într-adevăr naştere la nişte sentimente potrivnice mie, sentimente pe care tatăl dumneavoastră le împărtăşeşte. Se poate ca motivele sale să fie îndreptăţite, dar urmarea e că dânsul nu este dispus să mă întâlnească în termeni cordiali. Vă las să stabiliţi dumneavoastră dacă lucrurile stau într-adevăr aşa sau nu.

Eleanor nu răspunse nimic, şi domnul Slope, dornic de a se exprima, îşi mută scaunul un pic mai aproape de scaunul

văduvei, fără ca ea să-l observe.

— Aşa stând lucrurile, continuă domnul Slope, nu pot să-i pun întrebarea aşa cum v-o pun dumneavoastră. În ciuda păcatelor pe care le-am săvârşit, de când am venit la Barchester, mi-aţi permis să vă privesc ca pe un prieten.

Eleanor făcu o mică mişcare din cap care nu era deloc o confirmare, dar nu s-ar putea spune că domnul Slope a observat-o.

— Dumneavoastră vă pot vorbi deschis, reluă el, şi vă pot explica sentimentele pe care le port în inimă. Tatăl dumneavoastră n-ar permite aceasta. Din păcate, episcopul a crezut de cuviinţă ca această chestiune a azilului să treacă prin mâinile mele. Au fost unele detalii pe care preasfinţia sa nu a vrut să-şi ia osteneala să le rezolve, şi astfel s-a ajuns să fiu obligat să am o discuţie cu tatăl dumneavoastră asupra acestei probleme.

— Am aflat asta, zise Eleanor.

— Bineînţeles, răspunse el. În cursul acelei discuţii, domnul Harding mi-a lăsat impresia că n-ar vrea să se întoarcă la azil.

— Cum, se poate?! se miră Eleanor, destul de tulburată, în sfârşit, pentru a uita de corectitudinea rece a comportării pe care hotărâse s-o adopte.

— Draga mea doamnă Bold, vă dau cuvântul meu că aşa stau lucrurile, spuse el, apropiindu-se încă un pic de ea. În afară de asta, înainte de discuţia mea cu domnul Harding, unele persoane de la palat, în niciun caz nu o includ aici pe preasfinţia sa, îmi spuseseră că aceasta era situaţia. Recunosc că nu-mi vine să cred; recunosc că aş fi crezut că tatăl dumneavoastră doreşte cu orice preţ, de dragul propriei conştiinţe, de dragul acelor bătrâni, de dragul vechilor săi prieteni şi al amintirii frumoaselor zile de demult, aş fi crezut că din toate aceste motive ar dori să-şi reia obligaţiile. Dar mi s-a spus că nu aceasta îi este dorinţa; şi dânsul mi-a lăsat, într-adevăr, impresia că mi se spusese adevărul.

— Şi atunci? întrebă Eleanor, acum destul de însufleţită de aspectele problemei.

— Aud paşii domnişoarei Bold, spuse domnul Slope; v-aş cere o favoare prea mare dacă v-aş implora să... ştiu că ştiţi

cum s-o luaţi pe domnişoara Bold.

Lui Eleanor nu i-a plăcut cuvântul „a lua”; cu toate acestea, a ieşit şi a rugat-o pe Mary să-i mai lase singuri un sfert de oră.

— Vă mulţumesc, doamnă Bold, vă sunt foarte îndatorat pentru această încredere. Ei, l-am părăsit pe tatăl dumneavoastră cu această impresie. Pot spune de fapt că m-a lăsat să înţeleg că refuză postul.

— Nu postul, lămuri Eleanor. Sunt sigură că nu a refuzat postul. Dar a spus că nu e de acord cu tot restul, şi anume, că nu-i place ideea şcolilor şi a slujbelor. Sunt foarte sigură că n-a spus niciodată că vrea să refuze postul.

— O, doamnă Bold! a exclamat domnul Slope, cu un fel de febrilitate. Pentru nimic în lume n-aş spune ceva unei fiice atât de bune împotriva unui tată atât de bun. Dar trebuie neapărat, de dragul domnului Harding, să mă lăsaţi să vă arăt cum stau lucrurile în prezent. Domnul Harding a fost cam agitat când i-am transmis dorinţele episcopului cu privire la şcoală. Am făcut-o, poate, cu mai puţină precauţie, pentru că ştiam că şi dumneavoastră aţi fost perfect de acord cu mine în legătură cu această problemă.

Era cam înfierbântat şi vorbea cu însufleţire: „Spuneţi-i episcopului, mi-a zis, că nu sunt deloc de acord cu el şi că nu mă voi întoarce la azil în condiţiile pe care le stipulează”. Acesta era sensul afirmaţiei sale; dar cuvintele sale au fost, de fapt, mai dure. Nu aveam altă alternativă decât să le repet preasfinţiei sale, care a precizat că nu putea să le privească decât ca pe un refuz. Preasfinţia sa mai auzise şi zvonul că tatăl dumneavoastră nu doreşte postul, şi făcând legătura între toate aceste lucruri, s-a gândit că n-are altă soluţie decât să caute pe altcineva. A oferit prin urmare postul domnului Quiverful.

— L-a oferit domnului Quiverful! repetă Eleanor, cu ochii scăldaţi în lacrimi. Atunci, domnule Slope, totul a luat sfârşit.

— Nu, buna mea prietenă, nu-i aşa, o însufleţi el. Tocmai pentru a împiedica o asemenea rezolvare mă aflu acum aici. Presupun, în orice caz, că am găsit un răspuns la întrebarea mea, şi că domnul Harding doreşte să se întoarcă.

— Bineînţeles că doreşte să se întoarcă, spuse Eleanor; bineînţeles că doreşte să-şi redobândească casa şi venitul, şi poziţia lui în societate; să redobândească lucrurile la care a renunţat cu o abnegaţie atât de loială, dacă le poate dobândi fără restricţii asupra comportării sale cărora, la vârsta lui, i-ar fi imposibil să se supună. Cum poate episcopul să-i ceară unui om de vârsta lui să devină învăţătorul unei liote de copii?

— Nici vorbă, zise domnul Slope, schiţând un zâmbet; bineînţeles că nu i se va cere aşa ceva tatălui dumneavoastră. Vă promit că nu voi fi purtătorul unei pretenţii atât de absurde. Doream ca tatăl dumneavoastră să ţină predici la azil, pensionarii fiind prea vârstnici ca să poată merge în altă parte să le asculte; dar nici măcar asupra acestui lucru nu vom insista. Doream, de asemenea, să-i ataşăm la azil O şcoală de sabbat, gândindu-ne că o asemenea instituţie ar fi foarte utilă sub supravegherea unui cleric atât de bun cum e domnul Harding, şi a dumneavoastră, de asemenea. Dar, draga mea doamnă Bold, nu vom mai discuta despre toate acestea acum. Un lucru este clar: trebuie să facem tot ce ne stă în putinţă pentru a anula oferta pripită pe care episcopul a făcut-o domnului Quiverful. Tatăl dumneavoastră nu ar vrea cumva să-l vadă pe domnul Quiverful? Quiverful e un om cinstit şi nu ar sta nicio clipă în calea tatălui dumneavoastră.

— Cum! exclamă Eleanor; să-i ceri unui om cu paisprezece copii să renunţe la avansare? Sunt foarte sigură că tata nu va face aşa ceva.

— Probabil că nu, zise Slope; şi se apropie din nou de doamna Bold, încât acum se aflau foarte aproape unul de altul. Eleanor nu dădu importanţă amănuntului, dar se depărtă instinctiv un pic. Cât de mult ar fi mărit distanţa, dacă ar fi ghicit ce se spusese despre ea la Plumstead! Cred că nu – continuă el; dar nici nu intră în discuţie ca domnul Quiverful să-i succeadă tatălui dumneavoastră; nici nu se discută. Episcopul a fost prea pripit. Îmi vine o idee care ar putea, eventual, cu binecuvântarea Domnului, să dreagă totul. Draga mea doamnă Bold, aţi obiecta să-l vedeţi chiar dumneavoastră pe episcop?

— De ce să nu-l vadă tatăl meu? întrebă Eleanor. Se mai

amestecase o dată în viaţa ei în treburile tatălui său, şi atunci fără mare folos. Acum era mai în vârstă, şi nu credea că ar trebui să întreprindă ceva într-o chestiune atât de vitală pentru el, fără să-i ceară consimţământul.

— Ca să fiu sincer, răspunse domnul Slope, cu o expresie de tristeţe, de parcă ar fi deplâns lipsa de milostenie a patronului său, episcopul îşi imaginează că are motiv să fie supărat pe tatăl dumneavoastră. Mă tem că o discuţie ar conduce la noi inimiciţii.

— De ce? replică Eleanor; tatăl meu este cel mai blând, cel mai mărinimos om din lume.

— Ştiu foarte bine, spuse Slope, că are cea mai bună fiică din lume, deşi nu aţi vrea să-l întâlniţi pe episcop. În ceea ce priveşte obţinerea unei audienţe, aş putea să vă aranjez asta fără cea mai mică neplăcere din partea dumneavoastră.

— N-aş putea să întreprind nimic, domnule Slope, fără să mă consult cu tata.

— A! exclamă el. Asta ar fi inutil, în acest caz aţi deveni un simplu mesager al tatălui dumneavoastră. Dumneavoastră nu aveţi nicio idee? Ceva trebuie făcut. Doar nu se poate ca tatăl dumneavoastră să fie ruinat dintr-o neînţelegere aşa de ridicolă!

Eleanor spuse că nu-i venea nimic în minte, şi că totul era foarte dificil. Şi lacrimile i se urcară în ochi, revărsându-se pe obraji. Domnul Slope ar fi dat orice ca să aibă privilegiul de a le usca, dar avea suficient tact pentru a şti că mai are încă multe de făcut înainte de a putea spera la vreun privilegiu din partea doamnei Bold.

— Mâhnirea dumneavoastră îmi sfâşie inima, spuse el. Vă rog să-mi permiteţi să vă asigur că interesele tatălui dumneavoastră nu vor fi sacrificate dacă mi-e posibil să le protejez. Voi spune deschis episcopului care sunt faptele. Voi arăta că nu are niciun drept să numească pe altcineva în afară de tatăl dumneavoastră, şi-i voi arăta că dacă o face cineva, comite o mare nedreptate. Şi dumneavoastră, doamnă Bold, veţi avea bunăvoinţa de a mă crede că sunt într-adevăr îngrijorat de bunăstarea tatălui dumneavoastră; de a lui şi a dumneavoastră.

Văduva nu prea ştia cum să răspundă. Îşi dădea seama

că tatăl ei nu i-ar fi deloc recunoscător domnului Slope; dorea foarte mult să împărtăşească sentimentele tatălui ei; şi totuşi, nu putea să nu recunoască faptul că domnul Slope era foarte amabil. Tatăl ei, care în general era atât de mărinimos faţă de toată lumea, care rareori vorbea pe cineva de rău, o pusese în gardă împotriva domnului Slope, şi totuşi ea nu ştia cum să se abţină să-i mulţumească. Ce interes ar mai putea avea în chestiune, în afară de cel pe care-l mărturisea? Cu toate acestea, era ceva în felul lui de a fi, în care nici măcar ea nu se încredea. Simţea, nici ea nu ştia de ce, că el ar avea ceva de care ar trebui să se păzească.

Domnul Slope citi atât de clar toate acestea în felul ei ezitant de a se purta, de parcă ea şi-ar fi deschis inima faţă de el. Era un talent al lui aceia de a putea să citească sentimentele ascunse ale femeilor cu care stătea de vorbă. Ştia că Eleanor şovăia în privinţa sa. Şi că dacă îi va mulţumi, o va face doar fiindcă nu putea altfel; totuşi, aceasta nu-l supăra şi nici măcar nu-l deranja, Roma n-a fost înălţată într-o singură zi...

— N-am venit pentru mulţumiri, continuă el, văzându-i ezitarea; şi nu mi le doresc – în orice caz, nu înainte să fie meritate. Dar un lucru îmi doresc, doamnă Bold î să-mi fac prieteni în această eparhie în care Dumnezeu a crezut de cuviinţă să mă cheme ca pe unul dintre păstorii săi cei mai umili. Dacă nu pot să fac asta, sarcina mea aici trebuie să fie într-adevăr foarte tristă. Mă voi sili, în orice caz, să-mi merit prietenii.

— Sunt sigură, spuse ea, că vă veţi face în curând mulţi prieteni, se simţi ea obligată să-i spună ceva.

— Asta nu va însemna nimic, dacă ei nu sunt dintre cei care-mi împărtăşesc sentimentele; dacă nu sunt dintre cei pe care să-i pot stima şi admira şi iubi. Dacă cei mai buni şi mai puri îmi întorc spatele, nu pot fi mulţumit cu prietenia celor mai puţin demni de stimă. În acest caz, va trebui să trăiesc singur.

— O, sunt sigură că n-o veţi face, domnule Slope!

Eleanor nu insinua nimic, dar lui îi convenea să pară a crede că ea avusese intenţia să facă o aluzie specială.

— Da, doamnă Bold, voi trăi singur, cu desăvârşire singur

în ceea ce priveşte inima, dacă cei la a căror alianţă năzuiesc îmi întorc spatele. Dar, destul cu asta! V-am numit prietenul meu, şi sper că nu mă veţi contrazice. Sper să vină vremea când îl voi putea numi astfel şi pe tatăl dumneavoastră. Să vă binecuvânteze Dumnezeu, doamnă Bold, pe dumneavoastră şi pe admirabilul dumneavoastră prunc. Şi spuneţi-i tatălui dumneavoastră, din partea mea, că tot ce se poate face în interesul lui se va face.

Şi astfel îşi luă rămas-bun, strângând mâna văduvei ceva mai tare decât de obicei. Circumstanţele, însă, păreau a face acest lucru lesne de înţeles, şi doamna nu s-a simţit ofensată.

— Nu-l pot înţelege, îi spuse Eleanor lui Mary Bold, câteva minute mai târziu. Nu ştiu dacă e un om bun sau un om rău – dacă e sincer sau fals.

— Atunci acordă-i favoarea îndoielii, îi sugeră Mary, şi crede ce-i mai bun.

— În mare, cred că aşa trebuie să procedez, hotărî Eleanor, Cred că, într-adevăr, ne vrea binele – şi dacă e aşa, e păcat să-l ofensăm şi să-l facem să se simtă nenorocit cât e printre noi. Dar, of, Mary, mă tem că tăticu’ va fi dezamăgit de azil.

CINE VA FI COCOŞUL ÎN CASĂ?

Între timp, situaţia devenise cam spinoasă la palat. Cele câteva aluzii pe care le făcuse domnul Slope episcopului nu fuseseră deloc inutile. Acesta avea sentimentul că dacă vrea să se opună vreodată despotismului soţiei sale, devenit acum aproape de nesuportat, nu trebuie să mai piardă o clipă; că dacă voia să fie vreodată stăpân în propria-i eparhie, ca să nu mai vorbim de propria-i casă, ar trebui să înceapă imediat. Ar fi fost mai uşor să o fi făcut din ziua consacrării sale decât acum, dar îi era mai uşor acum decât atunci când doamna Proudie va fi reuşit să stăpânească în amănunţime întreaga eparhie. Ajutorul oferit de domnul Slope însemna un lucru imens pentru el, un ajutor cu totul neaşteptat şi inestimabil. Până atunci, îi privise pe cei doi doar ca pe nişte puteri aliate între ele; şi considerase că alianţa lor era de neclintit. Începuse să creadă că singura sa speranţă de scăpare ar fi avansarea domnului Slope într-un post îndepărtat şi bănos. Dar acum se părea că unul dintre adversarii săi, bineînţeles cel mai lipsit de putere dintre ei, dar în orice caz unul foarte important, era gata să-şi părăsească propria-i tabără. Câte n-ar putea face cu ajutorul domnului Slope? Se plimba în sus şi-n jos prin micul său birou, gândindu-se că s-ar putea să vină vremea când să poată pune stăpânire pe camera cea mare de la etaj, în care stătuse predecesorul său.

În timp ce învârtea aceste lucruri în minte, i se aduse o notă din partea arhidiaconului Grantly, în care acesta îl ruga pe preasfinţia sa să-i acorde onoarea de a-i vorbi a doua zi – ar avea preasfinţia sa bunătatea să indice o oră? Vizita propusă a doctorului Grantly o fi având legătură cu numirea domnului Harding în funcţia de director al azilului din Barchester. După ce citise nota, episcopul a fost

informat că servitorul arhidiaconului aştepta răspunsul.

Aci i se oferi episcopului o mare ocazie de a acţiona pe propria-i răspundere. Se gândi însă la noul său aliat, şi sună după domnul Slope. S-a întâmplat însă ca domnul Slope să nu fie acasă. Şi atunci, cu mare îndrăzneală, episcopul, cu propria sa minte, nesfătuit de nimeni, îi scrise arhidiaconului un bilet spunându-i că e de acord să-l vadă, stabilind şi o oră pentru întâlnire. După ce privi de la fereastra biroului său cum pleca nevătămat mesagerul cu depeşa, a început să se gândească ce pas ar trebui să facă în continuare.

Mâine îi va declara arhidiaconului fie că domnul Harding ar trebui să primească numirea, fie că nu trebuie s-o primească. Episcopul se gândea că nu poate, pur şi simplu, să lase baltă familia Quiverful fără s-o informeze pe doamna Proudie şi, în sfârşit, se decise s-o înfrunte pe leoaică în propria-i vizuină şi să-i spună că împrejurările erau de aşa natură, încât se cuvenea să-l numească pe domnul Harding. Nu credea că ar trebui să abdice de la noua lui atitudine curajoasă şi să-i promită doamnei Proudie că prima avansare ce-i va sta la dispoziţie va fi rezervată pentru Quiverful, pentru a compensa nedreptatea care i se făcuse. Dacă ar putea s-o îmbuneze pe leoaică folosind o asemenea momeală, cât de fericit ar fi el de primele sale eforturi!

Pradă îndoielilor, se trezi în budoarul doamnei Proudie. Se gândise la început să trimită după ea. Dar nu era deloc imposibil ca ea să găsească de cuviinţă să înţeleagă greşit un asemenea mesaj, şi apoi, s-ar mai putea ca prezenţa fiicelor sale la discuţie să reprezinte o oarecare protecţie pentru el. O găsi aşezată cu registrele ei de contabilitate în faţă, rozând capătul creionului, adâncită evident în dificultăţi pecuniare şi chinuindu-şi mintea datorită mulţimii cheltuielilor de la palat şi costului mare al grandorii episcopale. Cele trei fiice erau în jurul ei. Olivia citea un roman, Augusta scria o scrisoare prietenei ei de suflet din Baker Street, iar Netta lucra la nişte miniaturale rotiţe de trăsură pentru poalele unui furou. Dacă episcopul ar putea să-şi învingă soţia în actuala ei stare de spirit, atunci e, într-adevăr, bărbat. Ar putea considera că victoria e pentru

totdeauna de partea lui, Până la urmă, în asemenea cazuri, raporturile dintre soţ şi soţie sunt foarte asemănătoare cu cele dintre doi băieţi de la aceeaşi şcoală, doi cocoşi în aceeaşi curte, sau două armate pe acelaşi continent. Cel care învinge o dată rămâne general, mereu învingător după aceea. Prestigiul victoriei e totul.

— Hm... draga mea, începu episcopul; dacă nu eşti ocupată, aş fi vrut să-ţi vorbesc.

Doamna Proudie îşi puse jos creionul, cu grijă, în locul unde-şi notase cifrele, memoră suma la care ajunsese, apoi îşi ridică privirea, destul de ursuză, la figura tovarăşului ei de viaţă.

— Dacă eşti ocupată, se poate foarte bine şi altă dată, continuă episcopul, al cărui curaj i se scurse din vise, ca lui Bob Acres[48], acum, când se găsea pe câmpul de luptă.

— Despre ce e vorba, preasfinţia ta? întrebă doamna.

— Păi... era ceva în legătură cu familia aceea, Quiverful... Dar văd că eşti ocupată. O să putem vorbi la fel de bine altă dată...

— Ce anume în legătură cu familia Quiverful? E clar, cred, că urmează să vină la azil. Nu există nicio îndoială în privinţa asta, nu?

Şi în timp ce vorbea îşi păstra, sever şi viguros, creionul fixat pe şirul de cifre din faţa ei.

— Păi, draga mea, există o dificultate, zise episcopul.

— O dificultate! exclamă doamna Proudie; ce dificultate? Postul i-a fost promis domnului Quiverful şi bineînţeles că trebuie să-l primească. A făcut toate pregătirile. A scris după un diacon pentru Puddingdale şi a vorbit cu portărelul să-i scoată la licitaţie ferma, caii şi vitele şi consideră, din toate punctele de vedere, că postul îi aparţine. Bineînţeles că trebuie să-l primească.

„Acum, preasfinţia ta, priveşte adune în propria-ţi fiinţă şi trezeşte-ţi toată bărbăţia. Gândeşte-te ce e pus în joc. Dacă nu ţii mâna pe armă, niciun Slope din lume nu te mai poate ajuta. Cum poţi să te aştepţi la lealitate din partea vreunui aliat, dacă tu însuţi părăseşti steagul la primul iz de praf de

---

48 Personaj din comedia *Rivalii*, de Richard Brinsley Sheridan (1775), caracterizat prin laşitate, lăudăroşenie şi vanitate (n.t.).

puşcă? Tu însuţi ai venit de bunăvoie pe câmpul de luptă, aşa că du lupta până la capăt, acum, că tot ai ajuns aici. Curaj, preasfinţia ta, curaj! O privire încruntată nu poate ucide, şi nici cuvintele sarcastice nu-ţi pot rupe oasele. La urma urmei, etola e a ta. Soaţa ta nu poate să numească niciun director de azil, nu poate să repartizeze nicio prebendă, nu poate să aleagă niciun capelan şi tu trebuie să-ţi fii credincios doar ţie însuţi. Sus, omule, şi fă-i faţă cu o inimă fermă!”

Aşa simţea episcopul ci-l îndeamnă un duh mititel din adâncul sufletului său. Mai exista însă ceva, care îi îndemna în sens contrar:

„Adu-ţi aminte, preasfinţia ta, că ea e femeie şi cunoşti prea bine o astfel de femeie: a purta o bătălie verbală cu ea e un adevărat dezastru. N-ar fi mai bine pentru preasfinţia ta să porţi acest război, dacă trebuie să fie purtat, din spatele biroului din camera ta de lucru? Nu luptă oare orice cocoş cel mai bine pe propria sa grămadă de gunoi? Fiicele tale sunt şi ele aici, chezăşia dragostei tale, rodul mădularelor tale; e oare bine să te vadă în ceasul izbânzii tale asupra mamei lor? Sau e oare bine să te vadă în ceea ce poate fi ceasul înfrângerii tale?” Mai presus de aceasta, nu ţi-ai ales tu oare clipa răzvrătirii cu neasemuită stângăcie, de fapt, fără nicio picătură din acea limpezime a minţii care te-a făcut renumit? Nu se va dovedi că ai greşit şi că vrăjmaşul tău are dreptate? Că, într-adevăr, ţi-ai pus chezaş cuvântul în tot ce e în legătură cu azilul şi că acum te-ai întors împotriva soţiei tale, doar pentru că ea îţi cere îndeplinirea făgăduinţei? Nu eşti oare un episcop creştin şi nu e oare cuvântul tău socotit sfânt, oricare ar fi urmarea? întoarce-te, preasfinţia ta, în sanctuarul tău de la catul de jos, şi amână-ţi înclinaţiile războinice pentru un prilej când vei putea măcar să duci lupta fără ca sorţii să-ţi fie atât de înfricoşător de potrivnici”.

Toate acestea s-au petrecut în sufletul episcopului cât timp doamna Proudie continua să stea cu creionul fixat pe cifrele păstrate în continuare în carneţelul memoriei ei: „4 lire, 17 şilingi, 7 penny”, recapitulă ea pentru sine.

— Bineînţeles că domnul Quiverful trebuie să primească postul de director al azilului, spuse cu voce tare stăpânului

ei.

— Ei, draga mea, voiam doar să-ţi sugerez că domnul Slope pare a gândi că dacă domnul Harding n-ar fi numit, opinia publică ne-ar fi potrivnică şi că s-ar putea ca presa să nu ne susţină.

— Domnul Slope pare a gândi, îl îngână doamna Proudie, pe un ton care-i demonstra clar episcopului că avusese dreptate să caute o breşă în această direcţie. Şi ce-are a face domnul Slope cu asta? Sper, preasfinţia ta, că nu-ţi vei permite să fii condus de un capelan!

Şi, în înflăcărarea ei, doamna pierdu şirul din registrul cu cifre.

— Bineînţeles că nu, draga mea. Pot să te asigur că nimic nu e mai puţin probabil decât aşa ceva. Totuşi, domnul Slope ar putea fi util pentru a descoperi dincotro bate vântul şi credeam, într-adevăr, că dacă am putea să-i dăm lui Quiverful altceva la fel de bun...

— Prostii! ar trece ani de zile până să le poţi oferi ceva care să le convină măcar pe jumătate cât asta. Iar în ceea ce priveşte presa şi publicul, şi tot restul, adu-ţi aminte că există două feluri de a spune o poveste. Dacă domnul Harding este destul de nesăbuit ca să-şi spună povestea lui, şi noi putem s-o spunem pe a noastră. Postul i s-a oferit, dar l-a refuzat. Şi acum i-a fost dat altcuiva; şi cu asta, basta! Cel puţin, aşa gândesc eu.

— Ei, draga mea, totuşi, cred că ai dreptate, zise episcopul; şi, furişându-se din cameră, coborî pe scări, frământat de felul în care ar trebui să-l primească pe arhidiacon a doua zi. Începuse să nu se simtă nici el prea bine şi să creadă că s-ar putea să nu fie imposibil să fie reţinut în cameră a doua zi de dimineaţă de un atac de bilă. Era deseori supus, din păcate, la neplăceri cu bila.

— Domnul Slope! îi arăt eu Slope!... îl snopesc! răbufni doamna, indignată, către progeniturile ei care o ascultau. Nu ştiu ce i-a venit domnului Slope. Cred că se şi vede episcop de Barchester; asta fiindcă l-am luat de mână şi l-am convins pe tatăl vostru să facă din el capelanul său personal.

— A fost mereu un neruşinat! interveni Olivia. Ţi-am mai spus o dată, mamă. (Olivia nu îl crezuse însă prea

îndrăzneţ, altă dată, atunci când îi propusese să o facă doamna Slope...).

— Ei, Olivia, întotdeauna am fost convinsă că îţi place... o tachină Augusta, care îi purta pică în acel moment surorii ei. Mie mi-a displăcut dintotdeauna, pentru că îl consider cu totul vulgar.

— Aici greşeşti! o corectă doamna Proudie. Nu e deloc vulgar. În plus, e un predicator elocvent care-ţi răscoleşte sufletul. Trebuie învăţat, însă, să-şi ştie locul, dacă mai vrea să rămână în casa asta.

— Are cei mai oribili ochi pe care i-am văzut vreodată pe faţa unui om! spuse Netta. Şi să vă mai spun ceva; e groaznic de lacom! Aţi văzut cită plăcintă cu agrişe a mâncat ieri?

Când domnul Slope s-a întors acasă, a aflat curând de la episcop, din felul lui de-a fi, ca şi din cuvintele sale, că lucrurile stabilite de doamna Proudie în legătură cu azilul urmau să fie respectate întocmai. Doctorul Proudie lăsă să-i scape ceva despre „doar cu această ocazie” şi „păstrarea în exclusivitate în mâinile sale a tuturor problemelor legate de drepturile bisericeşti”. Dar era ferm hotărât cu privire la domnul Harding. Şi cum domnul Slope nu voia să-i aibă împotrivă şi pe episcop şi pe episcopească, nu a văzut cum ar putea face altceva în momentul de faţă decât să dea înapoi.

A făcut doar observaţia că, bineînţeles, va îndeplini dorinţele episcopului şi că era foarte sigur că dacă episcopul are încredere în părerile sale, treburile din eparhie vor fi desigur bine organizate. Domnul Slope ştia că dacă baţi destul de des un cui în capul cuiva, ajungi până la urmă să i-l înfigi în creier.

În aceeaşi seară, tocmai se afla singur în camera sa, când cineva bătu uşor în uşă; şi, înainte ca el să poată răspunde, uşa s-a deschis şi-n cadrul ei apăru patroana sa. Într-o clipită el abordă un zâmbet larg, însă ea nu era dispusă să răspundă la fel. A acceptat scaunul care i s-a oferit şi începu astfel dojana:

— Domnule Slope, nu am aprobat deloc comportarea dumitale de aseară faţă de femeia aceea italiancă. Oricine ar fi putut crede că eşti iubitul ei...

— Doamne-Dumnezeule, dragă doamnă! exclamă domnul Slope, cu o expresie de groază pe faţă. Dar e-o femeie măritată...

— Asta-mi depăşeşte cunoştinţele, zise doamna Proudie; totuşi, vrea să treacă drept aşa ceva... Dar, măritată sau nemăritată, o atenţie ca aceea pe care i-ai acordat-o dumneata este nelalocul ei. Nu pot să cred că ai vrut să mă jigneşti, chiar în camera mea de zi, domnule Slope... Dar, e de datoria mea faţă de mine însămi şi de fiicele mele să-ţi comunic că îţi dezaprob comportarea.

Domnul Slope deschise larg ochii săi imenşi, proeminenţi, şi se zgâi cu ei – cu o expresie de surpriză bine simulată.

— Vai de mine, doamnă Proudie! N-am făcut altceva decât să-i aduc ceva de mâncare, când îi era foame...

— Şi de-atunci i-ai tăcut o vizita, continuă ea, privindu-l pe vinovat cu ochii severi ai unui detectiv care îşi relevă identitatea.

Domnul Slope chibzui, dacă ar fi bine să-i spună imediat zgripţuroaicei că poate să facă vizite cui îi place, şi să facă ce vrea. Dar îşi aminti că poziţia sa în Barchester nu era încă suficient de bine consolidată, şi că ar fi mai bine pentru el să o împace.

— Într-adevăr, de atunci am fost în vizită în casa doctorului Stanhope şi am întâlnit-o, într-adevăr, pe signora Neroni.

— Da! Şi ai întâlnit-o când era *singură!...* zise Argus[49]-ul episcopal.

— Aşa e, aveţi dreptate, spuse domnul Slope, dar asta a fost numai pentru că s-a întâmplat să nu mai fie altcineva în încăpere. Dar nu era vina mea că restul familiei era plecat.

— Poate că nu; dar te asigur, domnule Slope, că vei scădea mult în ochii mei dacă voi afla că te laşi prins în mrejele acelei femei. Cunosc femeile mai bine decât dumneata, domnule Slope, şi poţi să mă crezi că acea Signora, cum se autointitulează, nu este un companion potrivit pentru un tânăr cleric care-i strict evanghelic şi

---

49 Cîinele care – în mitologia greco-romană – străjuia intrarea în Infern; simbol al veghei neadormite (n.t).

necăsătorit.

Ce i-ar fi plăcut domnului Slope să-i râdă în nas – doar să fi putut îndrăzni! Dar nu îndrăznea. Aşa că spuse doar:

— Pot să vă asigur, doamnă Proudie, că doamna despre care e vorba nu înseamnă nimic pentru mine.

— Sper să fie într-adevăr aşa, domnule Slope. Dar am considerat că e de datoria mea să-ţi dau acest avertisment. Şi acum, mai este o chestiune în legătură cu care mă simt obligată să-ţi vorbesc; este vorba de comportarea dumitale faţă de episcop, domnule Slope.

— „Comportarea mea faţă de episcop”? repetă el, de data asta surprins cu adevărat, neştiind la ce face aluzie doamna.

— Da, domnule Slope: comportarea dumitale faţă de episcop. Ea nu este deloc aşa cum aş fi dorit eu s-o văd.

— A spus episcopul ceva, doamnă Proudie?

— Nu, episcopul n-a spus nimic. El crede probabil că ar fi mai nimerit ca orice remarci asupra acestei chestiuni să vină din partea mea, pentru că eu te-am adus pentru prima oară în atenţia preasfinţiei sale. Fapt este, domnule Slope, că ai înclinarea de a-ţi permite prea multe.

O pată de roşeaţă apăru pe obrazul domnului Slope, şi doar cu dificultate reuşi să se controleze. Dar a făcut-o, şi a păstrat o perfectă tăcere, cât timp doamna a continuat:

— Este greşeala multor tineri din generaţia dumitale, şi din această cauză episcopul este înclinat să nu se simtă jignit deocamdată. Vei afla, în curând, fără îndoială, ce se cere din partea dumitale, şi ce nu se cere. Dacă-mi vei asculta însă sfatul, vei avea grijă să nu-i împui capul episcopului cu sfaturile dumitale în nicio chestiune legată de drepturile sale bisericeşti. Dacă sfinţia sa doreşte sfaturi, ştie el unde să le caute. Şi după ce a adăugat sfatului ei un şir de platitudini în legătură cu ce era şi cu ce nu era potrivit în comportarea unui tânăr cleric care-i strict evanghelic şi necăsătorit, doamna Proudie se retrase, lăsându-l pe capelan cu gândurile lui.

Concluzia sa era că, într-adevăr, nu era loc în eparhie şi pentru puterea sa, şi pentru cea a doamnei Proudie, şi că se cădea să stabilească dacă va precumpăni puterea sa, ori a ei.

ASUPRIREA VĂDUVEI

A doua zi, dis-de-dimineaţă, domnul Slope a fost chemat în camera de toaletă a episcopului. Se îndrepta într-acolo pe deplin convins că îl va găsi pe preasfinţia sa foarte indignat şi montat de soţia sa să repete reproşurile pe care i le adresase ea în ziua precedentă. Domnul Slope hotărâse că, oricum, din partea episcopului nu va suporta reproşuri şi intră în camera de toaletă într-o stare de spirit cam bătăioasă; îl găsi însă pe episcop într-o dispoziţie dintre cele mai placide şi binevoitoare. Preasfinţia sa se văita că nu se simte prea bine, că avea o uşoară durere de cap şi nu era în largul lui nici cu stomacul; dar dispoziţia sa nu avea nimic de suferit.

— A, Slope! îl întâmpină el, strângând mâna întinsă de capelan. Arhidiaconul trebuie să treacă pe la mine în dimineaţa aceasta, şi nu sunt deloc în stare să-l primesc. Mă tem că trebuie să te deranjez să-l primeşti dumneata din partea mea.

Apoi, dr. Proudie începu să explice exact ce trebuie să i se spună doctorului Grantly. Trebuia, de fapt, să i se spună, în termenii cei mai politicoşi în care această veste poate să fie transmisă, că postul îi fusese oferit domnului Quiverful şi fusese acceptat.

Domnul Slope i-a pus din nou în vedere protectorului său că nu crede că hotărârea preasfinţiei sale este foarte înţeleaptă, şi a făcut acest lucru cu voce potolită. Dar, chiar cu această precauţie, nu era prudent să spună prea mult şi, în scurtul timp cât a vorbit, episcopul a făcut un gest aproape insesizabil, dar foarte ameninţător spre uşa care dădea spre capela interioară. Domnul Slope a înţeles imediat gestul şi nu a mai spus nimic; şi-a dat însă seama că între el şi protectorul său încrederea reciprocă urma să se consolideze, că alianţa dorită de el urma să se încheie şi că această numire a domnului Quiverful urma să fie ultimul

sacrificiu oferit pe altarul supunerii conjugale. Toate acestea au fost citite de domnul Slope în uşoara mişcare a degetului episcopului; şi au fost corect citite. Nu era nevoie de vreun pergament sigilat de atestări, explicaţii şi mărturii. Târgul se încheia între ei, şi de aceea domnul Slope strânse mâna episcopului. Episcopul înţelese şi în ochi îi luci o strălucire care îi exprima consimţământul.

— Te rog să fii politicos cu arhidiaconul, domnule Slope, spuse cu voce tare. Dar fă-l să înţeleagă că în această chestiune domnul Harding a făcut să nu-mi mai stea în putere să-l mulţumesc.

Ar fi o calomnie la adresa doamnei Proudie dacă am sugera că în timpul acestei întrevederi ar fi stat în dormitor cu urechea la gaura cheii. Bunul simţ o oprea de a se coborî la o asemenea josnicie. A-şi pune urechea la gaura cheii era un obicei de slujnică.

Doamna Proudie ştia acest lucru şi de aceea n-a făcut aşa ceva. Dar s-a aşezat cât mai aproape de uşă, pentru a obţine, dacă e posibil, avantajul pe care l-ar fi avut slujnica, fără a se coborî până la năravul slujnicei.

Deşi nu a auzit, decât foarte puţin, puţinul a fost suficient pentru a o induce în eroare. Nu a văzut nimic din acele priviri amicale, nu a dedus nimic despre târgul încheiat; nici prin minte nu i-au trecut deciziile viclene luate de cei doi trădători pentru a o doborî din poziţia ei importantă, de a-i smulge de la gură cupa înainte de a-i savura licoarea, de a-i lua toată puterea înainte de a-i fi simţit dulceaţa! Şi cei doi trădători erau tocmai soţul sufletului ei, şi proscrisul pe care ea îl hrănise şi îl adusese la căldura celui mai strălucitor foc din lume! Dar niciunul nu era înzestrat cu generozitatea acestei femei. Deşi doi bărbaţi se aliaseră împotriva ei, bătălia încă nu era pierdută.

Domnul Slope presupunea că doctorul Grantly va refuza onoarea de a-l vedea, şi lucrurile au stat într-adevăr aşa. Când i s-au deschis uşile palatului, arhidiaconului i-a fost înmânat un bilet. Domnul Slope îşi prezenta complimentele etc., etc. Episcopul era suferind în camera sa şi regreta nespus etc., etc. Domnului Slope îi fuseseră încredinţate punctele de vedere ale episcopului şi dacă arhidiaconul ar fi dispus să-l onoreze etc., etc.

Arhidiaconul nu era însă dispus şi, după ce citise bileţelul, în hol, l-a boţit, bombănind ceva despre părerea sa de rău în legătură cu boala preasfinţiei sale şi a plecat, fără a-i trimite domnului Slope măcar un răspuns verbal la bileţelul său.

— Suferind! îşi spuse arhidiaconul aruncându-se în trăsură. E pur şi simplu un laş. Îi e frică să mă vadă. Aiurea, suferind! Arhidiaconul nu era niciodată bolnav şi, ca urmare, nu înţelegea cum cineva ar putea să fie într-adevăr împiedicat de boală pentru a-şi onora o întâlnire. El vedea în astfel de scuze nişte subterfugii şi, în cazul de faţă, nu era departe de adevăr.

Doctorul Grantly dorea să fie dus la locuinţa socrului său din High Street şi, aflând de la servitor că domnul Harding era la fiica sa, merse după el la locuinţa doamnei Bold şi îl găsi acolo. Arhidiaconul spumega de furie când a ajuns în salon, şi aproape că uitase de laşitatea episcopului în faţa ticăloşiei capelanului.

— Uită-te la ăsta, spuse el, aruncându-i domnului Harding biletul boţit al domnului Slope. Mi se spune că dacă vreau, pot să am onoarea de a-l vedea pe domnul Slope, şi asta după ce am stabilit o întâlnire cu episcopul.

— Dar scrie că episcopul este bolnav, observă domnul Harding.

— Ha! Nu vrei să spui că eşti indus în eroare de o scuză ca asta. Era destul de sănătos ieri. Ştii ceva? O să-l văd pe episcop şi o să-i spun foarte clar ce părere am de purtarea lui. Ori îl văd, ori Barchesterul va deveni în curând prea fierbinte pentru el.

Eleanor se afla în cameră, dar doctorul Grantly, în furia lui, nici n-o observase. Ea îi spuse, cu cea mai mare inocenţă:

— Aş fi vrut să-l vezi pe domnul Slope, domnule Grantly; sunt sigură că ar fi putut fi util.

Arhidiaconul se întoarse spre ea cu o mânie aproape brutală. Nici dacă ea ar fi recunoscut atunci că îl acceptase pe domnul Slope ca pe al doilea soţ, n-ar fi fost mai convins că ea aparţine taberei Slope şi Proudie, trup şi suflet, decât era acum auzind-o exprimându-şi o asemenea dorinţă. Sărmana Eleanor!

— Să-l văd! răbufni arhidiaconul, privind-o cu ură. Şi de ce, mă rog, să mi se ceară să cobor eu în consideraţia lumii şi într-a mea, venind în contact cu un om ca ăla? Am trăit printre gentlemani până astăzi, şi nu intenţionez să fiu târât de nimeni într-o asemenea gloată.

Sărmanul domn Harding ştia prea bine ce vrea să spună arhidiaconul, însă Eleanor era la fel de nevinovată ca propriul ei prunc. Ea nu înţelegea, pur şi simplu, cum s-ar putea considera arhidiaconul târât într-o societate proastă dacă ar consimţi să-i vorbească domnului Slope, pentru câteva minute, atunci când prin aceasta ar putea fi slujite interesele tatălui ei.

— Ieri am stat de vorbă o oră întreagă cu domnul Slope, zise ea, adoptând o oarecare demnitate, şi nu m-am simţit înjosită prin aceasta.

— Poate că nu, replică el. Dar dacă eşti atât de bună să-mi dai voie, o să judec eu însumi cum să mă port în asemenea cazuri. Şi să-ţi spun ceva, Eleanor: ar fi mult mai bine pentru tine dacă te-ai lăsa îndrumată şi de sfaturile celor care-ţi sunt adevăraţi prieteni. Dacă nu o faci, s-ar putea să te trezeşti că nu-ţi mai rămâne niciun prieten care să te sfătuiască.

Eleanor se înroşi până în vârful urechilor. Dar nici acum nu avea nici cea mai mică idee despre ce se petrecea în mintea arhidiaconului. De la moartea bietului John Bold, nu-şi făcuse loc în cugetul ei niciun gând de a da sau a primi dragoste şi dacă ar fi fost posibil ca un asemenea gând să-şi facă loc, omul care i l-ar transmite ar trebui să fie cu totul diferit de domnul Slope.

Cu toate acestea, Eleanor roşi puternic, pentru că simţea că este învinuită de o comportare incorectă, şi se simţi şi mai îndurerată, pentru că tatăl său nu s-a raliat imediat de partea ei, acel tată în interesul şi de dragul căruia acceptase să se transforme într-o confidenţă a domnului Slope. Şi doar îi relatase detaliat tatălui ei tot ce se petrecuse; şi, deşi el nu fusese cu totul de acord în privinţa părerilor domnului Slope despre azil, totuşi, nu îi spusese nimic care să-i dea a înţelege că greşise stând de vorbă cu domnul Slope.

Era mult prea supărată pentru a se umili în faţa

cumnatului ei. Într-adevăr, nu se putuse obişnui să fie foarte umilă faţă de el şi nu fuseseră niciodată aliaţi de încredere.

— Nu înţeleg absolut deloc ce vreţi să spuneţi, doctore Grantly, începu ea. Nu cred că pot să mă învinuiesc că am făcut ceva pe care prietenii mei ar trebui să-l dezaprobe. Domnul Slope a trecut pe aici special, ca să întrebe care sunt dorinţele lui tăticu’ cu privire la azil, şi cum mi s-a părut că a venit cu intenţii binevoitoare, i-am spus.

— Intenţii binevoitoare! rânji arhidiaconul.

— Cred că îl nedreptăţiţi mult pe domnul Slope, continuă Eleanor; dar i-am explicat deja lui tăticu’; şi cum nu păreţi să aprobaţi ce spun, doctore Grantly, cu permisiunea dumneavoastră, o să vă las singur cu tăticu’. Şi ieşi încet din cameră.

Toate acestea l-au făcut foarte nefericit pe domnul Harding. Era foarte clar că arhidiaconul şi soţia sa trăseseră concluzia că Eleanor se va căsători cu domnul Slope. Domnul Harding nu putea, într-adevăr, să se convingă că ea o va face; totuşi, nici nu putea să nege faptul evident că tovărăşia lui îi era dezagreabilă. Fiica lui îl vedea acum tot timpul şi era singurul domn necăsătorit ale cărui vizite le primea. Şi îi lua mereu partea când se discuta comportarea lui, deşi era conştientă că prietenilor ei le este profund antipatic. În plus, domnul Harding credea că, dacă Eleanor s-ar decide să devină doamna Slope, el n-ar avea argumente împotriva unei asemenea hotărâri. Avea tot dreptul să facă ce doreşte, iar el, ca tată, nu putea să spună că ea s-ar discredita dacă s-ar căsători cu un cleric care face atât de bine faţă lumii ca domnul Slope. În ceea ce priveşte conflictul provocat de o asemenea căsătorie şi separarea lui de fiica sa, aşa cum ameninţase arhidiaconul că va proceda, aceasta nici nu intră în discuţie pentru domnul Harding. Dacă ea s-ar hotărî să se mărite cu acest om, el va trebui să treacă peste aversiunea sa. Eleanor a lui, vechea lui prietenă în casa lor prietenoasă de odinioară, trebuie să rămână pe mai departe prietenul sufletului lui, copilul inimii sale. Lasă-i pe alţii să o dea deoparte, el nu o va face. Dacă îi era scris ca la bătrâneţe să stea la aceeaşi masă cu acel om, care dintre toţi oamenii îi displăcea cel

mai mult, atunci îi va face faţă destinului cât va putea de bine. Ar fi de preferat orice, dar nu să-şi piardă fiica.

Acestea fiindu-i sentimentele, nu ştia cum să ia partea lui Eleanor împotriva arhidiaconului, sau a arhidiaconului împotriva lui Eleanor. Trebuie spus că el n-ar fi trebuit niciodată să o bănuiască. Vai, n-ar fi trebuit, niciodată! Dar domnul Harding nu avea nici pe departe un caracter perfect. Cu lipsa de hotărâre şi cu slăbiciunea sa, cu tendinţa de a se lăsa condus de alţii, cu lipsa de încredere în sine, era foarte departe de a fi perfect. Şi apoi trebuie să se amintească faptul că o asemenea căsătorie cum era cea privită cu atâta scârbă de arhidiacon, pe care noi – cei care-l cunoaştem atât de bine pe domnul Slope – am privi-o cu tot atâta scârbă, nu-i părea domnului Harding atât de monstruoasă, pentru că, în mărinimia sa, nu-l ura pe capelan precum îl ura arhidiaconul, sau precum îl urâm noi.

El era, însă, foarte nefericit atunci când fiica sa a ieşit din cameră; a trebuit să recurgă la o veche stratagemă pe care obişnuia s-o folosească în tinereţe. Începu să cânte o melodie lentă pe un violoncel imaginar, trăgând uşor o mână înainte şi înapoi de parcă ar fi ţinut un arcuş, şi modulând corzile ireale cu cealaltă.

— Se va mărita cu acel om tot atât de sigur cât doi şi cu doi fac patru, spuse practicul arhidiacon.

— Sper că nu, sper că nu, zise tatăl. Dar dacă ar face-o, ce aş avea eu de spus? Nu am niciun drept să obiectez.

— Niciun drept! exclamă doctorul Grantly.

— Ca tată al ei, niciun drept. El e de aceeaşi profesie cu mine, şi după câte ştim, e un om bun.

Cu aceasta, arhidiaconul nu ar fi fost în niciun caz de acord. Nu era însă bine să susţină un rechizitoriu împotriva lui Eleanor, în propria ei casă, aşa că au ieşit amândoi, au discutat problema şi tot ce decurgea din ea, pe sub ulmii din curtea catedralei. Domnul Harding îi mai explică ginerelui său care fusese scopul, sau măcar scopul presupus al ultimei vizite a domnului Slope la văduvă. El a afirmat însă că nu poate să creadă că dorinţa pe care domnul Slope pretinde că o are e adevărată.

— Nu-i pot uita comportarea faţă de mine, spuse domnul Harding şi nu e posibil ca ideile lui să se fi schimbat atât de

repede.

— Înţeleg totul, zise arhidiaconul. Ce Tartuffe viclean! Crede că poate cumpăra fiica îngrijindu-se de tată. Are de gând să arate cât de puternic e, cât de bun e şi cât de mult e gata să facă pentru ochii ei frumoşi; da, acum înţeleg totul. Dar noi vom fi totuşi prea mulţi pentru el, domnule Harding, spuse arhidiaconul, întorcându-se cu oarecare gravitate către tovarăşul său şi, strângându-i celuilalt braţul. Ar fi poate mai bine pentru dumneata să pierzi azilul, decât să-l câştigi în asemenea condiţii.

— Să-l pierd! exclamă doctorul Harding; dar l-am şi pierdut. Nu-l vreau. M-am hotărât să mă descurc fără el. O să mă retrag cu totul. Pur şi simplu, o să-i scriu câteva rânduri episcopului şi o să-i spun că-mi retrag complet pretenţiile.

Nimic nu i-ar fi fost mai pe plac decât să i se permită să scape astfel de probleme şi, dificultăţi. Dar acum mergea prea repede pentru arhidiacon.

— Nu. Nu, nu! Nu vom face aşa ceva, protestă dr. Grantly; o să câştigăm noi, totuşi, azilul. N-am nicio îndoială că-l vom câştiga. Însă nu cu sprijinul domnului Slope. Decât s-avem nevoie de el, mai degrabă pierdem azilul; dar o să-l câştigăm, şi nu ne e fiică de colţii lui. Arabin va fi mâine la Plumstead; trebuie să treci şi să vorbeşti cu el.

Cei doi bărbaţi o cotiră spre vechea bibliotecă a catedralei, care era folosită de clericii eparhiei ca un soi de club ecleziastic, pentru scrierea predicilor şi, uneori, a scrisorilor; de asemenea, pentru citirea lucrărilor teologice şi uneori a revistelor şi ziarelor. Lucrările teologice nu erau, poate, tulburate chiar atât de des din pacea lor cât era lăsat să creadă, după înfăţişarea clădirii, publicul. Aici au stabilit cei doi aliaţi cursul acţiunii lor. Arhidiaconul i-a scris episcopului o scrisoare în termeni duri, dar respectuoşi, prin care înaintă pretenţiile socrului său la post şi îşi exprimă propriul regret de a nu-l fi putut vedea pe episcop când a venit la palat, special pentru asta. În legătură cu domnul Slope nu menţionă absolut nimic. A rămas atunci stabilit ca domnul Harding să vină la Plumstead, a doua zi; şi după o oarecare discuţie asupra acestei chestiuni, arhidiaconul a propus să o invite şi pe Eleanor acolo, pentru a o scoate,

dacă e posibil, din raza de acţiune a domnului Slope.

— O săptămână sau două, spuse el, ar putea să-i releve ce e el de fapt, şi cât timp e la Plumstead, va fi departe de pericol. Domnul Slope nu va veni până acolo după ea.

Eleanor a fost mai mult decât surprinsă când arhidiaconul s-a întors şi a insistat foarte politicos să vină la Plumstead împreună cu domnul Harding. Şi-a dat seama imediat că tatăl ei lupta pe ascuns ca s-o apere. Îi era recunoscătoare şi de dragul lui nu-şi arătă resentimentul faţă de arhidiacon şi nu-i refuză invitaţia. Dar, obiectase ea, nu putea merge a doua zi, pentru că primise o invitaţie de a lua ceaiul la familia Stanhope, şi promisese că o va accepta. Adăugă că va veni cu tatăl ei a doua zi, dacă o va aştepta; sau, dacă nu, va sosi imediat după aceea.

— Familia Stanhope! spuse doctorul Grantly; nu ştiam că eşti atât de intima cu ci!

— Nici eu nu ştiam, până nu mi-a făcut domnişoara Stanhope o vizită ieri. În orice caz, îmi place foarte mult şi am promis să mă duc la ei şi să joc şah.

— Dau vreo petrecere? întrebă arhidiaconul, care încă se mai temea de domnul Slope.

— A, nu! răspunse Eleanor. Domnişoara Stanhope a spus că n-o să mai fie absolut nimeni. Dar auzise că Mary m-a părăsit pentru vreo câteva săptămâni şi aflase de la cineva că joc şah, aşa că a venit special pe la mine să mă roage să mă duc.

— Ei, asta-i foarte drăguţ din partea lor, spuse fostul director de azil. Arată ei, într-adevăr, mai degrabă a străini decât a englezi, dar n-aş zice că sunt mai răi din cauza asta.

Arhidiaconul se simţea îndemnat să privească familia Stanhope cu ochi buni, şi nu avea nimic de obiectat. S-a aranjat astfel ca domnul Harding să-şi amâne vizita la Plumstead cu o zi şi să ia apoi cu el pe Eleanor, pruncul şi bona.

Domnul Slope devenea într-adevăr o persoană importantă în Barchester.

BARCHESTERUL ÎN LUMINA LUNII

Existau multe motive de tristeţe şi de tulburări în familia Stanhope, ai cărei membri rareori păreau trişti sau tulburaţi. Era trăsătura caracteristică a fiecăruia dintre ei, de a-şi purta povara fără să se plângă şi, poate, şi fără compasiune faţă de alţii. Vedeau de obicei partea luminoasă a lucrurilor, dacă de undeva venea vreo licărire; şi. Dacă nu venea niciuna, luau partea întunecată cu o indiferenţă care, dacă nu era chiar stoică, atingea scopul ţintit de stoici. Bătrânul Stanhope nu putea crede că şi-a îndeplinit prost datoria de tată şi de cleric; şi nu putea deloc să-şi privească moartea fără să fie trist pentru situaţia în care lăsa familia. Venitul său fusese multă vreme de 3 000 de lire pe an şi totuşi nu avuseseră alte rezerve în afara averii de 10 000 de lire a mamei lor. Nu numai că-şi cheltuise venitul, dar avea chiar datorii. Cu toate acestea, rareori dădea vreun semn de supărare.

La fel era mama. Dacă e adevărat că nu adăuga nimic la bucuriile copiilor, e tot atât de adevărat că le umbrea încă şi mai puţin: nici nu bombănea, incriminându-şi soarta, nici nu vorbea mult despre suferinţele ei trecute sau viitoare; cât timp avea o servitoare care să-i ajusteze rochia, şi aceste rochii îi erau bine făcute, era împăcată cu lumea, inclusiv cu propriii copii.

Charlotte nu-i reproşa niciodată tatălui ei perspectiva sărăciei lor viitoare şi nu o întrista, nici faptul că devenise atât de repede o fată bătrână; nu prea i se întâmpla să-şi iasă din fire şi, dacă am putea judeca după cum arăta, era mereu veselă.

Signora nu avea o fire atât de liniştită, dar avea destul curaj statornic; se plângea rareori – de fapt, niciodată – familiei. Deşi avea un motiv de suferinţă care ar fi distrus

complet inima celor mai multe femei atât de frumoase şi atât de lipsite de orice sprijin moral ca ea, îşi purta suferinţa în tăcere şi făcea aluzie la ea doar pentru a stârni simpatia şi a stimula admiraţia bărbaţilor cu care flirta.

În ceea ce-l priveşte pe Bertie, ne-am fi închipuit, după timbrul vocii şi strălucirea ochilor, că nu cunoştea niciun fel de tristeţe sau grijă. Nici nu cunoştea. Era incapabil să prevadă necazurile zilei de mâine. Perspectiva lipsurilor viitoare îi deranja pofta de mâncare la fel de puţin cât deranjează cuţitul măcelarului pofta de mâncare a oilor.

Acesta era cursul obişnuit al drumului lor; dar existau rare excepţii. Din când în când, tatăl lăsa să-i scape o privire supărată şi leul slobozea un răget grav, de parcă s-ar fi gândit la vreo faptă sângeroasă. Tot aşa, din când în când, madame Neroni devenea neiertătoare cu întreaga omenire, mai ostilă decenţei lumii decât de obicei, părând gata să-şi rupă ancorele şi să se lase purtată de fluxul sentimentelor către ruină totală şi naufragiu. Ea, însă, asemenea celorlalţi, nu avea sentimente adevărate şi nu putea simţi pasiunea adevărată. În asta îi consta siguranţa. Înainte de a decide asupra vreunei plănuite escapade, făcea un mic calcul şi ajungea în general la concluzia că vila Stanhope sau chiar eparhia Barchesterului erau mai potrivite decât lumea largă.

Erau foarte dezordonaţi în ce privea programul zilnic. Tatăl cobora în general primul în sufragerie şi Charlotte îl urma puţin după aceea şi-i servea cafeaua; ceilalţi însă luau micul dejun oriunde, oricum şi la orice oră. În dimineaţa care a urmat vizitei zadarnice a arhidiaconului la palat, doctorul Stanhope cobora scările cu sprâncenele întunecate şi rău prevestitoare; părul său alb era mai răvăşit ca de obicei, iar el respira repede şi greu când se aşeză în fotoliu. Ţinea în mână câteva scrisori desfăcute şi, când Charlotte intră în cameră, el le mai citea încă. Ea îl sărută, aşa cum făcea în fiecare dimineaţă, dar el abia o observă şi ea îşi dădu imediat seama că ceva nu era în regulă.

— Ce înseamnă asta? întrebă el, aruncând pe masă o scrisoare cu ştampila poştei din Milano.

Charlotte s-a cam speriat când a ridicat-o, dar s-a liniştit văzând că era doar nota de plată a modistei lor din Italia.

Suma era într-adevăr mare, nu însă atât de mare încât să producă un conflict grav.

— E pentru hainele noastre, papa, pe şase luni, înainte să venim aici. Să ştii că noi trei nu ne putem îmbrăca pe degeaba.

— Ei, degeaba! strigă el, privind cifrele, care erau într-adevăr monstruoase la nivelul preţurilor milaneze.

— Trebuia să mi le trimită mie, spuse Charlotte.

— Aş fi dorit din toată inima să fi făcut asta – dacă tu ai fi plătit-o. Ştiu să citesc destul de bine, ca să-mi dau seama că trei sferturi sunt pentru Madeline.

— Are atât de puţine lucruri care s-o distreze, o apără Charlotte cu adevărată mărinimie.

— Şi probabil că nici el n-are nimic altceva care să-l distreze, zise doctorul, aruncându-i fiicei sale altă scrisoare. Era de la un membru al familiei Sidonia care îi cerea tatălui, în mod politicos, să plătească un „fleac” de 700 de lire, aceasta fiind suma unei poliţe scadente în favoarea domnului Ethelbert Stanhope, care era acum scadentă de nouă luni.

Charlotte citi scrisoarea, o îndoi încet la loc şi o puse sub marginea tăvii cu ceai.

— Probabil că nu mai are nimic care să-l distreze decât scontarea poliţelor cămătarilor. Oare crede că o să-i plătesc asta?

— Sunt sigură că nu crede aşa ceva, răspunse ea:

— Şi cine crede că o să plătească?

— Cât priveşte corectitudinea, presupun că pentru el nu contează dacă nu va fi plătită niciodată. Pot să-ţi spun că nu e înzestrat decât cu foarte puţină corectitudine din asta.

— Nici eu nu presupun că pentru el contează prea mult, fu de acord tatăl, dacă ajunge la închisoare şi putrezeşte acolo. Mi se pare că asta e singura alternativă.

Doctorul Stanhope se referea la o practică din vremea tinereţii sale[50]. Dar fiica sa deşi trăise atâta în străinătate, era mult mai bine informată în privinţa moravurilor englezeşti.

---

50 „Închisorile pentru datornici” au fost desfiinţate, în Anglia, în 1843 (n.t.).

— Dacă individul vrea să-l aresteze, lămuri ca, atunci trebuie să treacă prin tribunal.

Tu, mare familie a Sidoniei – astfel ne purtăm noi englezii cu tine, când. În extrema noastră ananghie, tu şi cu ai tăi ne-aţi ajutat cu munţi de aur mari cât cămilele, şi din când în când cu pâraie de vinuri şi comenzi de duzini de truse cu toalete.

— Cum, şi să devină insolvabil? întrebă doctorul.

— Asta s-a întâmplat demult, răspunse Charlotte, dorind mereu să treacă mai uşor peste dificultăţi.

— Ce situaţie, exclamă doctorul, pentru fiul unui cleric al bisericii anglicane!

— Nu văd de ce fiii de clerici ar trebui să-şi plătească datoriile mai mult decât o fac alţi tineri, spuse Charlotte.

— De când a părăsit şcoala a primit de la mine tot atât cât primeşte fiul cel mai mare al multor nobili! spuse furios tatăl.

— Ei, *sir*, zise Charlotte, mai acordă-i o şansă.

— Cum! strigă doctorul; vrei să spui că trebuie să-i plătesc cămătarului?!

— A, nu! Eu nu i-aş plăti, trebuie ca el să-şi asume riscul. Şi, în cel mai rău caz, Bertie trebuie să plece în străinătate. Dar vreau să fii moderat cu Bertie şi să-l laşi să stea aici, cât stăm şi noi. Are el un plan în minte, care s-ar putea să-l pună pe picioare până la urmă.

— Are vreun plan de a-şi urma cariera?

— A, o s-o facă şi pe asta; dar acest lucru trebuie să vină după aceea. Are de gând să se însoare.

Exact în acel moment uşa se deschise şi Bertie intră fluierând. Doctorul se consacră îndată oului din paharul din faţa lui şi îl lăsă pe Bertie să-şi continue fluieratul în drumul până la sora sa, fără să-l bage în seamă.

Charlotte îi făcu un semn din ochi, privindu-l mai întâi pe tatăl ei, apoi scrisoarea al cărei colţ se zărea de sub marginea tăvii. Bertie văzu şi înţelese şi, cu mişcarea silenţioasă a unei pisici, sustrase scrisoarea şi se puse repede la curent cu conţinutul ei. Doctorul îl văzuse însă, aşa absorbit cum părea de coaja oului, şi spuse cu vocea sa cea mai aspră:

— Ei, domnule, îl cunoşti pe acest gentleman,?

— Da, *sir,* răspunse Bertie. Am făcut un fel de cunoştinţă cu el, dar nu una care să-i dea dreptul să te deranjeze pe dumneata. Dacă-mi dai voie, *sir,* o să răspund eu la asta.

— Eu, oricum n-o s-o fac, preciză tatăl, şi adăugă, după o pauză: Este adevărat, domnule, că îi datorezi 700 de lire?

— Păi, începu Bertie, cred că aş fi înclinat să pun suma în discuţie dacă aş avea posibilitatea să-i plătesc din ea atât cât îi datorez de fapt.

— Are o poliţă de-a ta pentru 700 de lire? întrebă tatăl, vorbind foarte tare şi foarte supărat.

— Păi, cred că are, spuse Bertie; dar 150 de lire au fost toţi banii pe care i-am obţinut vreodată de la el.

— Şi ce s-a întâmplat cu restul de 550 de lire?

— Păi, *sir,* comisionul a fost de 100 de lire, sau cam aşa ceva, şi restul i-am luat în pietre de pavaj şi cai de lemn.

— Pietre de pavaj şi cai de lemn! strigă doctorul; şi unde sunt?

— O, sir, presupun că sunt pe undeva prin Londra; dar dacă le vrei, pot să mă interesez de ele.

— E un idiot! conchise doctorul; şi e nebunie curată să mai arunc banii pe el. Nimic nu-l poate salva de la ruină! Şi spunând aceasta, nefericitul părinte ieşi din cameră.

— Bătrânul ar vrea pietrele de pavaj? o întrebă Bertie pe sora sa.

— Să-ţi spun ceva, răspunse ea. Dacă n-ai grijă, ai să te trezeşti azvârlit în lumea largă, fără să ai nici măcar

Un acoperiş deasupra capului: nu-l cunoşti aşa cum îl cunosc eu. E foarte supărat.

Bertie îşi mângâie barba mare, îşi sorbi ceaiul, flecări despre nenorocirile sale pe un ton pe jumătate comic, jumătate serios, şi încheie promiţându-i surorii sale că va face tot posibilul să-i devină agreabil văduvei Bold. Apoi Charlotte se duse în camera tatălui ei; îi temperă furia şi îl convinse să nu mai spună nimic despre cămătarul care plătise scontul poliţei, măcar câteva săptămâni. El merse până acolo, încât spuse că va plăti cele 700 de lire, sau măcar va rezolva poliţa, dacă vedea vreun semn că fiul său îşi asigură ceva care să semene cu un rost onorabil în viaţă. Nu s-a rostit niciun cuvânt despre sărmana Eleanor; dar tatăl şi fiica s-au înţeles unul pe celălalt.

S-au întâlnit cu toţii în salon, la ora nouă, într-o înţelegere perfectă; şi cam pe la acea oră a fost anunţată doamna Bold. Nu mai fusese niciodată în casă, deşi bineînţeles că trecuse prin faţa ei; şi acum se simţea ciudat aflându-se acolo în obişnuita ei ţinută de seară, fiind în salonul unor străini cu acest aer prietenos şi lipsit de ceremonie, de parcă i-ar fi cunoscut de când lumea. Dar în câteva minute au făcut-o să se simtă ca acasă. Charlotte coborî scările în fugă şi îi luă boneta. Bertie veni să-i ia şalul. Signora îi zâmbi aşa cum ştia ea s-o facă atunci când voia să fie binevoitoare, iar bătrânul doctor dădu mâna cu ea cu un gest amabil şi discret protector care-i merse drept la inimă şi o făcu să creadă că neapărat, trebuie să fie un om bun.

Nu se aşezase de mai mult de cinci minute, când uşa se deschise din nou, fiind anunţat domnul Slope. Eleanor a fost oarecum surprinsă, pentru că i se spusese că nu mai urma să mai vină nimeni, şi era foarte evident, din felul de a fi al unora dintre ei, că domnul Slope nu era aşteptat. Totuşi, asta nu însemna mare lucru. La astfel de întâlniri, dacă se întâmplă să vină un celibatar sau doi în plus sau în minus, se vorbeşte ca de o nimica toată, şi nu exista vreun motiv ca domnul Slope să nu ia ceaiul la domnul Stanhope aşa cum îl lua Eleanor însăşi. El însă a fost foarte surprins şi nu prea mulţumit să descopere că prezumtiva lui soţie se află printre cei de faţă. El venise acolo ca să-şi bucure privirea cu frumuseţea doamnei Neroni, ascultând şi răspunzând la complimentele ei; şi deşi nu o. Recunoştea în sinea sa, simţea totuşi că, dacă şi-ar fi petrecut seara aşa cum intenţiona, probabil că nu ar fi avut motive să avanseze în privinţa curţii pe care i-o făcea doamnei Bold.

Signora, care habar n-avea de existenţa vreunei rivale, îl primi pe domnul Slope cu obişnuitele-i semne de distincţie. Când el îi luă mâna, Signora îi făcu, aproape în şoaptă, o comunicare confidenţială declarând că, după ceai, avea să-i propună un plan şi era clar pregătită să-şi continue opera de transformare a capelanului într-un biet captiv. Sărmanul domn Slope nu prea se simţea în apele sale. Se gândea că Eleanor nu se poate să nu-şi fi dat seama din comportarea lui că era un admirator de-al Signorei, şi se amăgea cu

speranţa că ideea nu i se părea inacceptabilă. Ce ar fi crezut despre el dacă l-ar îi văzut sub stăpânirea unei femei măritate!

Eleanor nu ştia însă să fie severă când îl judeca pentru asemenea fapte şi nu se simţi nicidecum furioasă când se trezi aşezată între Bertie şi Charlotte Stanhope. Nu bănuia deloc intenţia domnului Slope, nici măcar nu bănuia bănuielile altora; totuşi se simţi mulţumită de faptul că domnul Slope nu stătea prea aproape.

Şi nu era nemulţumită să-l aibă pe Bertie Stanhope lângă ea. Se întâmpla într-adevăr rar ca el să nu facă o impresie agreabilă asupra necunoscuţilor. Cu un episcop care îşi preţuia mult demnitatea era posibil să dea greş, dar nu cu o femeie tânără şi drăguţă. Avea talentul de a deveni imediat familiar cu femeile, fără a da naştere vreunei temeri că ar putea fi impertinent. Avea ceva din înclinaţiile unei pisici blânde. Părea foarte normal să fie mângâiat, răsfăţat şi tratat cu o bunăvoinţă familiară şi, în schimb, să toarcă, să fie mieros şi plin de graţii şi, mai ales, să nu-şi arate niciodată ghearele. Însă, la fel ca multe pisici blânde,” îşi avea ghearele sale, şi uneori acestea deveneau periculoase.

Când se termină ceaiul, Charlotte se duse la fereastra deschisă şi declară cu voce tare că luna plină a echinocţiului de toamnă era mult prea frumoasă pentru a fi trecută cu vederea şi îi chemă pe toţi s-o privească. Ca să fim sinceri, între cei de faţă era doar o singură persoană căreia îi păsa de frumuseţea lunii, şi aceea nu era Charlotte; dar ea ştia ce valoare poate să aibă ajutorul zeiţei caste pentru ţelul pe care şi-l propusese, şi a creat cu uşurinţă un strop de entuziasm în folosul fratelui ei. Eleanor şi Bertie erau lângă Charlotte. Doctorul stătea acum liniştit în fotoliul său, iar doamna Stanhope în al ei, amândoi gata să adoarmă.

— Eşti de partea lui Whewell[51], a lui Brewster[52], sau a

---

51 William Whewell (1794-l866). om de ştiinţă şi filosof englez, a cărui operă include *Pluralitatea lumilor*, în care se contestă tocmai această pluralitate (n.t.).

52 David Brewster (178l-l868), om de ştiinţă englez. Una din operele sale, apărută în 1854, se numeşte *Mai mult decît o singură lume* (n.t.).

celorlalţi, doamnă Bold? începu Charlotte, care ştia câte puţin din toate şi citise cam o treime din cărţile la care făcea aluzie.

— O! răspunse Eleanor; nu am citit nicio carte de-a acestor domni, dar sunt sigură că există măcar un om pe lună, dacă nu mai mulţi.

— Nu crezi în substanţa aceea moale şi gelatinoasă[53]? întrebă Bertie.

— Am auzit despre asta, spuse Eleanor şi cred, într-adevăr, că e aproape un păcat să gândeşti aşa. Cum putem să deducem ceva în legătură cu puterea lui Dumnezeu asupra celorlalte stele din legile pe care ni le-a dat, ca s-o stăpânim pe aceasta a noastră?

— Cum, într-adevăr! exclamă Bertie. De ce n-ar exista un neam de salamandre pe Venus? Şi chiar dacă nu există decât peşti pe Jupiter, de ce n-ar fi peştii de acolo la fel de conştienţi ca bărbaţii şi femeile de aici?

— Asta n-ar însemna mare lucru din partea lor, fu de părere Charlotte. Eu însămi sunt de partea doctorului Whewell, pentru că nu cred că bărbaţii şi femeile merită să fie copiaţi în lumi aşa de nenumărate. S-ar putea să existe suflete pe alte stele, dar mă îndoiesc că ar fi legate de vreun trup. Dar, doamnă Bold, haide să ne punem bonetele şi să ne plimbăm în jurul catedralei. Dacă e să discutăm asemenea probleme siderale, am face-o mult mai bine sub turnurile catedralei, decât înghesuiţi la fereastra asta îngustă.

Doamna Bold nu făcu nicio obiecţie şi se formă un grup gata să iasă la plimbare. Charlotte Stanhope cunoştea prea bine regula care spune că atunci când sunt trei nu înseamnă că eşti într-o societate şi de aceea trebui să o convingă pe sora ei să-i permită domnului Slope să o însoţească.

— Haide, domnule Slope! strigă ea; sunt sigură că ne veţi însoţi. Ne întoarcem peste un sfert de oră, Madeline.

Madeline îi citi în ochi tot ce avea de spus, ştia ce are de gând, şi cum depindea de sora ei pentru atâtea distracţii,

---

53 Aluzie la substanţa care ar umple, potrivit teoriei lui Brewster, întregul univers (n t.).

simţi că trebuie să cedeze. Era greu să fi lăsată singură, când alţii de vârsta ta se plimbă ca să simtă farmecul blând al nopţii luminoase, dar ar fi fost şi mai greu fără încuviinţarea pe care Charlotte o dădea flirturilor şi intrigilor ei. Ochii Charlottei i-au spus că trebuie să cedeze acum, pentru binele familiei, aşa că Madeline ascultă.

Însă ochii Charlottei nu i-au spus nimic de acest fel şi domnului Slope. El nu avea nicio obiecţie de a rămâne în *tête-à-tête* cu Signora, ceea ce i s-ar fi permis după plecarea celorlalţi trei, şi îi şopti încet:

— Nu vă voi lăsa singură.

— O, ba da, spuse ea; duceţi-vă, vă rog să vă duceţi, de dragul meu. Să nu credeţi că sunt egoistă. Se înţelege că nu rămâne nimeni în casă pentru mine. Veţi înţelege şi aceasta, când mă veţi cunoaşte mai bine. Vă rog să-i însoţiţi, domnule Slope, dar când vă întoarceţi, să stăm de vorbă cinci minute înainte de a ne părăsi.

Domnul Slope a înţeles că trebuia să plece şi, în hol, se alătură grupului. N-ar fi avut nicio obiecţie la aceste aranjamente, dacă şi-ar fi putut asigura braţul doamnei Bold; însă acest lucru ieşea bineînţeles, din discuţie. De fapt, destinul i-a fost în curând pecetluit, pentru că abia ajunsese la uşa holului, când domnişoara Stanhope îşi trecu mâna pe sub braţul său, şi Bertie plecă împreună cu Eleanor, atât de natural, de parcă ea i-ar fi aparţinut de mult.

Astfel porniră agale: au ocolit întâi parcul catedralei, au trecut apoi pe sub arcul vechii porţi, mai jos de bisericuţa St. Cuthbert şi au luat-o prin spatele terenului din jurul palatului episcopal şi, mai departe, până au ajuns la podul care era chiar la marginea oraşului, de unde drumeţii pot să privească în jos, spre grădinile azilului Hiram. Aici, Charlotte şi domnul Slope, care o luaseră înainte, s-au oprit până când ceilalţi doi i-au prins din urmă. Domnul Slope ştia că frontoanele şi vechile coşuri de cărămidă care se ridicau atât de frumos în lumina lunii erau ale fostei locuinţe a domnului Harding, şi nu s-ar fi oprit într-un asemenea loc, într-o asemenea companie, dacă avea cum s-o evite; dar domnişoara Stanhope nu a vrut să ţină seama de aluzia pe care el a încercat s-o facă.

— Acesta este un loc foarte plăcut, doamnă Bold, spuse Charlotte; de departe cel mai drăguţ loc din împrejurimile Barchesterului. Mă mir că tatăl dumitale a renunţat la el!

Era un loc foarte drăguţ, şi acum, la lumina înşelătoare a lunii, arăta de două ori mai mare, de două ori mai drăguţ, de două ori mai vechi şi mai pitoresc decât ar fi fost la lumina zilei, care dezvăluia adevărul. Cine nu cunoaşte aerul de complexă varietate şi mistuitorul farmec pe care luna îl dă întotdeauna vechilor clădiri cu frontoane, pe jumătate înconjurate de copaci viguroşi, aşa cum era azilul! Aşa cum se vedea de pe pod în seara despre care vorbim, vechea locuinţă a domnului Harding arăta într-adevăr foarte frumos; şi, deşi lui Eleanor nu-i părea rău că tatăl ei o părăsise, simţea în acel moment o dorinţă adâncă să i să dea voie să plece.

— Se va întoarce aici în foarte scurtă vreme, nu-i aşa? întrebă Bertie.

Eleanor nu răspunse imediat. Multe astfel de întrebări trec fără a li se răspunde, fără ca cel care pune întrebarea să fie luat în seamă; nu acesta a fost însă cazul acum. Toţi au tăcut, de parcă se aşteptau ca ea să dea un răspuns, şi după o clipă sau două, Charlotte zise:

— Înţeleg că a rămas stabilit că domnul Harding se întoarce la azil, nu?

— Nu cred să se fi stabilit ceva, deocamdată, răspunse Eleanor.

— Dar nu e decât foarte firesc, spuse Bertie. Bine, dacă tatăl dumitale nu vrea, cine Dumnezeu altcineva ar putea să ocupe postul, după tot ce s-a întâmplat?

Eleanor îl lăsă să înţeleagă că n-ar fi putut să discute problema în prezenţa celor de faţă; apoi au trecut mai departe. Charlotte a spus că ar urca pe dealul din afara oraşului, ca să privească turnurile catedralei. Şi, cum Eleanor se sprijinea de braţul lui Bertie, ea îl informă cum stau lucrurile între tatăl ei şi episcop.

— Şi el? întrebă Bertie, arătându-l peste umăr pe domnul Slope, ce rol joacă în asta?

Eleanor li spuse cum a încercat domnul Slope, la început, să-i tiranizeze tatăl, dar cum se schimbase în ultimul timp şi făcuse tot ce putea ca să-l câştige pe episcop de partea

domnului Harding.

— Dar tatăl meu, zice ea, nu se simte deloc înclinat să aibă încredere în el; toţi spun că e atât de arogant cu clericii mai vârstnici ai oraşului!

— Ascultă ce-ţi spun! exclamă Bertie; tatăl dumitale are dreptate. Dacă nu greşesc, omul ăsta e şi arogant şi fals.

S-au plimbat până sus, în vârful dealului, apoi s-au întors pe câmp, pe o potecă ce duce la un podeţ de lemn sau, mai degrabă, o scândură cu o balustradă rustică – peste râu, până de partea cealaltă a catedralei, faţă de cea din care porniseră. Au mers astfel în jurul terenurilor episcopului, pe unde curge râul, şi în jurul catedralei şi al câmpului alăturat. Era trecut de unsprezece când au ajuns la uşa doctorului.

— E foarte târziu, observă Eleanor, e păcat să o mai deranjăm pe mama dumitale la o asemenea oră.

— O, zise Charlotte râzând, n-o s-o deranjezi pe mama; cred că e de mult în pat, şi Madeline s-ar supăra foc dacă n-ai intra să o vezi. Haide, Bertie, ia-i boneta doamnei Bold.

Au urcat scările şi au găsit-o pe Signora singură, citind. Arăta cam tristă şi melancolică, însă nu mai mult decât era, poate, suficient să aţâţe un interes suplimentar în inima domnului Slope; şi în curând ea era adâncită într-o discuţie şoptită cu acel domn fericit, căruia i se permisese să-şi afle un loc pe canapeaua ei. Signora avea un mod de a şopti care-i era caracteristic, şi era exact opusul celui obişnuit marilor tragedieni. Marele tragedian şuieră, scoţând o şoaptă clară, produsă cu răsuflarea tăiată, sunetele nearticulate fiind formate cu limba, ele fiind totuşi desluşite până în fundul sălii. Signora nu folosea însă niciun. Şuierat şi-şi producea toate cuvintele pe un ton clar şi argintiu, dar ele nu puteau fi auzite decât în urechea în care erau picurate.

Charlotte se grăbea şi gonea de colo-colo prin cameră; îndeletnicindu-se sau prefăcându-se că se îndeletniceşte cu multe lucruri; şi spunând apoi ceva în legătură cu mama ei, alergă pe scări. Eleanor rămase astfel singură cu Bertie, şi nici nu simţi când a zburat o oră întreagă. Să-i dăm lui Bertie ce-i al lui, el n-ar fi putut să-şi joace mai bine cărţile. Nu i-a făcut curte, nici n-a oftat, nici nu a luat o figură

languroasă, ci a fost amuzant şi cordial, dar respectuos; şi când s-a despărţit de Eleanor la uşa ei, la ora unu (lucru pe care, apropo, îl făcu cu ajutorul lui Slope, devenit, între timp, gelos), ea îl privea ca pe unul dintre cei mai agreabili bărbaţi, iar familia Stanhope i se părea, cu siguranţă, cea mai agreabilă familie pe care o întâlnise vreodată.

Scanned by CamScanner

DOMNUL ARABIN

Reverendul Francis Arabin, membru în comitetul de conducere al Colegiului Lazarus, fost profesor de poezie la Oxford şi actualmente paroh la St. Ewold, în eparhia Barchester, trebuie prezentat acum cititorului. Şi, cum el va juca un rol important în această carte, este probabil să apară în faţa cititorului prin intermediul portretului făcut direct de autor.

E păcat că nu s-a descoperit încă vreo metodă mentală de dagherotipie sau de fotografiere prin care trăsăturile oamenilor să poată fi transpuse în scris şi transformate într-un limbaj gramatical, cu o precizie absolută a descrierii. Cât de des se întâmplă ca romancierul, istoricul, biograful, să fi zămislit în minte, pe pânza sa interioară, o zugrăvire precisă a întregului caracter şi a întregii înfăţişări a vreunui om şi ca totuşi, în momentul în care ia în mână tocul, pentru a transmite acest portret, cuvintele să îl părăsească, ocolindu-l, dezamăgindu-l şi bătându-şi joc de el până ce, după câteva pagini, omul descris ajunge să semene cu personajul portretizat, tot atât cât seamănă afişul de la colţul străzii cu ducele de Cambridge?

Şi, totuşi, o astfel de capacitate descriptivă nu l-ar mulţumi pe cititor, precum nici capacitatea fotografului nu ar mulţumi-o pe o mamă nerăbdătoare să aibă o copie perfectă a copilului iubit. Asemănarea este perfectă; dar este o asemănare neinteresantă, lipsită de viaţă, fără suflet, nefericită. Figura într-adevăr există şi cei care o vor privi îşi vor da seama imediat pe cine reprezintă imaginea; dar cel care este redat nu va fi niciodată mândru de asemănare.

Drumul spre cunoaştere nu este un drum uşor; nu există nicio scurtătură în asimilarea vreunei arte cu adevărat

valoroase. Orice-ar face fotografii sau dagherotipiştii, oricât ar perfecţiona ei ceea ce au obţinut până acum, niciodată nu vor ajunge la vreun portret uman cu adevărat divin. Fie ca biografii, romancierii şi alţii ca noi să oftăm sub povara pe care de multe ori o simţim prea grea pentru umerii” noştri; trebuie fie să o purtăm în continuare ca nişte bărbaţi, fie să admitem că suntem prea slabi pentru munca de care ne-am apucat. Nu poţi să scrii în acelaşi timp şi uşor şi bine.

Labor omnia vincit improbus[54]*.* Aceasta ar trebui să fie deviza oricărui creator, încât această creaţie, dacă este destul de trainică, să ajungă în sfârşit să înfăţişeze chiar nişte asemănări adevărate cu reverendul Francis Arabin.

Despre ce a făcut el în lume şi despre faima la care ajunsese, am spus destule. De asemenea, am mai spus că are patruzeci de ani şi este încă neînsurat. Era cel mai mic dintre băieţii unui nobil de ţară, cu o mică avere, de fel din nordul Angliei. La o vârstă fragedă, a fost trimis la Winchester cu speranţa că va urma New College; dar, deşi a fost sârguincios în tinereţe, nu a fost sârguincios în măsura cerută, încât la vârsta de optsprezece ani a părăsit şcoala, cunoscut fiind pentru talentul său, dar fără diplomă. În afară de formarea caracterului, el a obţinut aici şi o medalie de aur pentru poezie, încât prietenii săi au ajuns la părerea că este destinat să-şi adauge numele la lista poeţilor englezi nemuritori.

De la Winchester a plecat la Oxford şi a fost admis ca student nebursier la Colegiul Balliol. Aici s-a conturat cariera sa ulterioară. Evita cu totul orice grup de oameni frivoli, nu făcea niciodată chefuri, nu avea cai, nu se îndeletnicea cu canotajul, nu lua parte la încăierări şi era mândria profesorului său. Aceasta i-a fost cariera cel puţin până şi-a luat examenele parţiale; după aceea, viaţa lui a căpătat un curs care, deşi nu mai puţin vrednic de laudă pentru un bărbat, era departe de a-i fi plăcut profesorului la fel de mult ca atitudinea sa de dinainte. Devenise membru al unui grup de dezbateri, unde dăduse dovadă de energie

54 „Munca stăruitoare învinge totul” (Virgiliu, *Georgicele*, I, 145-l46) (n.t.).

şi de umor. Deşi vorbea mereu serios, seriozitatea lui era presărată cu efecte amuzante. A fi constant în idei, de necontrazis în silogisme şi cinstit în aspiraţiile sale nu îi era îndeajuns. Greşise, greşise după părerea lui, şi după părerea celor care ajunseseră să-l cunoască destul de bine, dacă nu reuşise să reducă la absurd argumentele adversarilor săi, învingându-i atât prin abilitate cât şi prin logică. A afirma că dorinţa sa era de a stârni râsete ar fi fost fals. Nu-i plăceau astfel de dovezi copilăreşti şi inutile de apreciere din partea ascultătorilor. O glumă care cerca râsete nu merita, după părerea lui, să fie spusă. Putea să aprecieze printr-un alt simţ, mai ascuţit decât auzul, succesul elocinţei sale, urmărind în ochii ascultătorilor săi dacă era sau nu înţeles şi apreciat.

Fusese un tânăr pios încă înainte de a fi părăsit şcoala. De fapt, aderase la nişte păreri religioase încât obţinuse avantajul pe care îl au majoritatea celor ce îmbrăţişează o astfel de cauză. Suntem mult prea obişnuiţi să privim schismele din biserica noastră ca pe un lucru total negativ. Schismele moderate, dacă se poate vorbi despre aşa ceva, atrag cel puţin atenţia asupra acestor subiecte; şi atrag şi adepţi ai ideilor, care altfel ar fi rămas indiferenţi la această chestiune şi îi învaţă pe oameni să mediteze asupra religiei. Cât de bine a prins o astfel de schismă, care a dus la frământările din biserica anglicană, în urma publicării *Rămăşiţelor* lui Froude[55]?

La început, tânărul Arabin luase partea tractarienilor, dar la Oxford s-a aflat în umbra marelui Newman[56]. Acestei cauze el s-a dăruit trup şi suflet. Pentru ea a scris versuri, a ţinut discursuri, s-a remarcat emanând cele mai luminoase scântei ale isteţimii sale. Pentru această cauză el mânca, bea, se îmbrăca şi exista. Cu timpul, şi-a luat licenţa

---

55 Richard Hurrell Froude (1803-l835), teolog, partizan al „Mişcării de la Oxford” care susţinea ideea că biserica ar deţine „privilegii stabilite de Cristos însuşi”. Violentul atac împotriva protestantismului conţinut în cartea sa postumă *Rămăşiţe literare ale lui Richard Hurrell Froude* (1838) a stîrnit o reacţie puternică împotriva întregii „Mişcări” care a devenit extrem de nepopulară (n.t).

56 John Henry Newman (180l-90), unul dintre principalii doctrinari ai „Mişcării de la Oxford cunoscută şi sub numele de „tractarianism” (n.t.).

scriindu-şi lucrarea de diplomă, dar nu cu strălucirea pe care o aşteptau ceilalţi de la el. Se ocupase prea mult de probleme bisericeşti, de polemici, de politica şi manifestările înaltelor cuceriri ecleziastice, pentru a mai putea fi răsplătit cu o diplomă de gradul I la două specialităţi. Nu a reuşit să-şi ia două examene, n-a reuşit nici măcar să fie printre primii studenţi; dar s-a răzbunat pe universitate făcând ca dublele specialităţi şi premianţii să nu mai fie la modă în acel an, bătându-şi joc de această specie de pedanţi care la vârsta de douăzeci şi trei de ani nu mai aveau timp să se gândească la altceva mai serios decât la secţiunile conice sau accentele în limba greacă.

Totuşi, accentele în limba greacă şi secţiunile conice erau considerate necesare la Balliol, încât domnul Arabin nu reuşi să ajungă pe lista de admişi. Lazarus însă, cea mai bogată şi selectă reşedinţă a profesorilor de la Oxford, îşi deschise porţile tânărului campion al bisericii militante. Doctorul Arabin a fost hirotonisit, devenind membru în consiliul de conducere al colegiului, îndată după primirea titlului, ca imediat după aceasta să devină profesor de poezie.

Atunci a venit însă un moment de mare primejdie. După multe lupte date în sufletul său şi o tulburătoare incertitudine, care poate fi uşor imaginată, marele profet al tractarienilor a trecut la religia romano-catolică. Domnul Newman a părăsit biserica anglicană şi a atras după el mulţi tineri şovăielnici. Nu-l atrase însă şi pe domnul Arabin, dar salvarea acestui gentleman a fost mult timp îndoielnică. El a părăsit Oxfordul pentru un timp, ca să poată medita în deplină linişte la decizia care i se părea inevitabilă şi se izolă într-un sat, pe ţărmul mării, într-unul din cele mai izolate comitate, năzuind să afle, scormonindu-şi sufletul, dacă să rămână sau nu în sânul bisericii sale.

Lucrurile ar fi luat o întorsătură proastă, dacă ar fi rămas acolo, singur. Toate erau împotriva sa: toate interesele sale lumeşti îi cereau să rămână protestant, dar el îşi privea aceste interese ca pe o armată vrăjmaşă pe care trebuia să o învingă pentru a-şi păstra onoarea. Într-o astfel de stare de adâncă tulburare, o asemenea victorie nu l-ar fi costat prea mult; ar fi putut să se lepede cu uşurinţă de bucuriile

lumeşti; în schimb, nu ar fi îndurat, alegând biserica anglicană, să trăiască cu ideea că făcuse o astfel de alegere din motive nevrednice. În acelaşi timp, inima îi era potrivnică: simţea pentru omul care-i fusese până atunci călăuză o dragoste adâncă şi tânjea să-i urmeze paşii. Gusturile îi erau potrivnice: ceremoniile pompoase ale bisericii romano-catolice, slujbele lor fastuoase şi posturile stricte îi aţâţau imaginaţia şi îi bucurau ochii. Carnea îi era potrivnică: ce mare lucru ar fi însemnat pentru un biet om plăpând şi şovăielnic să fie constrâns la înalte îndatoriri morale – la abstinenţă, ascultare şi castitate – de nişte legi care erau dictate clar, neputând fi încălcate decât prin păcate palpabile şi evidente! apoi credinţa îi era potrivnică: avea atâta nevoie să creadă, vibra atât de adânc de dorinţa de a da semne ale credinţei sale, credea că este mult prea uşor să te speli în apa Iordanului, încât o faptă atât de măreaţă, precum era acest sacrificiu pentru o adevărată credinţă, avea pentru el o putere de atracţie care-i depăşea forţele.

Domnul Arabin era în acel moment foarte tânăr şi: în clipa când a părăsit Oxfordul îndreptându-se spre îndepărtatul său refugiu, era prea sigur pe propriile sale forţe şi prea bine instruit pentru a căuta în jurul său adevăruri simple, pentru a se aştepta la vreun ajutor din partea vreunui localnic din satul pe care şi-l alesese. Dar soarta i-a surâs – şi chiar acolo, în acel loc atât de pustiu, pe acel ţărm îndepărtat, bătut de furtună, el a întâlnit pe cineva care, încetul cu încetul, i-a liniştit atât gândul cât şi imaginaţia, învăţându-l despre datoriile făpturii umane. La plecarea sa de la Oxford, domnul Arabin ajunsese să-i privească pe preoţii de ţară cu un fatal dispreţ. Se gândea chiar că, dacă rămâne la religia lor, să facă ceva pentru a-i îndrepta şi pentru a le diminua inferioritatea, să-i ajute inoculând energie şi credinţă în inimile lor, ale acestor oameni sărmani care – după cum credea el – erau mulţumiţi să treacă prin viaţă fără energie şi fără credinţă.

Şi totuşi, de la un asemenea om a primit domnul Arabin, în clipele cruciale, ajutorul de care avea atâta nevoie. De la un biet diacon al unei parohii din Cornwall a învăţat pentru prima oară că regulile cele mai importante după care

trebuie să se călăuzească o fiinţă cugetătoare vin dinlăuntrul ei; că niciun om nu poate dobândi credinţa într-o cauză doar prin simpla supunere oarbă la nişte legi scrise; şi că siguranţa pe care el o căuta în spatele porţilor Romei semăna cu libertatea egoistă pe care caută să o capete soldatul laş, prefăcându-se bolnav înainte de bătălie.

Domnul Arabin se întoarse la Oxford mai umil, dar mai fericit decât plecase, şi din acea clipă a început şi el să pună umărul ca un cleric al bisericii pentru care fusese pregătit. Datorită contactului cu cei cunoscuţi de el în aceşti ani de încercări, a reuşit să rămână credincios principiilor bisericii slujite de el dintotdeauna. De când s-a depărtat de domnul Newman, nimeni n-a exercitat o influenţă mai puternică asupra sa decât directorul colegiului. În vremea apostaziei lui, dr. Gwynne nu a manifestat prea multă simpatie pentru tânăr. Deşi era şi el un adevărat teolog, în cadrul unor limite moderate, dr. Gwynne nu a putut să-i simpatizeze pe oamenii cărora nu le erau de-ajuns cele treizeci şi nouă de articole ale dogmei anglicane, pentru a-şi împlini nevoile spirituale. El considera că entuziasmul celor de teapa lui Newman aduce mai degrabă a nebunie decât a religie; iar dacă acest entuziasm se manifesta la un tânăr, el considera că nu poate fi vorba decât de fanfaronadă. Dr. Gwynne, deşi era un om evlavios, era în acelaşi timp un spirit destul de practic şi nu privea cu ochi prea buni principiile acelora care considerau aceste două laturi ale firii omeneşti ca fiind incompatibile. Când el a aflat că domnul Arabin era pe jumătate romano-catolic, a început să-i pară rău de tot ce făcuse pentru primirea în consiliul de conducere al colegiului a unei persoane atât de nedemne de. Încredere; iar mai târziu, când a aflat că domnul Arabin va pleca probabil într-un pelerinaj la Roma, se gândea fericit că într-o asemenea situaţie locul în consiliu va deveni din nou vacant.

Când, totuşi, domnul Arabin s-a întors şi s-a declarat protestant convins, directorul Colegiului Lazarus l-a primit cu braţele deschise şi, încetul cu încetul, tânărul a devenit preferatul tuturor celor din colegiu. Pentru scurt timp, el a rămas un om posomorit şi tăcut, refuzând să ia cu adevărat parte la dezbaterile universitare; dar, cu vremea, cugetul

său renăscu sau, mai bine-zis, se regăsi pe sine şi, curând, ajunse să fie cunoscut ca un om gata oricând să se ridice împotriva ideilor cu nuanţă evanghelică. Era extraordinar ca predicator, extraordinar când ţinea discursuri, extraordinar în timpul conversaţiilor amicale de după cină şi întotdeauna foarte agreabil. Îi făcea plăcere animaţia alegerilor, făcea parte din diverse comitete, se opunea cu toată dârzenia reformelor universitare şi vorbea cu jovialitate la un pahar cu vin despre viitoarele nenorociri proorocite de biserică şi despre sacrilegiile comise zilnic de liberali. Chinurile prin care trecuse pentru a rezista alintărilor acestei femei, Roma, reuşiseră într-adevăr să-i călească firea. Deşi în probleme de amănunt era foarte sigur pe sine, în problemele sufletului omenesc năzuia la o adâncă umilinţă, spre care n-ar fi privit, sub niciun chip, dacă n-ar fi existat acea călătorie pe ţărmul Cornwallului. Această călătorie o făcea acum în fiecare an.

Astfel arăta pe dinăuntru domnul Arabin, în momentul în care acceptase să vină la St. Ewold. Pe dinafară, el nu era un om deosebit. Era puţin mai înalt decât statura mijlocie, bine făcut şi foarte activ. Părul, cândva negru ca tăciunele, avea acum o nuanţă argintie, dar chipul nu îşi mărturisea anii. Am greşi, probabil, dacă am spune că era arătos, dar chipul său era totuşi plăcut. Pomeţii erau prea ridicaţi, iar fruntea era puţin prea masivă şi proeminentă, dar ochii, nasul şi gura erau perfecte. Ori de câte ori începea să vorbească, în ochi i se aprindea o sclipire care promitea fie patos, fie umor, şi această promisiune era încălcată foarte rar. Gura avea un contur blând care arăta că inteligenţa sa nu va ajunge la sarcasm şi că nu exista pic de răutate în replica sa.

Domnul Arabin era apreciat de femei, dar niciuna dintre ele nu-i acorda în mod special favorurile sale. Ca profesor la Oxford, problema căsătoriei nu se punea, şi cu greu s-ar crede că inima îi fusese vreodată rănită. Deşi aparţinea unei biserici ce nu pretindea preoţilor să fie celibatari, ajunsese să se considere ca făcând parte dintre acei clerici pentru care a fi burlac este o necesitate. Niciodată nu-şi căutase vreun post parohial, iar cariera sa la Oxford era absolut incompatibilă cu fericirea domestică a unei neveste

şi a copiilor. Pe atunci privea femeile cam la fel cum sunt privite şi de către preoţii romano-catolici. Îi făcea plăcere să aibă alături de el persoane drăguţe şi amuzante, dar femeile nu însemnau pentru el mai mult decât însemnau copiii. Le vorbea fără să se obosească prea mult, şi le asculta fără să se gândească, de fapt, că ar putea afla de la ele ceva ce i-ar schimba felul de a fi sau i-ar influenţa părerile.

Astfel era domnul Arabin, noul paroh de la St. Ewold, care va sta cu familia Grantly la Plumstead.

Domnul Arabin ajunsese la Plumstead cu o zi înaintea întâlnirii sale cu domnul Harding, cu Eleanor şi cu familia Grantly, întâlnire la care aceştia au discutat despre el înaintea sosirii celorlalţi oaspeţi. Griselda era surprinsă că putea să arate atât de tânăr; dar îi mărturisi înainte de culcare surioarei sale mai mici, Florinda, că totuşi nu vorbea ca un tânăr; şi la urmă ajunse, cu autoritatea pe care o au şaptesprezece ani faţă de şaisprezece, la concluzia că nu era câtuşi de puţin drăguţ, deşi ochii săi erau minunaţi. Ca de obicei, şaisprezece au fost de acord cu concluzia lui şaptesprezece şi au declarat că, într-adevăr, nu era drăguţ. Apoi au părăsit acest subiect pentru a discuta comparativ calităţile altor burlaci din tagma bisericească, de prin vecini, amândouă stabilind, fără a fi vorba de gelozie din partea vreuneia, că un oarecare reverend pe nume Augustus Green, era în multe privinţe cel mai demn de laudă dintre toţi. Acest domn avea, într-adevăr, mai multe calităţi de partea sa: primind un venit substanţial de la tatăl său, îşi permitea să-şi cheltuiască banii câştigaţi de pe urma îndeletnicirilor sale bisericeşti pe mănuşi violete şi cravate impecabile. Stabilind astfel că noul venit n-avea nicio calitate deosebită care ar fi putut să-i ameninţe locul domnului Green, cele două fete au adormit îmbrăţişate, mulţumite de ele însele şi de restul lumii.

Doamna Grantly ajunsese la aceeaşi părere despre preferatul soţului său, ca şi fetele sale, deşi pentru a-şi da seama de valoarea lui, ea nu a trebuit să-l compare cu domnul Green; într-adevăr, nu l-a comparat cu nimeni, dar i-a spus soţului său că, uneori, ceea ce în ochii unora e

lebădă, pentru alţii ar putea fi gâscă, insinuând astfel că, pentru ea, domnul Arabin nu reuşise încă să-şi dezvăluie calităţile de lebădă.

— Ei, Susan – îi zise arhidiaconul, destul de ofensat, auzind vorbindu-se cu atâta lipsă de respect despre prietenul său –, dacă tu îl consideri pe domnul Arabin o gâscă, să ştii că nu pot fi de acord cu puterea ta de discernământ.

— Gâscă! Nu, bineînţeles că nu-i gâscă. N-am nici cea mai mică îndoială că e un om foarte deştept. Dar, atunci când ai nevoie, ştii să fiţi lipsit de imaginaţie, arhidiacone, aşa încât nu se mai poate vorbi cu tine. Sunt convinsă că domnul Arabin este un om foarte capabil, la Oxford, şi că va fi un preot foarte bun la St. Ewold. Tot ce voiam să spun este că după o singură seară, cât am stat de vorbă cu el, nu pot să declar că e un model de perfecţiune. În primul rând, am impresia că e cam încrezut.

— Dintre toţi oamenii pe care îi cunosc îndeaproape, îi răspunse arhidiaconul, Arabin este, după părerea mea, cel mai puţin potrivit să fie considerat încrezut. Defectul său, mai degrabă, e că-i prea timid.

— Se poate, spuse doamna, numai că trebuie să mărturisesc că n-am observat aşa ceva în seara asta.

Nu s-a mai vorbit despre noul paroh. Dr. Grantly credea că nevasta sa îl vorbea de rău pe domnul Arabin numai pentru că îl elogiase el; iar doamna Grantly ştia că n-are rost să te cerţi când e vorba de un om despre care arhidiaconul apucase să-şi formeze o părere categorică.

De fapt. Amândoi aveau dreptate. Domnul Arabin era timid când se afla într-o vizită protocolară, la oameni nu îndeajuns de bine cunoscuţi; când era pus în situaţii îndelung pregătite de profesiunea lui sau când discuta despre lucruri pe care era dator să le prezinte cu vervă, domnul Arabin era, din obişnuinţă, foarte sigur pe sine. Nimeni n-ar fi fost mai puţin intimidat de privirile mulţimii din faţa sa, când se urca la tribuna de la Exeter Hall; pentru că asta era munca cerută de însăşi profesia sa; dar se ferea să-şi exprime o opinie clară în societate, astfel încât, de multe ori părea că îi considera pe cei de faţă nevrednici de talentul şi energia sa. Nu-i făcea plăcere să-şi impună un

punct de vedere, dacă nu era convins că locul era potrivit pentru aşa ceva; şi cum tocmai acele subiecte despre care lumea dorea să-l audă vorbind erau cele tratate de el cu fermitate (deşi, în general, ştia să evite capcanele întinse de cei ce voiau să-l asculte), i se întâmpla să fie judecat greşit, aşa cum fusese judecat de doamna Grantly.

Domnul Arabin stătea în faţa ferestrei deschise a camerei sale, bucurându-se de razele blânde ale lunii şi privind turnurile cenuşii ale bisericii care se înălţa lângă pământurile parohiale; nici nu-i trecea prin gând că ar îi putut să fie subiectul atâtor discuţii mai mult sau mai puţin amicale. Amintindu-ne de câte ori ni s-a întâmplat să discutăm despre caracterul altora, discuţia neavând loc adesea în termenii cei mai generoşi, pare ciudat cât de rar ne gândim că şi alţii ne pot vorbi de rău, şi cât de furioşi şi întristaţi suntem când ne ajung la ureche zvonuri că, într-adevăr, s-a întâmplat aşa! Nu cred că aş exagera prea tare dacă aş spune că, de fapt, cu toţii ne vorbim prietenii cei mai apropiaţi într-un fel în care ei nu ar dori să ne audă şi, cu toate acestea, ne aşteptăm din partea prietenilor noştri să vorbească de noi, în orice împrejurare, ca şi când ar fi orbit în faţa defectelor noastre, dar să vadă foarte clar orice umbră a vreunei virtuţi.

Nici nu-i trecea prin gând domnului Arabin că s-ar fi putut vorbi de el. I se părea că, în comparaţie cu gazda sa, era o persoană atât de neînsemnată, încât nici măcar n-ar fi meritat să se gândească sau să vorbească cineva despre el. Era absolut singur pe lume, nu avea niciun fel de relaţii de familie, acele relaţii tipice care nu sunt posibile decât între soţ şi soţie, părinţi şi copii sau între fraţi şi surori. De multe ori îşi pusese problema nevoii unor astfel de relaţii în viaţă, pentru ca omul să se poată considera fericit, şi de obicei îşi răspunsese că fericirea în această lume nu este o necesitate. În această privinţă se minţea pe sine sau, mai degrabă, încerca. El, ca şi alţii, tânjea după bucuriile a tot ceea ce i se părea că ar fi plăcut şi, deşi încerca cu un stoicism modern să se convingă că fericirea şi tristeţea ar trebui să fie considerate aici, pe pământ, ca fiind nesemnificative, aceste chestiuni, totuşi, nu erau lipsite de însemnătate pentru el. Se săturase de apartamentul de la

Oxford şi de viaţa în colegiu. Privea la nevestele şi la copiii prietenilor săi cu oarecare invidie; aproape că râvnea la salonul tihnit, ale cărui ferestre se deschid spre pajişti şi spre straturi de flori, la liniştea unei case confortabile şi, mai mult decât orice, la atmosfera căminului care le îngloba pe toate acestea.

Se va spune că nu va fi niciun moment mai prielnic năzuinţelor sale de a avea o casă, în mijlocul pajiştilor şi grădinilor, o casă binecuvântată de o soţie. E adevărat că exista o diferenţă între belşugul din Plumstead şi resursele modeste din St. Ewold; dar în mod sigur, domnul Arabin nu era omul care să ofteze după bogăţii! Dintre toţi, ar fi declarat în unanimitate prietenii săi, el ar fi fost ultimul în stare să facă aşa ceva. Dar cât de puţin ne cunosc de fapt prietenii noştri! în perioada sa de renunţare stoică la fericirea din această lume, se lepădase de orice dorinţă vulgară de a avea avere. Se declara indiferent faţă de orice promovare, aşa incit cei care îi admirau cel mai mult virtuţile şi ar fi fost cei mai în măsură să le acorde răsplata cuvenită, l-au crezut pe cuvânt. Iar acum, ca să spunem lucrurilor pe nume, se simţea dezamăgit – dezamăgit nu de alţii, ci de sine însuşi. Visele sale din tinereţe trecuseră; şi acum, la patruzeci de ani, băgă de seamă că nu se simte în stare să-şi îndeplinească obligaţiile în spiritul unui adevărat apostol. Greşise faţă de sine şi nu-şi dădu seama de greşeală decât după ce nu mai exista scăpare. Declarase că nu-i pasă de mitre episcopale şi de reşedinţe parohiale, de traiul pe picior mare sau de donaţii bogate, iar acum trebuia să-şi mărturisească sieşi că tânjea după bunurile altora pe care, din mândrie, îi privise până atunci de sus.

De fapt, el nu îşi dorise vreodată avere, în sensul vulgar al cuvântului; nu visase niciodată să se bucure de bogăţii, ci de partea sa de fericire lumească pe care i-ar fi adus-o o soţie, copiii şi un cămin al său, pentru că – îşi dădea seama acuma – ar fi meritat şi el să aibă această părticică obişnuită de confort la care îndrăznise să renunţe, considerând-o de prisos pentru el.

Ştia că talentele, situaţia şi prietenii săi l-ar fi ajutat cu siguranţă să se ridice, dacă şi-ar fi pus în gând s-o facă. În loc de asta, însă, şi-a impus să accepte un trai cu 300 de

lire pe an, dacă ar fi renunţat la postul său de la Oxford. Aceasta era, la patruzeci de ani, răsplata lumească a muncii sale, pe care lumea o considera încununată de succese. Lumea, de asemenea, credea că domnul Arabin era, din punctul său de vedere, plătit suficient. Vai! vai! lumea greşea; şi domnul Arabin ajunsese la aceeaşi concluzie.

Şi aici îl rog pe cititor să nu-l judece cu prea multă asprime pe acest om. Nu este oare situaţia în care ajunsese el rezultatul natural al eforturilor făcute pentru atingerea acelor stări care sunt atât de departe de condiţia omului? Nu este oare stoicismul modern tot atât de groaznic pentru firea omului, pe cât era şi stocismul din antichitate? Filosofia lui Zenon era întemeiată pe nişte legi adevărate şi totuşi greşit înţelese, deci şi greşit aplicate. Acelaşi lucru se întâmplă şi cu stoicii noştri care ne învaţă că nu merită să fie căutate belşugul şi confortul lumesc şi fericirea pe pământ. Vai de doctrina ce nu-şi poate găsi discipoli credincioşi şi dascăli adevăraţi!

Cazul domnului Arabin era cu atât mai neobişnuit cu cât el aparţinea unei ramuri a bisericii anglicane care aproba pe faţă răsplata lumească a clericilor săi şi, în general, avea de-a face cu oameni obişnuiţi cu nişte câştiguri însemnate. El însă ajunsese la o asemenea înţelegere a lucrurilor, încât acestor fapte li se datorase, în tinereţe, o stare sufletească neobişnuită pentru el. S-ar fi mulţumit să fie un înalt prelat dacă ar fi obţinut aceasta pe baza propriilor sale principii şi ar fi reuşit să găsească o cale diferită de cea de până atunci. Era gata să fie partizan al unor idei, atâta timp cât i s-ar fi acordat libertate de acţiune şi de gândire. Superiorii săi fuseseră indulgenţi şi, de la un timp, începuse să le dea lor dreptate şi să considere că el greşise; dar această constatare a avut loc prea târziu ca să-i mai fie de folos. Descoperi, când descoperirea nu mai avea importanţă că, într-adevăr, ar fi meritat să muncească şi el pentru obişnuitele recompense ce se împart pentru munca de pe această lume, să aibă şi el o nevastă şi copii şi o trăsură în care să-şi plimbe familia, să aibă o sufragerie agreabilă unde să soarbă cu prietenii din vinul său, să dobândească dreptul de a se plimba pe strada principală a orăşelului său

de provincie, ştiind că orice negustor l-ar primi cu dragă inimă. Alţi oameni ajunseseră la asemenea concluzii la începutul vieţii, încât se trudiseră până acum da să-şi împlinească visele.. El trăsese concluziile când era prea târziu ca să-i mai fie de folos.

S-a spus că domnul Arabin era un om spiritual, dar s-ar putea crede că o fire cum era aceea descrisă până acum ar trebui să fie în discordanţă cu umorul. Dar, fără îndoială, nu poate fi vorba de aşa ceva. Inteligenţa e carcasa omului, şi are de-a face cu gândurile şi sentimentele profunde tot atât cât au şi brocarturile bogate ale preotului din altar cu ascetismul anahoretului pe care ele îl învăluie, anahoretul cu carnea torturată de pânza ele sac, cu trupul biciuit de nuiele. Nu se bucură oare acesta mai mult decât oricine când e înveşmântat în straiele sale bogate? N-o să fie oare o adevărată hrană pentru mândria sa ideea că pe dinăuntru geme, iar pe dinafară e strălucitor? Aşa se întâmplă cu eforturile mentale ale oamenilor. Ceea ce se arată lumii zilnic de multe ori, e tocmai opusul lucrărilor lăuntrice ale spiritului,

În salonul arhidiaconului, domnul Arabin strălucise cu obişnuita sa sclipire neafectată, dar când ajunse în dormitorul lui, se aşeză foarte trist în dreptul ferestrei deschise, dojenindu-se că nu are nici soţie, nici copii, că nu are niciun petec de iarbă cosită scurt pe care să-şi culce trupul, nicio măsuţă încărcată cu mâncăruri aburinde şi înmiresmate, că amploiaţii băncii nu se înclină dinaintea lui, că nu are o casă parohială arătoasă. Misiunea apostolică, îndelung adăstată fugise de el, iar acuma era un biet preot la St. Ewold care prinsese gustul podoabelor episcopale. Cu siguranţă, greşise pentru că nu fusese în stare să facă alegerea la timp.

PAROHIA ST. EWOLD

Când domnul Harding şi doamna Bold au ajuns a doua zi de dimineaţă la casa parohială, arhidiaconul împreună cu prietenul său se aflau deja la St. Ewold. S-au dus acolo pentru a-i da prilejul noului paroh să-şi cunoască biserica şi pentru a-i face cunoştinţă cu proprietarul domeniului, şi nu era de presupus că se vor întoarce înainte de cină. Domnul Harding hoinări prin împrejurimi de unul singur, plimbându-se pe pajiştea din jurul bisericii, aşa cum îi era obiceiul de câte ori venea la Plumstead; în acest timp, cele două surori începură să vorbească despre Barchester.

Nu obişnuiau să-şi facă prea multe confidenţe, aşa cum îşi fac îndeobşte surorile. Doamna Grantly era cu zece ani mai în vârstă decât Eleanor şi se măritase pe când Eleanor era încă un copil. Astfel încât, ele nu-şi şoptiseră niciodată la ureche speranţele sau iubirile lor; iar acum, când una era soţie, iar cealaltă văduvă, era şi mai puţin probabil că vor începe să-şi destăinuie secretele. Trăiau mult prea departe una de alta pentru a putea ajunge vreodată la acele relaţii în care destăinuirile să devină o necesitate; iar pe de altă parte, ceea ce e atât de uşor la optsprezece ani, este adesea foarte greu la douăzeci şi opt. Doamna Grantly îşi dădea seama de asta şi nu aştepta prea mult de la discuţia lor; totuşi, dorea cu orice preţ s-o întrebe dacă într-adevăr îi plăcea domnul Slope.

N-a fost deloc greu să aducă vorba despre domnul Slope. Acest domn devenise atât de celebru în Barchester, avea atât de mult de-a face cu toate feţele bisericeşti din oraş şi, mai ales, ocupa un loc atât de important în treburile domnului Harding, încât ar fi fost nefiresc dacă fiicele domnului Harding n-ar fi discutat despre el. De cum i-a pomenit numele, doamna Grantly a şi început să-l

vorbească de rău, lucru pe care-l făcu din toată inima; pe când doamna Bold se dovedise aproape la fel de dornică să-i ia apărarea. Nu-i plăcea câtuşi de puţin acest om, ar fi fost cât se poate de fericită dacă ar fi aflat vreodată că pleacă din oraş şi că nu-l va mai vedea niciodată, îi era chiar foarte frică de el, şi totuşi mereu se surprindea luându-i apărarea. Aversiunea oamenilor, a naturii faţă de el i se părea o nedreptate şi o convingeau de această necesitate şi, până la urmă, îi lua apărarea domnului Slope; îi devenise aproape un obicei.

De la domnul Slope, discuţia a ajuns la familia Stanhope, şi doamna Grantly asculta cu oarecare interes pe Eleanor descriindu-i pe cei din familie, când află că şi domnul Slope fusese de faţă.

— Cum! întrebă soţia arhidiaconului; a fost şi domnul Slope acolo?!

Eleanor răspunse că da, într-adevăr, a fost

— Vai, Eleanor, cred că te admiră foarte mult! S-ar părea că te urmăreşte peste tot...

Nici măcar aceste cuvinte nu au reuşii s-o trezească la realitate pe Eleanor. Ea zâmbi şi spuse că are impresia că domnul Slope îşi găsise şi alte preocupări în casa Stanhope. Şi, cu astea, s-au despărţit. Doamna Grantly era convinsă că, oricât de odioasă i s-ar fi părut, căsătoria dintre cei doi era inevitabilă; la rândul ei, doamna Bold era convinsă că bietul capelan, deşi era atât de antipatizat, nu făcea nimănui vreun rău, ci era mai curând o victimă.

Desigur, arhidiaconul auzi înainte de cină că Eleanor rămăsese cu o zi înainte la Barchester, în speranţa că-l va întâlni pe domnul Slope şi că, într-adevăr, îl întâlnise. Îşi aminti cum ea declarase categoric că nu vor mai fi alţi invitaţi la familia Stanhope, şi nu ezită să o acuze de făţărnicie. Şi mai mult, faptul sau, mai degrabă, presupunerea că ea minte când e vorba de asemenea chestiuni, o acuza şi mai tare de crima de a-i fi îngăduit domnului Slope să-i facă curte.

— Mi-e teamă că e prea târziu pentru a mai putea face ceva, spuse arhidiaconul. Recunosc că sunt destul de surprins. Niciodată n-am fost de acord cu gustul surorii tale în materie de bărbaţi; şi totuşi, n-aş fi crezut-o în stare să...

în!

— Şi atât de curând... îl completă doamna Grantly, care se gândea probabil mai mult la neruşinarea surorii sale de-a avea un iubit, atâta timp cât mai era încă în doliu, decât la prostul ei gust în alegerea unui iubit în persoana domnului Slope.

— Ei, draga mea, îmi pare rău că va trebui să fiu aspru sau să fac ceva care l-ar deranja pe tatăl tău; dar, categoric, nici omul acesta, nici soţia lui nu-mi vor păşi pragul.

Doamna Grantly oftă şi încercă să se liniştească pe sine şi pe soţul său, replicând că faptul nu era încă împlinit, Acum, că Eleanor era la Plumstead, se puteau încerca multe pentru a o vindeca de această pasiune fatală. Biata Eleanor!

Seara a trecut fără să se întâmple ceva deosebit. Domnul Arabin a discutat cu arhidiaconul despre parohia St. Ewold, iar doamna Grantly şi cu domnul Harding, care cunoşteau oamenii din parohie, au intrat şi ei în discuţie. Şi Eleanor îi cunoştea, dar nu interveni prea mult. Domnul Arabin n-o prea băga în seamă, iar ea nu era, în acel moment, în dispoziţia de a-i privi cu ochi prea buni pe preferaţii cumnatului său. Primul ei gând, când s-a retras în dormitorul său, a fost că masa de la familia Stanhope fusese mult mai plăcută decât cea din casa parohială. A început să gândească că se cam săturase ele clerici, de viaţa lor monotonă şi plicticoasă şi că, la urma urmei, oamenii din restul lumii, care trăiseră în Italia sau la Londra, n-ar trebui consideraţi în mod obligatoriu nişte indivizi cumpliţi şi înfiorători. Ea îi considera pe cei din familia Stanhope ca pe nişte zăpăciţi, nechibzuiţi şi oarecum extravaganţi, dar nu găsise nimic rău în felul lor de a fi, şi chiar i se păruse că ştiu să-şi facă din casă un loc unde se poate trăi plăcut, îi părea cumplit de rău că arhidiaconul nu avea şi el puţin din acel *savoir vivre.* Domnul Arabin, aşa cum am mai menţionat, hu o băgase prea mult în seamă; şi totuşi, nu adormi fără a-şi da seama că se aflase în prezenţa unei femei foarte drăguţe; şi, aşa cum se întâmplă cu majoritatea burlacilor şi cu unii bărbaţi însuraţi, se gândea cu o mai mare plăcere la şederea lui de o lună

întreagă la Plumstead, atunci când descoperise că va fi acolo şi o tânără doamnă.

Seara, înainte de a se despărţi, s-a hotărât ca a doua zi să plece cu toţii, să vadă mai de-aproape parohia St. Ewold. Cei trei bărbaţi urmau să discute despre reparaţiile ce ar putea fi făcute în parohie, în timp ce doamnele vor fi de mare ajutor dând sfaturi privind îmbunătăţirile necesare într-o casă de burlac. Aşa cum se convenise, imediat după micul dejun, trăsura a fost trasă în faţa uşii. Înăuntru nu era loc decât pentru patru persoane, aşa că arhidiaconul s-a urcat pe capră. Eleanor s-a trezit faţă-n faţă cu domnul Arabin, fiind astfel obligată să înceapă o conversaţie cu el. Au ajuns foarte repede la o discuţie plăcută; şi dacă ea s-ar fi gândit, şi-ar fi dat seama că, în ciuda veşmântului său negru, domnul Arabin s-ar fi potrivit destul de bine cu familia Stanhope.

Acum, că arhidiaconul nu era cu ei, puteau cu toţii să vorbească vrute şi nevrute. Domnul Harding începu prin a le povesti cu cea mai desăvârşită inocenţă, o veche legendă despre noua parohie a domnul Arabin. Exista pe vremuri, spunea el, o preoteasă faimoasă la St. Ewold, renumită în toată ţara pentru puterea ei de a tămădui orice fel de boală. Avea, aşa cum aveau de fapt toate preotesele, o fântână care mai există şi în zilele noastre şi care era considerată de mulţi oameni ca fiind tot atât de sacră ca şi pământul din curtea bisericii. Domnul Arabin a declarat că nu va privi câtuşi de puţin astfel de poveşti ale enoriaşilor săi ca fiind ortodoxe. Doamna Grantly răspunse că nu e deloc de acord cu această părere şi că treburile unei parohii nu stau aşa cum trebuie, dacă pe lângă preot nu există şi o preoteasă.

— Cel mai bine, conchise ea, e ca îndatoririle să fie împărţite.

— Presupun, tăticule – interveni Eleanor – că, pe vremuri, preoteasa era cea care avea de fapt cea mai mare putere. Domnul Arabin crede, probabil, că tot aşa s-ar întâmpla şi în zilele noastre, dacă o asemenea doamnă ar fi acceptată în parohie.

— În orice caz, cred – răspunse el – că ar fi mai bine să nu ne asumăm acest risc. Nicio mândrie sacerdotală n-a

depăşit-o vreodată pe cea a nevestelor de preoţi. Aş putea struni un diacon foarte supus, dar în mod sigur o diaconească ar face ce-ar vrea cu mine.

— Sunt destule exemple de accidente de felul ăsta, spuse doamna Grantly. Se vorbeşte că ar exista o asemenea preoteasă la Barchester, şi că e foarte autoritară în toate chestiunile care se referă la altar. Poate că teama de o astfel de soartă stă chiar în faţa ochilor dumneavoastră.

După ce li se alătură şi arhidiaconul, pe aleea de pietriş din faţa casei parohiale, discuţia lor se întoarse la o gravitate plicticoasă. Şi aceasta nu pentru că arhidiaconul Grantly ar fi fost un om plicticos, dar umorul său era cam greoi, iar ironiile lui, când erau ironii, nu prea erau sesizate de cei din jur. De această dată, începu să ţină discursuri despre acoperişurile şi pereţii care aveau răni grave şi declară că aveau mare nevoie de o intervenţie chirurgicală. Nu rămase nicio palmă de zid pe care să n-o fi ciocănit, nicio bucăţică de horn pe care să n-o fi cercetat cu atenţie; toate ţevile de apă, rezervoarele şi canalele de scurgere au fos supuse unei investigaţii amănunţite şi chiar a binevoit, de dragul prietenului său, să găurească cu un sfredel diverse scânduri din duşumea.

Domnul Arabin l-a însoţit prin toate încăperile, căznindu-se să pară familiarizat cu problemele gospodăreşti, iar ceilalţi trei i-au urmat. Doamna Grantly le-a demonstrat că nu fusese degeaba preoteasa unei parohii timp de douăzeci de ani, şi se apucă să controleze clopoţeii şi ferestrele într-un mod foarte profesional.

— În orice caz, veţi avea o privelişte foarte frumoasă, dacă veţi instala aici biroul, spuse Eleanor.

Stătea în faţa unei ferestre zăbrelite de la etaj, de unde, într-adevăr, vederea era minunată. Din acest punct din spatele casei, nimic nu împiedica privirea să lunece până la impunătoarea masă cenuşie a catedralei, peste bucata de pământ presărată cu copaci. În prim-plan curgea un pârâu a cărui apă ocolea oraşul; şi chiar în dreapta catedralei, acoperişurile ascuţite şi coşurile azilului Hiram se iveau de după ulmii care îl înconjurau.

— Da, răspunse domnul Arabin, apropiindu-se de ea; voi

avea o privelişte foarte frumoasă şi completă a adversarilor mei. O să mă aşez în faţa acestui oraş ostil şi o să trag în ei de la o distanţă admirabilă. Cu puţin noroc, o să nimeresc o lovitură şi în azil, dacă o să se întâmple să cadă în mâinile inamicului; iar palatul este exact pe linia mea de ochire.

— N-am mai văzut oameni ca dumneavoastră, clericii, vise Eleanor; întotdeauna sunteţi numai cu gândul la luptele dintre dumneavoastră.

— Când ne luptăm, când ne susţinem unul pe altul. Din păcate, nu putem să facem una fără cealaltă. Dar nu suntem noi oare aici pentru a ne certa? Nu este această biserică a noastră o biserică combativă? Ce poate fi munca ista a noastră decât luptă, şi încă luptă înverşunată, dacă vrem să ne facem datoria, într-adevăr, cum trebuie?

— Dar nu lupte între dumneavoastră!

— Tot ce se poate. Acelaşi reproş pe care mi-l faceţi dumneavoastră, pentru că m-aş lupta cu un alt cleric din biserica noastră, mi l-ar putea face şi un mahomedan, dacă m-aş lupta cu erorile unui preot romano-catolic. Şi totuşi, nu cred că veţi fi de acord să-mi spuneţi că greşesc când mă lupt cu unul ca el. Şi un păgân, cu nenumăraţii săi zei, va crede că e tot atât de ciudat ca mahomedanul şi creştinul să nu se înţeleagă.

— Of, dar vă luptaţi cu atâta patimă pentru nişte fleacuri!

— Luptele pentru „fleacuri”, replică el, sunt întotdeauna duse cu patimă, mai ales între vecini. Când problemele sunt grave şi duşmanii nu se cunosc, luptele se desfăşoară cu politeţe. Există oare vrăjmaşi mai înverşunaţi ca fraţii?

— Dar nu credeţi că astfel de controverse pot să aducă necazuri bisericii?

— Necazurile ar fi şi mai mari, dacă n-ar exista aceste controverse. Într-un singur fel am putea să le evităm; recunoscând un conducător comun al întregii noastre biserici, al cărui cuvânt asupra oricărui punct al doctrinei să fie lege. O astfel de soluţie e foarte atrăgătoare. Are calităţi care o fac practic irezistibilă pentru mulţi şi, trebuie să recunosc, aproape perfectă din punctul meu de vedere.

— Vă referiţi acum la biserica Romei? întrebă Eleanor.

— Nu, nu neapărat la biserica Romei, ci la o biserică, la *un* conducător. Dacă ar fi vrut Dumnezeu să ne

binecuvânteze cu o asemenea biserică, drumul nostru ar fi fost mult mai uşor. Dar s-a socotit că drumurile uşoare n-ar fi bune pentru noi. Se opri şi tăcu un timp, gândindu-se la acele clipe în care fusese atât de aproape de a-şi jertfi tot ce avea – capacitatea de a raţiona şi întruchiparea libertăţii sale şi izvorul limpede al minţii, esenţa sa însăşi – pentru aflarea unui drum în care n-ar fi fost nevoie de luptă; apoi continuă: Ceea ce spuneţi este, în parte, adevărat; neînţelegerile noastre ne aduc adesea tot felul de necazuri. Restul lumii – deşi ne dezvăluie pe zi ce trece alte neajunsuri şi nu ne lasă o clipă să uităm că, deşi suntem feţe bisericeşti, nu suntem cu nimic mai presus de oamenii de rând – totuşi, se aşteaptă din partea noastră să ne îndeplinim îndatoririle cu o perfecţiune de zei. Nu semănăm câtuşi de puţin cu zeii: semănăm între noi tot atât de puţin cum seamănă şi oamenii obişnuiţi între ei – triumfăm unul asupra celuilalt cu aceeaşi slăbiciune omenească –, lăsăm controversele asupra problemelor divine să dea naştere la antipatii şi duşmănii foarte puţin divine. Acesta e adevărul. Dar cu ce-aţi dori să le înlocuim pe toate? Nu există pe pământ conducători de biserică infailibili. Visul nostru, credinţa într-un om, le-au mai avut şi alţii şi vedem rezultatul în Italia şi în Spania. Să presupunem că nici nu există şi nici n-au existat vreodată ciondăneli în cadrul bisericii papei. O asemenea presupunere ar fi total neadevărată; dar să presupunem că n-ar fi, şi să ne gândim care dintre cele două biserici a produs un scandal mai mare.

Avea domnul Arabin o seriozitate calmă care o surprindea pe Eleanor în momentele când. Pe de o parte el era de acord şi, pe de alta, se apăra de acuzaţiile ce-i erau aduse. Fusese obişnuită toată viaţa să asculte discuţii pe teme ecleziastice; dar rareori problemele dezbătute au impresionat-o în vreun fel, încât nu se întâmplase niciodată să-i rămână vreo părere cât de cât ireverenţioasă faţă de aceste subiecte. Întotdeauna observase în ideile pe care le auzise o oarecare influenţă a dorinţei omeneşti de bani sau de putere; nu simţise niciodată vreo patimă pentru adevăr; nu simţise vreo năzuinţă către puritate spirituală. Întotdeauna cei din jurul ei considerau de la sine înţeles că

aveau dreptate, că nu există nicio posibilitate de dubiu, că acea trudă chinuitoare a unui preot de a-şi defini obligaţiile sale de cleric era deja împlinită, în totalitate; şi că tot ce îi rămânea unui adevărat luptător era să-şi apere ideile gata formate faţă de oricine n-ar fi fost de acord cu ele. Ce-i drept, tatăl ei era o excepţie de la această regulă, însă el se împotrivea atât de net militantismului de orice fel, încât aparţinea, în mintea ei, unei categorii aparte. Niciodată Eleanor nu căutase să-şi dea seama dacă acest mod general de abordare era sau nu greşit; dar întreaga problemă ajunsese în sinea ei să o enerveze, fără să-şi dea seama de ce. Iar acum descoperi, cu oarecare plăcută emoţie, că acest nou-venit vorbea într-un fel foarte diferit, în comparaţie cu ceea ce era obişnuită să audă.

— E atât de uşor să judeci, îşi reluă el firul gândurilor; nu cunosc meserie mai plăcută decât cea de ziarist sau de membru notabil al partidului de opoziţie – să te dezlănţui cu acuzaţii la adresa celor de la putere; să dezvălui partea proastă a tot ceea ce face; să cauţi nod în papură; să fii indignat, sarcastic, zeflemitor, moralist sau dispreţuitor; să nenoroceşti cu câte-o laudă care nu-i la locul ei, sau să distrugi de-a dreptul cu o calomnie! Ce poate fi mai uşor decât acestea, atunci când cel care critică nu răspunde de nimic? Mă acuzaţi pentru ce fac; dar puneţi-vă în locul meu şi încercaţi să faceţi altfel, să vedem atunci dacă n-aş putea şi eu să vă acuz.

— Vai, domnule Arabin, dar eu nu vă acuz!

— Scuzaţi-mă, dar să ştiţi că mă acuzaţi, doamnă Bold – dumneavoastră, ca persoană care aparţine restului lumii, faceţi parte acum din opoziţie; în momentul de faţă, dumneavoastră vă scrieţi articolul de fond şi o faceţi cu pricepere şi asprime – „Lasă câinii să latre!”; aţi începe cu acest motto elegant: „dar dacă vrem să avem o biserică, în numele lui Dumnezeu, să-i obligăm pe preoţii care o conduc să-şi ia mâinile unul din grumazul celuilalt. Avocaţii pot trăi fără să se ponegrească unul pe altul; doctorii nu ajung la dueluri. De ce se întâmplă ca doar preoţii să ajungă la asemenea forme de neînţelegere între ei?”. Şi aşa mai departe, continuaţi să dezvăluiţi certurile noastre atât de lipsite de evlavie, înclinaţiile noastre spre dogme şi

neînţelegerile noastre scandaloase. Aceasta nu vă va împiedica însă sa scrieţi în următoarea săptămână un alt articol în care noi, sau o parte dintre noi, vom fi batjocoriţi cu o necruţătoare indiferenţă în legătură cu asemenea chestiuni care ţin de vocaţia noastră. Nu veţi fi dumneavoastră obligată să rezolvaţi discrepanţele; cititorii dumneavoastră nu vă vor întreba niciodată de ce bietul pastor trebuie să alerge de colo până colo, tot timpul, şi totuşi nu i se întâmplă să vină în contact cu oameni care să nu gândească aproape la fel ca el. Dumneavoastră, când condamnaţi un anumit tratat sau un anumit decret, nu veţi fi trasă ia răspundere pentru lipsurile mai grave ale vreunei alte soluţii. E atât de lesne să condamni şi atât de plăcut în acelaşi timp; căci orice cititor savurează mai degrabă critica, decât lauda.

Eleanor, deşi nu reuşise să-i sesizeze decât pe jumătate ironia blândă, a înţeles totuşi sensul cuvintelor sale.

— Ştiu că ar trebui să-mi cer iertare pentru că am îndrăznit să vă critic, spuse ea; dar mă gândeam.cu amărăciune la duşmăniile care s-au iscat în jurul nostru în Barchester, şi din această cauză am vorbit mai liber decât s-ar fi cuvenit.

— Pe pământ pace. Iar între oameni bună învoire sunt, ca şi raiul, făgăduieli pentru viitorul omenirii; spuse el, mai degrabă răspunzându-şi lui decât ei; când această prorocire se va realiza, nu va mai fi nevoie de preoţi.

În acest moment au fost întrerupţi de arhidiacon, a cărui voce se auzi din pivniţă chemându-l pe paroh:

— Arabin, Arabin! şi întorcându-se spre soţia lui, care se vede că era alături de el: unde s-o fi dus? Pivniţa asta este de-a dreptul jalnică! Ar fi curată crimă să ţii o sticlă de vin aici, până când nu s-ar repara cum trebuie tavanul şi duşumeaua. Nu-mi dau seama cum Dumnezeu o scotea la capăt bătrânul Goodenough. Dar, la drept vorbind, Goodenough nici n-a avut vreodată un pahar de vin ca lumea.

— Ce e, arhidiacone? întrebă parohul, coborând în grabă pe scări şi lăsând-o pe Eleanor copleşită de gânduri.

— În pivniţa asta trebuie reparate tavanul, zidurile şi duşumeaua, repetă arhidiaconul. Ţine minte ce-ţi spun, şi

nu te lăsa influenţat de arhitect, dacă o să-ţi spună că merge; cei mai mulţi mi se pricep la vinuri. Locul ăsta, aşa cum e acum, ar fi umed şi rece iarna şi înăbuşitor şi cald în timpul verii. N-aş da nici două parale pe cel mai bun vin, dacă ar sta aici câţiva ani.

Domnul Arabin a fost de acord şi a promis că pivniţa va fi reconstruită după indicaţiile arhidiaconului.

— Şi uită-te aici. Arabin: ai mai văzut tu o asemenea arătare de plită?

— Într-adevăr, plita e groaznică, observă doamna Grantly; sunt sigură că preoteasa nu va fi de acord cu aşa ceva, când va veni aici să-şi îndeplinească îndatoririle. Zău, domnule Arabin, nicio preoteasă obişnuită cu o fântână minunată, cum e cea de sus. N-ar suporta o asemenea plită.

— Dacă se va întâmpla totuşi să Fie o preoteasă aici, la St. Ewold, doamnă Grantly, ar fi bine s-o lăsăm cu fântâna ei şi să nu-i stârnim mânia divină cu vreo imperfecţiune care s-ar ivi datorată sărăciei noastre omeneşti. Totuşi, recunosc că apreciez o cină cu adevărat bine gătită, încât plita o să fie fără îndoială înlocuită.

Între timp, arhidiaconul urcase din nou şi se afla în sufragerie.

— Arabin! zise el cu aceeaşi voce puternică, limpede şi pe acelaşi ton impunător, atât de caracteristic lui; trebuie să modifici cu orice preţ sufrageria asta, adică pur şi simplu să o reclădeşti pe de-a-ntregul; uită-te de-abia are şaisprezece pe cincisprezece picioare; ai mai auzit vreodată de o sufragerie de asemenea dimensiuni? Şi arhidiaconul începu să măsoare camera cu paşii, în lung şi-n lat, cu un mers grav, de parcă chiar şi în această îndeletnicire ar fi fost nevoie de o oarecare demnitate ecleziastică. De-abia are şaisprezece; am putea spune că e pătrată.

— Ar merge o masă rotundă aici, propuse domnul Harding.

Arhidiaconul avea însă, destul de ciudat, o părere cu totul neortodoxă despre mesele rotunde. Dintotdeauna fusese obişnuit cu o masă solidă, cu o lungime considerabilă, extinzându-se în funcţie de numărul oaspeţilor, înnegrită de-atâta lustruit, şi aproape tot atât de Strălucitoare ca o

oglindă. Dar mesele rotunde se fac din stejar şi, când sunt noi, nu capătă încă acea nuanţă atât de plăcută lui. Pentru el, aceste mese erau legate de ceea ce s-ar fi spus că este „neplăcutul obicei de a pune o pânză pe masă, ca şi cum le-ai atrage atenţia oamenilor să nu stea prea mult”. În ochii lui. Această masă rotundă aducea a parvenire şi a vulgaritate. Presupunea că sunt folosite mai ales de eretici şi de negustorii de postav, sau de unii scriitori mai exaltaţi, cunoscuţi mai degrabă pentru zeflemeaua lor, decât pentru rafinament. Şi era puţin indignat că un asemenea obiect ar putea fi adus în eparhia sa chiar de către un protejat al său, şi mai ales la încurajările socrului său.

— O masă rotundă de sufragerie, spuse el cu un oarecare tremur de enervare în glas, este cea mai îngrozitoare piesă de mobilier care a fost inventat vreodată. Sper ca Arabin să aibă destul gust, ca să nu admită un asemenea monstru în casa lui.

Bietul domn Harding se simţi de-a dreptul umilit şi. Bineînţeles, că nu a îndrăznit să mai spună ceva; dar domnul Arabin, care căzuse de acord cu toate chestiunile mărunte ale pivniţei şi plitei, se simţi obligat să se opună modificărilor care ar fi putut să ajungă prea costisitoare pentru punga lui.

— Dar mi se pare, arhidiacone, că n-aş putea să lungesc camera fără să dărâm zidul, şi dacă l-aş dărâma, ar trebui să-l ridic apoi din nou; apoi, dacă elimin bolta de pe această parte, va trebui să fac la fel şi în partea cealaltă, iar dacă aş face aceasta la parter, va trebui să continui şi la etaj. Aşa încât voi fi obligat să schimb tot frontonul casei, ceea ce va costa, îmi închipui, câteva sute de lire. Comisia ecleziastică, sunt sigur, n-o să-mi vină în ajutor când o să audă că problema mea este că am o sufragerie de numai şaisprezece picioare.

Arhidiaconul începu să-l lămurească că nimic n-ar fi mai simplu, decât să adauge şase picioare la sufragerie, lăsând neatinse celelalte părţi ale casei. Asemenea elemente nesimetrice, continuă el, sunt chiar plăcute în casele de ţară, şi se oferi să plătească din buzunar pentru întreaga modificare, dacă ar costa mai mult de patruzeci de lire. Domnul Arabin însă nu a putut fi convins şi, deşi

arhidiaconul a protestat şi s-a enervat, el nu s-a lăsat.

Patruzeci de lire însemnau destul de mult pentru el, iar prietenii săi vor binevoi totuşi să vină chiar şi în asemenea împrejurări, vor fi obligaţi să suporte cu stoicism inconvenienţa unei sufragerii pătrate. Era gata însă să cadă la o înţelegere, declarând că nu ar avea nici cea mai mică intenţie de a-şi pune o masă rotundă în sufragerie.

— Şi dacă preoteasa ar insista să măriţi camerele? întrebă doamna Grantly.

— În acest caz, preoteasa va trebui să se ocupe ea însăşi de toată problema, doamnă Grantly.

— Sunt convinsă că va fi în stare să o facă şi pe asta, răspunse doamna; pentru această treabă şi pentru multe altele, tot atât de minunate, sunt convinsă că preoteasa de la St. Ewold, când va veni, nu va veni cu mâna goală...

Domnul Arabin însă, nu păru dispus să se angajeze în discuţii speculative, într-o asemenea împrejurare, încât, până la urmă, orice modificare mai costisitoare a casei, care n-ar fi putut fi rezolvată foarte uşor, fie din banii comisiei ecleziastice, fie din terenurile lăsate de fostul locatar, a fost cu desăvârşire interzisă. Cu această excepţie importantă, arhidiaconul a dat ordine, sugestii şi le-a dus pe toate la îndeplinire într-o manieră care i-a fost cu desăvârşire pe plac. Cineva dotat cu spirit de observaţie, dacă ar fi existat o asemenea persoană de faţă, şi-ar fi dat seama că soţia lui fusese tot atât de utilă în aceste pregătiri, ca şi el. Nimeni nu cunoştea mai bine amănuntele care fac confortabilă o casă, ca doamna Grantly. Nu i se păru normal să pretindă o parte din gloria soţului ei.

Îndeplinindu-şi treburile cu repeziciune, şi totuşi riguros, grupul se întoarse la Plumstead, pe deplin satisfăcut de această expediţie.

FAMILIA THORNE DE LA ULLATHORNE

În duminica următoare domnul Arabin urma să-şi ţină prima predică în noua sa biserică. Se căzuse de acord ca arhidiaconul să meargă şi el să-l ajute la pupitru, în timp ce domnul Harding urma să preia atribuţiile arhidiaconului la biserica Plumstead,

Doamna Grantly avea grijile ei cu şcoala şi cu gătitul, şi pretinse că nu-i mai rămâne timp pentru altceva; în schimb, doamna Bold urma să-i însoţească. De asemenea, se hotărâseră să ia cu toţii masa în casa proprietarului domeniului, şi să se întoarcă acasă după slujba de. Amiază.

Onorabilul Wilfred Thorne din Ullathorne era stăpânul domeniului St. Ewold sau, mai degrabă, al lui Ullathorne; pentru că proprietatea stăpânului actual era mai faimoasă decât sfântul al cărui nume îl purta, parohia. El era un bun exemplu al situaţiei pe care o avea această seminţie, în zilele noastre, seminţia era foarte bine reprezentată acum un secol, din câte am auzit, de onorabilul Western Thorne Dacă e adevărat ce am auzit, înseamnă că puţine sunt familiile care să fi păşit mai grabnic spre prosperitate. Domnul Thorne, totuşi, era un om cu suficiente cusururi pentru a se afla în primejdia de a deveni ridicul. Era încă burlac, la vârsta de cincizeci de ani. Şi destul de mândru de persoana sa. Când stătea în singurătate, la Ullathorne, nu prea avea prilejul să-şi manifeste această mândrie, incit acolo întotdeauna se purta ca un gentleman şi, pe bună dreptate, ca persoana cea mai de seamă din parohie. Dar în timpul acelei luni, sau şase săptămâni pe care le petrecea la Londra, căuta din răsputeri să arate, şi acolo, ca un om de seamă, ceea ce din păcate nu era, încât mulţi colegi de

club îl luau drept un nătărău. Era un om cu oarecari cunoştinţe în domeniul literaturii. Scriitorii săi preferaţi erau Montaigne şi Burton[57] şi ştia mai mult ca oricine, din comitatul său şi din cele vecine, despre eseiştii englezi din ultimele două secole. Avea colecţii complete ale revistelor *„Idler”, „Spectator”, „Tatler”, „Guardian” şi „Rambler”*[58] şi putea să discute ore în şir despre superioritatea acelor articole asupra oricăror altora care au apărut de-atunci în *„The Edinburgh”*[59] *sa*u *„The Quarterly”*[60]*. Era* un foarte bun cunoscător al tuturor chestiunilor de genealogie şi ştia destul despre aproape toate familiile nobile din Anglia, pentru a putea spune din ce ramură se trăgeau toţi cei care aveau vreo pretenţie la un asemenea lux. Nutrea un respect deosebit pentru nobleţea neamului. Şi-a urmărit propriul său arbore genealogic până înainte de cucerirea normandă; şi ţi-ar fi povestit, dacă ai fi stal să-l asculţi, cum se întâmplase ca strămoşii lui, aidoma lui Cedric Saxonul[61], reuşiseră să-şi păstreze drepturile sub ocupaţia normandă. Iar acestea, ar fi spus el, nu fuseseră obţinute prin amabilitatea servilă a familiei sale faţă de vecinii normanzi. Un oarecare Ealfried de Ullalhorne, cândva, îşi fortificase şi îşi apărase nu numai castelul, ci şi catedrala Barchester,

---

57 Referire probabilă la Robert Burton (1577-1640), unul dintre cei mai reprezentativi prozatori din Renaşterea engleza, autor al celebrei *Anatomia melancoliei*, aparent o carte de medicină, de fapt un amestec de comentarii din surse diverse despre felurite aspecte ale vieţii, comentarii acrise cu umor şi cu patos. (n.t.).

58 *The Idler*, un ciclu de eseuri, portrete, comentarii publicate de Samuel Johnson în *The Universal Chronicle*, *or Weekly Gazette* (1758-60): *The Spectator* (1711-12), una dintre cele mai faimoase publicaţii engleze din secolul al XVIII-lea, al cărei program („să învioreze moral prin haz şi să tempereze hazul prin morală”) anunţă apropierea epocii luminilor; *The Tatler* (1709-11), partizană a „umanizării civilizaţiei”; *The Guardian* (1713), altă revistă care prevesteşte iluminismul: *The Rambler* (1749-52), al cărei scop era „îmbogăţirea şi rafinarea limbii engleze” (n.t.).

59 *The Edinburgh Review*. publicaţie literară liberală (1802-1920), foarte importantă mai ales în primul sfert al secolului al XIX-lea. (n.t.).

60 *The Quarterly Review*, publicaţie literară al cărei prim număr a apărut în 1809; de-a lungul vremii, în paginile ei au colaborat unii dintre cei mai de seama scriitori englezi. (n.t.).

61 Unul dintre eroii principali ai romanului *Ivanhoe* de Walter Scott.

existentă încă de pe atunci, pe vremea regelui Ioan[62], şi respingându-l pe un oarecare Geoffrey De Burgh, iar domnul Thorne deţinea întreaga relatare a asediului, scrisă pe pergament. Şi ornamentată într-un chip foarte costisitor cu miniaturi. Nu avea importanţă că nimeni nu reuşea să descifreze scrisul, iar dacă cineva ar fi reuşit totuşi, nu ar fi înţeles limba Domnul Thorne însă, putea să-ţi dea, fără nici cea mai mică ezitare, orice amănunt în engleza obişnuită.

Ar fi nedrept să spunem că îi privea de sus pe cei din familii de obârşie mai recentă. Nu o făcea. De multe ori, chiar se asociase cu asemenea oameni, şi mulţi dintre ei îi erau prieteni. Dar îi privea aşa cum îi privesc marii milionari pe cei cu venituri mici, aşa cum îi privesc cei care-l au pe Sofocle în degetul mic pe cei care nu ştiu deloc greaca. S-ar putea, fără îndoială, să fie nişte oameni cumsecade, îndreptăţiţi la laude pentru calităţile lor, vrednici de admiraţie pentru talentul lor, foarte respectabili din toate punctele de vedere; dar le lipsea acea virtute într-adevăr importantă. Astfel gândea domnul Thorne: nimic n-ar fi putut să compenseze lipsa de sânge nobil; nimic n-ar fi putut să-i neutralizeze efectele binefăcătoare. Într-adevăr, erau puţini cei în vinele cărora curgea un asemenea sânge, dar, cu atât mai mult, această calitate era importantă. Era o plăcere să-l asculţi pe domnul Thorne pledând pentru această idee. Dacă ai fi fost atât de ignorant încât să presupui că cineva era de familie bună pentru că descindea dintr-o veche familie de baroni, şi-ar fi deschis larg ochii, cu o privire amuzantă de uimire afectată şi, cu modestie, ţi-ar fi reamintit că baronii existau doar de la Iacob I[63] încoace. Ar fi suspinat liniştit dacă i-ai fi vorbit despre sângele pur al neamului Fitzgerald sau de Burgh; nici nu recunoştea drepturile celor din familiile Howard sau Lowther; şi până acum se referea la neamul Talbot ca la o familie care de-abia şi-ar îi căpătat pedigriul.

Vorbind odată despre o familie foarte răspândită, al cărei nume primise onorurile a trei coroane nobiliare, ai cărei

---

62 Regele Ioan fără-de-ţară (1199-1210)

63 Iacob I. Stuart, rege al Scoţiei (sub numele de Iacob al VI-lea), apoi şi al Angliei (1603-25).

descendenţi reprezentau în Parlament circumscripţii electorale de un secol încoace, nu se întâmplase să nu aibă cel puţin un membru în fiecare guvern, o familie plină de strălucire, cum puţine mai sunt în Anglia, domnul Thorne îi califică pe toţi drept nişte „gunoaie”. Nu voise să fie lipsit de respect faţă de aceşti oameni. Îi admira în multe privinţe, şi le recunoştea meritele fără invidie. A vrut doar să-şi exprime părerea că sângele care le curgea prin vine nu era încă purificat de timp pentru atingerea perfecţiunii, nu ajunsese încă un sânge cu adevărat zeiesc, ca să-l poată numi *sânge* în sensul genealogic al cuvântului.

Când i-a fost prezentat domnul Arabin pentru prima oară, domnul Thorne trase imediat concluzia că era unul din Arabinii de la Uphill Stanton. Domnul Arabin răspunse că era o rudă îndepărtată a familiei menţionate. La aceasta, domnul Thorne răspunse că înrudirea nu poate fi atât de îndepărtată. Domnul Arabin îl asigură că era atât de îndepărtată, încât cele două neamuri nu mai ştiau nimic unul de altul. Domnul Thorne râse cu îngăduinţă şi îi explică domnului Arabin că nu exista acum nicio ramură a familiei sale. Despărţită de trunchiul arborelui genealogic, mai vechi de domnia reginei Elizabeth; încât domnul Arabin nu se poate declara îndepărtat. Domnul Arabin era fără niciun fel de îndoială un Arabin de la Uphill Stanton.

— Dar Uphill Stanton a fost vândut familiei De Grey şi a rămas în mâinile ei în ultimii cincizeci de ani, spuse parohul.

— Şi după o sută cincizeci de ani, dacă am avea ghinionul să rămână pentru atâta vreme tot în mâinile altora, continuă domnul Thorne, descendenţii dumneavoastră nu vor greşi cu nimic declarându-se ca parte a familiei de la Uphill Stanton. Slavă Domnului, niciun De Grey nu va reuşi să cumpere acest titlu – şi slavă Domnului, niciun Arabin şi niciun Thorne nu-l va putea vinde.

În ceea ce privea politica, domnul Thorne era un conservator de nezdruncinat. Îi privea pe cei cincizeci şi trei de troieni[64], care – precum ne spune domnul Dod –

64 Aluzie la grupul de deputaţi din Camera Comunelor care a votat împotriva iniţiativei guvernului Peel de a instaura comerţul extern liber (n.t.).

retezaseră comerţul liber în noiembrie 1852, ca pe ultimii patrioţi adevăraţi rămaşi printre figurile notabile ale Angliei din acea vreme. Când veni şi acea teribilă criză a comerţului liber, când legile cerealelor au fost abrogate de aceşti oameni pe care domnul Thorne îi considerase până atunci drept singurii mântuitori posibili ai ţării sale, rămase pentru un timp paralizat. Ţara lui era pierdută; dar aceasta nu mai conta. Şi alte ţări înfloriseră şi decăzuseră, iar rasa umană continua să progreseze după cum voise Dumnezeu, Dar acum, orice urmă de încredere în loialitatea umană dispăruse pentru totdeauna. Nu era de-ajuns că venise dezastrul, trebuise să vină adus de cei care fuseseră priviţi drept cei mai sinceri dintre adevăraţii patrioţi. Se sfârşise pentru totdeauna, în Anglia, cu politica făcută de gentlemani. Dacă ar fi fost călcat în picioare de un liberal, domnul Thorne ar fi reuşit să suporte cu stoicismul unui conservator şi al unui martir; dar să fie părăsit şi amăgit în asemenea hal de cei pe care-i sprijinise cu atâta sinceritate, în care avusese atâta încredere, era prea de tot. Încât încetă să mai fie interesat de politică şi refuză să mai vorbească cu alţii despre situaţia ţării.

Acestea fuseseră impresiile domnului Thorne în primii doi sau trei ani după apostazia lui Sir Robert Peel; dar, încetul cu încetul, mânia sa, ca şi a altora, se domoli. Începu din nou să iasă în lume, să frecventeze galeria Camerei şi Bursa şi să fie văzut la dineuri, cot la cot cu câţiva dintre cei care îl trădaseră atât de amarnic şi de laş. Era o necesitate să trăiască, iar acel plan al său de a evita lumea, nu-i dădu satisfacţie. El, însă, ca şi cei din jurul său care îşi păstraseră aceleaşi principii solide – oameni care-i semănau, fiind prea credincioşi pentru a se da înapoi la strigătele unei gloate – îşi aveau felul lor propriu de a se consola. Se credeau a fi, şi erau, singurii adevăraţi cunoscători ai unor anumite mistere eleusine, ai unor profunde şi minunate ritualuri, care erau singurele prin care s-ar fi putut comunica într-adevăr cu zeii. Lor şi numai lor le era dat să cunoască aceste taine şi să le transmită generaţiilor viitoare, dacă aceasta ar fi fost posibil, prin educarea atentă şi secretă a copiilor lor.

Am citit cum diferite forme particulare şi ciudate de

veneraţie au fost transmise din veac în veac în sinul unor familii, familii care pentru ochii lumii aderaseră la o biserică obişnuită. Asemănătoare era şi situaţia domnului Thorne. Învăţase să asculte îndelung, cu mult calm, cum se vorbea despre refugiul în sine[65] ca despre un lucru de mult dispărut, deşi ştia în sinea sa că era încă un element viu în viaţa spirituală a unora. Avea chiar o anumită plăcere să ştie că astfel de cunoştinţe, care îi fuseseră transmise lui, erau interzise mulţimii. Se obişnuise să audă, chiar şi de la gentlemanii din împrejurimi, că nu era chiar atât de groaznic comerţul acesta liber, şi să audă acestea fără a protesta, deşi era sigur în sinea sa că tot ce era mai bun în Anglia se sfârşise odată cu refugierea sa în sine. Încerca, de fapt, cam aceleaşi sentimente pe care le simţise şi Cato, atunci când fusese mândru la gândul că se va omorî pentru că romanii nu mai erau demni de numele lor. Domnul Thorne nu se mai gândea să-şi ia viaţa, fiind pe de-o parte creştin, iar pe de alta. Având un venit de 4 000 de lire pe an; plăcerea sa nu era însă mai mică din aceste cauze.

Domnul Thorne era un vânător şi practicase acest sport, însă fără a exagera. Înaintea marii prăbuşiri a politicii din ţara sa, încurajase vânătoarea prin toate mijloacele posibile. Păzise cu atâta străşnicie vânatul, încât niciun curcan şi nicio gâscă nu se mai puteau arăta prin parohia St. Ewold. Se ocupase cu mai multă grijă de gardurile vii din jurul refugiilor de vânătoare, decât de plantarea stejarilor sau a zadelor. Îl preocupase mai mult tihna vulpilor, decât a oilor şi a mieilor. Nicio vânătoare nu se bucura de mai multă faimă decât cele de la Ullathorne: nu existau grajduri în care să fie primiţi cu mai multă ospitalitate caii unor călăreţi din cele mai îndepărtate locuri; niciun om nu a spus mai multe, nu a scris mai multe sau nu a făcut mai mult pentru vânătoare. Teoria „refugiului în sine” s-ar putea extinde cu uşurinţă şi în regulile unei partide de vânătoare. Dar când a avut loc marea prăbuşire, când nobilul stăpân al ogarilor de Barsetshire[66] l-a susţinut pe necredinciosul prim-

65 Concepţie mistică ai cărei iniţiatori considerau că se pot refugia în propria lume interioară, protejîndu-se astfel împotriva oricăror influenţe din afară, inclusiv împotriva acelora ale bisericii constituite (n.t.).

66 Comitat imaginar (în care se afla şi Barchester). scenă a acţiunii din

ministru în Camera Lorzilor şi practic renunţă la orice urmă de cinste, de bărbăţie, la prietenii săi şi la onoarea sa în speranţa dobândirii Ordinului Jartierei, atunci domnul Thorne se lipsi de vânători. Nu apucă să-şi distrugă gardurile vii, pentru că acesta n-ar fi fost un act demn de un gentleman. Nu şi-a omorât vulpile pentru că, din punctul său de vedere, aceasta ar fi fost o adevărată crimă. Nu a poruncit ca gardurile vii să nu mai fie îngrijite, sau ca pământurile sale să fie interzise partidelor de vânătoare. Pentru că aceasta ar fi fost ilegal, conform legilor nescrise care circulau printre nobilii de ţară. Dar lipsea de acasă ori de câte ori era o partidă la Ullathorne, lăsa gardurile vii cu soarta lor, şi nu putea fi convins să-şi scoată haina roz de vânătoare din dulap sau. Caii din grajd. Acestea au durat doi ani. Iar apoi. Încetul cu încetul, şi-a revenit. Mai întâi apăru, ca din întâmplare, la o vânătoare din apropiere, pe un ponei. Îmbrăcat în haina sa roz; apoi, într-o dimineaţă, se duse pe jos să-şi vadă grajdurile lui preferate şi când, întâmplător, grăjdarul îi scoase armăsarul, nu refuză să-l încalece. Mai târziu, s-a lăsat convins de unul din cei cincizeci şi trei de nemuritori[67] să-şi aducă sculele de vânătoare în partea cealaltă a comitatului, pentru a-şi petrece două săptămâni acolo, el şi câinii săi de vânătoare; şi aşa, puţin câte puţin, se întoarse la viaţa de odinioară. Dar la vânătoare, ca şi în celelalte preocupări ale sale, era ajutat doar de acel sentiment lăuntric, de superioritate mistică asupra celor cu care respira acelaşi aer în viaţa sa de zi cu zi.

Domnul Thorne nu locuia singur la Ullathorne. Avea o soră, care era cu zece ani mai în vârstă decât el, şi care era de acord cu toate prejudecăţile şi părerile lui, cu atâta înverşunare, încât ajunsese o caricatură vie a tuturor defectelor fratelui ei. N-ar fi deschis niciodată vreo revistă modernă, nu dorea să vadă vreodată în salonul ei vreo revistă şi nu şi-ar fi murdărit degetele, sub niciun chip, cu

---

mai multe romane ale lui Anthony Trollope, cunoscute sub titlul generic de *Cronicile din Barsetshire* şi din care face parte şi cartea de faţă (n.t.).

67 Membrii Camerei Lorzilor (n.t.).

vreo bucăţică din „Times”. Vorbea despre Addison[68], Swift[69] şi Steele[70], de parcă ar fi fost încă în viaţă; îl considera pe Defoe[71] drept cel mai cunoscut romancier al ţării sale şi vorbea despre Fielding[72] ca despre un tânăr dar un merituos începător în proza narativă. În ceea ce priveşte poezia, îi erau cunoscute nume până la Dryden[73] şi o dată fusese ademenită în a citi Răpirea *buclei*[74]; dar îl privea pe Spenser[75] drept poetul cu cel mai pur stil englezesc. Genealogia era scrânteala ei preferată. Acele lucruri ce constituie mândria celor mai mulţi genealogi, erau pentru ea demne de dispreţ. Blazoanele şi devizele familiilor n-o interesau câtuşi de puţin; Ealfried de Ullathorne nu avusese nevoie de nicio deviză care să-l ajute să-l despice în două pe Geoffrey De Burgh; şi străbunicul lui Ealfried, uriaşul Ullafrid, nu se folosise decât de propriile sale braţe pentru a-l azvârli de pe crenelurile propriului castel pe unul din verii conducătorului invaziei normande. Pentru ea, toate numele englezeşti moderne erau tot atât de insignifiante: Hengist, Horsa şi altele asemănătoare erau singurele având pentru urechea ei acea nuanţă adevărată a nobilimii. Ea nu era mulţumită decât dacă istoria unei familii începea înainte de saxoni şi în mod sigur şi-ar fi botezat copiii (dacă ar fi avut) cu nume străvechi de britoni. În unele privinţe, nu era departe de Ulrica[76] lui Scott, şi dacă ar fi fost

---

68 Joseph Addison (1672-1710), poet, pamfletar şi om politic englez, reprezentant de seamă al tendinţelor liberale şi iluministe (n.t.).

69 Jonathan Swift murise cu mai bine de un secol înaintea întîmplărilor povestite în cartea de faţă (n.t.).

70 Richard Steele (1672-1729), poet şi ziarist, fondator – împreună cu Addison – al lui The Spectator una dintre cele mai reprezentative publicaţii din epoca neoclasicismului şi a începuturilor iluminismului englez (n.t.).

71 Şi de la moartea lui Daniel Defoe trecuse mai bine de un secol (n.t.).

72 Henry Fielding a murit în 1754 (n.t.).

73 John Dryden (1631-1700), unul dintre principalii reprezentanţi ai clasicismului (n.t.).

74 Poem eroi-comic de Alexander Pope, publicat în 1712 şi, într-o versiune lărgită, în 1714 (n.t.).

75 Edmund Spenser (1552 ?-1599), unul dintre cei mai de seamă poeţi ai Renaşterii engleze (n.t.).

76 Personaj din *Ivanhoe* de Walter Scott, vrăjitoarea saxona care dă foc

vreodată cazul să blesteme, ar fi făcut-o în numele lui Mista, Skogula şi Zernebock[77]. Dar nu fusese supusă îmbrăţişărilor vreunui normand spurcat, precum fusese sărmana Ulrica, şi nu asistase la niciun paricid, aşa încât în sângele ei nu curgea veninul. Nu blestema, ci mai degrabă binecuvânta. Aceasta o făcea însă într-un fel saxon foarte ciudat şi stângaci, de neînţeles pentru orice alt ţăran decât cei de pe domeniul ei.

În politică, domnişoara Thorne fusese profund scârbită de viaţa publică, datorită unor motive cu mult anterioare agitaţiei din jurul legii cerealelor care, de fapt, nici nu o afectase prea tare. După cum credea, fratele său fusese un tânăr cam uşuratic, care se pripise, minat de un temperament prea înflăcărat, ajungând inerent la idei democratice. Acum, din fericire, văzând nedreptăţile din lume, revenise la un punct de vedere mai sănătos. Încă nu se împăcase cu reforma sistemului electoral şi se mai văita în sinea ei de decăderea la care ajunsese primul-ministru, decădere dovedită cu prilejul legii emancipării catolice. Dacă ar li fost întrebată pe cine crede ea că ar trebui să aleagă regina drept consilier, probabil că l-ar fi desemnat pe lordul Eldon; şi dacă i s-ar fi reamintit că acest venerabil domn nu mai exista, în carne şi oase pentru a ne ajuta, probabil că ne-ar fi răspuns cu un oftat, că numai morţii ne pol ajuta în acest moment.

În ceea ce privea religia, domnişoara Thorne era o adevărată preoteasă druidă. Nu vreau să se înţeleagă că lua încă parte în zilele noastre la vreun sacrificiu omenesc, sau că era de fapt ostilă bisericii creştine. Adoptase religia creştină ca pe o formă mai liniştită de cult decât aceea însuşită de strămoşii ei şi, de fiecare dată când se slujea de această credinţă, o făcea pentru a demonstra că nu avea prejudecăţi împotriva reformei, atâta timp cât se putea dovedi că reforma era salutară. Această reformă fusese cea mai modernă din cele acceptate de ea, în ciuda faptului că femeile britanice renunţaseră la vopsitul feţei şi trecuseră la rochii încă înainte de Sfântul Augustin. Totuşi, acel stadiu

---

castelului Torquilstone al normandului Front de Boeuf şi piere în flăcări (n.t.).

77 Zeităţi din vechea mitologie saxonă (n.t.).

intermediar prin care trecuseră femeile şi care îmbina vopselele cu rochiile nu găsesc o adeptă în domnişoara Thorne.

Dar totuşi era o preoteasă druidă, regretând că nu cunoştea amănuntele obiceiurilor şi datinelor din biserica ei. Vorbea uneori despre (şi tot timpul se gândea la) acele lucruri minunate, de mult apuse, deşi nu avea nici cea mai vagă idee de. Ceea ce ar fi putut fi aceste lucruri minunate, îşi imagina că existase o anume puritate, care dispăruse acum: că preoţii noştri fuseseră înzestraţi cu adevărată evlavie, iar poporul, cu o blândeţe simplă – păreri care, din păcate, nu erau confirmate de istorie. Era obişnuită să vorbească despre Cranmer[78], de parcă ar fi fost cel mai dârz şi cel mai credincios dintre martiri, şi despre regina Elizabeth, de parcă singura ei năzuinţă în viaţă ar fi fost credinţa protestantă pură a poporului ei. Ar fi fost o cruzime să o dezamăgeşti, dacă ar fi fost cu putinţă: dar ar li fost imposibil să o convingi că primul era un preot oportunist. Gata să facă orice pentru a-şi păstra rangul, şi că cea de-a doua era în fond o sprijinitoare a papalităţii, cu singura condiţie ca ea să-şi fie propriul papă.

Şi astfel, domnişoara Thorne continua să ofteze şi să regrete, privind în urmă la drepturile divine ale regilor de odinioară ca la singura condiţie necesară pentru întemeierea unei epoci de aur, şi nutrind în adâncul inimii o speranţă frumoasă dar nemărturisită că, odată şi-odată, o să fie repus în drepturi un membru exilat al familiei Stuart. Cine ar fi avut inima s-o lipsească de bucuria acestor suspine, sau de regretele ei atât de dulci?

Ca fizic şi îmbrăcăminte era perfectă şi, mai mult. Era conştientă de această perfecţiune. Era o bătrână măruntă, elegantă, eu un chip rozaliu, care mai păstra încă urme ale strălucirii din tinereţe. Era mândră de culoarea obrajilor săi, mândră de părul său argintiu pe care îl purta în bucle scurte, mijind pe sub boneta elegantă din dantelă albă, de jur împrejurul feţei. (I se rupea inima doamnei Quiverful cu cele şapte fete ale ei, când se gândea la câţi bani se

---

78 Thomas Cranmer (1489-1556), arhiepiscop de Canterbury, militant din timpul Reformei (n.t.).

dădeau pe aceste dantele.) Era mândră de dinţii săi, care erau încă albi şi mulţi, mândră de privirea sa veselă şi luminoasă, mândră de mersul ei cu paşi mărunţi şi sprinteni, şi foarte mândră de picioruşele mici cu care păşea atât de elegant. Era mândră, da, foarte mândră, de brocartul în care obişnuia să umble înveşmântată prin salonul ei.

Ştim care era obiceiul lui lady Branksome:

Douăş'nouă cavaluri de seamă

Scuturile-şi pun în Branksome Hali.

Obiceiurile doamnei din Ullathorne nu erau atât de războinice, dar nu s-ar putea spune că ar fi fost mai puţin costisitoare. S-ar fi putut mândri că douăş'nouă de rochii de mătase ar putea fi găsite în camera ei, toate una şi una. Cele douăş'nouă de scuturi ale eroilor scoţieni erau mai puţin capabile să înfrunte un atac. Domnişoara Thorne, când era complet îmbrăcată, s-ar putea spune că era înarmată până în dinţi, şi din cât i-a fost dat să vadă vreunui muritor, ea era veşnic complet îmbrăcată.

Pentru toate aceste veşminte pompoase, domnişoara Thorne nu era datoare generozităţii fratelui său. Avea un venit propriu foarte mulţumitor, pe care îl împărţea între copiii rudelor ei, îmbrăcămintea sa şi săraci, cea mai mare parte revenind celor din urmă. Încât ne putem închipui că. În ciuda micilor ei nebunii, nu era rău văzută. Credem că i-am enumerat toate nebuniile. Virtuţile îi erau prea numeroase pentru a le putea înşira, şi nu îndeajuns de interesante încât să merite a fi înşirate.

Cum tot vorbim despre familia Thorne, trebuie menţionate şi câteva amănunte despre casa în care locuiau. Nu era o casă mare, nici frumoasă, nici măcar nu era, dintr-un punct de vedere modern, o casă comodă: dar cei care îndrăgeau acea culoare şi acele ornamente tipice stilului cu adevărat Tudor, considerau această casă drept o adevărată bijuterie. Am vrea să fim consideraţi şi noi printre aceia şi am dori să profităm de această ocazie pentru a ne exprima surprinderea că frumuseţile arhitecturii englezeşti sunt atât de puţin cunoscute de

englezi şi de englezoaice. Ruinele Coliseului, Campanila din Florenţa, San Marco, domul din Koln, Bursa din Paris şi Notre Dame au ajuns pentru turiştii noştri nişte cuvinte familiare; în schimb, nu ştiu nimic despre minunăţiile din Wiltshire, Dorsetshire şi Somersetshire. Mai mult, ar trebui să ne întrebăm dacă nu cumva mulţi dintre călătorii cunoscuţi, oameni care şi-au întins cortul la poalele Muntelui Sinai, nu cumva nici nu ştiu că ar exista acele minuni la Wiltshire, Dorsetshire şi Somersetshire. Îi rugăm să meargă şi să vadă.

Casa domnului Thorne se numea Curtea de la Ullathorne şi se numea astfel pe bună dreptate; casa în sine forma două laturi ale unui pătrat completat pe celelalte două laturi de un zid de vreo douăzeci de picioare. Acesta era un zid făcut din pietre tăiate, tăiate însă destul de grosolan, în zilele noastre destul de tocite, dar de o culoare bogată, gălbuie, de piele proaspăt tăbăcită, culoare datorată celor trei secole de creştere necontenită a lichenilor. Coama zidului era ornată cu două bile imense de piatră, de aceeaşi culoare cu zidul propriu-zis. Intrarea în curte se făcea prin nişte porţi de fier, atât de masive, încât nimeni n-ar fi reuşit să le deschidă sau să le închidă cu uşurinţă şi. Prin urmare, rareori le mai mişca cineva. De la poartă porneau oblic două poteci, străbătând curtea; cea din stânga ajungând la intrarea principală, în colţul format de cele două aripi ale casei, iar cea din dreapta ducând la intrarea din spate, în colţul îndepărtat al aripii mai lungi a clădirii.

Pentru adepţii de acum ai caselor confortabile, ar fi multe de obiectat în legătură cu vechea curte de la Ullathorne, unde nicio trăsură nu poate fi adusă până la intrarea principală. Dacă se întâmplă să intri într-adevăr la Ullathorne, dragă cititorule, trebuie s-o faci pe propriile tale picioare, sau cel mult în cărucior de invalid. Niciun vehicul tras de cai nu pătrunde prin acea poartă de fier. Dar aceasta nu-i nimic faţă de următoarea oroare care te va întâmpina. Intrând pe uşa principală, fără a străbate vreun portal prea impunător, te găseşti deodată în sufragerie. Cum, – niciun vestibul?! ar exclama prietenul meu iubitor de lux, obişnuit cu tot confortul unei vieţi moderne. Ba da, dragul meu domn; există o sală mare, dacă ai binevoi doar

să o observi; o adevărată sală veche englezească de dimensiuni mai mult decât mulţumitoare pentru o familie de nobili de ţară; dar ne pare rău, nu e nicio sufragerie.

Atât domnul cât şi domnişoara Thorne erau mândri de această ciudăţenie a casei lor, deşi fratele fusese cândva tentat de prietenii lor să o modifice. Erau fericiţi ştiind că ei, ca şi Cedric, îşi luau cina de-a dreptul în sala cea mare a casei, deşi o făceau în *tête-à-tête.* Dar, cu toate că nu recunoşteau, simţeau inconvenienţa unui astfel de aranjament şi încercau să-l remedieze. Un paravan imens despărţea uşa intrării principale şi o parte din sală de rest, şi din colţul astfel format o a doua uşă ducea la un coridor care mergea de-a lungul aripii mai lungi a casei, pe lângă curte. Atât cititorul meu, cât şi eu însumi suntem nepricepuţi la topografie, dacă nu este destul de clar că sala mare constituie parterul aripii mai mici a casei, cea care fusese în stânga când am intrat pe poarta de fier şi că ea ocupă întreaga aripă. De asemenea, trebuie să se înţeleagă că sala. Dă, cu cele trei ferestre pătrate cu montanţii de piatră, înspre o peluză cu iarba tăiată scurt, fiecare fereastră fiind împărţită într-o bucată mai mare la bază şi una mai mică deasupra, şi fiecare porţiune este din nou împărţită în cinci de nişte rame de piatră. S-ar putea să existe ferestre care dau mai multă lumină decât acestea, şi este adevărat, precum ar remarca prietenul meu utilitarist, că scopul unei ferestre este tocmai de a da lumină. N-o să-l contrazic în această privinţă. Într-adevăr, nici n-aş putea. Şi totuşi, voi muri cu convingerea că nicio descriere a vreunei ferestre nu este capabilă, nici pe jumătate, să aducă atâta fericire omenirii precum cea de la curtea Ullathorne. Cum – niciun bovindou? întrebă domnişoara Diana de Midellage[79]. Nu, domnişoară Diana; nici măcar un singur bovindou, oricât ar părea de frumos un bovindou. El nu dă aceeaşi senzaţie de confort liniştitor englezesc. Fie ca bovindourile să împodobească colegiile sau palatul pe jumătate oficial al vreunui lord; dar pentru sala unor doamne din provincie, a unor oameni simpli, nepretenţioşi, nimic nu poate egala

---

79 Se citeşte ca şi *middle age* – între două vîrste; *The Middle Ages* înseamnă Evul Mediu (n.t.).

ferestrele pătrate cu montanţii de piatră ai arhitecţilor din epoca Tudor.

De jur împrejurul sălii, atârnau portretele insipide ale femeilor din familie, pictate de Lely şi altele searbăde de Kneller, cu bărbaţii Thorne îmbrăcaţi în uniforme militare; fiecare Thorne pus pe câte un panou al lambriului, se afla la locul său. În capătul îndepărtat al sălii se afla un cămin imens, veşnic prilej de ceartă între cei doi fraţi. Un grătar vechi, care putea ţine aproape o sută de funţi de cărbune, fusese pus în vatră de tatăl domnului Thorne. Bineînţeles, acest cămin fusese destinat încălzirii cu lemne, şi pirostriile de fier montate în acest scop, mai erau încă în picioare, deşi erau pe jumătate acoperite de zidăria grilei. Domnişoara Thorne dorea să se revină la pirostrii Această creatură cumsecade şi bătrână era gata oricând să revină la orice, şi dacă ar fi fost încurajată mai des, fără doar şi poate că după un timp şi-ar fi dat seama că degetele au apărut înaintea furculiţelor, şi ar fi acţionat în consecinţă. Dar în chestiunea căminului, domnul Thorne nu voia să revină. Nobilii de ţară din împrejurimi aveau cu toţii grile confortabile în sufragerie. Nu era chiar genul de om care ar fi sugerat o modernizare; dar până acum, nu avea atâtea prejudecăţi încât să desfiinţeze ceea ce tatăl său îi pregătise. Domnul Thorne, ce-i drept, sugerase cândva că s-ar fi putut, cu puţină ingeniozitate, să facă în aşa fel încât uşa de la intrare să fie modificată, pentru a da măcar în hol; dar auzind aceasta, sora lui, Monica – aşa o chema pe domnişoara Thorne – căzu la pat bolnavă şi zăcu o săptămână. Şi înainte de a-şi părăsi camera, a căpătat promisiunea fratelui său că intrarea nu va fi modificată atâta timp cât va trăi ea.

În capătul sălii mari, vizavi de cămin, era o uşă care ducea într-un salon, tot atât de mare şi de luminat de nişte ferestre perfect identice cu cele din sală. Şi, totuşi, aspectul salonului era cu totul altul. Era tapetat, iar tavanul – care în sala mare lăsa să se vadă grinzile vechi – aici era zugrăvit şi finisat cu o cornişă modernă. Salonul domnişoarei Thorne sau, precum îl numea ea, refugiul[80] ei, era o cameră

80 În original, *withdrawing-room*, joc de cuvinte to *withdraw* retrage ;

minunată. Ferestrele dădeau de-a dreptul spre grădina minunat îngrijită; chiar în faţa ferestrelor erau răzoare de flori aşezate în rânduri stricte, sobre şi superbe, fiecare rând în parte fiind înconjurat cu piatră; mai încolo era un parapet pe care se aflau urne şi imagini – căprioare, nimfe, satiri şi un trib întreg ai urmaşilor lui Pan – şi apoi, mai departe, o pajişte minunată care unduia spre un gard mărunt ce separa grădina de parc. Cabinetul domnului Thorne era după salon, şi dincolo de el erau bucătăria şi dependinţele. Din holul sus-amintit se deschideau uşi, atât. Înspre refugiul domnişoarei Thorne, cât şi spre biroul domnului Thorne; holul, ajungând la ultima încăpere, se lăţea făcând loc scărilor imense, negre, de stejar ce duceau spre camerele de sus.

Acesta era interiorul curţii Ullathorne. Dar descriind-o astfel, poate puţin prea amănunţit, am vrea să spunem totuşi că nu este acesta interiorul spre care am vrea să atragem atenţia turistului englez, deşi l-am sfătui să nu piardă vreo ocazie legitimă de a-l cunoaşte cât de cât. Împrejurimile curţii de la Ullathorne sunt într-adevăr frumoase. Să-i îngăduim acestui turist să intre, măcar în grădină, să se arunce pe pajiştea moale, chiar de vizavi de colţul exterior al casei. De acolo va avea două perspective şi se va bucura de ceea ce este atât de minunat – spaţiu vast al frumuseţii arhitecturale, fără monotonia datorată unei singure linii lungi.

Coloana de la Ullathorne este într-adevăr remarcabilă. Toată casa are acea nuanţă plăcută a pielii proaspăt tăbăcite, nuanţă care nu poate fi dată de nicio piatră, decât dacă are pe ea, de secole, acea vegetaţie bogată. Loveşte zidul cu mâna şi o să ţi se pară că pietrele nu au niciun înveliş, dar dacă îl freci cu atenţie, vei observa că această culoare îţi rămâne pe degete. Niciun pictor nu a reuşit să obţină această culoare densă, aşternută de anii care s-au îngrămădit unul peste altul.

Ullathorne este o clădire înaltă pentru o casă de ţară, având trei caturi: şi la fiecare cat, ferestrele sunt la fel cu cele descrise, deşi le variază mărimea şi unghiul pe care îl

---

dreaving room = salon (n.t.).

fac cu zidul casei. Cele de la parter sunt toate la fel, atât ca mărime cât şi ca poziţie. Dar cele de sus sunt neregulate, şi ca mărime şi ca aşezare, iar această neregularitate dă clădirii o înfăţişare ciudată şi pitorească. În vârf. Pe fiecare latură, se întinde un parapet scund, aproape ascunzând acoperişul, iar în colţuri apar alte imagini de căprioare şi de satiri.

Aceasta este casa Ullathorne. Dar trebuie să spunem câteva cuvinte în legătură cu drumul spre ea, cuvinte în care vom include şi descrierea bisericii. Străvechea biserică pitorească de la St. Ewold se înalţă chiar în faţa porţilor de fier ale curţii, şi e aproape complet înconjurată de ramurile teilor, aceştia formând o alee ce ajunge la casă venind din două părţi. O alee încântătoare; dar în ochii unora, ea şi-ar pierde mult din frumuseţe, pentru simplul motiv că drumul dintre copaci nu intră pe proprietatea familiei Thorne. Este o alee publică; mărginită de tufişuri şi cu fâşii late de iarbă unde cresc teii, de o parte şi de alta a drumului. Curtea Ullathorne, deci, nu este complet înconjurată de pământurile ei, deşi domnul Thorne este stăpânul tuturor terenurilor vecine. Aceasta nu-l deranjează însă prea tare. Oamenii, când îşi cumpără proprietăţi, se gândesc mult la astfel de probleme, dar cei care trăiesc unde au trăit şi strămoşii lor de ani de zile, nu simt această inconvenienţă. Niciodată nu li s-a părut, nici domnului, nici domnişoarei Thorne, că n-ar fi destul de izolaţi doar pentru că oricine din lumea largă putea, dacă dorea, să meargă sau să călărească pe lângă porţile de fier. Acea parte a lumii largi cu astfel de obiceiuri era totuşi destul de mică.

De un an, doi încoace aşa erau cei din familia Thorne de la Ullathorne. Aşa sunt, credem noi, locuitorii multor case englezeşti de ţară. Fie ca multă vreme să treacă până ce numărul lor va scădea!

DOMNUL ARABIN ÎŞI ŢINE PRIMA PREDICĂ LA ST. EWOLD

În dimineaţa zilei de duminică, arhidiaconul împreună cu cumnata sa şi cu domnul Arabin au pornit spre Ullathorne, precum rămăsese stabilit. Pe drum, noul paroh a recunoscut că e foarte emoţionat la gândul că va trebui să se întâlnească pentru prima oară cu enoriaşii săi. Spunea că întotdeauna s-a simţit cât se poate de ruşinat şi cuprins de o mult prea mare timiditate, care l-a împiedicat de multe ori să încerce ceva nou; iar acum avea acest sentiment atât de puternic, încât se temea că nu va reuşi să se descurce în amvonul din St. Ewold. Mai spunea că ştie că ochii aceia mici şi pătrunzători ai domnişoarei Thorne vor fi aţintiţi asupra sa şi că nu vor fi de acord cu el. Toate acestea au fost luate în râs de arhidiacon. El nu ştia, şi nici nu ştiuse vreodată ce înseamnă să fii ruşinos. El nu putea concepe, cum domnişoara Thorne, înconjurată de atâţia ţărani din Ullathorne, şi de câţiva dintre cei mai săraci oameni din suburbiile Barchesterului, ar putea să tulbure stăpânirea de sine a unui om obişnuit să vorbească în faţa unei congregaţii atât de distinse, cum era cea de la St. Mary din Oxford şi se mulţumi să râdă de modestia domnului Arabin.

Domnul Arabin începu să aducă argumente în sprijinul său. El încercă să explice că această trecere de la St. Mary la St. Ewold era la fel de covârşitoare pentru el, pe cât ar fi fost trecerea de la St. Ewold la St. Mary. N-ar fi, oare, un nobil constrâns, printr-o împrejurare sau alta, să se întovărăşească cu nişte lucrători de la drumurile publice, tot atât de intimidat de batjocura noilor săi tovarăşi, pe cât ar fi şi lucrătorul de la drumuri publice, dacă s-ar pomeni dintr-o dată alături de nobili? La aceasta, arhidiaconul

exclamă cu un hohot de râs că o va înştiinţa pe domnişoara Thorne că noul său paroh a comparat-o cu un muncitor de la drumurile publice. Eleanor, însă, declară că o astfel de concluzie este exagerată; o comparaţie poate să fie foarte justă ca proporţii, şi totuşi să nu se potrivească cu lucrurile care au fost comparate. Dar domnul Arabin continuă să-şi argumenteze punctul de vedere, în ciuda zeflemelilor arhidiaconului şi a argumentelor lui Eleanor. El a spus că o tânără ar putea să cânte cu un calm perfect o bucată dificilă într-o încăpere ticsită de străini şi, totuşi, când se află printre cei mai apropiaţi prieteni ai săi, să nu fie în stare să se exprime într-o limbă inteligibilă, nici despre subiectul cel mai obişnuit, dacă e obligată să cânte stând cocoţată pe o ladă în mijlocul acestor prieteni. Totul e o chestiune de educaţie, iar el, la vârsta de patruzeci de ani. Crede că este prea târziu să se educe din nou.

Eleanor nu a fost de acord cu exemplul, susţinând că ea ar putea vorbi cu uşurinţă de pe orice ladă, despice lucruri familiare, despre rochii, despre sugari sau despre cum se găteşte carnea de oaie, cu condiţia ca lada să fie destul de mare ca să nu-i fie frică că o să cadă; şi asta, chiar dacă ar şti bine că e ascultată de toţi prietenii Arhidiaconul era convins că ea n-ar reuşi să scoată un cuvânt; ceea ce, însă, nu a putut fi considerat un argument în favoarea domnului Arabin. Domnul Arabin a spus că va face această experienţă cu doamna Bold şi, într-o zi, o va urca pe o ladă când casa o să-i fie plină de oaspeţi Eleanor a fost de acord, punând condiţia însă ca oaspeţii să fie oameni de rangul lor, iar arhidiaconul se întrebă dacă, punând o asemenea condiţie, îl includea şi pe domnul Slope, jurând că dacă ar fi aşa, atunci în mod cert această experienţă nu va avea loc în salonul de la Plumstead.

Şi tot aşa, discutând, au ajuns la porţile de fier ale curţii de la Ullathorne.

Domnul şi domnişoara Thorne gata îmbrăcaţi pentru biserică, îşi aşteptau oaspeţii în salon şi i-au întâmpinat cu căldură. Arhidiaconul era un vechi prieten al casei. Era un cleric de modă veche, iar aceasta o făcea pe domnişoara Thorne să-l privească într-o lumină favorabilă. Din-totdeauna fusese un adversar al comerţului liber, încă de

când apăruse pentru prima dată ca subiect de dezbateri; iar acum. De când nu mai era de mult o chestiune de actualitate, el, fiind un cleric, nu mai era obligat – spre deosebire de mulţi dintre colegii săi conservatori din lumea laică – să-şi exprime noile sale păreri. Putea fi considerat astfel ca un susţinător al celor cincizeci şi trei, şi demn deci de prietenia domnului Thorne. Micul clopot suna, iar populaţia rurală a parohiei stătea pe alee, sprijinindu-se de gardul bisericii sau de zidurile vechii curţi „nerăbdătoare să-l vadă pe preotul cel nou în momentul în care ar fi trecut din curte spre casa parohială. Servitorul arhidiaconului îi şi aştepta acolo cu veşmintele.

Au pornit cu toţii, iar când doamnele au intrat în biserică, cei trei bărbaţi au zăbovit o clipă pe alee, pentru a-i permite domnului Thorne să-i prezinte parohului pe cei mai de seamă membri ai parohiei,

— Iată-i pe epitropii noştri, domnule Arabin: fermierul Greenacre şi domnul Stiles, Domnul Stiles este stăpânul pământurilor din drumul spre Barchester; sunt nişte epitropi foarte buni

— Şi sper că nu prea severi, zise domnul Arabin, în timp ce cei doi îşi duseră mâna la pălărie şi făcură o plecăciune, conform obiceiului de ia ţară, asigurându-l că sunt foarte bucuroşi că au onoarea să-l vadă şi au adăugat că vremea este foarte bună pentru recolta din acest an. Domnul Stiles fiind un om oarecum obişnuit cu viaţa de oraş, avea o părere excelentă despre propria-i importanţă şi nu dorea să-i lase noului preot impresia greşită cum că el, în calitate de epitrop, ar fi cel care trebuie să aibă grijă în timpul slujbei de copiii neastâmpăraţi. Aşa înţelesese aluzia la severitate a domnului Arabin şi se grăbise să explice, precizând că de ăia mici are grijă Sexton Clodheve şi poate că, din când în când, umblă oleacă prea mult băţul prin biserică în timpul slujbei. Ochii domnului Arabin sclipiră când i se încrucişa privirea cu a arhidiaconului; zâmbi în sinea sa, dându-şi seama cât de ignorante erau ajutoarele sale în ce priveşte atribuţiile lor şi grija pe care erau datoare să o aibă, chiar şi grija faţă de el.

Domnul Arabin cili un fragment din Scriptură şi îşi ţinu predica. Orice om ar îi fost măcar puţin stingherit, oricât de

obişnuit ar fi fost cu Scriptura, văzându-i pe fermieri cum ciulesc urechile cu nişte figuri de cunoscători şi se apucau în sinea lor să măsoare dacă noul preot se ridică sau nu la nivelul celui care nu se mai afla printre ei de o bună bucată de vreme. Pentru moment, îl măsurată în minte, tăcuţi; dar foarte repede chestiunea deveni subiect de discuţie pentru bătrânii de la St. Ewold care păşeau pe lângă mormintele acoperite cu iarbă ale copiilor şi strămoşilor lor. Dar adevărul este că nivelul care fusese atins cândva de bietul bătrân, domnul Goodenough, nu fusese prea înalt, încât puţini erau cei de faţă care nu s-au declarat mulţumiţi de felul cum domnul Arabin şi-a îndeplinit îndatoririle, în ciuda agitaţiei sale sufleteşti ce îl stăpânise la început şi era gata să-i scoală din sările pe arhidiacon.

Dar predica era adevărata lui piatră de încercare. Do multe ori ne surprinde cum nişte oameni foarte tineri pot avea curajul să predice pentru prima dată în faţa unei congregaţii străine. Nişte bărbaţi (de fapt doar nişte băieţandri care de-abia au părăsit ceea ce în niciun caz nu am putea numi o şcoală, ci mai degrabă un seminar făcut să le înghită banii de taxe şcolare, tineri ale căror gânduri au stat mai mult la întrecerile de canotaj, la cricket şi la petreceri stropite din belşug cu băuturică) se urcă într-un amvon, mult deasupra capetelor mulţimii smerite, nu pentru a-i citi cuvintele Domnului, ci pentru a predica propriile cuvinte, în speranţa luminării celor ce-i ascultă. Ni se pare ciudat cum ei nu amuţesc în faţa noii şi îngrozitor de solemnei situaţii în care sunt puşi. Cum aş putea eu, la douăzeci şi trei de ani, fără să fi petrecut încă, de când mi s-a dat acest dar al gândirii, nici măcar zece zile ca să meditez cu adevărat, cum aş putea să-i învăţ pe oamenii aceştia cu bărbi cenuşii care, după ce au cugetat atâta amar de vreme, s-au apropiat atât de mult de mormânt? Aş putea eu să le explic ce îndatoriri au? Aş putea să le dezvălui ceea ce nici eu însumi nu am înţeles perfect şi ceea ce, după ani de meditaţie, ar putea să le fie atât de clar? Noul meu privilegiu, de preot al lui Dumnezeu, mi-a adus cu sine oare şi capacitatea de a îndeplini minunata muncă de predicator?

Trebuie să credem că astfel de gânduri îi frământă pe

tinerii clerici, şi totuşi ei reuşesc, cu o aparentă uşurinţă, să treacă de această dificultate, aproape insurmontabilă pentru noi. Nu au fost niciodată hirotonisiţi prin puterea mi inii unui episcop — s-ar putea ca în această mână să existe ceva care să dea curaj spiritului şi să alunge orice urmă de modestie, de altfel normală pentru tineri. Noi însă, credem că dragostea adâncă purtată de Dominic Sampson[81] elevilor săi nu ni-l apropie mai mult decât reuşeşte să o facă inima sa sfioasă, datorită căreia s-a arătat în amvon lipsit de grai şi de glorie, când urcase acolo într-o încercare zadarnică de a propovădui învăţăturile lui Dumnezeu.

Există o regulă în biserica noastră prin care se interzice tinerilor clerici să ţină o anumită parte din slujbă. Dezlegarea de păcate nu poate fi citită decât de anumite ranguri de clerici. Dacă nu se află un astfel de preot în biserică, congregaţia nu poate beneficia de o asemenea dezlegare şi trebuie ca fiecare să şi-o îndeplinească singur. Această lege este probabil foarte importantă, deşi rareori se întâmplă ca necesitatea ei să fie pe deplin înţeleasă.

Dar această interdicţie care se referă la tineri, ar fi mult mai apreciată dacă ar fi extinsă şi la predici. Singura problemă e că unele congregaţii au încercat din răsputeri să nu-i avanseze pe tinerii clerici la ranguri preoţeşti. Clericii lipsiţi de dreptul de a predica ar fi atât de căutaţi, încât ar fi mituiţi pentru a rămâne tot atât de incompetenţi.

Domnul Arabin, însă, nu a fost stingherit de modestia tinereţii şi a reuşit să-şi ţină predica chiar mai bine decât reuşise cu slujba. Se hotărâse să comenteze două versete din cea de-a doua epistolă a lui Ioan: „Oricine o ia înainte şi nu rămâne în învăţătura lui Hristos nu are pe Dumnezeu; cel ce rămâne în învăţătura Lui, acela are şi pe Tatăl şi pe Fiul. Dacă cineva vine la voi şi nu aduce învăţătura. Să nu-l primiţi în casă şi să nu-i ziceţi «Bun venit!»”. Le-a spus că această casă a lor, la care se făcea aluzie, era tocmai această biserică în care le vorbea el pentru prima dată; că felul cel mai călduros şi mai nimerit de a-i spune bun-venit este de a-i asculta cu răbdare învăţăturile dobândite din cuvintele lui Dumnezeu; dar că nu ar putea să aştepte de la

81 Personaj din romanul *Guy Mennering* de Walter Scott (n.t.).

ei o asemenea îngăduinţă, atâta timp cât nu îi va învăţa această mare doctrină creştinească, a armonizării cuvintelor cu credinţa. Apoi a dezvoltat ideea, dar nu prea mult, iar după douăzeci de minute a reuşit să-i trimită pe noii săi prieteni spre budincile şi berbecii lor fripţi, foarte încântaţi de noul paroh.

Apoi a urmat prânzul de la Ullathorne. De cum au intrat în sala mare, domnişoara Thorne îi luă mâna domnului Arabin şi-l asigură că îl primeşte în casa sa, în templul în care ea se închină, şi îi urează bun-venit din toată inima. Domnul Arabin a fost înduioşat şi i-a strâns mâna acestei fete bătrâne, fără să rostească vreun cuvânt. Apoi domnul Thorne şi-a exprimat speranţa că domnul Arabin a tras concluzia că biserica se poate umple fără dificultate, iar domnul Arabin i-a răspuns că speră într-adevăr să reuşească aceasta, îndată ce se va obişnui să se facă auzit în întreaga clădire. Apoi s-au aşezat cu toţii în faţa bunătăţilor.

Domnişoara Thorne a avut o deosebită grijă de doamna Bold. Eleanor mai purta încă straiele de văduvă, încât dădea acea impresie de maternitate, gravă şi tristă, atât de obişnuită în ultimul timp la văduve. Aceasta o făcu pe domnişoara Thorne să-şi deschidă inima sa bună şi să-şi privească tânăra musafiră ca şi cum niciodată nu s-ar putea face prea mult pentru ea. Îi îngrămădi pui «i şuncă pe farfurie şi îi umplu un pahar plin ochi cu vin de Porto. Când Eleanor, căreia nu-i păruse rău că i se turnase atât. Bău puţin din pahar, domnişoara Thorne încercă îndată să i-l umple din nou. De data aceasta, Eleanor protestă, dar degeaba: domnişoara Thorne îi făcu cu ochiul şi dădu din cap şoptindu-i că ăsta este cel mai bun lucru şi că el trebuie făcut şi că ştie ea prea bine cum cu treburile astea: şi o rugă până la urmă pe doamna Bold să bea şi să nu-i pese de nimeni.

— E de datoria dumitale să te fortifici, îi spuse la ureche tinerei mame; nu numai dumneata depinzi de. Asta... Şi astfel o ghiftui pe Eleanor cu friptură rece de pui şi cu vin de Porto. Cum se întâmplă, oare, că nevestele oamenilor săraci, care nu se ghiftuiesc cu friptură rece de pui sau cu vin de Porto, îşi cresc copiii fără probleme, în timp ce

nevestele de oameni avuţi, mâncând şi bând tot ce-i mai bun, nu sunt în stare să facă şi ele acelaşi lucru, iată o întrebare ce trebuie dezbătută de doctori şi de mame: să-i lăsăm pe ei să ne dea răspunsul.

Apoi domnişoara Thorne a fost nemaipomenită cu sfaturile ei în privinţa dinţilor. De câteva zile, micuţul Johny Bold avusese probleme cu primii săi dinţi şi, datorită francmasoneriei doamnelor, domnişoara Thorne îşi dădu seama de acest fapt înainte ca Eleanor să fi ajuns la jumătatea aripioarei. Bătrâna îi prescrise de îndată o reţetă care fusese foarte la vogă în tinereţea bunicii sale şi o preveni pe Eleanor cu o voce foarte serioasă că ar trebui să se ferească de aberaţiile medicinii moderne.

— Îi iei bucata de coral, draga mea, îi şoptise ea, şi o freci bine cu suc de morcovi; o freci până se usucă zeama şi apoi i-o dai să se joace cu ea...

— Dar n-are nicio bucată de coral! se miră Eleanor.

— N-are coral! exclamă domnişoara Thorne, cu o impetuozitate aproape mânioasă. Nu are coral – dar cum vrei să-şi întărească dinţii? Ai elixirul Daffy?

Eleanor încercă să explice că nu are. Nu-i fusese recomandat de domnul Rerechild, doctorul din Barchester care îi îngrijea; apoi, tânăra mamă aduse vorba despre un succedaneu revoltător de modern „pe care idolii domnului Rerechild îl învăţaseră să-l recomande.

Domnişoara Thorne o privi foarte sever:

— Ai grijă, draga mea – zise ea –, să fii sigură că ştie ce face; fereşte-te să nu-ţi distrugă băieţelul. Dar... Şi se opri, tristă, continuând apoi mai curând cu părere de rău decât cu mânie: dar, de fapt. Nu ştiu în cine mar poţi avea încredere în Barchester. Bietul doctor Bumpwell, într-adevăr...

— Dar, domnişoară Thorne, a murit de când eram copil.

— Da, draga mea, aşa e; şi ce zi nefastă a fost aceea pentru Barchester! Iar în ceea ce-i priveşte pe tinerii domni care au apărut de atunci încoace... (fiindcă a venit vorba, domnul Rerechild era de vârsta domnişoarei Thorne), nimeni nu ştie de unde au venit şi cine sunt, dacă ştiu sau nu ceva despre meseria lor.

— Cred că sunt oameni foarte pricepuţi în Barchester,

spuse Eleanor.

— Tot ce se poate, doar că eu nu-i cunosc; şi e o părere unanimă că medicii nu mai sunt ce erau pe vremuri. Înainte erau oameni talentaţi, cu simţul observaţiei şi bine educaţi. Iar acum, orice mucos dintr-o spiţerie îşi poate spune doctor. Ei cred că în zilele noastre nu mai e necesară niciun fel de educaţie.

Eleanor era văduva unui medic şi ar fi putut să se simtă jignită de toate vorbele astea aspre. Dar domnişoara Thorne era, în fond, atât de binevoitoare, încât era imposibil să te simţi jignit de orice ar fi spus ea. Încât Eleanor îşi sorbi vinul şi îşi termină friptura.

— În orice caz, draga mea, să nu uiţi zeama de morcovi şi, orice-ar fi, să-i cumperi un coral, imediat. Bunica mea Thorne avea cei mai buni dinţi din comitat şi i-a luat pe toţi cu ea în mormânt, când a murit, la optzeci de ani. Am auzit-o spunând că aceasta o datora numai sucului de morcovi. Nu putea să-i sufere pe doctorii din Barchester. Nici despre bătrânul doctor Bumpwell nu avea o părere prea bună. Bineînţeles că nici nu îi trecu prin gând domnişoarei Thorne că, în urmă eu vreo cincizeci de ani, doctorul Bumpwell nu era decât un tânăr care de-abia începea să se remarce şi era deci tot atât de lipsit de personalitate în ochii doamnelor de la Ullathorne de pe atunci cum erau actualii doctori în ochii ei.

Arhidiaconul se simţea foarte bine după masă şi îi vorbi gazdei sale despre săpăligile pentru plantarea napilor şi despre noile maşini folosite la secerat; iar gazda sa, considerând că e politicos să discuţi cu o persoană străină şi, pe de altă parte, temându-se că poate nu vrea neapărat să asculte discuţii despre recolta de napi într-o 7.1 de duminică, aduse în discuţie tot felul de subiecte ecleziastice.

— Thorne, n-am mai văzut niciodată atâta grâu într-o singură holdă, cât am văzut că ai dumneata acolo, pe câmp, în spatele păduricii. Probabil că ai pus guano, spuse arhidiaconul.

— Da, guaño. Îl aduc chiar de la Bristol. O să vedeţi că adesea veţi avea o congregaţie acceptabilă de oameni veniţi din Barchester până aici, domnule Arabin. Sunt foarte

încântaţi de St. Ewold, mai ales în după-amiezele când nu e prea cald pentru o plimbare până aici.

— În orice caz, le rămân îndatorat că nu au venit astăzi, zise parohul. Niciodată congregaţia nu e prea mică pentru o slujbă de început.

— Am cumpărat o tonă şi jumătate de la Bradley, de pe High Street, spuse arhidiaconul, şi a fost o păcăleală în toată regula. Nu cred că erau nici cinci sute de măsuri de guano în toată grămada.

— Bradley ăla nu are niciodată ceva ca lumea, interveni domnişoara Thorne, care prinse discuţia din zbor, în timpul şuşotelilor ei cu Eleanor. Şi ce prăvălie bună era acolo, chiar în aceeaşi casă, înainte să vină el! Wilfred, mai ţii minte ce lucruri grozave avea bătrânul Ambleoff?

— De la Ambleoff încoace au mai fost trei negustori, spuse arhidiaconul, şi unul mai rău ca celălalt. Dar cine ţi-l aduce de la Bristol, Thorne?.

— Am dat chiar eu o fugă anul ăsta şi l-am cumpărat direct de pe vas. Vedeţi, domnule Arabin, că zilele se scurtează şi veţi descoperi că la pupitru nu vine destulă lumină. Trebuie să trimit pe cineva cu un topor să mai taie din crengile alea.

Domnul Arabin a declarat că. În orice caz, dimineaţa, lumina era perfectă şi se împotrivi să se atingă cineva de tei. După aceea au ieşit şi s-au plimbat printre boschetele bine îngrijite, iar domnul Arabin îi explică doamnei Bold diferenţa dintre o naiadă şi o driadă şi apoi vorbi despre glastre şi despre formele urnelor. Domnişoara Thorne şi-a găsit de lucru printre panseluţe; iar fratele ei, văzând cu e imposibil să dea discuţiei o turnură tipică zilelor de duminică, abandonă şi se porni pe o discuţie cu arhidiaconul despre guaño-ul din Bristol.

La ora trei au intrat din nou în biserică, iar acum domnul Arabin a citit slujba, iar arhidiaconul a ţinut predica. Lumea era în mare aceeaşi, cu excepţia câtorva care veniseră pe jos din oraş şi cărora nu li s-a părut că soarele amiezei de august dogoreşte prea tare ca să-i împiedice să facă drumul. Arhidiaconul şi-a ales textul din epistola către Filimon a apostolului Pavel:,. Te rog pe tine pentru copilul meu. Pe care l-am născut fiind în lanţuri, te rog pentru

Onisim”. Dintr-un astfel de text, se poate imagina ce fel de predică a ţinut domnul Grantly şi, în mare, ea nu a fost nici plictisitoare, nici rea, nici deplasată. Le-a spus că a fost de datoria lui să le găsească un preot să-i ia locul celui aflat mult timp alături de ei; şi că în acest fel îl consideră ca pe un fiu pe cel pe care îl alesese, la fel cum îl privise sfântul Pavel pe tânărul său discipol trimis de el în lume. Apoi şi-a asumat o parte din merit pentru că alesese cu rigoare pe cel mai bun, fără să ia seama la protecţii sau să facă vreun favor; dar nu a spus că cel mai bun om, din punctul său de vedere, este acela în stare să-l înfrângă pe domnul Slope şi să-i facă zile fripte acelui gentleman, cât va trăi în Barchester. Ceea ce compara el cu acele lanţuri era lupta grea purtată ca să găsească un cleric bun pentru el. Dezaprobă orice comparaţie între el şi sfântul Pavel, dar spuse că este îndreptăţit să le ceară bunăvoinţă faţă de domnul Arabin, tot aşa cum apostolul le ceruse lui Filimon şi celorlalţi din casa acestuia faţă de Onisim.

Predica arhidiaconului, cu text şi cu binecuvântare cu tot, s-a sfârşit într-o jumătate de ceas, Apoi au strâns mâna prietenilor de la Ullathorne şi s-au întors la Plumstead. Astfel s-a desfăşurat prima zi a domnului Arabin la St. Ewold.

Anthony Trollope

DOMNUL SLOPE ÎŞI ARANJEAZĂ CU FOARTE MULTĂ ÎNDEMÂNARE TREBURILE LA PUDDINGDALE

Încă două săptămâni au trecut destul de plăcut la Plumstead. Întregul grup care se strânsese acolo părea că se simte foarte bine împreună. Eleanor a făcut ca toată casa să fie agreabilă, iar arhidiaconul şi doamna Grantly păreau să fi uitat nelegiuirea comisă de ea împreună cu

domnul Slope. Domnul Harding le cânta la violoncel, iar fetele lui îl acompaniau. Johnny Bold, ajutat fie de domnul Rerechild, fie de coral şi de zeama de morcovi, reuşi să treacă cu bine de supărările cu dinţii. Fuseseră şi tot felul de distracţii. Fusese cina de la Ullathorne, iar familia Thorne, în schimb, a fost invitată şi ea la locuinţa arhidiaconului. Eleanor a fost obligată să se urce pe o ladă şi îşi dădu seama că în situaţia asta, într-adevăr, e imposibil să-şi exprime părerea despre avantajele volanelor la rochii, căci acesta fusese subiectul pe care trebuise să-l prezinte. Bineînţeles că domnul Arabin îşi petrecuse o mare parte din timp în parohie, îngrijindu-se de treburile bisericii, făcându-le vizite enoriaşilor şi, în general, luându-şi asupra sa toate obligaţiile noii sale misiuni. Şi, totuşi, venise în fiecare seară la Plumstead, iar doamna Grantly căzuse de acord cu soţul ei că, într-adevăr, era un om simpatic. Au fost şi la o serată la doctorul Stanhope, unde i-a însoţit şi domnul Arabin. El îşi arse aripile, ca un fluture, la flacăra luminării Signorei. Şi doamna Bold a fost acolo, dar s-a simţit oarecum nemulţumită de gustul (de fapt, cum spusese ea, lipsa de bun-gust) a domnului Arabin, dându-i atâta atenţie doamnei Neroni. Era tot atât de cert că Madeline le displăcea femeilor şi le enerva, tot atât pe cât îi încânta şi îi captiva pe bărbaţi. Un fapt era consecinţa celuilalt. Era adevărat că domnul Arabin fusese încântat. O considera o femeie foarte deşteaptă şi foarte frumoasă; de asemenea, considera că nenorocirea ei ieşită din comun o îndreptăţea să aibă parte de compasiunea tuturor. Spuse că nu întâlnise până acuma atâta suferinţă îmbinată cu o frumuseţe atât de perfectă şi cu o minte atât de clară. Astfel vorbi el despre Signora, întorcându-se acasă în trăsura arhidiaconului, iar lui Eleanor nu i-a făcut câtuşi de puţin plăcere să audă această laudă. Era totuşi foarte nedrept să se supere pe domnul Arabin, ea însăşi petrecând o după-amiază foarte plăcută în compania lui Bertie Stanhope. Care o invitase la cină şi nu plecase o clipă de lângă *? a. Nici după ce bărbaţii ieşiseră din sufragerie. Era nedrept ca să se distreze cu Bertie şi să-l lipsească pe noul ei prieten de dreptul de a se distra cu sora lui Bertie. Şi totuşi, aşa a reacţionat în trăsură: era

supărată şi murmură chiar ceva despre purtări desfrânate. Domnul Arabin nu cunoştea prea bine femeile, pentru că altfel i-ar fi trecut prin minte gândul măgulitor că Eleanor s-a îndrăgostit de el.

Dar Eleanor nu se îndrăgostise de el. Câte nuanţe există între dragoste şi indiferenţă, şi cât de puţin înţeleasă este această scală gradată! Stătuse aproape trei săptămâni în aceeaşi casă cu domnul Arabin. Care se purtase foarte atent cu ea, iar ea îi ascultase zilnic conversaţiile. De obicei. Îi dăruia măcar o parte din seară. La doctorul Stanhope îi dăruise tot timpul exclusiv alteia. Nu trebuie neapărat ca o femeie să fie îndrăgostită pentru a fi iritată de aşa ceva: nici măcar nu-i obligatoriu ca femeia să recunoască în vreun fel că o deranjează faptul ăsta. Şi Eleanor nu recunoştea. În adâncul inimii, credea că regretă pentru domnul Arabin că poate să se coboare atât de jos încât să fie amuzat de Signora. „Credeam că are mai multă minte”, îşi spuse, în timp ce privea leagănul pruncului, după întoarcerea de la petrecere... La urma urmei, cred că domnul Stanhope este cel mai simpatic dintre ei doi.” Vai, ce trist pentru amintirea bietului John Bold! Eleanor nu îl iubea pe Bertie Stanhope, nici pe domnul Arabin. Dar devotamentul faţă de fostul ei soţ pălea repede, dacă era în stare să se gândească la defectele şi lipsurile celor care o curtau, stând lângă leagănul copilului lui.

Ar putea cineva să o învinuiască pe eroina mea pentru asta? Mai degrabă las-o să-i mulţumească Domnului pentru marea-i bunătate, pentru că mila lui este veşnică.

Eleanor nu era de fapt îndrăgostită; nici ea. Nici domnul Arabin. Şi nici. Bertie Stanhope nu era, deşi se găsise în destule împrejurări în care se afla pe punctul de a declara că este. Boneta de văduvă îl oprea înainte de a face vreo declaraţie clară, gândindu-se că ar fi fost mai nimerit să o facă la o a treia sau a patra întâlnire. La urma urmei, acum nu era decât o bonetă mititică, şi nu-i mai dădea acel aer de salcie plângătoare. E ciudat cum aceste semne de durere sufletească dispar gradat, imperceptibil. Fiecare stadiu pretinde că ar fi urmarea celui de dinainte şi, totuşi, ultima fâşie de crep alb prinsă cu atâta semeţie pe creştet are tot atâta legătură cu imensul munte de durere care îl

desfigurase la început pe văduv, cât are şi statul hindus cu proprietatea unei englezoaice rămase văduvă.

Dar trebuie înţeles bine că Eleanor nu se îndrăgostise de nimeni şi că nimeni nu se îndrăgostise de Eleanor. Din această cauză, supărarea ei pe domnul Arabin nu a durat prea mult şi, în mai puţin de două zile, erau din nou buni prieteni. Nu putea decât să-i placă, pentru că fiecare oră petrecută împreună cu el era plăcută. Şi totuşi, nu putea cu adevărat să-i placă, pentru că din vorbele lui reieşea mereu impresia că nu consideră absolut necesar să fie complet deschis faţă de ea. Se purta de parcă s-ar fi jucat cu un copil. Ea ştia foarte bine că era de fapt sobru şi serios şi, în anumite probleme, putea îndura chinul sincerităţii. Şi totuşi, pentru ea rămânea mereu un om vesel şi blând. Dacă l-ar fi văzut vreodată încruntându-şi sprâncenele, ar fi învăţat să-l iubească.

Aşa. Stăteau lucrurile la Plumstead şi. În mare, totul era destul de plăcut, până când o furtună enormă întunecă zarea şi se năpusti asupra casei arhidiaconului cu furia unei trombe. E uimitor cum, în câteva minute, întreaga înfăţişare a cerului se schimbă. Grupul se despărţise după micul dejun într-o înţelegere perfectă, dar până seara se iscaseră pasiuni groaznice, care nu le-a permis să se aşeze la cină, la aceeaşi masă, Pentru a explica ce anume s-a întâmplat, trebuie să ne întoarcem puţin în urmă.

Ne amintim că episcopul îşi exprimase, faţă de domnul Slope, hotărârea ca domnul Quiverful să fie confirmat ca. Director al azilului şi că prea sfinţia sa îl rugase pe domnul Slope să-i comunice această hotărâre arhidiaconului. De asemenea, ne amintim că arhidiaconul refuzase cu indignare să-l primească pe domnul Slope şi, în schimb, îi scrisese o scrisoare tăioasă episcopului. În care aproape că pretindea postul de director al azilului pentru doctorul Harding. La această scrisoare, arhidiaconul primise imediat un răspuns formal din partea domnului Slope, în care i se spunea că episcopul primise scrisoarea şi că îi va acorda cea mai mare atenţie.

Arhidiaconul simţea că e făcut mat de acest răspuns. Ce-ar putea face cu un om care nici nu-l primeşte, nici nu se ceartă cu el prin scrisori şi are, fără îndoială, puterea de a

numi oriunde pe oricine? Se consultase cu domnul Arabin, care îi sugerase să-l cheme în ajutor pe rectorul Colegiului Lazarus:.. Dacă dumneavoastră şi dr. Gwynne vă declaraţi în mod oficial intenţia de a-i vorbi episcopului, atunci episcopul nu va îndrăzni să vă refuze; şi dacă doi oameni ca dumneavoastră i-aţi vorbi, probabil că nu veţi pleca fără să vă fi impus punctul de vedere”.

Arhidiaconului nu-i plăcea însă să admită necesitatea de a fi sprijinit de rectorul Colegiului Lazarus ca să poată intra în palatul episcopal din Barchester; şi totuşi, a considerat că sfatul ar fi bun şi s-a hotărât să-l asculte. I-a scris din nou episcopului, exprimându-şi speranţa că nu se va mai lua nicio hotărâre în privinţa azilului. Înainte ca preasfinţia sa să se mai gândească, aşa cum promisese, şi apoi îi trimise prietenului său un apel scris din adâncul inimii, implorându-l să vină la Plumstead, mărturisindu-i că are nevoie de ajutorul lui, ca să-l facă pe episcop să priceapă. Rectorul i-a răspuns, dându-i de înţeles că e destul de greu, dar nu l-a refuzat clar; iar arhidiaconul îşi explică pentru a doua oară punctul de vedere, insistând asupra necesităţii de a acţiona imediat. Doctorul Gwynne avea din nefericire o criză de gută, încât nu a putut fixa o zi anume în viitorul apropiat, dar a căzut de acord să vină, dacă va fi într-adevăr nevoie. Aşa rămăseseră lucrurile, din câte ştiau cei de la Plumstead.

Dar domnul Harding mai avea un alt prieten care lupta pentru el şi era tot atât de puternic ca şi rectorul Lazarusului: acesta era domnul Slope. Deşi episcopul insistase cu atâta fermitate să facă aşa cum îi spusese soţia lui, domnul Slope nu crezu de cuviinţă să-şi abandoneze scopul. Socotea că, din zi în zi, erau mai multe motive pentru care văduva îi va primi favorabil cererea formală, şi nu putea să creadă decât că domnul Harding, numit la azil datorită insistenţelor sale, îl va accepta ca ginere mult mai uşor decât dacă ar rămâne, mârâind, în rândurile opoziţiei, stând sub aripa arhidiaconului şi dezaprobându-l de acolo, de la Plumstead. Mai mult, pentru a-i recunoaşte meritele cuvenite domnului Slope, trebuie să spunem că el avea scopuri mai mari decât acestea. Dorea o nevastă, dorea bani dar, mai mult ca orice, îşi dorea puterea. Îşi dăduse

seama perfect că va trebui să intre în conflict cu doamna Proudie. Nu dorea să rămână în Barchester în funcţia de capelan al ei. Mai degrabă ar fi riscat să piardă orice legătură cu eparhia. Cum adică?! Să simtă în el nişte talente atât de puţin obişnuite; să ştie că e atât de curajos şi ferm şi – când conştiinţa sa nu intervenea – atât de lipsit de scrupule; şi totuşi, să se mulţumească să rămână mâna dreaptă a unei... „femei-prelat”?! Domnul Slope avea idei măreţe în legătură cu destinul său. Sau el, sau doamna Proudie trebuia să se declare învins, iar acum sosise momentul să vadă care din ei va fi acela.

Episcopul anunţă că domnul Quiverful va fi noul director al azilului. Domnul Slope cobora scările, pregătindu-se să-l vadă pe arhidiacon, dacă va fi cazul – dar pe deplin convins că nu va fi; îşi jură că domnul Harding va fi directorul azilului. Vrând să-şi îndeplinească jurământul, se îndreptă spre Puddingdale şi a avut o nouă discuţie cu acel vrednic domn, veşnic în aşteptarea bunătăţilor bisericeşti. În mare, domnul Quiverful era într-adevăr un om vrednic. Dar imposibilitatea de a face nişte doamne şi gentlemani din cei paisprezece copii ai lui. Cu un venit care nu era suficient nici pentru a le acoperi (cu decenţă) nevoile obişnuite ale vieţii, avusese un efect nedorit, atât asupra minţii, cât şi asupra dezvoltatului său simţ al onoarei. Cine se putea lăuda că ar fi suportat o asemenea povară, fără să ajungă la aceste rezultate? Domnul Quiverful era un om onest, scrupulos şi muncitor; într-adevăr, îngrijorat de bucăţica de pâine zilnică şi de Jame, îşi dorea să aibă mijloacele în stare să-l liniştească pe măcelar şi să o facă pe nevasta brutarului să-i răspundă cu un zâmbet la salut, şi totuşi dorea să se simtă cu conştiinţa împăcată. Nu era tot atât de dornic, pe cât ar fi fost altul aflat într-o situaţie lumească mai bună, să se pună bine cu cei din jurul său, să se păzească de vorbele ce ar fi putut să-i păteze numele, sau de zvonuri care să-i umbrească onoarea. Nu putea să-şi permită să aibă maniere atât de alese, un asemenea lux moral. Trebuia să se mulţumească să fie de o onestitate obişnuită, în sensul dat de lume acestei onestităţi şi să-i lase pe oameni să bârfească cât or vrea.

Observase că mai toţi colegii săi, pe care îi cunoştea de

douăzeci de ani, îl priveau cu răceală din prima clipă de când se arătase gata să stea supus la picioarele domnului Slope: de asemenea, observase că privirile lor deveniseră de gheaţă de cum s-a aflat că el este alesul episcopului în postul de director al azilului Hiram. Asta era destul de penibil; dar era crucea pe care trebuia să şi-o ducă.’ Se gândea la soţia sa şi la cea mai nouă rochie a ei de mătase, purtată de mai bine de şase ani. Se gândea la tot tribul său de copii, pe care de-abia reuşea să-i aducă duminica la biserică, pentru că nu aveau destui pantofi şi ciorapi mai ca lumea încât să poată ieşi cu toţii o dată. Se gândea la mânecile roase ale hainei sale negre şi la figura încruntată a negustorului de postavuri, căruia ar fi vrut să-i ceară stofă să-şi facă alta. Dacă n-ar fi ştiut că nu i se va mai da pe datorie. Apoi se gândea la casa confortabilă din Barchester, la venitul îndestulător, la băieţii mergând la şcoală, la fetele ţinând în mână câte o carte, în loc de ace de cârpit, la faţa soţiei sale. Luminată din nou de zâmbet şi la masa lui. Din nou îmbelşugată. Se gândea la toate acestea: gândeşte-te şi tu, cititorule, gândeşte-te şi apoi mai întreabă-te, cum de a reuşit domnul Slope să-i apară drept un capelan înzestrat cu toate calităţile de pe lume?.. Ce frumos e glasul celui care aduce veşti bune pe munţi!”’

De ce se uitau clericii din Barchester mai urât la domnul Quiverful decât la alţii? Nu demonstraseră cu toţii oare că priveau cu aceeaşi linişte sufletească pâinile şi peştii primiţi de la munca lor. Biserica? Nu reuşise oare fiecare să se descurce, printr-o metodă sau alta. Mai bine decât el? Ei nu aveau problemele lui. Dr. Grantly avea cinci copii şi aproape tot atâtea mii pe an. Nici nu-i venea greu să strâmbe din nas la venirea episcopului, care nu-i putea face nimic, sau a capelanului care nici nu era demn de atenţia lui, dar era o cruzime din partea unui om cu o situaţie atât de bună să-i ridice pe toţi în capul unui tată de paisprezece copii, numai pentru că era nerăbdător să obţină pentru ei un mijloc omenesc de existenţă! El, domnul Quiverful, nu ceruse niciodată acest post; nici măcar nu-l acceptase până în momentul” în care se asigurase că domnul Harding îl refuzase. Atunci, cât de tare trebuie acuzat acest om că a făcut ceva ce ar fi fost considerat o nesăbuinţă nebunească

din partea lui, dacă n-ar fi făcut-o?

Astfel, bietul domn Quiverful avea destule necazuri de pe urma întregii chestiuni a azilului; avea însă şi. Unele mângâieri. Mângâierile erau cele la care se gândea mai mult. Încruntatul negustor de postavuri, auzind de apropiata promovare a domnului Quiverful, îi puse acestuia, la dispoziţie întreaga sa magazie. Evenimentele care sunt gata să aibă loc îşi aruncă umbra înainte, iar apropiatul eveniment al transferării domnului Quiverful la Barchester îşi materializează această umbră în forma foarte plăcută a câte unei rochii noi pentru doamna Quiverful şi pentru cele trei fete mai mari ale sale. Astfel de mângâieri se fac simţite în inima unui bărbat, dar şi mai mult în inima unei femei. Orice ar fi simţit bărbatul, soţiei puţin îi păsa de încruntarea vicarului, a arhidiaconului sau a canonicilor. Pentru ea, tot ce conta era interiorul şi exteriorul soţului şi al celor paisprezece copii ai săi. În sufletul ei, orice altă ambiţie fusese înghiţită de acea dorinţă maternă de a-i vedea pe ei şi pe ea însăşi îmbrăcaţi şi hrăniţi aşa cum se cuvine. Ajunsese ca acesta să-i fie singurul scop în viaţă. Nu-i păsa câtuşi de puţin de drepturile imaginare ale altora. Îşi pierduse răbdarea când soţul ei îi declară că el nu poate accepta postul la azil. Decât după ce îl va refuza domnul Harding. Soţul ei nu avea niciun drept să se poarte ca un Don Quijote pe pielea celor paisprezece copii. Aproape că o paralizase pericolul prin care trecuse soţul ei de a da cu piciorul unei asemenea ocazii. Acum. În sfârşit. Primiseră asigurarea nu numai din partea domnului Slope, ci şi din cea a doamnei Proudie. Acum putea într-adevăr să se gândească fără grijă la norocul care dăduse peste ei. Dar ce s-ar fi întâmplat dacă s-ar fi pierdut totul? Ce s-ar fi întâmplat dacă cei paisprezece copii ai săi s-ar fi cufundat din nou până la brâu în sărăcie, datorită sentimentalismului morbid al tatălui lor? Doamna Quiverful era în prezent o femeie fericită, dar se îngrozea gândindu-se la pericolul prin care trecuseră.

— Nu înţeleg ce vrea să spună tatăl tău când vorbeşte atât de mult despre ce i se cuvine domnului Harding, îi spuse fetei mai mari. Crede el că domnul Harding o să-i dea 450 de lire pe an. Numai aşa, de dragul lui? Şi ce contează

pe cine îi ofensează, atâta timp cât obţine postul? N-ar putea să se aştepte la nimic mai bun. Nu pot să înţeleg cum poate să fie taică-tu atât de moale, în timp ce toţi ceilalţi sunt atât de lacomi!

Astfel. În timp ce lumea din afară îl acuza pe domnul Quiverful de lăcomia de posturi bănoase şi de lipsă de onoare, cei de-acasă îl dojeneau cu tot atâta asprime pentru uşurinţa cu care le sacrifica interesele, în numele unui sentiment fals de mândrie. Este uimitor cât de important e punctul de vedere din care privim lucrurile!

Acestea erau părerile diferiţilor membri ai familiei de la Puddingdale în momentul în care domnul Slope sosi în cea de-a doua vizită a lui. Doamna Quiverful, de cum îi văzu calul venind, pe stradă dinspre porţile casei parohiale, îşi strânse în grabă imensul coş cu lucruri de cusut şi ieşi repede cu fiica ei din camera în care stătuse până atunci cu soţul ei.

— Vine domnul Slope, zise ea; probabil ca să stabiliţi împreună detaliile pentru azil. Sper că. Vom putea să ne mutăm imediat.

Doamna se grăbi să o trimită pe servitoare la uşă, ca să nu-l facă să aştepte pe binevoitorul lor oaspete de seamă.

Domnul Slope îl găsi pe domnul Quiverful singur. Doamna Quiverful plecă spre bucătărie şi spre încăperile din spate, cu inima bătându-i de nerăbdare, aproape îngrozită că ar putea să intervină ceva între cupa fericirii şi buza îndeplinirii scopului ei şi, totuşi, liniştindu-se la gândul că după tot ceea ce se petrecuse era foarte puţin probabil că ar putea să mai intervină ceva.

Domnul Slope era numai zâmbet, când a dat mâna cu colegul său; a spus că a venit aici pentru că a considerat că este bine să-l informeze imediat pe domnul Quiverful despre chestiunea cu privire la postul de director al azilului. În timp ce-l asculta, bietul soţ şi tată, care avusese atâtea motive să spere, văzu dintr-o privire că speranţele sale vor fi spulberate şi că oaspetele său venise să-şi retragă cuvintele pe care i le spusese în timpul vizitei trecute. Era ceva în timbrul vocii, ceva în privire care spunea tot. Domnul Quiverful îşi dădu seama dintr-o dată de toate. Îşi păstră stăpânirea de sine, schiţă un zâmbet vag, fără rost şi

spuse doar că îi mulţumeşte domnului Slope pentru efortul pe care îl face.

— A fost o chestiune păcătoasă, de la început şi până la sfârşit, spuse domnul Slope; şi episcopul nici nu a ştiut prea bine cum să acţioneze. Între noi fie vorba – dar fiţi atent, că lucrurile acestea nu trebuie să ajungă mai departe, domnule Quiverful.

Domnul Quiverful răspunse că, bineînţeles, nu vor ajunge mai departe.

— Adevărul este că bietul domn Harding nici nu mai ştie ce vorbeşte. Vă amintiţi, fără îndoială, ultima noastră discuţie?

Domnul Quiverful îl asigură că îşi aminteşte foarte bine.

— Vă amintiţi că v-ara spus că domnul Harding a refuzat să se întoarcă la azil.

Domnul Quiverful răspunse că nimic nu-i era mai proaspăt în minte decât aceste cuvinte.

— Şi, ca răspuns la acest refuz, v-am sugerat să preluaţi dumneavoastră azilul, continuă domnul Slope.

— Am înţeles atunci, din câte mi-aţi spus, că v-a autorizat episcopul să o faceţi...

— Am spus eu asta? Am mers atât de departe? Ei, se poate ca, datorită bucuriei pe care o simţeam pentru dumneavoastră, să fi spus mai mult decât trebuia. Din câte mai ţin minte, nu cred însă că am ajuns chiar la astfel de declaraţii. Dar, recunosc, eram foarte nerăbdător să primiţi dumneavoastră acest post; şi poate am spus mai mult decât ar fi fost prudent din partea mea.

— Dar şi soţia mea a primit o promisiune, din partea doamnei Proudie, cât se poate de clară – îndrăzni domnul Quiverful cu neliniştea adâncă a omului care vrea să-şi demonstreze dreptatea.

Domnul Slope zâmbi şi dădu din cap. Dorea ca acest zâmbet să fie un zâmbet plăcut, dar în ochii celui cu care vorbea era un zâmbet cu adevărat diabolic.

— Doamna Proudie! exclamă el; dacă ar fi. Să ne luăm după ce se vorbeşte între femei despre asemenea treburi, ne-am trezi într-o confuzie de nedescris din care n-am mai şti cum să ieşim. Doamna Proudie este o femeie nemaipomenită, cumsecade, caritabilă, pioasă şi demnă de

stimă din toate punctele de vedere. Dar, dragă domnule Quiverful, conducerea eparhiei nu se află în mâinile dânsei.

Domnul Quiverful rămase o clipă tăcut şi îngrozit

— Îmi este dat să înţeleg atunci că nu mi s-a promis nimic? bâigui el, de-ndată ce reuşi să-şi adune oarecum gândurile.

— Dacă îmi permiteţi, să vă explic exact cum stau lucrurile. Într-adevăr, aţi primit o promisiune, dar condiţionată de refuzul domnului Harding. Sunt sigur că îmi veţi da dreptate, amintindu-vă că dumneavoastră înşivă aţi declarat că veţi accepta această numire doar în condiţia că veţi şti că domnul Harding a refuzat-o.

— Da, aşa am spus, bineînţeles... acceptă domnul Quiverful.

— Ei, vedeţi? Acum însă, se pare că, de fapt, nu a refuzat.

— Dar mi-aţi spus – şi aţi repetat de mai multe ori – că aţi auzit cu urechile dumneavoastră când a spus că refuză.

— Eu aşa am înţeles de la el. Dar se pare că am greşit. Dar să nu credeţi nicio clipă, domnule Quiverful, că vă voi lăsa aşa. Nu! Întinzându-vă mâna, dumneavoastră, unui om aflat într-o situaţie ca aceasta, cu o familie atât de numeroasă şi cu atâtea nevoi, aşa de stringente, n-o să mi-o mai retrag. Vreau doar să acţionaţi împreună cu mine, cu corectitudine şi onestitate.

— Orice va trebui să fac, voi încerca s-o fac cu toată corectitudinea, spuse bietul om, simţind că trebuie să-şi caute sprijin în spiritul său de martir.

— Sunt convins că aşa veţi face, continuă celălalt. Sunt sigur că nu doriţi să căpătaţi venitul care este, de drept, al altcuiva. Nimeni nu-i cunoaşte trecutul domnului Harding mai bine decât dumneavoastră, nimeni nu-l poate aprecia mai bine. Domnul Harding îşi doreşte din toată inima să sg întoarcă la vechiul său post, iar episcopul socoteşte că în momentul de faţă dânsul este oarecum stingherit – deşi, bineînţeles, nu e împiedicat – de discuţia care a avut loc între mine şi dumneavoastră.

— Pui.” răspunse domnul Quiverful, îngrozitor de încurcat, neştiind cum să se poarte în astfel de împrejurări, încercând zadarnic să se stăpânească, prin acel instinct de

conservare – cum proceda soţia sa, făcând-o atât de sigură pe sine.

— Conducerea acestui mic azil nu este singurul lucru ce-ar putea fi oferit de episcop, domnule Quiverful şi, în multe privinţe, nu este cel mai preţios... Iar preasfinţia sa nu este un om care îi uită pe cei remarcaţi de dânsul, într-un moment sau în altul. Dacă îmi permiteţi să vă sfătuiesc ca pe un prieten...

— V-aş fi, într-adevăr, foarte recunoscător, oftă bietul paroh de Puddingdale.

— V-aş sfătui să vă retrageţi orice pretenţie fată de cererile domnului Harding. Dacă veţi insista, nu cred că veţi reuşi să obţineţi ceva până la urmă. Domnul Harding are, practic, toate drepturile la acest post. Dar, dacă îmi veţi permite să-i comunic episcopului că renunţaţi să staţi 7n calea domnului Harding, cred că v-aş putea promite – deşi nu trebuie luată ca o promisiune formală – că episcopul nu vă va lăsa să rămâneţi mai sărac decât aţi li fost, dacă ajungeaţi director al azilului.

Domnul Quiverful se cufundase în fotoliul său, tăcut, privind în gol. Ce putea el să spună? Tot ce afirma domnul Slope era adevărat. Domnul Harding avea dreptul la acest azil. Episcopul avea multe posturi bune pe care le putea oferi. Atât episcopul, cât şi domnul Slope ar fi sau nişte prieteni foarte buni, sau nişte duşmani redutabili pentru un om în situaţia lui. Şi apoi, el nu avea nicio dovadă că i s-ar fi promis vreodată ceva; nu putea să-l oblige pe episcop să-l numească pe el.;

— Ei, domnule Quiverful, ce părere aveţi?

— A, bineînţeles, fac cum credeţi dumneavoastră că ar fi mai nimerit, domnule Slope. Este o mare dezamăgire, o foarte mare dezamăgire pentru mine. Nu voi nega că sunt un om foarte sărac, domnule Slope.

— Până la urmă, veţi vedea domnule Quiverful cu va ieşi mai bine pentru dumneavoastră aşa.

Întrevederea a luat sfârşit cu primirea de către domnul Slope a renunţării domnului Quiverful la orice pretenţie la numirea sa în funcţia respectivă. Declaraţia a fost dată verbal şi fără martori; dar, de fapt, şi promisiunea iniţială fusese făcută în acelaşi mod.

Domnul Slope îl asigură din nou că nu va fi uitat, apoi se întoarse la Barchester, mulţumit că va putea acum să obţină ce-şi dorea de la episcop.

PAISPREZECE ARGUMENTE ÎN SPRIJINUL PRETENŢIILOR DOMNULUI QUIVERFUL

Mulţi dintre noi am auzit de furia îngrozitoare a unei leoaice care, înconjurată de pui, îşi apără prada. Toţi ştim că nu este bine să deranjăm» căţeluşă în momentul în care, în mijlocul familiei ei de căţeluşi, tocmai îşi roade osul. Cunoaştem povestea Medeii şi durerile Constanţei[82]. Când doamna Quiverful auzi pentru prima oară veştile de la soţul ei, simţi în ea puterea leoaicei, furia căţeluşei, mânia reginei şi adânca disperare a mamei alungate.

Neştiind care a fost motivul acestei vizite, dar nefiind. Câtuşi de puţin neliniştită, se grăbi să-l întâlnească pe soţul ei, de cum se închise uşa în urma oaspetelui. A avut noroc domnul Slope că a scăpat astfel – furia unei asemenea femei într-un moment ca acesta l-ar fi înspăimântat chiar şi pe el. Ca regulă generală, trebuie să ţinem minte că este de dorit ca femeile să-şi stăpânească furia; când o femeie se năpusteşte asupra cuiva, devine dintr-o dată hidoasă şi de obicei se face de râs. Nimic nu este mai odios decât o femeie cu purtări de bărbat. Tezeu se îndrăgostise de o amazoană, dar îşi arăta dragostea într-un chip cam necioplit; şi, de la Tezeu încoace, niciun bărbat nu şi-a dorit o nevastă cunoscută pentru vitejia ei, ci mai degrabă pentru blândeţea ei sfioasă. Glasul liniştit al unei femei este

82 Aluzie la Constance, personaj din drama istorică *Regele Ioan* de Shakespeare; cînd fiul ei, Arthur, îndreptăţit pretendent la tronul Angliei, e înfrînt şi luat prizonier, ea îşi pierde minţile de durere (n.t.).

un lucru minunat.

Acestea pot fi spuse în general: şi sunt puţine femeile care se abat de la această regulă, şi când o fac, o fac numai în ocazii foarte rare. Dar dacă există vreun moment în care femeia cu părul despletit în vânt, mişcându-şi braţele ameninţător, ţipă ca o goarnă în urechile bărbaţilor, acesta este momentul în care strigă sălbăticia din ea, stârnită nu atât din propriile ei dorinţe, cât de drepturile celor născuţi din pântecul ei, şi alăptaţi la pieptul ei; strigă pentru cei ce aşteaptă de la ea hrana lor zilnică.

Firea doamnei Quiverful nu avea nimic poetic. Ea nu era nici Medeea. Nici Constanţa. Când era mânioasă, cuvintele ei simple îi izvorau din mânie, dar cu o voce care ar fi putut să fie lesne îndulcită. Acum însă, fără să-şi dea seama, ajunsese într-o stare de spirit cu adevărat tragică.

— Ei, draga mea, nu l-am obţinut.

Acestea au fost cuvintele cu care a fost întâmpinată în momentul în care a intrat în salon. Încălzită încă de la plita din bucătărie. Tar figura soţului ei era mai elocventă decât cuvintele sale:

Un om atât de slab şi fără vlagă,

Cu ochii stinşi, aducători de rele,

Intrat-a la Priam în toiul nopţii.

— Cum! exclamă ea; şi nici chiar doamna Siddons[83] n-ar fi reuşit să pună mai multă disperare într-o singură silabă. Cum, n-ai obţinut postul?! Cine a zis asta?

Şi se aşeză în faţa soţului ei, cu coatele pe masă şi cu mâinile împreunate, cu faţa-i aspră, lipsită de gingăşie, care cândva fusese plăcută. Întinsă pe deasupra mesei înspre el. Şi rămase tăcută ca un mormânt, în timp ce el îi povesti toată discuţia. Şi ce tăcere înspăimântătoare era aceasta pentru el! I-a spus povestea foarte întortocheat şi incomplet, dar ea a înţeles totuşi repede despre ce fusese vorba.

Deci ai renunţat la post? întrebă ea.

---

83 Sarah Siddons (1755-1831), una dintre cele mai mari tragediene engleze (n.t).

— N-am avut posibilitatea să-l accept, răspunse el. N-aveam niciun martor la oferta domnului Slope, chiar dacă acea ofertă l-ar fi pus în încurcătură pe episcop. Era mai înţelept pentru mine să păstrez relaţii bune cu aceşti doi oameni, decât să mă lupt pentru ceva ce nici n-aş fi reuşit să obţin!

— Martori! ţipă ea, ridicându-se deodată în picioare şi începând să se plimbe de colo-colo prin cameră. Au nevoie spusele preoţilor de martori? A făcut această promisiune în numele episcopului şi dacă o să fie încălcată, o să aflu eu de ce! Nu ţi-a spus clar că l-a trimis episcopul să-ţi ofere funcţia?

— Ba da, draga mea. Dar acum nu mai contează.

— Ba contează, şi chiar foarte mult, domnule Quiverful! auzi, martori! Şi să mai vorbim despre onoarea ta, pusă la îndoială pentru simplul motiv că ai dorit să le dai celor paisprezece copii un adăpost, să-i fereşti de orice nevoi. Ba contează, şi o să afle ei asta, pentru că o să ţip să se audă până la partea cealaltă a Barchesterului.

— Uiţi, Letiţia, că episcopul poate dărui atâtea lucruri... Trebuie să mai aşteptăm puţin. Asta-i tot.

— Să aşteptăm! Să-i hrănim pe copii cu răbdări prăjite? Cu aşteptarea asta putem oare să-i trimitem în lume pe George, pe Tom şi pe Sam? O să le scutim oare pe bietele fete de cârpit? Dacă aşteaptă, or să ajungă vreodată Bessy şi Jane măcar guvernante? Sau crezi că aşteptarea asta o să ne plătească datoriile pentru cumpărăturile din Barchester de săptămâna trecută?

— Altceva nu ne rămâne de făcut, draga mea. Sunt la fel de dezamăgit ca şi tine; şi totuşi, Dumnezeu ştie că o făceam mai mult pentru tine.

Doamna Quiverful se uită drept în ochii soţului şi văzu de îndată cum apare pe fiecare obraz câte o lacrimă mică şi fierbinte. Asta era prea mult pentru inima ei de femeie. El se ridicase şi stătea cu spatele la şemineul stins. Se aruncă spre el şi, luându-l în braţe, începu să-i bocească tare la piept.

— Eşti prea cumsecade, prea moale, prea îngăduitor, spuse ea într-un târziu. Oamenii ăştia se folosesc de tine când vor; şi când nu mai au nevoie de tine, te aruncă

deoparte ca pe o haină veche. Asta-i a doua oară când ţi-au făcut aşa ceva.

— Poate că într-un fel e mai bine aşa, răspunse el; asta o să-l facă pe episcop să se simtă obligat să mă ajute într-un fel.

— În orice caz, o să mai audă el de asta! izbucni doamna din nou, într-un acces de furie. În orice caz, o să mai audă el de asta, şi încă cum! Şi ea la fel! Nu o cunoaşte destul pe Letiţia Quiverful, dacă are impresia că eu o să rămân aşa, cu mâinile în sân, după ce m-a tras pe sfoară, după tot ce am discutat acolo, la palat. Dacă i-a mai rămas vreun pic de bun-simţ, o s-o fac să-i fie ruşine de ea. Şi începu din nou să umble prin cameră, călcând apăsat cu picioarele sale grele: Doamne, ce inimă crudă trebuie să aibă, dacă se poartă în aşa hal cu un tată de paisprezece copii nevoiaşi!

Domnul Quiverful încercă să-i explice că nu-i vine să creadă că doamna Proudie are vreo legătură cu toată această afacere.

— Mie îmi spui! izbucni doamna Quiverful; ştiu eu destule... Nu ştie toată lumea că doamna Proudie e episcop de Barchester şi că domnul Slope e doar protejatul ei? N-a fost ea cea care mi-a promis totul, ca şi cum ar fi fost vorba de un dar din partea ei? Ascultă-mă pe mine: femeia asta l-a trimis aici astăzi, pentru că dintr-un motiv sau altul vrea să-şi ia înapoi cuvântul.

— N-ai dreptate, draga mea...

— Nu mai fi atât de credul, continuă ea. Ascultă-mă pe mine, episcopul ştie tot atâta despre această vizită, pe cât ştie şi Jemima. (Jemima era copilul lor de doi ani.) Şi dacă-mi asculţi sfatul, nu-ţi ”pierde vremea stând aşa, ci du-te să-l vezi chiar dumneata în persoană.

Oricât de slab era domnul Quiverful, nu se lăsă de această dată convins, şi începu să-i descrie cu lux de amănunte felul în care domnul Slope îi vorbise despre amestecul doamnei Proudie în treburile eparhiei. În timpul ăsta, o altă idee încolţi în mintea femeii şi se gândi la un nou plan de bătaie. Ce-ar fi dacă doamna Proudie n-ar şti nimic despre această vizită a domnului Slope? În acest caz, n-ar fi posibil oare ca doamna să rămână alături de ea în această împrejurare, să-i rămână prietenă şi, poate, să o

ajute în lupta împotriva domnului Slope? Doamna Quiverful nu scoase o vorbă despre această speranţă vagă, dar îşi ascultă soţul cu o linişte ieşită din comun. În timp ce el îi explica cum lumea are probabil o părere eronată despre puterea şi autoritatea doamnei Proudie, ea se şi hotărâse cum va trebui să acţioneze. Nu-şi dădu însă ia vileag intenţiile. Dădu din cap ameninţător, în timp ce *el* îşi continua povestirea; iar când a terminat, ea s-a ridicat declarând doar că e o faptă foarte, foarte crudă. Îl întrebă apoi dacă îl deranjează să mănânce mai târziu şi nu la ora trei, când obişnuiau să ia masa; şi, primind aprobarea, a plecat să-şi îndeplinească planul.

Se hotărî să se ducă imediat la palat, încât să ajungă înainte ca doamna Proudie să aibă timp să discute ca domnul Slope; şi să se poarte, fie cu o umilinţă şi cu ua patetism vrednice de milă, fie cu o indignare violentă şi cu severitate, depinzând de felul în care va fi primită.

Era destul de sigură pe puterile ei. Şi, ambiţionată de nevoile stringente ale celor paisprezece copii ai săi, şi-a dat seama că va reuşi să treacă prin armate întregi de servitori episcopali şi să-şi croiască drum, dacă va fi nevoie, până va ajunge în faţa doamnei care greşise faţă de ea. Nu-i era ruşine să facă aşa ceva, nu avea niciun fel de trac, nu-i era frică de niciun arhidiacon. Plânsul ei va fi auzit până în piaţă, dacă nu-şi va obţine dreptatea cuvenită. S-ar putea foarte bine ca un tânăr diacon burlac să se ruşineze în astfel de împrejurări; s-ar putea ca un preot cu o situaţie confortabilă, care de fapt nu-şi mai doreşte nimic, dar tot aleargă după avansări, să-şi rezolve treburile într-un mod decent şi discret. Dar doamna Quiverful, cu cei paisprezece copii ai săi, renunţase da. Mult să mai fie timidă şi, în anumite privinţe, renunţase, să mai fie chiar şi decentă. Dacă va constata că domnul Slope s-a folosit pur şi simplu de ea şi că a fost rău intenţionat, atunci lucrurile nu vor mai rămâne atât. De confidenţiale. O să le afle toată lumea.

În starea în care se afla acum. Doamna Quiverful nu prea lua aminte la îmbrăcăminte. Îşi. Legă boneta sub bărbie, îşi aruncă şalul pe umeri, se înarmă cu-o umbrelă veche a familiei şi porni spre Barchester. Un drum până la palat nu era chiar atât de uşor pentru doamna Quiverful, cât era

pentru prietenul nostru de la Plumstead. Plumstead e la nouă mile de Barchester, iar Puddingdale doar la patru. Dar arhidiaconul nu trebuia decât să poruncească să i se aducă în faţa casei şareta, şi calul său murg îl ducea la trap, într-o oră, până la oraş. În şopronul casei parohiale de la Puddingdale nu erau şarete, şi nici în grajduri nu erau cai murgi. Nu exista niciun mijloc de locomoţie pentru cei de acolo, decât acela cu care îi înzestrase natura.

Doamna Quiverful era o femeie mare şi greoaie, deloc tânără şi neobişnuită cu mersul pe jos. În bucătărie şi în dormitoarele casei era destul de activă: dar pasul şi felul t i de a merge nu se potriveau cu drumurile lungi. O plimbare până în Barchester şi înapoi la mijlocul lui august era o încercare groaznică, aproape imposibilă. La vreo jumătate de milă de casa parohială pe drumul dinspre oraş, trăia un fermier cumsecade, cu o situaţie destul de prosperă, din câte spunea lumea, care până acum se arătase a fi un om cu frica lui Dumnezeu, mergând cuviincios, cu regularitate, la biserică. Doamna Quiverful mai apelase la! în unele momente mai grele, şi nu în zadar. Acum se îndrepta spre uşa acestuia, şi după ce îi explică soţiei lui că trebuie să ajungă neapărat la Barchester pentru nişte treburi foarte urgente, îl rugă pe fermierul Subsoil să o ducă până acolo cu căruţa lui. Fermierul nu avu nimic împotrivă, şi îndată ce au reuşit să-l pună pe Prince în hamuri, au pornit la drum.

Doamna Quiverful nu-şi destăinui scopul în care se ducea, nici fermierul nu comise impoliteţea de a pune întrebări inutile. Îl rugă doar să o lase la podul de la intrarea în oraş şi să o ia de acolo peste două ore. Fermierul i-a promis că va fi la timp, iar femeia, sprijinindu-se în umbrelă, o luă pe o scurtătură şi ajunse în câteva minute la uşa episcopului.

Până acum nu avusese niciun pic de teamă de apropiata discuţie. Nu simţise decât o indignare, o dorinţă de a-şi susţine drepturile şi de a-şi înşira necazurile, în caz că drepturile nu-i vor fi pe deplin recunoscute. Dar acum situaţia ei grea o speria puţin. Mai fusese la palat o dată, dar atunci venise să mulţumească. Cei care vin cu mulţumiri pentru favoruri primite descoperă că e foarte uşor să intri în casele oamenilor de seamă. Dar nu

întotdeauna acest lucru e posibil pentru cei care vin să ceară o favoare. Încă şi mai greu sunt primiţi cei care vin să ceară îndeplinirea promisiunilor făcute cu alte ocazii.

Doamnei Quiverful nu-i trebuise mult ca să înveţe obiceiurile lumii. Ştia asta. Şi mai ştia că umbrela ei învechită şi şalul ei aproape zdrenţăros nu vor reuşi să le impună respect servitorilor de la palat. Dacă ar fi fost prea umilă, ştia foarte bine că nu ar reuşi să intre. Pentru a rezolva această problemă imperioasă, cu un asemenea şal pe umeri. Şi cu asemenea bonetă pe cap. I-ar fi trebuit o înfăţişare cu mult mai impunătoare decât cea cu care fusese înzestrată din naştere. Doamna Quiverful ştia foarte bine şi acest lucru. Trebuia să facă să se cunoască faptul că era nevasta unui gentleman, şi totuşi să se roage pentru puţină înţelegere.

Biata femeie nu ştia decât o singură metodă de a depăşi aceste dificultăţi, ivite chiar de la început. Şi o aplică. Oricât de reduse erau fondurile de la Puddingdale, ea reuşise să mai păstreze o jumătate de coroană, şi pe aceasta o sacrifică lăcomiei înfumuratului servitor londonez al doamnei Proudie. Ea a spus că e doamna Quiverful din Puddingdale, soţia părintelui Quiverful. Dorea să o vadă pe doamna Proudie. Trebuia neapărat să o vadă pe doamna Proudie. James Fitzplush se uită mai mult, decât neîncrezător: nu ştia dacă doamna ieşise, dacă era ocupată sau se afla în dormitor; credea că e foarte probabil să fie una din aceste situaţii sau. Dacă nu. Să fie altceva, pentru că doamna devenise; de un timp, invizibilă: dar doamna Quiverful putea să mai rămână în camera de aşteptare, până ce o să fie întrebată camerista doamnei Proudie.

— Ia ascultă, omule! îl luă doamna Quiverful. Trebuie să o văd – şi îi întinse cartea de vizită şi o jumătate de coroană (gândeşte-te, cititorule, gândeşte-te puţin: ultima jumătate de coroană care îi mai rămăsese) şi se aşeză apoi pe un scaun în camera de aşteptare.

Să fi fost mituirea aceasta cea care a salvat lucrurile, sau să fi vrut într-adevăr nevasta episcopului să o vadă pe soţia preotului, nu mai are rost să ne întrebăm acum. Servitorul se întoarse şi. Rugând-o pe doamna Quiverful să îl urmeze, o conduse până în faţa stăpânei eparhiei.

Doamna Quiverful văzu de îndată că protectoarea sa zâmbea şi era în toane bune. Triumful i se citea în fiecare trăsătură a figurii, şi toate bucuriile puterii planau deasupra cârlionţilor ei. Discutase cu sfinţia sa o problemă foarte importantă în dimineaţa acelei zile. El primise o invitaţie să petreacă câteva zile la arhiepiscop. Sufletul său îşi dorea de mult această răsplată. Nu era niciun cuvânt însă, în scrisoarea înalt preasfinţiei sale care să facă aluzie şi la soţie: şi, dacă se ducea, atunci trebuia să meargă singur. Această piedică în calea vizitei n-ar fi fost de netrecut, nici n-ar fi fost prea neplăcută, dacă ar fi mers fără să-i spună niciun cuvânt doamnei Proudie. Dar el nu putea să facă aşa ceva. Nu putea să dea poruncă să i se facă valizele şi să pornească la drum cu valetul său, mărginindu-se să spună doamnei sale că se va întoarce pe sâmbătă. Există unii bărbaţi – mai bine-zis, monştri – care sunt în stare să facă aşa ceva; şi există neveste – mai bine-zis sclave – care se pretează la astfel de obiceiuri. Dar doctorul şi doamna Proudie nu se numărau printre aceştia.

Episcopul, după multe apropouri, reuşi să o facă pe doamnă să înţeleagă că doreşte foarte mult să se ducă. Doamna, fără niciun apropo, îl făcu pe episcop să înţeleagă că nici nu trebuie să se gândească la aşa ceva. N-are rost să redăm aici argumentele folosite de o parte şi de alta, sau să spunem rezultatul lor. Cei care sunt căsătoriţi vor înţelege foarte bine cine a câştigat şi cine a pierdut lupta; iar burlacii nu vor înţelege niciodată, până nu vor învăţa lecţia aspră a experienţei. Când doamna Quiverful intră în camera doamnei Proudie, doamna de-abia sosise de câteva minute de la preasfinţia sa. Dar, înainte de a-l părăsi, văzuse răspunsul la scrisoarea arhiepiscopului, scris şi sigilat. Nu-i de mirare că faţa ei era numai zâmbet când o primi pe doamna Quiverful.

Imediat abordă subiectul care o rodea atât de tare pe vizitatoarea ei.

— Ei, doamnă Quiverful, începu ea, v-aţi decis când că vă mutaţi la Barchester?

„Femeia aceea” – aşa cum i se spusese numai cu o oră sau două în urmă – a fost din nou înzestrată în acea clipă cu toate calităţile pe care le poate avea o soţie de episcop.

Doamna Quiverful a văzut de îndată că trebuie să apară demnă de milă, şi că nu ar reuşi să capete nimic prin indignare; dacă într-adevăr era vorba să câştige ceva, trebuia să se indigneze numai ţinând isonul indignării ocrotitoarei ei.

— Of, doamnă Proudie! începu ea; mă tem că nu o să ne mai mutăm niciodată la Barchester.

— De ce? întrebă tăios doamna, lăsând la o parte într-o clipă zâmbetele şi aerele de complezenţă şi trecând în felul ei grăbit la treburile despre care văzu deîndată că erau importante.

Atunci doamna Quiverful îşi spuse povestea. Şi cu cât povestea mai mult despre nedreptăţile care îi fuseseră făcute, observă că pe măsură ce dădea vina mai mult pe domnul Slope, privirea doamnei Proudie se întuneca mai tare, dar această întunecare nu era un semn rău pentru ea. Când domnul Slope venise la Puddingdale în dimineaţa aceea, îl considerase ca pe protejatul acestei femei-episcop; acum îşi dădu seama, de fapt, că ei erau duşmani. Îşi recunoscu în sinea ei greşeala, fără să simtă vreo remuşcare sau umilinţă din această cauză. Nu avea decât un singur gând, şi acesta se îndrepta spre propria ei familie. Nu-i păsa cum avea să manevreze printre aceşti nou-veniţi din palatul episcopal, atâta timp cât va reuşi să-l aşeze pe soţul ei în casa directorului azilului. Nu-i păsa cine îi erau prieten şi cine duşman, dacă va reuşi să obţină această avansare pe care o dorea atât de mult.

Îşi spuse povestea şi doamna Proudie o asculta fără să scoată o vorbă. Îi spuse cum domnul Slope îi trăsese soţul pe sfoară punându-l să renunţe la drepturile sale şi că declarase că episcopul nu-l doreşte decât pe domnul Harding ca director al azilului. Privirea doamnei Proudie deveni din ce în ce mai întunecată. În sfârşit, sări de pe scaun şi rugând-o pe doamna Quiverful să stea s-o aştepte, ieşi din cameră.

— Uf, doamnă Proudie, e pentru cei paisprezece copii – pentru paisprezece copii – acestea au fost ultimele cuvinte pe care le mai auzi, când închise uşa în urma ei.

DOAMNA PROUDIE LUPTĂ ŞI E ÎNFRÂNTĂ

De-abia trecuse o ora de când doamna Proudie ieşise victorioasă din camera soţului ei, şi acum se întorcea în grabă, gata din nou de luptă. Era foarte supărată pe el, pentru ceea ce credea ea că ar fi duplicitatea lui. Păruse atât de sincer când îşi dăduse cuvântul că o să facă aşa cum vrea ea cu azilul! Fusese învins atât de categoric în această chestiune! Doamna Proudie se gândea că dacă fiecare lucru va fi discutat şi dezbătut aşa, de două sau chiar de trei ori, treburile eparhiei vor ajunge să fie prea multe, chiar şi pentru ea.

Fără să bată la uşă, intră repede în camera soţului ei şi i! găsi stând la birou, iar domnul Slope se afla în faţa lui. Ţinea în mână chiar scrisoarea către arhiepiscop, sigilată în prezenţa ei... şi scrisoarea era deschisă! Da, rupsese pecetea pe care ea o declarase sacră. Era o convorbire foarte secretă şi era evident că fusese din nou discutat conţinutul invitaţiei arhiepiscopului, şi asta după ce mai fusese dezbătut şi fusese luată o hotărâre, aşa cum dorise ea. Domnul Slope se ridică de pe scaun şi se înclină puţin. Părţile adverse se priviră drept în ochi, fiecare ştiind că îşi priveşte un duşman.

— Ce-i asta, preasfinţia ta, ce-am auzit despre domnul Quiverful? întrebă ea, venind până la capătul mesei şi oprindu-se acolo.

Domnul Slope nu-l lăsă pe episcop să răspundă, ci răspunse chiar el:

— Am fost la Puddingdale azi de dimineaţă, doamnă, şi l-am văzut pe domnul Quiverful. Domnul Quiverful a renunţat la funcţia de la azil, pentru că îşi dă acum seama că domnul Harding doreşte să-şi ocupe din nou vechea sa funcţie. În aceste condiţii, l-am sfătuit pe preasfinţia sa să-l aleagă pe domnul Harding.

— Domnul Quiverful nu a renunţat la nimic, afirmă doamna cu o voce foarte hotărâtă. Preasfinţia sa i-a dat cuvântul, şi cuvântul trebuie respectat.

Episcopul tăcea în continuare. De-abia aştepta să-l vadă pe vechiul său duşman la picioarele sale, muşcând ţărâna. Noul său aliat îi spusese că nu era nimic mai uşor decât asta. Aliatul său era acolo, alături de el, gata să-l ajute, şi totuşi, nu-şi regăsi curajul. E atât de greu să învingi, când bilanţul celorlalte lupte e total împotriva ta. E atât de greu pentru cocoşul care a fost o dată înfrânt în curtea lui să-şi recapete curajul şi să-şi recucerească locul din vârful grămezii de bălegar.

—° Poate că n-ar trebui să mă amestec, spuse domnul Slope şi totuşi...

— Într-adevăr n-ar trebui! îl întrerupse femeia înfuriată.

— Şi totuşi, continuă domnul Slope, fără să ţină seama de întrerupere, am considerat că e de datoria mea să-l sfătuiesc pe preasfinţia sa să nu treacă cu vederea revendicările domnul Harding.

— Domnul Harding trebuia să ştie ce vrea, zise doamna Proudie.

— Dacă domnul Harding nu va fi repus în drepturi, preasfinţia sa va crea mulţi nemulţumiţi, nu numai în eparhie, dar şi în afara ei. Şi, in orice caz, preasfinţia sa din câte am înţeles, consideră că e dator să răsplătească meritele excelentului cleric care e domnul Harding.

— Şi ce se va întâmpla cu şcoala de sabbat şi cu. Slujbele de duminică? Se vor ţine sau nu la azil? întrebă doamna Proudie, cu un fel de rânjet.

— Înţeleg că domnul Harding nu are nicio obiecţie în privinţa şcolii, răspunse domnul Slope. Şi în ceea ce priveşte serviciile religioase de la azil. Va trebui să discutăm după ce va fi numit el. Dacă are vreo obiecţie categorică, atunci mă tem că va trebui să lăsăm lucrurile aşa cum sunt.

— Aveţi o conştiinţă foarte curată în asemenea probleme. Domnule Slope, spuse ea.

— N-aş avea deloc o conştiinţă curată, răspunse el, ci una foarte încărcată, dacă s-ar întâmpla ca. Din cauza, vreunui lucru făcut sau spus de mine. Preasfinţia sa ar

acţiona greşit în problema de faţă. E evident că în discuţia pe care am avut-o eu domnul Harding, l-am înţeles greşit...

— Şi tot atât de evident este că l-aţi înţeles greşit pe domnul Quiverful, replică ea. Stăpânindu-se cu greu. Şi, în orice caz, ce treabă aveţi dumneavoastră în toate discuţiile astea? Cine v-a trimis la domnul Quiverful azi-dimineaţă? Cine v-a rugat să vă ocupaţi de chestiunea asta? Vreţi să-mi răspundeţi, domnule? Cine v-a trimis la Quiverful azi-dimineaţă?!

O linişte adâncă se aşternu în încăpere. Domnul Slope se ridicase de pe scaun şi stătea cu mâna pe spătar, având la început o figură foarte solemnă, iar apoi foarte întunecată. Doamna Proudie stătea în aceeaşi poziţie pe care e luase de cum intrase, la capătul mesei; şi, în timp ce-şi supunea adversarul necruţătorului interogatoriu, lovi cu palma în masă, cu o vigoare lipsită de orice feminitate. Episcopul stătea în fotoliul său, bătând darabana cu degetele, uitându-se când la soţia sa, când la capelan. Ce bine ar fi dacă s-ar bate între ei, fără să-l oblige să intervină şi el în ceartă; să se bată până ce unul l-ar nimici complet pe celălalt, încât el, episcopul, să ştie clar de cine trebuie să asculte. Indiferent care din ci ar fi căzut, el ar fi fost mai liniştit; dar, dacă ar fi trebuit să spună de partea cui era, n-ar fi declarat, în niciun caz, că este împotriva domnului Slope.

Mai bine e, cum spune o veche zicătoare, cu un drac pe care-l ştii, decât cu unul pe care nu-l ştii – şi e foarte adevărat.

— Vreţi să-mi răspundeţi, domnule? repetă ea. Cine v-a poruncit să vă duceţi la domnul Quiverful în dimineaţa asta? (Aceeaşi întrebare.) Aveţi de gând să-mi răspundeţi, domnule?

— Cred, doamnă Proudie, că în actualele circumstanţe, ar fi mai bine să nu vă răspund la o asemenea întrebare – zise domnul Slope.

Glasul domnului Slope avea o mulţime de tonuri pe care le folosea după nevoie; printre ele, erau unul evlavios şi coborât şi, un altul, evlavios şi ridicat, iar acum îl folosi pe acesta din urmă.

— V-a trimis cineva, domnule?

— Doamnă Proudie, răspunse domnul Slope; ştiu foarte bine cât de mult vă datorez pentru bunătatea de care aţi dat dovadă. De asemenea, ştiu foarte bine cum trebuie să se poarte un domn cu o doamnă. Dar există consideraţii mai importante, şi sper că voi fi iertat dacă în momentul de faţă mă las călăuzit doar de ele. Răspund numai în faţa preasfinţiei sale şi nu pot admite decât întrebări din partea sa. Preasfinţia sa a aprobat ceea ce am făcut, şi vă rog să mă iertaţi dacă vă spun că, având acest consimţământ, ca şi pe al meu, nu mai am nevoie de altceva.

Ce însemnau cuvintele îngrozitoare pe care le auzea acum doamna Proudie? într-adevăr, totul devenea clar. Era vorba de o răzvrătire premeditată în propria ei tabără.

Nu era de-ajuns că unele cugete rău-intenţionate deveniseră neascultătoare după ce căpătaseră un dram de putere, dar rebeliunea fusese răspândită făţiş. Nu trecuseră nici douăsprezece luni de când episcopul se afla în scaun şi, iată, că şi izbucnise oribila răzvrătire la palat. Vor urma anarhia şi haosul, dacă nu va reuşi să ia imediat măsuri drastice pentru a zdrobi conspiraţia pe care o descoperise.

— Domnule Slope, începu ea cu o voce calmă şi demnă, mult diferită de cea folosită până atunci; domnule Slope, v-aş ruga, dacă vreţi, să ieşiţi din cameră. Vreau să vorbesc cu soţul meu între patru ochi.

Şi domnul Slope îşi dădu seama că totul depindea de această convorbire. Dacă episcopul va ajunge iar sub papuc, robia sa va fi totală şi veşnică. Era momentul cel mai prielnic rebeliunii. Episcopul se implicase de când rupsese sigiliul scrisorii adresate arhiepiscopului; ea ar fi avut, prin urmare, puterea de a-l influenţa. Domnul Slope îi spusese că nu există niciun motiv care să-l împiedice să accepte invitaţia arhiepiscopului; avusese deci speranţe că va reuşi să-l influenţeze. Acceptase demisia domnului Quiverful, drept pentru care n-ar fi dorit să reia această discuţie cu soţia sa. Ajunsese până acolo încât putea să aibă şi el un punct de vedere propriu; şi ar fi putut să meargă şi mai departe, până când o izbândă absolută l-ar fi învăţat cât de uşor e să reuşeşti. Acesta era momentul victoriei sau al înfrângerii. Acum trebuia să devină domnul Slope stăpân al eparhiei, sau să plece şi să înceapă pe

altundeva să-şi caute norocul. Îşi dăduse seama prea bine de asta. După toate câte se întâmplaseră, orice fel de compromis între el şi această doamnă era imposibil. Dacă ar părăsi camera imediat, aşa cum poruncise ca şi i l-ar lăsa în seamă pe episcop, ar însemna că e mai bine să-şi strângă catrafusele şi să spună adio oricăror onoruri episcopale şi doamnei Bold şi signorei Neroni.

Şi totuşi, nu era atât de uşor să rămână ferm pe poziţie, în momentul în care o doamnă îl invita să iasă; nici să fie de faţă la discuţia dintre soţ şi soţie, când ea îşi exprimase dorinţa de a rămâne în *tête-à-tête* cu soţul ei.

— Domnule Slope, repetă ea, doresc să rămân singură cu soţul meu!

— Preasfinţia sa m-a chemat să-mi vorbească despre nişte treburi foarte importante ale eparhiei, spuse domnul Slope, uitându-se cu o privire neliniştită spre dr. Proudie: Simţea că trebuie să aibă încredere şi să-l lase şi pe episcop să spună ceva; şi totuşi, avea sentimentul că nu poate să aibă prea multă încredere în el. Mă tem că e imposibil să-l părăsesc într-un asemenea moment!

— Îmi mai şi răspunzi, nerecunoscătorule! Preasfinţia ta, poţi să-mi faci plăcerea să-l pofteşti afară pe domnul Slope?

Preasfinţia sa se scărpina în cap, dar deocamdată nu spuse nimic. Domnul Slope nu se aştepta la mai mult decât la atât din partea lui; dar, pentru episcop, gestul acesta avea înţelesul exercitării active a drepturilor sale matrimoniale.

— Preasfinţia ta, reluă doamna; o să iasă demnul Slope din cameră, sau o să ies eu?!

Doamna Proudie făcuse un pas greşit. N-ar fi trebuit să facă aluzie la posibilitatea de a ieşi ea din cameră. N-ar fi trebuit să admită că ar mai exista şi altă soluţie, în afară de expulzarea domnului Slope, decât cea a ascultării imediate. Cil răspuns la o asemenea întrebare, episcopul bineînţeles că îşi spuse în gând că, dacă e obligatoriu să iasă unul din ei, atunci ar fi mai bine dacă aceasta ar fi doamna Proudie. În gând îşi spuse aşa, dar pe dinafară nu făcu altceva decât să se scarpine din nou în cap şi să bată din nou darabana cu degetele.

Doamna Proudie fierbea de mânie. Vai, vai! dacă ar fi

reuşit doar să-şi stăpânească nervii, aşa cum reuşea adversarul ei, ar fi obţinut o victorie cum nu mai obţinuse niciodată. Dar mânia divină o înfrânse, precum le mai înfrânsese şi pe alte eroine, şi ea se prăbuşi.

— Preasfinţia ta, insistă ea; o să mi se acorde vreun răspuns, sau nu?

În sfârşit, el îşi întrerupse tăcerea adâncă şi se declară adept al lui Slope:

— Draga mea, începu el, domnul Slope şi cu mine avem treabă.

Asta a fost tot. Nu mai era nevoie de nimic. Plecase pe cimpul de bătălie, îndurase dogoarea şi praful acelei zile, se ciocnise cu furia inamicului, şi acum era victorios. Ce uşoară e victoria pentru cei încrezători în propriile forţe!

Domnul Slope îşi dădu seama imediat de însemnătatea victoriei sale, şi se întoarse spre doamna învinsă, cu o privire triumfătoare, pe care ea nu avea s-o uite şi s-o ierte niciodată. Aici a greşit el. Ar fi trebuit să o privească cu umilinţă şi, cu ochi plini de sfială, rugători, să-i ceară iertare. Ar fi trebuit ca prin această privire să se scuze pentru succesul său şi să spere că va fi iertat pentru atitudinea pe care, din datorie, a fost obligat să o ia. Aşa, poate că ar fi reuşit să-i mai înmoaie inima tiranică şi să netezească într-un fel calea spre împăcare. Dar domnul Slope dorea să fie stăpân necondiţionat. Ah, ce om lipsit de experienţă! Poţi tu să-ţi convingi victima, aşa mică şi speriată cum e acum, să divorţeze de femeia care a pus stăpânire pe el? Poţi tu să-i faci să doarmă şi să ia masa separat de acum încolo? Nu e el oare carne din carnea ei, şi sânge din sângele ei, şi nu va rămâne aşa toată viaţa? E foarte uşor acum să rămâi pe poziţie şi să triumfi, în timp ce ea e dată umilitor afară; dar vei putea, oare, să fii de faţă când perdelele vor fi trase, când acea îngrozitoare scufie a adevărului va fi înnodată sub bărbie, când ultimele semne ale autorităţii episcopului vor fi alungate de oribilul pompon din vârful capului lui? Mai poţi tu atunci să te amesteci când nevasta doreşte să vorbească între patru ochi cu stăpânul ei?

Dar, deocamdată, triumful domnului Slope era total, pentru că doamna Proudie, fără să mai scoată o vorbă, ieşi

din cameră şi nu uită să trântească uşa. Discuţia dintre noii aliaţi a fost foarte deschisă; au fost spuse multe lucruri care îl uimiră pe domnul Slope că a putut să le rostească, şi pe episcop că a putut să le audă. Şi totuşi, unul le rostise şi celălalt le auzise fără să se supere. Acum trebuiau spuse lucrurile pe faţă. Capelanul îi spuse clar episcopului că lumea credea că e condus de nevastă-sa; că în eparhie erau puse la îndoială atât cuvântul cât şi caracterul lui, că, dacă o va mai lăsa pe doamna Proudie să se amestece în treburi nepotrivite pentru puterile unei femei, va avea multe necazuri; şi că, la urma urmei, va ajunge să fie dispreţuit dacă nu va scăpa de jugul sub care se află. La început, episcopul şovăi şi încercă să nege adevărurile pe care le auzea. Dar negaţia nu era hotărâtă şi se spulberă imediat. Tăcerea lui era o recunoaştere a poziţiei de vasal şi îşi jură să-şi schimbe, cu ajutorul domnului Slope, felul de a fi. Nici domnul Slope nu-şi pledă prea rău cauza. El explică cât de îndurerat era să înfrunte o doamnă care fusese dintotdeauna patroana lui, îl ajutase în atâtea feluri şi, de fapt, atrăsese atenţia episcopului asupra lui; dar, aşa cum spunea, datoria sa devenise mai importantă; avea un post de o încredere deosebită, şi era foarte ataşat de persoana episcopului. Într-o asemenea situaţie, conştiinţa îi dicta să se gândească doar la interesele episcopului şi, din acest motiv îndrăznise el să vorbească.

Episcopul luă această declaraţie ca atare, iar domnul Slope nici nu-şi dorea mai mult decât atât. Ea îndulcea hapul pe care trebuia să i-l dea domnul Slope, şi despre care episcopul spera că va fi mai puţin amar decât cel de dinainte, pe care îl lua de atâta vreme.

Preasfinţia sa a fost imediat răsplătit, ca un copil cuminte. I s-a spus să scrie o nouă scrisoare arhiepiscopului, acceptând invitaţia înalt-preasfinţiei sale, ceea ce el şi făcu. Domnul Slope, mai prudent decât doamna, a luat chiar el scrisoarea şi a trimis-o cu mâna lui. Astfel sa asigură că acest act, prin care îşi făcea singur dreptate, devenea un fapt împlinit. îl rugă, îl învăţă şi îl ameninţă pe episcop. Îndemnându-l să îi scrie imediat domnului Harding; dar episcopul, deşi scăpase temporar de soţia sa, nu se afla încă sub puterea domnului Slope. El a

spus, şi probabil că aşa şi credea, că o asemenea ofertă trebuie făcută sub o formă oficială şi că nu era încă pregătit să semneze această ofertă şi că ar fi preferat să se întâlnească mai întâi cu domnul Harding. Domnul Slope ar putea însă să-l roage pe domnul Harding să vină să-l vadă. Mulţumit de reuşita sa, domnul Slope a plecat. A trimis mai întâi preţioasa scrisoare pe care o purta în buzunar, iar apoi s-a ocupat de alte treburi pentru care va trebui să-l urmărim în alte capitole.

După ce a avut satisfacţia de a-i fi trântit uşa în nas soţului ei, doamna Proudie nu s-a dus imediat la doamna Quiverful. Într-adevăr, în primele clipe după ce fusese învinsă, şi-a dat seama că nu va fi în stare să o vadă pe femeia aia. Ar fi trebuit să-i mărturisească înfrângerea, să recunoască totuşi că sceptrul i-a căzut din mână şi coroana de pe frunte. Nu, îi va trimite un mesaj, promiţând o scrisoare peste o zi sau două. Rezolvând astfel problema, se retrase în dormitor; dar aici se hotărî să încerce altă soluţie. Acea încăpere sacră o făcu să-şi recapete curajul şi îi dădu mai multă încredere în sine. Asemenea lui Ahile, care prindea curaj ori de câte ori îşi privea scutul, aşa cum inima lui Don Quijote era îmbărbătată atunci când îşi lua lancea în mână, tot aşa şi doamna Proudie se gândi la viitoarele cununi de lauri, în momentul în care privirea îi căzu pe perna soţului ei. N-o să dispere. Luând această hotărâre, ea coborî cu un aer demn şi se schimbă la faţă pentru întâlnirea cu doamna Quiverful.

Această scenă din biroul episcopului a durat, de fapt, mai mult decât ne-a trebuit să o povestim. Poate că nu am ascultat decât o parte din conversaţie. În orice caz, doamna Quiverful începuse să se impacienteze şi, când intră doamna Proudie, tocmai se gândea că fermierul Subsoil s-o fi plictisit să o aştepte atâta. Of! cine poate să descrie bătăile acelei inimi de mamă, în momentul în care cea venită să implore se uită la figura doamnei, ca să vadă dacă acolo era scrisă promisiunea unei case. A unui venit, a confortului şi a unei viitoare fericiri, sau sentimentul unei necontenite şi tot mai grele sărăcii. Sărmană mamă! Sărmană soţie! ceea ce vedeai nu avea de ce să te liniştească!

— Doamnă Quiverful, glăsui doamna Proudie, pe un ton sever, fără să se aşeze; cred că soţul dumneavoastră s-a purtat într-un mod foarte nehotărât şi prostesc în această poveste.

Doamna Quiverful s-a ridicat imediat în picioare, considerând că ar fi lipsită de respect dacă ar sta jos, în timp ce nevasta episcopului stătea în picioare. Dar i se spuse să se aşeze din nou şi până la urmă a fost convinsă, astfel încât doamna Proudie să-i poată ţine o lecţie de sus. De obicei se consideră o ofensă ca un gentleman să rămână pe scaun, în timp ce altul este obligat să stea în picioare, în faţa lui: şi presupunem că această lege rămâne valabilă şi pentru doamne. De multe ori aşa se şi consideră, dar credem că o asemenea impoliteţe nu e nici pe jumătate atât de penibila ca senzaţia pe care vrea să i-o dea lin om de seamă unui oaspete oarecare punându-l să se aşeze, în timp ce el îi vorbeşte din picioare. Acest exemplu de proastă creştere, exprimat într-un limbaj coerent, ar însemna următoarele: „Regulile de bună-creştere îmi spun să-ţi ofer un scaun; dacă n-aş face-o, ai spune, în gura mare, peste tot, că sunt arogant şi nesimţit; voi face cum spune lumea; dar n-o să mă pun pe picior de egalitate cu dumneata. Poţi să stai jos, dar eu nu o să stau lângă tine. Aşează-te deci, la rugămintea mea, şi eu voi sta în picioare şi-ţi voi vorbi” ’.

Asta era exact ce voia să spună doamna Proudie; şi deşi doamna Quiverful era prea nerăbdătoare şi prea fâstâcită să-şi explice întregul înţeles al manevrei, ea îi simţi totuşi efectul. Se simţea stingherită şi umilită, şi pentru a doua oară încercă să se ridice de pe scaun.

— Vă rog să staţi jos, doamnă Quiverful, vă rog nu vă ridicaţi. Soţul dumneavoastră, spuneam, s-a purtat nehotărât şi prosteşte. E imposibil, doamnă Quiverful, să-i ajuţi pe oamenii care nu vor să se ajute singuri. Mi-e teamă că acum” nu vă mai pot ajuta cu nimic în treaba asta.

— Oh, doamnă Proudie, nu spuneţi asta! zise biata femeie, sărind din nou în picioare.

— Vă rog să luaţi loc, doamnă Quiverful. Mi-e teamă că acum nu vă mai pot ajuta cu nimic în treaba asta. Soţul dumneavoastră s-a găsit să renunţe, într-o manieră de

neînţeles, la ceea ce eu fusesem împuternicită să-i ofer. Episcopul se aşteaptă din partea clericilor săi să ştie ce vor. Ce o să facă până la urmă – ce vom decide să facem până la urmă – nu pot spune încă. Ştiind ce familie numeroasă aveţi...

— Paisprezece copii, doamnă Proudie, paisprezece!..: Şi numai pâine goală „numai pâine goală! E greu pentru copiii unui preot, e greu pentru cineva care şi-a făcut întotdeauna onorabil datoria!...

Nu scoase niciun cuvânt despre ea. Dar lacrimile începură să-i curgă pe obrajii aspri, pe care praful de pe drum, în plină lună august, lăsase urme.

Doamna Proudie nu a apărut în aceste pagini ca o femeie agreabilă sau amabilă. Nu a existat intenţia ca acest personaj să-l impresioneze favorabil pe cititor. E bine stabilit că în, orice roman trebuie să existe un înger masculin şi unul feminin, un diavol masculin şi unul feminin. Dacă am considera că şi paginile de faţă se supun acestei reguli, atunci întruparea ultimului tip de personaj pomenit aci se presupune că ar fi căzut cu totul în sarcina doamnei Proudie. Dar ea” nu era numai diavol. Sub corsajul acela strâmt exista şi o inimă, deşi poate nu era prea mare şi în orice caz, nu era uşor accesibilă. Doamna Quiverful reuşi însă să descopere drumul spre ea, iar doamna Proudie se dovedi a fi o femeie adevărată. Nu vom pretinde că ştim dacă la mijloc fuseseră cei paisprezece copii cu pâinea lor goală, cu spinarea lor goală, sau fusese onoarea muncii tatălui lor, sau amestecul de praf şi de lacrimi de pe faţa mamei. Dar doamna Proudie a fost adânc mişcată.

Ea nu-şi dezvălui emoţiile, aşa cum ar Îi făcut alto femei. Nu-i dărui doamnei Quiverful apă de colonie, nici nu porunci pentru ea un pahar cu vin. Nu a condus-o nici până la masa de toaletă, ca să-i ofere perii şi piepţeni, prosoape şi apă. Nu-i şopti nici discursuri şi nici nu o îngriji până îşi va recăpăta stăpânirea de sine. În faţa unor asemenea atenţii mici dar gingaşe, doamna Quiverful, în ciuda înfăţişării ei aspre, ar fi fost tot aşa de uşor mişcată, ca orişice altă femeie din lume. Dar nu a fost vorba de aşa ceva. În schimb, doamna Proudie şi-a unit palmele şi a declarat – jurând faţă de sine însăşi, nu faţă de Dumnezeu, pentru că

fiind o *lady,* şi încă o *lady* păzitoare a îndeletnicirilor bisericeşti, şi o femeie-episcop, ea nu avea acest drept – că nu va accepta.

Înţelesul acestor cuvinte era că nu va accepta ca numirea care îi fusese promisă domnului Quiverful să i se ia prin înşelăciunile domnului Slope şi prin slăbiciunea soţului ei. Înţeles care i-a fost explicat imediat doamnei Quiverful.

— Cum de a fost soţul dumitale atât de nătărău – spuse ea descălecând, în sfârşit, de pe înaltul său cal şi aşezându-se confidenţial lângă femeie – să se lase momit de individul acela? Dacă n-ar fi fost atât de bleg, nu v-ar fi stal nimic în calea azilului.

Biata doamnă Quiverful era întotdeauna gata să-l împungă cu vorba pe soţul ei, spunându-i că e bleg, şi poate că nu vorbea cu destul respect despre el în faţa copiilor. Dar nu-i plăcea deloc să-l audă vorbit de rău de alţii; începu să-l apere şi să explice că el îl considerase, bineînţeles, pe domnul Slope ca pe emisarul doamnei Proudie în persoană; că se credea că domnul Slope este mai ales prietenul ei; şi că, din această cauză, domnul Quiverful ar fi arătat lipsă de respect pentru dânsa dacă s-ar fi îndoit de spusele domnului Slope.

Îmblânzită astfel, doamna Proudie declară din nou că „nu va accepta”, şi o trimise în sfârşit pe doamna Quiverful acasă, asigurând-o că tot ce înseamnă puterea şi influenţa ei în palat va insista pentru numirea domnului Quiverful. În timp ce repeta cuvântul „insista”, se gândea la episcop cu scufia lui de noapte şi, cu buzele uşor strânse, dădu din cap. O, voi preoţi care speraţi să fiţi avansaţi, voi, feţe bisericeşti pentru care nu există momente mai plăcute auzului decât *nolo episcopari,* care din voi aţi dori să fiţi episcop în asemenea condiţii?

Doamna Quiverful plecă spre casă în căruţa fermierului, cu inima grea, dar satisfăcută că procedase bine făcând această vizită.

O SCENĂ DE DRAGOSTE

Domnul Slope ieşi din palat cu cu un sentiment de triumf. Nu pentru că ar fi crezut că a scăpat de greutăţi; nu-şi făcea iluzii, dar simţea că a jucat foarte bine această primă mutare, atât cât îi permiteau piesele de pe tablă; şi că nu avea nimic să-şi reproşeze. Mai întâi trimise scrisoarea pentru arhiepiscop; apoi, după ce a fost sigur că acest lucru a fost făcut, porni să-şi mărească avantajul pe care îl obţinuse. Dacă doamna Bold ar fi fost acasă, cu siguranţă i-ar fi făcut o vizită, dar ştia că se află la Plumstead, deci îi scrise următoarele rânduri. Era începutul a ceea ce el credea că va deveni o lungă şi emoţionantă serie de epistole.

„Draga mea doamnă Bold, veţi înţelege prea bine că, în momentul de faţă, nu pot să corespondez cu tatăl dumneavoastră. Îmi doresc din toată inima să pot, şi sper că ziua în care va fi risipită ceaţa şi ne vom putea cunoaşte nu este prea îndepărtată. Dar nu mă pot priva de plăcerea de a vă trimite aceste câteva rânduri, spunându-vă că domnul Q. A renunţat astăzi, în prezenţa mea, la orice pretenţie pe care o avea asupra postului de director al azilului, şi că episcopul m-a asigurat că intenţionează să-l ofere stimatului dumneavoastră părinte.

Aţi putea dumneavoastră să-l rugaţi pe dânsul – care înţeleg că este tot oaspete – ca şi dumneavoastră – transmiţându-i respectuoasele mele complimente – să-i facă o vizită episcopului, miercuri sau joi, între orele zece şi unu. *Aceasta este dorinţa episcopului.* Dacă mi-aţi face onoarea de a-mi comunica ziua şi ora care i-ar conveni domnului Harding, voi avea grijă ca servitorii să fie instruiţi de a-l primi fără întârziere. Poate că ar fi bine să nu mai adaug nimic, dar aş dori totuşi să-l faceţi pe tatăl dumneavoastră să înţeleagă că nu va exista niciun motiv de neînţelegere cu preasfinţia sa în legătură cu felul în care va dori să-şi îndeplinească îndatoririle. Eu însumi sunt

convins că niciun cleric n-ar putea să le îndeplinească mai bine decât a reuşit dânsul să o facă şi că va reuşi şi pe viitor.

Într-o ocazie anterioară am fost, considerând vârsta tatălui dumneavoastră şi vârsta mea, mult prea nechibzuit şi lipsit de răbdare. Sper că nu-mi va refuza acum rugămintea de a fi iertat. De asemenea, sper că vom reuşi, cu ajutorul eforturilor dumneavoastră pioase şi încântătoare, să ajungem să vedem o asemenea şcoală de sabbat funcţionând pe lângă vechiul aşezământ. Care să fie, prin mila şi sprijinul lui Dumnezeu, o binefacere pentru sărăcimea oraşului.

Vă veţi da seama de la prima vedere că această scrisoare este confidenţială. Aceasta din cauza conţinutului ei. Dar se adresează privirii domnului Harding tot atât cât şi dumneavoastră. Dacă socotiţi de cuviinţă să i-o arătaţi.

Sper că scumpul meu prieten Johnny este mai voinic ca oricând – dragul de el. Tot mai continuă cu atacurile lui brutale împotriva acelor bucle lungi şi mătăsoase?

Vă asigur că prietenii dumneavoastră vă simt amarnic lipsa din Barchester, dar ar fi o cruzime să vă invidiem pentru şederea dumneavoastră printre flori şi pajişti, pe o vreme atât de sufocantă.

Vă rog să mă consideraţi, draga mea doamnă Bold,
al dumneavoastră cu sinceritate,
Obadiah Slope,
Barchester, vineri.”

Scrisoarea, luată ca atare, şi ştiind că domnul Slope dorea să-şi atribuie un mare grad de intimitate cu Eleanor, nu era prea rea. Dacă n-ar fi fost aluzia aceea la buclele ei. Gentlemanii nu le scriu doamnelor despre buclele lor, decât dacă se află în relaţii cu adevărat intime. Dar nu era de aşteptat ca domnul Slope să cunoască asemenea amănunte. Dorea să pună puţină tandreţe în epistola lui şi, totuşi, credea că ar fi nepotrivit, pentru că ştia că scrisoarea va fi arătată şi domnului Harding. Ar fi dorit ca scrisoarea să rămână strict confidenţială şi să nu fie văzută de alţi ochi decât de cei ai doamnei Bold, dacă n-ar fi simţit că o asemenea rugăminte nu va fi fost ascultată. Astfel, el

îşi înfrână pasiunea, nu semnă „cu dragoste”, şi se mulţumi doar cu complimentul pe care îl făcuse cu privire la bucle.

Încheindu-şi scrisoarea, o duse până la casa doamnei Bold şi acolo, aflând de la servitoare că urmau să se trimită câteva lucruri spre Plumstead, chiar în după-amiaza aceea, o lăsă în mâinile ei, însoţind-o cu o groază de indicaţii.

Îl vom urmări acum pe domnul Slope, pentru a încheia ziua cu el, iar apoi ne vom întoarce la scrisoarea sa şi la soarta ei importantă, în următorul capitol.

Există un cântec vechi, cuprinzând nişte sfaturi foarte bune pentru cei care fac curte doamnelor:

Când vine o dragoste nouă,

Sfârşeşte de poţi cu cea veche.

Domnul Slope nu cunoştea înţelepciunea acestei maxime şi, în consecinţă, după ce i-a scris doamnei Bold, a plecat să-i facă o vizită signorei Neroni. Într-adevăr, era greu de spus care era dragostea cea nouă şi care cea veche, pentru că domnul Slope se amorezase de amândouă aproape în acelaşi timp. Poate credea că n-ar strica să aibă. Cum spuneau bătrânii. Două corzi la arc. Dar două corzi la arcul lui Cupidon sunt întotdeauna primejdioase pentru cel în numele căruia sunt folosite. Oricine trebuie să ţină minte că dacă umblă în două luntri cade în apă.

Dar, în realitate, ascultându-şi instinctele cele mai bune, domnul Slope o dorea pe doamna Bold. Iar pe Signora ascultându-le pe cele mai rele. Dacă i-ar fi câştigat inima văduvei şi ar fi ieşit cu ea în lume, n-ar fi dat nimeni vina pe eh Tu, cititorule, şi eu şi ceilalţi prieteni ai tinerei Eleanor am fi primit vestea unei asemenea cuceriri cu dezgust şi cu un simţământ de dezamăgire; dar am fi fost supăraţi pe Eleanor, şi nu pe domnul Slope. Episcopul – fie el bărbat sau femeie –, vicarul şi capitulul, în totalitatea sa, n-ar fi găsit nimic de reproşat unei asemenea alianţe. Însuşi sinodul, acel sobor misterios şi puternic, n-ar fi putut în niciun chip să o interzică. Obţinerea celor 1 000 de lire pe an şi a unei soţii frumoase nu i-ar fi dăunat deloc vocii acelui vrăjitor al amvonului şi nici nu l-ar fi făcut să piardă din subtilitatea şi pioşenia clericului exemplar care era el.

Dar relaţiile sale cu signora Neroni nu puteau să fie de aceeaşi natură. În primul rând, ştia că soţul ei trăia şi deci nu putea să o curteze în văzul lumii. Pe de altă parte, însă, chiar dacă ar fi fost posibil să-i facă curte aşa cum se cuvine, ea nici măcar nu dovedea că ar fi meritat-o. Nu numai că nu avea zestre, dar, datorită nenorocirilor ei, era incompatibilă să fie aleasă drept nevasta vreunui bărbat care dorea o tovarăşă de viaţă folositoare. Domnul Slope îşi dădea seama că era o invalidă lipsită de orice speranţă.

Dar domnul Slope nu putea să se stăpânească. Ştia că greşeşte petrecându-şi timpul liber în salonul din spatele casei Stanhope. Ştia că dacă s-ar fi divulgat tot ceea ce se petrecea acolo ar fi pierdut orice speranţă legată de doamna Bold. Ştia că ar ieşi imediat tot felul de bârfeli care ar fi răspândit printre feţele bisericeşti din Barchester anumite zvonuri exagerate despre suspinele murmurate de el la urechea doamnei. Ştia că acţionează împotriva principiilor călăuzitoare ale vieţii sale, împotriva acelor legi de comportament prin care spera să atingă succese mult mai măreţe. Dar, aşa cum am spus, nu putea să se stăpânească. Pasiunea. Pasiunea, pentru prima dată în viaţa sa, pasiunea era mai puternică decât el.

În ceea ce o privea pe Signora, nu s-ar putea spune aceleaşi lucruri, pentru că adevărul era că nu-i păsa mai mult de domnul Slope decât îi păsase de toţi ceilalţi douăzeci care căzuseră mai înainte la picioarele ei. Ea accepta cu plăcere – sau mai degrabă cu lăcomie – admiraţia lui. Până acum era cea mai preţioasă muscă prinsă în pânza ei, în Barchester; iar Signora era un păianjen puternic, ţesând pânze formidabile, şi neputând trăi fără să prindă muşte. Gustul ei în această privinţă era de-a dreptul abominabil, căci nu dădea nicio întrebuinţare acestor victime după ce le prindea. Nu putea să le devoreze prin căsătorie, cum fac de multe ori tinerele doamne-păianjen, ale căror pânze sunt adesea ţesute de mamele lor. Nici n-ar fi putut să le mănânce într-o escapadă de natură mai puţin legitimă. Infirmitatea ei nefericită îi spulbera orice speranţă de a fugi cu un amant. Era imposibil să pleci cu o doamnă care avea nevoie de trei servitori să o mute de pe canapea.

Signora nu simţea niciun fel de pasiune. Vremurile iubirii ei trecuseră. Inima ei, atât cât a avut, îi secase încă din tinereţe, la vârsta la care domnul Slope se gândea la cea de-a doua carte a lui Euclid şi la nota de plată neonorată de la lăptărie. Ca vârstă; doamna era mai tânără decât gentlemanul; dar în ceea ce priveşte sentimentele, în cunoaşterea aventurilor sentimentale, în intrigi, el era incomparabil mai tânăr decât ea. Pentru ea, era o necesitate să aibă întotdeauna un bărbat la picioare.” Era singura preocupare a vieţii sale de zi cu zi. O distra să-şi folosească puterea astfel căpătată; aceasta rămăsese practic singura hrană a ambiţiei sale; se lăuda faţă de sora ei că poate să-şi bată joc de orice bărbat, iar sora ei, tot atât de lipsită de delicateţe feminină, considera, cu infinită bunătate, că este drept să i se asigure astfel de distracţii unei biete infirme căreia i-au fost interzise plăcerile obişnuite ale vieţii.

Domnul Slope era îndrăgostit lulea, dar habar n-avea. Signora îl străpungea, aşa cum face un puşti care fixează un cărăbuş pe un dop ca să se distreze cu priveliştea agoniei disperate, a contorsionărilor lui. Iar ea ştia foarte bine ce face.

Domnul Slope, după ce se găti – atât cât e posibil unui preot care face o vizită de după-amiază – cu o cravată curată, o batistă curată, mănuşi noi şi un strop binevenit de parfum, ajunse la casa doctorului la ora trei. La această oră, Signora era mai totdeauna singură în salonul din spatele casei. Mama nu coborâse încă. Doctorul era fie plecat, fie în camera lui. Bertie nu era acasă, iar Charlotte ar fi părăsit în orice caz încăperea, dacă ar fi venit vreun musafir care dorea să o vadă pe sora ei. Acesta era felul ei de a se purta, generos şi discret.

Domnul Slope întrebă, ca de obicei, de domnul Stanhope şi i se răspunse, ca de obicei, de către servitor, să Signora se află în salon. El urcă scările. O găsi, ca întotdeauna, întinsă pe canapea, cu un volum franţuzesc în mână şi cu o mică trusă, ornată foarte frumos, în care se aflau cele necesare pentru scris, deschisă pe masă. În momentul intrării lui, ea tocmai scria.

— A, bunul meu prieten! exclamă ea, întinzându-şi mâna

stângă spre el, pe deasupra biroului. Nu te aşteptam astăzi, şi în această clipă îţi scriam chiar dumitale...

Domnul Slope, luându-i mâna moale, albă şi delicată într-a lui – şi într-adevăr era moale, albă şi delicată –, îşi aplecă deasupra ei imensa lui faţă roşie şi o sărută. Era o scenă demnă de văzut, un moment care merita înregistrat, o imagine vrednică de pus pe pânză, dacă autorul ar fi destul e îndemânatec.

Domnul Slope era mare, stângaci şi stânjenitor şi, aflându-se în căutarea fericirii inimii sale, nu se simţea deloc în apele lui. Doamna era, precum am spus, albă şi delicată; şi totul în jurul ci era frumos şi rafinat; mâna ei într-a lui părea a fi un trandafir printre morcovi, iar când el o sărută, parcă ar fi fost o vacă descoperind o asemenea floare în mâncare. Avea tot atâta graţie cât o zeiţă culcată şi, mai mult, era tot atât de stăpână pe sine cât fusese probabil şi Venus în faţa lui Adonis.

Oh, o astfel de graţie şi frumuseţe să se mulţumească să se irosească pentru un asemenea ţel!

— Tocmai îţi scriam, spuse ea, dar acum hârtia poate să meargă la coş; şi luă de pe birou foaia cu blazon aurit, ca şi cum ar fi vrut să o rupă.

— Ba nu va merge la coş, interveni el, punând un obstacol de trei kilograme de carne şi sânge pe foaia osândită. Nimic din ceea ce scrieţi cu gândul de-a ajunge sub ochii mei, Signora, nu va fi pângărit; luă scrisoarea, o aşeză şi pe aceasta printre morcovi; se hrăni din ea, începând să o citească.

— Vai, domnule Slope! exclamă ea; sper că nu insinuezi că dumneata păstrezi toate fleacurile pe care ţi le scriu. De obicei, nici nu ştiu ce scriu, şi când ştiu, îmi dau seama că scrisorile sunt bune doar de aruncat în foc. Sper că nu ai urâtul obicei de a păstra scrisorile.

— În orice caz, nu le arunc la gunoi. Dacă destinul lor este să piară, atunci măcar sunt distruse onorabil şi sunt arse pe rug, ca pe vremuri Didona.

— Cu un foc de fier străpungându-le, bineînţeles – zise ea – ca să fie asemănarea mai exactă. Dintre toate femeile de care am auzit, cred că Didona a fost cea mai absurdă. De ce nu a făcut precum Cleopatra? De ce nu şi-a scos

corăbiile în larg, cerând să meargă cu el? Nu se putea îndura să piardă pământul dobândit prin înşelăciune[84], iar pe de altă parte, nu putea să îndure pierderea iubitului. Aşa se întâmplă dacă umblă cu fundul în două luntre. Domnule Slope, ţineţi minte: nu amestecaţi niciodată dragostea cu afacerile.

Domnul Slope se înroşi până în albul ochilor, şi pe fruntea sa pătrată, până la rădăcina părului. Era sigur că Signora ştia tot despre intenţiile sale în legătură cu doamna Bold. Conştiinţa sa îi spunea că e descoperit. Acum îi va fi citită sentinţa; va fi pedepsit pentru duplicitate şi va fi alungat de frumoasa fiinţă din faţa sa. Bietul om! Nici nu visa că dacă intenţiile sale în legătură cu doamna Bold ar fi fost cunoscute de Signora, asta n-ar fi făcut-o decât să-şi savureze mai tare distracţia. Era foarte bine să-l vadă pe domnul Slope la picioarele sale, să-şi demonstreze puterea ridiculizând un preot, să-şi satisfacă necredinţa, dovedind astfel ce puţină putere are religia de a controla chiar şi sentimentele unei feţe bisericeşti; dar ar fi fost o satisfacţie şi mai mare dacă ar fi înţeles că, în acelaşi timp, îşi ademenea victima îndepărtând-o de o altă femeie, a cărei dragoste, dacă ar fi fost cucerită, ar fi fost în toate privinţele avantajoasă şi binefăcătoare.

Signora descoperise, într-adevăr, cu instinctul ei ascuţit de femeie că domnul Slope dorea să o ia de soţie pe doamna Bold, dar vorbind de Didona, nu se gândise la aşa ceva. Îşi dădu seama imediat, însă, la ce-i era gândul curtezanului ei, după cum se înroşise şi se grăbi să profite de avantaj.

Îl privi drept în ochi, fără mânie, dar şi fără să zâmbească, cu o privire fixă, copleşitoare şi intensă; apoi, ridicându-şi arătătorul şi dând uşor din cap, ea spuse:

— Orice-ai face, să nu amesteci niciodată dragostea cu afacerile. Sau rămâi cu comoara şi cetatea bunăstării dumitale, sau – dacă nu – urmează-ţi iubirea ca un adevărat bărbat. Dar nu încerca să le faci pe amândouă deodată.

---

84 Potrivit legendei, Didona, venind cu o mină de fenicieni în nordul Africii, a cerut o bucată de pământ doar cit o piele de bou. Dar, tăind pielea în fîşii foarte subţiri, a înconjurat cu ele o mare suprafaţă pe care a ridicat cetatea Cartaginei (n.t.).

Dacă vei face altfel, vei ajunge cu inima sfâşiată, ca biata Didona: dumneata ce-ai alege, domnule Slope: bani, sau dragoste?

Domnul Slope nu avea pregătit un răspuns patetic, aşa cum era pregătit întotdeauna, în timpul predicilor sale improvizate, cu povestiri impresionante. Ştia că trebuie să spună ceva frumos, ceva care, în acelaşi timp să o facă pe iubita sa să uite de toate. Dar nu prea ştia cum să facă.

— Dragostea, începu el, adevărata dragoste, copleşitoare, trebuie să fie pasiunea cea mai puternică pe care o simte un bărbat; trebuie să-i stăpânească orice dorinţă şi să-i înlăture orice alt scop. Dar, pentru mine, dragostea nu va acţiona niciodată astfel, decât dacă e reciprocă; şi se uită spre Signora cu o privire înduioşătoare, care era menită să compenseze toate lipsurile discursului său.

— Ascultă-mă pe mine, spuse ea; lasă dragostea. La urma urmei, ce reprezintă ea? Visul câtorva săptămâni. Atâta reprezintă perioada ei de fericire. Răzbunarea ei este dezamăgirea vieţii. Cine a fost cu adevărat victorios în dragoste? Succesul în dragoste demonstrează că a fost vorba de ceva fals. Adevărata dragoste este mereu fie deznădăjduită, fie tragică. Julieta iubea, Haidee[85] iubea, Didona iubea; şi ce s-a ales din toate astea? Troilus iubea şi a încetat să mai fie bărbat.

— Troilus iubea şi a fost înşelat[86], interveni cu mai multă îndrăzneală capelanul. Un bărbat poate să iubească şi, totuşi, să nu fie un Troilus. Nu toate femeile sunt Creside.

— Nu, nu toate femeile sunt Creside. Nu întotdeauna minciuna e de partea femeilor. Imogena[87] a fost

---

85 Eroină a poemului Don Juan de Byron ; fiică a unui pirat grec, îşi pierde minţile şi moare, cînd iubitul ei e pus de tatăl său în lanţuri şi vîndut ca sclav (n.t.).

86 Povestea lui Troilus şi a iubitei sale, Cresida, nu îşi are izvorul – cum cred unii – în legendele Antichităţii ; ea a fost creată de Benoît de Sainte-Maure, autorul Romanului Trandafirului. Ea a devenit celebră datorită poemului lui Chaucer şi dramei lui Shakespeare : aici. eroina e întruparea superficialităţii şi a nestatorniciei în dragoste, care îl aduce în pragul nebuniei pe credinciosul Troilus (n.t.).

87 Eroina dramei Cymbeline de Shakespeare, personificînd iubirea soţiei credincioase, bănuită pe nedrept şi supusă unor grele încercări

credincioasă, dar cum a fost răsplătită? Soţul ei a crezut că l-a înşelat cu primul venit, în lipsa lui. Desdemona era credincioasă şi a fost ucisă. Ofelia a fost credincioasă, dar a înnebunit. Nu există fericire în dragoste, decât în finalul romanelor englezeşti. Dar în avere, în bani, case şi pământului, în lucrurile cu adevărat plăcute de pe pământ; da, în ele există ceva palpabil, ceva care poate fi păstrat şi de care te poţi bucura.

— O, nu! exclamă domnul Slope, simţindu-se obligat să protesteze împotriva unei asemenea teorii, atât de neortodoxe, bogăţiile de pe această lume nu vor aduce nimănui fericire.

— Şi ce te-ar putea face fericit pe dumneata? întrebă ea, ridicându-se şi vorbindu-i peste masă, cu o energie de nebănuit. De unde aştepţi să se ivească această fericire? Să nu-mi spui că nu o cauţi! Nu te-aş crede. E o căutare, care durează întreaga viaţă, a unei făpturi omeneşti.

— Şi căutarea e veşnic deşartă, spuse domnul Slope. Căutăm fericirea pe pământ, în timp ce ar trebui să fim bucuroşi că putem spera s-o avem în rai.

— Puah! predicaţi o doctrină în care nici voi nu credeţi. Aşa se întâmplă cu voi, toţi. Dacă ştiţi că nu există fericire pe pământ, de ce râvniţi atât de mult să fiţi episcopi sau vicari? De ce râvniţi la pământuri şi venituri?

— Am ambiţia normală a oricărui om...

— Bineînţeles că o aveţi cu toţii; mai aveţi şi pasiunile normale ale oricărui om; şi sunt convinsă că nu credeţi în doctrina pe care ne-o propovăduiţi. Sfântul Pavel era un entuziast. Credea atât de profund, încât nu-şi lăsa ambiţiile şi pasiunile să se înfrunte cu convingerile. Tot aşa e şi orientalul fanatic, care îşi petrece jumătate din viaţă stând în poziţie de drepţi în vârful unui stâlp. În ceea ce mă priveşte, eu nu cred în nicio credinţă care nu se manifestă prin semne exterioare. Nu voi considera nicio predică sinceră, dacă nu îmi inspiră încredere comportarea predicatorului.

Domnul Slope a fost surprins şi înspăimântat, şi a simţit că nu are cum să-i răspundă. Cum ar fi putut să se ridice şi

---

(nt.)

să propovăduiască învăţăturile Domnului, când se afla acolo, cu treburi de-ale diavolului? Era un credincios adevărat, altfel aceste cuvinte nu ar fi însemnat nimic pentru el. În majoritatea cazurilor era destul de îndrăzneţ, dar nu cuteza să se joace cu cuvintele lui Dumnezeu. Signora a înţeles toate acestea, şi o distra grozav să se uite la acest cărăbuş, cum se învârte în jurul acului în care îl înfipsese ea.

— Inteligenţa dumneavoastră e fermecătoare în asemenea discuţii – spuse el; dar inima şi credinţa dumneavoastră nu merg alături de ea.

— Inima mea! exclamă ea; nu ştii cum sunt alcătuită, dacă socoteşti că în făptura mea există aşa ceva.

La urma urmei, erau foarte puţine lucruri false pe care le spusese Signora. Dacă domnul Slope se lăsa dus de nas, era numai şi numai vina lui. Nimic nu putea fi mai sincer decât cele pe care le mărturisea ea despre sine.

Micuţa masă de scris stătea în faţa ei ea o baricadă împotriva duşmanului. Signora şedea cât putea de dreaptă, iar el îşi adusese un scaun lângă canapea, încât între ei nu mai era decât colţul mesei. S-a întâmplat ca, în timp ce ea vorbea, să-şi lase mâna să se odihnească pe masă şi domnul Slope îi răspunse acoperindu-i-o cu mâna lui.

— Nici pic de inimă! Aceasta este o acuzaţie gravă pe care v-o aduceţi, şi încă una de care nu vă găsesc vinovată...

Ea îşi retrase mâna, nu cu grabă şi mânie – deşi era jignită de atingerea lui –, ci încet şi cu delicateţe.

— Nu ai dreptul să dai verdictul, pentru că nu m-ai pus încă la încercare; Nu, nu-mi spune că ai de gând să faci şi asta, pentru că ştii foarte bine că nu e câtuşi de puţin adevărat. Nici eu nu am de gând. Iar în ce te priveşte pe dumneata, rosteşte-ţi jurămintele altundeva, unde o să ai rezultate mai substanţiale decât ai avea urmărind o dragoste atât de fantomatică şi îngrozitoare ca a mea...

— Dragostea dumneavoastră ar împlini visul oricărui monah, zise domnul Slope, fără să-şi dea seama ce a vrut să spună exact.

— Spune mai degrabă arhiepiscop, domnule Slope, replică ea.

Sărmanul domn Slope! Câtă neîndurare! La auzul acestei aluzii la meseria sa, începu din nou să se zbată ca un cărăbuş prins în ac. Încercă să zâmbească însă şi o acuză cu delicateţe că râde pe seama unor lucruri care erau – cum spunea – de o importanţă vitală pentru el.

— Dar cât de neroade ne credeţi voi, bărbaţii! răspunse ea. Cum ne mai înşelaţi după pofta inimii; şi, dintre toţi bărbaţii, voi, clericii, sunteţi cei mai schimbători, cu vorbele voastre mieroase. Acum te rog să mă priveşti drept în ochi, domnule Slope, curajos şi cinstit.

Domnul Slope o privi cu nişte ochi galeşi şi drăgăstoşi şi, în acelaşi timp, îşi întinse mâna ca să-i cuprindă mâna ei.

— Ţi-am spus să mă priveşti curajos, domnule Slope; dar mărgineşte-ţi curajul doar la privire.

— Oh, Madeline! oftă el.

— Da, mă cheamă Madeline; dar numai cei din familie îmi spun aşa. Acum priveşte-mă în faţă, domnule Slope. Trebuie să înţeleg că mi-ai spus că mă iubeşti?

Domnul Slope nu spusese niciodată aşa ceva. Dacă venise acolo cu un anumit plan, singura lui intenţie fusese să-i facă curte Signorei, fără să rostească asemenea declaraţii. Era, însă, absolut imposibil acum să-şi tăgăduiască dragostea. Nu putea, deci, să facă altceva decât să îngenuncheze visător, lângă canapea, şi să jure că o iubeşte cu o dragoste mai presus de dragostea omenească.

Signora primi această declaraţie cu foarte puţine emoţii sau mirare.

— Şi acum răspunde-mi la o altă întrebare: când o să te însori cu buna mea prietenă, Eleanor Bold?

Bietul domn Slope se învârti în jurul acului, într-o agonie de moarte. În situaţia în care se afla, era într-adevăr foarte greu să dea un răspuns. Şi totuşi, dacă ar tăcea, s-ar acuza şi mai rău. Ar fi mai bine să se recunoască vinovat

— Şi de ce mă acuzaţi de o asemenea prefăcătorie? întrebă el.

— Prefăcătorie! N-am zis nimic de prefăcătorie. Nu ţi-am adus nicio învinuire şi nici nu-ţi aduc. Te rog, nu te apăra. Juri credinţă frumuseţii mele şi, totuşi, eşti în pragul căsătoriei cu alta. Consider că asta e un compliment. Faţă

de doamna Bold va trebui să te aperi singur. S-ar putea să fie foarte complicat; doar dacă, bineînţeles, poţi să faci în aşa fel ca ea să nu afle. Voi, clericii, sunteţi mai isteţi decât ceilalţi bărbaţi.

— Signora, eu v-am mărturisit că vă iubesc, şi acum mă batjocoriţi?

— Să te batjocoresc? Binecuvântaţi fie bărbaţii, cu toate calităţile lor! Hai, răspunde-mi pe îndelete – nu pripit, ci pe îndelete; gândeşte-te: nu te căsătoreşti cu doamna Bold?

— Nu! răspunse el. Şi simţea cum urcă în el o ură nemărginită împotriva femeii pe care nu putea să se stăpânească să n-o iubească cu o dragoste nemărginită.

— Dar, oricum, eşti un adorator al ei, nu-i aşa?

— Nu sunt, răspunse domnul Slope, căruia cuvântul *adorator* îi era deosebit de neplăcut. Asta sperase şi Signora.

— Mă întreb, continuă ea, dacă nu o admiri. Mie mi se pare că e frumuseţea englezească desăvârşită. Şi, pe deasupra, mai e şi bogată. Credeam că e tocmai persoana făcută să te atragă. Hai să-ţi dau nişte sfaturi în această chestiune, domnule Slope. Însoară-te cu văduva aceea încântătoare! Va fi o mamă bună pentru copiii dumitale şi o stăpână excelentă a unei case de preot.

— Oh, Signora, cum puteţi fi atât de crudă!

— Crudă? întrebă ea, schimbându-şi tonul care îl tachinase până atunci cu unul care era extrem de sincer: asta numeşti dumneata cruzime?...

— Cum pot s-o iubesc pe alta, când inima mea vă aparţine?

— Dacă asta ar fi cruzime, domnule Slope, ce-ai spune de mine când ţi-aş declara că şi eu te iubesc la fel de mult? Ce-ai crede dacă eu te-aş lega, chiar şi printr-un simplu jurământ de îndrăgostit, de această canapea? Ce-aş putea eu să dau în schimbul dragostei unui bărbat? O, prietenul meu drag, nu ţi-ai dat seama ce soartă am eu...

Domnul Slope nu rămăsese în genunchi tot timpul. După declaraţia sa de dragoste, se ridicase atât de repede cât i se părea că îi permite noul rol pe care îl juca acum şi, ridicându-se, se sprijini de spătarul scaunului său. Această izbucnire de sensibilitate din partea Signorei îl emoţionă de-

a binelea şi îl făcu să creadă că ar putea să renunţe la tot pentru a-şi asigura dragostea acestei fiinţe minunate – mutilată, schiloadă şi căsătorită.

— Şi n-aş putea să împart suferinţele cu dumneavoastră? întrebă el, aşezându-se pe canapea şi împingând masa cu piciorul.

— Împărţirea suferinţelor e atât de aproape de milă! zise ea. Dacă ţi-e milă de mine, pentru că sunt invalidă, te voi alunga de lângă mine.

— Oh, Madeline, dar v-aş iubi! Şi din nou îi prinse mâna şi i-o devoră cu sărutări. Ea nu şi-o retrase din mâna lui, dar rămase aşa în timp ce el o săruta, uitându-se la el cu ochi mari, ca un păianjen imens care priveşte o muscă prinsă zdravăn.

— Presupunând că Signor Neroni ar veni la Barchester, spuse ea, ai vrea să faci cunoştinţă cu el?

— Signor Neroni? întrebă el.

— L-ai prezenta episcopului şi doamnei Proudie şi tinerelor domnişoare? întrebă ea, folosind din nou acea oribilă voce batjocoritoare pe care o ura atât de mult domnul Slope.

— De ce puneţi o asemenea întrebare? spuse el.

— Pentru că trebuie să ştii că există un Signor Neroni. Cred că uitaseşi..

— Dacă aş crede că aţi păstrat pentru nenorocitul acela o fărâmă de dragoste, pe care n-a meritat-o niciodată, aş muri înainte de a vă tulbura cu mărturia celor pe care le simt. Nu! de-ar fi soţul dumneavoastră stăpânul acestei inimi, poate că v-aş iubi; dar n-aţi şti niciodată.

— Iar inima mea! Cum poţi vorbi aşa? Şi crezi atunci că, dacă un soţ nu e stăpânul inimii soţiei sale, el nu are niciun drept asupra fidelităţii ei? Dacă o nevastă încetează să mai iubească, atunci are nevoie să înceteze să mai fie credincioasă, aceasta este părerea dumitale de preot al bisericii anglicane?

Domnul Slope se strădui din răsputeri să se scuture de murdăria pe care o simţea pângărindu-i sufletul. Se chinui să se smulgă de sub vraja periculoasei sirene. Dar nu reuşea. Nu putea să-şi recapete libertatea. Căutase fericirea fermecată de a o iubi pe această fiinţă

încântătoare şi îşi dădea seama că nu afla altceva decât dezamăgire şi propriile reproşuri. Dăduse de fructul de pe ţărmul Mării Moarte, atât de dulce pentru ochi, atât de amar şi de greţos la gust. Luase un măr în gură şi, când îl muşcase, simţise cenuşă între dinţi. Totuşi, nu putea să renunţe. Ştia, nu putea să nu ştie că ea râdea de el, îşi bătea joc de dragostea lui, îi jignea slăbiciunile religiei. Dar, de fapt, ea îi îngăduia să o adore, iar această îngăduinţă îi aţâţa focul patimii sale, încât tot izvorul evlaviei sale nu putea să-l stingă. Începu să se simtă un sălbatic, furios şi dornic de răzbunare. Căuta un cuvânt aspru, sarcastic cu care să i-o reteze. Cum stătea aşa o clipă, tăcut în faţa ei, îi veni în minte că, dacă ar fi dorit să-i înăbuşe mândria, ar fi trebuit să fie mai mândru chiar decât ea; că dacă ar fi vrut s-o vadă la picioarele lui, implorându-i dragostea, trebuia să o cucerească prin totala lui indiferenţă. Toate acestea îi trecură prin gând. În teorie, el ştia – sau credea că ştie – cum trebuie îmblânzită o femeie. Dar, când încerca să-şi transforme teoria în practică, greşea ca un puştan. Ce şansă ar putea avea teoria uscată în faţa experienţei, în relaţiile dintre bărbat şi bărbat, dar mai ales între bărbat şi femeie? Domnul Slope iubea nebuneşte, sincer şi cu furie, dar nu mai jucase niciodată jocul dragostei. Signora nu iubea deloc, dar ea era aceea care făcea toate mutările de pe tablă. Era ca Philidor[88], pus să joace împotriva unui puşti oarecare.

Şi astfel, ea continua să-l insulte, iar el continua să rabde.

— Să sacrifici totul pentru dragoste! spuse ea, ca răspuns la o nouă declaraţie insipidă a pasiunilor lui; cât de des s-a spus acelaşi lucru, şi întotdeauna cu aceeaşi ipocrizie!

— Ipocrizie! repetă el. Afirmaţi că eu sunt ipocrit faţă de dumneavoastră?! Afirmaţi că dragostea mea nu este adevărată?!

— Ipocrită? Bineînţeles că e ipocrită, mai ipocrită decât părintele ipocriziilor – dacă, într-adevăr, ipocriziile au nevoie de un părinte şi nu sunt născute chiar o dată cu

88 François André Danican Philidor (1726-1795), compozitor şi şahist francez (n.t).

lumea. Eşti gata să sacrifici totul pentru dragoste? Hai să vedem, ce ai putea sacrifica. Nu-mi pasă de jurămintele de însurătoare. Nenorocitul acela – cred că aşa aţi avut bunătatea să-i spuneţi –, pe care am jurat să-l iubesc şi să-l ascult este atât de odios, încât nu poate fi privit decât cu dezgust. În tainiţa de judecată din inima mea, eu am divorţat de el. Pentru mine asta e tot atât de legal, ca şi când nişte lorzi bătrâni ar fi dezbătut luni de-a rândul detaliile vieţii lui desfrânate. Nu-mi pasă de ce spune lumea. Ai putea şi dumneata să fii tot atât de sincer? M-ai lua acasă ca pe o nevastă? Mi-ai spune doamna Slope în faţa episcopului, vicarului şi a canonicilor?

Bietul domn Slope, nenorocit, torturat, stătea tăcut, neştiind ce să mai spună.

— Cum! n-ai face asta? continuă ea. Atunci spune-mi, ce parte din acel *tot* ai sacrifica pentru farmecele mele?

— De-aţi fi liberă să vă măritaţi, v-aş lua acasă chiar de mâine şi n-aş dori nimic mai mult.

— Sunt liberă, spuse ea, ridicându-se cu un gest energic. (Pentru că, deşi nu erau adevărate pretinsele sale sentimente faţă de admiratorul ei, era un grăunte de adevăr în zeflemeaua şi satira cu care vorbea în general despre dragoste şi despre căsătorie.) Sunt liberă, liberă ca pasărea cerului! Hai, mă iei aşa cum sunt? Îndeplineşte-ţi dorinţa, sacrifică tot şi demonstrează că eşti un bărbat adevărat.

Domnul Slope ar fi trebuit să o asculte. Ea ar fi dat înapoi, iar el ar fi ieşit în avantaj. Dar nu făcu aşa. În loc de asta, a rămas mut de uimire, trecându-şi degetele prin părul său roşcat şi lins, şi văzând că neasemuita ei frumuseţe devine din ce în ce mai fantastică, cu cât o priveşte mai mult.

— Ha, ha, ha! râse ea zgomotos. Hai, domnule Slope, să nu mai spui niciodată că o să sacrifici totul. Oamenii trecuţi de vârsta de douăzeci şi unu de ani n-ar trebui nici să viseze aşa ceva. Dumneata şi cu mine, dacă am mai avea rămăşiţele unei iubiri, dacă ne-ar mai rămâne pasiuni în inimi, ar trebui să ne îngrijim mai bine de aceste resurse. Nu mai suntem în *premiere jeunesse.* Lumea este un loc foarte agreabil. În orice caz, lumea dumitale. Te aşteaptă o

mulţime de case parohiale şi de posibile tronuri episcopale. Haide, recunoaşte: dacă te gândeşti mai bine, n-ai sacrifica niciodată astfel de lucruri pentru zâmbetul unei femei schiloade!

Era imposibil să răspundă. Ca să rămână, cât de cât, demn, simţea că trebuia să tacă.

— Hai! continuă ea; nu fi visător cu mine, nu fi supărat pentru că îţi spun nişte adevăruri. Oh, lumea m-a învăţat nişte adevăruri amare. Hai, spune-mi ca m-ai iertat. Nu-i aşa că vom rămâne prieteni? Şi îi întinse din nou mâna.

El se aşeză pe scaun, alături de ea, îi luă mâna oferită şi se aplecă deasupra ei.

— Gata, spuse ea, cu cel mai călduros şi dulce zâmbet – un zâmbet la care un om nu poate rezista decât dacă e legat: cu lanţuri duble. Gata, pune-ţi pecetea iertării pe ea! Şi ridică mâna spre el.

O sărută iarăşi şi iarăşi şi se aplecă deasupra ei, de parcă ar fi fost doritor să-şi dăruiască iertarea şi dincolo de mâna care-i era oferită. Ea reuşi însă să-i potolească ardoarea. Unuia atât de uşor de capturat, cum era acest biet capelan, în mod sigur îi ajungea mâna ei.

— O, Madeline! spune-mi că mă iubeşti – e adevărat, oare, că mă iubeşti?

— Ssst! şopti ea; ăştia sunt paşii mamei. *Tête-à-tête*-ul nostru a fost îngrozitor de lung. Ar fi mai bine să pleci acum. Dar ne vom vedea din nou în curând, nu-i aşa?

Domnul Slope a promis că va veni din nou în vizită şi a doua zi.

— Şi, domnule Slope, continuă ea; te rog să-mi răspunzi la scrisorică. E în mâna dumitale, deşi trebuie să spun că în aceste două ore n-ai avut bunăvoinţa s-o citeşti. E vorba despre şcoala de sabbat, ca şi despre copii. Ştii cât sunt de nerăbdătoare... Am învăţat catehismul, tocmai pentru acest scop. Trebuie să-mi aranjezi totul săptămâna viitoare. În orice caz, o să-i învăţ să asculte de pastorii şi de dascălii lor spirituali.

Domnul Slope nu spuse prea multe în legătură eu şcoala de sabbat, ci îşi luă rămas-bun şi plecă spre casă cu inima tristă, cu mintea tulburată şi conştiinţa neîmpăcată.

DOAMNA BOLD E GĂZDUITĂ DE DOCTORUL ŞI DOAMNA GRANTLY LA PLUMSTEAD

Ne vom aminti că domnului Slope i s-a spus că acel *billet doux* pe care îl lăsase la casa doamnei Bold va fi trimis la Plumstead chiar în acea după-amiază. De fapt, arhidiaconul şi domnul Harding veniseră cu carete împreună în oraş, şi rămăsese stabilit să ia, la întoarcere, câteva lucruri ale lui Eleanor. Deci, ei au trecut pe acolo, iar servitoarea, după ce-i dădu vizitiului un mic coşuleţ şi un pachet mare legat frumos, le înmână pe geamul trăsurii epistola domnului Slope. Arhidiaconul, care stătea lângă geam, a luat-o şi imediat a recunoscut scrisul duşmanului său.

— Cine a lăsat asta? întrebă el.

— Domnul Slope a venit în persoană, sfinţia voastră, răspunse fata; şi ţinea mult ca doamna să o primească azi..

Astfel, careta plecă şi scrisoarea rămase în mâna arhidiaconului. O privea, de parcă ar fi ţinut un coş de vipere. Chiar de-ar fi citit documentul şi l-ar fi găsit licenţios şi ateu, nu ar fi avut o părere mai rea despre el. Făcu exact cum fac cei mai mulţi oameni înţelepţi în astfel de împrejurări: imediat a condamnat-o pe aceea căreia îi era adresată scrisoarea, de parcă ar fi fost obligatoriu o *particeps criminis*[89]*.*

Bietul domn Harding, deşi nu voia în niciun chip să încurajeze prietenia fiicei sale cu domnul Slope, ar fi dat orice ca să ascundă scrisoarea de privirile ginerelui său. Dar asta era imposibil acum. Iată, scrisoarea se afla în mâinile lui; şi el părea la fel de scârbit, ca şi cum ar fi fost pe deplin convins că ea conţine toată flecăreala entuziastă a unui îndrăgostit care avusese parte de încurajările tinerei doamne.

---

89 Participantă la crimă (lat.) (n.t).

— Este foarte neplăcut pentru mine, spuse el după un timp, ca toate acestea să se petreacă în casa mea.

Aici însă arhidiaconul se dovedi cu totul nerezonabil. Invitând-o pe cumnata sa în casa lui, era foarte normal ca ea să-şi primească scrisorile acolo. Iar dacă domnul Slope dorea să-i scrie, scrisoarea lui ar fi fost trimisă pe urma ei. Mai mult, însăşi ideea de a invita pe cineva în casă presupunea încrederea absolută din partea celui care a făcut invitaţia. El dovedea că o consideră pe doamna Bold ca pe o persoană demnă să locuiască sub acelaşi acoperiş cu el, prin simplul fapt că o invitase; şi era foarte nedrept faţă de ea, plângându-se că i-a profanat sfinţenia casei, când de fapt cele întâmplate nu erau din vina ei.

Astfel gândea domnul Harding; şi, de asemenea, se gândea că, arhidiaconul îl jignea de-a dreptul, ca tată al lui Eleanor, când vorbea astfel de casa lui. Dacă Eleanor a primit o scrisoare din partea domnului Slope, cu ce pângărea puritatea casei doctorului Grantly? Era indignat că fata lui era judecată astfel şi că se vorbea aşa despre ea; şi se hotărî că, de-ar fi s-o cheme chiar şi doamna Slope, tot i-ar fi mai dragă decât orice altă fiinţă de pe pământ. Era cât pe-aci să izbucnească şi să spună toate acestea; dar pentru moment se abţinu.

— Uite, zice arhidiaconul întinzând socrului său misiva ofensatoare; n-am de gând să fiu purtătorul misivelor ei de dragoste. Dumneata îi eşti tată şi poţi face ce crezi de cuviinţă.

Prin a face ce crede de cuviinţă, arhidiaconul voia, fără doar şi poate, să spună că domnul Harding ar fi îndreptăţit să deschidă şi să citească scrisoarea şi să ia măsurile care se impuneau. Adevărul e că doctorul Grantly simţea, mai imperios decât ar fi fost îndreptăţit să simtă o persoană jignită, curiozitatea de a vedea conţinutul scrisorii. Bineînţeles că nu putea să o deschidă chiar el, dar dorea să-l facă pe domnul Harding să priceapă că, în calitatea lui de părinte, ar fi fost pe deplin îndreptăţit să o facă. Ideea aceasta nici nu-i trecu prin cap domnului Harding. Autoritatea lui asupra micuţei sale Eleanor încetase din momentul în care ea devenise soţia lui John Bold. Nu avea nici cea mai vagă dorinţă de a-şi vârî nasul în

corespondenţa ei. Prin urmare, a pus scrisoarea în buzunar şi singurul lucru pe care şi l-ar fi dorit era să fi putut face aceasta fără să ştie arhidiaconul. Pe drum, amândoi rămaseră tăcuţi un timp, apoi dr. Grantly spuse:

— Poate că ar trebui să i-o dea Susan. Ea poate să-i explice mai uşor soru-si cât e de ruşinoasă o asemenea legătură.

— Cred că eşti cam aspru cu Eleanor, răspunse domnul Harding. N-o să recunosc că s-a făcut de ruşine, nici nu cred că ar fi putut să se facă vreodată. Are dreptul să corespondeze cu cine doreşte, şi n-o s-o învinuiesc pentru că a primit o scrisoare de la domnul Slope.

— Presupun, zise doctorul Grantly, că nu doreşte să se căsătorească cu acest om. Presupun măcar că recunoşti că s-ar face de râs dacă ar face asta.

— Nu vreau să se mărite cu el, răspunse tatăl, uluit; nu-mi place şi nu cred că ar fi un soţ bun. Dar dacă Eleanor doreşte să o facă, în mod cert eu nu voi considera că s-a făcut de râs.

— Doamne fereşte! exclamă dr. Grantly, şi se trânti în colţul caretei.

Domnul Harding nu mai spuse nimic, dar începu să. Cânte un marş funebru cu un arcuş imaginar pe un violoncel imaginar, pentru care se părea că nu este destul loc în trăsură; şi îşi continuă marşul cu nenumărate variaţii, până ajunse la uşa casei parohiale.

Arhidiaconul se gândise la lucruri triste. Până acum îl considerase pe socrul său drept un adevărat prieten, deşi ştia că e un bărbat lipsit de însuşiri combative. Nu se temea că domnul Harding trecuse de partea duşmanilor, deşi nu contase niciodată prea mult pe curajul lui de a spulbera rândurile inamicului. Acum se părea însă că Eleanor, cu şiretlicurile ei, îşi ademenise şi îşi zăpăcise de tot tatăl, îl făcuse să-şi piardă complet raţiunea, îi răpise înclinaţiile şi gustul pentru viaţă şi îl adusese în situaţia de a tolera un om a cărui aroganţă şi vulgaritate ar fi fost, peste câţiva ani, de nesuportat pentru el. Nu mai era nicio îndoială că lucrurile care-i priveau pe Eleanor şi pe domnul Slope erau practic aranjate. Nu se îndoia nici că domnul Harding ştia totul. Era mult prea evident ca să nu bănuiască nimic şi să

nu fie pregătit să-şi dea încuviinţarea.

Şi adevărul era că lucrurile chiar aşa stăteau. Domnului Harding îi displăcea domnul Slope, atât cât era el în stare să-i displacă cineva. Fiica lui nu ar fi reuşit, nici dacă ar fi vrut, să găsească un alt ginere care să-i displacă lui mai mult decât domnul Slope. Dar, aşa cum îşi spunea el atât de des în ultimul timp, cu ce drept o acuza dacă de fapt nu făcuse nimic rău? Dacă îi plăcea domnul Slope era treaba ei. I se părea, într-adevăr, uimitor: cum, unei femei cu o minte atât de sănătoasă, unei femei educată, atât de rafinată, cu gusturi atât de alese, putea să-i placă un asemenea bărbat. Apoi se întrebă dacă era oare într-adevăr posibil să-i placă?

Ah, om slab ce eşti! cel mai generos, dar şi cel mai slab dintre oameni! De ce nu puteai să o întrebi chiar pe ea? Nu e oare sânge din sângele tău, copilul inimii tale cel mai drag ţie din întreaga omenire? Nu-ţi făcuse dovada sincerităţii şi bunătăţii şi ascultării filiale, de-a lungul anilor, de neasemuită dragoste? Şi totuşi, ştiind şi simţind toate astea, tu ai putut să rabzi, să mergi orbecăind prin întuneric, auzindu-i numele rostit cu inflexiuni care îţi răneau inima, fără să-i poţi lua apărarea precum ai fi vrut s-o faci!

Domnul Harding nu crezuse, nu credea că fata lui voia să se mărite cu omul ăsta; dar n-ar fi băgat mâna în foc. Dacă ar fi făcut-o, n-ar avea cum să mai dea înapoi. Ce-şi dorea inima lui era, în primul rând, să nu fie niciun pic de adevăr în bănuielile arhidiaconului; şi ar fi îndrăznit, ar fi vrut să spere asta din adâncul inimii. În al doilea rând, căsătoria lor să nu fie îngăduită – dacă, din nefericire, ei îi trecuse aşa ceva prin gând. În al treilea rând, dacă va fi atât de orbită, încât să se mărite cu acest om, el să-şi justifice purtarea şi să declare că nu există niciun motiv pentru ca el însuşi să se despartă de ea.

Dorea să o creadă incapabilă de o asemenea căsătorie; dorea să arate că avea nemărginită încredere în ea; dar, în acelaşi timp, dorea ca şi de acum încolo să poată să spună că ea nu a greşit cu nimic, chiar dacă se va dovedi, din nefericire, că nu e aşa cum o credea.

Numai dragostea putea să justifice o asemenea şovăială.

Dar dragostea o justifica. Domnul Harding nu avea deloc un caracter roman. Nu putea să o sacrifice pe Lucreţia, deşi ea fusese pângărită când ascultase vorbele clericului Tarquinius[90]. Dacă Tarquinius ar putea fi împiedicat, cu atât mai bine; dar, de nu, tatăl şi-ar fi deschis braţele fiicei sale şi ar fi primit-o, oricum ar fi fost, cu Tarquinius cu tot.

Doctorul Grantly avea un fel mult mai categoric de a gândi; dar, de fapt, avea şi el un suflet bun. Îşi iubea din adâncul inimii soţia, copiii, prietenii. îl iubea pe socrul său, şi era pregătit să o iubească şi pe Eleanor, dacă ar fi trecut de partea lui, dacă i-ar fi privit pe cei din tabăra Slope şi Proudie ca pe duşmanii omenirii şi dacă ar fi observat şi recunoscut multele calităţi ale celor din tabăra Gwynne şi Arabin. Dorea să se simtă, cum spunea el, „în siguranţă”, cu toţi cei pe care îi acceptase în casa şi inima lui. Nu putea să se simtă bine decât în compania celor despre care credea că au convingeri solide, trainice, de High Church. Nu avea idei rigide. Suporta fără să strâmbe cin nas multe nuanţe diverse de conservatorism din biserica anglicană, dar cu nişte Slope sau Proudie nu putea să ie înţeleagă.

Îi lipsea – sau ar fi mai corect să spunem că nu era tulburat de – acea tandreţe feminină care îl caracteriza pe domnul Harding. Sentimentele sale faţă de prieteni se puteau rezuma astfel: sunt alături de voi câtă vreme voi sunteţi alături de mine; voi lucra cot la cot cu voi; voi fi credincios faţă de cei credincioşi. Nu ştia nimic despre acea dragoste frumoasă care poate exista pentru un prieten fals.

Şi astfel s-au întors cei doi bărbaţi la Plumstead, fiecare foarte amărât în felul său.

Era târziu când au ajuns, iar doamnele urcaseră să se schimbe pentru cină. Nu şi-au spus nimic până s-au despărţit în hol. Trecând pe lângă camera doamnei Bold, domnul Harding bătu la uşă şi îi înmână fiicei sale scrisoarea.” Arhidiaconul se retrase în grabă pe teritoriul său, ca să-şi descarce acolo sufletul credincioasei sale tovarăşe de viaţă.

---

90 Aluzie la legenda Lucreţiei care, siluită de regele Sextus Tarquinius, s-a sinucis, cea ce a dus la o răscoală a poporului Romei, la alungarea regelui şi întemeierea republicii. Subiectul a devenit celebru datorită unui poem al lui Shakespeare (n.t.).

Nu vom da amănuntele discuţiilor care au avut loc în camera celor doi soţi şi în camera alăturată. Cititorul, cunoscând personajele de faţă, şi le poate imagina singur, întreaga situaţie putea fi foarte uşor sesizată după semnele ce se puteau citi pe fruntea doamnei Grantly când coborî la masă.

Când Eleanor primi scrisoarea din mâna tatălui ei, nu avea nici cea mai vagă idee de la cine ar fi putut să fie. Nu-i mai văzuse niciodată scrisul domnului Slope, sau, dacă îl văzuse cumva, nu şi-l mai amintea şi nu se gândea la el în timp ce învârtea scrisoarea pe toate părţile, aşa cum fac oamenii când nu recunosc expeditorul unei scrisori, nici după scris, nici după sigiliu. Stătea în faţa oglinzii, periindu-şi părul şi ridicându-se din minut în minut să se mai joace cu băieţelul ei, care se lăfăia pe pat şi care absorbise aproape întreaga atenţie a cameristei şi a mamei.

În sfârşit, stând în faţa mesei de toaletă, rupse sigilul şi întorcând pagina îi văzu semnătura domnului Slope. La început a fost uimită, apoi se enervă şi în cele din urmă deveni curioasă. În timp ce o citea, începu s-o intereseze. Era atât de încântată să afle că orice obstacol din calea întoarcerii tatălui ei la direcţia azilului părea a fi înlăturat, încât nu observă cuvintele dezgustătoare cu care erau transmise veştile. Îşi dădu seama doar că e rugată să-i spună tatălui său cum stau lucrurile şi nu înţelese că o asemenea scrisoare nici n-ar fi trebuit să fie trimisă vreodată, pentru că venea din partea unui tânăr preot necăsătorit. În general, se simţea recunoscătoare domnului Slope şi era nerăbdătoare să-şi pună rochia şi să se grăbească să ducă aceste veşti tatălui ei. Apoi ajunse la cuvintele care vorbeau de eforturile ei pioase şi se gândi în sinea sa că domnul Slope era un măgar îngâmfat. Citi mai departe şi se simţi de-a dreptul ofensată că băieţelului ei i se spunea „scumpul” domnului Slope – scumpul nu era decât al ei; sau, în orice caz, nu al unui străin atât de antipatic ca domnul Slope. În sfârşit, ajunse şi la paragraful cu buclele şi simţi o senzaţie de scârbă. Se privi în oglindă, şi iată-le acolo, în faţa ei, lungi, mătăsoase şi, într-adevăr, foarte frumoase. Nu putem spune că ar fi crezut că n-ar fi aşa, dar era furioasă şi începu să le perie cu brutalitate,

fără să-i pese. Mototoli scrisoarea cu violenţă şi se hotărî, aproape fără să se mai gândească la ea, că nu o să i-o arate tatălui ei. Îi va spune doar despre ce era vorba în ea. Se linişti din nou jucându-se cu băieţelul şi, încheindu-şi rochia, coborî la cină.

În timp ce cobora scările în grabă, începu să-şi dea seama de situaţia delicată în care se afla. Nu putea să nu-i spună tatălui ei de veştile în legătură cu azilul, dar nici nu i-ar fi uşor să recunoască faţă de familia Grantly că primise o scrisoare de la domnul Slope. Tatăl ei coborâse. Îi auzise paşii pe coridor. Se hotărî deci să-l cheme deoparte şi să-i spună ce aflase. Biata fată! n-avea nici cea mai mică bănuială că acea nefericită scrisoare fusese deja discutată.

Când a intrat în salon, tot grupul se afla acolo, inclusiv domnul Arabin, şi aveau cu toţii nişte figuri acre şi încruntate. Cele două fete şedeau tăcute, departe una de alta, ca şi când şi-ar fi dat seama că e ceva în neregulă. Chiar şi domnul Arabin era sobru şi tăcut. Eleanor nu-l văzuse de la micul dejun. Fusese toată ziua la St. Ewold, şi acum ar fi fost normal să povestească tuturor cum merg treburile acolo. Dar nu povestea nimic şi rămase sobru şi tăcut. Erau cu toţii sobri şi tăcuţi. Eleanor simţea în adâncul inimii sale că vorbiseră despre ea până atunci; presimţea o nenorocire, gândindu-se la scrisoarea trimisă de domnul Slope. Oricum, îşi dădea seama că e imposibil să-i vorbească tatălui ei între patru ochi, atâta timp cât lucrurile stăteau astfel.

În curând au fost invitaţi la masă şi dr. Grantly, ca de obicei, îi oferi braţul său doamnei Bold. Dar acum o făcu de parcă ar fi fost o ofensă cumplită pentru mândria sa, dar, datorită unor necesităţi stricte, devenise pentru el o obligaţie. Simţindu-i de îndată gândurile, Eleanor de-abia îi atinse cu degetele sale mâneca hainei. Se poate presupune în ce atmosferă au stat cu toţii la cină. Doctorul Grantly rosti câteva cuvinte către domnul Arabin, domnul Arabin rosti câteva cuvinte către doamna Grantly, aceasta schiţă câteva cuvinte către tatăl ei, iar acesta din urmă încercă să schimbe şi el câteva cuvinte cu Eleanor. Ea simţea că fusese judecată şi declarată vinovată pentru ceva, dar nu ştia pentru ce anume. Dorea să le spună tuturor: „Hei,

oameni buni! Ce-am făcut? vorbiţi, să-mi cunosc şi eu crimele! Pentru numele lui Dumnezeu, vreau să ştiu şi eu despre ce e vorba, orice-ar fi!” Dar nu putea. Nu putea să facă altceva decât să rămână acolo tăcută, simţindu-se pe jumătate vinovată, şi prefăcându-se că mănâncă.

În sfârşit, se strânse faţa de masă, iar doamnele nu zăboviră prea mult. Rămaşi singuri, bărbaţii au fost ceva mai sociabili, dar nu din cale-afară. Bineînţeles că nu puteau vorbi despre sacrilegiul care fusese comis. Într-adevăr, arhidiaconul îşi trădase cumnata, vorbind în şoaptă cu domnul Arabin în biroul său şi lăsându-l să înţeleagă de ce se temea el. O făcuse pe un ton foarte grav şi trist, iar domnul Arabin deveni şi el grav şi aparent destul de trist, când auzi despre ce e vorba. Deschise larg ochii şi şopti: „Domnul Slope!”, ca şi cum ar fi zis: „Holeră!”, aflând de la prietenul său că această îngrozitoare molimă îi pândeşte copiii. „Mă tem că da, mă tem că da...”, spuse arhidiaconul, în timp ce ieşeau împreună din cameră.

Nu o să analizăm amănunţit ce a simţit domnul Arabin, auzind această veste. Va fi de ajuns să spunem că a fost surprins, supărat, dezamăgit şi stingherit. Poate că nu avusese o părere prea grozavă despre Eleanor, dar apreciase înrâurirea exercitată de ea, îi făcuse plăcere să o simtă în preajmă, în această casă de ţară. Îi lăudase arhidiaconului inteligenţa ei şi se plimbase prin grădină cu ea, ducându-i băieţelul în cârcă. Când domnul Arabin îi spusese lui Johnny „scumpul meu”, Eleanor nu se supărase.

Astfel şedeau cei trei bărbaţi cu un pahar cu vin în faţă, gândindu-se cu toţii la acelaşi lucru, dar incapabili să-şi vorbească. Îi vom lăsa aşa şi le vom urma pe doamne în salon.

Doamnei Grantly i se dăduse o misiune din partea soţului ei, şi o primise cu o oarecare ezitare. O rugase să vorbească serios cu Eleanor şi să-i explice că, dacă rămâne de partea duşmanului Slope, nu mai poate conta pe actualii săi prieteni. Doamna Grantly o cunoştea pe sora ei mai bine decât o cunoştea doctorul şi îl asigură că degeaba i-ar vorbi. Singura cale prin care, după părerea ei, s-ar mai fi putut face ceva ar fi fost să o ţină câtva timp departe de Barchester. Poate că ar fi trebuit să adauge – pentru că

avea o privire pătrunzătoare în astfel de chestiuni – că în felul acesta putea să ţină pe Eleanor în apropierea domnului Arabin. Dar nu spuse nimic despre asta.

Arhidiaconul nu putea fi convins aşa de uşor; el dădu glas multor lucruri care îi treceau prin gând şi declară că, dacă nu-i va vorbi doamna Grantly, o va face el. Înţelegând că nu are încotro, ea acceptă sarcina, exprimându-şi însă părerea că intervenţia sa va fi mai mult decât inutilă. Şi într-adevăr aşa se şi dovedi.

De cum au intrat în salon, doamna Grantly a găsit un motiv ca să le expedieze pe fete din cameră, şi apoi se apucă de treabă. Ştia că nu are decât o foarte slabă influenţă asupra surorii sale. Diferenţa dintre modurile lor de viaţă, distanţa dintre casele lor, le împiedicaseră să păstreze relaţii cu adevărat confidenţiale. Ele nu mai stătuseră împreună de când Eleanor era copiL Şi, mai mult, mai ales în ultimii ani, surorii celei mai mici nu-i plăcea autoritatea dictatorială pe care arhidiaconul părea că o afişează faţă de tatăl ei, şi din această cauză nu dorea s-o lase pe nevasta arhidiaconul ui să-şi exercite autoritatea asupra ei.

— Am impresia că ai primit o scrisoare înainte de cină... începu sora mai mare.

Eleanor recunoscu că aşa e şi se înroşi până în albul ochilor. Ar fi dat orice să-şi păstreze culoarea, dar cu cât încerca mai mult, cu atât era mai evident că nu poate.

— Nu era din partea domnului Slope?

Eleanor răspunse că scrisoarea era într-adevăr din partea domnului Slope.

— Corespondaţi des, Eleanor?

— Nu chiar! răspunse ea, începând să se simtă iritată de acest interogatoriu. Se decise – e greu de spus de ce – că nimic n-o s-o facă să-i vorbească surorii sale Susan despre conţinutul scrisorii. Ea ştia că doamna Grantly e trimisă de arhidiacon şi nu avea de gând să se apere în niciun fel în faţa acuzaţiilor formulate de el.

— Dar, Eleanor dragă, de ce primeşti tu scrisori din partea domnului Slope, când ştii cât de puţin este agreată această persoană şi de papă, şi de arhidiacon, şi în general de toţi prietenii tăi?

— În primul rând, Susan, eu nu primesc scrisori de la el; iar în al doilea rând, cum domnul Slope mi-a scris o singură scrisoare, aceasta pe care am primit-o, şi cum unica mea vină e că am primit-o, şi de fapt nici n-aş fi putut face altceva, pentru că papa mi-a înmânat-o, cred că ai face mai bine dacă l-ai întreba pe domnul Slope şi nu pe mine.

— Ce-ţi scrie, Eleanor?

— Nu-ţi pot spune, pentru că e confidenţial. Era în legătură cu o afacere care o interesa pe o a treia persoană.

: – Atunci, nu avea nimic de-a face cu tine, personal?

— N-aş putea spune aşa ceva, Susan, răspunse ea; enervându-se din ce în ce mai tare la întrebările surorii sale.

— Păi, trebuie să-ţi spun că e destul de ciudat – încercă doamna Grantly să mimeze râsul – ca o doamnă tânără, într-o situaţie ca a ta, să primească o scrisoare cu un conţinut pe care nu vrea să-l discute, o scrisoare pe care îi e ruşine să i-o arate surorii sale.

— Nu-mi este ruşine, răspunse Eleanor, înfierbântându-se; nu mi-e ruşine de nimic din toată treaba asta; numai că nu vreau să mă interogheze nimeni în legătură cu scrisorile mele.

— Ei, draga mea, spuse cealaltă, nu pot decât să-ţi declar că eu nu-l consider pe domul Slope drept un corespondent pentru tine.

— Oricât de nepotrivit ar fi, cum aş putea să-l împiedic să-mi scrie? Dar aveţi cu toţii asemenea prejudecăţi împotriva lui, încât ceea ce pare frumos şi generos la un altul, este odios şi obraznic la el. Nu pot să sufăr o religie care te învaţă să fii atât de părtinitor în ceea ce priveşte mila.

— Îmi pare rău, Eleanor, că nu poţi să suferi religia pe care o găseşti în casa asta, dar, în mod. Cert, trebuie să ştii că în asemenea chestiuni arhidiaconul se pricepe mai bine decât tine. Nu-ţi cer să-mi respecţi sau să fii de acord cu părerile mele, deşi, din nefericire, sunt cu atâţia ani mai mare ca tine; dar, oricum, într-o chestiune ca asta ai putea să accepţi să fii călăuzită de arhidiacon. Doreşte foarte mult să-ţi fie prieten, trebuie doar să-l laşi.

— Ce fel de chestiuni? întrebă, cu îndărătnicie, Eleanor.

Pe cuvântul meu, nu înţeleg despre ce e vorba...

— Cu toţii dorim să renunţi la domnul Slope.

— Cu toţii doriţi să fiu la fel de bigotă ca voi. Dar nu voi fi niciodată. Nu văd nimic rău în a-l cunoaşte pe domnul Slope, şi nu-l voi insulta pe om spunându-i contrariul.

A crezut de cuviinţă să-mi scrie, şi acum n-am nevoie de sfatul arhidiaconului în legătură cu această scrisoare. Dacă aş avea, i l-aş cere.

— Atunci, Eleanor, e de datoria mea să-ţi spun – şi acum îi vorbi cu o deosebită gravitate în glas – că arhidiaconul consideră o asemenea corespondenţă ca fiind ruşinoasă şi că nu poate îngădui să o lase să continue în casa lui.

Ochii surorii mai mici aruncară scântei de mânie; sărind în picioare, îi răspunse surorii sale:

— Poţi să-i transmiţi arhidiaconului că, oriunde m-aş afla, voi continua să primesc orice scrisoare doresc şi de la oricine doresc. Iar în ceea ce priveşte cuvântul *ruşinos,* dacă dr. Grantly l-a folosit într-adevăr, vorbind despre mine, atunci a fost lipsit de omenie şi de ospitalitate. Pornind spre uşă, adăugă: Când va veni papă din sufragerie, ţi-aş mulţumi dacă l-ai ruga să treacă pe la mine. Îi voi arăta scrisoarea domnului Slope lui, şi numai lui. Spunând acestea, se duse la copilul ei.

Nu ştia de ce crimă ar fi putut fi învinuită. Nici nu-i trecuse prin gând că ceilalţi ar fi putut să-l considere pe domnul Slope drept curtezanul ei. Fi considera pe toţi nişte bigoţi care îl urgiseau cu prejudecăţile lor, şi n-avea de gând să-i sprijine defel, deşi nu-l putea suferi pe acest om.

Din cale-afară de mânioasă, Eleanor se aşeză pe un scaun scund, lângă fereastra deschisă, la căpătâiul patului copilului. „Să îndrăznească să-mi spună că m-am făcut de ruşine!”, repetă în sinea ei, de câteva ori. „Cum poate să se împace papa cu aroganţa acestui om? Fără îndoială, nu o să mai stau la masă niciodată în casa lui, dacă nu o să-şi ceară scuze pentru acest cuvânt”. Şi deodată îi trecu prin minte un gând, că e posibil ca domnul Arabin să fi auzit, din întâmplare, de corespondenţa ei „ruşinoasă” cu domnul Slope şi se înroşi de necaz. O, de-ar fi ştiut ea adevărul! Dacă şi-ar fi închipuit că domnul Arabin fusese înştiinţat că ea se va mărita cu domnul Slope!...

Nu a stat mult aşa, că a sosit tatăl ei. Imediat ce el plecase din salon, doamna Grantly îl şi luă pe soţul ei deoparte, lângă fereastră şi i-a relatat cât de jalnic îi fusese eşecul.

— O să-i vorbesc chiar eu, înainte să mă duc la culcare, hotărî arhidiaconul.

— Te rog să nu faci aşa ceva, îl sfătui ea; n-ai schimba nimic în bine, ai isca doar o ceartă penibilă în casă. Nu poţi să-ţi imaginezi cât de încăpăţânată e.

Arhidiaconul a declarat că puţin îi pasă de asta. Ştia care îi e datoria, şi o va îndeplini. Domnul Harding era extrem de slab în astfel de probleme. Nu dorea să-şi încarce conştiinţa cu gândul că nu făcuse tot ce-i stătuse în putinţă pentru a preveni o asemenea prietenie ruşinoasă. Zadarnic îi explică doamna Grantly că, vorbind astfel cu Eleanor, n-ar face decât să grăbească declanşarea unei crize şi s-o facă să devină o realitate, dacă în prezent ar mai exista vreun dubiu. Era furios şi nu voia să asculte decât de el însuşi. Faptul că o doamnă primise în casa lui o scrisoare din partea domnului Slope îi rănise orgoliul, punctul său cel mai sensibil, şi nimic nu-l mai putea linişti.

Domnul Harding părea obosit şi necăjit când a intrat în camera fiicei sale. Aceste nenorociri îl îngrijorau şi îl întristau. Simţea că dacă vor continua, va ajunge un om sfârşit, aşa cum prorocise cu atâta amabilitate capelanul. Bătu încet la uşa fiicei sale, aşteptă până auzi clar că e poftit înăuntru, şi apoi îşi făcu intrarea, de parcă el, şi nu ee, era bănuit de crimă.

Îndată braţul ei îl cuprinse; îl sărută pe frunte, apoi îl mângâie cu o dragoste pasionată, dar lipsită de orice fel de voioşie:

— Oh, tăticule, doresc atât de mult să-ţi vorbesc! Au vorbit despre mine, acolo, jos, în seara asta; ştiai, tăticule?

Domnul Harding confirmă printr-un fel de mormăit că arhidiaconul vorbise, într-adevăr, de ea.

— În curând voi ajunge să-l urăsc pe dr. Grantly...

— Oh, draga mea!...

— Ei, da! N-am ce să fac. El e atât de nemilos, atât de aspru, atât de suspicios faţă de toţi cei care nu i se închină! Şi apoi e atât de îngrozitor de arogant faţă de ceilalţi

oameni, care au tot atâta drept să-şi aibă părerile lor, cât are şi el să le aibă pe ale lui.

— E un om sincer şi înflăcărat, draga mea, dar nu vrea niciodată să fie rău.

— E rău, tată, foarte rău! Uite, am primit scrisoarea aceea de la domnul Slope, înainte de cină. Chiar tu însuţi mi-ai adus-o. Uite, te rog s-o citeşti. E pentru tine. Ar fi trebuit chiar să-ţi fie adresată. Ştii bine cum s-a vorbit de ea, jos, în salon. Ştii cum s-a purtat cu mine la masă. Şi după masă, Susan mi-a ţinut o predică, până n-am mai răbdat să rămân cu ea în cameră. Citeşte-o, tăticule, şi spune-mi dacă asta ar putea fi o scrisoare care să-l scandalizeze în aşa hal pe doctorul Grantly.

Domnul Harding îşi luă braţul de pe umerii fiicei sale şi începu, încet, să citească scrisoarea. Ea se aştepta să vadă că faţa lui se luminează de fericire, aflând că drumul său spre direcţia azilului îi e din nou deschis; dar era sortită dezamăgirii, aşa cum mai fusese şi în alte împrejurări asemănătoare. Primul sentiment pe care l-a încercat el a fost unul de total dezgust, constatând că un individ ca domnul Slope s-a găsit să intervină pentru el. Dorise foarte mult să se întoarcă la direcţia azilului, dar mai curând ar fi renunţat la post, decât să ştie că îl datorează, cât de cât, influenţei domnului Slope. Apoi, nu-i plăcea deloc tonul pe care era scrisă misiva domnului Slope: era mieros, fals şi periculos, aşa cum era şi omul. El şi-a dat seama de ceea ce Eleanor nu reuşise să sesizeze, anume, că scrisoarea urmărea mult mai mult decât exprima. Apelul la eforturile pioase ale Eleanorei, privite separat de cele ale lui însuşi, îl supăra, rănindu-i sentimentele de tată. Iar apoi, când ajunse la „scumpul meu prieten” şi la „buclele mătăsoase”, închise şi împături scrisoarea, încet, cu un fel de disperare. Era imposibil ca domnul Slope să scrie pe un asemenea ton, dacă n-ar fi fost încurajat. Era imposibil ca Eleanor să fi primit şi să nu se fi supărat, dacă nu i-ar fi plăcut să-l încurajeze. Cel puţin aşa raţiona domnul Harding în sinea lui.

Ce greu e să judeci cu exactitate sentimentele altora! Pe măsură ce se apropia de sfârşitul scrisorii, domnul Harding o condamna tot mai aspru în adâncul inimii pe fiica lui,

pentru lipsa ei de delicateţe, şi asta îl făcea să se simtă îngrozitor. Ea nu era răspunzătoare pentru ceea ee îi scria domnul Slope. Asta e adevărat. Dar nici nu-şi dovedea dezgustul faţă de o asemenea scrisoare. Dimpotrivă, îşi exprimase chiar aprobarea. I-o dăduse s-o citească doar ca pe o justificare a ei şi a lui. Tatăl se întrista încetul cu încetul, dându-şi seama că nu poate să o ierte.

Şi totuşi, acea adevărată delicateţe feminină a doamnei Bold fusese cea care îi adusese o asemenea condamnare. Ascultaţi-mă, doamnelor, şi vă rog stăruitor să vedeţi *dumneavoastră* că e nevinovată. Despre omul acesta, despre acest curtezan de care era atât de puţin conştientă, ea avea aceeaşi părere ca şi tatăl ei, ca şi cei din familia Grantly. Cel puţin ca persoană, îl stima tot atât de puţin cât îl stimau şi ceilalţi. Dar credea că, în mare, el este un om cinstit, un om cu adevărat dornic să-l ajute pe tatăl ei. După toate cele întâmplate, se simţea obligată să-i arate această scrisoare domnului Harding. Considera că e necesar să afle ce are de spus domnul Slope. Dar nu era de părere că trebuie să-l scuze sau să-l condamne şi nici măcar să facă aluzie la vulgaritatea tonului – care se năştea, ca orice vulgaritate, din ignoranţă. O scârbea faptul că un om ca domnul Slope îi comenta farmecele; nu credea de cuviinţă să discute cu tatăl ei despre toate lucrurile care o dezgustau. Nici nu credea că s-ar fi putut să nu cadă de acord asupra unui asemenea subiect. I-ar fi fost greu să-i atragă atenţia asupra acestor lucruri, i-ar fi fost greu să-l vorbească de rău pe un om despre care ar fi vrut, în mare, să gândească şi să vorbească de bine. Întâlnindu-se cu un asemenea bărbat, ea se întâlnise cu ceea ce era dezagreabil, aşa cum i s-ar fi putut întâmpla şi dacă umbla pe stradă. Dar în cazul unor asemenea întâlniri, considera că nu trebuie să dea prea multă importanţă lucrurilor care o dezgustau.

Iar el, acest nesăbuit curtezan, lipsit de fermitate, nu rostea niciun cuvânt, deşi un singur cuvânt ar fi lămurit totul. Ar fi urmat un potop de lacrimi şi în zece minute toţi din casă ar fi înţeles cum stau lucrurile. Tatăl ar fi fost încântat. Sora şi-ar fi sărutat sora şi şi-ar fi cerut mii de scuze. Arhidiaconul şi-ar fi cerut iertare şi s-ar fi mirat

ridicându-şi sprâncenele şi s-ar fi dus în dormitor ca un om fericit. Şi domnul Arabin... domnul Arabin ar fi visat-o pe Eleanor, s-ar fi trezit a doua zi cu sentimente de dragoste şi seara s-ar fi dus la culcare, purtând cu el planuri de căsătorie. Dar, vai! nu avea să fie astfel.

Domnul Harding împături scrisoarea, i-o dădu înapoi, o sărută pe frunte şi o binecuvântă. Apoi se strecură încet spre camera sa.

De îndată ce el dispăru pe coridor, se auziră din nou bătăi în uşă, şi foarte înţepata cameristă a doamnei Grantly intră tiptil şi spuse că dorea să ştie dacă doamna Bold va fi atât de bună să vină, dacă nu-i este peste mână, să vorbească cu arhidiaconul două minute, în biroul sfinţiei sale. Arhidiaconul îi transmitea salutări şi o asigura că nu o va reţine mai mult de două minute.

Eleanor se gândi că îi e foarte peste mână; era obosită, întristată şi îi era somn în acel moment, iar sentimentele sale faţă de doctorul Grantly nu erau tocmai prietenoase. Ea nu era însă o laşă; prin urmare, a promis că va fi în biroul arhidiaconului peste cinci minute. Îşi aranjă părul, îşi legă boneta şi coborî cu inima zbătându-i-se.

O DISCUŢIE IMPORTANTĂ

Exista oameni cărora le fac plăcere discuţiile importante, mai ales când le revine lor rolul de a da sfaturi sau de a dojeni, şi probabil că arhidiaconul era un astfel de om. Totuşi, acum nu se pregătea cu prea multă tragere de inimă pentru convorbirea ce trebuia să urmeze. Oricâte cusururi ar fi avut, nu se putea spune că era un om neospitalier, şi se gândea că săvârşeşte un păcat faţă de Eleanor, făcându-i reproşuri în propria lui casă. Apoi, pe de altă parte, nu era chiar convins că va avea câştig de cauză. Soţia lui îl prevenise că, în mod sigur, nu va reuşi şi de

obicei el avea încredere în spusele soţiei sale. Era atât de convins însă de ceea ce el considera a fi modul absolut nedemn în care se purta Eleanor şi atât de convins de propriile obligaţii de a încerca să facă ceva ca s-o oprească, încât conştiinţa îl împiedica să asculte sfaturile soţiei sale şi să se ducă liniştit la culcare.

Când Eleanor intră în cameră, pe chip nu i se putea citi nimic liniştitor. De obicei ea se purta cu blândeţe, dar exista ceva în ochii ei care arăta că nu e deloc uşor să o dojeneşti. Adevărul e că nici nu fusese obişnuită să fie dojenită. Din copilărie, nimeni în afară de arhidiacon nu mai încercase şi de cele mai multe ori, când încerca, dădea greş. Nu mai făcuse această experienţă de la nunta ei; iar acum, când o văzu intrând în himeră, încet, cu pasul ei uşor, aproape că ar fi dorit să-şi fi ascultat soţia.

Începu prin a-şi cere iertare pentru deranjul pe care i-l pricinuise. Ea îl rugă să nu-şi facă probleme, îl asigură că nu a fost mare lucru să coboare nişte scări, şi apoi se aşeză aşteptând cu răbdare să primească atacul.

— Draga mea Eleanor, sper că mă vei crede când îţi voi spune că nu ai niciun prieten mai sincer decât pe mine. Cum Eleanor nu răspunse nimic, el continuă: Dacă ai fi avut vreun frate, probabil că nu te-aş fi deranjat cu cele pe care ţi le voi spune acum. Dar nu pot decât să cred că trebuie să fie o mare alinare pentru tine faptul că ai aproape pe cineva care e tot atât de dornic ca să fii fericită, cât ţi-ar fi fost orice frate.

— N-am avut niciodată un frate, răspunse ea.

— Ştiu că n-ai avut, şi tocmai de aceea îţi vorbesc acum.

— N-am avut niciodată un frate, repetă ea, dar nici n-am prea simţit nevoia să am. Papă mi-a fost şi tată şi frate.

— Tatăl tău este omul cel mai tandru şi mai afectuos. Dar...

— E omul cel mai tandru şi mai afectuos şi cel mai bun sfătuitor cu putinţă. Atâta timp cât va trăi el, nu voi avea nevoie de sfaturi.

Acest răspuns îl făcu pe arhidiacon să se simtă stingherit. Nu prea avea cum să o contrazică pe cumnată-sa; şi, totuşi, nu era întru totul de acord cu ea. Dorea ca Eleanor să înţeleagă că îşi oferea sprijinul pentru că tatăl ei era un

gentleman cumsecade şi îngăduitor, dar prea puţin cunoscător al realităţilor lumii; clar nu putea să-i spună aşa ceva. Astfel că, se grăbi să treacă la subiect, fără să fi primit nicio asigurare din partea ei că ar avea nevoie de sfaturile lui sau că i-ar fi recunoscătoare pentru ele.

— Susan mi-a relatat că ai primit o scrisoare de la domnul Slope, în această după-amiază.

— Da, papă a adus-o. Dumneavoastră nu v-a spus?

— Şi Susan mi-a relatat că ai refuzat să-i spui despre ce era vorba.

— Nu cred că m-a întrebat. Dar dacă ar fi făcut-o, nu i-aş fi spus. Nu cred că e frumos să întrebi pe cineva despre scrisorile pe care le primeşte. Dacă el vrea să le arate, atunci o face fără să fie rugat,

— Adevărat, aşa e. Ceea ce spui tu e foarte adevărat.

Dar nu e oare un motiv de oarecare... oarecare nedumerire... oarecari suspiciuni... faptul că primeşti scrisori din partea domnului Slope, scrisori pe care nu doreşti să le arăţi prietenilor tăi?...

— Suspiciuni?! zise ea, fără să ridice glasul mai mult decât de obicei şi continuând să vorbească pe un ton liniştit, feminin, încărcat totuşi de indignare: Suspiciuni! Şi cine, mă rog, mă suspectează şi de ce anume?

Urmă o pauză, pentru că arhidiaconul nu era încă pregătit să-i explice motivele pentru care el o suspecta.

— Nu, domnule doctor Grantly, nu am vrut să-i arăt lui Susan scrisoarea domnului Slope. Nu puteam să i-o arăt nimănui, până n-o vedea papá. Dacă dumneavoastră doriţi s-o citiţi acum, puteţi s-o faceţi. Şi, îi întinse peste masă scrisoarea.

El nu se aştepta deloc la atâta înţelegere din partea ei, ceea ce îi dădu întregul plan peste cap. Totuşi, luă scrisoarea, o cercetă cu atenţie, apoi, împăturind-o la loc, o puse pe masă, acoperind-o cu palma. Nu mai avea nicio îndoială că era scrisoarea unui curtezan declarat; avea impresia că i se adevereau cele mai groaznice bănuieli; şi faptul că Eleanor i-o arătase era aproape echivalent cu o declaraţie că pentru ea era o plăcere să primească scrisori de dragoste de la domnul Slope. Trecu aproape de tot cu vederea motivul adevărat pentru care fusese trimisă

scrisoarea, atât era de absorbit de ideea apropiatei căsătorii.

— V-aş fi recunoscătoare dacă mi-aţi înapoia-o, domnule doctor Grantly, dacă binevoiţi.

El o luă în mână şi o ridică, dar nu dădu niciun semn că i-ar da-o înapoi.

— Şi domnul Harding a văzut asta? întrebă el.

— Bineînţeles că a văzut-o, răspunse ea; doar a fost scrisă ca să-i fie arătată. Se referă numai la problemele lui... bineînţeles că i-am arătat-o.

— Şi eşti convinsă, Eleanor, că e o scrisoare potrivită pentru tine... pentru o persoană în situaţia ta... o scrisoare pe care să o primeşti de la domnul Slope?

— O scrisoare foarte potrivită, răspunse ea, vorbind poate mai mult din încăpăţânare şi uitând probabil pentru o clipă de aluzia inadmisibilă la buclele ei mătăsoase.

— Atunci, Eleanor, e de datoria mea să îţi spun că nu sunt deloc de acord cu tine.

— Am presupus, zise ea, mânată acum doar de încăpăţânare şi de hotărârea de a nu” ceda. Credeţi că domnul Slope e un mesager trimis de însuşi Satana? Eu cred că e un preot muncitor şi bine intenţionat. E păcat că ne deosebim atât de mult în păreri. Dar, cum avem păreri atât de diferite, probabil că ar fi mai bine să nu mai vorbim despre asta.

Aici, fără îndoială, Eleanor a făcut o greşeală. Ar fi putut să refuze să-i vorbească doctorului Grantly despre această problemă, fără să încalce buna-cuviinţă; dar, din momentul în care ea consimţise să-l asculte, nu avea niciun drept să-i spună că el îl vede pe domnul Slope ca pe un trimis de-al Satanei; nici nu avea dreptul să îl laude pe domnul Slope, când în adâncul inimii nu avea o părere mai bună despre el. Era însă rănită în orgoliul ei, şi supărată şi amărâtă. Fusese supusă toată seara la umilinţe şi la interogatorii şi la tot soiul de nedreptăţi. Nimeni – nici măcar domnul Arabin, nici măcar tatăl ei – nu se purtase frumos cu ea. Punea toate acestea pe seama prejudecăţilor şi vanităţii arhidiaconului şi de aceea se hotărâse să-l înfrunte fără nicio şovăire. Nu voia să fie cruţată, dar nici să cruţe. El îşi permisese cam multe, îndrăznind s-o interogheze despre scrisori, iar ea era

hotărâtă să-i arate care-i era părerea.

— Eleanor, nu te porţi cum se cuvine, spuse el, privind-o foarte încruntat. Altfel nu mi-ai declara că pot să cred despre un om că e trimisul lui Satana.

— Dar aşa el întări ea. Niciun defect nu e prea mare pentru el. Vă rog să-mi daţi scrisoarea! Şi întinse mâna, luând-o înapoi. A făcut tot ce i-a stat în putinţă să-l ajute pe papă, a făcut mai mult decât ar fi putut face un prieten de-al lui papă; şi totuşi, pentru că e capelanul unui episcop pe care nu-l puteţi suferi, vorbiţi despre el de parcă n-ar avea niciun drept să fie tratat ca un gentleman.

— Nu a făcut nimic pentru tatăl dumitale.

— Ba, cred că a făcut chiar foarte multe; şi, în ceea ce mă priveşte, îi sunt recunoscătoare. Nimic din ce-mi spuneţi nu mă poate face să nu-i fiu recunoscătoare. Îi judec pe oameni după fapte, iar faptele lui, din câte văd, sunt bune. Apoi făcu o scurtă pauză. Dacă nu mai aveţi nimic de spus, aş fi recunoscătoare dacă mi s-ar permite să vă spun noapte bună... sunt foarte obosită.

Dr. Grantly credea că făcuse tot ce i-a stat în putere ca să fie politicos cu cumnata lui. Încercase să nu fie prea aspru cu ea, şi sperase să smulgă acul veninos din dojana sa. Dar nu intenţiona s-o lase să plece înainte e! e a-l asculta.

— Trebuie să-ţi spun ceva Eleanor, şi mi-e teamă că voi fi obligat să-ţi cer să mă asculţi. Susţii că e normal să primeşti din partea domnului Slope asemenea scrisori, cum este aceea din mâna ta. Susan şi cu mine gândim cu totul altfel. Tu, eşti, bineînţeles, propria ta stăpână, şi oricât de mult ne-ar întrista pe amândoi ideea că ar exista ceva care să te facă să te îndepărtezi de noi, nu avem nicio putere să te împiedicăm să faci un asemenea pas. Dacă eşti atât de încăpăţânată încât să refuzi sfaturile prietenilor tăi, va trebui să fii lăsată să-ţi porţi singură de grijă. Dar, Eleanor, în orice caz, te-aş putea întreba: merită să te rupi de toţi cei pe care i-ai îndrăgit – de toţi cei care te-au îndrăgit – de dragul domnului Slope?

— Nu înţeleg ce vreţi să spuneţi, domnule doctor Grantly; nu ştiu despre ce vorbiţi. Eu nu vreau să mă rup de nimeni.

— Dar aşa se va întâmpla, dacă te vei asocia cu domnul

Slope. Eleanor, trebuie să ţi-o spun deschis: trebuie să alegi între sora ta, eu şi prietenii noştri, şi domnul Slope şi prietenii lui. În ceea ce priveşte tatăl tău, nu voi spune nimic, pentru că presupun că îi cunoşti părerile mai bine decât mine.

— Ce vreţi să spuneţi, domnule doctor Grantly? Ce trebuie să înţeleg? N-am auzit niciodată în viaţa mea asemenea prejudecăţi înfiorătoare.

— Nu e vorba de o prejudecată, Eleanor. Eu cunosc lumea asta mai bine decât tine. Domnul Slope este evident sub nivelul tău. Trebuie să-ţi dai seama şi să fii conştientă de acest adevăr. Te rog, te rog gândeşte-te, înainte de a fi prea târziu.

— Prea târziu!...

— Sau dacă nu mă crezi, întreab-o pe Susan; nu poţi crede că ea are prejudecăţi împotriva ta. Sau consultă-te mai bine cu tatăl tău – el nu are nicio prejudecată în privinţa ta. Întreabă-l pe domnul Arabin...

— Doar nu i-aţi vorbit domnului Arabin despre asta! strigă ea, sărind în picioare.

— Eleanor, toată lumea din Barchester şi din împrejurimi va vorbi, cât de curând, despre asta.

— Cum, aţi vorbit cu domnul Arabin despre mine şi domnul Slope?

— Bineînţeles că am vorbit, şi el este absolut de acord cu mine.

— De acord cu ce? întrebă ea. Cred că vreţi să mă scoateţi din minţi!

— E de acord cu mine şi cu Susan, că e de-a dreptul imposibil să fii primită la Plumstead ca doamna Slope.

Muza tragediei neînzestrându-ne cu darurile ei, nu îndrăznim a încerca să descriem chipul Eleanorei în momentul în care ea auzi pentru prima oară numele de „doamna Slope”, rostit într-un fel care ar fi putut sau ar fi trebuit sau s-ar fi întâmplat să aibă vreodată vreo legătură cu ea. Acea privire pe care o zărise atunci în ochii ei, n-a fost uitată prea curând de dr. Grantly. Pentru o clipă, ea nu a reuşit să-şi găsească cuvintele care să-i exprime mânia şi dezgustul; într-adevăr, într-o asemenea situaţie, cuvintele nu-i veneau cu prea mare uşurinţă.

— Cum îndrăzniţi să fiţi atât de impertinent? răbufni Eleanor, în sfârşit.

Apoi a ieşit în grabă din cameră, fără a-i da arhidiaconului posibilitatea să mai rostească vreun cuvânt. Cu greu se abţinu până în camera ei. După ce încuie uşa, se aruncă pe pat, plângând cu hohote, de parcă i s-ar fi frânt inima.

Nici chiar atunci, însă, ea nu-şi dădea seama de adevăr. Nu avea nici cea mai vagă idee că tatăl şi sora ei se gândiseră cu seriozitate că se va mărita cu acest om. Nici atunci nu credea că arhidiaconul se gândise că se va mărita într-adevăr. Mintea ei întortocheată atribuia cauza acestor acuzaţii domnului Arabin, iar în acele momente, furia ei împotriva acestui om era fulminantă, iar rana din suflet era aproape insuportabilă. Nu putea să creadă că acuzaţia ce-i fusese adusă era serioasă. I se părea foarte posibil ca arhidiaconul şi domnul Arabin să îi discutat despre inadmisibila ei cunoştinţă cu domnul Slope; ca domnul Arabin, în felul său zeflemitor, sarcastic, să fi sugerat că această căsătorie odioasă ar fi cea mai cumplită pedeapsă pentru păcatul care l-a săvârşit ea când l-a cunoscut pe inamic şi ca arhidiaconul, preluându-i ideea, să găsească de cuviinţă să o lovească cu această aluzie. Toată noaptea a rămas trează, gândindu-se la discuţia avută, iar aceasta părea a fi soluţia cea mai probabilă.

Dar ideea că domnul Arabin ar fi putut să fi rostit vreodată numele ei în legătură cu cel al domnului Slope era zdrobitoare; şi atitudinea răuvoitoare a arhidiaconului care repetase acuzaţia o făcea să-şi dorească să plece din această casă, înainte chiar de a se lumina de ziuă. Un lucru era cert: nimic nu putea s-o facă să rămână mai târziu de dimineaţa următoare şi nimic n-o putea face să se aşeze la masă, la micul dejun, în compania doctorului Grantly. Când se gândea la omul al cărui nume fusese asociat cu al ei, începea să plângă dezgustată. Arhidiaconul rostise acest cuvânt îngrozitor, tocmai pentru ca ea să fie atât de dezgustată, atât de îndurerată, de şocată şi rănită până în adâncul sufletului. Voia s-o facă să se certe cu domnul Slope şi, pentru aceasta, o jignise printr-o asemenea vulgaritate îngrozitoare. Ea se hotărâse ca, în orice caz, să-i

aducă la cunoştinţă că-i este recunoscătoare.

Nici arhidiaconul nu era mai mulţumit decât Eleanor de rezultatul acestei discuţii. Trăgea concluzia – de fapt, nici nu era greu s-o facă – că ea era teribil de mânioasă pe el; dar punea această mânie nu atât pe seama bănuielii că ar avea intenţia să se mărite cu domnul Slope, cât mai degrabă pe seama faptului că această intenţie era considerată drept o crimă. Doctorul Grantly se gândea cu scârbă la un asemenea mariaj, dar nici nu-i trecea prin gând că Eleanor era ofensată, tocmai că vedea lucrurile din acelaşi unghi.

Se întoarse la soţia sa întristat şi oarecum deznădăjduit, dar, oricum, convins că avusese temei să se înfurie pe cumnata lui.

— Întreaga ei comportare, îi zise el, a fost absolut condamnabilă. Mi-a înmânat răvaşul lui de dragoste, ca să-l citesc, de parcă ar fi fost mândră de el. Şi chiar e mândră că-l are la picioare pe acest individ lacom şi linguşitor. O să se arunce şi pe sine, şi banii lui John Bold în braţele lui; o să-şi nenorocească băiatul, o să-l dezonoreze şi pe tatăl ei, şi o să ajungă o femeie nenorocită şi nefericită.

Soţia lui stătea în faţa mesei de toaletă şi-şi continua îndeletnicirile obişnuite, fără să-i răspundă. Ştiuse de la bun început că arhidiaconul nu va obţine nimic amestecându-se în această chestiune; dar era mult prea bună la suflet ca să-l mai stânjenească, spunându-i ce gândeşte în aceste clipe în care el era atât de trist.

— Aşa se întâmplă când faci un testament, cum a fost testamentul lui Bold, continuă el; Eleanor e la fel de nimerită să i se dea pe mână o asemenea sumă de bani, ca şi o fată de la o şcoală de copii sărmani.

Doamna Grantly continua să tacă.

— Dar eu mi-am făcut datoria, nu mai pot face nimic. I-am spus clar, să nu se aştepte că va fi lăsată să reprezinte o punte de legătură între mine şi individul acela. De acum înainte, nu va mai fi în puterea mea să o fac să fie binevenită la Plumstead. Nu voi accepta să ajungă aici scrisorile de dragoste ale domnului Slope. Susan, cred că ar fi bine să o faci să înţeleagă că, deoarece hotărârea ei în această problemă pare a fi irevocabilă, ar fi mai bine pentru

toată lumea dacă s-ar întoarce la Barchester.

Doamna Grantly era supărată pe Eleanor, aproape tot atât de supărată cât era şi soţul ei; dar nici nu se gândea să-şi dea propria soră afară din casă. Încât, după un timp, îşi spuse părerea, explicând arhidiaconului, în felul ei blând şi seducător, că se agită, se necăjeşte şi îşi face sânge rău fără rost. Că, dacă lucrurile ar fi lăsate în voia lor, s-ar aranja mult mai bine decât ar putea s-o facă el; iar, într-un târziu, când ea reuşi să-l convingă să se culce arhidiaconul era într-o stare de spirit ceva mai calmă.

A doua zi de dimineaţă, slujnica lui Eleanor a fost instruită să le transmită celor din sufragerie că stăpâna ci nu se simte destul de bine pentru a lua parte la rugăciune şi că îşi va lua micul dejun în cameră. Tatăl ei îi făcu o vizită şi ea îi spuse că vrea să se întoarcă de îndată la Barchester. El nu a fost surprins. Casa întreagă părea a fi conştientă că se întâmplase ceva. Toată lumea se plimba de colo-colo, pe vârfuri, dar parcă le scârţâiau încălţările mai tare decât de obicei. Pe figurile doamnelor era aşternută o privire de înţelegere tacită, iar bărbaţii încercau zadarnic să discute de parcă nu s-ar fi întâmplat nimic. Toate acestea îl chinuiau foarte tare pe domnul Harding; iar când Eleanor îi spuse că întoarcerea ei la Barchester e absolut necesară, se mulţumi să suspine şi să-i spună că va fi gata s-o însoţească.

Dar Eleanor s-a opus cu înverşunare. A zis că doreşte foarte mult să plece singură; dorea să se ştie că tatăl ei nu are niciun amestec în conflictul cu doctorul Grantly. La acest argument, domnul Harding a fost nevoit să cedeze; dar nici unuia nu-i scăpa vreo aluzie la domnul Slope – nu rostiră niciun cuvânt, nicio întrebare referitoare la discuţia din seara precedentă. Într-adevăr, nu prea existau confidenţe între ei, deşi niciunul nu ştia de ce trebuie să se întâmple aşa. Eleanor îl întrebă la un moment dat dacă îi va face o vizită episcopului; dar el îi răspunse, cu o oarecare asprime, că nu ştie – nu credea că o va face, dar nu putea să spună cu certitudine în acel moment. Şi astfel s-au despărţit. Fiecare îşi dorea din tot sufletul vreo dovadă de dragoste, vreo revenire la confidenţele lor, vreun semn al sentimentelor care îi unea de obicei. Dar nu au avut parte

de niciuna din acestea. Tatăl nu reuşea să-şi întrebe fiica despre presupusul ei curtezan, iar fiica nu voia să-şi pângărească buzele repetând acel cuvânt odios cu care dr. Grantly îi stârnise mânia. Şi astfel s-au despărţit.

Existau anumite probleme în legătură cu felul în care urma să se întoarcă Eleanor. Ea îşi rugă tatăl să cheme o trăsură, dar când doamna Grantly auzi aceasta, se împotrivi foarte energic. Chiar dacă Eleanor trebuia să plece certată cu arhidiaconul, aceasta nu însemna că trebuie să afle toţi vecinii şi toţi servitorii. Deci, Eleanor consimţi într-un târziu să se folosească de trăsura de la Plumstead; şi, cum arhidiaconul plecase imediat după micul dejun şi nu urma să se întoarcă decât de-abia la masa de seară, ea căzu de acord să-şi amine călătoria până după prânz şi să ia masa cu restul familiei. Nu se rosti niciun cuvânt în legătură cu cearta. Problema cu trăsura a fost rezolvată de domnul Harding, care îndeplinea rolul unui Mercur[91] între cele două doamne; când s-au văzut, ele s-au sărutat, şi apoi fiecare s-a aşezat la ghergheful ei, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat.

O ALTĂ SCENĂ DE DRAGOSTE

Dar mai exista un musafir al presbiteriului ale cărui sentimente cu privire la această împrejurare nefericită trebuie ceva mai exact analizată. Domnul Arabin află cu mirare de la prietenul său despre probabilitatea căsătoriei lui Eleanor cu domnul Slope, dar lucrul nu i se păru imposibil. S-a mai spus că nu era îndrăgostit de Eleanor şi, până în acest moment, aşa a fost într-adevăr. Dar imediat ce auzi că ea îl iubea pe un altul, începu şi el să ţină foarte mult la ea. Nu a ajuns la concluzia că şi-o dorea de soţie; nu

91 În mitologia greco-romană, Mercur era curier al zeilor (n.t.).

se gândise niciodată la ea, şi nici acum nu se gândea la ea ca la o fiinţă legată de sine însuşi; dar trăia un sentiment nedefinit, de adânc regret şi o tristeţe care-l mistuiau, o deprimare de neînvins, şi un soi de umilinţă pentru că el, el, domnul Arabin, nu făcuse nimic să-l împiedice pe acela, pe netrebnicul acela pe care îl dispreţuia atât de mult, să-şi însuşească acest dar încântător.

Orice om care a ajuns la vârsta de patruzeci de ani fără să se fi căsătorit, fără să fi cunoscut aceste sentimente trebuie să fi avut sau foarte mult succes, sau o inimă de gheaţă.

Domnul Arabin nu se gândise niciodată să-şi ridice pânzele corăbiei în bătaia vântului, astfel încât să navigheze ca escortă a acestei flote bogate. Văzuse că doamna Bold era frumoasă, dar nu visase să devină stăpân al acestei frumuseţi. Ştia că doamna Bold era bogată, dar se gândea tot atât de puţin la bogăţia ei cât se gândea şi la aceea a doctorului Grantly. Descoperise că doamna Bold era inteligentă, generoasă, cu bun-simţ; tot ce putea dori de fapt un bărbat de la soţia lui; dar cu cât farmecele ei erau mai învăluitoare, cu cât pretenţiile ei de a fi respectată erau mai mari, cu atât mai puţin îşi imagina el că ar putea fi stăpânul lor. Aşa îi spusese instinctul, şi nu gândul, atât de umil şi atât de sfios. Acum sfiala îi era răsplătită, pentru că o putea privi pe această femeie, a cărei frumuseţe i se părea fără cusur, a cărei avere l-ar fi putut împiedica să se gândească la ea, al cărei doliu îl obliga oricum la tăcere, chiar dacă nimic din toate acestea nu l-ar împiedica să o vadă devenind prada lui... Obadiah Slope!

În dimineaţa plecării doamnei Bold, încălecă şi plecă la St. Ewold. Mergea călare şi murmura un vers al lui Van Artevelde[92]:

Nu ne mândrim cu dragostea femeii!

Şi apoi se sili să-şi ţină gândurile în frâu şi să se gândească la alte lucruri, la parohia lui, la anii de şcoală, la credinţa lui – dar gândurile îi zburau înapoi, la domnul Slope

92 Jacob Van Artevelde (1290-l345). meşteşugar, poet şi membru în Consiliul oraşului Gand, din Belgia, conducător al flamanzilor care s-au revoltat împotriva Franţei (n.t.).

şi la căpetenia flamandă:

Când ne gândim la toate,

Nu ne mândrim cu dragostea femeii,

Dată-ndeobşte cui e mai aproape,

La care află sprijin şi folos.

Nu că doamna Bold n-ar fi avut dreptul să se mărite cu altcineva; el nu dăduse a se înţelege că i-ar fi pretendent; dar să se mărite cu domnul Slope!... Şi repetă din nou:

Pe dinafară farmece nespuse,

Pe dinăuntru limpede lumină,

Bărbaţii le adastă pe-amândouă

Şi vor să aibă tot ce-i mai de seamă

Din câte le-a făcut Cel prea înalt.

Femeia vrea atât: bărbat să fie

Şi chiar de vorba-„alegere” îşi râde.

Din dimineaţa aceea nu se alese decât cu o scurtă călătorie agitată, şi mare lucru nu făcu la St. Ewold.

Reparaţiile casei mergeau repede; trecu prin camere, o luă în sus şi în jos pe scări şi se plimbă prin grădină; totuşi, nu reuşi să-şi stârnească prea mult interes pentru ceva. Se opri la fiecare fereastră şi privi afară, gândindu-se la domnul Slope. Nu de mult se oprise în dreptul fiecărei ferestre, stând de vorbă cu Eleanor. Ea şi cu doamna Grantly fuseseră tot timpul acolo şi, pe când doamna Grantly dăduse porunci şi urmărise cum se îndeplinesc, el şi Eleanor vorbiseră despre toate lucrurile de pe lume. Se gândi cât de des îşi impusese el punctul de vedere, cu câtă răbdare şi blândeţe îi ascultase ea concluziile cam dictatoriale. Îşi amintea cu câtă înţelegere asculta ea, cât de liniştit şi prompt îi răspundea, cât de mult o interesau

toate, cât de atentă era când el vorbea despre sine; şi lovi cu cravaşa pervazul ferestrei, şi declară că era cu neputinţă ca doamna Bold să se mărite cu domnul Slope.

Şi totuşi, nu credea, atât cât ar fi trebuit de fapt, că era chiar cu neputinţă. Ar fi trebuit să o cunoască destul de bine, ca să ştie că era cu neputinţă. Ar fi trebuit să-şi dea seama că Eleanor avea în fiinţa sa ceva care să o apere de o asemenea decădere. Dar lui, ca multor altora, îi lipsea încrederea în femei. Îşi spunea fără încetare că era imposibil ca Eleanor Bold să devină doamna Slope şi totuşi, credea că aşa se va întâmpla. Aşa că, se plimba fără ţintă, fără să poată face nimic, fără să se gândească la nimic. Se simţea cu totul stingher, scos din ale sale, supărat pe sine şi pe toţi ceilalţi şi nutrea în adâncul inimii o duşmănie neîmpăcată faţă de domnul Slope. Ştia şi simţea prea bine că nu ar fi trebuit să fie aşa; dar nu se putea stăpâni. De fapt, deşi el însuşi nu-şi dădea seama, domnul Arabin era îndrăgostit de doamna Bold. Era îndrăgostit şi, deşi avea patruzeci de ani, era îndrăgostit fără să o ştie. Îşi făcea sânge rău şi se agita, şi nu ştia ce se întâmplă cu el, de parcă era un tinerel de douăzeci şi unu de ani. Şi astfel, fără a fi făcut mare lucru la St. Ewold, porni călare înapoi, mult mai devreme decât îi era obiceiul, împins de o speranţă nemărturisită că ar putea s-o vadă pe doamna Bold înainte ca ea să fi plecat de la Plumstead.

Eleanor nu petrecuse deloc o dimineaţă plăcută. O iritau toate şi, nu în ultimul rând, chiar ea însăşi. Simţea că fusese nedreptăţită, dar era conştientă că nu-şi jucase bine cărţile. Ar fi trebuit să se ridice deasupra oricăror suspiciuni, încât să primească şi insinuările surorii ei, şi morala arhidiaconului cu totală indiferenţă. Nu o făcuse, ci îşi dăduse pe faţă supărarea şi întristarea şi acum se simţea ruşinată de propria-i susceptibilitate, dar era incapabilă să şi-o învingă.

Îşi petrecuse cea mai mare parte a dimineţii singură; dar, după un timp, tatăl ei veni la ea. Hotărâse că, orice-ar fi, nimic nu trebuia să-l despartă de fiica lui mai mică. Îi venea greu să se împace cu ideea că o va vedea în capul mesei domnului Slope; dar trecu peste asta. Domnul Slope, aşa cum încerca el să se convingă, era un om respectabil şi un

om al bisericii, iar el, fiind tatăl lui Eleanor, nu avea nici măcar vreun drept de-a încerca să o împiedice să se mărite cu un asemenea om. Îşi dorea din suflet să-i spună că se hotărâse să o prefere restului lumii, că era gata să admită că ea nu greşea, că părerile lui erau cu totul diferite de cele ale doctorului Grantly; dar nu se putea hotărî să aducă în discuţie numele domnului Slope. Mai exista încă o şansă, ca toţi să fi greşit cu bănuielile lor! Şi, aflându-se într-o asemenea îndoială, nu s-a putut hotărî să-i vorbească deschis.

Stătea cu ea în salon, cuprinzând-o pe după mijloc, spunându-i din când în când mici nimicuri gingaşe şi trudind din greu cu arcuşul lui imaginar, când domnul Arabin intră în cameră. El se ridică imediat în picioare şi cei doi au schimbat câteva cuvinte banale, în timp ce Eleanor îşi păstra locul pe canapea, mută şi abătută. Domnul Arabin se afla printre cei pe care ea era foarte supărată. Şi el îndrăznise să discute despre relaţiile ei cu domnul Slope; şi el îndrăznise să o învinuiască, pentru că nu-şi făcuse un duşman din duşmanul lui. Nu intenţiona să-l vadă înainte de plecare şi nu se simţea deloc îndemnată să fie mărinimoasă.

În întreaga casă plutea un fel de îndoială, se părea că ceva era în neregulă. De faţă cu Eleanor domnul Arabin nu reuşea să pară că n-ar fi ştiut nimic din toate acestea. Nu putea să fie vesel şi categoric şi gata să susţină o discuţie în contradictoriu cu ea, după cum îi era obiceiul. Nu era nici de două minute în cameră, când şi-a dat seama cât greşise că se întorsese; şi în momentul în care a auzit vocea ei, ar fi dorit din tot sufletul să se fi aflat încă la St. Ewold. Într-adevăr, de ce ar fi dorit să-i mai spună ceva viitoarei soţii a domnului Slope?

— Îmi pare rău să aud că ne părăsiţi atât de curând, începu el, încercând în zadar să-şi păstreze vocea obişnuită.

Drept răspuns la aceasta, ea murmură ceva despre nevoia de a se întoarce la Barchester şi se aplecă, foarte sârguincioasă, asupra croşetelor ei.

Urmă o altă conversaţie banală între domnul Arabin şi domnul Harding; banală şi rigidă, şi anostă, şi fără sens.

Niciunul dintre ei nu avea să-i spună nimic celuilalt ţi totuşi, într-un asemenea moment, niciunul nu voia să păstreze tăcerea. În sfârşit, domnul Harding, folosind avantajul unei pauze, evadă din cameră şi Eleanor rămase singură cu domnul Arabin.

— Plecarea dumneavoastră o să însemne împrăştierea întregului grup, spuse el.

Ea murmură din nou ceva aproape neinteligibil, dar rămase cu ochii ţintă la croşete.

— Am petrecut aici o lună foarte plăcută, spuse el; cel puţin eu; şi mi-ar părea rău să se termine totul aşa de repede.

— Am lipsit de acasă mai mult decât avusesem de gând, zice ea, şi a venit vremea să mă întorc

— Ei, ceasurile şi zilele plăcute trebuie să aibă un sfârşit. E păcat că atât de puţine sunt cu adevărat plăcute; sau, poate mâi degrabă...

— E într-adevăr păcat că oamenii fac atât de mult ca să-şi strice plăcerile zilelor, spuse ea, întrerupându-l. E păcat că există aşa puţină înţelegere în jurul nostru.

— Înţelegerea ar trebui să înceapă la fiecare acasă, replică el. Şi a început să explice că, în calitate de cleric, nu putea să fie ceea ce se numea „înţelegător”, în detrimentul principiilor pe care el se considera dator să le propovăduiască; îşi aduse, însă, aminte că ar fi mai mult decât inutil să discute aşa ceva cu viitoarea soţie a domnului Slope. Dar ne părăsiţi, continuă el, şi nu o să vă obosesc cu încă o predică. Şi aşa, mă tem că v-am reţinut prea mult.

— Ar trebui să acţionaţi, nu doar să ţineţi predici. Nu-i aşa, domnule Arabin?

— Fără îndoială, că aşa ar trebui. Ar trebui s-o facem cu toţii. Toţi cei care ne îngăduim să-i învăţăm pe alţii suntem obligaţi să facem tot ce ne stă în putere ca să ne ducem propria lecţie la bun sfârşit. Îmi recunosc fără şovăire neajunsurile în această privinţă; dar nu prea ştiu la ce faceţi aluzie. Aveţi vreun motiv special să-mi spuneţi că ar trebui să acţionez, nu doar să ţin predici?

Eleanor nu răspunse. Dorea din tot sufletul să-i spună motivul supărării ei, să-i reproşeze că a vorbit cu atâta lipsă

de respect despre ea şi apoi, în sfârşit, să-l ierte şi să se despartă prieteni. Se gândea că ar fi nefericită dacă l-ar părăsi în actuala stare de spirit; şi totuşi, nu putea defel să-i vorbească despre domnul Slope. Şi cum ar fi putut să facă aluzie la insinuările strecurate de arhidiacon, strecurate – aşa cum credea ea – la instigarea domnului Arabin? Ar fi vrut să-i dea a înţelege că greşea, să-l facă să vadă că o nedreptăţise, pentru a spori astfel dulceaţa iertării. Simţea de asemenea că el îi plăcea prea mult pentru ca să-l părăsească în starea în care era; şi totuşi, nu putea să treacă peste propria-i supărare, fără ca el să-i explice, să recunoască, să o asigure că nu va mai greşi astfel niciodată faţă de ea.

— De ce îmi spuneţi că trebuie să acţionez aşa cum predic? repetă el.

— Toţi oamenii ar trebui s-o facă.

— Bineînţeles. Asta se-nţelege şi o recunoaştem cu toţii. Dar dumneavoastră nu le-o spuneţi tuturor şi nici măcar tuturor clericilor. Sfatul, aşa bun cum e, nu se dă decât dacă se referă la vreun neajuns anume. Dacă îmi veţi arăta neajunsul, mă voi strădui să profit de sfatul dumneavoastră.

După câteva clipe, ea îi spuse, privindu-l drept în faţă:

— Nu sunteţi destul de curajos, domnule Arabin, să-mi vorbiţi deschis şi limpede; şi totuşi, îmi pretindeţi mie, o femeie, să vă vorbesc deschis. De ce m-aţi calomniat în faţa doctorului Grantly?

— Calomniat?! strigă el, şi tot sângele i se urcă în obraz. Ce calomnie? Dacă v-am calomniat, vă cer iertare – şi dumneavoastră şi celui căruia i-am vorbit, şi lui Dumnezeu însuşi. Dar cum v-am calomniat în faţa doctorului Grantly?

Era rândul ei să roşească. Nu putea să-l întrebe dacă nu vorbise despre ea ca despre soţia altuia.

— Asta o ştiţi mai bine dumneavoastră; dar vă întreb ca pe un om de onoare dacă nu aţi vorbit despre mine, altfel decât aţi fi făcut-o despre propria dumneavoastră soră; sau, mai bine, nu vă întreb nimic, continuă ea, văzând că el nu-i răspunde. Nu o să vă pun în situaţia de a răspunde la o asemenea întrebare. Dr. Grantly mi-a spus ce aţi zis...

— Dr. Grantly mi-a cerut într-adevăr sfatul, şi eu i l-am

dat. El m-a întrebat...

— Ştiu că a făcut-o, domnule Arabin. V-a întrebat dacă ar face bine să mă mai primească la Plumstead, dacă voi continua să întreţin relaţii cu un anumit domn care vă e antipatic dumneavoastră şi lui?

— Vă înşelaţi, doamnă Bold. Nu îl cunosc personal pe domnul Slope; nu l-am întâlnit niciodată în viaţa mea.

— Totuşi, personal îi sunteţi ostil. Nu am dreptul să cercetez temeinicia ostilităţii dumneavoastră, dar aveam dreptul să mă aştept ca numele meu să nu fie amestecat în ostilităţile dumneavoastră. Acest lucru s-a întâmplat, şi a fost făcut de dumneavoastră în modul cel mai jignitor şi întristător pentru mine, ca femeie. Trebuie să mărturisesc, domnule Arabin, că mă aşteptam să fiu tratată altfel de dumneavoastră.

Vorbind, îşi oprea cu greu lacrimile, însă şi le oprea. Dacă ar fi cedat şi ar fi plâns, aşa cum ar fi trebuit să facă o femeie în asemenea împrejurări, el s-ar fi topit imediat, i-ar fi implorat iertarea; poate că i-ar fi căzut la picioare şi i-ar fi mărturisit dragostea. Totul s-ar fi limpezit, şi Eleanor s-ar fi întors la Barchester cu cugetul împăcat. Cât de uşor ar fi iertat şi ar fi uitat de bănuielile arhidiaconului, doar să fi auzit tot adevărul de la domnul Arabin. Dar atunci ce-ar mai fi fost romanul meu? Ea nu plânse şi domnul Arabin nu se topi.

— Mă nedreptăţiţi, spuse el. Sfatul meu a fost cerut de dr. Grantly, şi eu am fost obligat să i-l dau.

— Doctorul Grantly a fost extrem de inoportun, extrem de impertinent. Am tot atâta drept să-mi aleg cunoştinţele, ca şi el. Ce aţi fi spus dacă v-aş fi consultat asupra temeiurilor izgonirii doctorului Grantly din casa mea, pentru că îl cunoaşte pe lord Tattenham Cornee? Sunt sigură că lord Tattenham e o cunoştinţă tot atât de discutabilă pentru un cleric, cât e şi domnul Slope pentru fiica unui cleric.

— Nu îl cunosc pe lordul Tattenham Cornee.

— Nu, dar dr. Grantly îl cunoaşte. Pentru mine n-are nicio importanţă dacă îi cunoaşte pe toţi tinerii lorzi de pe toate hipodromurile din Anglia. Eu nu mă voi amesteca în treburile lui; dar nici el să nu se amestece în treburile mele.

— Îmi pare rău că nu sunt de acord cu dumneavoastră,

doamnă Bold; dar, de vreme ce mi-aţi vorbit despre această chestiune, şi mai ales de vreme ce daţi vina pe mine pentru cele pe care le-am spus, trebuie să vă declar că nu sunt de acord cu dumneavoastră. Poziţia doctorului Grantly ca om de lume îi dă dreptul să-şi aleagă cunoştinţele, fiind supus anumitor necesităţi şi influenţe. Dacă şi le alege prost, acele influenţe vor acţiona. Dacă alege compania unor persoane care nu corespund, episcopul său va interveni. Ceea ce e episcopul pentru doctorul Grantly, e doctorul Grantly pentru dumneavoastră.

— Refuz să accept un asemenea punct de vedere. O, refuz total! sări Eleanor de pe scaun, scoţând scântei, stând dreaptă în picioare, în faţa domnului Arabin.

El nu o mai văzuse niciodată atât de tulburată şi nici pe departe atât de frumoasă.

— O, refuz total! repetă ea. Doctorul Grantly nu are niciun fel de jurisdicţie asupra mea. Oare dumneavoastră şi cu el uitaţi că nu sunt cu totul singură pe lume? Uitaţi că am un tată? Am impresia că doctorul Grantly uită asta mereu. V-aş fi ascultat sfaturile, domnule Arabin – continuă ea –, pentru că m-aş fi aşteptat să-mi fie date aşa cum un prieten dă sfaturi altui prieten; nu aşa cum un învăţător îi porunceşte elevului. Poate n-aş fi fost de acord cu dumneavoastră; de pildă, în chestiunea de faţă. Însă dacă mi-aţi fi vorbit în felul dumneavoastră obişnuit şi cu obişnuita dumneavoastră lipsă de convenţionalism, n-aş fi avut de ce să fiu supărată. Dar acum... aţi avut oare o comportare de gentleman... domnule Arabin... când aţi vorbit cum aţi vorbit despre mine... cu atâta lipsă de respect... atât de...? Nu pot să repet ce aţi spus. Trebuie să înţelegeţi ce simt. A fost drept din partea dumneavoastră să vorbiţi despre mine astfel şi să îl sfătuiţi pe soţul surorii mele să mă alunge din casa surorii mele, pentru că am cunoscut un om ale cărui păreri nu le aprobaţi?

— Nu-mi rămâne altceva, doamnă Bold, zise el, stând în picioare, cu spatele la şemineu, privind cu atenţie la modelul de pe covor şi vorbind cu o voce rară şi măsurată, decât să vă spun clar ce s-a petrecut între mine şi doctorul Grantly.

— Ei, bine? întrebă ea, văzând că el se opreşte pentru un

moment.

— Mă tem că ceea ce voi spune vă va răni.

— Nu poate s-o facă mai mult decât ceea ce aţi făcut până acum, spuse ea.

— Doctorul Grantly m-a întrebat dacă mi se pare prudent din partea lui să vă primească în casa lui ca soţie a domnului Slope, şi i-am spus că mi se pare imprudent. Văzând ca pe un lucru cu totul imposibil ca domnul Slope şi...

— Mulţumesc, domnule Arabin, e suficient. Nu vreau să vă aflu motivele, îl opri ea, vorbind cu o voce teribil de calmă. Am avut faţă de acest domn politeţea obişnuită pe care aş fi avut-o faţă de un vecin; şi pentru că am făcut-o, pentru că nu i-am arătat toată ostilitatea şi ura pe care dumneavoastră şi dr. Grantly consideraţi că le datorăm tuturor clericilor care nu sunt de acord cu dumneavoastră, trageţi concluzia că mă voi căsători cu el. Sau, mai degrabă, nu ajungeţi la această concluzie. Niciun om raţional n-ar putea, de fapt, să ajungă la o concluzie atât de revoltătoare fără să aibă o bază mai solidă; dumneavoastră n-aţi fost de această părere, şi eu mă aflu într-o situaţie în care o asemenea acuzaţie, deosebit de dureroasă, e menită să mă înfricoşeze, să mă facă să devin şi eu ostilă acestui duşman al dumneavoastră.

Când termină de vorbit, ieşi pe uşa salonului, păşind în grădină. Domnul Arabin rămase în cameră, preocupat încă de studierea modelului de pe covor. Auzise însă limpede şi scrutase îndeaproape fiecare cuvânt pe care-l rostise ea. Nu era oare clar din tot ceea ce spusese, că arhidiaconul greşise imputându-i vreun ataşament oarecare faţă de domnul Slope? Nu era oare clar că Eleanor era încă liberă să facă altă alegere? S-ar putea să pară ciudat ca el să fi avut un moment de îndoială; şi totuşi, avu o îndoială. Ea încă nu negase cu desăvârşire acuzaţia. Nu spusese clar că era neadevărată. Domnul Arabin nu prea cunoştea sufletul unei femei: altminteri, ar fi ştiut cât de puţin probabil era ca ea să declare vreodată mai mult decât declarase. Puţini bărbaţi înţeleg inima unei femei şi, când ajung s-o înţeleagă anii au stors din această înţelegere orice valoare. Şi e bine că-i aşa, altfel bărbaţii ar triumfa prea uşor.

Domnul Arabin stătea studiind covorul, nefericit, îngrozitor de nefericit, datorită cuvintelor neiertătoare care i se spuseseră; şi totuşi, fericit, intens fericit, gândindu-se că, de fapt, femeia care avea atâta importanţă pentru el nu urma să devină soţia omului pe care îl ura atât. Şi începu să-şi dea seama că era îndrăgostit. Patruzeci de ani trecuseră peste el, şi până atunci niciodată nu avusese momente de nelinişte prilejuite de frumuseţea vreunei femei. Momentele de acum erau pline de nelinişte.

Nu că ar fi petrecut mai mult de o jumătate sau un sfert de oră pline de nelinişte. În ciuda celor spuse de Eleanor, domnul Arabin era de fapt un bărbat curajos. Când îşi dădu seama că o iubea, şi având acum motive să creadă că ea era liberă să-i primească dragostea, dacă – evident – o dorea, plecă după ea în grădină, vrând să o câştige de partea sa.

Nu i-a trebuit mult timp să o găsească. Se plimba pe sub şirul de ulmi care se înălţau pe pământurile arhidiaconului, mărginind cimitirul. Lucrurile petrecute între ea şi domnul Arabin nu avuseseră, din păcate, darul să-i îmblânzească neînduplecarea. Era foarte supărată; mai supărată pe el, decât pe oricine altcineva. Cum putuse s-o înţeleagă atât de greşit? Ea îi fusese atât de apropiată, îi îngăduise să-i spună numai lucrurile pe care crezuse de cuviinţă să i le spună, fusese de acord cu părerile lui, îi preţuise punctul de vedere, îi ascultase cu luare-aminte preceptele, avusese grijă de confortul lui, îi dăduse importanţă în toate felurile în care o femeie frumoasă poate să dea importanţă unui bărbat neînsurat, fără să-şi implice sentimentele! Le făcuse pe toate acestea, şi în tot timpul ăsta, el o privise ca pe logodnica altui bărbat!

Păşind încet pe potecă, simţea cum o lacrimă neascultătoare îşi făcea din când în când loc în colţul ochilor; ridicându-şi mâna să o alunge, bătea din picior de necaz că fusese tratată astfel.

Domnul Arabin era foarte aproape, când ea îl văzu; se întoarse brusc, pornind înapoi pe potecă, încercând să înlăture urmele lacrimilor de pe obraji. Era o încercare fără rost, pentru că domnul Arabin se afla într-o stare de spirit care nu-i permitea în niciun caz să observe asemenea

fleacuri. O luă în urma ei şi o ajunse tocmai la capătul potecii.

Nu se gândise cum să i se adreseze, ce va spune. Simţise doar că ar fi fost de neiertat să se certe cu ea şi că ar fi fost fericit dacă ea i-ar fi dat voie să o iubească. Şi totuşi, nu se putea umili cerându-i iertare. Nu greşise cu nimic. Nu o calomniase, nici nu o rănise, aşa cum îl acuzase ea. Nu putea să mărturisească păcatele de care nu se făcuse vinovat. Nu putea decât să lase trecutul în trecut şi să-i pună întrebări despre ea şi speranţele lui de viitor.

— Sper că nu ne vom despărţi ca duşmani, începu el.

— Din partea mea nu va exista nicio duşmănie, răspunse Eleanor; mă străduiesc să evit orice fel de duşmănii. Ar fi o amăgire deşartă dacă aş spune că mai poate exista prietenie adevărată între noi, după cele petrecute. Oamenii nu pot să şi-i facă prieteni pe cei pe care îi dispreţuiesc.

— Şi mă dispreţuiţi?

— Dumneavoastră trebuie că mă dispreţuiţi, de vreme ce aţi putut vorbi despre mine aşa cum aţi vorbit. Şi m-am înşelat, m-am înşelat amarnic. Am crezut că aveţi o părere bună despre mine; am crezut că mă stimaţi...

— Am o părere bună şi vă stimez! zise el. Justificându-mă în faţa dumneavoastră, trebuie să folosesc cuvinte mai puternice decât acestea. Se opri un moment, şi inima lui Eleanor îi bătu în piept cu o violenţă dureroasă, aşteptând ca el să continue. V-am stimat, vă stimez, aşa cum n-am mai stimat vreo femeie până acum. Am o părere bună despre dumneavoastră! Niciodată n-am avut o părere mai bună despre vreo fiinţă umană. Să vă calomniez! Să vă insult! Să vreau să vă rănesc! Aş vrea să am privilegiul de a va apăra de calomnii, de insulte şi de răni. Calomnie! Vai, mie! Aproape că ar fi fost mai bine să fi fost aşa! mai bine, decât să adori pe cineva, o adoraţie plină de păcate; plină de păcate şi zadarnică.

Apoi îşi continuă drumul alături de ea, cu mâinile la spate, privind iarba de sub picioare şi fără să ştie deloc cum să-şi exprime gândurile. Şi Eleanor mergea lângă el hotărâtă să nu-i dea niciun fel de ajutor.

— Vai mie! murmură el, în sfârşit, vorbind mai degrabă cu el însuşi, decât cu ea. Vai mie! Ce frumoase ar fi fost

aceste plimbări prin Plumstead, doar să fi avut sufletul împăcat; dar, dacă nu aveam aceasta, pietrele searbăde şi moarte de la Oxford ar fi de preferat, ca şi cele de la St. Ewold. Doamnă Bold, încep să cred că nu m-am înţeles pe mine însumi când am venit încoace. Un preot catolic ar fi scăpat acum de toate astea. O, Dumnezeule din ceruri! cât de bine ar fi pentru noi, dacă ai putea să ne acorzi o regulă sigură de purtare în viaţă!

— Şi nu avem o regulă sigură, domnule Arabin?

— Ba da, ba da, desigur: „Nu ne duce pre noi în ispită, ci ne izbăveşte de cel viclean...”. Dar care e ispita? Care e viclenia? Oare aceasta să fie viclenia, aceasta e ispita?

Sărmanul domn Arabin! Nu putea să-şi dea în vileag acea dragoste adâncă, adevărată. Nu putea să o rostească în vorbe simple care să ceară şi să oblige la un răspuns. Nu ştia cum să-i spună femeii de lângă el, „Dacă e adevărat că nu-l iubeşti pe celălalt, şi că nu-i vei fi soţie, nu poţi să mă iubeşti pe mine, nu poţi să-mi fii mie soţie?”. Acestea erau cuvintele ce i se zbăteau în inimă; dar, cu toate suspinele sale, nu reuşea să şi le aducă pe buze. Ar fi dat orice, orice pentru a pune această întrebare simplă; dar, pe cât de uşor îi veneau vorbele pe buze când se afla în amvon şi la tribună, pe atât de zadarnice îi erau acum încercările de a găsi un cuvânt prin care să exprime dorinţa simplă a inimii sale.

Şi, totuşi, Eleanor îl înţelese la fel de clar, de parcă el şi-ar fi declarat pasiunea cu toată elocinţa elegantă a unui experimentat Lothario[93]. Cu instinctul femeii, îi urmări toate meandrele gândurilor, când el vorbea despre bucuriile vieţii de la Plumstead şi despre pietrele de la Oxford, când făcea aluzie la viaţa bine apărată a preotului catolic şi la primejdiile ascunse ale ispitei. Ea ştia că toate acestea înseamnă dragoste. Ştia că bărbatul de lângă ea, acest cărturar desăvârşit, acest orator cu experienţă, acest mare polemist se străduia – şi se străduia în zadar – să-i spună că inima nu-i mai aparţine.

---

93 Personaj din tragedia *Frumoasa pocăită* de Nicholas Rowe (1703), întruchipare a cavalerului elegant, fluşturatec, vorbind fraze meşteşugite; a devenit un model pentru o întreagă categorie de eroi ai literaturii din secolul al XVIII-lea (n.t.).

Ştia acest lucru şi simţea un soi de bucurie că îl ştia; şi totuşi, nu voia să-i vină în ajutor. O ofensase foarte grav, se purtase nedrept cu ea, cu atât mai nedrept cu cât ajunsese să o iubească; şi Eleanor nu putea să renunţe la răzbunare. Nu se întreba încă dacă îi va primi sau nu dragostea. Nici măcar nu recunoştea faţă de ea însăşi că băga de seamă cu plăcere că el e îndrăgostit. În momentul de faţă, dragostea lui nu-i ajungea până la inimă; îi liniştea doar mândria şi îi flata vanitatea. Domnul Arabin îndrăznise să-i asocieze numele cu cel al domnului Slope şi cugetul i se liniştise acum, când aflase că el l-ar asocia cu dragă inimă cu propriul lui nume. Şi astfel merse mai departe alături de el, inspirând dulcile miresme ale grădinii, fără a-şi schimba, însă, înfăţişarea lipsită de blândeţe.

— Răspundeţi-mi, zise domnul Arabin, oprindu-se brusc şi făcând un pas înainte, astfel încât să stea cu faţa la Eleanor; răspundeţi-mi la această unică întrebare: nu-l iubiţi pe domnul Slope, nu intenţionaţi să-i fiţi soţie?

Hotărât lucru, domnul Arabin nu alesese drumul cel mai bună ca să cucerească o femeie ca Eleanor Bold. Tocmai când mânia ei se domolea, când dispărea în faţa căldurii dragostei lui nemărturisite, el o aprinse din nou printr-o repetare inutilă a păcatului său originar. Dacă ar fi ştiut cum stau lucrurile, n-ar mai fi pomenit niciodată în faţa lui Eleanor Bold numele domnului Slope, înainte de a fi sigur că ea îi aparţine cu totul. Atunci, şi numai atunci ar fi putut să vorbească despre domnul Slope, pe tonul cel mai triumfător din lume.

— Nu răspund la o asemenea întrebare! răspunse ea; chiar mai mult, trebuie să vă avertizez că nimic nu vă poate îndreptăţi să mi-o puneţi. Bună ziua!

Şi spunând acestea, traversă cu mândrie gazonul şi intră în salon, apoi trecu în sufragerie, unde se aflau tatăl şi sora ei, care-şi luau dejunul. O jumătate de oră mai târziu, ea era în trăsură. A plecat din Plumstead, fără să-l mai vadă pe domnul Arabin.

Plimbarea lui printre copacii întunecaţi care umbreau cimitirul a fost lungă şi tristă. Plecă din grădina arhidiaconului, ca nu cumva să-l vadă cineva, şi hoinări printre moviliţele sub care odihneau frumuseţile de

odinioară din Plumstead, cândva atât de drăgăstoase, de drăguţe, azi uitate de toţi. În auz, ultimele cuvinte ale lui Eleanor îi sunau ca o presimţire rea ce nu va fi niciodată alungată. Nu putea înţelege că ea ar putea să fie supărată pe el, indignată de purtarea lui, necruţătoare cu el, şi totuşi să-l iubească. Nu putea să se lămurească dacă într-adevăr domnul Slope era sau nu un rival pe care ea l-ar fi preferat. Dacă nu era, de ce nu a răspuns la întrebarea lui?

Sărmanul domn Arabin – neînvăţat, analfabet, ignorant! Să ştii atât de puţin din mersul inimii unei femei la vârsta de patruzeci de ani!

BIBLIOTECA EPISCOPULUI

Şi astfel s-a risipit grupul de la Plumstead. Atmosfera fusese plăcută atâta timp cât se înţeleseseră toţi între ei. Doamna Grantly simţise cum i se înveseleşte şi i se luminează casa şi arhidiaconul îşi dăduse seama că luna trecuse în mod plăcut şi nu pusese plăcerea pe seama altui merit decât a propriei sale ospitalităţi. La trei sau patru zile de la plecarea lui Eleanor, se întorsese acasă şi domnul Harding, şi domnul Arabin plecase la Oxford să petreacă acolo o săptămână, înainte de a se stabili la parohia St. Ewold. Plecase încărcat cu multe veşti pentru dr. Gwynne privind fărădelegile făptuite la palatul episcopal din Barchester, şi pericolul în care considera că se află azilul, în ciuda asigurărilor cuprinse în nefasta scrisoare a domnului Slope.

În cursul călătoriei lui Eleanor la Barchester ea nu avusese timp să se gândească prea mult la domnul Arabin. Obligaţia de a sta de vorbă cu sora ei şi de a păstra aparenţele unei despărţiri în termeni buni o făcuse să-şi abată gândurile, atât de la păcatele cât şi de la dragostea lui. Când trăsura ajunse în faţa uşii şi ea îşi sărută sora şi

nepoatele, luându-şi rămas-bun, Mary Bold ieşi în fugă şi exclamă:

— Vai, Eleanor! Ai auzit? Vai!... Doamnă Grantly, aţi auzit ce s-a întâmplat? Sărmanul vicar!...

— Dumnezeule! exclamă doamna Grantly; ce s-a-ntâmplat?

— Azi-dimineaţă, la ora nouă, a făcut un atac de apoplexie şi de atunci n-a mai vorbit. Tare mă tem că s-a dus!...

Doamna Grantly fusese foarte apropiată de vicar, aşa încât a fost deosebit de impresionată. Eleanor nu-l cunoscuse atât de bine; cu toate acestea, îl ştia destul ca să se simtă înfiorată şi de vestea pe care o auzea.

— Mă duc imediat la vicariat, spuse doamna Grantly; arhidiaconul o să fie acolo, sunt sigură. Dacă am vreo veste, o să-i spun lui Thomas să treacă pe la voi înainte de a pleca din oraş.

Şi trăsura porni, lăsându-i pe Eleanor şi pe copilul ei cu Mary Bold.

Doamna Grantly avusese perfectă dreptate. Arhidiaconul era la vicariat. Venise de dimineaţă singur la Barchester, fără să vrea să o deranjeze pe Eleanor, şi auzise imediat după sosire despre criza vicarului. Exista, după cum am mai spus, o bibliotecă sau cameră de lectură care lega catedrala de casa vicarului. Aceasta se numea în general biblioteca episcopului, pentru că se spunea că un anume episcop al Barchesterului ar fi adăugat-o catedralei. Era construită chiar deasupra unei aripi a mănăstirii şi nişte scări o legau cu o cameră în care clericii catedralei îşi îmbrăcau şi îşi scoteau odăjdiile. Şi, cum dădea direct în casa vicarului, era pasajul prin care prelatul trecea de obicei în drum spre obligaţiile sale publice. Era greu de spus cine avea şi cine nu avea dreptul să intre în el; dar locuitorii Barchesterului erau de părerea că îi aparţine vicarului, iar clericii din Barchester erau de părere că aparţine capitulului.

În dimineaţa despre care e vorba, majoritatea clericilor rezidenţi – care constituiau capitulul – şi, împreună cu ei, alţi câţiva erau adunaţi aici; şi arhidiaconul îi domina pe toţi cu înalta sa autoritate. Auzise despre criza vicarului înainte

de a trece podul care ducea în oraş şi venise imediat la binecunoscutul loc de întâlnire clericală. Ajunsese la unsprezece şi de-atunci rămăsese acolo. Din când în când, medicii care fuseseră chemaţi veneau din vicariat în bibliotecă, discutau buletinele bolii şi se întorceau în casă. Părea că bătrânul avea foarte puţine speranţe să învingă criza; de fapt, nicio speranţă în ceva care să semene cu o recuperare decisivă. Dar întrebarea era dacă va muri imediat, lipsit de grai, inconştient, lovit de moarte la primul atac; sau dacă n-ar putea fi readus în lumea celor vii, cu ajutorul priceperii medicale, atât cât să devină conştient de starea sa şi să aibă puterea de a-i adresa Creatorului său o rugăciune, înainte de a se întâlni cu el, faţă în faţă, la locul de judecată.

Se trimisese la Londra după sir Omicron Pie[94]. Acel om de seamă ce arătase a se pricepe grozav să păstreze suflul vieţii în inima bunului bătrân episcop Grantly, şi e rezonabil să ne aşteptăm să aibă acelaşi succes cu un vicar. În acest răstimp, dr. Filigrave[95] şi domnul Rerechild[96] făceau şi ei ce puteau; şi sărmana domnişoară Trefoil[97] stătea la căpătâiul tatălui său, dorindu-şi din suflet, aşa cum şi-o doresc fiicele în asemenea cazuri, să poată să facă ceva prin care să-şi arate dragostea; chiar de-ar fi doar să-i încălzească picioarele cu mâinile, sau să le fie utile acelor doctori autocraţi, făcându-le servicii sub demnitatea lor, orice pentru a fi de folos în asemenea momente de restrişte.

Dintre clericii care aşteptau, doar arhidiaconul fusese admis pentru un moment în camera bolnavului. Păşise pe vârfurile ghetelor sale care scârţâiau, îi spusese fiicei întristate o vorbă de consolare cu o voce stinsă, privise chipul distorsionat al vechiului său prieten cu un ochi scrutător, solemn şi totuşi îngrijorat, de parcă spunea în inima sa: „Aşa voi fi şi eu, cândva, probabil” şi după ce le şoptise doctorilor un cuvânt sau două fără sens, ieşi scârţâind înspre bibliotecă.

---

94 Numele a două litere din alfabetul grecesc; ironia e accentuată de faptul că pie înseamnă şi plăcintă. (n.t.).

95 *Fillgrave* = „a umple mormîntul” (engl. – n.t.).

96 Formă omonimă a lui *rear child* – „a creşte copilul” (engl. – n.t.).

97 *Trefoil* = „trifoi” (engl. – n.t.).

— Mă tem că nu va mai vorbi niciodată, spuse arhidiaconul închizând uşa fără zgomot, de parcă muribundul lipsit de cunoştinţă, pe care îl părăsise toată simţirea, ar fi auzit în camera sa îndepărtată cum se închide cu grijă zăvorul.

— Chiar aşa?... Chiar aşa?... E chiar aşa de rău? întrebă micul canonic sărăcăcios, întorcând în mintea sa, pe toate părţile, candidaţii probabili la postul de vicar şi întrebându-se dacă arhidiaconul ar crede că merită să îl accepte. Atacul trebuie să fi fost foarte violent.

— Când un om de peste şaptezeci de ani are un atac de apoplexie, rareori se întâmplă să nu fie violent, zise rectorul cel mătăhălos.

— Era un om blând, minunat! continuă un membru al corului vicariatului; Dumnezeu ştie cum o să-i înlocuim pierderea.

— Aşa era, într-adevăr, spuse un canonic mărunt; şi era o binecuvântare pentru toţi cei care aveau prilejul să participe la slujbele de la catedrala noastră. Presupun că guvernul va face numirea, domnule arhidiacon. Sper să nu ne vină vreun străin.

— Nu vom vorbi despre succesorul său, răspunse arhidiaconul, atâta vreme cât mai există speranţă.

— A, nu! Bineînţeles că nu... zise canonicul mărunt. Ar fi extrem de nepotrivit! însă...

— Nu cunosc niciun om, spuse canonicul mărunţel şi sărăcăcios, care să aibă mai multă trecere pe lângă actualul guvern decât domnul Slope.

— Domnul Slope!! exclamară aproape în aceeaşi clipă doi sau trei, cu un glas scăzut. Domnul Slope vicar de Barchester!

— Prostii! mormăi rectorul cel mătăhălos.

— Episcopul ar face orice pentru el, zise micul canonic.

— La fel şi doamna Proudie, îşi dădu cu părerea membrul corului vicariatului.

— Prostii! repetă rectorul.

Arhidiaconul pălise la această idee. Ce-ar fi dacă domnul Slope ar deveni vicar al Barchesterului? Desigur că nu exista chiar niciun fel de temei pentru a presupune măcar că s-ar putea gândi cineva la o asemenea profanare. Totuşi,

ea nu era imposibilă. Doctorul Proudie avea trecere la guvern şi individul respectiv îl avea în buzunar. Ce ar trebui să facă ei dacă domnul Slope ar deveni vicar al Barchesterului? Ideea în sine îi luă graiul pentru o clipă, până şi doctorului Grantly.

— Bineînţeles că n-ar fi foarte plăcut să-l avem vicar pe domnul Slope, spuse micul canonic, râzând satisfăcut în sinea sa de evidenta consternare pe care o provocase propunerea lui.

— Cam la fel de plăcută şi de probabilă cum ar fi prezenţa dumitale la palat, zice rectorul.

— Îmi vine să cred că o asemenea numire e foarte improbabilă, spuse canonicul mărunt; mai mult, extrem de nechibzuită. Dumneavoastră ce credeţi, domnule arhidiacon?

— Presupun că aşa ceva iese cu totul din discuţie, zise arhidiaconul; dar în momentul de faţă mă gândesc mai degrabă la sărmanul nostru prieten care zace atât de aproape de noi, decât de domnul Slope.

— Desigur, desigur, aprobă coristul vicariatului, cu un aer foarte solemn; bineînţeles că vă gândiţi la el. O facem cu toţii. Sărmanul dr. Trefoil, cel mai bun dintre oameni, dar...

— E cea mai confortabilă reşedinţă vicarială din Anglia, zise un al doilea canonic: cincisprezece acri[98] de teren. E mai bună decât multe palate episcopale.

— Şi două mii întregi pe an, spuse canonicul cel sărăcăcios.

— S-a redus la 1 209 de lire, îl lămuri rectorul.

— Nu! interveni al doilea canonic; urmează să fie o mie cinci sute, s-a făcut o excepţie.

— Nici vorbă de aşa ceva! zice rectorul.

— Veţi vedea că am dreptate, replică canonicul.

— Sunt sigur că am citit-o în raport, lămuri canonicul mărunt.

— Baliverne! zeflemisi rectorul. N-au cum s-o facă. Erau doar două excepţii: Londra şi Durham.

— Şi Canterbury şi York, completă cu sfială coristul vicariatului.

---

98 Un acru = c. 2 030 m2 (n.t.).

— Ce părere ai, Grantly? întrebă micul canonic sărăcăcios.

— Despre ce? întrebă, la rându-i, arhidiaconul, care părea că s-ar fi gândit numai la prietenul său, vicarul, dar în realitate se gândea la domnul Slope.

— Cât urmează să primească noul vicar, o mie două sute sau o mie cinci sute?

— O mie două sute, preciză arhidiaconul cu autoritate, spulberând astfel orice dubii şi dispute dintre subordonaţii săi în această privinţă.

— Ei, eu eram sigur că o mie cinci sute, spuse canonicul mărunt.

— Prostii! mormăi rectorul cel mătăhălos.

În acest moment uşa se deschise şi intră doctorul Filigrave.

— Cum mai e? E conştient? Poate vorbi? Sper că nu a murit! Sper că nu aveţi veşti mai proaste, doctore! Sper că e ceva mai bine, doctore! se auziră mai multe voci, toate deodată, fiecare pe un ton de îngrijorare extremă. Era plăcut să vezi cât de iubit era bunul, bătrânul vicar printre clericii săi.

— Nicio schimbare, domnilor; nici cea mai mică schimbare. Dar a sosit un mesaj telegrafic. Sir Omicron Pie va fi aici cu trenul de 9:15 p.m. Dacă cineva e în stare să facă ceva, acela e numai sir Omicron Pie. Dar tot ce poate medicina să facă, a fost făcut.

— Suntem siguri de asta, dr. Filigrave, spuse arhidiaconul; suntem oare siguri de asta. Dar, totuşi, ştiţi...

— A, evident!... zice doctorul; evident... ar fi trebuit ca şi eu să fi făcut acelaşi lucru... am dat imediat sfatul să se şi facă. I-am spus imediat lui Rerechild că pentru salvarea unei asemenea vieţi, pentru un asemenea om ar trebui chemat sir Omicron... bineînţeles ştiam că onorariul său nu are nicio importanţă... Ştiţi, atât de distins şi atât de prietenos. Totuşi, tot ce putea face priceperea umană s-a făcut...

Tocmai atunci, trăsura doamnei Grantly intră în incinta catedralei şi arhidiaconul coborî ca să-i confirme ştirile pe care le auzise şi ea.

Sir Omicron Pie sosi într-adevăr cu trenul de 9:15 p.m. Şi,

în timpul nopţii, sărmanul vicar bătrân îşi recăpătă un fel de cunoştinţă. Dacă aceasta i se datora lui sir Omicron Pie e o întrebare la care ar fi mai bine să nu dăm niciun răspuns. Doctorul Filigrave avea în mintea sa o părere clară, dar se credea că sir Omicron însuşi are păreri diferite de cele ale învăţatului doctor. Sir Omicron exprimă în orice caz opinia că vicarul mai avea câteva zile de trăit.

Ca urmare, în următoarele opt sau zece zile, sărmanul vicar rămase în aceeaşi stare, pe jumătate conştient şi pe jumătate în comă, şi clericii au început să creadă că timp de câteva luni nu va fi necesară o nouă numire.

UN NOU CANDIDAT LA ONORURILE ECLEZIASTICE

Boala vicarului provocă o mare tulburare nu numai în locuinţa sa şi în biblioteca învecinată; şi ideea care-i venise măruntului canonic sărăcăcios despre domnul Slope nu i-a venit numai lui.

Episcopul şedea apatic în biroul său, când îi ajunse vestea bolii vicarului. Ea i-a fost adusă de domnul Slope care, bineînţeles, nu a fost cel din urmă om din Barchester care s-o afle. Nici la urechile doamnei Proudie nu ajunse foarte târziu. Se poate presupune că în acel moment nu existau raporturi prieteneşti între cei doi rivali care aveau aceleaşi pretenţii de a-l domina pe preasfinţia sa. Într-adevăr, deşi locuiau în aceeaşi casă, de la discuţia furtunoasă din biroul episcopului, nu se mai întâlniseră.

Atunci, doamna Proudie fusese învinsă. Faptul că strălucirea victoriilor neîntrerupte fusese smulsă de pe stindardul ei era o cauză de mare întristare pentru acea bătăioasă doamnă; dar, deşi fusese învinsă, nu fusese doborâtă. Era convinsă că şi-ar putea recâştiga terenul

pierdut, că ar mai putea să-l zvârle pe domnul Slope în praful din care-l culesese, şi să-l forţeze pe domnul şi stăpânul ei, plin de păcate, aşa cum era, să implice iertare punându-şi cenuşă-n cap.

În acea zi memorabilă, memorabilă prin răzvrătirea lui împotriva poruncilor ei arogante, el îşi impusese cu trufie punctul de vedere, şi începuse chiar să creadă că s-ar putea ca zilele sclaviei lui să fie numărate. Începuse să spere că va atinge un tărâm al libertăţii, un tărâm splendid prin care curge lapte – pe care el însuşi l-ar putea sorbi cu nesaţ – şi miere adevărată care nu are doar darul de a-i aţâţa dorinţele. Atunci când doamna Proudie trântise după ea uşa, se simţise cu adevărat episcop. Fusese, desigur, puţin intimidat de predica de după aceea a capelanului; dar, în mare, era tare mulţumit de sine, şi se fălea că tot ce era mai greu trecuse. Ce *n'est que le premier pas qui coûte*[99].

S-au întâlnit, ca şi cum nimic nu s-ar fi întâmplat, lai masa de seară, unde s-a spus puţin sau chiar nu s-a spus nimic care să tulbure fericirea episcopului. Fiicele lui şi servitorii erau de faţă şi l-au apărat.

El făcu doar câteva remarci banale în legătură cu vizita pe care plănuia să i-o facă arhiepiscopului şi le arătă tuturor că avea de gând să făptuiască toate după propria-i voinţă; şi, până şi servitorii, observând schimbarea, îşi întoarseră spre stăpânul lor ceva din respectul datorat până atunci stăpânei. Stăpânul le-a băgat de seamă pe toate acestea, ca, de altfel, şi stăpâna. Dar doamna Proudie aştepta momentul prielnic.

După masă, episcopul se întoarse în birou; acolo îl găsi în curând domnul Slope; au luat ceaiul împreună şi au pus la cale multe lucruri. Pentru câteva minute, episcopul a fost într-adevăr fericit; dar când ceasul de pe poliţa de deasupra şemineului îl preveni că se apropiau orele tăcute ale nopţii, când îşi privi sfeşnicul şi îşi dădu seama că trebuie să-l ducă spre camera de culcare, simţi cum i se opreşte din nou inima. Parcă era o fantomă, a cărei putere de a umbla în libertate pe acest tărâm de deasupra, se pierde la

99 „Doar primul pas e greu" (fr. – n.t.).

cântatul cocoşilor; sau, mai degrabă, era opusul fantomei, căci până la cântatul cocoşilor trebuia să fie din nou sclav. Şi o să fie asta totul? Putea oare să aibă încredere în sine că va coborî la micul dejun a doua zi dimineaţa ca om liber?

A întârziat cu aproape o oră peste obiceiul său, înainte de a se dărui odihnei. Odihnă? Care odihnă? Cu toate acestea, a luat câteva pahare cu vin de Xeres şi a urcat scările. Departe de noi ideea de a-l urmări. Există unele lucruri pe care n-ar trebui să le abordeze niciun romancier, niciun istoric; câteva scene din drama vieţii pe care nici măcar un poet nu ar trebui să îndrăznească a le descrie. Fie ca cele petrecute între doctorul Proudie şi soţia sa în această noapte să rămână doar între ei.

Când a coborât a doua zi dimineaţă, era un om trist şi gânditor. Arăta slăbit, am putea spune chiar extenuat, încep să mă îndoiesc dacă părul său acum grizonat nu era acum mai alb decât fusese în seara precedentă. Fiziceşte, îmbătrânise oricum. Anii nu-l îmbătrânesc treptat pe om şi nici cu aceeaşi iuţeală. Uitaţi-vă în jur şi vedeţi dacă lucrurile nu stau aşa, în afara rarelor cazuri în care fiinţa umană trăieşte şi moare fără bucurii şi fără tristeţi, ca o legumă. Unui om îi va fi dăruită o sănătate mereu tinerească şi înfloritoare, până la o vârstă oarecare. Treizeci, patruzeci, cincizeci de ani, apoi vine un ger muşcător, o vreme de agonie, care seacă sucurile din fibrele trupului: omul sănătos şi vesel ajunge un biet bătrân.

Coborî şi luă micul dejun de unul singur; doamna

Proudie era indispusă şi îşi luă cafeaua în dormitor, iar fiicele ei rămaseră lângă ea. El mâncă singur şi apoi, fără să-şi dea seama ce face, îşi luă locul obişnuit din birou.

Încercă să se consoleze, gândindu-se la vizita pe care urma să i-o facă arhiepiscopului. Acest efort, făcut de bunăvoie, va rămâne oricum pentru el un triumf de durată. Dar acum, că îl obţinuse, nu părea să-l mai bucure atâta. Ambiţia lui fusese cea care îl îndemnase să se aşeze la masa arhiepiscopului; şi ambiţia lui murise acum cu desăvârşire.

Stătea în birou, când îşi făcu apariţia domnul Slope, abia respirând de atâta nerăbdare.

— Preasfinţia ta, a murit vicarul!

— Doamne sfinte! exclamă episcopul, smuls din apatie de o veste atât de tristă şi de neaşteptată.

— E ori mort, ori muribund. A făcut o criză de apoplexie, şi mi s-a spus că nu există nici cea mai mică speranţă; de fapt, nici nu mă îndoiesc că în clipa de faţă nici nu mai e printre cei vii.

I-au sunat pe servitori şi i-au trimis imediat să afle ce se mai întâmplă. În cursul dimineţii, episcopul, sprijinit de braţul capelanului său, veni el însuşi la uşa reşedinţei vicariale. Doamna Proudie îi trimise domnişoarei Trefoil tot soiul de dovezi că e gata s-o ajute. La fel îi trimiseră şi domnişoarele Proudie şi, între palat şi vicariat se stabili astfel o imensă simpatie reciprocă. Răspunsul la toate întrebările era invariabil. Nimic nu se schimbase în situaţia vicarului, şi sir Omicron Pie era aşteptat cu trenul de 9:15 p.m.

Atunci a început să se întrebe domnul Slope, aşa cum se mai întrebaseră şi alţii: cine ar putea să devină noul vicar? Şi îi veni în minte, aşa cum le mai venise şi altora, că ar fi posibil ca el însuşi să devină noul vicar. Şi apoi în minte începură să i se perinde cifre: o mie două sute, o mie cinci sute, două mii; aşa cum se perindaseră şi în minţile celorlalţi clerici, în vechea bibliotecă a catedralei.

Oricât ar fi – două mii, o mie cinci sute sau o mie două sute, tot ar însemna pentru el ceva extraordinar. Satisfacţia ambiţiei îndeplinite – ar fi chiar şi mai mare decât a râvnei răsplătite. Cât de glorioasă ar fi izbânda lui împotriva arhidiaconului în propriul său oraş, lângă propria sa catedrală; să fie mai presus de ceilalţi canonici şi preoţi, şi să aibă la dispoziţie amvonul şi toate slujbele din catedrală.

Dar s-ar putea să fie mai uşor să dorească decât să obţină un asemenea lucru. Domnul Slope nu era lipsit însă de capacitatea de a-şi urmări repede ideile şi, în orice caz, nu lăsa să-i crească iarba sub tălpi. În primul rând, se gândi – şi nu fără temei – că poate să conteze pe orice sprijin care stă în puterea episcopului. Îşi modifică imediat părerile în legătură cu patronul său: se hotărî că. Dacă va deveni vicar, îl va lăsa din nou pe preasfinţia sa în vasalitatea soţiei; şi se gândi că era posibil ca preasfinţiei sale să nu-i

pară rău să scape de unul din mentorii săi. Domnul Slope luase de asemenea unele măsuri pentru ca numele său să atragă atenţia altor persoane influente. Exista un anumit comisar al şcolilor naţionale, despre care se presupunea că ocupă în momentul de faţă un loc deosebit de înalt în stima mai multor liberali din guvern; domnul Slope izbuti să stabilească cu el un soi de intimitate epistolară. Se gândea că ar putea apela fără teamă la sir Nicholas Fitzwhiggin; şi era sigur că, dacă sir Nicholas ar fi avut să-şi dea silinţa, perspectiva unei asemenea avansări s-ar obţine fără probleme.

Mai avea apoi sub puterea sa şi presa, sau se măgulea cu părerea că o are. Ziarul „Jupiter” îi luase partea până la capăt în disputele sale polemice cu domnul Arabin; cu un domn care lucra la ziar şi care – chiar dacă nu era redactor – era ca şi redactor, avusese de câteva ori ceva asemănător cu un interviu; şi avea de mult timp obiceiul de a scrie scrisori de efect cu privire la tot soiul de abuzuri ecleziastice, pe care le semna cu iniţiale şi le trimitea prietenului său, redactorul – sau aproape redactorul – însoţite de comentariile lui personale semnate cu numele întreg. De fapt, el şi domnul Towers – acesta era numele prietenului, gentleman al presei, cu care avea legături – erau în general foarte prietenoşi unul cu altul. Micile producţii ale domnului Slope erau mereu tipărite şi, din când în când, comentate, el devenind astfel un fel de măruntă celebritate literară. Această viaţă publică îl încânta, deşi avea, desigur, şi dezavantajele ei. Vorbind, cu o anumită ocazie, în prezenţa reporterilor, uitase să susţină şi să laude şi să-şi manifeste încrederea în acea direcţie de acţiune specifică care fusese susţinută şi lăudată şi în care îşi manifestase încrederea ziarului „Jupiter”, şi a fost apoi foarte surprins – şi, pe moment, chiar iritat – să se simtă sfâşiat în bucăţele fără nicio milă de către fostul său aliat. A fost persiflat, scuipat şi batjocorit, ca şi cum – sau chiar mai rău decât dacă – ar fi fost un duşman înveterat, mai curând decât un prieten constant. Până atunci nu învăţase că un om care aspiră să facă parte din redacţia „Jupiterului” trebuie să renunţe la orice individualitate. Dar acest mic reproş nu semănase până la urmă nicio discordie între el şi

prietenul său, domnul Towers. Domnul Slope era dintre cei care înţelegeau prea bine lumea pentru a-şi manifesta supărarea faţă de un potentat de talia „Jupiterului”. El sărutase băţul care îl lovise, şi credea că ar putea foarte bine să-şi ceară acum răsplata. Luase hotărârea să-l înştiinţeze imediat pe domnul Towers că el era un candidat pentru locul ce urma să devină vacant. În ultimul timp, fuseseră făcute mai multe avansări în deplin acord cu sfaturile oferite de guvern în coloanele „Jupiterului”.

Era însă obligatoriu ca domnul Slope să-şi asigure mai întâi sprijinul episcopului. Considera că era deosebit de util să facă acest lucru înainte de vizita la arhiepiscop. Era, într-adevăr, cu totul providenţial că vicarul se îmbolnăvise tocmai la ţanc. Dacă doctorul Proudie ar putea fi convins să preia cu destulă căldură cauza, ar putea face multe atâta timp cât se află în palatul arhiepiscopului. Simţind foarte clar acest lucru, domnul Slope se decise să-l caute pe episcop chiar în acea după-amiază. Urma să pornească spre Londra a doua zi dimineaţă, aşa că nu era prudent să piardă nicio clipă.

Intră în biroul episcopului pe la ora cinci şi îl găsi singur. S-ar putea presupune că nici nu se mişcase de când avusese parte de emoţia pricinuită de călătoria lui până la uşa vicarului. I se mai citea încă pe obraz acea expresie posomorită şi lipsită de viaţă a suferinţei pe jumătate inconştiente. Nu făcea nimic, nu citea nimic, nu se gândea la nimic, privea doar în gol, atunci când domnul Slope intră în cameră pentru a doua oară în acea zi./

— Ei, bine, ce e, Slope? întrebă el, cam nervos; pentru că, să fim sinceri, nu era foarte nerăbdător să discute prea mult cu domnul Slope tocmai acum.

— Preasfinţiei voastre îi va părea rău să audă că sărmanul vicar nu a dat deocamdată niciun semn de ameliorare.

— O... a... nu a dat? Săracul de el! îmi pare într-adevăr foarte rău. Presupun că sir Omicron nu a sosit încă?

— Nu, soseşte abia cu trenul 9: 15 p.m.

— Mă mir că n-au pus unul special. Se spune că dr. Trefoil e foarte bogat.

— Cred că e foarte bogat, răspunse domnul Slope. Dar

adevărul e că nici toţi doctorii din Londra nu pot face nimic; nu pot face nimic, decât să arate că au făcut tot ce s-a putut. Sărmanului doctor Trefoil nu-i mai sunt date multe zile pe lumea asta, preasfinţia voastră.

— Presupun că nu... presupun că nu.

— A, nu! De fapt, tot ce şi-ar putea dori mai mult prietenii lui e să nu supravieţuiască ”unui asemenea şoc, pentru că intelectul lui n-ar putea în niciun chip să rămână intact.

— Săracul de el!... Săracul de el! repeta episcopul.

— Bineînţeles că problema succesiunii lui va prezenta un interes maxim pentru preasfinţia voastră, spuse domnul Slope; ar fi foarte bine dacă aţi putea asigura postul pentru o persoană care să vă împărtăşească punctul de vedere în chestiunile cele mai importante. Partida care ne este ostilă e foarte puternică aici, în Barchester... mult prea puternică.

— Da, da. Dacă e să se ducă sărmanul doctor Trefoil, ar fi foarte bine să aducem un om bun în locul lui.

— Ar însemna totul pentru preasfinţia voastră să aveţi un om pe cooperarea căruia să puteţi conta. Gândiţi-vă doar ce probleme am avea dacă ar fi să obţină locul dr. Grantly sau Hyandry[100], sau oricine altcineva care să aibă acelaşi mod de a gândi.

— Nu e foarte probabil ca lordul... să-l dea cuiva care aparţine acelei şcoli filosofice; de ce ar face-o?

— Nu, nu e probabil, bineînţeles că nu; dar e posibil. Se va manifesta desigur mult interes. Dacă m-aş putea aventura să-i dau un sfat preasfinţiei voastre, i-aş sugera să discute cu înalt preasfinţia sa săptămâna viitoare. Nu mă îndoiesc că dorinţele sfinţiei voastre, dacă se vor face cunoscute şi vor fi sprijinite de înalt preasfinţia sa, vor fi precumpănitoare pentru lordul...

— Ei, nu sunt foarte sigur de asta; lordul... a fost mereu foarte amabil cu mine, foarte amabil. Dar eu nu vreau să mă amestec în asemenea probleme, dacă nu sunt întrebat. Şi de fapt, dacă aş fi întrebat în acest moment, nici nu ştiu pe cine aş recomanda.

Domnul Slope, până şi domnul Slope, se simţea cam

---

100 Hyandry, omonim al lui *high and dry*, care înseamnă„pe linie moartă” (n.t.).

stânjenit. Nu ştia deloc cum să-şi exprime umila pretenţie într-un limbaj destul de modest. El recunoscuse în sinea sa necesitatea de a-l şoca pe episcop prin îndrăzneala cererii sale, şi acum dificultatea era de a mai atenua impresia prin priceperea şi elocinţa sa.

— Eu însumi m-am îndoit – spuse el – că preasfinţia voastră ar avea în vedere pe cineva şi din această cauză mi-am permis să vă propun o idee pe care am analizat-o. Dacă sărmanul doctor Trefoil va trebui să se ducă, chiar că nu văd de ce nu s-ar putea, cu sprijinul preasfinţiei voastre, să obţin eu postul.

— Dumneata! exclamă episcopul, pe un tot pe care domnul Slope nu l-ar fi putut considera deloc măgulitor.

Gheaţa se spărsese, şi domnul Slope deveni foarte elocvent:

— M-am gândit să încerc să o obţin. Dacă sfinţia voastră l-ar îndemna pe arhiepiscop să ia o hotărâre, nu mă îndoiesc că voi reuşi. Vedeţi că eu nu voi acţiona primul, ceea ce e foarte important. Apoi, voi putea conta pe sprijinul presei: aş putea să spun că numele meu e cunoscut acelor reprezentanţi ai presei care au cea mai mare influenţă pe lângă guvern. Dar cu toate acestea, preasfinţia voastră sunteţi cel spre care mă îndrept pentru ajutor. Din mâinile preasfinţiei voastre aş fi. Cel mai dornic să primesc avansarea. Şi, ceea ce ar trebui să fie considerentul principal într-o asemenea chestiune, preasfinţia voastră ar trebui să-mi cunoască aptitudinile mai bine decât orice altă persoană.

Episcopul rămase un timp fără replică. Domnul Slope vicar de Barchester! Ideea unei asemenea transformări de personaj nu i s-ar fi ivit niciodată de la sine. La început se gândi de ce, din ce motive, domnul Slope ar trebui să fie vicar de Barchester. Dar încetul cu încetul direcţia gândurilor sale se schimbă, şi începu să se gândească de ce, din ce motive, ca urmare a căror cauze, n-ar fi potrivit ca domnul Slope să fie vicar de Barchester. În ceea ce-l privea pe el, pe episcop, ar fi putut foarte bine să se dispenseze de serviciile capelanului. Ideea de a-l folosi pe domnul Slope ca pe o contrapondere a soţiei sale se risipise aproape cu totul. Recunoscuse zădărnicia planurilor sale.

Într-adevăr, dacă ar fi putut să doarmă în camera capelanului şi nu în cea a soţiei sale, ar fi fost ceva. Dar...

Şi astfel. În timp ce domnul Slope vorbea, episcopului începu să nu i se mai pară nepotrivită ideea că acel gentleman ar putea deveni vicar de Barchester; fără să fie convins, de fapt, de elocinţa domnului Slope, pentru că nu-i urmărea argumentele, a ajuns la această concluzie prin propriul raţionament.

— Nici nu trebuie să spun, continuă domnul Slope, că ar fi dorinţa mea cea mai fierbinte de a acţiona într-o concordanţă cât mai deplină cu vederile preasfinţiei voastre. O cunosc pe preasfinţia voastră atât de bine (şi sper că mă cunoaşteţi destul de bine pentru a avea aceleaşi sentimente), încât sunt sigur că dacă eu voi ocupa acel post, aceasta ar spori confortul material al preasfinţiei voastre şi v-ar da posibilitatea să vă extindeţi sfera influenţei binefăcătoare a preasfinţiei voastre. Aşa cum am spus mai înainte, e de dorit să existe o singură opinie printre prelaţii aceleiaşi eparhii. Mă îndoiesc mult că aş accepta un asemenea post în vreo eparhie în care aş fi constrâns să am opinii diferite de episcop. În acest caz ar exista o foarte plăcută concordanţă de opinii.

Domnul Slope îşi dădea seama perfect că episcopul nu-l urmărea, totuşi continuă să vorbească. Ştia că e nevoie ca doctorul Proudie să-şi revină din surpriză, şi mai ştia că trebuie să-i dea posibilitatea să pară că a fost convins de argumentele preopinentului. Aşa că a continuat, formulând o mulţime de motivaţii potrivite, toate având ţelul să demonstreze că nimeni în lume nu ar putea fi un vicar de Barchester atât de bun ca el, şi că guvernul şi publicul vor fi în unanimitate de acord cu el, domnul Slope, să fie vicar de Barchester; însă, din înalte consideraţii de politică ecleziastică, ar fi cu totul de dorit ca această înaintare în grad să fie obţinută prin intermediul conducătorului eparhiei.

— Dar chiar că nu ştiu ce aş putea face în această chestiune, spuse episcopul.

— Dacă aţi menţiona-o arhiepiscopului, dacă i-aţi spune înaltpreasfinţei sale că dumneavoastră consideraţi că o asemenea numire este într-adevăr de dorit, că ţineţi mult la

ea. Având în vedere că astfel se pune capăt schismei din eparhie, dacă faceţi acest lucru cu obişnuita energie a preasfinţiei voastre, nu veţi avea probabil nicio dificultate să-l determinaţi pe înaltpreasfinţia sa să vă promită că o va menţiona lordului... Bineînţeles că îi veţi spune arhiepiscopului că eu nu urmăresc să obţin numirea doar prin intervenţia sa; că preasfinţia voastră nu-i cereţi să o solicite ca pe o favoare; că vă aşteptaţi ca eu s-o obţin pe alte căi, aşa cum şi este de fapt adevărul; dar că sunteţi nerăbdător ca înaltpreasfinţia sa să-şi exprime aprobarea unei asemenea reglementări, astfel încât să afle lordul...

Totul s-a încheiat cu promisiunea episcopului de a face aşa cum i se cerea. Nu i-a promis, însă, înainte de a mai menţiona o clauză a înţelegerii:

— În ce priveşte azilul, zise el în mijlocul discuţiei, nu m-am frământat niciodată atât în viaţa mea (ceea ce cam era adevărat). Nu i-ai mai vorbit domnului Harding de când am discutat cu dumneata?

Domnul Slope l-a asigurat pe patronul său că nu mai vorbise.

— Ei bine, atunci... cred că, în general, ar fi mai bine să-l lăsăm pe Quiverful să-l obţină. De altfel, pe jumătate i s-a şi promis, are o familie grea şi e foarte sărac. Cred că în general ar fi mai bine să-i acordăm numirea lui Quiverful.

— Dar, preasfinţia voastră! exclamă domnul Slope, gândindu-se că era obligat să se lupte pentru propriul său punct de vedere, şi amintindu-şi că se cădea să-şi menţină superioritatea pe care o câştigase faţă de doamna Proudie, pentru că altfel nu va reuşi în planurile sale cu privire la vicariat; dar, preasfinţia voastră, tare mă tem că...

— Nu uita, domnule Slope – zise episcopul –, nu pot să-ţi încurajez nicio speranţă în această chestiune a succesiunii sărmanului doctor Trefoil. Bineînţeles că îi voi vorbi arhiepiscopului, aşa cum doreşti, însă nu pot să cred...

— Bine, preasfinţia voastră, îl întrerupse domnul Slope la rândul său, înţelegându-l perfect; poate că preasfinţia voastră are dreptate în ceea ce-l priveşte pe domnul Quiverful. Nu am nicio îndoială că pot să aranjez cu uşurinţă chestiunea cu domnul Harding, şi voi face propunerea să o semnaţi după cum dă dispoziţie preasfinţia

voastră.

— Da, Slope, cred că aşa va fi cel mai bine; şi poţi fi sigur că puţinul pe care-l pot face pentru a-ţi împlini dorinţele va fi făcut.

Şi se despărţiră.

Domnul Slope avea acum de rezolvat multe treburi. Trebuia să-i facă Signorei vizita zilnică. Prudenţa obişnuită ar fi trebuit să-l oblige să renunţe acum la această vizită, dar el era îndrăgostit nebuneşte, şi nu reuşea să dea nici cea mai mică dovadă de prudenţă. A hotărât, deci, că va lua ceaiul la familia Stanhope; a mai hotărât, de asemenea – sau a crezut că hotărâse – că aceasta va fi ultima dată când se va mai duce acolo. Mai trebuia să aranjeze lucrurile şi cu doamna Bold. Era de părere că Eleanor va împodobi casa vicarului la fel de frumos ca şi căsuţa capelanului; mai mult chiar, credea că averea lui Eleanor va compensa orice reduceri ale stipendiului vicarului pe care necruţătoarea comisie ecleziastică le-ar fi putut opera.

Cu privire la doamna Bold, speranţele lui se avântau spre înălţimi. Domnul Slope era unul dintre nenumăraţii îndrăgostiţi care cred că în dragoste totul e permis şi, ca urmare, nu avusese niciun fel de reţineri în a se folosi de serviciile slujnicei doamnei Bold. De la ea aflase el multe din cele petrecute la Plumstead; nu chiar adevărul adevărat, pentru că slujnica nu putuse să citească adevărul adevărat, ci un soi de facsimil al celor întâmplate. I se spusese cum arhidiaconul şi doamna Grantly şi domnul Arabin se certaseră cu „coniţa”, pentru că ea primise o scrisoare de la domnul Slope; cum „coniţa” refuzase cu îndărătnicie să le dea scrisoarea; cum arhidiaconul îi ceruse să aleagă: să renunţe, ori la domnul Slope cu scrisoarea lui, ori la prietenia tuturor celor din arhidioceza de la Plumstead; şi cum „coniţa” declarase, cu multă indignare, că „nu-i păsa deloc de prietenia celor din arhidioceza de la Plumstead” şi că n-ar fi renunţat la domnul Slope pentru niciunul dintre ei.

Ţinând seama de sursa acestor veşti, ele nu păreau a fi chiar atât de neadevărate. Se vedea destul de limpede despre ce se discutase în camerele servitorilor; şi, fiind legate de întoarcerea neaşteptată a lui Eleanor, veştile i se

păreau domnului Slope că merită suficientă încredere ca să-i justifice siguranţa că frumoasa văduvă îi va accepta propunerea.

Rămânea de făcut, deci, toată această muncă. Era de dorit, credea el, să facă propunerea înainte să se afle că până la urmă domnul Quiverful va fi numit la conducerea azilului; scrisoarea sa către Eleanor afirmase clar că domnul Harding urma să primească numirea. Îi va fi foarte greu să explice totul; şi dacă ar fi să-i scrie lui Eleanor altă scrisoare, spunându-i adevărul şi aruncând vina pe episcop, bineînţeles că stima ei pentru el va avea de suferit. Luă ca urmare decizia să lase faptul să iasă simplu la iveală, aşa cum se va nimeri, şi să i se arunce la picioare fără să piardă nicio clipă.

Apoi, trebuia să ceară sprijinul lui sir Nicholas Fitzwhiggin şi al domnului Towers; încât plecă de la episcop, să-şi compună scrisorile către acei domni. Cum domnul Slope era considerat a fi foarte priceput în mânuirea stilului epistolar, ele vor fi redate aici în întregime.

(Personal)

„Palatul Barchester, sept. 185..?

Mult stimate sir Nicholas, – Sper că relaţiile existente între noi vor exclude posibilitatea de a privi cererea ce urmează ca pe o intervenţie nepoftită. Îmi imaginez că nu se poate să fi auzit încă de faptul că sărmanul, bunul bătrân doctor Trefoil a fost lovit de apoplexie. E un motiv de profundă întristare pentru toată lumea din Barchester, pentru că el a fost mereu un om minunat, minunat deopotrivă ca om şi ca preot. El e, însă, înaintat în vârstă, şi viaţa lui nu ar fi putut să fie cruţată vreme prea îndelungată. Probabil că l-aţi cunoscut.

După toate aparenţele, nu există nicio şansă ca el să-şi revină. Înţeleg că sir Omicron Pie este în prezent lângă dânsul. În orice caz, cadrele medicale de aici au declarat că o zi sau două reprezintă capătul firului vieţii sale. Sper sincer că sufletul îi străbate, în zborul său, drumul către acel liman unde poate să se odihnească în veci şi să fie în veci fericit.

Episcopul tocmai îmi vorbea despre post, şi el este dornic

să-mi fie acordat. Mărturisesc că eu nu prea îndrăznesc să mă gândesc la o asemenea avansare la vârsta mea; dar sunt încurajat în asemenea măsură de preasfinţia sa, încât cred că voi fi obligat să o fac. Prea sfinţia sa se duce mâine la... şi ţine neapărat să-i vorbească despre asta arhiepiscopului.

Ştiu câtă greutate au, pe bună dreptate, părerile dumneavoastră în faţa actualului guvern. În orice chestiune legată de posturile ecleziastice veţi fi, bineînţeles, ascultat. Acum, că mi s-a sugerat chestiunea, desigur că sunt dornic să reuşesc. Dacă mă puteţi ajuta printr-o vorbă bună, mi-aţi acorda o favoare în plus.

Ar fi bine să adaug că lordul... nu are încă cum să ştie despre acest pot vacant sau, mai bine-zis, e sigur că va deveni vacant (pentru că sărmanul, bunul dr. Trefoil e dincolo de orice speranţă). Dacă lordul... ar auzi aceasta pentru prima oară de la dumneavoastră, ar putea să se considere probabil că aceasta vă dă dreptul de a vă exprima opinia.

Bineînţeles că scopul nostru măreţ este să avem cu toţii aceleaşi opinii în problemele ecleziastice. Acest lucru este de dorit îndeosebi la Barchester; ceea ce îl face pe bunul nostru episcop să fie atât de îngrijorat de întreaga chestiune. Probabil că veţi considera că e adecvat să-i atrageţi lordului... luarea-aminte asupra problemei, dacă vă va sta în putere să mă ajutaţi vorbindu-i înălţimii sale despre întreaga problemă.

Credeţi-mă, stimate sir Nicholas,
că sunt slujitorul dumneavoastră cel mai devotat,
Obadiah Slope.”

Scrisoarea către domnul Towers era scrisă într-un stil total diferit. Domnul Slope considera că înţelegea perfect diferenţa de caracter şi de situaţie dintre cei doi oameni cărora li se adresa. Ştia că pentru un om ca sir Nicholas Fitzwhiggin erau necesare câteva vorbe goale, şi că acestea pot fi în obişnuitul gen uşuratic. Aşa încât, scrisoarea sa către sir Nicholas era scrisă *currente*

calamo[101]*,* fără prea multe probleme. Dar unui om ca domnul Towers nu era atât de uşor să-i scrie o scrisoare care să fie eficace fără să ofenseze şi să-şi comunice mesajul fără vreo altă insinuare. Nu era greu să-l linguşeşti pe doctorul Proudie şi nici pe sir Nicholas Fitzwhiggin, dar era foarte greu să-l linguşeşti pe domnul Towers fără ca linguşirea să devină vizibilă. Acest lucru trebuia însă făcut. Mai mult, scrisoarea trebuia, măcar în aparenţă, să fie scrisă fără efort, să fie fluentă, fără niciun fel de constrângere şi să demonstreze că nu există niciun dubiu şi nicio teamă din partea autorului scrisorii. Epistola către domnul Towers a fost deci studiată şi recopiată şi elaborată cu atâta grijă, încât domnul Slope abia îi mai rămase timp să se îmbrace şi să ajungă la familia Stanhope în acea seară.

Atunci când a fost trimisă, scrisoarea suna după cum urmează:

(Personal)

„Barchester, sept. 135...”

(A ocolit intenţionat orice aluzie la „palat”, gândindu-se că domnului Towers s-ar putea să nu-i placă. O persoană importantă, îşi aminti el, fusese condamnată cândva pentru că datase o scrisoare de la Castelul Windsor.)

„Dragul meu domn, am fost cu toţii foarte şocaţi azi-dimineaţă, aflând că sărmanul vicar Trefoil a fost lovit de apoplexie. A suferit atacul pe la 9 a.m. Scriu acum pentru a prinde poşta, şi el mai trăieşte, dar e dincolo de orice speranţă, sau, cred eu, dincolo de orice posibilitate de a mai fi în viaţă. Sir Omicron Pie este aici, sau va fi în curând; dar nici chiar sir Omicron nu poate decât să ratifice sentinţa confraţilor săi mai puţin distinşi – aceea că nu se mai poate face nimic. Călătoria în această lume a sărmanului doctor Trefoil s-a încheiat. Nu ştiu dacă l-aţi cunoscut. Era un om bun, liniştit şi milos; din vechea şcoală, bineînţeles, aşa cum trebuie neapărat să fie orice cleric de peste şaptezeci de ani.

---

101 *Currente calamo* = „improvizat, fără a se gîndi prea mult” (lat. – n.t.).

Dar nu vă scriu doar în scopul de a vă da asemenea ştiri: vreunul dintre vestitorii dumneavoastră va fi văzut şi auzit şi vă va fi raportat, fără îndoială, atâta lucru; eu scriu, aşa cum faceţi de obicei chiar dumneavoastră, având în vedere mai degrabă viitorul decât trecutul.

S-au şi răspândit pe aici zvonurile cu privire la succesorul doctorului Trefoil, şi printre cei pomeniţi ca posibili vicari, umila dumneavoastră slugă nu este, cred, cel despre care se vorbeşte cel mai puţin; pe scurt, mă interesează postul. S-ar putea să ştiţi că, de când a venit episcopul Proudie, eu am lucrat mult în această eparhie; şi, pot spune că nu am făcut-o fără succes. Preasfinţia sa şi cu mine avem aproape mereu aceleaşi opinii, atât în problemele de doctrină, cât şi în cele ale disciplinei bisericeşti şi, ca urmare, mi-au trecut destul de multe prin mâini, fiind capelanul său de încredere; dar vă mărturisesc că am o ambiţie mai mare decât aceea de a rămâne capelanul unui episcop.

Nu există niciun post care să ceară mai multă energie decât acela de vicar. Toate uriaşele organizaţii ale catedralelor noastre au fost lăsate în adormire – ba nu, sunt aproape moarte şi gata să fie înmormântate! Şi totuşi, ce moment magnific ar putea trăi dacă, aşa cum se intenţionează, ar fi astfel organizate încât să deschidă calea şi să dea un exemplu tuturor clericilor din parohiile noastre!

Episcopul de aici este deosebit de dornic să mă vadă izbândind; de fapt, se duce mâine să vorbească cu arhiepiscopul în această problemă. Cred că mai pot să contez pe sprijinul a cel puţin unuia dintre membrii cei mai eficienţi ai guvernului. Dar recunosc că sprijinul «Jupiterului» – dacă aş putea fi considerat vrednic de el – m-ar mulţumi mult mai mult decât oricare altul; aş fi mai mulţumit dacă aş obţine succesul prin intermediul lui; şi chiar dacă, sprijinit fiind de el, nu aş avea succes, tot aş fi mulţumit.

A venit de fapt vremea când niciun guvern nu poate să se aventureze să facă numiri în posturile înalte ale Bisericii sfidând presa. Vremurile episcopilor venerabili şi a nobililor vicari s-au dus; şi orice cleric, cu o origine oricât de umilă, poate spera acum în succes, dacă talentul, conştiinciozitatea şi caracterul său sunt suficiente pentru a-

şi atrage de partea sa opinia manifestă a publicului.

În momentul de faţă credem cu toţii că orice sfat pe care l-ar da – «Jupiter» cu privire la asemenea probleme are cea mai mare greutate – că este de fapt, în general, urmat; şi mai credem – mă refer la clericii care au vârsta şi situaţia mea – că aşa ar şi trebui să stea lucrurile. Nu poate exista un protector mai puţin interesat decât «Jupiter»-, şi niciunul care să înţeleagă mai profund nevoile poporului.

Sunt sigur că nu mă suspectaţi că v-aş cere vreun sprijin pe care ziarul de care sunteţi legat nu poate să mi-l acorde cu deplina respectare a principiilor morale. Scopul scrisorii mele e de a vă aduce la cunoştinţă că sunt un candidat la post. Rămâne ca dumneavoastră să judecaţi dacă puteţi sau nu să-mi susţineţi candidatura. Bineînţeles că nu v-aş fi scris în legătură cu o asemenea problemă, dacă n-aş fi crezut (şi am motive temeinice să o cred) că «Jupiter» îmi aprobă vederile cu privire la politica ecleziastică.

Episcopul şi-a manifestat teama că aş putea fi considerat prea tânăr pentru un asemenea rang, vârsta mea fiind de treizeci şi şase de ani. Nu pot să cred că ar trebui să avem asemenea ezitări cu privire la aşa ceva în ziua de astăzi. Publicul şi-a pierdut respectul faţă de funcţionarii publici învechiţi. Dacă un om va fi vreodată potrivit pentru a depune o muncă serioasă, atunci el va fi potrivit la treizeci şi şase de ani.

Credeţi-mă că sunt al dumneavoastră sincer,
Obadiah Slope.
T. Towers, Exq. R... Court
Middle Temple.”

După ce lucrase astfel cu râvnă, domnul Slope a pus scrisorile la poştă, petrecându-şi restul serii la picioarele iubitei sale.

Domnul Slope va fi acuzat de înşelătorie pentru modul în care îşi organiza atingerea scopului. Se va spune că a minţit în cererile formulate fiecăruia dintre cei trei protectori ai săi. Cred că trebuie să se recunoască, de fapt, că aşa a făcut. Tinereţea lui nu putea să-l facă să ezite şi, în acelaşi timp, să fie foarte sigur pe el. Nu putea să conteze în primul rând pe sprijinul episcopului şi să mai conteze, tot

în primul rând, şi pe acela al ziarului. Nu credea că episcopul se ducea la... pentru a-l convinge pe arhiepiscop în favoarea sa. Trebuie recunoscut că în înşelătoria sa, domnul Slope era cât se putea de fals.

Să-i lăsăm, însă, pe cei care sunt familiarizaţi cu asemenea probleme să se întrebe dacă era mai fals decât sunt de obicei oamenii în asemenea ocazii, Noi, gentlemanii englezi, urâm numele minciunii; însă cât de des întâlnim personalităţi ale vieţii publice care au încredere în cuvintele altora?...

DOAMNA PROUDIE VICTRIX[102]

Săptămâna următoare s-a scurs în aparentă linişte la Barchester. Inimile unora dintre locuitori nu erau însă atât de liniştite cât erau străzile oraşului. Sărmanul vicar bătrân continua să trăiască, aşa cum prezisese sir Omicron Pie, spre marea stupefacţie şi – li se păru unora – spre marea scârbă a doctorului Filigrave. Episcopul lipsea încă. Stătuse o zi, două în oraş, şi rămăsese şi la arhiepiscop mai mult decât avusese de gând. Domnul Slope nu primise niciun rând ca răspuns la vreuna dintre scrisorile sale; dar aflase cauza. Sir Nicholas pândea un cerb sau era în suita reginei, în Highlands[103] şi, până şi neobositul domn Towers se furişase într-o vacanţă de toamnă şi se alăturase tribului care face ascensiuni anuale pe Mont Blanc. Domnul Slope află că nu era aşteptat să se întoarcă până în ultima zi a lui septembrie.

Doamna Bold petrecea mult timp cu familia Stanhope, de care devenea din ce în ce mai ataşată. Dacă ar fi fost întrebată, ar fi spus că Charlotte Stanhope îi era foarte bună prietenă (sau aşa ar fi crezut). Dar, ca să fim oneşti, şi

102 Victorioasă (lat. – n.t.).

103 Regiune în nord-vestul Scoţiei (n.t.).

Bertie îi plăcea aproape la fel de mult; nu i-ar fi trecut prin minte să se uite la el ca la un iubit şi îl vedea mai curând ca pe un dulău mare şi blând. Bertie îi devenise foarte apropiat, îi ţinea mici discursuri şi îi spunea nimicuri de un soi cu totul diferit de discursurile şi de vorbele altor bărbaţi. Însă acestea se petreceau aproape întotdeauna când erau de faţă şi surorile lui; el însuşi, cu barba-i lungă şi mătăsoasă, cu ochii albaştri-deschis şi cu îmbrăcămintea lui ciudată, era atât de diferit de alţi bărbaţi! Ea îi îngăduise o familiaritate de care nu mai avusese parte nimeni altcineva, dar de al cărei pericol nu îşi dădea defel seama. Roşi imediat când îşi dădu seama că îi spusese pe nume, Bertie; în aceeaşi zi îşi aminti de situaţia ei, exact la momentul potrivit, izbutind să se ferească de a-i face o farsă, aşa cum o îndemnase Charlotte.

Eleanor era complet nevinovată, şi nici lui Bertie Stanhope nu i se putea aduce vreo vină. Dar momentul de familiaritate în care era prinsă ca într-o capcană, Eleanor, era plănuit anume de sora lui. Ea ştia foarte bine cum să joace jocul, şi îl juca fără milă; cunoştea, mai bine decât oricine altcineva, firea fratelui ei; i-ar fi dat pe mână şi pe tânăra văduvă, şi banii tinerei văduve, şi banii copilului tinerei văduve, fără nicio remuşcare. Cu prietenia ei prefăcută şi calda ei cordialitate, ţintea să o lege pe Eleanor atât de puternic de fratele ei, încât să-i facă evadarea imposibilă. Dar Charlotte Stanhope nu ştia de fapt nimic despre caracterul lui Eleanor; nici nu înţelegea că pot exista asemenea caractere. Nu înţelegea că o femeie tânără şi drăguţă ar putea fi şăgalnică şi prietenoasă cu un om ca Bertie Stanhope, fără să aibă totuşi niciun gând în minte, niciun simţământ în inimă, de care să-i fie ruşine să-l mărturisească lumii întregi. Charlotte Stanhope nici nu-şi putea imagina că noua ei prietenă era o făptură pe care nimeni nu ar putea-o prinde în capcana unei căsătorii nechibzuite, al cărei cuget ar fi fost revoltat de cea mai mică încălcare a bunei-cuviinţe.

Domnişoara Stanhope a avut însă destul tact pentru a-i deveni foarte agreabilă şi doamnei Bold. Tânăra văduvă se simţea foarte bine în casa Stanhope, tot datorită strădaniilor Charlottei. Exista la ei o lipsă de rigiditate care

era deosebit de plăcută pentru Eleanor, după uriaşa doză de aroganţă clericală pe care fusese constrânsă să o suporte în ultimul timp. Juca şah cu ei, se plimba cu ei şi lua ceaiul împreună cu ei; studia sau se prefăcea că studiază astronomia; îi ajuta să scrie poveşti în versuri, să transcrie în versuri comice o tragedie în proză sau în poeme tragice o poveste veselă. Habar nu avusese până atunci că are asemenea talente. Descoperea la familia Stanhope distracţii şi ocupaţii mereu noi, îndeletniciri noi, care în sine nu puteau fi nepotrivite şi care erau deosebit de atrăgătoare.

Nu e păcat că atâţia oameni spirituali şi isteţi sunt deseori excesiv de necuviincioşi? Şi că aceia care nu sunt niciodată necuviincioşi trebuie să fie atât de plicticoşi şi de grosolani? Charlotte Stanhope era mereu spirituală, şi niciodată grosolană; dar buna ei cuviinţă se afla sub semnul întrebării.

În tot acest răstimp, Eleanor nu l-a uitat pe domnul Arabin; nici pe domnul Slope nu l-a uitat. Se despărţise foarte supărată de domnul Arabin. Mai era încă miniată pe ceea ce socotea că e un amestec insolent din partea lui; cu toate acestea, aştepta cu plăcere să-l întâlnească din nou, şi mai aştepta cu plăcere să-l ierte. Cuvintele pe care le rostise domnul Arabin îi mai răsunau încă în auz. Ştia că dacă el nu intenţionase ca aceste cuvinte să fie o declaraţie de dragoste, ele însemnau totuşi că o iubea; şi mai credea că dacă el va face vreodată o asemenea declaraţie, ea n-ar acceptat-o fără plăcere. Era încă supărată pe el, foarte supărată; atât de supărată încât îşi muşca buzele şi bătea din picior gândindu-se la vorbele lui. Cu toate acestea, dorea din suflet să-i dea de veste că îi iertase toate; îi cerea numai să recunoască atât: că greşise faţă de că.

Urma să-l întâlnească la Ullathorne în ultima zi a lunii. Domnişoara Thorne invitase tot ţinutul la un mic dejun în grădină. Urmau să se ridice corturi, să se facă trageri cu arcul şi să se danseze: doamnele în grădină, tineretul pe pajişte. Se vor aduce cântăreţi din lăută şi din flaut. Vor avea loc întreceri de alergări, de căţărat pe stâlpi, de sărituri peste şanţuri pline cu apă; se vor face glume din topor (acest ultim amuzament era un adaos al

organizatorilor, şi nu fusese prevăzut de domnişoara Thorne în programul iniţial), şi toate jocurile despre care, după o minuţioasă lectură, domnişoara Thorne putea afirma că se practicaseră în frumoasele vremuri ale reginei Elizabeth. Tot ce era de provenienţă mai modernă urma, dacă se putea, să devină tabu. Era, însă, un lucru care o făcea nefericită pe domnişoara Thorne. O preocupase ideea unei arene pentru corrida, dar nu reuşise s-o ducă la bun sfârşit. Nu ar fi comis pentru nimic în lume şi nici nu ar fi permis pentru nimic în lume să se comită un act de cruzime; nici nu-i nevoie să spunem că domnişoara Thorne ar fi fost ultima persoană care să admită torturarea unui taur spre amuzamentul tinerilor ei vecini. Şi totuşi era ceva atât de încântător în acest cuvânt: corrida! Dar o arenă fără niciun taur ar fi fost doar o amintire a decăderii vremurilor şi ea se simţi silită să abandoneze ideea. Era însă hotărâtă să instaleze ţinte şi a pus să fie pregătiţi mai mulţi pari, câţiva cilindri care să se rotească şi câţiva saci cu făină. Fără îndoială că i-ar fi făcut plăcere un turnir, eventual de mai mici proporţii; dar, aşa cum îi spusese fratelui ei, asta se mai încercase, şi vremurile se dovediseră a fi evident mai prejos de cele de odinioară şi nu se mai potriveau unei asemenea îndeletniciri. Domnul Thorne nu părea să-i împărtăşească regretul, considerând probabil că un costum complet de zale n-ar fi adăugat prea mult confortului său personal.

Această petrecere fusese plănuită în primul rând ca un fel de bun-venit pentru domnul Arabin; ulterior fusese contopită cu o sărbătoare a recoltei dedicată lucrătorilor pământului, nevestelor şi copiilor lor, şi astfel crescuse până la actualele dimensiuni. Întreaga societate a Plumsteadului fusese invitată: Eleanor intenţiona, bineînţeles, să se ducă împreună cu sora ei. Acum planurile i se schimbaseră, şi mergea cu familia Stanhope. Soţii Proudie urmau să fie şi ei prezenţi; şi cum domnul Slope nu fusese inclus în invitaţia trimisă la palat. Signora, pe care insolenţa nu o părăsea niciodată, a cerut permisiunea domnişoarei Thorne să-l aducă.

Domnişoara Thorne îi acordă această permisiune, neavând altă alternativă; dar a făcut aceasta cu frica în

sân, temându-se că domnul Arabin se va simţi ofensat, îndată ce el s-a întors în parohie, ea şi-a cerut iertare cu lacrimi în ochi, pentru că ştia cât de crâncenă era duşmănia care îi despărţea pe cei doi domni. Dar domnul Arabin o linişti, asigurând-o că îl va întâlni pe domnul Slope cu cea mai mare plăcere. Şi o rugă să promită că va face prezentările.

Dar această izbândă a domnului Slope nu-i făcea prea multă plăcere lui Eleanor care. De când se întorsese la Barchester, încercase din răsputeri să-l evite. Nu voia să le dea dreptate celor din Plumstead, când ei o acuzau, cu atâta ingratitudine, că e îndrăgostită de acest om odios; dar, cu toate acuzaţiile, era pe deplin conştientă că trebuie să-l evite şi să renunţe, încetul cu încetul, să-l mai întâlnească. De la întoarcerea ei, îl văzuse foarte rar. Servitorul ei fusese instruit să le spună tuturor vizitatorilor că era plecată. Nu putuse să-l numească pe domnul Slope în particular, şi se lipsise astfel de toţi prietenii ei. Făcuse excepţie doar pentru Charlotte Stanhope şi pentru puţini alţii. îl întâlnise o dată la familia Stanhope, dar, de obicei, el îşi făcea vizitele dimineaţa, iar ea seara. Charlotte reuşise să o ferească de orice neplăcere; ceea ce era foarte drăguţ din partea ei – cel puţin aşa credea Eleanor. Dovedise cât e de inteligentă, pentru că Eleanor nu-i spusese prietenei ei nimic despre motivele pentru care ţinea să se ferească de acel domn. De fapt, Charlotte aflase de la sora ei că domnul Slope va face publice pretenţiile sale la mâna văduvei şi, ca urmare, îşi dădea bine seama de necesitatea de a o păzi pe viitoarea soţie a lui Bertie de orice pericol venind din partea aceea.

Cu toate acestea, familia Stanhope promisese că îl va lua cu ea pe domnul Slope la Ullathorne. Deveniseră, deci, necesare unele măsuri, foarte neplăcute pentru Eleanor. Doctorul Stanhope, Charlotte, tânăra văduvă şi domnul Slope urmau să meargă împreună, iar Bertie să vină mai târziu cu sora lui, Madeline. Se citea clar pe chipul lui Eleanor că acest aranjament îi era foarte dezagreabil; şi Charlotte, care se simţea astfel încurajată să-şi ducă la capăt planul, îşi cerea mii de scuze:

— Văd că nu-ţi place, draga mea, spuse ea, dar n-aveam

cum să aranjăm altfel lucrurile. Bertie ar fi dat oricât să meargă cu tine, dar Madeline nu poate cu niciun chip să se lipsească de el. N-am putea nici să-i punem pe domnul Slope şi pe Madeline în aceeaşi trăsură, numai pe ei doi. Ar fi amândoi distruşi pentru totdeauna, să ştii, şi nu-mi închipui că după o asemenea necuviinţă ar mai ajunge dincolo de porţile de la Ullathorne.

— Bineînţeles că n-ar fi deloc potrivit, a fost de acord Eleanor; dar n-aş putea merge în trăsură cu Signora şi cu fratele tău?

— Imposibil! răspunse Charlotte. Nu mai încap doi cu ea în trăsură.

Adevărul e că Signora nu ţinea să călătorească împreună cu nişte străini.

— Ei bine, atunci fie cum vrei tu! Sunteţi cu toţii atât de drăguţi, Charlotte, şi aşa de buni cu mine, încât sunt sigură că nu vă veţi simţi jigniţi; dar cred că n-o să merg deloc.

— Să nu mergi deloc! Ce prostie! Bineînţeles că o să mergi!

Consiliul de familie luase ferma hotărâre ca Bertie să o ceară în căsătorie chiar cu acea ocazie.

— Sau pot să iau o birjă, spuse Eleanor. Ştii că nu am problemele pe care le au tinerele ca voi; pot să merg şi singură.

— Prostii, draga mea. Nici nu te gândi la aşa ceva 5 de fapt, e vorba doar de vreo oră; şi, ca să fiu sinceră, nu ştiu ce-ţi displace aşa mult. Credeam că tu eşti prietenă bună cu domnul Slope. Ce anume îţi displace?

— A! nimic special...; doar că am crezut că va fi o serbare în familie.

— Ştiu că ar fi mult mai plăcut şi mai comod dacă ar putea merge Bertie cu noi. El e cel nedreptăţit. Te asigur că lui îi e mai frică de domnul Slope decât îţi este ţie. Dar, vezi tu, Madeline nu poate ieşi fără el şi ea, sărmana, iese atât de rar! Sunt sigură că nu o invidiezi din cauza asta, deşi capriciile ei ne strică un pic serbarea.

Bineînţeles că Eleanor a protestat de o mie de ori şi şi-a exprimat o mie de speranţe că Madeline se va distra bine. Şi bineînţeles că a trebuit să cedeze, şi să promită că va merge în trăsură cu domnul Slope. De fapt, a fost obligată

să accepte această soluţie, pentru că altminteri ar fi trebuit să explice de ce nu îi convine. Şi nu putea să îi explice Charlottei Stanhope toate cele petrecute la Plumstead.

Dar era pentru ea o obligaţie neplăcută. Se gândi la sute de subterfugii ca să scape de ea; se putea plânge că îi e rău, sau putea să nu se ducă deloc; să o convingă pe Mary Bold să meargă şi ea, deşi nu fusese invitată, şi apoi să pretindă că are nevoie de o trăsură pentru cumnata ei; de fapt, ar fi făcut orice, numai să nu fie văzută de domnul Arabin cum coboară din aceeaşi trăsură cu domnul Slope. Cu toate acestea, atunci, în dimineaţa cu pricina nu avea pregătit niciun plan; şi domnul Slope o ajută să se urce în trăsura doctorului Stanhope şi se aşeză în faţa ei.

Episcopul s-a întors în ajunul petrecerii de la Ullathorne, şi a fost primit acasă cu zâmbete luminoase de tovarăşa grijilor sale. Când sosi, se furişă sus, în camera lui de toaletă, simţindu-şi inima cum bate să-i spargă pieptul; depăşise cu trei zile timpul care-i fusese acordat şi se temea de pedeapsă. I s-a făcut, însă, o primire neobişnuit de afectuoasă: fetele i-au ieşit în întâmpinare, surâzătoare, liniştindu-i temerile. Şi doamna Proudie, „măcar că nu era obişnuită cu duioşiile”, îl strânse în braţe şi îi spuse, aproape cuvânt cu cuvânt, „dragul ei, iubitul, bunul, micuţul ei episcop, slăbiciunea ei”. Ce surpriză plăcută!

Doamna Proudie îşi cam schimbase tactica; nu că ar fi avut vreun motiv să-şi dezaprobe purtarea de până atunci, dar lucrurile ajunseseră atât de departe, încât calculase că nu mai e niciun pericol. Îl învinsese pe domnul Slope şi socotea că ar fi bine să-i arate soţului ei că, dacă i se dă voie să-i pună la punct pe ceilalţi, dacă el îi dădea ascultare, şi dacă era lăsată să conducă, are şi ea grijă ca el să-şi primească răsplata. Domnul Slope nu mai avea nicio şansă împotriva ei; nu numai că putea să-l năucească pe bietul episcop cu furiile ei din miez de noapte, ci putea să-l liniştească, dacă voia, cu mângâierile ei. Putea să-i împodobească odaia, să-l facă să fie elegant ca un lord, să-i pregătească o masă îmbelşugată, un foc prietenos în cămin, să-i dăruiască o viaţă fără griji; îi va da toate acestea, numai dacă o va asculta, supus. Dar dacă nu!... Ca să spunem adevărul, însă, suferinţele sale din acea seară

de pomină fuseseră atât de grele, încât îi tăiaseră pofta oricărei alte revolte.

De-abia apucase să se schimbe, că ea se întoarse în cameră.

— Sper că te-ai simţit bine la... începu ea, aşezându-se de o parte a focului, în timp ce el continua să stea în fotoliul său, de cealaltă parte, mângâindu-şi pulpele. Era prima oară când i se făcea focul în cameră de când începuse vara, şi îi făcea plăcere, căci bunul episcop îndrăgea căldura şi confortul. Dar, spuse el, se simţea foarte bine. Arhiepiscopul fusese cât se poate de amabil, iar doamna arhiepiscop fusese şi ea la fel de drăguţă.

Doamna Proudie era încântată să o audă; nimic, declară ea, nu îi făcea plăcere mai mare decât să vadă că:

Îi place precum pruncului lăutul.

Nu o spunea chiar cu aceste cuvinte, dar însemna cam acelaşi lucru; şi apoi, după ce îl mângâiase şi îl răsfăţase destul, trecu la treabă:

— Sărmanul vicar, e încă în viaţă, zise ea.

— Am auzit, am auzit, spuse episcopul. Mă voi duce acasă la el, mâine dimineaţă, imediat după micul dejun.

— Mâine dimineaţă mergem la petrecerea aceea de la Ullathorne, dragul meu; ştii că trebuie să ajungem devreme; presupun, chiar înainte de ora douăsprezece.

— Oh!... oh! replică episcopul; atunci, mă duc sigur poimâine.

— Ce s-a discutat în legătură cu asta la...? întrebă doamna Proudie.

— În legătură cu ce? întrebă episcopul.

— Cu postul de vicar, răspunse doamna Proudie.

În priviri i se aprinse ceva din obişnui ta-i strălucire, şi episcopul se simţi dintr-o dată mai puţin confortabil decât înainte.

— Cu postul de vicar? Adică... dacă moare vicarul? Foarte puţin, draga mea. S-a pomenit în treacăt, doar în treacăt...

— Şi ce ai spus tu în legătură cu asta?

— Păi, am spus că eu cred că, adică, dacă ar fi să moară vicarul, adică, am zis că eu cred că...

Şi cât timp continua să se bâlbâie şi să se poticnească, văzu că privirea soţiei sale era sever fixată asupra lui. De

ce să îndure atâta rău pentru un om pe care-l iubea atât de puţin, cum era domnul Slope? De ce să renunţe el la plăcerile şi la confortul său, şi la puţina demnitate care i se îngăduia, în schimbul unei lupte fără speranţe pentru un capelan? Un capelan care ajunge, în cele din urmă, un tiran tot atât de crud ca şi soţia lui? De ce să lupte? De ce să se certe? De ce să-şi piardă liniştea? Din acel moment luă hotărârea să-l lase în voia sorţii pe domnul Slope şi să-şi primească toate darurile pe care i le oferiseră zeii.

— Mi se spune, reluă doamna Proudie, vorbind foarte rar, că domnul Slope urmăreşte să devină vicar.

— Da, desigur, cred că urmăreşte... bâigui episcopul.

— Şi ce are de spus arhiepiscopul despre asta? întrebă doamna Proudie.

— Păi, draga mea. Ca să fiu sincer, i-am promis domnului Slope că o să-i vorbesc arhiepiscopului. Domnul Slope mi-a vorbit despre asta. Trebuie să spun că e o teribilă obrăznicie din partea lui, dar asta nu mă priveşte.

— Obrăznicie! exclamă doamna Proudie; e cea mai neruşinată pretenţie pe care am auzit-o în viaţa mea. Domnul Slope, vicar de Barchester! Nu, zău!... Şi ce ai făcut în această chestiune, preasfinţia ta?

— Păi, draga mea, i-am vorbit arhiepiscopului...

— Nu vrei să spui – îl întrerupse doamna Proudie – că ţii să devii ridicol alăturându-ţi numele de o întreprindere atât de absurdă! Domnul Slope, vicar de Barchester! Nu, zău! Şi clătină din cap cu dispreţ, îşi puse mâinile în şolduri, cu un aer de sfidare sigură pe sine care îl făcu pe soţul ei să nu aibă nicio îndoială că domnul Slope nu va fi niciodată vicar de Barchester. Ca să spunem adevărul adevărat, doamna Proudie era aproape invincibilă; chiar dacă s-ar fi măritat cu Petruchio[104] ne-am putea îndoi că acel nemaipomenit îmblânzitor de neveste ar fi reuşit s-o oprească să-şi pună în picioare acele articole vestimentare pe care bărbaţii le consideră că sunt deosebit de nepotrivite întrebuinţării lor de către femei.

— E absurd, draga mea.

---

104 Personaj al comediei *Îmblînzirea scorpiei* de W. Shakespeare, cel care înfrînge capriciile şi răutăţile soţiei sale, Katherine, „scorpia” (n.t.).

— Atunci, de ce ai încercat să-l ajuţi?!

— Păi... draga mea, nu l-am ajutat prea mult.

— Dar, de la bun început, de ce l-ai fi ajutat? De ce ţi-ai legat numele de o treabă atât de ridicolă? Ce anume i-ai spus arhiepiscopului?

— Păi, i-am menţionat doar problema; i-am spus doar că... că în eventualitatea decesului sărmanului vicar, domnul Slope ar... ar...

— Ar... ce?!

— Am uitat cum am spus-o... ar accepta postul, dacă l-ar putea obţine; ceva de genul ăsta... N-am zis mai mult de atâta.

— N-ar fi trebuit să zici nimic. Şi ce a spus arhiepiscopul?

— Nu a spus nimic; doar s-a înclinat şi şi-a frecat mâinile. În acel moment a apărut altcineva, şi cum discutam problema noului comitet al şcolii parohiale, chestiunea noului vicar a fost lăsată deoparte; după aceea nu mi s-a părut că ar fi înţelept să o reiau.

— Să o reiei! îmi pare foarte rău că ai şi menţionat-o. Ce părere şi-o fi făcut arhiepiscopul despre tine?

— Poţi fi sigură, draga mea, că arhiepiscopul nu i-a dat prea multă atenţie.

— Dar tu ce-ai crezut despre ea? Cum ai putut să te gândeşti să numeşti o asemenea fiinţă vicar de Barchester? Vicar de Barchester! Presupun că în curând îşi va căuta un episcopat... un om care abia îşi cunoaşte tatăl; un om pe care l-am găsit fără o bucată de pâine, fără o haină pe el. Vicar, de Barchester, nu, zău! Las' că-i arăt eu vicar!

În politică, doamna Proudie se considera un *whig*[105]*;* prin întreaga ei familie făcuse parte din Partidul Whig. Dintre toţi englezii şi englezoaicele (doamna Proudie ar trebui să fie numărată, cred eu, în rândul celor dintâi, dacă ţinem seama de puterea voinţei ei), nimeni nu le este atât de ostil pretendenţilor de origine modestă la ranguri înalte, cât le e un whig pur.

Episcopul a crezut că trebuie să se dezvinovăţească:

— Ei, draga mea – zice el –, mi se pare că nu te mai înţelegi atât de bine ca altădată cu domnul Slope.

---

105 Numele tradiţional al Partidului Liberal de astăzi (n.t.).

— Să mă înţeleg! strigă doamna Proudie, mişcându-şi nervos piciorul pe covoraşul din faţa căminului şi strângând buzele într-un fel care prevestea pericolul ce-l păştea pe subiectul discuţiei lor.

— Încep să descopăr că ţi-e antipatic... (piciorul doamnei Proudie acţiona cu iuţeală asupra covoraşului)... şi că te-ai simţi mai bine dacă el n-ar mai fi la palat... (doamna Proudie zâmbi, aşa cum zâmbeşte probabil hiena înainte de-a începe să râdă)... şi atunci am crezut că dacă ar obţine postul acesta şi ar înceta astfel să-mi fie capelan, ai fi mulţumită cu un asemenea aranjament.

Şi atunci hiena izbucni în râs. Mulţumită de un asemenea aranjament! Mulţumită de a-şi vedea transformat duşmanul într-un vicar cu o mie două sute pe an! Medeea, atunci când descrie obiceiurile din ţara ei, îşi asigură auditoriul uimit că, în ţara sa, cei luaţi prizonieri sunt mâncaţi. „Îi iertaţi?” întrebă Medeea. „Chiar aşa”, răspundea blajinul grec. „Noi îi mâncăm!”, replică ea despre Colchida[106], cu o extraordinară energie. Doamna Proudie era Medeea Barchesterului: nici nu se gândea să nu-l mănânce pe domnul Slope. Să-l ierte! Să scape de el! Să-l facă vicar! Între oamenii de genul ei nu se proceda astfel cu prizonierii! Domnul Slope nu trebuia să se aştepte la iertare; ea îi va roade până şi ultimul oscior.

— A, da, dragul meu, bineînţeles că va înceta să-ţi mai fie capelan, spuse ea. După cele petrecute, asta e în firea lucrurilor. N-aş mai putea concepe niciun moment să mai trăiesc sub acelaşi acoperiş cu un asemenea om. În plus, s-a dovedit a fi cu totul nepotrivit pentru o asemenea funcţie; iscând tot felul de scandaluri printre clerici, punându-te pe tine, dragul meu, în situaţii neplăcute şi permiţându-şi atâtea, de parcă ar fi episcopul însuşi. Bineînţeles că va pleca. Dar faptul că părăseşte palatul nu-i un motiv să ajungă la vicariat.

— O, bineînţeles că nu! recunoscu episcopul; dar, ştii, draga mea, ca să salvăm aparenţele...

— Nu vreau să salvez aparenţele; vreau ca domnul Slope să apară exact cum este – un om fals, uneltitor, josnic şi

106 Ţinut în Caucaz, patria Medeii (n.t.).

intrigant. Sunt cu ochii pe el; nici nu bănuieşte ce văd eu. Se comportă cu ruşinoasă lipsă de bună-cuviinţă faţă de femeia aceea, italianca şchioapă. Familia aceea e o ruşine pentru Barchester. Şi domnul Slope e o ruşine pentru Barchester! Dacă nu bagă bine de seamă, o să i se smulgă veşmântul preoţesc de pe spinare, în loc să i se pună pălăria de vicar pe cap. Vicar, nu zău! Omul ăsta a înnebunit de-a binelea cu neobrăzarea lui!

Episcopul nu mai încercă să se scuze pe sine sau pe capelanul său şi, dovedindu-se suficient de docil, reintră în graţiile stăpânei. În curând se aşeză la cină şi petrecu cea mai plăcută seară, aşa cum nu mai trăise de mult timp în propria lui casă. Fiica sa i-a cântat la pian şi din voce, în timp ce el îşi sorbea cafeaua şi citea ziarul, iar doamna Proudie i-a pus câteva întrebări amabile despre arhiepiscop; apoi a mers bucuros la culcare şi a dormit atât de liniştit, de parcă doamna Proudie ar fi fost Griselda însăşi. A doua zi de dimineaţă, bărbierindu-se şi pregătindu-se pentru festivităţile de la Ullathorne, a luat hotărârea să nu mai încerce vreo lovitură împotriva unui războinic atât de bine înarmat, din toate punctele de vedere, ca doamna Proudie.

OXFORD – RECTORUL ŞI ÎNDRUMĂTORUL COLEGIULUI LAZARUS

Domnul Arabin, aşa cum am mai spus, nu s-a ales decât cu o plimbare tristă pe sub copacii din cimitirul de la Plumstead. Nu s-a arătat până la ora mesei de seară, şi atunci a dat impresia că se comportă ca de obicei. Şi-a pus, aşa cum făcea întotdeauna, o mulţime de întrebări, dându-şi o mulţime de răspunsuri; şi concluzia a fost că e un prost.

Hotărâse că era mult prea bătrân şi învechit ca să mai înceapă a face curte; că lăsase să i se scurgă printre degete timpul care ar fi trebuit să fie folosit în asemenea scopuri; şi că acum trebuie să doarmă după cum şi-a aşternut. Apoi se întrebă dacă o iubeşte, într-adevăr, pe această femeie; şi, după un lung zbucium, şi-a răspuns că, fără îndoială, o iubea. Şi-a pus atunci întrebarea, dacă nu cumva îi iubea şi banii; şi, din nou, şi-a răspuns că îi iubea. Dar aici nu şi-a răspuns sincer. Era slăbiciunea lui, şi fusese dintotdeauna, să caute motive necurate ale comportării sale. Fără doar şi poate, că în circumstanţele actuale, cu un venit mic şi un singur grad de agregat, aşa obişnuit cum era cu luxurile de la colegiu şi confortul costisitor, poate că ar fi şovăit să se însoare cu o femeie care să nu aibă niciun ban, dacă nu ar fi simţit că are o înclinaţie extraordinar de puternică pentru ea însăşi; fără îndoială că averea lui Eleanor scotea din discuţie asemenea probleme; dar era de asemenea neîndoielnic că dragostea pentru ea îl cuprinsese încetul cu încetul, fără cea mai mică idee că, în condiţia sa, ar fi putut fi folositor să-i împartă avuţia.

Stătea pe covoraşul dinaintea şemineului şi, examinându-i modelul şi analizând şi viitoarele lui şanse în Viaţă, amintirea frumuşelului venit al doamnei Bold nu-i umbrise deloc sentimentul de dragoste pentru ea. Şi de ce l-ar fi umbrit? N-ar fi fost la fel şi cu cel mai pur dintre oameni? Oricum ar fi fost, domnul Arabin a luat decizia împotriva lui însuşi; el a decis că în cazul său, aşa s-au întâmplat lucrurile, şi că el nu era cel mai pur dintre oameni.

A mai conchis că Eleanor nu dădea nici doi bani pe el, şi că probabil nu dădea doi bani nici pe rivalul lui, ceea ce-i slujea de minune. Apoi şi-a jurat să nu se mai gândească la ea, şi a continuat să se gândească la ea, până când a ajuns într-o stare în care era cât pe-aci să se înece în micul pârâu care curgea prin spatele pământurilor arhidiaconului.

Din când în când gândurile i se întorceau către Signora Neroni şi, făcea comparaţii între ea şi Eleanor Bold, nu mereu în favoarea celei din urmă. Signora îl ascultase şi îl flatase, şi avusese încredere în el; cel puţin aşa îi spusese. Doamna Bold îl ascultase şi ea, dar nu-l flatase niciodată;

nu avusese mereu încredere în el; iar acum se despărţise de el peste măsură de furioasă. Signora era, de asemenea, cea mai frumoasă dintre ele două; în plus, mai era şi atracţia suferinţei ei; pentru el, asta era o atracţie.

Dar n-ar fi putut niciodată să o iubească pe Signora Neroni, aşa cum simţea că o iubeşte acum pe Eleanor. Aşa încât arunca pietricele în pârâu, în loc să se arunce pe sine, şi se aşeză pe malul lui, cel mai trist gentleman ce poate fi întâlnit într-o zi de vară.

De acolo, din cimitir, auzi cum se sună de masă, şi îşi dădu seama că venise vremea să îşi recâştige stăpânirea de sine. Simţi că pierde stima faţă de sine însuşi, că îşi irosise timpul şi că îşi neglijase înaltele îndatoriri pe care şi le asumase. Ar fi trebuit să-şi petreacă această după-amiază printre săracii din St. Ewold, în loc să hoinărească prin Plumstead, ca un îndrăgostit bătrân, bolnav de iubire, deprimat, oftând, plin de tristeţi imaginare şi de griji wertheriene. Era foarte ruşinat de sine, şi hotărî să nu piardă nicio clipă, încercând să-şi recâştige caracterul, care avusese în ochii lui atâtea de suferit. Aşa încât, atunci când a apărut la masă era plin de însufleţire, ca de obicei, şi el a fost cel care a susţinut aproape întreaga conversaţie ce a onorat masa arhidiaconului.

Domnul Harding nu se simţea în largul lui şi îl durea sufletul, încât nu ţinea să pară mai liniştit decât era de fapt; puţinele cuvinte pe care le-a rostit au fost adresate fiicei sale. S-a gândit că arhidiaconul şi cu domnul Arabin se aliaseră împotriva tihnei lui Eleanor; şi dorinţa lui era acum de a se separa de această pereche, îndurând în locuinţa sa din Barchester încercările pregătite de soartă. Ura până şi numele azilului; încercarea sa de a-şi recâştiga locul pierdut îi adusese atâta suferinţă! în ceea ce-l privea, domnul Quiverful nu avea decât să ocupe postul.

Nici arhidiaconul nu se simţea în apele lui. Bineînţeles că mai întâi s-a discutat despre boala vicarului. Doctorul Grantly nu a menţionat numele domnului Slope; nu voia să spună nimic despre domnul Slope tocmai acum, nici nu voia să-şi dea în vileag tristele previziuni. Dar gândul că duşmanul său ar putea deveni vicar de Barchester îi dădea o înfăţişare foarte sumbră. Un asemenea eveniment, o

asemenea catastrofă, ar fi însemnat sfârşitul vieţii sale, pentru că viaţa sa era legată de Barchester. Va trebui să renunţe la locurile care îl bucurau atâta, la vechile sale obiceiuri, şi să trăiască la Plumstead, liniştit, ca un preot pensionar. Prezenţa la palat a doctorului Proudie fusese pentru el o încercare grea; dar dacă ar mai veni şi domnul Slope la vicariat, simţea că n-ar mai fi putut să respire în incinta catedralei din Barchester.

Astfel se întâmplă că, în ciuda mâhnirii pe care o purta în suflet, domnul Arabin era în aparenţă cel mai vesel din tot grupul. Atât domnul Harding, cât şi doamna Grantly erau întrucâtva chiar supăraţi pe el, pentru că nu era destul de sumbru. Celui dintâi i se părea că buna dispoziţie a domnului Arabin era un semn că se bucura de exilul lui Eleanor, iar celeilalte că nu dă destulă importanţă tristelor împrejurări ale unei zile nefaste: încăpăţânarea lui Eleanor, succesul domnului Slope şi apoplexia sărmanului vicar. Aşa încât erau toţi supăraţi.

Domnul Harding a ieşit din cameră aproape în acelaşi timp cu doamnele, şi apoi arhidiaconul şi-a deschis sufletul domnului Arabin. Continua să insiste asupra azilului.

— Ce voia individul acela să spună, zise el, scriindu-i doamnei Bold că, dacă domnul Harding i-ar face o vizită episcopului, totul s-ar aranja? Sigur că nu m-aş lua după ce vrea el să spună; totuşi, s-ar putea să fie bine ca domnul Harding să se ducă la episcop. Ar fi o prostie să lăsăm să ne lunece totul printre degete, numai pentru că doamna Bold este hotărâtă să se facă de râs.

Domnul Arabin dădu de înţeles că nu era chiar aşa de sigur că doamna Bold se va face de râs. Spuse că nu era convins că ea îl priveşte pe domnul Slope cu bunăvoinţa pe care o presupun unii. Arhidiaconul îl supuse unui adevărat interogatoriu, dar nu obţinu nimic; şi în final rămase ferm convins că era destinat să devină *malgre lui,* cumnatul domnului Slope. Domnul Arabin sugeră cu toată convingerea că nu e bine ca domnul Harding să mai facă niciun pas sub influenţa scrisorii domnului Slope.

— Dacă episcopul doreşte într-adevăr să-i ofere poetul domnului Harding, pledă domnul Arabin, va avea grijă să-i dea şi altă indicaţie în afară de un mesaj transmis printr-o

scrisoare către o doamnă. Dacă domnul Harding ar merge la palat, s-ar putea să-i facă pur şi simplu jocul domnului Slope.

Şi astfel se luă hotărârea de a nu se întreprinde nimic, înainte de sosirea marelui doctor Gwynne sau, în orice caz, fără aprobarea acelui domn atotputernic.

Era amuzant să vezi cum aceşti oameni vorbeau despre domnul Harding de parcă ar fi fost o marionetă, şi-şi puneau la cale intrigile şi micile manevre ecleziastice în legătură cu viitoarea situaţie a domnului Harding, fără să le treacă prin minte să-l facă şi pe el confidentul lor. Era în discuţie o casă şi un venit convenabil şi era de dorit – şi, desigur, foarte drept – ca domnul Harding să fie beneficiarul lor; dar nu aceasta era problema principală, în momentul de faţă; ceea ce se urmărea era înfrângerea episcopului şi, dacă era posibil, distrugerea domnului Slope. Domnul Slope sprijinise – ori se presupunea că sprijinise – un candidat rival. Ar fi trebuit să se facă publică numirea domnului Quiverful şi să fie apoi anulată datorită zgomotosului protest al publicului indignat, care va lua apărarea drepturilor domnului Harding. Dar probabilitatea de a se întâmpla aşa ceva era mică; doar o fracţiune neînsemnată a publicului ar fi fost indignată, şi acea fracţiune nu ar fi fost formată din indivizi obişnuiţi să se manifeste zgomotos. Şi apoi, postul îi fusese într-un fel oferit domnului Harding, şi într-un fel refuzat de acesta.

Mâna vicleană şi nemernică a domnului Slope era vizibilă în toate amănuntele acestei întâmplări şi succesul pe care-l obţinuse viclenia domnului Slope era lucrul care îl supăra atât de tare pe arhidiacon. Dintre toate, el se temea cei mai mult că domnul Slope va fi un comandant de oşti mai bun decât fusese el; şi i se părea probabil că domnul Slope îi va întoarce tocmai acum flancul, că se va năpusti din marş asupra lui, îi va cuceri printr-un atac puternic oraşul fortificat, liniile de aprovizionare şi că, în sfârşit, în bătălia decisivă îi va desăvârşi înfrângerea. Arhidiaconul considera că flancul îi fusese întors atunci când fusese obligat să-l aştepte pe domnul Slope, în loc să-l aştepte pe episcop, că duşmanul reuşise să se îndrepte spre el din marş când domnul Harding fusese convins să refuze oferta

episcopului, că liniile de aprovizionare îi vor fi tăiate când domnul Quiverful va primi direcţia azilului, că Eleanor era oraşul fortificat sortit să fie pierdut şi că domnul Slope, ca vicar de Barchester, va fi recunoscut de lumea întreagă ca învingător.

Dr. Gwynne era un *Deus ex machina;* el va apărea pe scena Barchesterului şi va aduce cu sine salvarea de toate aceste groaznice rele. Dar cum să se producă acest deznodământ melodramatic, aşa cum se cuvine, viciul şi domnul Slope să fie pedepsiţi, virtutea şi arhidiaconul să fie răsplătiţi, atâta timp cât zeul răzbunător zace doborât de gută? în acest răstimp răul ar putea triumfa, şi sărmana inocenţă, ţintuită la pământ cu o săgeată lansată din arcul doctorului Proudie, ar putea să moară de-a binelea, fără să mai poată fi înviată nici măcar de dr. Gwynne.

La două sau trei zile de la plecarea lui Eleanor, domnul Arabin a mers la Oxford, trezindu-se în curând între patru ochi cu impunătorul conducător al colegiului său. Era foarte clar că dr. Gwynne nu era foarte optimist cu privire la drumul său la Barchester şi nu era prea nerăbdător să se amestece în treburile episcopului. Avusese un atac de gută, dar acum era în convalescenţă şi domnul

Arabin a observat imediat că, dacă ar fi agreat efectiv misiunea pe care o acceptase, atunci ar fi fost de mult la Plumstead.

Oricum, doctorul Gwynne era hotărât să-şi viziteze prietenul şi a promis imediat că va merge la Barchester cu domnul Arabin. Nu-i venea să creadă că ar fi posibil ca domnul Slope să ajungă vicar de Bachester. Până şi la urechile sale ajunseseră zvonuri deloc favorabile

— Spunea el – despre caracterul acelui domn şi îşi exprimă fără înconjur opinia că asemenea numire nici nu intră în discuţie. Din această etapă, mâna dreaptă a rectorului, Tom Staple, a fost chemat pentru a fi de faţă la întrevedere. Tom Staple era îndrumătorul de la Colegiul Lazarus şi, în plus, o mare personalitate a Oxfordului. Deşi aparţinea unei categorii care susţinea că se distinge prin totala ei lipsă de însemnătate, Tom Staple avea o funcţie importantă în universitate – era, cum s-ar zice, conducătorul îndrumătorilor de la Oxford, al acelui grup de

oameni care se consideră a fi numai cu foarte puţin sub rangul de rector. Nu se întâmplă prea des ca rectorul colegiului, sau vicerectorul, sau decanul, sau directorul colegiului să se înţeleagă bine cu îndrumătorii. Unui îndrumător nu-i lipseşte în niciun caz voinţa. Dar la Lazarus ei erau, în momentul despre care scriem, buni prieteni şi aliaţi de nădejde.

Tom Staple era un bărbat voinic şi puternic, de vreo patruzeci şi cinci de ani; scund de statură, negricios la chip, cu un păr negru şi des, o barbă neagră şi creaţă şi o mustaţă subţire. Purta mereu o cravată albă, curată, dar nu înnodată cu acea grijă scrupuloasă prin care se disting în zilele noastre unii clerici mai tineri. Era, bineînţeles, îmbrăcat într-un costum cochet, de un negru solemn. Domnul Staple trăia decent, îngrijit, şi nu era atras peste măsură de plăcerile vieţii; cu toate acestea, o culoare călduţă începuse să-i împodobească nasul, efect imediat

— După spusele prietenilor – al butoiaşului cu un anumit vin de Porto care intrase în pivniţele Colegiului Lazarus în acelaşi an în care îndrumătorul venise aici ca student. Mai exista poate şi o uşoară aromă de vin de Porto, un soi de nazalizare abia perceptibilă, în glasul domnului Staple.

În ultimul timp, Tom Staple nu era un om fericit; reforma universităţilor fusese pentru el o sperietoare, iar acum era de-a dreptul o năpastă. Pentru el, reforma nu era – aşa cum era pentru majoritatea celorlalţi – o chestiune de politică, în numele căreia să-şi arate tot zelul, dacă acesta ar fi fost interesul vreunui partid sau al unei cauze; nu însemna pentru el prilejul unui război între diletanţi, nici al unei banale opoziţii politicoase: însemna viaţă sau moarte. Păstrarea unui *statu quo* al Universităţii era pentru el singura concepţie posibilă asupra vieţii şi orice altă reformă era la fel de rea ca moartea. Ar fi devenit de bună voie un martir al cauzei, dacă această cauză ar fi admis martiri.

În ziua de astăzi, din păcate, treburile obşteşti nu mai acceptă martiri, şi de aceea observăm o asemenea lipsă de zel. Dacă acei gentlemani care aveau 10 000 de lire pe an ar fi căzut în faţa propriilor lor uşi apărând protecţionismul, ar fi murit, fără îndoială, împreună cu ei, şi câţiva glorioşi combatanţi bătrâni şi şcoala protecţionismului ar fi fost azi

plină de cărturari. Cine poate lupta din răsputeri într-o bătălie în care nu există pericol? Tom Staple s-ar fi lăsat tras în ţeapă înaintea vreunei comisii a Parlamentului, dacă printr-o asemenea jertfă ar fi reuşit să-şi strecoare spiritul printre membrii comitetului de conducere.

Tom Staple era dintre cei care aprobau, în inima lor, sistemul de credit, foarte obişnuit pe vremuri, între studenţii şi meşteşugarii Universităţii. Ştia şi recunoştea în sinea lui că în aceste vremuri de decădere era inutil să polemizeze cu „Jupiter” în legătură cu un asemenea subiect. Ziarul se angajase să conducă Universitatea, şi Tom Staple ştia prea bine că „Jupiter” era prea puternic pentru el. Dar, în secret, şi printre prietenii săi cei mai apropiaţi susţinea că sistemul creditului era o tortură la care era bine să se supună tinerii.

Oamenii răi, spunea el, slabi şi care nu-s buni de nimic, se poticnesc în faţa pericolului şi îşi ard tălpile; dar oamenii buni, cei care au caracter şi au puterea de a face cinste admirabilei *alma viater,* trec prin toate fără să bage de seamă. La ce bun că un tânăr trece prin toate cu bine, dacă e păzit, apărat şi manevrat ca un copil de şcoală?

Prin aceasta, perioada încercărilor e doar amânată şi, inerent, şi vârsta bărbăţiei va fi amânată de la douăzeci la douăzeci şi patru de ani. Dacă îl legi în hăţuri în colegiu, se va elibera când va deveni avocat la Londra; leagă-l la Londra, şi se va elibera după aceea, când va fi bărbat însurat. Ovăzul sălbatic trebuie să se semene şi el într-un fel oarecare. Astfel pleda Tom Staple cauza tinerilor; fără prea multă coerenţă, de fapt; dar cu unele cunoştinţe practice adunate din vasta lui experienţă.

Iar acum, Tom Staple le oferea din înţelepciunea sa doctorului Gwynne şi domnului Arabin, cu siguranţa că le putea fi de folos.

— Nici nu intră în discuţie, spuse el, demonstrând că domnul Slope nu putea, sub nicio formă, să devină vicar de Barchester.

— Aşa cred şi eu, încuviinţă rectorul. Nu are niciun prestigiu şi, dacă tot ce-am auzit e adevărat, nu are nici caracter.

— În ceea ce priveşte caracterul, replică Tom Staple, nu

prea cred chestia asta. Le cam plac pastorii mai libertini ca vicari; un pic de viaţă pe picior mare, un grăunte de infidelitate nu sunt o recomandaţie rea pentru o incintă de catedrală. Dar nu l-ar putea face vicar pe domnul Slope; ultimii doi vicari erau absolvenţi de la Cambridge; n-o să-mi puteţi arăta un caz în care au fost numiţi, la rând, trei oameni de la aceeaşi universitate. Nu primim ce merităm, şi putem presupune că nu vom primi niciodată; dar măcar unul din trei trebuie să avem şi noi.

— Regulile astea s-au dus de mult. Zise domnul Arabin.

— Îmi vine-a crede că totul s-a dus, reflectă Tom Staple. Ţigara s-a stins şi noi suntem scrumul.

— Vorbeşte doar în numele dumitale, Staple! interveni rectorul.

— Vorbesc” în numele tuturor, răspunse cu fermitate îndrumătorul. O să ajungem să nu mai fie niciun pic de viaţă, nicăieri în ţară. Nimeni nu mai poate să se conducă nici pe sine, nici pe cei care depind de el, Guvernul caută să he declare vinovaţi de toate, iar presa declară că vinovat e guvernul. Oricum, domnul Slope nu va fi vicar de Barchester.

— Şi cine va fi directorul azilului? întrebă domnul Arabin.

— Am auzit că domnul Quiverful a şi fost numit, spuse Tom Staple.

— Nu cred, interveni rectorul. Şi mai cred că doctorul Proudie nu va fi atât de miop încât să intre singur cu capul în zid: domnul Slope ar trebui să fie el însuşi destul de prevăzător pentru a evita aşa ceva.

— Dar poate că domnul Slope nu ar avea nimic împotrivă să-şi vadă patronul intrând în zid, spuse suspiciosul îndrumător.

— Ce-ar câştiga prin asta? întrebă domnul Arabin.

— E imposibil să mai întâlneşti un alt om ca ăsta, răspunse domnul Staple. Pare limpede că episcopul Proudie e cu totul în mâinile lui, şi e la fel de clar că e gata să mute cerul şi pământul din loc ca să-l aducă pe acest domn Quiverful la azil, deşi ar trebui să ştie că o asemenea numire îi face mult rău episcopului. E imposibil să înţelegi un om ca ăsta, şi e groaznic când te gândeşti – adăugă Tom Staple, oftând adânc – că soarta unor oameni cumsecade ar

putea depinde de intrigile lui.

Doctorului Gwynne şi domnului Staple nici prin minte nu le trecea (nici domnului Arabin, de altfel) că acest domn Slope despre care vorbeau făcuse tot ce-i stătea în putere pentru a-l aduce la conducerea azilului pe propriul lor candidat; şi că, în loc să fie o prezenţă permanentă la palat, alungarea sa fusese hotărâtă de înaltele puteri ale eparhiei.

— Ştiţi ce? zise îndrumătorul: dacă acest Quiverful e împins cu forţa la conducerea azilului şi doctorul Trefoil moare, nu m-aş mira dacă guvernul l-ar face pe domnul Harding vicar de Barchester. S-ar simţi obligaţi să o facă, după toate câte s-au spus la demisia sa.

Doctorul Gwynne nu dădu pentru moment niciun răspuns la această sugestie; dar ea nu trecu fără a face o impresie puternică asupra conştiinţei sale. Dacă domnul Harding nu putea fi directorul azilului, de ce n-ar fi făcut vicar de Barchester?

Şi astfel, discuţia a luat sfârşit fără vreo rezoluţie bine stabilită, şi doctorul Gwynne şi domnul Arabin s-au pregătit pentru drumul lor de a doua zi spre Plumstead.

SERBAREA CÂMPENEASCĂ A DOMNIŞOAREI THORNE

Sosi şi ziua petrecerii de la Ullathorne, şi toată lumea era acolo; sau cel puţin toată lumea care fusese inclusă în invitaţia domnişoarei Thorne. Aşa cum am mai spus, episcopul se întorsese acasă seara din ajun şi, în aceeaşi seară şi cu acelaşi tren, au sosit de la Oxford doctorul Gwynne cu domnul Arabin. Arhidiaconul îl aştepta cu trăsura pe rectorul Colegiului Lazarus, aşa încât pe peronul gării s-a putut asista la o adevărată paradă a demnitarilor ecleziastici.

Grupul Stanhope a fost organizat până la urmă în modul îngrozitor pe care l-am mai descris, şi Eleanor a urcat în trăsura doctorului cu teamă şi cu multe presimţiri ale altor nenorociri, pe când domnul Slope s-a urcat îmbătat de triumf.

Primise în acea dimineaţă un bileţel foarte politicos de la sir Nicholas Fitzwhiggin; de fapt, nu promitea prea multe; dar domnul Slope ştia, sau îşi închipuia că ştie, că nu se cade ca un demnitar al guvernului să facă promisiuni. Deşi sir Nicholas nu promisese nimic, lăsase să se înţeleagă; îşi declara convingerea că domnul Slope ar fi un excelent vicar, şi i-a urat tot succesul. Desigur, mai adăugase că, nefiind în comitet, nu era consultat niciodată în asemenea chestiuni şi, chiar dacă ar fi spus ceva, spusele lui n-ar fi slujit la nimic. Dar domnul Slope luă toate acestea ca pe un semn al rezervei prudente impuse de eticheta oficială. Pentru a-i întări triumful anticipat, i se mai înmână o scrisoare, tocmai când se pregătea să plece la Ullathorne.

Domnul Slope se mai bucura şi la ideea că, în faţa mulţimii strânse la porţile de la Ullathorne, o va putea ajuta pe doamna Bold să coboare din trăsura doctorului Stanhope, tot atât de mult cât se temea Eleanor de aceeaşi ceremonie. Era ferm hotărât să se arunce pe sine şi destinul său la picioarele văduvei, şi chiar în dimineaţa aceea, atât de prielnică unui asemenea gest.

Signora se purtase mai puţin drăguţ cu el. Îi acceptase, e adevărat, vizitele, şi-i ascultase, fără să se supere, declaraţiile de dragoste; dar îl torturase şi îl insultase, râsese de el şi îl ridiculizase, cu toate că îi permitea să o numească cea mai frumoasă femeie din lume, să-i sărute mâna şi, rostind jurământ după jurământ, să se declare admiratorul, sclavul şi adoratorul ei.

Domnişoara Thorne era foarte tulburată, dar îşi trăia şi marele triumf, în dimineaţa zilei de gală. Şi domnul Thorne, deşi petrecerea nu fusese ideea lui, avea pe cap o mulţime de lucruri. Dar cel căruia probabil îi reveneau cele mai grele însărcinări, cel mai neliniştit, cel mai eficace din casa Ullathorne era domnul Plomacy, intendentul. Această persoană mersese la Paris, pe vremea tatălui domnului

Thorne, când Directoratul[107] era la putere în Franţa, cu scrisori ascunse în tocul cizmei, pentru membrii partidei monarhiste; norocul îl sortise să se întoarcă teafăr. Pe atunci era foarte tânăr, iar acum era foarte bătrân, dar fapta sa îi crease o reputaţie de iniţiativă politică şi de discreţie care îi slujeau acum atât de mult, cât îi slujiseră şi pe când strălucea de tinereţe. Domnul Plomacy era intendent la Ullathorne de peste cincizeci de ani şi dusese o viaţă foarte uşoară. Cine putea să-i ceară multă muncă unui om care transportase în siguranţă în tocul cizmei un lucru care l-ar fi costat capul, dacă ar fi fost descoperit? Ca urmare, domnul Plomacy nu muncise niciodată din greu, iar în anii din urmă nu muncise deloc. Îi plăcea foarte mult cheresteaua: însemna copacii care urmau să fie tăiaţi; îi plăcea foarte mult grădinăritul: nu permitea să fie plantată vreo tufă sau să fie aranjat vreun rond de flori, fără aprobarea sa expresă. În aceste chestiuni era deseori obligat să intre în conflict cu stăpâna sa şi rareori îi permitea stăpânei sale să aibă dreptate.

Dar în ocazii cum era cea de faţă, domnul Plomacy ieşea în evidenţa. Ţinea mult la prestigiul familiei Thorne; respecta datoriile ospitalităţii; şi, ca urmare, când aveau loc ceremonii de gală, lua în mâinile sale întreaga organizare şi domnea cu autoritate peste cei doi stăpâni.

Să-i dăm domnului Plomacy ce era al lui: cu toată vârsta sa înaintată, îşi înţelegea exact obligaţiile şi le făcea faţă foarte bine.

Lucrurile trebuiau să aibă loc după cum urmează: lumii bune, aşa cum sunt numite în districtele rurale, cu atâta discriminare reală, clasele de sus de *către* cele de jos, li se va servi micul dejun, iar celorlalţi – dejunul. Fuseseră ridicate două corturi mari în formă de umbrelă pentru cele două banchete, cel pentru lumea bună în *latura ezoterică,* sau în partea dinspre grădină a unui şanţ adânc, iar pentru ceilalţi în *latura ezoterică,* sau în partea dinspre păşune a aceluiaşi şanţ. Amândouă erau de dimensiuni uriaşe; am putea chiar spune că cel de pe latura exterioară era la o

---

107 Formă de guvernământ în Franţa postrevoluţionară, între 1795 şi 1799 (n. t.).

scară cu totul ieşită din comun; dar domnul Plomacy declară că niciunul nu e destul de mare. Pentru a remedia situaţia, s-a pregătit un banchet suplimentar în sufragerie şi o masă subsidiară urma să fie întinsă sub cerul liber pentru găzduirea clasei inferioare de ţărani de pe proprietatea Ullathorne.

Cine nu a participat la organizarea unor asemenea banchete nu poate înţelege multiplele dificultăţi pe care le-a întâmpinat domnişoara Thorne în realizarea proiectului ei. Dacă nu ar fi fost făcută până-n vârful degetelor din cel mai bun os de balenă, consolidată cu cel mai rezistent oţel de Yorkshire, s-ar fi prăbuşit sub greutatea lor. Dacă domnul Plomacy nu ar fi ştiut cât de mult i se poate cere unui om care a dus cândva destinele Europei în tocul cizmei sale, ar fi renunţat la toate; şi stăpâna sa, astfel părăsită, ar fi pierit printre stâlpii şi pânzele de cort.

În primul rând, trebuia să se tragă o linie îngrozitoare. Cine urma să fie primit dincoace de şanţ, şi cine dincolo? La această întrebare nechibzuiţii vor da un răspuns în doi peri, aşa cum vor face la toate întrebările dificile. Ce, episcopul şi cei de rangul său, dincoace de şanţ, iar fermierul Greenacre şi cei de rangul său – dincolo. Adevărat, prietene nechibzuit, dar cine o să stabilească asemenea categorii? Tocmai în aceste definiţii rezidă întreaga dificultate a societăţii. A-l aşeza pe episcop pe un scaun în grădină şi a-l plasa pe fermierul Greenacre la capătul unei mese lungi, pe păşune, e un lucru uşor; dar unde o vei pune pe doamna Lookaloft[108], al cărei soţ, deşi e arendaş pe moşie, vânează cu o haină roşie, ale cărei fiice frecventează o şcoală elegantă din Barchester, care-şi numeşte ferma Rosebank şi care are un pian în camera de zi? Domnişoarele Lookaloft, aşa cum îşi zic, s-ar simţi jignite să stea printre ţărănoi. Doamna Lookaloft nu se va înghesui cu hainele ei bune pe o bancă şi nu-i va vorbi cu familiaritate doamnei Greenacre despre smântână şi boboci de raţă. Şi totuşi, doamna Lookaloft nu are un tovarăş potrivit şi nu s-a aflat niciodată în societatea familiilor Thorne sau Grantly. Şi, dacă doamna Lookaloft ar fi admisă în sanctuarul vieţii

108 *To look aloft* = a privi în sus (n. t.).

mondene, dacă i s-ar permite să sară, împreună cu cele trei fiice, peste şanţ, de ce nu li s-ar permite şi nevestelor şi fiicelor celorlalte familii? Doamna Greenacre e în prezent foarte mulţumită cu păşunea, dar ar putea să înceteze a mai fi, dacă ar vedea-o pe doamna Lookaloft în grădină. Şi astfel, i se dădea sărmanei domnişoare Thorne o nemaipomenită bătaie de cap.

Şi cum era să-şi împartă musafirii între cort şi salon? îi venea o contesă, un *Honorable John* şi un *Honorable George*1[109] şi un stol întreg de Lady Amelia, Rosina, Margaretta et comp; avea o turmă de baroneţi care veneau cu baronetele lor; şi, aşa cum ştim cu toţii, avea un episcop. Dacă îi aşeza în grădină, nu s-ar mai duce nimeni în salon; dacă i-ar pune în salon, nu s-ar mai duce nimeni în cort. Se gândi să-i ţină pe bătrâni în casă, lăsând grădina pe seama îndrăgostiţilor.

Mai bine s-ar fi aşezat într-un cuib de viespi. Domnul Plomacy avea prea mult bun-simţ:

— Doamne sfinte, coniţă! îi spuse el; nu va exista nicio bătrână, niciuna, în afară de dumneavoastră şi de bătrâna doamnă Clantantrom.

Domnişoara Thorne acceptă această distincţie ca pe un compliment făcut bunului ei simţ; dar, cu toate acestea, nu avea nicio dorinţă de a se afla în aceeaşi categorie cu doamna Clantantrom. Renunţă la orice idee de împărţire arbitrară a musafirilor ei şi se decise că, dacă e posibil, să-l aşeze pe episcop în grădină şi pe contesă în casă, să-i presare pe baroneţi, şi să împartă astfel pretutindeni atracţiile. Nici măcar domnul Plomacy nu putea decide ce să facă în privinţa familiei Lookaloft. Vor trebui să rişte. Special li se precizase în invitaţie că va fi invitată toată lumea; şi vor avea probabil bunul-simţ de a nu veni, dacă nu voiau să se amestece cu restul lumii.

Atunci, domnul Plomacy îşi dădu pe faţă teama că acei Honorable John şi Honorable George vor veni îmbrăcaţi într-un soi de costum amfibiu, jumătate de dimineaţă şi jumătate de seară, cu baticuri de mătase la gât, în frac cu

---

109 Honorable, titlu dat în Anglia copiilor nobililor de un anumit rang, deputaţilor din Camera Comunelor, primarilor etc. (n.t.).

mănuşi de-un galben-pal şi cizme lustruite; şi că, astfel înveşmântaţi, vor refuza să călărească în întrecerile de tragere la ţintă sau să ia parte la vreun joc atletic dintre cele pe care domnişoara Thorne le pregătise cu atâta dragoste. Dacă lorzii John şi George nu călăreau la tragerea la ţintă, domnişoara Thorne putea fi sigură că n-o să mai călărească nimeni.

— Dar – spuse ea cu un glas îndurerat, prăbuşindu-se aproape sub povara grijilor – s-a specificat anume că vor fi şi jocuri.

— Şi vor fi, bineînţeles, răspunse domnul Plomacy. Or să se joace toţi cu tinerele domnişoare, pe potecile cu dafini. Astea-s jocurile care le plac cel mai mult în ziua de azi. Dacă-i pui pe tineri să tragă la ţintă, o să-ţi stea bosumflate toate domnişoarele.

— Nu pot sta şi ele să privească, aşa cum au privit străbunicile lor? întrebă domnişoara Thorne.

— Mi se pare mie că domnişoarele hu se mai mulţumesc doar cu privitul în ziua de azi. Ce fac bărbaţii, aia fac şi ele. Dacă ai pune o şa de damă pe căluţi, şi le-ai lăsa şi pe ele să tragă la ţintă, le-ar veni de minune la socoteală, fără îndoială.

Domnişoara Thorne nu răspunse. Considera că nu avea nicio bază solidă de pe care să poată să ia apărarea suratelor ei împotriva sarcasmului domnului Plomacy. Declarase odată, într-unul din momentele ei mai sentimentale, că „în ziua de azi toţi gentlemanii sunt femei, şi toate doamnele bărbaţi”. Ea nu putea schimba decăderea vremurilor. Dar, aşa stând lucrurile, de ce să ia asupră-şi grija pentru amuzamentul indivizilor cu gusturi atât de decăzute? îşi puse această întrebare de mai multe ori, fără a-şi putea răspunde decât printr-un oftat. Mai era fratele ei Wilfred, pe umerii căruia se sprijineau toate vechile onoruri ale casei Ullathorne; era foarte puţin probabil că el ar consimţi măcar să-i „tragă şi el o încercare la ţintă”, aşa cum se exprima, nu fără oarecare dreptate, domnul Plomacy.

Şi iată că sosi dimineaţa. Toată casa Ullathorne se puse în mişcare cu noaptea-n cap. Bucătarii găteau în bucătărie, cu mult înainte de lumina zorilor, şi slujitorii târau afară

mesele şi prindeau în cuie, dis-de-dimineaţă, postavul roşu de băncile de lemn. Cu câtă nerăbdare şi teamă privi domnişoara Thorne pe fereastră, îndată ce noaptea, ridicându-şi vălul, îi îngădui să o privească! Dar nimic din cele ce văzu nu era de natură s-o mâhnească. Barometrul urca întruna de trei zile şi zorii se iviră înfăşuraţi în acel abur des, răcoros, cenuşiu care precede de obicei zilele senine şi uscate de toamnă. La şapte era deja îmbrăcată şi coborâse din cameră. Domnişoara Thorne nu ştia nimic despre luxul modern al capotului. Mai degrabă ar fi apărut înaintea fratelui ei fără ciorapi, decât fără corset; şi corsetele domnişoarei Thorne erau corsete, nu glumă.

Şi, totuşi, nu avea nimic de făcut când a coborât. Se agită în grădină, apoi în bucătărie. Îşi puse saboţii cu toc şi se agită până pe păşune. Apoi merse în micul parc de lângă casă, unde fusese montată ţinta. Şi stâlpul, şi bara transversală, şi arcul, ţinta şi sacul de făină erau toate gata. Se sui pe o masă de tâmplărie şi atinse ţinta cu mâna; toate se roteau cu o admirabilă uşurinţă; axul fusese uns perfect. Aproape că-i venea să ia de bune cuvintele bătrânului Plomacy, să se suie într-o şa de damă şi să-i dea bătaie. Cum poate fi un tânăr, se gândi ea, care preferă o plimbare brambura printre dafini cu cine ştie ce şcolăriţă nesărată, în locul unei asemenea distracţii? „Ei bine, îşi zise ea cu voce tare, un singur om poate duce un cal la apă, dar nicio mie nu pot să-l oblige să bea. Asta e. Dacă nu ştiu să se bucure de el, nu sunt eu de vină”; şi se întoarse în casă.

La puţin timp după ora opt, coborî şi fratele ei şi au luat un soi de mic dejun improvizat, în biroul lui. Ceaiul nu era pregătit în ceainicul obişnuit şi au renunţat la tradiţionalele chifle şi la pâinea prăjită. Lipseau şi ouăle, pentru că toate ouăle din parohie fuseseră bătute în creme de zahăr ars, coapte în plăcinte sau fierte în salate de homari. Porţia de unt proaspăt lipsea şi ea şi domnul Thorne a fost obligat să mănânce un picior de pui care nu era condimentat din belşug, aşa cum îi plăcea lui foarte mult.

— M-am uitat la ţintă, Wilfred, zise ea, şi pare să fie în regulă.

— Aăă... ăăă; da, răspunse el, aşa mi s-a părut şi mie, ieri, când m-am uitat eu.

Domnul Thorne începuse să se cam plictisească de dragostea surorii sale pentru sporturi, şi nu avea vreo afecţiune deosebită pentru acest stâlp de ţintă.

— Aş fi vrut să-l încerci un pic după micul dejun, îi sugeră ea. Ar putea să ţi-l înşeueze pe Mare Antoniu, şi parul e acolo, la îndemână. Poţi să scoţi şi sacul cu făină, să ştii, dacă ţi se pare că Mare Antoniu nu va fi destul de rapid, adăugă domnişoara Thorne, văzând că expresia fratelui ei nu indica un acord perfect cu propunerea ei.

De fapt, Mare Antoniu era un bătrân şi valoros cal de vânătoare, extrem de potrivit îndeletnicirii obişnuite a domnului Thorne; cam greoi, ce-i drept, la obstacole, dar foarte sigur, excelent pe arătură şi neîntrecut pe drumuri pietruite. Dar nu mai fusese călărit niciodată la tragerea la ţintă, şi domnul Thorne nu se simţea îndemnat să-l supună unei asemenea încercări, nici cu, nici fără sac de făină. Mormăi ceva şi se bâlbâi şi, în sfârşit, declară că îi era teamă că Mare Antoniu se va speria.

— Încearcă atunci căluţul, îi propuse neobosita domnişoară Thorne.

— E bolnav, a răspuns Wilfred.

— Mai e şi mânzul Belzebut, spuse sora sa; ştiu că e în grajd, pentru că tocmai l-am văzut pe Peter încălzindu-l.

— Draga mea Monica, e atât de nebunatic, încât abia reuşesc să-l stăpânesc şi-aşa. S-ar distruge şi el, şi m-ar distruge şi pe mine, dacă l-aş încerca într-o asemenea hodorogeală.

Hodorogeală! Ţinta pe care o montase cu atâta grijă; jocul pe care-l pregătise pentru amuzamentul zdravenilor ţărani ai comitatului; sportul care fusese onorat de afecţiunea atâtor strămoşi de-ai lor! O îndurera până în adâncul inimii să audă că i se spune aşa, de către propriul ei frate. Nu mai rămăseseră decât ei doi în lume; una dintre regulile după care se condusese domnişoara Thorne în viaţă fusese aceea de a nu spune nimic care ar putea să-l supere pe fratele ei. Trebuise să sufere adesea, datorită indiferenţei sale faţă de venerabilele obiceiuri britanice; dar suferise mereu în tăcere. Regula că un cap al familiei nu trebuie niciodată mustrat în propria-i casă fusese mereu o parte importantă a crezului ei; şi domnişoara Thorne îşi

onorase crezul. Acum era pusă la grea încercare. I se ridică sângele în bătrânul ei obraz şi focul îi scăpără în ochii ei încă vii; dar nu spuse nimic. Îşi jură că nici nu-i va mai spune în acea zi nimic despre ţintă.

Îşi sorbi ceaiul cu o tăcută nefericire şi se gândi cu dureros regret la glorioasele vremuri când gloriosul ei strămoş Ealfried apărase Ullathorne cu succes în faţa invadatorului normand. Nu se mai păstrase o asemenea bărbăţie în familia ei, în afară de mica scânteie inutilă care ardea în propriu-i piept. Ea însăşi, nu era chiar dornică în acel moment să aibă ca musafiră pe însăşi urmaşa acelor normanzi, o contesă vanitoasă cu nume franţuzit, care considera că făcea o mare onoare moşiei de la Ullathorne intrând pe porţile ei? Nu se aştepta oare ca un Honorable John, fiul unui conte de Courcy, să călărească la o întrecere de tragere la ţintă în campania saxonilor liberi? Şi de ce s-ar aştepta ca tocmai fratele ei să facă lucrurile pe care musafirii lui refuzau să le facă?

O idee nedesluşită îi trecu prin minte, făcând-o să se teamă că planurile ei erau irealizabile. Poate că era necesar ca rasele sortite să trăiască pe acelaşi pământ să cedeze unele altora, şi să-şi adapteze ţelurile de la unele la altele Poate că era imposibil ca după mai bine de cinci secole de convieţuire, normanzii să rămână normanzi, şi saxonii saxoni. Poate că, până în cele din urmă, vecinii ei erau mai înţelepţi decât ea. Asemenea idei mai încolţeau din când în când în mintea domnişoarei Thorne şi o cam întristau. Dar nu-i trecuse niciodată prin minte că jocul ei preferat nu era decât o copie modernă a unui amuzament de cavaler normand, o adaptare a turnirului nobiliar la gusturile şi obiceiurile ţăranilor liberi saxoni. Ea ignora aceste lucruri şi ar fi fost o cruzime să i le spui.

Când domnul Thorne îi văzu lacrimile din ochi, se căi pentru cuvintele sale dispreţuitoare. Şi el privea ca pe o lege severă faptul că orice capriciu al surorii sale trebuia respectat. Nu era poate la fel de consecvent cât era ea în respectarea legii care îl privea pe el. Dar intenţiile lui erau la fel de bune, şi simţea o mare mâhnire de câte ori îşi dădea seama că uitase de aceste legi.

— Draga mea Monica, începu el, te rog să mă ierţi; nici

nu mă gândesc să vorbesc de rău jocul. Atunci când l-am numit o hodorogeală, voiam doar să spun că nu e pentru un om de vârsta mea. Ştiu că uiţi mereu că nu mai sunt tânăr.

— Sunt foarte sigură că nu eşti bătrân, Wilfred, răspunse ea, acceptându-i scuzele şi zâmbindu-i, cu lacrimi încă pe obraz.

— Dacă aş fi avut douăzeci şi cinci sau treizeci de ani, continuă el, nimic nu mi-ar fi plăcut mai mult decât să călăresc spre ţintă toată ziua.

— Dar nu eşti prea bătrân ca să vânezi sau ca să tragi cu puşca, replică ea. Dacă poţi sări peste un şanţ şi peste un gard viu, sunt sigură că ai putea lovi şi ţinta.

— Dar atunci când sar peste gardul viu, draga mea – şi nu o fac foarte des – nu mă urmăreşte niciun sac cu făină. Gândeşte-te cum aş arăta conducând-o pe contesă la micul dejun cu toată ceafa acoperită cu făină?

Domnişoara Thorne nu mai spuse nimic. Nu-i plăcea aluzia la contesă. Nu putea fi mulţumită cu gândul că în jocurile de la Ullathorne ar trebui să se amestece preocuparea pentru persoana unei lady de Courcy. Dar îşi dădu seama că era inutil să meargă mai departe. I se făcu domnului Thorne hatârul de a fi scutit de întrecerea la ţintă şi domnişoara Thorne hotărî s-o încredinţeze unui tânăr cavaler de-al ei, un mare favorit care, aşa cum declara ea adesea, era un adevărat model pentru tinerii acestor vremuri şi un excelent exemplu de ţăran liber englez.

Acesta era fiul cel mai vârstnic al fermierului Greenacre care, ca să fim sinceri, fusese o unitate de măsură pentru domnişoara Thorne încă din primii săi ani. Când era un băieţandru, nu pierdea niciodată ocazia de a obţine de la ea mere, bani de buzunar şi iertare pentru numeroasele sale încălcări ale proprietăţii ei; iar acum, în prima sa tinereţe, obţinea privilegii şi imunităţi la fel de valoroase. I se îngăduiau o zi sau două de vânat, în septembrie; dresa caii stăpânului; obţinea lăstari de pomi din livadă şi răsaduri de flori din grădină; avea în mâinile sale tot pescuitul din pârâu. Promisese că va veni călare pe o gloabă de-a tatălui său şi că va deschide întrecerea la ţintă. Ceilalţi vor imita ce va face tânărul Greenacre. Tinerii Lookaloft s-ar putea să stea deoparte, dar restul tineretului din Ullathorne se va

avânta cu siguranţă dacă

Harry Greenacre le deschide drumul. Aşa încât domnişoara Thorne se hotărî să se descurce fără nobilii John şi George şi să se încreadă, la fel cum făcuseră strămoşii e în. Forţa şi agilitatea vlăstarelor autohtone din Ullathorne.

Cam pe la nouă, clasele de jos începură să se strângă pe pajişte şi în parc, sub supravegherea domnului Plomacy, a grădinarului şef şi a grăjdarului şef, care îi juraseră credinţă ca ajutoare, şi care urmau să-l sprijine în menţinerea ordinei şi în buna desfăşurare a întrecerii. Mulţi dintre locuitorii mai tineri din împrejurimi, gândindu-se că niciodată nu te saturi de ceva plăcut, veniseră foarte devreme, şi drumul dintre casă şi biserică fusese înţesat cu lume, cu mult timp înainte de a se deschide porţile.

Şi atunci se mai ivi o dificultate, de dimensiuni uriaşe, o dificultate pe care domnul Plomacy o prevăzuse într-adevăr şi pentru care era oarecum pregătit. Unii dintre cei care doreau să aibă parte de ospitalitatea domnişoarei Thorne nu fuseseră atât de scrupuloşi cât s-ar fi cuvenit în legătură cu ceremonia preliminară a unei invitaţii. Îşi închipuiseră, fără îndoială, că fuseseră omişi dintr-o eroare; şi, în loc să se înfurie, aşa cum ar fi făcut-o superiorii lor, au trecut cu multă înţelegere peste această scăpare şi dovediră aceasta prezentându-se la porţi îmbrăcaţi în haine de duminică.

Domnul Plomacy, însă, ştia prea bine cine era binevenit şi cine nu. Unora le acordă dreptul de intrare, deşi erau neinvitaţi.

— Nu fi prea scrupulos, Plomacy – îi spuse stăpâna lui –, mai ales cu copiii. Dacă locuiesc undeva prin apropiere, lasă-i să intre.

Acţionând pe baza acestei indicaţii, domnul Plomacy lăsă într-adevăr să intre mulţi puşti nerăbdători, şi câteva fete îngrijit îmbrăcate, împreună cu iubiţii lor veniţi de prin alte sate. Dar cu locuitorii oraşului a fost neînduplecat. Mulţi ucenici din Barchester şi-au făcut apariţia şi au susţinut cu rugăminţi demne de milă că lucraseră toată săptămâna, făcând şei şi cizme întru folosinţa domeniului Ullathorne, amestecând doctorii pentru cai său tăind carne pentru bucătărie. Nu dădea ascultare nici unei asemenea

rugăminţi. Domnul Plomacy nu voia să ştie nimic despre ucenici de la oraş; el trebuia să permită intrarea ţăranilor şi bucătarilor de pe moşii, domnişoara Thorne nu avea să permită intrarea întregului Barchester; şi aşa mai departe.

Cu toate acestea, înainte de a fi trecut jumătatea zilei, toate precauţiile se dovediră a fi inutile. Aproape oricine a crezut de cuviinţă să vină îşi croia drum până în parc, şi grija paznicilor se mutase spre mesele unde fusese întins banchetul. Până şi aici existau mulţi pretendenţi neîndreptăţiţi la un loc, de care era imposibil să scapi fără o agitaţie incomparabilă mai mare decât merita locul sau mâncarea.

DISTRACŢII LA ULLATHORNE – ACTUL I

Osteneala pe care şi-o dă lumea civilizată de a ţine casă deschisă – aşa cum se numeşte în general această ocupaţie, fără a se acorda prea multă importanţă adevărului – este atât de mare, încât nu poate fi decât un motiv de nedumerire, cum de le place oamenilor atât de mult să o încerce? E greu de stabilit care-i răsplata. Dacă cei care dau petreceri atât de îndelung pregătite şi trudesc din greu şi se agită, cu vaga speranţă de a da nişte petreceri nemaipomenite, s-ar distra cu adevărat la petrecerile date de alţii, lucrul ar fi de înţeles. Un simţ al justiţiei i-ar conduce pe oameni să se supună, în numele altora, acestor chinuri cărora li s-au supus si alţii în numele lor. Însă cu toţii afirmă că a te duce în vizită e o plictiseală la fel de mare ca a primi vizite; şi dacă te uiţi la ei când sunt în vizită, nu poţi decât să-i crezi.

Să-ţi distrezi oaspeţii! Cine va avea destulă siguranţă de sine, cine va simţi destulă încredere în puterile sale ca să

îndrăznească a se mândri că e în stare să-şi distreze oaspeţii? Un clovn poate uneori să-i distreze şi, uneori, o dansatoare cu fustiţă scurtă şi cu picioare plinuţe şi rozalii; din când în când, poate, vreun cântăreţ. Dar în afara acestora, succesul în arta de a-ţi distra oaspeţii nu e obţinut prea des. Tineri şi tinere care se leagă perechi-perechi, ca păsărelele primăvara, pentru că aşa o vrea natura, aceştia, da! se distrează cu multă simplitate. Puţini sunt alţii care mai încearcă să o facă.

Atunci când doamnele îşi deschid casa, recunoscând cu modestie, aşa cum se poate presupune, propria lor nepricepere în această artă, se bizuie în primul rând pe efectul luminărilor de ceară şi al tapiţeriei. Domnii par să se bizuie pe efectul jiletcii lor albe. Acestora li se adaugă, spre încântarea persoanelor mai senzuale, şampanie şi câte va bunătăţi de la masă, cărora moda le mai permite a se numi comestibile. Până şi în această privinţă, lumea se deteriorează.

Toate supele bune sunt acum tabu; şi în casele prietenilor noştri, mici avocaţi, medici, funcţionari de stat şi alţii asemenea (pentru că nu putem să trăim mereu ca nişte nobili, înconjuraţi de un paradis de servitori în livrea), primim un cartof rece ca un fel de apoteoză a feliei de carne de oaie. Vai, unde sunt vremurile fericite când puteai să-i spui vecinului: „Jones, să-ţi dau nişte piure de napi? Pot să te deranjez pentru un pic de varză?” Şi apoi, ce plăcere să bei vin cu doamna Jones sau cu domnişoara Smith; cu toţi acei Jones şi Smith! Obiceiurile zilei de azi sunt desigur mult mai economicoase.

Domnişoara Thorne încercă însă cu îndrăzneală să părăsească drumul modern şi bătătorit şi făcu un efort pozitiv de a-şi distra cu adevărat musafirii. Însă nu reuşi, vai, decât să obţină un succes moderat. Ceilalţi îşi aveau drumul lor şi nu voiau să meargă pe drumul ei. Le-a cântat din flaut, dar ei n-au vrut să danseze. Le-a oferit cozonac bun şi onest de casă, făcut cu stafide şi făină şi ouă şi dulciuri; dar ei s-au hrănit cu pişcoturi de duzină din magazinul cofetarului din Barchester, din tărâţe şi clei şi zahăr contrafăcut. Sărmană domnişoară Thorne! Nu eşti primul suflet cinstit care s-a străduit în van să-ţi amintească

gloria zilelor fericite, apuse pentru totdeauna i Dacă moda îi sugerează unei lady de Courcy că atunci când e invitată la un *dejeuner,* la ora douăsprezece, ar trebui să vină la trei, oricât de elocvent ai fi, nu o s-o înveţi tu care sunt avantajele unei înţelegeri mai puţin aproximative a punctualităţii.

Ea se gândise cu plăcere că atunci când îşi cheamă prietenii la douăsprezece şi-i imploră să o creadă pe cuvânt că prin asta înţelesese douăsprezece, va reuşi să-i vadă aşezaţi comod în corturile lor la ora două. Femeie vanitoasă – sau mai degrabă femeie ignorantă – ignorantă în privinţa progreselor civilizaţiei cărora lumea le fusese martoră, în timp ce dânsa îmbătrânea! La douăsprezece se trezi singură, îmbrăcată în toată strălucirea celui mai nou dintre multele ei veşminte; dar cu pantofi solizi, cu o bonetă modestă pe cap şi cu un şal călduros şi bogat pe umeri. Scrută interiorul cortului, merse până la şanţ şi fu satisfăcută că măcar copiii se distrau; schimbă o vorbă cu doamna Greenacre peste şanţ, aruncă o privire asupra instalaţiei de tragere la ţintă. Trei sau patru fermieri tineri răsuceau instalaţia de jur împrejur şi împungeau sacul cu făină într-o manieră la care nu se gândise, în niciun caz, inventatorul jocului; nu se vedea însă niciun sportiv călare. Domnişoara Thorne îşi privi ceasul. Era doar douăsprezece şi un sfert, şi rămăsese stabilit ca Harry Greenacre să nu înceapă până la şi jumătate.

Domnişoara Thorne s-a întors în salonul ei ceva mai repede decât îi stătea în obicei, temându-se că s-ar putea să vină contesa şi să nu găsească pe nimeni care să o întâmpine. Nu era nevoie să se grăbească, pentru că nu era nimeni acolo. La douăsprezece şi jumătate a aruncat o privire în bucătărie; şi la unu fără un sfert i s-a alăturat fratele ei; şi tocmai atunci a avut loc prima intrare mondenă. A fost anunţată doamna Clantantram.

Nu era nevoie, într-adevăr, să fie anunţată; asta, fiindcă glasul bunei femei se auzea de când păşea prin curte, spre casă, certându-l pe nefericitul surugiu care o adusese de la Barchester. În acel moment, domnişoara Thorne nu a putut să fie decât recunoscătoare că ceilalţi musafiri ai ei erau mai mondeni, scăpând astfel de indignarea doamnei

Clantantram.

— A, domnişoară Thorne, ia priveşte! răbufni ea, imediat ce se găsi în salon; ia priveşte la *roquelaurul*1[110] meu! S-a făcut praf de-a binelea. Nici nu l-aş fi pus pe mine, dacă n-aş fi ştiut că vrei să facem o impresie măreaţă astăzi; şi totuşi, aveam eu presentimentele mele... Of, Doamne!... Of, Doamne!... A costat douăzeci şi cinci de şilingi yardul!

Caii poştalionului de Barchester îşi dăduseră într-un mod nefericit în petic, tocmai când doamna Clantantram cobora din trăsură şi erau cât pe ce să o arunce sub roţi!

Doamna Clantantram aparţine altor vremuri şi de aceea, deşi puţine erau lucrurile care puteau vorbi în favoarea ei, domnişoarei Thorne îi era dragă într-o oarecare măsură. Trimise roquelaurul la curăţat şi îi împrumută din propria ei garderobă unul dintre şalurile cele mai bune.

A sosit apoi domnul Arabin, care a fost pus imediat la curent cu nenorocirea doamnei Clantantram şi cu hotărârea ei fermă de a nu plăti nici stăpânului poştalionului, nici surugiului; deşi, aşa cum remarcă ea, intenţiona să ajungă mai întâi acasă şi apoi să se decidă asupra problemei. Apoi s-a auzit mult foşnet într-un holişor care devenise garderobă pentru doamne; uşa se deschise larg, şi servitorul le anunţă, nu cu glasul său cel mai sigur, pe doamna Lookaloft şi pe domnul Augustus Lookaloft.

Sărmanul om! Ne referim la valet. El ştia mai bine ca oricine că doamna Lookaloft nu avea ce căuta acolo, că nu era aşteptată şi că nu va fi binevenită acolo. Dar nu avea curajul să-i spună unei doamne solide, cu o rochie decoltată, mâneci scurte şi atlas de opt şilingi yardul, că greşise cortul; nu îndrăznise să le sugereze tinerelor domnişoare cu balerini albi şi mănuşi lungi, că li se rezervase un loc pe păşune. Şi astfel, doamna Lookaloft îşi impuse punctul de vedere până la capăt, trecu de gărzi şi-şi croi drum în citadelă. Că va avea parte aici de momente neplăcute, de asta îşi dăduse seama dinainte. Dar nimic nu-i putea lua acum dreptul de a se mândri că îşi petrecuse timpul în grădină cu stăpânul şi cu domnişoara Thorne, cu o

---

110 Pelerină lungă pînă a genunchi, prinsă în faţă cu nasturi, care se purta mai ales la sfîrşitul secolului al XVIII-lea şi începutul secolului al XIX-lea (n. t.).

contesă, un episcop şi cu nobilimea ţinutului, în timp ce doamna Greenacre şi alţii de teapa ei se plimbau prin parc cu plugarii. Era un punct important câştigat de doamna Lookaloft şi e normal să ne aşteptăm ca de acum încolo, în corespondenţa lor, negustorii din Barchester să i se adreseze soţului ei, cu o pană sigură, cu titlul de T. Lookaloft, *Esq*[111].

Curajul doamnei Lookaloft o ajuta să treacă prin toate, şi iat-o păşind triumfătoare prin salonul de la Ullathorne; dar copiii ei se simţiră oarecum stânjeniţi de primirea care li s-a făcut. Domnişoara Thorne nu avea sufletul să-şi insulte propriii musafiri; dar nici nu avea chef să suporte un asemenea afront.

— A, doamna Lookaloft, dumneata erai! începu ea. Şi fiicele şi fiul dumitale? Ei, ne pare bine să vă vedem. Dar îmi pare rău că aţi venit în rochii atât de decoltate, pentru că mergem cu toţi afară. Am putea să vă împrumutăm ceva?

— A, nu, Doamne fereşte! Mulţumesc, domnişoară Thorne, răspunse mama; fetele şi cu mine suntem obişnuite să purtăm rochii decoltate afară.

— Chiar aşa? se miră domnişoara Thorne înfiorându-se.

Dar doamna Lookaloft nu observă fiorul.

— Şi unde-i Lookaloft? întrebă stăpânul casei, venind să o primească pe soţia arendaşului său. Oricare ar fi fost defectele familiei, el nu putea să nu-şi amintească de faptul că arenda era mereu plătită la timp; şi de aceea nu voia să îi trateze cu răceală.

— Ce mai durere de cap, domnule Thorne! răspunse doamna Lookaloft. De fapt, nici nu putea să se mişte, pentru că, puteţi fi sigur că n-ar fi lipsit într-o zi ca asta...

— Vai de mine! exclamă domnişoară Thorne. Dacă e aşa de bolnav, sunt sigură că ai fi vrut să fii alături de el...

— Ba, deloc! răspunse doamna Lookaloft. Ba, deloc, domnişoară Thorne. E doar de la bilă. Ştiţi, când e aşa... nu-i place să aibă pe cineva p-alăturea.

În realitate, domnul Lookaloft, având ori mai mult bun-

---

111 Prescurtare de la *esquire*; în adresele scrisorilor = domniei sale, stimatului (n.t.).

simţ, ori mai puţin curaj decât nevasta lui, nu găsise de cuviinţă să dea năvală în salonul domnişoarei Thorne; şi, cum nu-i prea dădea mâna să stea printre plebei când soţia sa se afla printre patricieni, se gândise că e cel mai nimerit să rămână la Rosebank.

Doamna Lookaloft se trezi în curând pe o canapea, iar domnişoarele Lookaloft pe două scaune, în timp ce tânărul Augustus stătea în picioare, lângă uşă; şi aici au rămas până când, la vremea potrivită, au fost aşezaţi toţi patru împreună la capătul mesei din sufragerie.

Apoi sosi familia Grantly; arhidiaconul şi doamna Grantly şi cele două fete, şi doctorul Gwynne şi domnul Harding; şi, aşa cum a vrut soarta potrivnică, au fost urmaţi îndeaproape de trăsura doctorului Stanhope. Când Eleanor a privit pe geamul trăsurii şi şi-a văzut cumnatul ajutându-le pe doamne să coboare, se lăsă repede în spatele trăsurii, îngrozindu-se că va fi descoperită. Avusese parte de un drum îngrozitor. Politeţea domnului Slope fusese mai slinoasă decât era de obicei; şi acum, deşi nu spusese de fapt nimic deosebit, îi încolţi pentru prima oară în minte bănuiala că poate avea de gând să o curteze. Era oare adevărat că se purtase în aşa fel încât să justifice convingerile lumii că i-ar plăcea acest om? Până la urmă, ar îi posibil ca arhidiaconul şi domnul Arabin să aibă dreptate, şi ca ea să fi greşit? Şi Charlotte Stanhope îl observase pe domnul Stanhope şi ajunsese la concluzia că se cuvenea ca fratele ei să nu mai piardă niciun moment, dacă avea de gând să o câştige pe văduvă. Aproape că regretă că nu se gândise la Bertie să ajungă la Ullathorne înaintea lor.

Doctorul Grantly nu a văzut-o pe cumnata sa în compania domnului Slope, dar domnul Arabin a văzut-o. Tocmai ieşise cu domnul Thorne la uşă, pentru a-i ura bun-venit doamnei Grantly, şi a rămas în curte până când a trecut tot grupul. Eleanor a întârziat în trăsură cât a putut, dar era cea mai aproape de uşă. Şi, atunci când domnul Slope, după ce coborâse, i-a oferit mâna, ea n-a mai avut de ales şi a trebuit s-o accepte. Domnul Arabin stătea lângă uşa deschisă – în timp ce doamna Grantly dădea mâna cu cineva dinăuntru – şi a văzut coborând din trăsură un cleric, pe care-l intui imediat a fi domnul Slope, şi apoi l-a văzut pe

acest cleric dându-i mâna doamnei Bold. După ce văzuse acestea, domnul Arabin, cu inima întristată, a urmat-o pe doamna Grantly în casă.

Eleanor a fost însă scutită de orice altă umilinţă imediată pentru că doctorul Stanhope i-a oferit braţul, pentru a străbate curtea, iar domnul Slope a fost nevoit să-şi ofere atenţiile Charlottei.

Abia intraseră în casă şi, de aici în grădină, când – cu un huruit puternic, cu un zgomot pe care numai marii oameni au dreptul să-l facă la trecerea lor prin lume – sosi trăsura familiei Proudie. A fost limpede de îndată că la uşă nu se afla un musafir obişnuit. Servitorii şi-au şoptit, unii altora, că a sosit episcopul şi, în curând cuvântul s-a răspândit în mulţimea de gură-cască, de grăjdari străini şi de vizitii adunaţi acolo. S-a format un alai uriaş, dornic să-l vadă pe episcop şi pe doamna lui intrând în curte, şi bunul prelat a fost mulţumit să observe că biserica se bucura de atâta respect în parohia St. Ewold.

Apoi, musafirii au început să vină, tot mai des şi grădina a început să se aglomereze şi casa s-a umplut. Vocile zumzăiau, mătasea foşnea atingând mătasea, şi muslina se şifona înghesuită în muslină. Domnişoara Thorne era mai fericită decât fusese înainte şi se gândi iarăşi la întrecerile ei. Ţinte şi arcuri cu săgeţi erau pregătite la capătul îndepărtat al grădinii. Aici grădina cobora ca-ntr-un amfiteatru larg, pe păşune, şi lăsa destul loc pentru întrecerile iubitorilor de tir cu arcul. Domnişoara Thorne a strâns câteva fiice ale Dianei care ştiau să întindă coarda unui arc şi le-a condus solemn spre ţinte. Erau acolo şi fetele Grantly, şi fetele Proudie şi fetele Chadwick şi cele două fiice ale parohului cel voinic şi domnişoara Knowle; şi, cu ele au mers Frederick şi Augustus Chadwick şi tânărul Knowle de la moşia Knowle, şi Frank Foster de la Elms, şi domnul Vellem Deeds, chipeşul avocat de pe High Street, şi reverendul Green, şi reverendul Brown şi reverendul White[112] care urmau cu toţi, de parcă erau legaţi printr-un nesfârşit fir al datinei, paşii celor trei domnişoare Proudie.

---

112 Green, brown, white (engl.) = verde, maro, alb (n.t.)

— Aţi luat vreodată parte la *quintain*[113], domnule Foster? întrebă domnişoara Thorne, păşind pe gazon în fruntea grupului.

— *Quintain?!... se* miră tânărul Foster care, deşi se considera un mare expert în cai, nu cunoştea cuvântul. E un fel de obstacol, domnişoară Thorne?

Domnişoara Thorne a trebuit să explice nobilul joc despre care vorbea, şi Frank Foster a trebuit să recunoască faptul că nu luase niciodată parte la vreun *quintain.*

— N-aţi vrea să veniţi să vedeţi? întrebă domnişoara Thorne. Dacă aţi vrea... O să rămână destul aici, chiar dacă plecaţi dumneavoastră.

— Păi, nu mă deranjează, răspunse Frank. Presupun că pot veni şi doamnele...

— A, da! încuviinţă domnişoara Thorne; cele cărora le place. Nu mă îndoiesc că vor veni să vă vadă laptele strălucite, dacă veţi călări, domnule Foster.

Domnul Foster privi în jos, spre o pereche de pantaloni fără de cusur, care abia cu o zi înainte sosiseră de la Londra. Erau exact ce trebuia, sau măcar aşa credea el, pentru un picnic sau o serbare câmpenească; dar nu erau potriviţi pentru călărie. Nici nu se simţea mai încurajat decât fusese domnul Thorne de ideea de a fi lovit din spate de sacul cu făină pe care i-l descrisese atât de plastic domnişoara Thorne.

— Ei, ştiu şi eu ce să zic, domnişoară Thorne? bâigui el; mă tem că nu sunt prea pregătit...

Domnişoara Thorne oftă, dar nu mai adăugă nimic.’ Îi lăsă pe iubitorii de tir cu arcurile şi săgeţile lor şi se întoarse spre casă. Trecând însă pe lângă intrarea în parc, se gândi că ar putea, oricum, să-i încurajeze pe ţărani cu prezenţa ei, dacă nu-şi putea convinge musafirii, mai moderni, să li se alăture în întrecerile lor bărbăteşti. Se îndreptă deci către jocul cu ţinta.

Aici îl găsi, spre marea ei bucurie, pe Harry Greenacre călare, cu prăjina în mână şi cu o groază de prieteni adunaţi în jurul său, încurajându-l să pornească la asalt. Ea se aşeză

---

113 Numele întrecerii în care ţinta se loveşte cu o prăjină, din galopul calului (n.t.).

la o mică depărtare şi-i făcu semn, dând aprobator din cap.

— Să încep, dom’şoară? întrebă Harry, strângând cu stângăcie prăjina în pumn, în timp ce calul juca nervos sub el, neobişnuit cu un călăreţ purtând o asemenea armă.

— Da, da! îl încurajă domnişoara Thorne, stând triumfătoare, ca o regină a frumuseţii, pe un ciubăr întors cu fundul în sus, adus aici, de cine ştie ce întâmplare, din curtea fermei.

— Să-i dăm drumul, atunci! se hotărî Harry, întorcându-şi calul ca să-şi ia avânt într-un galop sănătos.

Stâlpul cu ţinta era chiar în faţa lui, şi scândura pătrată pe care trebuia să o încline îi cam stătea în drum. Dacă o lovea drept în mijloc şi păstra constant ritmul alergării, scăpa de sacul cu făină care, suspendat de celălalt capăt al barei transversale, s-ar răsturna când va fi lovită ţinta. Instalaţia era astfel calculată, încât orice schimbare a ritmului ar face ca sacul să i se deşerte pe grumaz şi pe spate, punându-i astfel pe haine semnul stângăciei, spre marele amuzament al spectatorilor.

Harry Greenacre nu se temea defel să fie presărat cu făină, dacă asta îi cerea slujba stăpânei sale, aşa încât dădu vitejeşte pinteni calului, după ce prinsese cât putuse mai bine în mână lancea lungă şi grea. Dar priceperea lui cam lăsa de dorit, iar armele nu-i erau dintre cele mai bune, aşa încât lovi cu prăjina, fără să vrea, calul, sub ureche, când se năpusti” voiniceşte la atac. Animalul tresări şi o luă la galop foarte departe de ţintă. Harry era obişnuit să stăpânească un cal, dar nu atunci când ţinea în mână un băţ de patru metri; îşi lăsă mâna dreaptă spre frâu şi astfel capătul lăncii atinse pământul şi se prinse între picioarele calului. Se prăvăliră şi călăreţ, şi cal, şi sac cu făină. Tânărul Greenacre a fost aruncat la vreo doi metri peste capul calului; sărmana domnişoară Thorne lunecă, pe jumătate leşinată, de pe ciubăr.

— Aoleu, a murit! strigă o femeie care se afla lângă Harry, când acesta căzu bufnind la pământ.

— Dumnezeu să-l ierte! Biata maică-sa, biata maică-sa! se căina alta.

— Ei, dracu’ să le ia de jocuri primejdioase, oricare ar fi ele! strigă o babă.

— Oameni buni, şi-a rupt gâtul i să vedeţi că şi-a rupt gâtul! ţipa o a patra.

Săraca domnişoară Thorne! Auzea toate astea şi totuşi nu leşină. Îşi croi drum prin mulţime, aproape moartă de frică. „Vai maică-sa, biata maică-sa! Cum va putea vreodată să mi-o ierte?”. Tensiunea era insuportabilă, A ajuns cu greu în locul unde zăcea săracul băieţandru, pentru că trei sau patru bărbaţi se strânseseră în jurul calului, care abia-abia se ridicase; dar, în sfârşit, se trezi lângă tânărul ţăran.

— Are vreun semn? Pentru Dumnezeu, spuneţi-mi! se vede vreun semn la genunchi? întrebă Harry, ridicându-se încet, frecându-şi umărul stâng cu mâna dreaptă, şi gândindu-se doar la picioarele calului.

Domnişoara Thorne îşi dădu repede seama că nu-şi rupsese nici gâtul, nici vreun os şi nici nu se lovise prea tare. Dar începând din acel moment, nu mai îndemnă niciodată pe nimeni să călărească la un *quintain.*

Eleanor s-a despărţit cât a putut de iute de doctorul Stanhope şi a pornit în căutarea tatălui ei; l-a găsit în grădină, în compania demnului Arabin. Nu îi părea rău că îi găsea împreună. Voia să liniştească măcar gândurile tatălui ei, tulburate de zvonurile răspândite în legătură cu ea; ar fi fost tare mulţumită dacă l-ar fi putut convinge de adevăr şi pe domnul Arabin. Venind din spatele tatălui ei, îl luă de braţ, apoi îi întinse mâna şi parohului de la St. Ewold.

— Şi tu cum ai venit? întrebă domnul Harding, după ce schimbaseră obişnuitele salutări.

— M-a adus familia Stanhope, răspunse ea; trăsura a trebuit să vină de două ori până aici şi s-a întors acum după Signora.

În timp ce vorbea, a surprins privirea tăioasă a domnului Arabin îndreptată asupra ei. A înţeles imediat de ce e învinuită. I se spunea cât se poate de limpede: „Da, ai venit cu familia Stanhope, dar ai făcut asta doar ca să fii în tovărăşia domnului Slope!”.

— Grupul nostru – continuă ea, adresându-se tatălui său – era format din doctorul Stanhope, Charlotte, eu şi domnul Slope.

Când pomeni ultimul nume, simţi cum tresare uşor braţul

tatălui ei. În aceeaşi clipă, domnul Arabin se întoarse şi, ducându-şi mâinile la spate, plecă încet pe una din potecile grădinii.

— Papă, mai spuse ea, mi-a fost imposibil să nu vin în aceeaşi trăsură cu domnul Slope; mi-a fost cu totul imposibil. Le promisesem să vin cu ei înainte de a-mi fi trecut prin minte că ar veni şi el, şi după aceea nu mă mai puteam eschiva: ar fi trebuit să le dau explicaţii şi să provoc tot felul de discuţii. Ştii că nu erai acasă şi nu aveam ce să fac, cum să evit...

Rosti toate acestea atât de repede, încât până să-şi fi terminat fraza, îşi pierduse cu totul respiraţia.

— Nu ştiu de ce ar fi trebuit să vrei s-o eviţi, draga mea.

— Ba da, papă, ştii, trebuie să ştii. Ştii tot ce s-a spus pe seama mea la Plumstead. Sunt sigură că ştii. Ştii ce a spus arhidiaconul. Cât de nedrept a fost; la fel şi domnul Arabia. E un om îngrozitor, un om îngrozitor şi odios, dar...

— Cine e un om odios, draga mea? Domnul Arabin?

— Nu el, domnul Slope! Ştii că despre el vreau să spun, despre domnul Slope. E omul cel mai odios pe care l-am întâlnit în viaţa mea şi, din nefericire, am venit în aceeaşi trăsură cu el. Dar cum puteam s-o evit?

O piatră grea începu să se ridice de pe inima domnului Harding. Deci, la urma urmei, arhidiaconul cu toată înţelepciunea lui, şi doamna Grantly cu toată intuiţia ei, şi domnul Arabin cu toată inteligenţa lui, toţi greşiseră. Copilul său, Eleanor a lui, fiica de care era atât de mândru, nu va deveni soţia unui domn Slope. Fusese gata să-şi dea binecuvântarea acestei căsătorii, atât de sigur era de ea; şi acum aflase că Eleanor îl detesta, la fel de mult ca tot restul familiei, pe acest individ despre care i s-a imputat că i-ar fi, pur şi simplu, iubit. Domnul Harding nu era însă un om de lume într-o asemenea măsură încât să ascundă o gafă. Nu ştia să se prefacă deloc că n-ar fi avut niciodată nicio suspiciune; nu putea să ascundă că a fost de acord cu concluzia arhidiaconului. Era foarte surprins şi peste măsură de mulţumit, şi nu putea să nu-şi dea în vileag sentimentele.

— Fetiţa mea dragă! murmură el; sunt atât de încântat, atât de fericit! Copilul meu, mi-ai luat o piatră de pe inimă!

— Bine, papă!... Desigur, tu nu ai crezut... nu se poate să fi crezut...

— Nu ştiam ce să cred, draga mea. Arhidiaconul mi-a spus că...

— Arhidiaconul! exclamă Eleanor, şi obrajii i se aprinseră de mânie. S-ar putea crede că un om ca arhidiaconul ar face mai bine să se ocupe de altceva, decât să o ponegrească pe cumnata lui şi să strecoare motive de neînţelegere între tată şi fiica lui!

— N-a vrut aşa ceva, Eleanor.

— Atunci, ce a vrut? De ce s-a amestecat în treburile mele şi de ce ţi-a împuiat capul cu minciuni?

— Nu te mai gândi la asta, fata mea; nu te mai gândi la astea. De-acum o să avem şi noi mai multă minte.

— O, papă! Cum ai putut şi tu să gândeşti aşa? Să mă bănuieşti tu pe mine!...

— Nu ştiu ce înţelegi tu prin bănuială, Eleanor. Nu ar fi nimic ruşinos, să ştii; nu-i nimic rău într-o asemenea căsătorie. Nimic care să fi justificat amestecul oricui, chiar şi al tatălui tău...

Şi domnul Harding ar fi continuat să susţină în apărarea sa că domnul Slope era, la urma urmei, un om destul de bun şi că ar fi putut să fie foarte potrivit ca al doilea soţ al unei tinere văduve, dacă Eleanor nu l-ar fi întrerupt cu o energie de-a dreptul copleşitoare.

— Ba ar fi ruşinos! răbufni ea; ar fi rău, ar fi îngrozitor! Dacă aş ajunge în asemenea hal, încât să fac un lucru atât de oribil, nu aş mai avea dreptul să-mi vorbească cineva. Pfui!... şi se cutremură la gândul torţei de nuntă pe care unii fuseseră gata să o aprindă în numele ei. Nu mă mir de doctorul Grantly; nu mă mir de Susan; dar, vai, papă, mă mir de tine! Cum ai putut, cum ai putut să crezi?

Sărmana Eleanor, când s-a gândit la nedreptatea pe care o făcuse tatăl ei, nu a mai putut să-şi stăpânească lacrimile şi şi-a acoperit faţa cu batista. Nu era locul unde să dea glas mâhnirii. Se plimbau printre tufe şi în jur erau mulţi oameni.

Sărmanul domn Harding a bâlbâit o scuză stângace, iar Eleanor şi-a stăpânit cu greu lacrimile şi şi-a pus batista la loc, în buzunar. Nu i s-a părut peste putinţă să-şi ierte tatăl,

nici nu putea să refuze să-i împărtăşească veselia pe care el o recăpătase după ce-i ascultase mărturisirile. Ce piatră i se lua de pe inimă, când ştia că nu i se va cere să-l accepte ca ginere pe domnul Slope! Era o mare uşurare să afle că sentimentele fiicei sale erau la unison cu ale lui, aşa cum fuseseră întotdeauna. Fusese atât de nefericit în ultimele şase săptămâni din cauza acestui infam domn Slope! Era atât de indiferent că pierduse direcţia azilului şi atât de recunoscător că îşi recâştigase fiica, încât oricât de întemeiată era furia lui Eleanor, ea nu mai avea puterea să mai fie supărată pe el.

— Dragă papa, spuse ţinându-l strâns de braţ, să nu mă mai bănuieşti niciodată: promite-mi că nu o să mă mai bănuieşti. Orice aş face, poţi să fii sigur că am să-ţi spun întâi ţie; poţi să fii sigur că o să mă sfătuiesc cu tine.

Şi domnul Harding a promis, şi-a recunoscut greşeala şi a mai promis încă o dată. Şi astfel, în timp ce el promitea să se îndrepte şi ea îi dădea iertarea, se întoarseră spre uşile de sticlă ale salonului.

Şi ce voia Eleanor să spună când declarase că *orice ar face,* i-ar spune mai întâi tatălui ei? Ce avea de gând să facă?

Astfel se termină actul întâi al melodramei pe care Eleanor a trebuit să o joace în această zi la Ullathorne.

SIGNORA NERONI, CONTESA DE COURCY ŞI DOAMNA PROUDIE SE ÎNTÂLNESC LA ULLATHORNE

Între timp, soseau alţi oaspeţi. Tocmai când Eleanor a ajuns în salon, era adusă Signora cu obişnuitul alai. Fusese coborâtă din trăsură în sufragerie şi aşezată acolo pe o canapea şi era acum transportată în cealaltă cameră, cu

ajutorul reunit al fratelui şi al surorii ei, al domnului Arabin şi a doi servitori în livrea. Era în plină strălucire şi pe chip i se citea o fericire atât de patetică, atâta durere şi graţie, era atât de frumoasă, de vrednică de milă şi atât de fermecătoare, încât nu puteai să nu te bucuri că se află acolo.

Domnişoara Thorne îi ură bun-venit. Signora era de fapt un fel de leu, deşi domnişoarei Thorne nu-i curgea prin vine niciun strop de sânge de Leo-Hunter[114], îi plăcea să fie înconjurată de oameni frumoşi. Signora era frumoasă şi, imediat ce a fost instalată în sufragerie, i-a şoptit domnişoarei Thorne câteva cuvinte gingaşe, pline de feminitate, care au mişcat adânc inima bătrânei domnişoare.

— O, domnişoara Thorne, unde e domnişoara Thorne? întrebă ea, după ce servitorii o aşezaseră în fata ferestrei, astfel încât să poată vedea ce se întâmplă în grădină. Cum să vă mulţumesc că aţi îngăduit unei fiinţe ca mine să fie adusă aici? Dacă aţi şti câtă bucurie îmi dăruiţi, sunt sigură că mi-aţi ierta necazurile pe care le aduc cu mine. Şi strânse mâna micuţă a fetei bătrâne.

— Suntem încântaţi cu toţi să vă vedem aici, răspunse domnişoara Thorne; nu ne aduceţi niciun fel de necaz, şi credem că ne faceţi o mare favoare venind în casa noastră; nu-i aşa, Wilfred?

— Într-adevăr, o mare favoare, încuviinţă domnul Thorne înclinându-se curtenitor – fiind însă, evident, mai puţin cordial decât domnişoara Thorne. Auzise poate mai multe despre trecutul oaspetelui său decât ştia sora lui, şi farmecele Signorei încă nu-l puseseră la încercare.

Dar în timp ce mama ultimei odrasle din neamul lui Nero se arăta în deplina ei splendoare, sub privirile mulţimii, ale elitei strânse în jurul canapelei, strălucirea îi păli brusc în faţa celei răspândite de sosirea contesei de Courcy. Trecuseră trei ore de când domnişoara Thorne o aştepta pe contesă şi n-a putut decât să-şi arate adânca recunoştinţă

---

114 Joc de cuvinte: în *Documentele postume ale Clubului Pickwick,* doamna Leo-Hunter (vînător de lei), autoarea unor versuri sentimentale, e un personaj plin de devotament faţă de oamenii celebri (n.t.).

că, în sfârşit, îndelung aşteptatul eveniment avea loc. Plecă – însoţită bineînţeles, de domnul Thorne – să-i întâmpine pe înalţii aristocraţi şi, împreună cu ei, plecară, vai!, mulţi admiratori ai Signorei.

— Ah, domnule Thorne! exclamă contesa, în timp ce i se lua haina de blană şi i se aşezau pe umeri largile eşarfe de voal; ce drumuri înfiorătoare aveţi! într-adevăr, groaznice!

Domnul Thorne răspundea, din întâmplare, de drumurile ţinutului şi, iritat de acest atac, începu să-şi apere drumurile.

— O, ba da, sunt groaznice! insistă contesa, fără să-i dea nicio atenţie; într-adevăr, îngrozitoare. Nu-i aşa, Margaretta? Vai de mine, draga mea domnişoară Thorne, am plecat de la castelul Courcy puţin după ora unsprezece. Era, într-adevăr, puţin după ora unsprezece... Nu-i aşa, John? Şi...

— Cred că vrei să spui, puţin după ora unu, răspunse Honorable John, întorcându-se şi privind-o prin lornion pe Signora. Ea îi răspunse cu aceeaşi privire, de fapt, cu una ceva mai intensă, încât tânărul nobil a fost silit să-şi ferească ochii şi să-şi lase jos lornionul.

— Ei, Thorne! şopti el; cine dracu’ e aia de pe canapea?

— Fiica doctorului Stanhope, îi răspunse, tot în şoaptă, domnul Thorne; îşi spune Signora Neroni.

Honorable John fluieră încet.

— Pe dracu! am auzit o groază de poveşti despre mânza asta... Trebuie neapărat să mă prezinţi, Thorne!... Neapărat!...

Domnului Thorne, care era un simbol al respectabilităţii, nu-i prea plăcea să aibă un oaspete despre care Honorable John de Courcy auzise o groază de poveşti; dar n-avea de ales. Luă pur şi simplu hotărârea să-i spună surorii sale, înainte de culcare, câte ceva din povestea doamnei pe care fusese atât de bucuroasă să o primească în casă. Inocenţa domnişoarei Thorne în acest moment al vieţii ei era cu totul fermecătoare; dar până şi inocenţa poate fi periculoasă. V

— John n-are decât să spună ce vrea, continuă contesa, sâcâind-o pe domnişoara Thorne cu scuzele ei; sunt sigură că am trecut de porţile castelului înainte de douăsprezece, nu-i aşa, Margaretta?

— Pe cuvântul meu că nu ştiu, răspunse lady Margaretta; eram pe jumătate adormită. Dar ştiu oricum că am fost trezită cândva în toiul nopţii şi mă îmbrăcam înainte să se fi crăpat de ziuă.

Când greşesc oamenii înţelepţi, îşi îndreaptă greşeala găsindu-le cusururi celor faţă de care au greşit. Lady de Courcy era o femeie înţeleaptă; ca urmare, după ce se purtase oribil faţă de domnişoara Thorne întârziind până la ora trei, a pornit la ofensivă atacând şi drumurile domnului Thorne! Fiica ei, nu mai puţin înţeleaptă, atacă orele matinale ale domnişoarei Thorne. Arta atacului e una dintre cele mai preţioase din câte le cunosc persoanele – în general cultivate – care ştiu să trăiască. N-ai cum să te opui. Cine poate să pornească la lucru sistematic şi după ce a dus lupta împotriva acuzaţiei iniţiale şi a respins-o, să formuleze o contraacuzaţie şi să o mai susţină cu atâta vehemenţă? Viaţa nu e destul de lungă pentru asemenea îndeletniciri grele. Un om care are dreptate se bizuie pe propria-i dreptate şi, de aceea, umblă neînarmat. Slăbiciunea e, de fapt, puterea lui. Un om care nu are dreptate ştie că are neapărată nevoie de arme – puterea fiind, de fapt, slăbiciunea lui. Unul nu e niciodată pregătit de luptă, celălalt e gata mereu. De aceea, în această lume, cel care nu are dreptate îl învinge invariabil pe cel care are şi, invariabil, îl urăşte.

Un om trebuie să fie un prost sau un înger, dacă încearcă după vârsta de patruzeci de ani să fie drept cu vecinii. Mulţi, ca lady Margaretta, şi-au însuşit lecţia la o vârstă mult mai fragedă. Dar asta depinde, bineînţeles, de şcoala la care au învăţat.

Sărmana domnişoară Thorne era copleşită cu totul. Ştia prea bine că i se făcuse o nedreptate şi se trezi, totuşi, scuzându-se faţă de lady de Courcy. Ca să fim drepţi cu înălţimea sa, primi scuzele cu multă generozitate; şi să fie condusă în grădină împreună cu suita ei de fiice.

Două uşi ale salonului erau larg deschise, ca să poată trece contesa; dar aceasta observă că la o a treia uşă se afla o femeie întinsă pe o canapea, în jurul căreia se adunase un fel de suită. Înălţimea sa era de aceea hotărâtă să o cerceteze cu luare-aminte. Neamul de Courcy era miop

prin ereditate, şi fusese astfel de cel puţin treizeci de secole. Aşa încât lady de Courcy – care, intrând în familie, adoptase obiceiurile familiei – a făcut ceea ce făcuse şi fiul ei înainte, şi punându-şi lornionul ca s-o cerceteze pe Signora Neroni, îşi făcu loc printre domnii adunaţi în jurul canapelei şi se înclină uşor în faţa celor pe ”care îi alesese a fi onoraţi de cunoştinţa ei.

Ca să ajungă la uşă, a trebuit să treacă foarte aproape de canapea şi a profitat de împrejurare, privind-o cu insistenţă pe cea culcată acolo. Cea culcată acolo o privi la rândul ei cu insistenţă pe contesă. De când primise titlul nobiliar, contesa fusese obişnuită să vadă toţi ochii fără rang de rege, duce sau marchiz plecându-se în faţa ei; aşa încât s-a oprit, şi-a ridicat sprâncenele şi a privit-o cu şi mai multă insistenţă. Dar avea de-a face cu cineva căreia puţin îi păsa de contese. Era imposibil, am putea spune, pentru orice muritor să o intimideze pe Madeline Neroni. Deschise tot mai larg ochii ei mari şi strălucitori, până se păru că-i numai ochi, Privi în sus, drept în ochii doamnei, de parcă o făcea fără niciun efort, încântată că putea să o privească. Nu şi-a pus niciun fel de ochelari şi nici nu avea nevoie de aşa ceva pentru a o înfrunta pe cealaltă. Zâmbetul batjocoritor cel mai uşor cu putinţă îl juca pe buze, şi nările îi erau uşor dilatate, anticipându-i parcă neîndoielnicul triumf. Şi aşa a fost. Contesa de Courcy, în ciuda celor treizeci de secole ale ei şi ale castelului de Courcy, şi în ciuda faptului că lordul de Courcy era marele maestru al poneilor prinţului de Wales, nu avea nicio şansă în înfruntarea cu Signora. Mai întâi, micul inel de aur şovăi în mâna contesei, apoi mâna începu să tremure, inelul căzu, contesa îşi zvârli capul în sus şi picioarele i se târâră afară, pe gazon. Nu a ieşit însă destul de repede şi a auzit vocea Signorei care întreba:

— Cine Dumnezeu e femeia aceea, domnule Slope?

— Lady de Courcy.

— O, aha! Puteam să-mi dau seama. Ha, ha, ha! Ei bine, e amuzant ca la teatru.

Era amuzant ca la teatru pentru toţi cei care erau de faţă şi aveau ochi să observe şi destul umor să comenteze ceea ce văzuseră.

Dar lady de Courcy întâlni în curând în grădină un spirit

înrudit cu al său. O întâlni pe doamna Proudie, şi cum doamna Proudie nu era numai soţia unui episcop, ci mai era şi verişoara unui conte, lady de Courcy o consideră a fi companionul cel mai potrivit pe care l-ar fi putut întâlni în această societate. Au fost, deci, încântate amândouă. Doamna Proudie nu privea în niciun caz de sus o contesă, şi cum contesa în cauză locuia în acelaşi comitat, la o distanţă ce-i permitea să-i facă unele vizite, a fost bucuroasă să aibă această ocazie de a-i intra în graţii.

— Draga mea lady de Courcy, îmi pare atât de bine! exclamă ea, arătând un pic cam întunecată, aşa cum îi era felul. Nici nu mă aşteptam să vă văd aici. E atâta distanţă şi, ştiţi, şi atâta lume...

— Ca să nu mai vorbim de drumuri, doamnă Proudie! Mă şi mir cum umblă oamenii pe aici! Dar, presupun că nici nu umblă.

— Chiar că nu ştiu, dar cred că aveţi dreptate. Familia Thorne nu merge nicăieri, asta ştiu precis, răspunse doamna Proudie. Nu-i aşa că domnişoara Thorne e o persoană foarte drăguţă?

— A, încântătoare, şi aşa de ciudată...; o cunosc de douăzeci de ani. Drăguţa de ea, e o mare slăbiciune de-a mea. Ştiţi, e aşa de ciudată! Mă duce mereu cu gândul la eschimoşi şi la indieni. Nu-i aşa că rochia ei e încântătoare?

— Încântătoare, încuviinţă doamna Proudie. Mă-ntreb dacă nu pictează... Aţi mai văzut vreodată asemenea culori?

— A, bineînţeles! răspunse lady de Courcy; vreau să spun că n-am nicio îndoială că pictează. Dar, doamnă Proudie, cine e femeia aceea de pe canapea, lângă uşă? Veniţi un pic încoace şi o s-o vedeţi, uitaţi, acolo... Şi contesa o conduse într-un loc unde se putea vedea clar binecunoscutul chip şi silueta Signorei, fără ca ea să fie văzută de către aceasta.

— Uite, uite! zise Signora către domnul Slope, care încă mai stătea lângă ea, cum măririle spirituale şi cele lumeşti ale ţinutului se aliază, şi toate sunt potrivnice sărmanei de mine. Pun prinsoare pe brăţara asta, domnule Slope, contra unei predici de-a dumneavoastră, că s-au aşezat acolo ca să mă sfâşie în bucăţele. Ei bine, nu pot să dau năvală la

luptă, dar ştiu cum să mă apăr dacă duşmanul se apropie de mine.

Dar şi duşmanii ştiau legile tacticii. N-ar fi câştigat nimic într-o luptă corp la corp cu Signora Neroni, dar puteau să o foarfece cât puteau de la distanţă, din grădină.

— E italianca aceea oribilă, lady de Courcy; trebuie să fi auzit de ea...

— Care italiancă? întrebă înălţimea sa, foarte curioasă să-i afle povestea. Nu cred să fi auzit că ne-a venit vreo italiancă pe-aici. Nici nu prea pare italiancă...

— Ar fi trebuit să fi auzit de ea, răspunse doamna Proudie. Nu, nu e sută la sută italiancă. E fiica doctorului Stanhope – doctorul Stanhope canonicul; şi-şi zice Signora Neroni...

— Oh!... exclamă contesa.

— Eram sigură că aţi auzit de ea, continuă doamna Proudie. Nu ştiu nimic despre soţul ei. Se spune că un individ pe care-l cheamă Neroni mai trăieşte încă. Mi se pare că s-a măritat cu un asemenea individ în străinătate, dar nu ştiu cine era şi nici ce era.

— Ohhhh! făcu contesa, dând din cap cu multă înţelegere, lăsând să-i scape, unul câte unul, fiecare „h” de pe buze. Acum ştiu tot. L-am auzit pe George pomenind de ea. George ştie tot despre ea. George a auzit de ea la Roma...

— În orice caz, e o femeie îngrozitoare! spuse Proudie.

— Nesuferită! completă contesa.

— A reuşit odată să pătrundă în palat, înainte să fi ştiut ceva despre ea; şi nu pot să vă spun cât de îngrozitor, de indecent s-a purtat!...

— Chiar aşa? întrebă încântată contesa.

— Nesuferită! întări soţia prelatului.

— Dar de ce stă întinsă pe canapea? întrebă lady de Courcy.

— Nu are decât un singur picior, răspunse doamna Proudie.

— Un singur picior! exclamă lady de Courcy, care se simţea într-o oarecare măsură frustrată de invaliditatea Signorei. Aşa s-a născut?

— A, nu, răspunse doamna Proudie (şi înălţimea sa,

doamna contesă se simţi întrucâtva uşurată de această certitudine); avea două. Dar mi se pare că acel Signor Neroni a bătut-o, până a trebuit să-i amputeze unul. În orice caz nu se mai poate folosi de el.

— Fiinţă nenorocită! suspină contesa, care cunoştea ea însăşi ceva despre încercările matrimoniale.

— Da, aprobă doamna Proudie, ar trebui să-ţi fie milă de ea, în ciuda trecutului ei, dacă ar şti măcar acum să se comporte. Dar nu ştie. E cea mai insolentă creatură pe care am văzut-o vreodată!

— Aşa el încuviinţă lady de Courcy.

— Şi comportarea ei faţă de bărbaţi e atât de groaznică, încât nu merită să fie admisă în salonul unei doamne.

— Vai de mine! exclamă contesa, devenind din nou agitată, fericită şi necruţătoare.

— L-aţi văzut pe omul acela de lângă ea...: clericul cu păr roşu?

— Da, da.

— L-a ruinat complet. Episcopul, sau mai degrabă eu ar trebui să mă simt vinovată, pentru că eu... eu l-am adus de la Londra la Barchester. E un predicator bunicel, un tânăr foarte activ şi, ca urmare, i l-am prezentat episcopului. Femeia aceea, dragă lady de Courcy. A pus mâna pe el şi l-a degradat în aşa hal, încât sunt obligată să-i cer să plece de la palat; şi mă îndoiesc foarte mult că o să-şi mai păstreze postul!...

— Mare prost trebuie să fie omul ăsta! exclamă contesa.

— Nici nu vă imaginaţi ce ticăloasă şi ce intrigantă e femeia asta, spuse doamna Proudie, amintindu-şi de volanele ei sfâşiate.

— Dar spuneţi că n-are decât un singur picior!

— E plină de venin, de parc-ar avea zece! Uitaţi-vă şi la ochii ei, dragă doamnă de Courcy. Aţi văzut vreodată asemenea ochi la o femeie decentă?

— E adevărat, n-am mai văzut, doamnă Proudie.

— Şi ce obrăznicie, ce glas! îl plâng pe tatăl ei, sărmanul, care e de fapt un om de treabă.

— Doctorul Stanhope, nu-i aşa?

— Da, doctorul Stanhope. E unul dintre canonicii noştri – un om de treabă şi liniştit de felul lui. Dar mă surprinde că o

lasă pe fiică-sa să se comporte aşa cum se comportă.

— Presupun că n-are de ales, sugeră contesa.

— Dar, ştiţi, un cleric, dragă doamnă de Courcy, în orice caz n-ar trebui să-i dea voie să se dea în spectacol în public, dacă nu poate să o oblige să se poarte cum se cuvine acasă! Dar el e de plâns. Cred că toţi i-au făcut o viaţă nenorocită. Individul ăla care arată ca o maimuţă, cu barbă lungă şi cu pantalonii largi, e fratele femeii. E aproape la fel de rău ca ea. Amândoi sunt păgâni.

— Păgâni! exclamă lady de Courcy, şi cu un tată canonic!

— Da, şi s-ar părea că el va fi noul vicar, spuse doamna Proudie.

— O, da, sărmanul, bunul doctor Trefoil! oftă contesa, care vorbise cu acel gentleman o singură dată în viaţa ei. Mi-a părut atât de rău să aflu ce s-a întâmplat, doamnă Proudie! Deci doctorul Stanhope o să fie noul vicar! Se trage dintr-o familie foarte bună şi îi doresc succes, chiar dacă are o fată aşa cum are. Poate că atunci când o să fie vicar, doamnă Proudie, or să vadă şi copiii lui mai bine pe ce drumuri greşite au apucat.

Doamna Proudie nu răspunse. Antipatia ei faţă de Signora Neroni era prea profundă pentru a accepta măcar ideea că ar putea să vadă vreodată pe ce drum greşit a apucat. Doamna Proudie o privea pe Signora ca pe una din fiinţele pierdute – dintre cei la care nu putea ajunge milostenia creştină; virtuoasa doamnă se bucura astfel în voie de privilegiul de a o urî, fără să aibă dezavantajul de a-i dori să fie absolvită cândva de păcate.

Conversaţia dintre aceste două suflete înrudite a fost întreruptă de sosirea domnului Thorne, venit să o conducă pe contesă în cort. De fapt, fusese rugat de vreo zece minute să o invite, dar fusese reţinut în salon de Signora. Ea reuşise să-l reţină, să-l atragă lângă canapea şi, în fine, să îl facă să se aşeze pe un scaun, foarte aproape de frumosul ei braţ. Peştele a înghiţit momeala, s-a agăţat în cârlig şi a fost tras la mal. În cele zece minute auzise toată povestea Signorei, în cea mai favorabilă interpretare pe care o putea da ea însăşi. Află chiar din gura doamnei întreaga poveste misterioasă la care Honorable George făcuse aluzie. Descoperise că frumoasa făptură aflată

înaintea sa era mai degrabă victimă, decât vinovată, îi mărturisise că fusese slabă, încrezătoare şi indiferentă faţă de opinia publică, şi că fusese nedreptăţită, minţită şi calomniată. Şi vorbise despre piciorul mutilat, despre tinereţea ei distrusă în plină floare, despre frumuseţea căreia i se furase tot farmecul, despre viaţa ei sfărâmată, despre speranţele ei ofilite; şi o lacrimă i se prelinse pe obraz. Îi spusese acestea şi cerea compasiune.

Ce putea să facă altceva bunul, jovialul moşier anglo-saxon Thorne decât să-i promită compasiune? Domnul Thorne îi promise compasiune; i-a mai promis că o să vină să vadă şi ultimul vlăstar din viţa lui Nero, să audă mai multe amănunte despre acele groaznice zile de la Roma, despre ceasurile plăcute şi inocente, dar atât de primejdioase, care zburau atât de repede pe malurile lacului Como, şi să devină confidentul mâhnirilor Signorei.

E de prisos să spunem că a renunţat la orice intenţie de a o pune în gardă pe sora lui împotriva femeii periculoase. Greşise; niciodată în viaţă nu greşise atât de grav. îl privise mereu pe Honorable George ca pe un tânăr necioplit şi dezgustător; acum era mai convins decât oricând că acesta era adevărul adevărat. Din cauza unor bărbaţi ca Honorable George era pusă în primejdie şi lezată reputaţia unor femei ca Madeline Neroni. Se va duce negreşit să o viziteze pe această doamnă; era foarte convins de justeţea concluziilor sale; dacă va observa că – aşa cum de altminteri, era convins – că e o femeie lovită de soartă, veselă, cu suflet cald, o va sfătui pe sora sa Monica să o invite la Ullathorne.

— Nu, zise Signora, când, la insistenţele ei, el se ridică să plece, şi declară că se va ocupa el însuşi de nevoile ei. Nu, nu prietene! Opun un veto la toate astea!

Cum, în Casa dumneavoastră, frecventată de o societate cum e cea de faţă! Vreţi să ajung să mă urască toate femeile, să se uite fix la mine toţi bărbaţii?! Vă interzic categoric să vă mai apropiaţi de mine astăzi. Veniţi să mă vizitaţi acasă la mine. Nu pot vorbi decât acasă; numai acasă pot să trăiesc cu adevărat şi să mă bucur de lucrurile din jur. Mi se întâmplă foarte rar să ies în lume, aşa ca acum. Veniţi să mă vizitaţi acasă, domnule Thorne, şi atunci nu o să vă mai rog să mă lăsaţi.

Tinerii de douăzeci şi cinci de ani îi privesc adesea pe cei mai vârstnici – care au, să zicem, de două ori mai mulţi ani decât ei – ca pe nişte ageamii şi inimi de piatră, adică necunoscători şi insensibili la frumuseţea feminină. Niciodată nu s-a făcut o greşeală mai mare. Femeile ştiu de fapt mai bine cum stau lucrurile; dar în această privinţă, bărbaţii de o anumită vârstă sunt în general nişte ignoranţi: nu ştiu nimic despre natura bărbaţilor de alte vârste. Adevărul nu e pus în lumină nici de experienţa vieţii, nici de citirea istoriei, nici de descoperirea adevărului. Bărbaţii de cincizeci de ani nu dansează mazurca, pentru că în general sunt prea graşi şi astmatici; nici nu stau cu ceasurile pe malul râurilor, la picioarele iubitelor, pentru că în general le e cam frică de reumatism. Dar credem că pentru dragostea adevărată, dragostea la prima vedere, dragostea până la sacrificiu, dragostea care fură somnul, dragostea care până şi pe vultur îl orbeşte, privindu-l în ochi, dragostea care va auzi şi cel mai slab zgomot, când pasul temător al hoţului s-a oprit, dragostea care e ca un Hercule urcând mereu în pomii Hesperidelor – pentru toate acestea, vârsta cea mai potrivită e între patruzeci şi cinci şi şaptezeci de ani; până ajung la vârsta asta, bărbaţii sunt în general atraşi doar de flirturi frivole.

Domnul Thorne – care împlinise cincizeci de ani – era îndrăgostit la prima vedere, până peste cap, de signora Madeline Vesey Neroni, *nata* Stanhope.

Se stăpâni, însă, şi-i oferi cu toată decenţa braţul lui lady de Courcy; contesa se lăsă cu multă indulgenţă condusă în cort. Acestea fuseseră dispoziţiile domnişoarei Thorne; reuşise să-l convingă po episcop să o conducă pe bătrâna lady Knowle în capătul sufrageriei. Unul dintre baroneţi fusese trimis în căutarea doamnei Proudie, şi o găsi în grădină, nu foarte bine dispusă. Domnul Thorne şi contesa o părăsiseră prea brusc; degeaba se uitase în jur după vreun capelan sau măcar un diacon rătăcit; erau cu toţii, împreună cu tinerele domnişoare, la capătul pajiştii, trăgând cu arcuri lungi sau căutând locuri pentru graţioasele Diane în vreun colţişor intim al cortului. Doamna Proudie avusese odinioară obiceiul să recurgă la domnul Slope, dar acum nu mai putea să apeleze din nou la

el. Dădu o dată din cap, gândindu-se la singurătatea ei, şi acel gest însemna că o săptămână întreagă era ca şi scăzută din timpul care-i rămânea domnului Slope să mai stea la Barchester. Sir Harkaway Gorse îi alină chinul, ceea ce nu reduse, însă, pedeapsa hotărâtă capelanului păcătos.

Şi acum începu cu toată seriozitatea capitolul mâncării şi al băuturii. Doctorul Grantly, spre marea sa groază, s-a găsit alături de doamna Clantantram. Doamna Clantantram avea un mare respect pentru arhidiacon, respect la care nu primea un răspuns pe măsură; şi când ea, venind spre dânsul, îi şopti la ureche: „Haide, domnule arhidiacon, sunt sigură că nu-i vei refuza unei vechi prietene onoarea braţului sfinţiei tale”, şi apoi purcese să-i relateze toată povestea cu roquelanul, el se decise să scape de ea înainte de a îmbătrâni cu cincisprezece minute. Dar în ultimul timp, arhidiaconul nu avea succes în hotărârile sale; şi de această dată doamna Chantantram se ţinu de el până când se termină banchetul.

Doctorului Gwynne i s-a hărăzit soţia unui baronet, iar doamna Grantly a avut parte de un baronet. Charlotte Stanhope se strecură lângă domnul Harding, pentru a-i face loc lui Bertie, care reuşi să se aşeze în sufragerie lângă doamna Bold. Ca să spunem adevărul, acum că trebuia să-i facă serios curte, aproape că-l lăsase curajul.

Eleanor fusese bucuroasă să se slujească de braţul lui, având în vedere că domnul Slope îi dădea târcoale. Dându-şi silinţa să evite înfiorătoarea *Charybda* a lui Slope, era în mare pericol să fie înghiţită de nevăzuta *Scylla,* aflată de cealaltă parte, Scylla fiind însuşi Bertie Stanhope. Nimeni n-ar fi putut fi mai binevoitor cu Bertie decât ea. Aproape că s-a repezit la braţul pe care i-l oferea. Charlotte a observat totul de la distanţă şi a triumfat în sinea ei; Bertie a intuit acest lucru şi s-a simţit încurajat; domnul Slope l-a văzut şi privirea i s-a întunecat de gelozie. Eleanor şi Bertie s-au aşezat la masă în sufragerie; şi ocupându-şi locul la dreapta lui, descoperi că domnul Slope intrase în posesia scaunului din dreapta ei.

Cât se petreceau toate acestea în sufragerie, domnul Arabin întârzia, fermecat şi Singur, în preajma canapelei Signorei; şi, de acolo de unde stătea, Eleanor putea să

privească pe uşa deschisă şi să vadă întreaga scenă.

—

EPISCOPUL ÎŞI IA MICUL DEJUN ŞI VICARUL MOARE

Episcopul de Barchester rosti rugăciunea deasupra mesei încărcate din sufrageria de la Ullathorne; şi în acest timp vicarul de Barchester îşi dădea ultima suflare, în camera suferinţei sale de la vicariat. Atunci când episcopul de Barchester ducea la gură prima cupă de şampanie, vicariatul de Barchester devenise un lucru de competenţa primului ministru. Înainte ca episcopul de Barchester să se fi ridicat de la masă, ministrul primi trista informaţie la locuinţa sa de vară din Hampshire şi cumpănea numele a cinci onorabili aspiranţi la funcţia vacantă. Deocamdată se cuvine doar să spunem că numele domnul Slope nu se număra printre cei cinci.

„Ce veselie era-n sală, când din bărbie toţi dădeau!” Şi bărbiile clericale se mişcau vesel în sălile de la Ullathorne. Abia după ce fusese scos şi ultimul dop, după ce se ţinuse ultimul toast, după ce se spărsese ultima nucă, au sosit primele zvonuri, răspândite în şoaptă, despre dispariţia sărmanului vicar. A fost bine pentru buna dispoziţie a bărbiilor clericale că s-a produs această mică întârziere, pentru că altfel decenţa le-ar fi împiedicat să se mişte.

Era însă printre ei un om trist în acea zi. Bărbia domnului Arabin nu s-a mişcat atât cât ar fi trebuit. Venise acolo cu mari speranţe, dându-şi silinţa să vadă în roz tot ceea ce o privea pe Eleanor; întorcând pe toate feţele cuvintele pe care îşi amintea că le rostise ea în legătură cu domnul Slope, încerca să obţină de pe urma lor o concluzie nefavorabilă rivalului său. Nu că ar fi luat hotărârea să găsească dovada decisivă a intenţiilor văduvei; voia însă

ca, dacă era posibil, să înnoade din nou prietenia cu Eleanor; şi în actuala lui stare de spirit orice asemenea înnoire a legăturilor ar fi trebuit să se încheie cu o declaraţie de dragoste.

Petrecuse noaptea dinainte singur în noua sa casă parohială şi era prima noapte petrecută aşa. Experienţa fusese destul de plicticoasă şi sumbră. Doamna Grantly avusese dreptate când spusese că la St. Ewold era nevoie de o preoteasă. Stătuse singur cu paharul în faţă, apoi cu ceainicul, gândindu-se la Eleanor Bold. Aşa cum se întâmplă de obicei în timpul unor asemenea meditaţii, n-a făcut altceva decât să o acuze de toate: să o acuze că-i plăcea domnul Slope, şi să o acuze că nu-i plăcea el; să o acuze de cordialitatea faţă de el şi să o acuze de lipsă de cordialitate; să o acuze că era încăpăţânată, îndărătnică şi iute la mânie; şi totuşi, cu cât se gândea mai mult la Eleanor, cu atât se înălţa ea mai sus în afecţiunea lui. Dacă până la urmă ar reieşi, dacă s-ar putea face să reiasă că ea îi luase apărarea domnului Slope nu din dragoste, ci din principiu, totul ar fi bine. Un asemenea principiu în sine ar fi admirabil, atrăgător, feminin; socotea că ar putea fi mulţumit să-i permită domnului Slope nu mai mult decât o asemenea favoare. Dar dacă... Şi domnul Arabin îşi aţâţa cu totul inutil focul, vorbea arţăgos cu noua lui fată în casă care intra după ceainic, şi se lăsă pe speteaza fotoliului, hotărât să se culce. De ce fusese ea atât de încăpăţânată, atunci când i-a pus o întrebare atât de simplă? Nu putea să nu ştie cum o privea el. De ce nu răspunsese la o întrebare simplă şi nu a pus astfel capăt nefericirii sale? Apoi, în loc să se culce, domnul Arabin a început să se plimbe prin cameră ca un posedat.

În dimineaţa următoare îndeplinea poruncile domnişoarei Thorne, dar mai era încă într-o stare cam confuză. Prima lui datorie fusese să stea de vorbă cu doamna Clantantram, şi acea doamnă găsi că e cu totul imposibil să-i smulgă cea mai vagă declaraţie de compasiune în legătură cu roquelaurul ei. Domnişoara Thorne îl întrebase dacă doamna Bold venea cu familia Grantly; şi cele două nume, Bold şi Grantly, rostite împreună, aproape că îl făcură să sară de pe scaun.

Era în această stare de speranţă şovăitoare, confuză şi de îndoială, când îl văzu pe domnul Slope, cu zâmbetul lui cel mai elegant, ajutând-o pe Eleanor să coboare din trăsură. Nu se mai gândi la nimic altceva. Nu se mai gândi dacă trăsura îi aparţine ei sau domnului Slope, sau vreunei alte persoane căreia să-i fie obligaţi amândoi, fără să existe vreo înţelegere între ei. Priveliştea, în actuala lui stare de spirit, era cu totul suficientă ca să-l întoarcă pe dos cu hotărârile sale cu tot. Era clar ca bună ziua. De-ar fi văzut cum domnul Slope o ajută să urce într-o trăsură, la uşa unei biserici, cu obrazul acoperit de un voal alb, adevărul tot n-ar fi putut fi mai evident. Intră în casă şi, după cum am văzut, se plimba în curând cu domnul Harding. La scurt timp după aceasta, veni Eleanor; şi atunci a trebuit să-şi lase companionul şi, fie să se plimbe singur, fie să-şi găsească un altul. Se afla în această stare, când s-a întâlnit cu arhidiaconul.

— Mă întreb, începu doctorul Grantly, dacă o fi adevărat că domnul Slope şi doamna Bold au venit aici împreună. Susan spune că e aproape sigură că i-a zărit în aceeaşi trăsură.

Domnul Arabin nu putea decât să confirme ascuţimea vederii doamnei Grantly.

— E foarte ruşinos! răbufni arhidiaconul; sau, aş putea mai degrabă să spun că e neruşinat. A fost invitată aici ca musafir al meu; şi dacă e hotărâtă să se facă de ruşine, ar trebui să aibă destul respect să nu o facă în faţa prietenilor mei apropiaţi. Mă-ntreb, cum de a reuşit să se facă invitat individul acela? Mă-ntreb dacă ea a avut obrazul să-l aducă.

La acestea, domnul Arabin nu a putut să dea niciun răspuns, şi nici nu a dorit să răspundă. Deşi o ponegrea pe Eleanor în sinea sa, nu găsea de cuviinţă să o ponegrească de faţă cu altcineva, nici nu era prea mulţumit să audă pe altcineva vorbind-o de rău. Doctorul Grantly, însă, era foarte supărat şi nu-şi cruţă cumnata. Domnul Arabin l-a părăsit atunci cât de repede a putut şi s-a întors agale în casă.

Nu sosise de mult, când a fost adusă Signora. S-a ţinut departe de ispită, pentru câtva timp, şi s-a rotit doar în jurul ei, la o anume distanţă; dar imediat ce domnul Thorne a

plecat, nu s-a mai putut împotrivi şarpelui şi s-a lăsat să-i cadă pradă.

E imposibil să spunem cum îşi dăduse seama de acest lucru, dar Signora avea siguranţa că domnul Arabin era un admirator al doamnei Bold. Oamenii vânează vulpea cu ajutorului câinilor şi o găsesc cu ajutorul extraordinarului miros al câinelui. Nu înţeleg însă, câtuşi de puţin, cum poate acţiona un simţ atât de acut: simţul prin care femeile ştiu şi simt instinctiv, de pildă, cum le privesc bărbaţii pe femei; şi cum îi privesc pe ei alte femei; e un simţ la fel de puternic şi la fel de misterios ca mirosul câinelui de vânătoare. O privire, o mişcare, ajung: acest al şaselea simţ, feminin şi acut, o făcuse pe Signora să devină conştientă că domnul Arabin o iubeşte pe Eleanor Bold; şi, printr-o altă acţiune specific feminină, era foarte natural ca ea să-l prindă pe domnul Arabin în mrejele ei.

Aproape jumătate din opera ei era terminată înainte de venirea Signorei la Ullathorne; şi când i s-ar fi ivit o ocazie mai bună să o poată duce la capăt? Se cam săturase de domnul Slope, deşi nu rezista ispitei de a aduce un preot foarte ipocrit în pragul nebuniei, insuflându-i o pasiune disperată şi nimicitoare. Domnul Thorne căzuse prea uşor, pentru ca vânătoarea să-i stârnească o adevărată plăcere. Situaţia lui de om cu avere l-ar putea face un aliat valoros; dar, ca iubit, era cam de mâna a doua. S-ar putea spune că îl privea cam aşa cum priveşte vânătorul un fazan: pasărea e o pradă atât de uşoară, încât nici n-ar merita să se tragă în ea, dacă n-ar arăta atât de spectaculos într-o cămară respectabilă. Signora nu avea de gând să piardă multă vreme trăgând în domnul Thorne, dar merita să-l aibă în traistă pentru uzul familiei.

Domnul Arabin era însă un alt soi de vânat. Signora era suficient de inteligentă pentru a-şi da seama că domnul Arabin avea el însuşi o inteligenţă deasupra mediei. Mai ştia că avea un rang preoţesc mai înalt decât domnul Slope. N-ar fi încercat niciodată să-l pună pe domnul Arabin într-o situaţie ridiculă şi jalnică, aşa cum făcuse cu domnul Slope, nici nu credea că ar fi posibil să-l cucerească în zece minute, aşa cum îl cucerise pe domnul Thorne.

Aşa gândea ea despre domnul Arabin. Nu se poate spune

că domnul Arabin gândea în vreun fel despre Signora. Ştia că e frumoasă şi simţea că avea putere să-l farmece. Avea nevoie de farmec în actuala lui nefericire şi s-a dus deci să se aşeze la căpătâiul canapelei ei. Signora ştia tot. Acesta era unul dintre talentele ei cele mai de seamă. Putea să observe că el avea nevoie să fie fermecat, şi-i stătea în putere să-l farmece. Aşa cum viciosul îşi înghite doza de opiu, aşa cum haimanaua londoneză îşi înghite doza de gin, tot aşa – din motive asemănătoare – se pregătea domnul Arabin să înghită doza de farmece ale Signorei Neroni.

— De ce nu trageţi cu arcul, domnule Arabin? întrebă ea, când au rămas împreună aproape singuri, în salon; sau de ce nu vă plimbaţi pe sub bolţile umbroase, sau de ce nu vă folosiţi în alt chip darurile? De ce a fost invitat aici un celibatar ca dumneavoastră? Nu vreţi să vă meritaţi puiul rece şi şampania? Dacă aş fi în locul dumneavoastră, mi-ar fi ruşine să stau aşa, degeaba.

Domnul Arabin murmură un fel de răspuns. Deşi voia să fie fermecat, nu îi făcea plăcere să fie ironizat.

— Ei, ce vă doare, domnule Arabin? întrebă ea. Iată-vă aici, în propria dumneavoastră parohie. Domnişoara Thorne mi-a spus că toată petrecerea e dată special în onoarea dumneavoastră; şi totuşi, sunteţi singura persoană posomorită de aici. Prietenul dumneavoastră, domnul Slope, se afla lângă mine acum câteva minute; era plin de viaţă şi de duh; de ce nu îi faceţi concurenţă?

Nu era greu pentru cineva cu un simţ atât de ascuţit al observaţiei, cum era Madeline Neroni, să îşi dea seama că pusese degetul pe rană. Domnul Arabin tresări vizibil sub loviturile puternice ale atacului ei, şi ea îşi dădu imediat seama că era gelos pe domnul Slope.

— Dar mă uit la dumneavoastră şi la domnul Slope ca la nişte antipozi, continuă ea. În toate, sunteţi unul opus altuia, cu excepţia faptului că aveţi aceeaşi profesiune; şi chiar în privinţa asta sunteţi atât de diferiţi, încât confirmaţi regula. El e gregar, dumneavoastră vă place singurătatea. El e un activ, dumneavoastră sunteţi apatic. El lucrează, dumneavoastră gândiţi. Lui îi plac femeile, dumneavoastră le urâţi. Lui îi plac funcţiile şi puterea, ca şi dumneavoastră, dar din motive cu totul diferite. Lui îi plac laudele, iar

dumneavoastră le detestaţi prosteşte. El îşi va primi răsplata, adică o nevastă insipidă şi folositoare, un venit bun şi o reputaţie de ipocrit. Şi dumneavoastră o s-o primiţi pe-a dumneavoastră...

— Ei bine, şi care va fi răsplata mea? întrebă domnul Arabin, care ştia că fusese linguşit, şi totuşi se străduia să se deprindă cu asta. Care-mi va fi răsplata?

— Inima unei femei faţă de care veţi fi prea sobru ca să recunoaşteţi că o iubiţi, şi respectul câtorva prieteni faţă de care veţi fi prea mândru ca să recunoaşteţi că îi stimaţi.

— Generoasă răsplată! exclamă el; dar fără nicio valoare, dacă ţi se dă sub forma asta.

— A, să nu speraţi într-un succes ca acela care-l aşteaptă pe domnul Slope. El a fost predestinat succesului, îşi propune un scop, şi apoi porneşte să-l cucerească cu o râvnă nestăpânită. Nimic nu-l va împiedica să-şi urmeze ţelul. Nu va avea niciun scrupul, nicio teamă, nicio ezitare. Vrea să ajungă un episcop cu o familie într-adevăr prosperă; întâi va veni nevasta, apoi, cu timpul, şi etola. O să vedeţi că aşa o să se întâmple, şi apoi...

— Ei bine, şi apoi ce?

— Apoi o să începeţi să doriţi şi dumneavoastră aceleaşi lucruri.

Domnul Arabin privi calm pe fereastră, spre grădină şi, sprijinindu-se cu umărul de speteaza canapelei, îşi frecă bărbia cu mâna. Era un obicei pe care-l avea când cugeta profund; şi cele spuse de Signora l-au pus pe gânduri. Nu era oare totul adevărat? Nu va privi de acum înainte, dacă nu neapărat spre domnul Slope, atunci spre alţii, care poate că nu erau atât de înzestraţi ca el, dar urcaseră pe treptele scării sociale, în timp ce el rămăsese în urmă; şi nu va dori apoi să fi făcut şi el la fel?

— Nu e oare acesta nefericitul destin al tuturor celor dotaţi cu o inteligenţă speculativă şi talentaţi? întrebă ea. Nu stau cu toţii cufundaţi în gânduri aşa cum staţi dumneavoastră acum, despicând în patru imaginare fire de mătase, în timp ce alţii care nu au o minte atât de ascuţită retează banalele noduri gordiene ale vieţii de fiecare zi şi cuceresc bogăţii şi faimă. Spada şi tăişul prea ascuţit nu e potrivită pentru treburile acestei lumi, domnule Arabin.

Cine era femeia aceasta care-i citea secretele inimii şi îi repeta prevestirile sumbre ale propriului suflet? Când ea a terminat de vorbit, a privit-o drept în ochi şi a întrebat-o:

— Şi eu sunt una dintre spadele acelea nesăbuite, prea ascuţite pentru treburile utile ale acestei lumi?

— De ce îi lăsaţi pe toţi de-alde Slope să v-o ia înainte? Nu aveţi în vine un sânge la fel de cald ca al lui? Nu vă bate pulsul la fel de repede? Nu v-a făcut Dumnezeu bărbat, şi nu v-a sortit să faceţi lucruri pe măsura unui bărbat? Da, da, şi să primiţi şi răsplata cuvenită unui bărbat?

Domnul Arabin căzu pe gânduri, frecându-şi barba şi întrebându-se de ce i se spuneau toate astea; dar nu dădu niciun răspuns. Signora continuă.

— Cea mai mare greşeală pe care a făcut-o vreodată un om a fost să presupună că tot ce-i bun pe lume nu merită efortul de-a fi cucerit. Şi e o greşeală cu totul potrivnică religiei pe care o propovăduiţi! De ce le permite Dumnezeu episcopilor săi să aibă parte de câte cinci şi zece mii de lire pe an, dacă o asemenea avere înseamnă păcat şi nu merită să o ai? De ce ni se dau lucrurile frumoase, şi luxul şi distracţiile, dacă ele nu sunt menite să fie şi folosite? Trebuie să fie destinate cuiva, şi ce-i bun pentru un om de rând, sigur nu poate fi rău pentru o faţă bisericească. Încercaţi să nesocotiţi lucrurile acestea bune, dar de fapt doar încercaţi; nu reuşiţi.

— Oare? întrebă domnul Arabin, adâncit mereu în gânduri, fără să ştie ce spune.

— Vă pun întrebarea: reuşiţi?

Domnul Arabin o privi jalnic. I se părea că e interogat de un spirit lăuntric al său, căruia nu putea să nu-i răspundă şi nu cuteza să-i dea un răspuns fals.

— Haide, domnule Arabin, recunoaşteţi: reuşiţi? Sunt oare banii atât de vrednici de dispreţ? E oare puterea lumească atât de lipsită de valoare? E oare frumuseţea feminină un fleac căruia un om înţelept ca dumneavoastră să nu-i dea niciun fel de atenţie?

— Frumuseţea feminină! exclamă el, privindu-i chipul de parcă toată frumuseţea feminină din lume era concentrată acolo. De ce spuneţi că nu-i dau atenţie?

— Dacă o să mă mai priviţi aşa, domnule Arabin, o să-mi

schimb părerea – sau ar trebui să mi-o schimb, dacă n-aş fi conştientă, bineînţeles, că nu am o frumuseţe care să merite atenţie.

El a roşit foarte tare, însă doamna nu a roşit deloc. O culoare ceva mai puternică îi însufleţea chipul, atât cât să-i dea un aer cu totul deosebit. Se aştepta la un compliment din partea admiratorului ei, dar i-a fost recunoscătoare văzând că nu i-l face. Domnii Slope şi Thorne, domnii Brown, Jones şi Robinson îi făceau cu toţii complimente. Spera că va reuşi în cele din urmă să-l oblige pe domnul Arabin să o jignească.

— Dar privirea dumneavoastră, spuse ea, este mirată şi nu admirativă. Vă miraţi de îndrăzneala mea de a vă pune asemenea întrebări.

— Da, cam aşa e, recunoscu el.

— Cu toate acestea, cer un răspuns, domnule Arabin. De ce au fost făcute femeile frumoase dacă nu le privesc bărbaţii?

— Dar bărbaţii le privesc, răspunse el.

— De ce nu şi dumneavoastră?

— Cerşiţi răspunsul, *madame* Neroni.

— Sunt sigură că nu vă voi cere nimic pe care să nu-l primesc de la dumneavoastră, domnule Arabin; şi acum cer, într-adevăr, un răspuns. Nu vi se pare că, în general, femeile, ca tovarăşe de viaţă, nu merită interesul dumneavoastră? Ia să vedem. Iat-o pe văduva Bold cum vă priveşte de pe după scaun, chiar în această clipă. Ce părere aţi avea despre ea. Ca tovarăş de viaţă?

Domnul Arabin se ridică, aplecându-se peste canapea şi privind pe uşa salonului spre locul unde Eleanor stătea între Bertie şi domnul Slope. Ea îi surprinse imediat privirea şi i-o întoarse imediat. Nu era plasată prea convenabil. Domnul Slope făcea tot ce putea ca să-i atragă atenţia; şi ea se străduia să îl împiedice, vorbind cu domnul Stanhope, în timp ce gândurile îi erau concentrate asupra domnului Arabin şi doamnei Neroni. Bertie Stanhope încerca să-i atragă atenţia, dar se gândea mai mult la modul cum se va arunca până la urmă la picioarele ei, decât cum să o amuze în momentul de faţă.

— Uite, reluă Signora, îşi întindea frumosul ei gât ca să

vă privească, şi acum aţi tulburat-o. Pe cuvântul meu, cred că am greşit în privinţa dumneavoastră; cred că doamna Bold vi se pare o femeie fermecătoare. Privirea dumneavoastră face să o spună; şi aş zice, din privirea ei, că e geloasă pe mine. Haide, domnule Arabin, încredeţi-vă în mine, şi dacă aşa e, voi face tot ce-mi stă în putere să vă aranjez partida.

E de prisos să spunem că oferta Signorei nu era foarte sinceră. Ea nu era niciodată sinceră în asemenea lucruri. Nu se aştepta niciodată ca alţii să fie la fel de puţini sinceri, nici s-o creadă nesinceră pe ea. Astea erau jucăriile ei, masa ei de biliard, ogarii şi hăitaşii ei, valsurile şi polcile ei, picnicurile şi excursiile ei din zilele de vară. Nu avea multe alte lucruri care s-o amuze şi, ca urmare, se juca de-a dragostea. Acum se juca de-a dragostea cu domnul Arabin, şi nu se aştepta că va primi un răspuns serios şi adevărat.

— Toate puterile dumneavoastră n-ar însemna nimic, spuse el, pentru că doamna Bold este, după cum cred, logodită cu altul.

— Atunci vă inculpaţi singur.

— Interogatoriul dumneavoastră e cam nedrept, răspunse el, şi nici nu ştiu de ce vă răspund. Doamna Bold e o femeie foarte frumoasă şi inteligentă. E imposibil s-o cunoşti fără să o admiri.

— Credeţi deci că văduva este o femeie foarte frumoasă?

— Da, aşa cred.

— Şi că ar onora casa parohială de la St. Ewold?

— Ar onora casa oricui.

— Şi chiar aveţi insolenţa să mi-o spuneţi?! Să mi-o spuneţi mie care, chiar în această clipă sunt atât de preocupată de problemele dumneavoastră?! Aveţi chiar insolenţa să-mi spuneţi că doamna Bold e cea mai frumoasă femeie pe care o cunoaşteţi!...

— Nu am spus asta, răspunse domnul Arahin. Sunteţi mai frumoasă...

— Aha, în sfârşit, aşa mai merge. Mă gândeam eu că nu puteţi fi chiar aşa de insensibil.

— Sunteţi mai frumoasă, poate mai deşteaptă.

— Mulţumesc, mulţumesc, domnule Arabin. Ştiam eu că o să fim prieteni.

— Dar...

— Niciun cuvânt mai mult. Nu vreau să mai cred niciun cuvânt. Dacă vorbiţi până la miezul nopţii, nu. Puteţi spune ceva mai frumos decât aţi spus.

Dar *madame* Neroni, doamna Bold..:

— Nu vreau să mai aud o vorbă despre doamna Bold! Ce gânduri groaznice mi-au trecut prin minte! M-am gândit la stricnină; dar pe locul doi e binevenită.

— Locul ei...

— Nu vreau să mai aud nimic despre ea sau despre locul ei. Sunt mulţumită şi asta ajunge. Dar, domnule Arabin, mor de foame; frumoasă şi deşteaptă cum sunt, ştiţi că nu pot merge să-mi iau mâncarea, şi totuşi dumneavoastră nu mi-o aduceţi.

Ceea ce era foarte adevărat: domnul Arabin trebuia să facă ceva, aşa că s-a dus în sufragerie şi a împlinit dorinţa Signorei.

— Şi dumneavoastră? întrebă ea.

— A, răspunse el, nu mi-e foame; nu mănânc niciodată la ora asta.

— Lăsaţi, lăsaţi, domnule Arabin, nu-i îngăduiţi dragostei să se amestece în pofta dumneavoastră de mâncare. La mine, lucrurile astea nu se amestecă niciodată. Mai daţi-mi o jumătate de pahar de şampanie şi apoi duce-ţi-vă la masă. Cine ştie ce-mi face doamna Bold dacă mai rămâneţi să vorbiţi cu mine.

Domnul Arabin a făcut ce i s-a cerut. I-a luat farfuria şi paharul şi, ducându-se în sufragerie, a luat un sandviş de pe masa încărcată şi s-a retras într-un colţ.

Între timp, a intrat în camera domnişoara Thorne, care nu stătuse jos nicio clipă. Văzându-l în picioare, a fost tare mâhnită.

— O, dragul meu domn Arabin, începu ea, tocmai dumneavoastră încă n-aţi stat jos deloc? îmi pare foarte rău! Dintre toţi, tocmai dumneavoastră?!...

Domnul Arabin a asigurat-o că abia intrase în cameră.

— Tocmai pentru asta, nu trebuie să mai pierdeţi nicio clipă. Haideţi, o să vă fac eu loc. Mulţumesc, draga mea – spuse ea, văzând că doamna Bold încearcă să se ridice de pe scaun; dar pentru nimic în lume nu vreau să te ridici,

pentru că toate doamnele ar crede că trebuie să te urmeze. Doar, poate, dacă domnul Stanhope a terminat...; doar un moment, domnule Stanhope, până vă aduc alt scaun.

Şi aşa a trebuit Bertie să se scoale, pentru a-i face loc rivalului său. Făcu aceasta – aşa cum le făcea pe toate j cu un aer de bună dispoziţie şi cu umor, încât domnul Arabin nu a avut cum să refuze locul oferit.

— Fie ca altul să-i ocupe eparhia! zise Bertie – cuvintele nefiind deloc foarte potrivite, nici pentru împrejurarea de faţă, nici pentru persoana căreia îi erau adresate. Am mâncat şi sunt mulţumit, domnule Arabin, vă rog să luaţi loc. De dragul dumneavoastră aş vrea să fie, într-adevăr, un scaun de episcop!

Când domnul Arabin se aşeză, doamna Bold s-a ridicat, de parc-ar fi vrut să-şi urmeze vecinul.

— Vă rog, vă rog, nu vă mişcaţi! interveni domnişoara Thorne, aproape forţând-o pe Eleanor să se aşeze din nou. Domnul Stanhope n-o să plece, desigur. O să stea în spatele dumneavoastră, ca un adevărat cavaler ce este. Iertaţi-mă, era să uit: domnule Arabin, permiteţi-mi să vă prezint domnului Slope. Domnul Slope... domnul Arabin... Şi cei doi gentlemani s-au înclinat, băţoşi, silindu-se să nu privească la doamna cu care amândoi aveau de gând să se căsătorească, iar cel de-al treilea gentleman, care avea şi el de gând să se căsătorească cu ea, stătea în spate, privindu-i.

Cei doi nu se mai întâlniseră niciodată şi momentul de faţă nu era deloc o bună ocazie pentru o conversaţie cordială, chiar dacă o conversaţie cordială ar fi fost posibilă între ei. Aşa cum stăteau lucrurile, tuturor celor patru care formau grupul părea să le fi pierit glasul. Domnul Slope, care era numai ochi şi urechi pentru ceea ce spera că înseamnă şansa norocoasă a viitorului său, nu era prea atent la ce se întâmplă în prezent. Tare ar fi vrut să o vadă pe Eleanor ieşind din cameră, ca să poată ieşi după ea. Bertie nu era chiar în aceeaşi stare de spirit, ziua cea neagră era şi aşa destul de aproape, nu avea niciun motiv s-o grăbească. El luase hotărârea de a se căsători cu Eleanor Bold şi voia ca astăzi să facă primul pas în drumul lui spre ţintă. Dar avea destul timp în faţă. Nu avea de ce

să se pripească. După ce, bine dispus, făcuse loc domnului Arabin, era gata să-l lase să stea de vorbă cât o pofti cu viitoarea doamnă Stanhope, atâta vreme cât nu-şi schimbau poziţia.

După ce făcuse o plecăciune în faţa domnului Slope, domnul Arabin începu să mănânce, fără să mai scoată o vorbă. Era foarte gânditor, şi gesturile lui erau pur şi simplu mecanice.

Dar sărmana Eleanor era cea mai vrednică de milă dintre toţi. Singurul prieten pe care credea că se poate bizui era Bertie Stanhope, şi se părea că şi el e gata să o părăsească. Domnul Arabin nu încerca să-i vorbească. Ea rosti câteva cuvinte ca răspuns la unele observaţii ale domnului Slope şi apoi, simţind că nu mai poate suporta situaţia, se sculă brusc de pe scaun, în ciuda insistenţelor domnişoarei Thorne, şi ieşi grăbită din cameră. Domnul Slope a urmat-o cât a putut de repede şi tânărul Stanhope a pierdut ocazia.

Când a rămas singură, Madeline Neroni a început să nu se mai gândească la ciudata ei întrevedere cu acest domn ciudat. Nu intenţionase să-l facă să creadă că vreun cuvânt pe care i-l spusese fusese adevărat, şi totuşi el îi răspunsese în spiritul adevărului adevărat. Spusese adevărul şi ea îşi dădea seama că acesta era chiar adevărul, îi smulsese secretul; şi el, lipsit, se părea, de darul obişnuit al minciunii, îi dezvăluise cu inocenţă întregul suflet. O iubea pe Eleanor Bold, dar Eleanor nu i se părea că e atât de frumoasă ca ea. Dorea din adâncul inimii s-o ia pe Eleanor de soţie, şi totuşi, recunoscuse că nu i se părea a fi cea mai înzestrată dintre ele două. Îi fusese cu neputinţă să-şi falsifice gândurile atunci când a fost supus la interogatoriu şi fusese obligat să fie sincer *malgré lui*, chiar dacă adevărul i-a fost atât de neplăcut.

Acest învăţător al oamenilor, acest erudit de la Oxford, această chintesenţă dublu-distilată a perfecţiunii universitare, acest scriitor de tratate religioase, acest predicator de texte ecleziastice, devenise un biet prunc în mâinile ei; ea îl întorsese pe dos şi-i citise în suflet, de parcă ar fi fost cu o fetiţă oarecare. Onestitatea lui facilă o făcea să îl dispreţuiască, dar îi şi plăcea. Era pentru ea o noutate, o trăsătură necunoscută până atunci a caracterului

unui bărbat. Simţea de asemenea că n-ar putea niciodată să-şi bată joc de el, aşa cum îşi bătea de-alde Slope şi Thorne. Simţea că nu va putea niciodată să-l aducă pe domnul Arabin în stare să-i facă declaraţii neadevărate, sau să asculte fleacuri care erau doar fleacuri.

Era clar că domnul Arabin era foarte îndrăgostit de doamna Bold, şi Signora începu cu o neobişnuită bunăvoinţă să chibzuiască dacă n-ar fi putut să-i facă un bine. Se înţelege că Bertie va avea atunci prima şansă. Era un aranjament de familie: fratele ei va fi cel care se va însura cu văduva Bold. Madeline ştia prea bine ce-i trebuie şi la ce s-ar putea aştepta dacă sora ei s-ar amesteca într-un plan atât de bine pus la punct. Dacă planul ar fi fost realizabil. Dar avea o puternică bănuială că nu era realizabil. Nu i se părea posibil ca doamna Bold să accepte un soţ în situaţia fratelui ei, şi-i repetase aceasta de multe ori Charlottei. Înclina să creadă că domnul Slope avea cele mai multe şanse de reuşită şi ar fi fost o mare plăcere pentru ea să-i răpească soţia domnului Slope.

Şi astfel Signora se hotărî ca, dacă Bertie ar da greş, să facă, o dată în viaţa ei, un act de caritate şi să-l cedeze pe domnul Arabin femeii pe care el o iubea.

FAMILIILE LOOKALOFT ŞI GREENACRE

Masurile luate de domnişoara Thorne pentru organizarea distracţiei şi a hrănirii claselor periferice pe păşunea din marginea domeniului au fost, în mare, încununate de succes.

S-au produs două mici incidente care au făcut să mai scadă întrucâtva veselia generală, dar s-au rezolvat repede şi au avut mai curând un caracter aparent decât real.

Primul a fost căzătura tânărului Harry Greenacre, al doilea, ascensiunea doamnei Lookaloft şi a familiei ei.

În ceea ce priveşte faimosul *quintain,* acesta deveni mai popular printre tinerii pedestraşi decât ar fi ajuns vreodată printre călăreţi, chiar dacă tânărul Greenacre ar fi izbândit în încercarea lui. Instalaţia a fost învârtită întruna, până aproape că a ieşit din pământ; şi sacul cu făină şi-a făcut din plin datoria, pudrând umerii şi capetele tuturor celor care puteau fi convinşi să ajungă în vecinătatea lui.

Bineînţeles că s-a răspândit zvonul că Harry a murit, a şi avut loc o scenă patetică între el şi maică-sa, atunci când s-a descoperit că scăpase fără nicio zgârietură. Cu această ocazie s-a băut o cantitate uriaşă de bere şi bietul *quintain* a fost drăcuit şi blestemat şi, în general, afurisit de către toate mamele ai căror copii ar fi putut să păţească la fel. Întâmplarea doamnei Lookaloft era însă mai serioasă.

— Păi, dacă-ţi spui eu, pe cinstea mea, că-i acolo, în salonul cucoanei; ea şi cu Gussy, şi fătucile alea două, împopoţonate până peste urechi.

Aşa vorbea nevasta unui fermier, foarte sigură de spusele ei, foarte indignată şi foarte gravă, care se aşezase pe-o bârnă, sprijinindu-se pe mânerul unei uriaşe umbrele de bumbac.

— Doar n-oi fi văzut-o madam’ Guffern?! exclamă doamna Greenacre, pe care această informaţie, adăugată recentei primejdii prin care trecuse fiul ei o copleşise de-a binelea.

Domnul Greenacre avea tot atâta pământ cât avea şi domnul Lookaloft, şi plătea chiar tot atât de punctual, şi părerile lui erau luate la fel în seamă în adunările parohiale. Ascensiunea doamnei Lookaloft fusese un prilej de amărăciune pentru doamna Greenacre. Nu gusta nici rafinamentele care transformaseră numele fermei Barleystubb[115] în Rosebank[116] – şi onoraseră, din când în când, scrisorile domnului Lookaloft cu demnitatea titlului de esquire. Ea nu avea nici cea mai mică dorinţă să-şi transforme casa în Vila Violeta sau să-l vadă pe bărbatu-său

115 Barley stubb = mirişte de orz (n.t.).
116 Rose bank = ţărm cu trandafiri (n.t.).

cum îşi plimbă de colo colo nişte zorzoane adăugate la numele lui. Dar pentru ea era un păcat de moarte succesul doamnei Lookaloft în vânătoarea de onoruri. Râsese întotdeauna de doamna Lookaloft, atât cât îi îngăduiau slabele-i puteri. Îi dăduse brânci cu umărul, odată, când ieşeau din biserică, şi îşi ceruse scuze cu fireasca simplitate a egalităţii între oameni:

— Oh, madam', scuzele mele; dar v-aţi făcut grozav de solidă în ultimul timp...

Îl întrebase pe domnul Lookaloft. Cu aparentă cordialitate, despre „doamna care învârte toată casa pe degete", şi reuşise să se ţină destul de tare, credea ea, în faţa vecinei cu toate visele ei de mărire. Acum se trezea însă trecută într-o categorie separată şi inferioară. Doamna Lookaloft a fost invitată în salonul de la Ullathorne numai pentru că îşi schimbase numele casei în Rosebank şi îl făcuse pe bărbatu-său să cumpere piane şi rochii de mătase, în loc să-şi investească banii în ferme cu vite ca să le lase o avere copiilor.

Oricât ar fi venerat-o doamna Greenacre pe domnişoara Thorne şi oricât de mult l-ar fi respectat pe stăpânul pământurilor, nu putea privi acest lucru decât ca pe o nedreptate făcută ei şi alor ei. Până atunci, familia Lookaloft nu fusese recunoscută ca făcând parte dintr-o clasă diferită de cea a familiei Greenacre. Pretenţiile lor erau doar nişte ifose, fineţurile şi titlurile lor erau toate plătite de ei şi nu date de alţii. Suveranii locali de prin ţinut şi izvoarele districtuale ale onoarei nu le conferiseră până atunci niciun blazon. Fustiţele lor de crinolină, orele târzii la care se trezeau şi mersul lor afectat fuseseră până atunci un bun subiect pentru zeflemelele doamnei Greenacre, şi aceste zeflemele fuseseră o supapă a invidiei ei. De acum înainte, însă, lucrurile vor sta cu totul altfel. Acum familia Lookaloft se va lăuda că aspiraţiile lor primiseră binecuvântarea nobilimii ţinutului; acum vor declara, având, aparent, dreptate că le-au fost recunoscute pretenţiile de a primi o anume consideraţie. Fuseseră primiţi ca musafiri egali cu episcopul şi cu baroneţii; domnişoara Thorne le făcuse o reverenţă pe covorul propriului salon; urmau să se aşeze la masă în compania

unei contese adevărate. S-ar putea foarte bine ca Bab Lookaloft – aşa cum i se spusese în familia Greenacre, pe vremea egalităţii lor din tinereţe – să stea lângă Honorable George, şi nenorocitului ăluia de Gussy s-ar putea să-i dea voie să o servească pe lady Margaretta de Courcy cu o cremă de zahăr ars.

Uzufructul acestor onoruri – sau al acelora dintre ele de care a avut parte mult pizmuita familie – nu justifica invidia. Atenţia acordată familiei Lookaloft de către neamul de Courcy a fost extrem de limitată şi distincţiile acordate de episcop şi de ai lui nu reprezentau deloc o recompensă pentru plicticoasa monotonie a vieţii lor da fiecare zi. Dar cele îndurate de ei i-au rămas neştiute doamnei Greenacre; ea se gândea doar la lucrurile de care era sigură că se bucurau ei şi la viitorul stil de viaţă îngrozitor de înalt al familiei de la Rosebank, ca o consecinţă firească a onoarei ce li se făcea acum.

— Dar îi văzuşi colo-şa, îi văzuşi colo-şa, chiar cu ochii dumitale? întrebă biata doamnă Greenacre, sperând că încă mai există motive de îndoială.

— Da’ cum să-i văz, dacă n-ajunsei chiar eu până acolo?! exclamă doamna Guffern. Nu i-am văzut deloc toată dimineaţa asta afurisită, dar i-am văzut pe ăia de i-au văzut. îl ştii pe John al nostru; ei, păi el umblă cu Betsey Rusk, ştii, slujnica personală a cucoanei. Şi Betsey nu e o fată oarecare, ca alea de la bucătărie. Aşa că Betsey a venit la John al nostru, ştii, şi e grozav de politicoasă cu mine, nu pot să zic că nu e, Betsey Rusk. Aşa că, înainte să plece să se plimbe cu John, mi-a zis tot ce s-a întâmplat în casă.

— Zău aşa? întrebă doamna Greenacre.

— Zău mi-a zis, răspunse doamna Guffern.

— Şi ţi-a zis matale că ăia sunt sus în salon?

— Mi-a zis că i-a văzut când intrau – că ele nu erau îmbrăcate nici pe jumate aşa grozav ca alealante familii, cică aveau tot gâtul şi pieptul gol-puşcă, aşa, ca la un copil nou-născut.

— Stricatele! exclamă doamna Greenacre, mai tulburată de acest amănunt decât de orice alt semn de distincţie aristocratică pe care şi-l însuşiseră duşmanii ei.

— Da, chiar aşa, continuă doamna Guffern, goale de tot,

în vreme ce lumea bună era îmbrăcată cum eşti şi matale şi cu mine, doamnă Greenacre.

— Fi-le-ar obrăznicia să le fie!... exclamă doamna Greenacre, al cărei piept bine acoperit adăpostea toată bunătatea faţă de familia Lookaloft.

— Aşa zic şi eu, spuse doamna Guffern; şi aşa a zis şi omu' meu, Thomas Guffern, când a auzit: „Molly – zice – dacă te apuci vreodată să umbli dimineaţa aşa dezbrăcată în felul ăsta, să ai grijă să nu mai vii acasă!". Aşa că eu zic: „Thomas, nici n-o să mai vin". „Da?, zice el; cum dracu' de reuşeşte cu reumatizmul ăla al ei, şi n-are nicio cârpă pe ea!". Şi doamna Guffern râse zgomotos, gândindu-se la probabilele suferinţe ale reumaticei doamne Lookaloft.

— Şi să se asemene aşa cu oameni care au sânge, nu glumă, în vine – spuse doamna Greenacre.

— Ei, dar asta nu-i tot ce zicea Betsey. Şi uite-aşa s-au umflat intrând în salonul doamnei, ca nişte curcani de parcă ar fi vrut să zică: „Şi cine îndrăzneşte să ne zică nouă ceva?". Şi Gregory se gândea să le spună să vină aici, doar că nu l-a lăsat inima, că erau îmbrăcaţi aşa grozav. Aşa că au intrat; dar cucoana s-a uitat la ei, întunecată ca moartea.

— Aşa, car' va să zică! exclamă doamna Greenacre, tare uşurată, până la urmă; nu i-au invitat mai altfel decât pe noi toţi.

— Betsey zice că Gregory zice că doamna nu era deloc încântată să-i vază unde au ajuns, şi că el aşa crede, că se aştepta să vină aici, ca noi toţi.

Doamna Greenacre simţi o mare consolare. Nu că ar fi fost cu totul mulţumită. Considera că lumea îi va face dreptate nu doar neîncurajând-o pe doamna Lookaloft, ci neapărat şi pedepsind-o. Ce se întâmplase la acel ospăţ din scripturi, a cărui descriere o citise doamna Greenacre atât de des familiei? De ce nu se dusese domnişoara Thorne cu îndrăzneală la intrus şi nu-i spusese: „Prietene, tu ai urcat aici în locuri înalte care nu ţi se potrivesc! Coboară mai jos, şi-i vei găsi pe cei de seama ta". Chiar dacă familia Lookaloft ar fi primită în momentul de faţă cu multă răceală, tot vor putea să se laude de acum încolo cu situaţia lor, cu aspiraţiile lor, şi cu onoarea lor.

— Ei, cu toată fala lor, mă mir cum poate fi aşa de nemernică, continuă doamna Greenacre, incapabilă să treacă la alt subiect. Ai auzit, omule? mai zice ea, gata să-i repete toată povestea bărbatului ei, care tocmai se apropia. Madam' Lookaloft şi Bab şi Gussy şi toată droaia lor stau cu toţii, grozavi nevoie mare, în salonul cucoanei, şi nu au fost invitaţi mai altfel decât mine sau decât tine. Ai mai auzit vreodată aşa ceva?

— Ei, şi de ce n-ar face-o? întrebă fermierul Greenacre.

— Să se amestece ei cu oamenii sus-puşi, de parc-ar fi neam de nobili, sau aşa ceva?! răbufni doamna Guffern.

— Ei, dacă lor le place şi cucoanei îi place, despre partea mea, lasă-i în legea lor, răspunse fermierul. Uite, mie îmi place locul ăsta mai mult, că, uite-aşa mă simt mai acasă şi nu trebuie să plătesc toate hainele alea grozave pentru nevastă-mea. Fiecare cu gustul lui, doamnă Guffern, şi dacă vecinul Lookaloft crede că al lui e ăl mai bun, lasă-l în pace.

Doamna Greenacre se aşeză lângă soţul ei, ca să înceapă munca grea a banchetului; îşi recâştigase într-o oarecare măsură liniştea; dar, cu toate acestea, dădu din cap către prietena ei, ca să arate că în cazul acesta nu prea era de acord cu ideile lui bărbatu-său.

— Şi să vă zic ceva, cucoanelor, continuă el; dacă e Bă nu ne putem bucura de masa pe care ne-o dă domnişoara, fiindcă măicuţa Lookaloft stă acolo, sus, pe o canapea măreaţă, cred că trebuie să ne ducem cu toţii acasă. Dacă plângem de-asta, ce-o să facem când o da peste noi necazul adevărat? Cum ar fi acum, cucoană, dacă băiatul şi-ar fi rupt colea gâtul, când a căzut?

Doamna Greenacre s-a simţit umilită şi n-a mai zis nimic. Dar oricât ar ţine cuvântări morale, oamenii cumsecade ca domnul Greenacre, cei asemenea familiei Lookaloft iscă într-adevăr multă invidie în lume.

Era plăcut să-l vezi pe domnul Plomacy, sprijinindu-se în bastonul lui solid, umblând de colo colo printre musafirii veniţi din sate, comportându-se ca un fel de poliţist, şi ca un maestru de ceremonii.

— Ei, tinere, dacă nu poţi să te descurci fără ţipătul ăsta, mai bine du-te dincolo de câmpul ăla, şi ia-ţi şi mâncarea cu tine. Haide, fetelor, ce staţi acolo cu mâinile-n sân? Ieşiţi

să vă vadă băieţii! N-aveţi de ce să vă ruşinaţi de feţele voastre. Alo! Tu de-acolo, cine eşti? Cum de-ai intrat aici?

Această ultimă întrebare neplăcută fusese pusă unui tânăr de vreo douăzeci şi patru de ani care nu purta, după părerea domnului Plomacy, suficiente semne ale unei educaţii şi ale unei vieţi rurale.

— Vă rog, înălţimea voastră, jupân Barrell, vizitiul, m-a lăsat să intru pe la portiţa dinspre biserică, că lucrez mai totdeauna pentru familie.

— Atunci jupânul Barrell vizitiul te poate lăsa să şi ieşi, hotărî domnul Plomacy, neîmblânzit nici măcar de înaltul rang care i se acordase. Cum te cheamă, ce meserie ai şi pentru cine lucrezi?

— Sunt Stubbs, înălţimea voastră, Bob Stubbs, şi... şi..; şi...

— Şi care ţi-e meseria, Stubbs?

— Zidar... adică tencuitor, vă rog, înălţimea voastră:

— Las’ că vă tencuiesc eu, şi pe tine şi pe Barrell; o să ieşi de pe pajiştea asta la fel de repede cum ai intrat.

Nu ne trebuie niciun tencuitor; când ne-o trebui, o să trimitem noi după ei. Haide, berbecuţule, du-te!

Stubbs tencuitorul a fost tare amărât de această sentinţă dură. Era un băiat vioi şi reuşise, de când se strecurase în paradisul de la Ullathorne, să atragă o nimfă a pădurii, căreia îi şoptea nimicuri gingaşe de tencuitor, când a fost întâlnit de măreţul domn Plomacy. Era groaznic să fie astfel despărţit de driada sa şi trimis înapoi gemând, în infernul din Barchester, tocmai când nectarul şi ambrozia erau gata să coboare pe câmpiile cu narcise galbene. A hotărât să încerce cu rugăminţile pe care le credea a fi cele mai potrivite, dar rugăminţile de la oraş erau zadarnice în faţa marelui potentat rural. Domnul Plomacy nu numai că a ordonat să fie alungat, dar ridicându-şi băţul ca să-i arate drumul spre poarta lăsată în grija acelui fals cerber, Barrell, îl însoţi el însuşi, să vadă că edictul exilării e dus la împlinire.

Dar zeiţa îndurării, cea mai dulce zeiţă care a stat vreodată pe vreun nor şi cea mai dragă sărmanului slab şi păcătos, apăru pe pajişte, întrupată de domnul Greenacre. Niciodată nu a fost mai binevenită zeiţa care se roagă

pentru iertarea osândiţilor.

— Ei, haide omule! începu domnul Greenacre; niciodată să nu te legi de asemenea fleacuri într-o zi ca asta. Îi ştiu bine pe băiat. Lasă-l să rămână, te rog eu. Ştiu că domnişoara n-o să simtă lipsa de cât poate el să mănânce şi să bea.

Domnul Plomacy şi domnul Greenacre erau prieteni, fraţi de cruce. Domnului Plomacy i se dăduse una dintre cele mai bune camere de la Ullathorne House; dar era celibatar şi se simţea tare singur; în plus, în casă nu era permis fumatul nici măcar pentru domnul Plomacy. Momentele sale de adevărată fericire erau petrecute într-un fotoliu mare din colţul cel mai cald al bucătăriei frumoase şi curate a doamnei Greenacre. Aici era locul unde omul lăuntric se topea, scurgându-se afară, în fântâni de taifas plăcut; aici era respectat şi în largul lui; aici, şi poate numai aici putea să se descarce de greutăţile vieţii, fără să ofenseze demnitatea cuiva aflat mai presus de el sau să se expună la familiaritatea subalternilor. Aici era locul unde putea să-şi găsească uşor pipa, pe obişnuita poliţă de deasupra vetrei, şi fumatul nu era numai permis, ci chiar încurajat.

Aşa stând lucrurile, nu era de presupus că domnul Plomacy ar putea să-i refuze domnului Greenacre o asemenea favoare; dar, cu toate acestea, el nu o acordă fără oarecare demonstraţie de autoritate austeră:

— Auzi colo, mănâncă şi bea, domnule Greenacre! Nu, nu-i vorba de cât mănâncă şi cât bea, ci de exemplul pe care-l dă băiatul, când vine acolo unde nu-i invitat, şi încă un băiat de vârsta lui. Şi încă el, care n-a muncit în viaţa lui, nici măcar o zi pe la Ullathorne. Tencuitor! Las’ că-l tencuiesc eu!...

— Ei, lucrează de mult pentru mine, domnule Plomacy, şi ce mână bună are la pus şindrile! E unul dintre cei mai buni din Barchester – răspunse celălalt, fără să spună chiar adevărul adevărat, aşa cum, e drept, nici nu are dreptul s-o facă vreodată milostenia. Haide, haide, lasă-l în pace astăzi şi ceartă-l mâine. Doar n-o să-l faci de ruşine, de faţă cu fata lui de colo...

— Să ştii, o fac împotriva voinţei mele, cedă domnul Plomacy. Şi ai grijă, tu, Stubbs, să te porţi cum se cuvine.

Dacă aud gălăgie, o să ştiu de unde vine... Vă ştiu eu pe voi, meseriaşii din Barchester; ştiu eu ce vă poate pielea...

Şi astfel Stubbs plecă fericit, trăgându-se o dată de moţul părului său zbârlit, în cinstea clemenţei intendentului, şi mai trăgând de două ori în onoarea bunătăţii fermierului. Şi plecă, jurând, în adâncul inimii sale recunoscătoare, că dacă fermierul va avea vreodată nevoie de o zi de muncă fără plată, atunci el o să i-o facă. Jurământul pe care nu era probabil că i se va cere să-l respecte.

Dar domnul Plomacy nu era tocmai mulţumit, pentru că se gândea la intendentul nedrept, şi începu să mediteze dacă nu se împrietenise oare cu diavolul lipsei de conştiinţă. Aceasta nu a stânjenit însă modul de a-şi îndeplini datoriile la un capăt al mesei lungi; nici domnul Greenacre nu s-a comportat mai zău la celălalt capăt, urmare firească a urărilor de bine ale lui Stubbs tencuitorul. În plus, musafirilor nu li s-a părut nimic în neregulă când domnul Plomacy, ridicându-se să spună rugăciunea, s-a rugat ca Dumnezeu să le dea într-adevăr recunoştinţă pentru toate bunătăţile puse în faţa lor din marea generozitate a domnişoarei Thorne!

În acest răstimp, „lumea sus-pusă”, în cortul din grădină, se descurca nemaipomenit; asta, dacă şampania fără restricţie poate să-i ajute vreodată pe cei sus-puşi să se descurce. Sir Harkaway Gorse a propus un toast în sănătatea domnişoarei Thorne şi a asemănat-o cu un cal de curse pursânge, mereu gata s-o pornească în galop şi care nu e obosit de muncă, oricât de mult ar fi muncit. Domnul Thorne răspunse la compliment, spunând că speră că sora sa va putea să alerge oricând i se va cere; şi apoi ridică paharul pentru sănătatea şi prosperitatea familiei de Courcy. Sora lui a fost foarte onorată să vadă atâţia membri ai nobilei familii onorându-i masa săracă. Erau cu toţii conştienţi că îndeletniciri importante făceau absenţa contelui necesară. Cum datoria faţă de prinţ îl chemase departe de căminul lui, el, domnul Thorne, nu putea să se încumete să regrete că nu-l vede la Ullathorne; cu toate acestea, se va încumeta să spună... adică să-şi exprime dorinţa... opinia, voia să spună... Şi astfel domnul Thorne deveni cam nedumerit, aşa cum este de obicei un

gentleman rural în împrejurări asemănătoare; dar în cele din urmă s-a aşezat jos, declarând că era foarte fericit că bea în cinstea nobilului conte, împreună cu contesa, şi toată familia de la De Courcy Castle.

Şi atunci Honorable George a răspuns la discursul de mulţumire. Nu-l vom urma prin diversele meandre ale elocinţei sale neobişnuite. Cei din imediata sa apropiere au avut la început dificultăţi în a-l pune pe picioare, dar în curând au încercat dificultăţi mult mai mari să se aşeze ei înşişi jos. Cu asemenea ocazii ar trebui într-adevăr reglementată una din două: ori să fie tabu orice discurs în ocazii festive, ori să fie supuşi unui examen sever, în faţa comisiei guvernamentale de examinare, cei care urmează să beneficieze de acest privilegiu. Aşa cum stau lucrurile acum, nimeni de teapa lui Honorable George nu prea onorează eforturile noastre în cinstea educaţiei britanice.

În sufragerie, episcopul a trecut prin onorurile zilei cu mult mai multă abilitate şi decenţă. Şi el a băut în cinstea domnişoarei Thorne, şi a făcut-o în modul cuvenit scaunului episcopal pe care-l împodobea. Societatea de acolo era poate mai plicticoasă şi o idee mai puţin vioaie decât cea din cort. Dar ce se pierdea din voioşie, se câştiga din plin în demnitate.

Şi astfel s-a petrecut banchetul la diversele mese, cu mare strălucire şi încântare generală.

DISTRACŢII LA ULLATHORNE
ACTUL AL II-LEA

„Ceea ce pe ei i-a ameţit, mie îmi va da curaj!”, astfel se îmbărbăta domnul Slope, ieşind din sufragerie în căutarea lui Eleanor. De fapt, el nu văzuse pe nimeni cu adevărat beat; dar se băuse destul de mult vin, iar domnul Slope nu

ezitase să-şi ia şi el partea cuvenită, ca să prindă curajul de care avea nevoie pentru ceea ce avea de întreprins. Nu este primul care consideră că într-o asemenea ocazie are nevoie de ajutorul lui Bachus.

Înainte de a-şi da seama că e urmărită, Eleanor ieşise pe uşă şi se afla pe iarba din grădină. În acel moment, aproape toţi oaspeţii erau ocupaţi la o masă sau la alta. Ici şi colo se vedea câte o pereche, nedespărţită, preferind propriile cuvinte dulci clinchetului paharelor şi plăcerilor retoricii care se revărsa de pe buzele lui Honorable George sau ale episcopului de Barchester; dar restul grădinii era atât de pustiu, pe cât îşi dorea domnul Slope.

Eleanor văzu că este urmărită şi, precum o căprioară ce nu mai are şanse de scăpare, se întoarce mugind şi atacă câinii, aşa făcu şi ea, întorcându-se spre domnul Slope.

— Vă rog, n-aş vrea să ieşiţi din casă din pricina mea! îl întâmpină ea, cu toată răceala pe care putea să şi-o adune în glas. Am ieşit în căutarea unui prieten. V-aş fi recunoscătoare dacă v-aţi întoarce.

Domnul Slope nu putea fi convins astfel. Toată ziua observase că doamna Bold nu se purtase cordial cu el, iar aceasta îl cam dezamăgise. Dar în niciun caz nu trăsese concluzia că aspiraţiile sale erau deşarte. Văzuse că e supărată pe el. Nu cumva pentru că el se jucase atât de mult cu sentimentele ei? Pentru că lăsase ca numele ei să ajungă subiect de bârfă, să fie alăturat în şoaptă numelui lui? Ştia că aşa se întâmplase, deşi ceilalţi nu i-au dat ocazia să le spună că de acum înainte numele lor va fi unul şi acelaşi? Biata femeie! El încerca un anumit sentiment de remuşcare, izvorât din conştiinţa sa lăuntrică. Probabil că întârziind astfel, greşise faţă de ea. Dar în momentul de faţă ingurgitase prea multă şampanie de-a domnului Thorne, pentru a mai avea vreo îndoială. Avea dreptate când regreta lauda de sine a lui lady Macbeth: nu era beat, dar era destul de curajos să facă tot ce voia. Păcat că nu se întâlnise cu doamna Proudie, cât se afla într-o asemenea stare!

— Trebuie să-mi îngăduiţi să vă însoţesc, spuse el; nici nu mă gândesc să vă las să mergeţi singură.

— Ba trebuie să mă lăsaţi, domnule Slope! replică ea pe

un ton aspru; pentru că dorinţa mea cea mai mare e să fiu singură!

Momentul marelui adevăr sosise. Domnul Slope îşi dădu seama că trebuie să acţioneze, acum ori niciodată, şi era hotărât să o facă acum. Aceasta nu era prima lui încercare de a cuceri o doamnă. Mai căzuse şi altă dată în genunchi, mai aruncase priviri care spuneau lucruri ce nu puteau fi rostite, mai şoptise cuvinte mieroase. Într-adevăr, era un expert în această privinţă, şi nu trebuia decât să adopteze la gusturile – probabil diferite – ale doamnei Bold binecunoscutele lui fraze pompoase care o cuceriseră cândva pe Olivia Proudie.

— Nu-mi cereţi să vă părăsesc, doamnă Bold! rosti el, cu o privire pasionată, dar în acelaşi timp cucernică – una din acele priviri deloc neobişnuite la gentlemanii de soiul domnului Slope şi care ar putea fi numite tandre-pioase. Nu-mi cereţi să vă părăsesc, până ce nu vă voi spune câteva cuvinte care-mi stau pe inimă; câteva cuvinte pentru care am venit până aici.

Eleanor îşi dădu seama de situaţie. Ştia exact ce o aşteaptă şi de aceea se simţea penibil. Bineînţeles că putea să-l refuze pe domnul Slope, şi s-ar putea spune că aceasta ar fi pus punct la toate. Dar în ceea ce o privea pe ea, lucrurile nu s-ar fi sfârşit aici. Însuşi faptul că domnul Slope ar cere-o în căsătorie ar constitui o victorie pentru arhidiacon şi, în mare măsură, şi o justificare a purtării domnului Arabin. Văduva nu putea să îndure ideea că a greşit. Îi luase apărarea domnului Slope, îşi susţinuse dreptul de a-l primi în casă, ca pe orice altă cunoştinţă de-a ei, a râs de ideea că el s-ar fi putut considera altceva decât o simplă cunoştinţă, şi se simţise jignită de grija arhidiaconului pentru ea, iar acum, iată, avea să se adeverească, într-un chip foarte neplăcut, că arhidiaconul avusese dreptate şi că ea fusese cea care greşise.

— Nu ştiu ce aţi putea să-mi spuneţi, tocmai aici, domnule Slope, şi nu mi-aţi spus, adineaori, la masă. Şi îşi strânse buzele, îl privi fix – într-un fel care ar fi trebuit să-l îngheţe.

Dar gentlemanii nu îngheaţă cu una, cu două, când sunt plini cu şampanie; oricum, domnul Slope n-ar fi îngheţat

prea uşor.

— Există anumite lucruri, doamnă Bold, pe care un bărbat nu le poate spune în faţa mulţimii şi niciodată nu i-ar veni uşor să le rostească, lucruri pe care doreşte fierbinte să le mărturisească şi totuşi îi e imposibil să le spună. Tocmai despre asemenea lucruri vreau să vă vorbesc acum. Şi îi aruncă, din nou, acea privire tandră-pioasă, chiar mai intensă de data aceasta.

Eleanor şi-a dat seama că nu poate rămâne pironită locului, să primească declaraţia domnului Slope exact în faţa ferestrei din sufragerie, în văzul oaspeţilor domnişoarei Thorne. Din spirit de autoapărare, a făcut mai departe câţiva paşi, şi domnul Slope îşi duse, în sfârşit, la îndeplinire dorinţa de a o însoţi: îi oferi braţul.

— Vă mulţumesc domnule Slope, vă sunt foarte recunoscătoare; dar în scurtul timp cât voi rămâne cu dumneavoastră aş prefera să merg pe propriile-mi picioare.

— Şi trebuie neapărat să fie atât de scurt? întrebă el; trebuie să fie...

— Da! îl întrerupse Eleanor. Pe cât se poate de scurt, dacă asta nu vă deranjează, domnule.

— Doamnă Bold, eu sperasem... eu sperasem...

— Vă rog să nu speraţi nimic de la mine, domnule Slope! Vă rog să nu mai speraţi. Nu ştiu şi nici n-am nevoie să ştiu ce speraţi dumneavoastră. Ne cunoaştem foarte puţin şi probabil că în stadiul acesta vor şi rămâne lucrurile. Vă rog, vă rog să le lăsaţi să rămână aşa; în orice caz, n-ar fi bine să ne certăm.

Doamna Bold îl cam lua peste picior pe domnul Slope, şi el şi-a dat seama de asta. îl respinge înainte ca el să ofere, şi în acelaşi timp îi dădea să înţeleagă că greşeşte purtându-se atât de familiar cu ea. Ea nici nu încerca

Unui cuvânt înţepător ca „nu”

Să-i smulgă din tulpină ţeapa.

Dar el părea încă hotărât să fie foarte tandru şi pios, în ciuda celor pe care i le spusese doamna Bold; nu abandonase orice speranţă; totuşi, se simţea îndemnat să se supere foarte tare. Se gândea că văduva îşi ţinea prea

sus nasul şi că îi vorbea pe un ton mult prea autoritar. Era limpede că ea nici nu-şi dădea seama de înalta onoare care i se acorda. Domnul Slope avea de gând să fie cât se poate de tandru, dar începuse să se şi gândească tot mai stăruitor că, dacă nu va reuşi, n-ar strica să-i arate şi el ce poate. Domnul Slope putea, fără îndoială. Să fie foarte tandru, dar şi foarte violent, şi îşi cunoştea perfect puterile.

— Este o cruzime! începu el; chiar şi cei mai răi dintre noi au dreptul să spere. Ce-am făcut de-mi daţi o sentinţă atât de aspră? apoi făcu o pauză, răstimp în care văduva îşi continuă drumul cu acelaşi pas, fără să spună nimic. O, tu, frumoasă femeie! izbucni el, în sfârşit; frumoasă femeie, nu poţi să te prefaci că nu ştii nimic despre iubirea mea. Da, Eleanor, da, te iubesc! Te iubesc cu cea mai mare dragoste pe care i-o poate purta un bărbat unei femei. Alături de speranţele mele de a ajunge în rai, stau speranţele de a te şti a mea. (Aici memoria domnului Slope îi jucă o festă, pentru că altfel n-ar fi uitat funcţia de vicar.) Ce bucurie ar fi să merg spre rai cu tine alături, să-mi fii călăuză, fiecare din noi să fie călăuza celuilalt. Spune-mi Eleanor, draga mea Eleanor, vom păşi oare pe acel drum fermecător?

Eleanor n-avea nici cea mai mică intenţie de a păşi alături de domnul Slope pe niciun drum, în afară de poteca aceasta din grădina domnişoarei Thorne, pe care se aflau acum; dar cum nu putuse să-l oprească pe domnul Slope să-şi exprime dorinţele şi aspiraţiile, se hotărî să-l asculte până la capăt, înainte de a-i răspunde.

— Oh, Eleanor! continuă el – şi se părea că din momentul în care găsise destul curaj pentru a-i pronunţa numele mic, i se părea că trebuie să-l spună cât mai des cu putinţă. Oh, Eleanor! N-ar fi oare minunat să călătorim, cu voia lui Dumnezeu, prin această vale a muritorilor, mână în mână, prin această vale pe care mila lui ar preface-o pentru noi într-un loc al bucuriei, până când vom sta alături, la picioarele tronului său? Apoi, o privire şi mai tandru-pioasă decât cele dinainte se revărsă din ochii îndrăgostitului. Oh, Eleanor!...

— Mă cheamă doamna Bold, domnule Slope! îl temperă Eleanor, care, deşi se hotărâse să asculte tot ce avea el de zis, era mult prea scârbită de blasfemia lui, pentru a mai

putea să rabde.

— Tu, cel mai dulce dintre îngeri, nu fi atât de rece! zise el. Şi, în clipa aceea, şampania şi-a făcut efectul: încercă să-i cuprindă mijlocul. O făcu cu destulă abilitate, pentru că până atunci, Eleanor reuşise să-l ţină cât de cât la distanţă. Ajunseseră pe o potecă aproape complet acoperită de tufişuri, şi domnul Slope socoti că acum, fiind singuri, era nimerit să-i dea vreun semn limpede al dragostei despre care îi vorbise atât. S-ar putea presupune ca o asemenea purtare dăduse rezultate în cazul Oliviei Proudie. Chiar dacă e aşa, în cazul lui Eleanor Bold ea eşuă complet.

Eleanor se feri brusc de el, de parcă ar fi simţit apropierea unei vipere, dar nu sări departe; oricum, nu mai departe de o lungime de braţ. Apoi îşi ridică mâna ei micuţă şi, cât ai clipi, îi trase o palmă peste ureche cu atâta convingere, încât printre copaci se auzi ca un mic tunet.

Ne e teamă că, ajuns aici, orice cititor bine crescut va pune cartea jos, cu mare silă, simţind că, la urma urmei, eroina nu e vrednică de simpatie. Cineva ar putea spune că e o tânără prost crescută. Altul ar spune că, în orice caz, nu este o doamnă. De la început am suspectat-o, ar spune un al treilea; nu are niciun pic din demnitatea unei adevărate mame de familie, sau din buna-cuviinţă pe care o presupune situaţia ei. O dată o vezi jucându-se zgomotos e tânărul Stanhope; imediat după aceea îi face ochi dulci domnului Arabin. Ca apoi s-o vezi luându-l la palme pe un al treilea iubit; şi toate acestea, înainte de a se fi împlinit doi ani de când a rămas văduvă.

Nimeni n-ar putea să-i ia apărarea; şi totuşi, s-ar putea afirma că nu e nici prost-crescută, nici nu se dă în vint după jocuri zgomotoase, şi nu e nici adeptă a boxului. Ar fi fost într-adevăr mai bine să nu-l fi pălmuit pe domul nul Slope. Procedând astfel, ea îşi pierde din demnitate şi se compromite. Poate că ar fi ştiut să se abţină, să nu comită o astfel de greşeală, dacă ar fi fost educată în Belgravia[117] dacă ar fi fost crescută de un tată puţin mai sever, sau dacă ar fi trăit mai mult sub îndrumarea unui soţ. Dar în cazul de faţă insulta fusese prea gravă pentru ea, ispita de

117 Cartier aristocratic al Londrei (n.t.).

a-şi exprima pe loc indignarea fusese covârşitoare. Avea un simţ al independenţei mult prea puternic, un simţ cam periculos pentru o femeie tânără, dar pe care situaţia ei deosebită o obliga să-l aibă. Faţa domnului Slope, colorată – din cauza vinului – şi mai tare decât de obicei, purtând un zâmbet stupid, contorsionată de o grimasă pseudopioasă şi pseudotandră, părea să ceară tocmai asemenea pedepse. Iar ea îl simţise dinainte pe acest om, el trebuia pus la punct în acest fel şi numai în acesta. Lovitura mânuţei ei fusese pentru el o insultă tot atât de gravă cât ar fi fost pentru altcineva lovitura zdravănă dată de un bărbat în toată firea. îl atinse drept în trufia sa. Considera că îşi pierduse din importanţă şi era indignat, în furia lui, ar fi putut s-o lovească şi el. Până şi durerea fizică îl deranja foarte tare şi se simţea vexat că personalitatea sa de cleric nu fusese deloc luată în seamă.

Există astfel de bărbaţi, bărbaţi care nu pot suporta niciun afront adus mândriei lor personale, nici măcar venit din partea unei femei – bărbaţi care-şi privesc trupul ca pe un templu sacru –, aşa încât orice glumă în legătură cu el e considerată drept o profanare, iar o atingere mai brutală e un adevărat sacrilegiu. Domnul Slope era unul dintre aceşti bărbaţi şi deci palma pe care o primise de la Eleanor fusese cea mai groaznică insultă care i s-ar fi putut aduce.

Dar, oricum, ea n-ar fi trebuit să ridice mâna împotriva lui. Mâinile de doamnă, atât de moi, de catifelate când le atingi, atât e frumoase când le priveşti, de graţioase în îndeletnicirile lor gingaşe, nu au fost făcute să plesnească cu sete feţele bărbaţilor. Eleanor îşi dădu seama că greşise faţă de buna-cuviinţă, şi ar fi dat orice să-şi ia lovitura înapoi. În primele momente ale chinului ei, era gata-gata să-şi ceară iertare. Următorul impuls însă a fost acela de a fugi, şi acestuia îi dădu ascultare.

— Niciodată, niciodată n-o să mai vorbesc cu dumneavoastră! îi aruncă ea peste umăr, gâfâind din cauza emoţiilor, cu respiraţia întretăiată de exteriorizarea sentimentelor sale violente; şi spunând acestea, o luă la goană, înapoi, pe aleea care ducea spre casă.

Dar cum voi putea să descriu furia divină a domnului Slope, cum să o invoc pe muza tragediei pentru a descrie

mânia care umpluse sufletul celest al capelanului episcopului? O asemenea încercare întrece puterile umilului autor de tragedii dintr-un roman modem. Pictorul a aşezat un voal peste faţa lui Agamemnon când a trebuit să înfăţişeze disperarea tatălui în faţa morţii timpurii a fiicei sale devotate. Când se hotărî să pedepsească răzvrătirea vânturilor, zeul se feri să rostească ameninţări goale. Nu vom încerca să descriem puterea cu care bătea inima domnului Slope când îşi jură să se răzbune pe femeia care îl făcuse de ruşine, nici nu vom încerca zadarnic să-i înfăţişăm teribila tortură a sufletului lui.

Dar iată-l singur pe aleea din grădină, şi va trebui să încercăm să-l facem să-şi revină. Nu putea încă să-şi vină în fire. Obrazul îl ustura, simţea greutatea degetelor lui Eleanor şi credea că toţi cei care l-ar privi, ar putea să-i citească pe obraz urmele celor îndurate. Râmase acolo un timp, înroşindu-se din ce în ce mai tare de furie. Stătea pironit, nehotărât, cu o privire feroce, gândindu-se la chinurile şi pedepsele iadului şi meditând cum ar putea să-şi dea duşmanul pe mâinile zeilor infernali, sprijinindu-se pe obişnuita sa elocinţă pasionată. În adâncul sufletului, îşi dorea să-i ţină o predică. Astfel se răzbuna el de obicei pe muritorii care păcătuiau, deopotrivă bărbaţi şi femei. Dacă ar fi putut să se urce chiar acum în amvon, să tune şi să fulgere împotriva ei, cu toate învinuirile care îi stăteau pe suflet, atunci s-ar fi liniştit.

Dar cum să le predice dafinilor din grădina domnului Thorne sau, şi mai rău, cum să predice într-un asemenea bâlci al deşertăciunilor, cum e acesta de la Ullathorne? începu să simtă o scârbă îndreptăţită pentru tot ce se întâmpla în jurul lui. Fusese pedepsit cu asprime, pentru că încurajase prin prezenţa sa aceste ademeniri lumeşti. Veselia societăţii altora, voioşia petrecerii, râsetele celor tineri, mâncarea şi băutura celor bătrâni, nimic din toate acestea nu-şi găsea vreo scuză în ochii lui. Ce mânie s-o fi dezlănţuit asupra sa, pentru că poposise în corturile necredincioşilor? Se întovărăşise cu idolatrii în jurul altarelor lui Baal şi de aceea căzuse asupra sa o pedeapsă atât de grea. Apoi îi veni în minte făptura Signorei Neroni şi sufletul i se întristă. Avea o bănuială vagă că era un om rău

şi păcătos; dar aceasta nu-l făcea să se îndrepte; în mânia lui, nu putea să-i fie milă de. Cineva. Simţea cum începe să piardă tot ceea ce era bun în el, şi dorea să-şi revină, să suie în şa, să aspire la înălţimi, să dobândească putere, încât să se poată urca în măreţul său amvon, ca să ţină întregii lumi o predică răsunătoare împotriva doamnei Bold.

Rămăsese vreo zece minute în pietrişul aleii. Până acum soarta i-a surâs – nicio privire iscoditoare nu îl surprinsese în starea nenorocită în care se afla. Se cutremură din tot trupul, se reculese şi o porni încet prin grădină, urmând mai departe poteca, fără să se întoarcă în direcţia în care o luase Eleanor. Când ajunse la cort îl găsi pe episcop stând de vorbă cu rectorul Colegiului Lazarus. Preasfinţia sa ieşise să ia puţin aer, după ce îşi rostise discursul.

— E foarte plăcut, foarte plăcut! Nu-i aşa, preasfinţia ta? întrebă domnul Slope, cu zâmbetul său cel mai graţios, arătând înspre cort; foarte plăcut! Ce minunat să vezi atâţia oameni care se simt atât de bine!

Domnul Slope se gândea că ar putea să-l silească pe episcop să-l prezinte doctorului Gwynne. Cândva, un om foarte de seamă declarase – şi practicase – înţelepciunea că totul trebuie să fie pentru toţi, iar domnul Slope era dornic să urmeze acest îndemn. Deviza sa era să nu piardă niciodată vreo ocazie. Episcopul nu era însă prea dornic, în momentul de faţă, să-i mărească domnului Slope sfera de cunoştinţe aparţinând cinului său bisericesc. Avea motivele lui ca să evite orice referire clară la capelanul său şi de aceea se purtă destul de rece în împrejurarea de faţă.

— Foarte, foarte, spuse el, fără să se întoarcă şi fără să se sinchisească să se uite la domnul Slope. Şi deci, dr. Gwynne, eu cred sincer că veţi vedea cum această comisie săptămânală va avea o autoritate tot atât de mare cât are şi cea actuală. Eu, cel puţin, dr. Gwynne...

— Dr. Gwynne! interveni domnul Slope, scoţându-şi pălăria şi hotărându-se să nu fie păcălit de un gâscan atât de neînsemnat ca episcopul de Barchester.

Rectorul de la Lazarus îşi ridică şi el pălăria şi se înclină foarte politicos în faţa domnului Slope. Nu cred că există în tot regatul un om mai politicos decât rectorul de la Lazarus.

— Preasfinţia ta, continuă domnul Slope; vă rog faceţi-mi

cinstea de a mă prezenta doctorului Gwynne. Este o ocazie mult prea favorabilă mie ca s-o pot pierde.

Episcopul n-avea ce să mai facă:

— Capelanul meu... doctorul Gwynne, spuse el; actualul meu capelan, domnul Slope.

În orice caz. Făcu ca aceste prezentări să fie cât se poate de umilitoare pentru capelan. Şi, folosind cuvântul *actualul,* părea să spună că domnul Slope nu mai avea mult timp să se bucure de situaţia lui actuală. Dar domnului Slope nu-i păsa de ce gândea episcopul. Înţelese aluzia, dar s-a făcut că n-o bagă în seamă. Era probabil că o să-şi dea demisia înainte ca episcopul să ajungă să-l dea afară. De ce să-i pese viitorului vicar de Barchester de episcop sau de nevasta episcopului? Nu primise oare domnul Slope, chiar când urca în trăsura doctorului Stanhope un bileţel foarte important din partea lui Tom Towers de la „Jupiter”? Nu era bileţelul în buzunarul lui. Chiar în acest moment?

Neluându-l, deci, în seamă pe episcop, începu să încropească o conversaţie cu rectorul Colegiului Lazarus.

Dar, deodată, au fost întrerupţi. Lucru care nu l-a descurajat prea tare pe domnul Slope. Unul dintre servitorii episcopului se apropie de umărul stăpânului său şi cu o figură gravă şi prelungă îi şopti ceva la ureche.

— Ce e John? întrebă episcopul.

— Vicarul, luminăţia voastră, a murit!

Domnul Slope îşi pierdu brusc cheful să vorbească cu doctorul Gwynne şi se întoarse spre Barchester.

După cum am spus, Eleanor alergase în grabă spre casă, după ce îşi declarase hotărârea de a nu mai vorbi niciodată cu domnul Slope. Dar amintirea celor pe care le săvârşise o întrista cumplit şi nu se putu să nu izbucnească în lacrimi. Şi astfel îşi jucă ea rolul în cel de-al doilea act al melodramei din ziua aceea.

DOAMNA BOLD STĂ DE VORBĂ DESPRE NECAZURILE EI CU PRIETENA SA, DOMNIŞOARA STANHOPE

Când a dat de capătul aleii şi a ajuns pe pajişte, doamna Bold se gândi ce-i rămâne da făcut. Să aştepte până ar ajunge-o din urmă domnul Slope, sau să se ducă printre oameni, cu lacrimi în ochi şi întunecată la faţă, aşa cum era? Adevărul este că, n-avea decât să rămână pe loc cât poftea, fără să se teamă că ar mai apărea domnul Slope; dar suntem predispuşi să dăm dimensiuni exagerate lucrurilor care ne sperie. În starea în care era acum, se temea că domnul Slope ar fi în stare de cine ştie ce faptă mârşavă. Dacă i-ar fi spus cineva cu o săptămână în urmă că domnul Slope o s-o prindă de mijloc la petrecerea de la domnişoara Thorne, nu l-ar fi crezut nici în ruptul capului. Dacă ar fi auzit că a fost văzut duminică pe strada principală într-o haină roşie şi cu cizme cu toc înalt, tot ar fi fost mai puţin mirată.

Şi totuşi, el săvârşise această nelegiuire; şi acum ea se putea aştepta la orice din partea lui. În primul rând, era evident că a fost ameţit; în al doilea rând, nu încăpea îndoială că toată pioşenia lui era ipocrizie pură; şi apo! se vedea clar că era absolut neruşinat. Deci rămase ps loc pândind zgomotul paşilor lui şi înspăimântată la gândul că s-ar putea să stea ascuns în tufişuri, ca să se năpustească asupra ei.

Dintr-o dată o văzu pe Charlotte Stanhope trecând grăbită prin grădină. Ascunzându-şi faţa în batistă, ca să nu i se vadă lacrimile, alergă spre prietena ei.

— O, Charlotte! strigă ea, cu respiraţia tăiată; sunt atât de fericită că te-am găsit!

— Fericită că m-ai găsit? repetă râzând Charlotte, Asta-i bună! Păi eu te-am căutat peste tot; eu şi cu Bertie. El jura că ai fugit cu domnul Slope, şi acum umblă să se spânzure...

— O, Charlotte, te rog, taci! exclamă doamna Bold.

— Dar ce se întâmplă cu tine, copila mea? întrebă domnişoara Stanhope, observând cum tremură mâna cu care Eleanor o strângea de braţ, şi că vocea îi era încă înăbuşită de lacrimi. Doamne, Dumnezeule! Ceva te-a tulburat. Ce anume? Cum pot să te ajut?

Eleanor îi răspunse cu un fel de gâlgâit spasmodic din adâncul gâtlejului. Era foarte agitată şi nu-şi putea reveni.

— Vino încoace, doamnă Bold, vino aici, să nu fim văzute. Ce-a putut să te supere în halul ăsta? Cu ce-aş putea să-ţi fiu de folos? Te-ar putea ajuta Bertie cu ceva?

— O, nu-nu-nu-nu! strigă Eleanor. Nu, nu-mi trebuie nimic! Doar că omul ăla oribil...

— Care om oribil? întrebă Charlotte.

Există anumite momente în viaţă, când atât bărbaţii cât şi femeile simt neapărata nevoie de a-şi face confidenţe; momente când ar avea nevoie de multă hotărâre sau ar trebui să fie mistuit de grave suspiciuni, ca să nu facă aşa. Există oameni, bărbaţi şi femei deopotrivă, care nu se destăinuiesc niciodată, care nu sunt ispitiţi să-şi dezvăluie secretele când se află în situaţii neaşteptate, dar aceştia sunt de obicei firi searbăde, închise, reci, „gnomi sumbri locuind în fund de mine”. Eleanor nu era un gnom; încât se hotărî să-i spună Charlottei Stanhope toată povestea cu domnul Slope.

— Omul ăla oribil, domnul Slope! spuse ea; n-ai văzut că m-a urmărit când am ieşit din sufragerie?

— Da, bineînţeles că l-am văzut, şi mi-a părut destul de rău, dar n-aveam ce să fac. Ştiam că o să te agaseze. Dar nu prea te înţelegeai cu Bertie...

— N-a fost nici vina lui şi nici a mea. Ştii cât de mult m-a deranjat faptul că a trebuit să vin în trăsură cu individul ăla?

— Îmi pare rău dacă asta a fost cauza.

— Nu ştiu care a fost, de fapt, cauza, zise Eleanor, gata să izbucnească din nou în plâns. Dar n-a fost vina mea.

— Dar ce-a făcut, draga mea?

— E un individ abominabil, înfiorător, ipocrit şi ar merita să i se spună totul episcopului!

— Crede-mă, dacă ai vrea să-i faci neapărat un rău, ai

face mult mai bine să-i spui doamnei Proudie. Dar ce ţi-a făcut, doamnă Bold?

— Pfui! exclamă Eleanor.

— Da, trebuie să recunosc că nu-i prea simpatic, zise Charlotte Stanhope.

— Simpatic! exclamă Eleanor. E omul cel mai scârbos, mai slugarnic, mai înfiorător pe care l-am văzut vreodată! Ce l-a apucat să vină după mine? Eu, care nu i-am dat nici cel mai mic semn de încurajare, eu care l-am urât dintotdeauna, deşi îi luam apărarea când alţii îl vorbeau de rău...

— Tocmai asta e, draga mea. A auzit de asta şi atunci a tras fără îndoială concluzia că eşti îndrăgostită de el.

Aceasta a fost un nou motiv de amărăciune pentru Eleanor. Era exact ceea ce-i spuneau prietenii ei de o lună încoace; şi acum se dovedea a fi adevărat. În sinea ei, Eleanor hotărî să nu mai ia niciodată apărarea nimănui. Lumea n-avea decât să bârfească pe cine-o vrea; nu mai avea de gând să încerce să îndrepte lucrurile nedrepte.

— Dar ce-a făcut, draga mea? întrebă Charlotte, pe care o interesa foarte mult subiectul.

— El a... a... a...

— Ei, hai! nu putea să fie ceva chiar atât de dezgustător, pentru că nu era beat.

— O, sunt sigură că era, răspunse Eleanor. Sunt sigură că era beat!

— Ei, trebuie să recunosc că n-am observat. Dar ce-a făcut, draga mea?

— Păi... cred că nici n-aş putea să-ţi spun exact. Era un talmeş-balmeş atât de înfiorător, cum cred că n-ai mai auzit în viaţa ta: despre religie, despre rai, despre dragoste... O, Doamne!... E un om atât de groaznic!

— Cred că pot să-mi imaginez uşor despre ce ar fi putut vorbi. Ei, şi pe urmă?

— Pe urmă... m-a îmbrăţişat...

— Te-a îmbrăţişat!

— Da... a reuşit să se apropie de mine şi m-a îmbrăţişat...

— Te-a prins de mijloc?

— Da, răspunse Eleanor, cutremurându-se.

— Şi pe urmă?

— Pe urmă m-am ferit şi i-am tras o palmă, şi am fugit pe alee, până te-am văzut pe tine.

— Ha, ha, ha! râse Charlotte Stanhope, din toată inima, când auzi sfârşitul tragediei. Era o plăcere pentru ea să audă că domnul Slope a fost pălmuit. I se părea ciudat că prietena ei e atât de nefericită după această întâmplare. Din punctul ei de vedere, totul se terminase destul de bine pentru văduvă, care avea într-adevăr dreptul să fie privită cu mult respect de prietenii ei. În ceea ce-l privea pe domnul Slope, acesta merita toată batjocura şi glumele răutăcioase ce erau de aşteptat să vină după o asemenea aventură. Prietenii lui aveau să-l întrebe, dacă nu-l furnică urechile atunci când vede o văduvă; şi avea să i se atragă atenţia că lucrurile frumoase sunt făcute să fie privite şi nu să fie atinse.

Aşa gândea Charlotte Stanhope despre această chestiune; dar deocamdată nu-i explică nimic doamnei Bold. Avea doar un scop: să-şi cucerească prietena; şi astfel, după ce râse din adâncul inimii, s-a declarat gata să-şi ofere prietenia. Putea Bertie să-i fie de vreun folos? Să vorbească Bertie cu acest individ şi să-l ameninţe ca pe viitor să se poarte mai cuviincios? Declară că Bertie va fi, fără îndoială, de-a dreptul furios, atunci când va auzi cum a fost insultată doamna Bold.

— Doar n-ai de gând să-i spui?! exclamă doamna Bold, privind-o înspăimântată.

— Dacă nu vrei tu, n-o să-i spun, o asigură Charlotte; Dar, ţinând seama de toate, eu aş zice că trebuie să-i spun. Dacă ar fi avocat, nu frate, ştii că n-ar fi fost nevoie. Dar ar fi foarte bine ca domnul Slope să ştie că ai pe cineva alături de tine care poate să te apere şi te apără.

— Dar tatăl meu e aici.

— Da, dar este atât de neplăcut pentru clerici să fie nevoiţi să se certe între ei; şi în situaţia în care se află tatăl tău acum, ar fi foarte inoportun să aibă loc ceva neplăcut între dânsul şi domnul Slope. Cu siguranţă că tu şi cu Bertie sunteţi destul de apropiaţi unul de altul pentru a-i permite să-ţi ia apărarea.

Charlotte Stanhope era foarte nerăbdătoare ca fratele ei să aranjeze de îndată, chiar în acea zi, lucrurile cu viitoarea

lui soţie. Raporturile lui cu tatăl său, pe de o parte, cu creditorii, pe de alta, ajunseseră într-un asemenea hal, încât sau rezolva acum ceva, sau era nevoit să părăsească Barchesterul; sau o făcea acum, sau era obligat 5ă se întoarcă la colegii lui nespălaţi, la locuinţele murdare şi la sărăcia de la Carrara. În cazul că nu putea să-şi asigure un venit, trebuia să meargă la Carrara sau la... Tatălui său, canonicul, nu i-ar fi trebuit atâtea cuvinte ca să i-o spună; dar dacă ar fi făcut-o, n-ar fi reuşit să se facă înţeles mai clar.

Astfel stând lucrurile, era foarte important să nu mai piardă timpul. Charlotte îl privise pe fratele ei cu o furie aproape nestăpânită, atunci când el se uită cu indiferenţă şi refuză să iasă din cameră, după doamna Bold. Era trist că domnul Slope i-o luase înainte. Charlotte simţea că ea îşi jucase cu destulă măiestrie rolul. Îi adusese laolaltă şi crease o asemenea intimitate, încât, practic, fratele ei fusese eliberat de orice probleme şi chinuri. Şi, mai mult, era destul de clar că doamnei Bold îi plăcea foarte mult Bertie. Iar acum era destul de evident că nu avea de ce să-i fie teamă de rivalul său, domnul Slope.

Era însă o stângăcie să o pui pe doamna Bold în situaţia de a i se face, chiar în aceeaşi zi, încă o propunere de căsătorie. Poate că ar fi fost mai bine să o fi amânat cu o săptămână, dar aceasta, doar dacă ar mă fi avut la dispoziţie o săptămână. Dar de multe ori se întâmplă ca împrejurările să nu permită aranjarea lucrurilor după dorinţa noastră; aşa se întâmplă şi acum. Şi atunci, nu se putea oare obţine un avantaj din toată povestea cu domnul Slope? Nu putea fi folositoare, ca motiv pentru a-i apropia şi mai mult pe Bertie şi pe doamna Bold; să-i apropie atât de mult, încât să nu poată face altceva decât să se arunce unul în braţele celuilalt? Acesta era jocul pe care domnişoara Stanhope se hotărâse să-l joace.

Şi îl juca chiar foarte bine. În primul rând, s-a stabilit ca domnul Slope să nu se mai întoarcă cu trăsura familiei Stanhope. De fapt, domnul Slope plecase, dar aceasta încă nu se ştia. Signora urma să plece prima, însoţită doar de servitori şi de sora ei, iar în cel de-al doilea drum pe care-l va face trăsura, Bertie avea să-i ia locul domnului Slope.

Urma ca el să fie înştiinţat în secret de toată povestea, şi după ce trăsura avea să plece cu primul transport, Eleanor trebuia lăsată sub protecţia specială a lui Bertie, pentru a o apăra împotriva oricărei alte agresiuni din partea domnului Slope. În timp ce trăsura era pregătită de drum, Bertie urma să-l caute pe acel domn şi să-l facă să înţeleagă că va trebui să-şi caute alt mijloc de transport pentru întoarcerea sa la Barchester. Primul lucru pe care ele trebuiau să-l facă, era să se plimbe împreună în căutarea lui Bertie. Pe scurt, Bertie trebuia să fie Pegasul pe ale cărui aripi ele aveau să-şi ia zborul din acest labirint al lor.

Toate acestea creau o atmosferă de căldură prietenească şi de bunătate sufletească, ceea ce era foarte reconfortant pentru văduvă; dar, deşi se supuse, nu era deloc împăcată cu această idee. Nici nu-i trecea prin gând că acum, după ce răpuse primul balaur, altul îi va ieşi în cale; n-avea nici cea mai vagă bănuială că va trebui să dea peste un alt admirator în persoana presupusului ei protector, dar nu-i prea plăcea ideea de a se lăsa pe mâna tânărului Stanhope. Se gândea că, dacă o să aibă nevoie de protecţie, ar face mai bine să meargă la tatăl ei. Simţea că lui trebuie să-i ceară să găsească o trăsură, să se poată întoarce la Barchester. Ştia că doamna Clantantram i-ar fi păstrat şi ei un loc. Ştia că nu trebuie să se bazeze numai pe prietenii cei mai recenţi. Dar nu putea să o refuze pe Charlotte Stanhope, care se purta ca o soră, cu atâta bunătate, atâta dorinţă de a fi drăguţă cu ea, atât de reconfortantă cu alinările ei! Şi astfel, ea s-a supus propunerilor ce i s-au făcut.

Mai întâi, ele au mers în sufragerie, căutându-l pe apărătorul lor, şi de acolo au trecut în salon. Aici l-au găsit pe domnul Arabin, stând tot aplecat deasupra canapelei Signorei; sau, mai bine zis, l-au găsit stând la căpătâiul ei, aşa cum ar fi stat un doctor la căpătâiul pacientei lui. Nu mai era nimeni în cameră. O parte din oaspeţi erau în cort, câţiva alţii mai stăteau în sufragerie, alţii trăgeau la ţintă cu arcul, dar cei mai mulţi se plimbau cu domnişoara Thorne prin parc, uitându-se la jocuri.

Nu e nevoie să dăm detalii în legătură cu tot ce se petrecuse între domnul Arabin şi Signora. Ea proceda cu el

aşa cum procedase cu toţi ceilalţi. Misiunea ei pe pământ era să batjocorească bărbaţii, şi acum tocmai îşi îndeplinea misiunea cu domnul Arabin. Aproape că-l făcuse să-i mărturisească dragostea lui pentru doamna Bold, iar în acelaşi timp aproape că îl pusese să recunoască pasiunea lui pentru ea însăşi. Iar el, bietul om, abia îşi dădea seama ce face şi ce spune, dacă se află în iad sau în rai. Se pricepea atât de puţin în materie de graţii feminine, mai ales cum erau cele ale Signorei, încât a fost cuprins de un fel de delir, în momentul în care a fost pentru prima dată supus puterii lor. Îi fusese afectată mai curând mintea, decât inima, psihicul începu să se rostogolească, împiedicându-se în ideile lui, aşa cum se împiedică un beţiv în propriile-i picioare. Ea îi şoptise cuvinte care de fapt nu aveau nicio semnificaţie dar, rostite de nişte buze atât de frumoase şi acompaniate fiind de nişte priviri atât de dulci, păreau că au un sens misterios, sens pe care le simţea că nu poate să-l pătrundă.

Domnul Arabin se comportă cu totul altfel decât o făcuse domnul Slope când fusese şi el învăluit de cântecul sirenei. Signora avusese dreptate când vorbise despre cei doi bărbaţi ca despre doi poli opuşi, unul fiind numai faptă, iar celălalt mimai gândire. Atunci când această doamnă îşi aruncă mreaja farmecelor ei copleşitoare asupra domnului Slope, el încercă de îndată să obţină ceva concret, să obţină o victorie măreaţă. Începu prin a-i lua mâna, apoi i-o sărută. A făcut jurăminte de dragoste şi i-a cerut alte jurăminte în schimbul lor. Îi făgăduise devotamentul veşnic, îngenunchease în faţa ei şi jurase că, dacă ea ar fi fost pe Muntele Ida, Junona n-ar mai fi avut de ce să-i urască odrasla lui Venus[118]. Dar domnul Arabin nu rostea niciun jurământ, îşi păstrase mai tot timpul mâinile în buzunarele pantalonilor, şi se gândise tot atât de puţin să o sărute pe cât se gândise vreodată s-o sărute pe contesa de Courcy.

În momentul în care domnul Arabin a văzut-o pe doamna

---

118 Pe Muntele Ida, Paris i-a dat Afroditei (în mitologia romana, Venus) mărul pe care zeiţa vrajbei, Eris, scrisese „Celei mai frumoase”, făcîndu-şi-le astfel duşmane pe Hera şi Pallas Athena; tot aici a crescut viitorul erou troian Eneas, fiu al Afroditei şi al unui muritor, Anchise (n.t.).

Bold intrând în cameră, a roşit şi s-a ridicat de pe scaun; pe urmă s-a aşezat din nou, dar iar s-a ridicat. Signora a remarcat de îndată că el roşise şi i-a zâmbit bietei sale victime, dar Eleanor era mult prea tulburată ca să mai observe ceva.

— O, Madeline, zise Charlotte, vreau să-ţi vorbesc; ştii că trebuie să aranjăm ceva cu trăsura... (Şi se aplecă, începând să-i vorbească ceva în şoaptă).

Domnul Arabin s-a îndepărtat imediat la câţiva paşi şi cum nu avea nimic de făcut, în timp ce Charlotte părea că are foarte multe de explicat ca să aranjeze ceva cu trăsura, a fost nevoit să stea de vorbă cu doamna Bold:

— A fost o petrecere foarte plăcută, începu el pe un ton care l-ar fi ajutat să spună că soarele străluceşte foarte tare, sau că ploaia cade foarte repede.

— Foarte plăcută, răspunse Eleanor, care în viaţa ei nu mai avusese o asemenea zi nefastă.

— Sper că domnul Harding s-a simţit bine...

— O, da, foarte bine! răspunse Eleanor, care nu-l mai văzuse pe tatăl ei de la sosirea lor.

— Presupun că se va întoarce la Barchester în seara aceasta.

— Da, aşa cred; adică am impresia că stă la Plumstead.

— O, locuieşte la Plumstead? zise domnul Arabin.

— De acolo a venit azi-dimineaţă. Cred că se va întoarce dar nu mi-a spus exact.

— Sper că doamna Grantly se simte bine.

— Mie mi s-a părut că arată bine. E pe-aici, adică, dacă n-a plecat încă.

— Da, aşa e. Am vorbit cu domnia sa. Arăta într-adevăr foarte bine. Urmă o pauză mai lungă, pentru că Charlotte nu reuşea să o facă pe Madeline să înţeleagă de ce trebuia să fie trimisă acasă, în grabă, şi fără fratele ei.

— Vă întoarceţi la Plumstead, doamnă Bold?

Domnul Arabin a pus întrebarea doar pentru a face conversaţie, dar îşi dădu seama de îndată că păşise pe tărâmuri periculoase.

— Nu, răspunse doamna Bold, foarte încet; mă duc acasă, la Barchester.

— O, da, uitasem că v-aţi întors acasă.

Apoi, nemaigăsind ce să spună mai departe, a rămas tăcut până ce Charlotte îşi termină de explicat planurile, iar doamna Bold rămase şi ea tăcută, părând foarte preocupată de aranjarea inelelor de pe mână.

Şi, totuşi, aceşti doi oameni erau foarte îndrăgostiţi unul de altul; şi deşi unul era un cleric de vârstă mijlocie, iar cealaltă o doamnă care oricum trecuse de acea perioadă fluşturatică în care se crede că tot ce zboară se mănâncă, amândoi erau mai incapabili să se înţeleagă cu adevărat unul pe altul decât ar fi fost cândva Damon şi Phillis care, la un loc, n-ar fi avut vârsta domnului Arabin.

Madeline Neroni a fost de acord cu propunerea surorii sale, iar cele două doamne au plecat din nou în căutarea lui Bertie Stanhope.

DISTRACŢII LA ULLATHORNE – ACTUL AL III-LEA

Oaspeţii domnişoarei Thorne începuseră să plece, iar voioşia celor rămaşi scăzuse. Începuse să se întunece, iar doamnele, în rochiile lor de zi, se gândeau că va fi nevoie să se mai aranjeze dacă vor trebui să apară în lumina luminărilor. Câţiva gentlemani mai tineri începuseră să vorbească atât de tare, încât mămicile prudente se hotărâseră că ar fi înţelept să se retragă, iar cei mai discreţi reprezentanţi ai sexului masculin, care fuseseră mai puţin cheflii, constatau că nu prea le mai rămăsese mare lucru de făcut.

Petrecerile de dimineaţă sunt, de regulă, nişte eşecuri. Niciodată oaspeţii nu ştiu să plece cu tact. Un picnic pe o insulă sau pe un munte sau într-o pădure e încă acceptabil. Muntele nu are niciun stăpân care să fie obligat să te roage din politeţe să mai rămâi, când în inima lui de fapt de-abia

aşteaptă să pleci. Dar în casa cuiva sau în grădina cuiva, o petrecere de dimineaţă este agasantă. Eşti nevoit să mănânci şi să bei la ore nepotrivite. Eşti obligat să-ţi pierzi ziua care-ţi poate fi folositoare şi rămâi seara, când oricum n-aveai nimic de făcut, fără distracţii. Ajungi acasă obosit şi *désoeuvré*[119] şi, totuşi, cu o oră mai devreme de ora culcării. Nu mai ai nimic de făcut. În zilele noastre, când politeţea e exagerată, cărţile de joc figurează printre tabu-uri, şi nu mai poţi juca câteva partide de whist.

Toate acestea începuseră să se simtă acum. Câţiva tineri veniseră cu oarecare speranţe că, spre seară, vor putea dansa şi nu voiau să plece până ce nu vedeau că va dispărea ultima lor speranţă. Alţii, temându-se să nu rămână mai mult decât trebuie, îşi chemaseră trăsurile mai devreme, şi făceau tot ce puteau ca să plece mai repede fiind preocupaţi de servitori şi de cai. Contesa, împreună cu progeniturile ei nobile, plecaseră printre primii, iar în ceea ce-l privea pe Honorable George, era într-adevăr timpul să le urmeze pilda. Doamna contesă fusese foarte agitată şi nervoasă. Era convinsă că, dacă din nefericire, ar prinde-o noaptea pe acele drumuri înfiorătoare, ar însemna moarte curată! Ştia că lămpile erau bune, dar nicio lampă nu putea să ajute la învingerea hârtoapelor de pe drumurile din East Barsetshire. Domeniul de Courcy era aşezat în partea vestică a comitatului.

Doamna Proudie nu putea să rămână, dacă plecase contesa. Aşa încât, sfinţiile lor reverenţii Grey şi Grean l-au căutat peste tot pe episcop şi l-au găsit într-un colţ al cortului, distrându-se de minune cu o discuţie despre comitetul săptămânal. Totuşi, ascultă rugăminţile doamnei sale, fără a-şi termina propoziţia în care îi spunea doctorului Gwynne că autoritatea lui la Oxford va rămâne intactă. Şi astfel, caii episcopali îşi îndreptaseră boturile spre grajdurile palatului. Apoi plecă familia Grantly. Dar, înainte de a pleca, doctorul Harding a reuşit să-i şoptească la ureche câteva cuvinte fiicei sale. I-a spus că în mod sigur va convinge familia Grantly cât de stupide erau zvonurile în legătură cu domnul Slope.

---

119 Lipsit de ocupaţie (fr.) (n.t.).

— Nu, nu, nu! sări Eleanor; te rog, nu... Te rog aşteaptă până ne mai întâlnim. O să vii acasă peste o zi sau două, şi o să-ţi explic atunci totul.

— Mâine o să fiu acasă, spuse el.

— Mă bucur atât de tare! exclamă Eleanor. O să vii să cinezi cu mine şi o să ne simţim atât de bine!

Domnul Harding i-a promis că aşa va face. Nu prea ştia ce era de explicat, sau de ce nu putea încă să-i dezvăluie doctorului Grantly greşeala pe care o făcuse; totuşi, îşi dădu cuvântul. Îi datora nişte reparaţii fiicei sale şi se gândea că ar obţine iertarea cel mai bine dacă i-ar da ascultare. S

Şi aşa, oaspeţii rămâneau tot mai puţini, în timp ce Charlotte şi Eleanor umblau în căutarea lui Bertie. L-ar fi căutat multă vreme, dacă nu i-ar fi auzit glasul. Era instalat confortabil într-un şanţ, cu spatele pe partea mai abruptă, fumând o ţigară de foi şi discutând aprins cu un tânăr de fel din regiunea cea mai îndepărtată a comitatului, pe care nu-l mai văzuse niciodată până atunci, ce fuma şi el sub ocrotirea lui Bertie şi asculta cu atenţie relatările tovarăşului său în legătură cu obiceiurile din ţările Orientului.

— Bertie, te caut peste tot! îi zise Charlotte; vino imediat încoace!

Bertie se uită din şanţ şi le văzu pe cele două doamne în faţa lui. Cum nu avea încotro şi trebuia să asculte, se ridică şi îşi aruncă ţigara. De la prima vedere, lui îi plăcuse Eleanor Bold. Dacă ar fi fost lăsat în pace, dacă ea ar fi fost săracă lipită pământului şi dacă nu s-ar fi pus câtuşi de puţin problema să se însoare cu ea, probabil că – ar fi iubit-o orbeşte. Dar acum o privea, aşa cum privea atelierele de cioplit marmură de la Carrara sau pânzele şi paleta sau cabinetele de avocatură de la Londra – de fapt, cum privise fără excepţie toate mijloacele prin care trebuise să-şi asigure existenţa. Eleanor Bold nu mai reprezenta pentru el o femeie frumoasă, ci o nouă meserie, numită *căsătorie*. Într-adevăr, era o meserie care nu cerea prea multă muncă şi care îi asigura un venit. Dar, din păcate, fusese împins de la spate; sora lui îi vorbise despre Eleanor, tot aşa cum îi vorbise mai demult despre buşteni şi portrete. Lui Bertie

nu-i displăceau banii, dar nu suporta ideea că trebuie să-i câştige. Acum era luat cu sila de la ţigara lui atât de dragă, ca să câştige bani oferindu-se ca soţ doamnei Bold. Sarcina îi fusese într-adevăr uşurată; pentru că în loc să fie el obligat să o caute pe văduvă, se părea că văduva venise să îl caute pe el.

Se scuză faţă de auditoriul lui cu câteva vorbe fără şir şi, aruncându-şi ţigara, urcă malul şanţului, venind lângă doamne.

— Vino şi oferă-i doamnei Bold braţul, îl îndemnă Charlotte; în timpul ăsta o să-ţi dau o însărcinare pe care, ca un cavaler viteaz ce eşti, va trebui să o îndeplineşti de îndată. Mă tem că pentru tine pericolul e neînsemnat, pentru că duşmanul tău este un preot.

Bertie îi oferi de îndată braţul lui Eleanor şi porni între ea şi sora lui. Trăise prea mult în străinătate pentru a cădea în păcatul englezului de a oferi ambele braţe la două doamne deodată; dacă tot veni vorba, acesta e un obicei considerat de străini ca un prim pas spre bigamie, sau ca pe un stadiu incipient al mormonismului.

Apoi, sora lui îi povesti lui Bertie despre micul incident şi despre purtarea ruşinoasă a domnului Slope, timp în care urechile Eleanorei îi ţiuiau. Şi ţiuiau pe bună dreptate. Dacă trebuia neapărat să se vorbească despre acel ultraj, de ce trebuia să se vorbească cu o persoană ca domnul Stanhope, şi de ce neapărat în prezenţa ei? Ştia că greşise şi era tristă şi abătută; totuşi, nu găsea nicio scăpare, nicio soluţie pentru a-şi repara greşeala. Charlotte a cruţat-o, cât a putut, i-a vorbit despre întreaga poveste ca şi cum domnul Slope ar fi băut cu un pahar mai mult decât trebuia, a spus că, bineînţeles, nu mai e nimic de făcut, dar că trebuie găsită o soluţie pentru a-l da jos pe domnul Slope din trăsură.

— În privinţa asta, doamna Bold nu are de ce să se teamă, spuse Bertie, pentru că domnul Slope a plecat de vreo oră. Mi-a spus că, din cauza unor treburi, este nevoit să se întoarcă de îndată la Barchester.

— În orice caz, nu e atât de afumat, de vreme ce îşi dă seama de greşeală, observă Charlotte. Ei, draga mea, de o pacoste am scăpat. Acum te las cu cavalerul tău şi mă duc

să mă îngrijesc cât mai repede de Madeline. Sper că trăsura e aici, Bertie?

— E aici, de o oră.

— E bine. La revedere, draga mea. Sper că o să vii la noi, la un ceai. Ţi-o încredinţez ca s-o aduci tu, Bertie; dacă e nevoie, chiar cu forţa. Spunând acestea, Charlotte porni peste pajişte, lăsându-l pe fratele ei singur cu văduva.

După ce plecă domnişoara Stanhope, Eleanor gândi că, deoarece domnul Slope plecase, nu mai exista motiv pentru a-l despărţi pe domnul Stanhope de sora lui Madeline, care avea atâta nevoie de ajutorul lui. Se stabilise ca el să rămână şi să-i ia în trăsură locul domnului Slope şi să fie un fel de poliţist care să ducă la îndeplinire alungarea acestui om atât de dezagreabil. Dar domnul Slope o îndeplinise singur, şi acum nu mai exista niciun motiv ca Bertie să nu plece cu sora lui. În orice caz, Eleanor nu vedea niciunul şi îşi spuse părerea.

— O, las-o pe Charlotte să facă cum vrea ea. Ea a aranjat totul şi ar ieşi o încurcătură groaznică dacă mai schimbăm ceva. Întotdeauna, Charlotte este cea care le aranjează pe toate la noi în casă; şi dictează ca un despot.

— Şi Signora? întrebă Eleanor.

— O, Signora se descurcă foarte bine şi fără mine. Da, va, trebui să se descurce şi fără mine, adăugă el, gândindu-se mai degrabă la studiile sale de la Carrara, decât la nunta sa de la Barchester.

— Doar n-o să ne părăseşti! zise Eleanor.

S-a spus că Bertie Stanhope era un om fără principii. Aşa şi era. Nu avea deloc voinţa de a-şi impune să nu facă vreun rău. Răul nu era deloc urât pentru el, bunătatea nu era frumoasă. Nu avea niciunul din acele sentimente care îi îndeamnă pe oameni să săvârşească fapte bune. Dar tot aşa nu avea niciunul din acele sentimente care îi îndeamnă pe oameni să facă vreun rău. Recurgea la împrumuturi cu o mare indiferenţă, nepăsându-i dacă va reuşi vreodată să şi le achite. Dar niciodată nu inventa scheme pentru a-i trage pe sfoară pe alţii, doar pentru ca să le facă pagubă. Dacă un om îi acorda credit, asta era doar treaba lui; Bertie Stanhope nu-şi bătea capul mai departe. Când împrumuta bani, întrebuinţa mereu aceeaşi schemă: le povestea

oamenilor despre „babacu”, le spunea că „bătrânul” avea un venit frumos, şi că era de acord să plătească şaizeci la sută dobândă. Toate acestea le făcea fără pic de scrupule, dar niciodată n-o făcea din răutate.

În această chestiune, a căsătoriei, i se spusese că este obligaţia lui să obţină mâna şi averea doamnei Bold; şi, la început; aşa gândea şi el. Nu se prea gândea la ea. Era un lucru obişnuit, pentru oameni ca el, să se însoare pentru bani, şi nu exista niciun motiv pentru care să nu facă ceea ce şi alţii din jurul lui făceau. Şi consimţi. Dar acum începea să vadă lucrurile altfel. Se pregătise să o prindă pe această femeie aşa cum pisica se pregăteşte să prindă un şoarece. Trebuia s-o prindă şi s-o înghită de vie, pe ea şi pe copilul ei, casele şi pământurile ei, astfel încât să trăiască pe spinarea ei şi nu pe-a tatălui lui. Toate acestea erau prea reci, calculate şi gândite cu grijă, pentru a fi în ton cu caracterul lui Bertie. Planurile acestea, atât de bine ticluite, erau nepotrivite pentru felul lui de a fi, tot atât cât ar trebui să fie nedreptatea însăşi.

Şi la urma urmei, dacă ar reuşi, care i-ar fi răsplata? Plătindu-şi creditorii cu jumătate din averea văduvei, ar fi putut să se stabilească liniştit la Barchester, văzându-şi de gospodărie cu cealaltă jumătate. Obligaţia sa ar fi fost să-l legene pe copilul regretatului domn Bold, iar cea mai mare distracţie ar fi fost o petrecere la casa parohială de la Plumstead, în caz că. Arhidiaconul ar fi binevoit să-l primească în cele din urmă.

Aceste perspective nu erau prea atrăgătoare pentru unul ca Bertie Stanhope. N-ar fi fost mai bune atelierele de cioplit marmură de la Carrara sau orice altă meserie care i-ar fi fost sortită, n-ar fi fost oare orice altceva mai bine decât aşa ceva? Fără îndoială că doamna era tot ce şi-ar fi putut dori cineva, dar până şi cea mai virtuoasă femeie ajunge, să-ţi facă greaţă, dacă trebuie luată ca o doctorie. Dar îi făgăduise surorii sale, şi cu oricine se putea certa, dar cu sora lui n-avea voie. Dacă o pierdea, ar pierde orice speranţă de a mai păstra vreo legătură cu casa părintească. Maică-sa era indiferentă la bucuriile şi nenorocirile lui, la nevoile şi la bunăstarea lui. Fruntea tatălui său devenea pe zi ce trece din ce în ce mai

întunecată, ori de câte ori bătrânul se gândea la fiul său cel lipsit de speranţe. Şi în ceea ce o privea pe Madeline – biata Madeline, dintre toţi ea îi plăcea cel mai mult – avea destule pe cap ca să se mai îngrijească şi de el. Nu, fie ce-o fi, trebuia să se agaţe de Charlotte şi să asculte de hotărârile ei, oricât de aspre ar fi fost; sau, în cel mai rău caz, măcar să dea impresia că le ascultă. N-ar fi putut oare, printr-un şiretlic abil, să iasă dintr-o asemenea încurcătură, încât să salveze aparenţele faţă de sora lui, şi totuşi să n-o ducă nici pe văduvă la pierzanie? Ce-ar fi s-o facă pe Eleanor complicele lui? Cu asemenea gânduri se apucă Bertie Stanhope să-i facă curte.

— Doar n-o să pleci din Barchester! exclamă Eleanor.

— Nu ştiu, răspunse el; nu prea ştiu încă ce voi face. Dar e cert că trebuie să fac ceva.

— Adică în legătură cu profesia dumitale? întrebă ea.

— Da, în legătură cu profesia mea, dacă vrei să-i spui aşa.

— Şi nu e o profesie? Dacă eu aş fi bărbat, nu ştiu dacă mi-ar plăcea vreo meserie mai mult decât aceasta, cel mult pictura. Şi am impresia că te pricepi la fel de bine şi la una şi la alta.

— Da, mă pricep la fel, la amândouă – răspunse Bertie, cu o nuanţă de ironie faţă de propria-i persoană. Ştia că nu va reuşi niciodată să câştige vreun ban, nici cu una nici cu alta.

— De multe ori m-am întrebat, domnule Stanhope, de ce nu te străduieşti mai mult? îl întrebă Eleanor, căreia omul acesta îi era simpatic. Ştiu că e o obrăznicie să te întreb aceasta.

— Obrăznicie! exclamă el. Nu e adevărat, eşti prea drăguţă. Eşti mult prea drăguţă că te interesezi de un neisprăvit şi de un leneş ca mine.

— Dar dumneata nu eşti un neisprăvit, deşi poate că eşti leneş, şi mă interesez de dumneata, chiar foarte mult, adăugă ea pe un ton care aproape că îl făcu să-şi schimbe hotărârea. Şi când spun că eşti leneş, ştiu că ăsta e un lucru trecător. De ce n-ai putea să te stabileşti şi să lucrezi aici, în Barchester?

— Şi să le fac busturi episcopului, vicarului şi capitulului?

Sau, poate, dacă voi avea cu adevărat succes, să capăt o comandă pentru a ridica o sculptură deasupra mormântului văduvei unui canonic, o doamnă cu un nas grecesc, legată la cap şi cu un voal complicat de dantelă, culcată, bineînţeles, pe o canapea de marmură, printre picioarele căreia se va ivi moartea împungându-şi victima eu o furcă în miniatură.

Eleanor râse, dar se gândi că, dacă va fi bine plătit de canonicul rămas în viaţă, atunci scopul artistului, ca profesionist, ar fi în mare măsură atins.

— Nu ştiu ce să-ţi spun despre vicar, despre capitul, nici despre văduva canonicului, răspunse Eleanor. Bineînţeles că trebuie să iei lucrurile aşa cum sunt. Dar faptul că ar exista o asemenea catedrală măreaţă în care este nevoie de asemenea podoabe, asta nu poate decât să-ţi convină.

— Niciun artist adevărat nu ar putea să se înjosească împodobind o catedrală, spuse Bertie, care avea părerile lui în legătură cu înaltele ambiţii ale artei, aşa cum au, de fapt, toţi artiştii fără un venit ca lumea. Clădirile trebuie făcute să se potrivească cu sculpturile, nu sculpturile cu clădirile.

— Într-adevăr, opera de artă e destul de bună ca să merite atâta lucru. Fă dumneata, domnule Stanhope, ceva cu adevărat minunat, şi noi, doamnele din Barchester, vom ridica un edificiu pe măsura lui. Hai, care ar putea fi subiectul?

— O să te înfăţişez aşezată pe poneiul dumitale, doamnă Bold, aşa cum a aşezat-o Dannecker pe Ariadna, pe leul ei[120]. Dar trebuie să-mi promiţi că vei poza pentru mine.

— Mi-e teamă că poneii mei sunt prea cuminţi şi că pălăria mea de pai are borul prea lat, şi că nu merge în marmură atât de bine ca voalul dantelat al nevestei canonicului.

— Dacă nu vei accepta, doamnă Bold, nu voi sculpta niciun alt subiect din Barchester.

— Te-ai hotărât, deci, să-ţi încerci norocul în altă parte?

— M-am hotărât, răspunse Bertie, încet şi cu subînţeles,

---

120 Titlul exact al sculpturii e *Ariadna şi pantera*, cea mai cunoscută opera a sculptorului german de orientare clasicistă Johann Heinrich von Daanecker (1758-l841), celebru şi pentru busturile monumentale ale lui Schiller şi Goethe (n.t.).

încercând să prindă curaj. M-am hotărât ca în această privinţă să mă las îndrumat numai de dumneata.

— Numai de mine! se miră Eleanor, neplăcut surprinsă de această schimbare a tonului.

— Numai de dumneata! confirmă Bertie, lăsând braţul tovarăşei lui şi tăindu-i calea. Ajunseseră chiar în locul unde Eleanor îi trăsese palma domnului Slope. Era posibil oare ca acest loc să-i aducă atâtea supărări? Era posibil oare să fie obligată să întâlnească, tot aici, un alt tânăr domn amorezat de ea?

— Dacă ai vrea să fii îndrumat de mine, domnule Stanhope, te-ai apuca de o muncă serioasă şi temeinică şi l-ai lăsa pe tatăl dumitale să hotărască unde ar fi mai bine s-o faci.

— Aşa ar fi înţelept, doar dacă ar fi şi realizabil. Dar acum îţi voi spune, dacă o să-mi dai voie, cum anume mă gândesc să fiu îndrumat de dumneata, şi de ce. Îmi dai voie să-ţi spun?

— Chiar că nu ştiu ce-ai putea să-mi spui.

— Nu, n-ai de unde să ştii. Ar fi absurd să ştii de pe-acum. Dar am fost prieteni foarte buni, nu-i aşa, doamnă Bold?

— Da, cred că am fost, răspunse ea, observând în cuvintele lui o sinceritate cu totul neobişnuită pentru el.

— Ai fost atât de cumsecade adineauri, când mi-ai spus că te interesează soarta mea, şi eu am fost atât de naiv, încât te-am crezut.

— Nu ai fost naiv; mă interesează, pentru că eşti fratele surorii dumitale – şi pentru că eşti prietenul meu.

— Ei, nu merit eu să te porţi atât de frumos cu mine, spuse Bertie; dar pe cuvântul meu că îţi sunt foarte recunoscător.

Şi făcu o scurtă pauză, neştiind exact cum să aducă vorba despre lucrurile de care trebuia să-i vorbească. Nici nu e de mirare că îi venea greu. Trebuia să-i vorbească despre planul pus la cale ca să-i fure averea; trebuia să-l spună că avusese de gând să se însoare cu ea, deşi nu o iubea şi nu o iubise niciodată; şi trebuia să-i ceară iertare, atât pentru el, cât şi pentru sora lui, şi s-o facă pe doamna Bold să-i ceară socoteală Charlottei la următoarea lor

întâlnire, pentru că uneltise cererea în căsătorie pe care ea trebuia s-o respingă.

Bertie Stanhope nu prea era deprins să fie neîncrezător în puterile sale oratorice, dar acum se părea că-şi pusese prea multe speranţe în ele. Nu ştia nici cum să înceapă şi nici cum să încheie.

Eleanor mergea din nou alături de el, fără să-l mai ia de braţ. Aşa cum merseseră până atunci; dar îl asculta cu luare-aminte.

— Vreau ca dumneata să mă călăuzeşti, începu el, şi să ştii că nu există nimeni pe lume care ar putea să mă ajute.

— O, astea-s prostii! îl temperă ea.

— Ascultă-mă, doamnă Bold; şi dacă poţi, te rog, nu te supăra pe mine.

— Să mă supăr! exclamă ea.

— O, vei avea toate motivele! Ştii cât de mult ţine la dumneata sora mea Charlotte.

Eleanor răspunse că ştie.

— Într-adevăr, ţine: n-am văzut-o niciodată să se ataşeze de cineva atât de mult şi într-un timp atât de scurt.’ Ştii foarte bine că ţine şi la mine foarte mult.

Eleanor nu mai răspunse nimic, dar simţea cum i se urcă sângele în obraji, pe măsură ce înţelegea care ar putea fi rezultatul acestei duble iubiri a domnişoarei Stanhope.

— Sunt singurul ei frate, doamnă Bold, şi nu-i de mirare că ţine atâta la mine. Dar, nu o cunoşti destul de bine pe Charlotte... nu ştii cât de mult depinde de ea întreaga fericire a familiei noastre. Dacă n-ar fi ea să aibă grijă de noi, nu ştiu cum am reuşi să ne descurcăm de pe o zi pe alta. N-aveai de unde să-ţi dai seama de asta.

De fapt, Eleanor observase destul de bine lucrurile astea; îl lăsă, totuşi, să continue ce avea de spus.

— Şi de aceea nu trebuie să fii surprinsă că Charlotte doreşte să facă tot ce poate pentru noi, ceilalţi.

Eleanor răspunse că nu e deloc surprinsă.

— Şi i-a revenit un rol foarte greu, doamnă Bold – foarte greu. Căsătoria nefericită a sărmanei Madeline şi accidentul ăla îngrozitor, sănătatea şubredă a mamei, lipsa tatălui meu din Anglia şi, în sfârşit, – poate cel mai greu din toate – firea mea leneşă, de vagabond aproape că au dat-o peste

cap. Nu e de mirare că una din grijile ei cele mai mari e să mă vadă şi pe mine cu o situaţie pe lumea asta.

De această dată, Eleanor nu-şi exprimă deloc aprobarea. Presupunea că va urma o cerere oficială şi se gândea că un gentleman aflat într-o asemenea situaţie nu mai făcuse niciodată o introducere ca asta. Domnul Slope o plictisise cu excesul lui de ardoare. Era evident că nu existau astfel de pericole din partea domnului Stanhope. El acţiona călăuzit numai de prudenţă. Nu numai că o cerea în căsătorie pentru că aşa îi poruncise sora lui, dar avea grijă să-i şi explice toate astea înainte de a începe. Sau cel puţin aşa înţelesese doamna Bold.

Când a ajuns la acest punct, Bertie începu să scormonească pietrişul cu micuţul baston pe care îl purta mai totdeauna. Îşi continuă drumul, dar foarte încet, iar doamna Bold mergea şi ea încet, alături de el, nevrând să-i dea nicio mână de ajutor ca să-l scoată din impas.

— Dacă ai şti cât ţine ea la dumneata, doamnă Bold, nu ţi-ai putea imagina ce planuri i-au trecut prin minte.

— Nu mi-aş putea imagina niciun plan mai înţelept decât cel pe care ţi l-am propus adineauri.

— Nu, zise el cam nesigur pe sine; cred că planul dumitale e cel mai bun, dar Charlotte consideră că ar putea fi combinat şi cu altul... Vrea să mă însor cu dumneata!...

Mii de amintiri îi trecură într-o clipă prin minte sărmanei Eleanor – cum îi vorbise Charlotte de fratele ei şi cum îl lăudase, cum manevrase mereu să-i împingă unul spre altul, cum încurajase orice fel de intimităţi mărunte, cât de insistentă fusese cordialitatea ei – pentru că se purta cu Eleanor cum s-ar fi purtat cu un membru al familiei. Toate acestea avuseseră drept scop să-i asigure unuia din membrii familiei un venit satisfăcător!

Un asemenea sentiment este foarte întristător pentru un tânăr. Cei în vârstă s-au obişnuit cu asemenea scheme şi proiecte, cu aceste planuri bine ticluite ce urmăresc dobândirea bogăţiilor lumeşti, transformarea lui „al tău” în „al meu”, planuri din care lipseşte orice efort de a merita averile astfel însuşite. Acestea sunt mijloacele de trai ale multor oameni şi de aceea e recomandabil pentru toţi cei care iubesc cinstea pe lumea asta să se ferească de cei

care iubesc prea mult averea. Poate că primii socotesc dezgustător mai curând succesul acestora din urmă şi nu neapărat încercarea de a-l obţine. Dar Eleanor nu începuse încă să creadă că banii ei ar fi o sursă de pericole şi nu începuse să-şi dea seama că ar putea fi o pradă frumoasă pe care s-o hăituiască cine ştie ce gentleman flămând. Îi făcuse plăcere compania familiei Stanhope, îi plăcuse foarte mult prietenia Charlottei, şi fusese fericită în tovărăşia noilor ei prieteni. Acum însă descoperea adevărata cauză a purtării lor, o nouă ipostază a comportării umane.

— Domnişoara Stanhope, zise ea, cu un fel de semeţie. A vrut să-mi facă o mare cinste, dar era mai bine să nu se obosească. Nu sunt destul de ambiţioasă.

— Te rog, nu te supăra pe ea, doamnă Bold, spuse el; şi nici pe mine.

— În niciun caz pe dumneata, domnule Stanhope, replică ea pe un ton ironic. În niciun caz pe dumneata.

— Nu, – nici pe ea, continuă el rugător.

— Şi de ce mă rog mi-ai spus această poveste ciudată, domnule Stanhope? Pentru că presupun, din felul cum mi-ai vorbit, că nu... nu... nu... eşti de aceeaşi părere cu sora dumitale în toată această chestiune.

— Nu, nu sunt.

— Şi dacă-i aşa, zise doamna Bold, de-a dreptul furioasă din cauza insultei care îi fusese adusă, şi dacă-i aşa, de ce ţi-ai pierdut timpul să-mi spui toate astea?

— La un moment dat, doamnă Bold, eu am crezut că dumneata... că dumneata...

Văduva deveni din nou complet impasibilă şi refuză să-i dea orice mână de ajutor.

— La un moment dat, am crezut că ai fi putut., poate să... reuşeşti să mă consideri mai mult decât un prieten.

— Niciodată! răspunse doamna Bold; niciodată! Dacă s-a întâmplat să-mi scape vreo vorbă care ar fi putut cumva să încurajeze o asemenea părere, înseamnă că sunt foarte vinovată... într-adevăr, foarte vinovată.

— Nu, n-ai făcut niciodată aşa ceva, o linişti Bertie, nutrind dorinţa profund lăudabilă ca lucrurile pe care avea să le spună să sune cât mai puţin neplăcut. Niciodată n-ai

făcut-o, şi mi-am dat seama de un timp încoace că nu am nicio şansă; dar speranţele surorii mele erau foarte mari.

Eu nu te-am dezamăgit, doamnă Bold, deşi poate că ea te-a dezamăgit.

— Şi atunci, de ee mi-ai spus toate astea?

— Pentru că nu trebuie s-o supăr.

— Şi aceasta n-o s-o supere? Pe cuvântul meu că nu înţeleg metodele familiei dumitale, domnule Stanhope. Oh, cât aş vrea să fiu acasă! Şi, exprimându-şi această dorinţă, nu se mai putu stăpâni şi izbucni în lacrimi.

Bietul Bertie a fost foarte mişcat.

— O să te las singură în trăsură, la întoarcere, spuse el; cel puţin singură cu tatăl meu. Eu pot să merg pe jos; şi, la urma urmei, nici nu contează ce-o să fac. Înţelesese foarte bine că Eleanor era supărată şi pentru că trebuia să se întoarcă la Barchester în aceeaşi trăsură cu cel de-al doilea pretendent al ei.

Hotărârea lui o linişti, cât de cât.

— Oh, domnule Stanhope, spuse ea, de ce a trebuit să mă mâhniţi atât de tare? Ce-aţi realizat dacă mi-aţi spus toate astea?

Nici nu-i explicase încă partea cea mai dificilă a propunerii sale: nu-i spusese cum se gândise s-o facă părtaşă la farsa pe care voia să i-o joace surorii lui. Trebuia neapărat să i-l spună, şi să i-l spună chiar acum.

Nu e nevoie să-i ascultăm întreaga declaraţie. Până la urmă – şi nu fără destulă greutate – o făcu pe Eleanor să înţeleagă de ce i se destăinuise, cu toate că nu mai avea de gând s-o ceară oficial în căsătorie. O făcu să înţeleagă până la urmă ce rol avea de jucat în această comedioară de familie.

Când a înţeles ce i se cerea, ea s-a supărat şi mai tare pe el: nu doar pe el, ci şi pe Charlotte. Numele ei avea să treacă din gură în gură, se vor spune vrute şi nevrute pe seama ei, toate însă false. Fiica trebuia să se folosească de ea, ca să-l păcălească pe tată; apoi, fratele pe soră. Buna ei prietenă Charlotte voia s-o sacrifice pentru fericirea familiei Stanhope, în ciuda caldei ei iubiri; iar Bertie, care, cum recunoscuse acum, era scufundat până-n gât în datorii, îi făcuse un compliment, declarând că nu e pregătit să se

sacrifice pe sine pentru a-şi plăti datoriile. Apoi fusese invitată să conspire împreună cu acest peţitor fără voia lui, pentru a-şi face familia să creadă că, ascultând de îndemnurile lor, făcuse tot ce-i stătuse în putinţă pentru a-şi desăvârşi jertfa!

Când el a terminat tot ce a avut de spus, ea îşi ridică faţa şi, uitându-se la el printre lacrimi, cu multă demnitate, i-a spus:

— Regret că trebuie să ţi-o spun, domnule Stanhope, dar, după toate întâmplările, cred că ar fi mai bine să înceteze orice relaţie între familia dumitale şi mine.

— Da, poate că ar fi mai bine, răspunse cu naivitate Bertie; poate că ar fi mai bine, cel puţin un timp. Şi atunci Charlotte va crede că eşti ofensată de gestul meu.

— Acum, dacă nu te superi, o să mă întorc în casă, zise Eleanor. Mă descurc singură, domnule Stanhope, după tot ce s-a întâmplat, adăugă ea; aş prefera să merg singură.

— Dar trebuie să găsesc trăsura, doamnă Bold, şi trebuie să-i spun tatii că te vei întoarce singură cu el, şi trebuie să găsesc o explicaţie pentru că nu merg cu voi, şi mai trebuie să-i spun vizitiului să te lase acasă la dumneata, pentru că presupun că n-ai vrea să-i mai vezi pe ai mei acum.

Toate acestea erau adevărate şi aveau menirea atât de evidentă de a-l face să se simtă mai puţin stingherit, încât potoliră întrucâtva furia lui Eleanor. Încât îi îngădui să meargă alături de ea prin grădina acum pustie, până au ajuns în uşa salonului. Bertie Stanhope avea ceva care îl făcea să fie privit altfel decât orice alt bărbat într-o situaţie asemănătoare. Oricât de furioasă ar fi fost Eleanor, şi oricât de grave ar fi fost motivele furiei, era departe de a-l privi cu dispreţul cu care l-ar fi privit pe oricine altcineva. Părea atât de cinstit, atât de vesel, de firesc, o persoană cu care îţi venea atât de uşor să vorbeşti, încât aproape că-l şi iertase până au ajuns la uşa salonului. Când sosiră, doctorul Stanhope şedea aproape singur cu domnul şi cu domnişoara Thorne. Mai erau şi alţi câţiva nenorociţi pe acolo care, dintr-un motiv sau altul, nu reuşiseră încă să plece; dar şi ei se împuţinau văzând cu ochii.

Imediat ce o dădu pe Eleanor în grija tatălui său, Bertie porni spre poartă, căutând trăsura; se sprijini apoi, calm, de

zidul faţadei şi îşi fumă liniştit ţigara, aşteptând. S-a întors în salon, unde doctorul Stanhope şi cu Eleanor rămăseseră singuri cu gazdele lor.

— În sfârşit! zise el voios; am venit să vă salvez, domnişoară Thorne. Doamna Bold şi tatăl meu sunt ultimele roze ale minunatei seri pe care ne-aţi dăruit-o şi oricât de plăcută ar fi compania doamnei Bold, acum cel puţin trebuie să fiţi bucuroasă văzând cum se culeg ultimele flori din grădină.

Domnişoara Thorne spuse că ea e încântată să îi aibă încă cu ea pe doamna Bold şi pe doctorul Stanhope; şi, dacă nu l-ar fi împiedicat un căscat, pe care nu izbuti să şi-l reprime, şi domnul Thorne ar fi declarat acelaşi lucru.

— Tată, îi oferi braţul doamnei Bold? întrebă Bertie.

Şi astfel şi-au luat rămas-bun, şi canonicul o conduse pe doamna Bold spre ieşire, fiind *urmat de fiul lui.

— O să ajung acasă ceva mai târziu, zise el, pe când cei doi se urcau în trăsură.

— Nu vii cu trăsura? întrebă tatăl.

— Nu, nu! Trebuie să conduc pe cineva... O să vin pe jos. John, ai grijă să o duci întâi pe doamna Bold la ea acasă.

Uitându-se pe geam, Eleanor îl zări cu pălăria în mână, făcând o plecăciune cu obişnuitul său zâmbet voios, ca şi cum nu s-ar fi întâmplat nimic care să tulbure liniştea acelei zile. Aveau să treacă mulţi ani până să-l mai vadă din nou. Pe drum, domnul Stanhope abia dacă rosti câteva cuvinte; şi a fost condusă în siguranţă de John până la uşa casei ei.

Şi astfel jucă eroina noastră ultimul act al melodramei ei din acea zi.

DOMNUL ŞI DOAMNA QUIVERFUL SUNT FERICIŢI. DOMNUL SLOPE E SPRIJINIT DE PRESĂ

Înainte de a porni spre Ullathorne, doamna Proudie, suflet bun, a trimis două scrisori: una scrisă de ea şi una de domnul şi stăpânul ei, către cei din casa parohială, de la Puddingdale, scrisori care i-au făcut fericiţi, pe locuitorii acelui cămin.

De îndată ce caii episcopului plecaseră, lăsându-l pe grăjdar să se ocupe de altele, acel slujitor umil al casei porni pe poneiul episcopului, ducând cele două scrisori. Au fost atâtea scrisori până acum, încât le vom lăsa deoparte pe acestea. Cea a episcopului era pur şi simplu o rugăminte ca domnul Quiverful să-i facă sfinţiei sale o vizită, a doua zi de dimineaţă, la ora unsprezece, iar aceea a doamnei era o simplă rugăminte ca doamna Quiverful să-i facă o vizită, deşi această invitaţie era ascunsă printre nişte fraze ceva mai lungi şi mai grandilocvente.

Devenise o chestiune de principiu pentru doamna Proudie să grăbească rezolvarea chestiunii cu azilul. Era hotărâtă ca domnul Quiverful să fie numit director al acestui aşezământ. Era convinsă că de-acum înainte nu mai trebuie să existe nicio îndoială şi nicio tărăgăneală, niciun refuz şi nicio demisie, nicio negociere secretă de-a domnului Slope potrivnică dorinţelor ei.

— Preasfinţia ta, spuse ea imediat după micul dejun, în dimineaţa acelei zile pline de peripeţii; ai semnat numirea?

— Nu draga mea, nu încă; n-am semnat-o încă.

— Atunci e timpul s-o faci, îl îndemnă ea.

Episcopul o făcu şi petrecu o zi minunată la Ullathorne. Când a ajuns acasă, a băut un pahar de vin fiert, în camera nevestei sale, şi a citit cu mare mulţumire ultimul foileton din *Mica Dorrit*[121]. O, voi bărbaţi, voi prietenii mei căsătoriţi! Ce mari satisfacţii se pot dobândi din partea unei soţii ascultate!

Primirea scrisorilor episcopului a creat la Puddingdale multe agitaţii şi vânzoleli, multe speranţe şi perspective renăscute. Doamna Quiverful, a cărei ureche sesiză zgomotul făcut de copitele poneiului care venea la trap înspre uşa de la bucătăria casei parohiale, le aduse în grabă

---

121 *Mica Dorrit,* roman de Chasles Dickens, publicat în foiletoane lunare, între 1855-l857 (n.t.).

soţului ei. În acel moment tocmai pusese la fiert tocana menită să astâmpere foamea celor paisprezece guri, fără a mai pune la socoteală şi pe cei doi părinţi. Luase scrisorile din mâinile mesagerului, şi le adăpostise în faldurile şorţului ei încăpător, pentru a le feri de contaminarea cu tocana, şi astfel le aduse la biroul soţului ei.

Îşi împărţiră imediat prada, fiecare luând-o pe cea care îi era adresată celuilalt.

— Quiverful! zice ea cu voce impresionată; trebuie să fii la palat, mâine la unsprezece.

— Şi tu la fel, draga mea! răspunse el, gâfâind sub povara importanţei veştilor; şi apoi au făcut schimb de scrisori.

— Nu m-ar fi chemat, dacă nu era totul în regulă, raţionă doamna.

— Oh, draga mea, nu fi atât de sigură! spuse domnul. Gândeşte-te, ce-ar fi dacă n-ar fi aşa...

— Nu m-ar fi chemat, dacă n-ar fi fost totul în regulă, argumentă din nou doamna. E trufaşă şi ţeapănă ca o prăjină, dar cred că în adâncul sufletului e o femeie cumsecade.

Acesta era verdictul doamnei Quiverful în privinţa doamnei Proudie. Când oamenilor li se dublează venitul, ajung de obicei la concluzia că cei care au făcut pentru ei acest lucru sunt de fapt cumsecade în adâncul sufletului.

— Oh, Letty! exclamă domnul Quiverful, ridicându-se de pe scaunul lui uzat.

— Oh, Q. Dragă! replică şi doamna Quiverful. Apoi, cei doi – nepăsându-le de şorţul de bucătărie, de degetele unsuroase şi de tocana lipicioasă – se aruncară unul în braţele celuilalt.

— În numele lui Dumnezeu, nu mai lăsa pe nimeni să te linguşească şi să-ţi ia drepturile! spuse femeia.

— Las’ pe mine! răspunse soţul, cu o privire hotărâtă, aproape fioroasă, sprijinindu-şi energic pumnul de birou, de parcă ar fi avut în mână capul domnului Slope şi voia să-l ţintuiască acolo.

— Mă întreb, când se va întâmpla? zise ea.

— Mă întreb dacă se va-ntâmpla vreodată!... răspunse el, încă neîncrezător.

— Ei, nu ştiu ce să-ţi spun, zise doamna; ocazia ne-a lunecat de două ori printre degete, până acum; şi s-ar putea de data aceasta s-o scăpăm de tot! Dar nu-mi vine să cred... O să te numească mâine! O să vezi, că aşa o să fie.

— Să te-audă Dumnezeu! murmură solemn domnul Quiverful.

Şi cine-ar fi putut afirma – ţinând seama de greutăţile care-i apăsau umerii acestui om – că rugăciunea lui era nepotrivită? Erau paisprezece – paisprezece în viaţă! –, aşa cum o înştiinţase doamna Quiverful pe soţia episcopului. Atâta timp cât orice avansare izvorăşte din voinţa umană, indiferent de punctul cardinal unde s-ar afla izvorul, nu e oare folositoare o asemenea rugăminte, oricât de importante ar fi unele lucruri cum sunt examinarea candidaţilor, *detur digniori* [122]şi alte asemenea principii pline de optimism? Aşa ar fi de dorit să fie. Până vom deveni făpturi divine, trebuie să ne mulţumim să fim umani, doar dacă în graba noastră de a căuta o schimbare nu ne prăbuşim şi mai jos.

Se aşezară drăgăstos unul lângă altul, discutând despre toate greutăţile lor, aşa cum făceau adesea, şi despre toate speranţele lor – aşa cum făceau atât de rar.

— Q., ar fi bine să treci pe la omul ăla, când te întorci de la palat, spuse doamna Quiverful, arătând spre o notă de plată ameninţătoare, din partea vânzătorului de stofe din Barchester, pe care le-o lăsase poştaşul în dimineaţa aceea.

Corb hrăpăreţ ce era, corb hrăpăreţ, nedrept şi nesătul! Când se iscaseră zvonurile că familia Quiverful va ajunge la conducerea azilului, individul ăsta, cu nerăbdarea lui slugarnică îi băgase pe gât bietului preot marfa lui. O făcuse gândindu-se că va fi plătit din fondurile azilului şi socotind că un om cu paisprezece copii şi destui bani ca să-i îmbrace pe toţi paisprezece, o să fie un excelent client. De îndată ce se auzi cel de-al doilea zvon, îşi ceru mânios banii.

Iar „cei paisprezece” – cel puţin cei destul de mari pentru

---

122 *Detur digniori* – să fie dat celui care o merită cel mai mult (lat), formulă care preceda, încă din scolastica medievală, orice examinare pentru acordarea unui titlu sau a unei demnităţi publice (n. t.).

a putea să spere şi să vorbească despre speranţele lor – discutară despre viitorul lor de aur. Fetele mai mari îşi şopteau despre petrecerile de la Barchester, despre banii pe care-i vor primi pentru îmbrăcăminte, despre un pian nou – cel din casă era atât de hodorogit, din cauza anilor şi a copiilor, încât nu mai merita să se cheme aşa –, despre grădina frumoasă, despre casa frumoasă. Despre asemenea lucruri le plăcea să vorbească în şoaptă între ei.

Cei mai mici nu se mulţumeau cu şoapte, ci ţipau unul la altul despre noul lor loc de joacă, la umbra ulmilor atât de dragi fostului director, despre viitoarele lor grădini, despre bilele care se puteau cumpăra în oraşul atât de râvnit şi despre zvonurile în legătură cu o şcoală ce urma să se înfiinţeze la Barchester.

Degeaba încerca atât de neîncrezătoarea lor mamă să sădească în sufletul lor tocmai sentimentul pe care îl combătuse la tatăl lor; degeaba le repeta fetelor că „De la mână pâri la gură cale lungă e”; degeaba încerca să-i convingă pe copii că vor trăi toată viaţa la Puddingdale. Speranţele erau mari şi nu se puteau stinge de la sine. Fermierii din jur, auzind vestea, veniseră să-i felicite. Chiar doamna Quiverful iscase văpaia şi a făcut-o atât de bine în acea primă izbucnire în care se renăscuseră speranţele lor, încât acum nu mai avea puterea s-o stingă.

Sărmană femeie! Femeie sinceră şi cumsecade, care-ţi faci datoria aşa cum ţi se cere, punându-ţi tot sufletul, chiar dacă o faci fără niciun fel de bucurie; lasă focul să ardă – de data aceasta flăcările nu te vor frige; te vor încălzi şi pe tine şi pe ai tăi. Stă scris că acest soţ al tău, acest Q. Al inimii tale, va domni mulţi ani peste toţi intendenţii de la azilul Hiram.

Şi dacă ar fi văzut ce se petrece în acea zi la Puddingdale, ultimul om din Barchester care le-ar fi dezamăgit speranţele ar fi fost doctorul Harding. Ce greutăţi avea el în comparaţie cu acestea, ale unui regiment de lupi tineri? Cu totul sunt paisprezece! Pentru el, în orice caz, putem spune că acest argument ar fi fost suficient pentru a hotărî numirea domnului Quiverful.

Dimineaţa, Q. Şi nevasta lui au sosit la întâlnire cu o punctualitate caracteristică celor ce vor să obţină ceva. Au

împrumutat căruţa binevoitorului fermier şi au plecat, discutând pe drum despre multe. Lăsaseră vorbă acasă să fie aşteptaţi la ora unu şi i s-au dat indicaţii celei mai mari odrasle să isprăvească până la ora aceea restul uriaşei tocane pe care mama grijulie începuse s-o pregătească din ajun. Acele ceasului din bucătărie ajunseseră la ora două, la trei, la patru, înainte ca roţile mari ale căruţei fermierului să se fi auzit din” nou la porţile casei parohiale. Cu câtă nerăbdare în inimi erau aşteptaţi călătorii noştri!

— Nu-i aşa, copii, că aţi crezut că nu mai venim? întrebă mama, pipăind cu piciorul voinic scăriţa căruţei. Ei, ce zi am avut!...

Şi, sprijinindu-se cil toată greutatea pe umerii unui băiat mai mare, călcă din nou pe pământul solid. Nu mai era nevoie de altceva, pentru ca ei să-şi dea seama, din tonul ei, că totul fusese în regulă. Tocana n-avea decât să se facă scrum!

Au urmat atâtea sărutări şi îmbrăţişări, atâtea plânsete şi râsete! Domnul Quiverful nu putea să stea locului şi umbla dintr-o cameră în alta, apoi ieşea în grădină, pe urmă pe alee spre drum, şi pe urmă din nou la soţia lui. Dar ea nu-şi pierdea deloc vremea.

— Trebuie să ne apucăm imediat de treabă, fetelor; şi vorbesc foarte serios. Doamna Proudie aşteaptă să ne mutăm la azil până la 15 octombrie?

Dacă doamna Proudie ar fi dorit ca ei să se mute a doua zi, fetele tot n-ar fi avut nimic de obiectat.

— Şi de când începe tata să-şi ia banii? întrebă cel mai mare dintre băieţi.

— De astăzi, dragul meu, răspunse mama fericită.

— O, – grozav! exclamă băiatul.

— Doamna Proudie a insistat să mergem să vedem casa. Continuă mama; şi dacă tot eram acolo, m-am gândit că n-ar strica să profit de ocazie şi să iau măsura câtorva camere şi ferestre; aşa că am cumpărat un ghem de panglică de la Bobbins. Acum Bobbins e cât se poate de serviabil.

— Eu nu i-aş mulţumi, zice Letty cea tânără.

— Oh, aşa sunt oamenii, draga mea. Toţi fac la fel! E ca şi când te-ai supăra pe curcani pentru că se înfoaie la tine.

Asta-i firea păsării.

Şi, în timp ce le dezvăluia copiilor plusul ei de experienţă în problemele practice, scoase din buzunar bucăţile de panglică cu care măsurase lungimea şi lăţimea diferitelor camere din casa azilului. O vom lăsa, fericită la treburile ei.

De-abia plecase familia Quiverfid de la palat, iar doamna Proudie încă îi mai vorbea soţului ei despre această treabă, că a fost anunţat un alt oaspete în persoana doctorului Gwynne. Rectorul Lazarusului ceruse să-l vadă pe episcop şi nu pe doamna Proudie; şi, de aceea, rămase mai degrabă mirat decât încântat găsind-o pe doamnă în cabinetul episcopal.

Dar trebuie să ne întoarcem puţin, numai puţin, pentru că începe să apară o dificultate în încercarea de a mă ocupa de toţi prietenii noştri în spaţiul mic ce mi-a rămas în cartea de faţă. Oh, de mi-ar accepta domnul Longman[123] şi un al patrulea volum! S-ar ridica deasupra celorlalte trei, aşa cum al nouălea cer se ridică deasupra tuturor stărilor inferioare ale fericirii celeste.

Întorcându-se cu trăsura acasă, de la Ullathorne, doctorul Gwynne reuşise, nu fără greutate, să-l convingă pe prietenul lui, arhidiaconul, să folosească o tactică mai puţin belicoasă decât cea care-i era atât de mult pe plac. „Ar fi pur şi simplu indecent din partea noastră să ne pierdem cu firea: mai mult decât atâta, nu avem nicio putere în cazul în speţă, şi am fi lipsiţi de tact dacă ne-am purta ca şi când am avea” – aşa argumenta rectorul Lazarusului.

— Dacă episcopul e hotărât să numească la azil pe altcineva, continuă el, atunci ameninţările nu-l vor împiedica, şi ameninţările nu ar trebui să fie folosite cu atâta uşurinţă de un arhidiacon împotriva episcopului său. Dacă va pune un străin la azil, nu putem decât să-l lăsăm

---

123 William Longman (1813-l877), aparţinînd unei celebre familii de editori englezi (Editura Longmans – mai tîrziu, Longmans, Green & Co. – a fost înfiinţată în 1723, existînd şi astăzi), el însuşi, unul dintre cei mai de seamă memorialişti din epoca victoriană. Aici şi-a publicat Trollope „ciclul Barsetshire”; se vede că la data la care scria cartea de faţă – cel de-al doilea volum al ciclului – volumul al treilea (Doctorul Thorne) era acceptat de editor, scriitorul încercînd să-l convingă să-l publice şi pe cel de-al patrulea: în final vor apărea şase volume (n.t.).

pe seama indignării altora. Probabil că o asemenea soluţie nu-l va prejudicia pe socrul dumitale. Dacă n-ai nimic împotrivă, o să mă duc singur să-i fac o vizită episcopului. (La aceasta, arhidiaconul tresări vizibil.) Da, singur – continuă celălalt; aşa voi fi mai calm. Şi, în orice caz, voi putea să-mi dau seama ce are de gând să facă.

Arhidiaconul pufăi şi oftă, ridică geamul trăsurii şi îl coborî din nou, îşi argumentă punctul de vedere până ajunse în dreptul porţii lui şi, în cele din urmă, cedă. Toţi erau împotriva să: soţia, domnul Harding şi doctorul Gwynne.

— Vă rog, nu-l lăsaţi să dea de bucluc, dr. Gwynne, îi spuse doamna Grantly oaspetelui ei.

— Doamnă dragă, voi face ce voi putea, răspunse el politicos. Până acum izbutise, câştigându-şi astfel recunoştinţa doamnei Grantly.

Şi iată că ne vom putea întoarce, în sfârşit, în cabinetul episcopului.

Doctorul Gwynne nu prevăzuse această dificultate. El, împreună cu toată lumea clericală din Anglia, auzise unele zvonuri că doamna Proudie nu s-ar fi mărginit doar la garderobe, ia cămăşi şi la spălătorii şi, totuşi, nu s-ar fi gândit niciodată că, făcându-i o vizită episcopului la ora unu din zi, ar putea să-l găsească stând în birou împreună cu soţia lui; sau dacă s-ar întâmplă aşa ceva, că soţia va rămâne mai mult decât s-ar fi cuvenit. În cazul de faţă, însă, se părea că doamna Proudie nu avea de gând să se retragă.

Doctorul Gwynne îi lăsă o impresie bună episcopului în ziua precedentă, iar acesta se gândea desigur că şi el îi lăsase o impresie bună doctorului Gwynne. Credea că această vizită era una de politeţe şi considera că era extrem de amabil şi de frumos din partea rectorului Lazarusului de a veni de la Plumstead numai pentru a face o vizită la palat şi încă atât de repede după sosirea lui pe aceste meleaguri. Gestul era cu atât mai vrednic de admiraţie, cu cât ei nu se aflau de aceeaşi parte a baricadei, nici în politică, nici în doctrinele teologice. De aceea, episcopul era numai zâmbete. Şi doamna Proudie, căreia îi plăceau oamenii ce purtau titluri frumoase, era şi

ea foarte încântată să-l primească pe rectorul Lazarusului.

— A fost o petrecere minunată la Ullathorne, nu-i aşa, domnule rector? întrebă ea. Sper că doamna Grantly n-a ajuns acasă prea obosită.

Doctorul Gwynne răspunse că fuseseră cu toţii puţin obosiţi, dar că a doua zi dimineaţa s-au simţit excelent.

— O persoană minunată, domnişoara Thorne, interveni episcopul.

— Şi o creştină exemplară, din câte am auzit – îl completă doamna Proudie.

Doctorul Gwynne a declarat că este foarte bucuros să afle asta.

— N-am apucat încă să-i văd şcoala de sabbat, continuă doamna, dar mă voi strădui să ajung în curând acolo.

La aceasta, doctorul Gwynne se mărgini să se încline. Auzise ceva în legătură cu doamna Proudie şi şcolile ei de sabbat, atât de la dr. Grantly cât şi de la domnul Harding.

— Apropo, domnule rector, continuă doamna; mă întreb dacă doamna Grantly n-ar vrea să trec să-i vizitez şcoala. Am auzit că e condusă exemplar.

Doctorul Gwynne nu ştia ce să spună. Nu avea nicio îndoială că doamna Grantly ar fi foarte fericită să o vadă pe doamna Proudie, oricând doamna Proudie i-ar face onoarea s-o viziteze, cu condiţia ca doamna Grantly să fie acasă.

Un nor trecu peste fruntea doamnei. Văzu că propunerea ei nu fusese primită cu dragă inimă. Această generaţie de vipere bătrâne era încă încăpăţânată, îndărătnică, înrăită în prejudecăţile ei.

— Ştiu că arhidiaconul se opune acestor instituţii, mai spuse ea.

La auzul acestor cuvinte, doctorul Gwynne râse puţin. Era doar un zâmbet. Oricât ar fi vrut, nu se putea stăpâni.

Doamna Proudie se încruntă din nou.

— „Rabdă-i pe copii şi fii îngăduitor cu ei”, cită ea. Nu trebuie oare să ne amintim aceste cuvinte, dr. Gwynne? „Ai grijă să nu-i uiţi pe cei mici.” Nu trebuie să ţinem seama şi de aceasta, dr. Gwynne? Şi la fiecare întrebare, ea îşi ridica ameninţător degetul.

— Bineînţeles, doamnă, bineînţeles, răspunse rectorul; şi arhidiaconul, sunt sigur, gândeşte la fel, atât în zilele

săptămânii cât şi duminicile.

— În zilele săptămânii nu poţi avea grijă să nu-i uiţi pe copii, replică doamna Proudie, pentru că ei sunt pe câmp. În zilele săptămânii sunt ai părinţilor lor, dar duminică ar trebui să fie ai bisericii – şi degetul se ridică din nou.

Rectorul începuse să înţeleagă şi să fie de acord cu dezgustul profund pe care îl lăsa să se vadă arhidiaconul, ori de câte ori se rostea numele doamnei Proudie. Ce era de făcut cu o femeie ca asta? Normal ar fi fost să-şi ia pălăria şi să plece; dar nu voia să i se dea planurile peste cap.

— Preasfinţia voastră, începu el. Aş fi vrut să vă pun o întrebare în legătură cu o chestiune de afaceri, dacă mi-aţi putea acorda răgazul unei clipe. Ştiu că trebuie să-mi cer scuze, dar nu vă voi reţine decât cinci minute.

— Desigur, domnule rector, desigur, răspunse episcopul. Sunt la dispoziţia dumneavoastră, vă rog să nu vă scuzaţi, vă rog foarte mult să nu vă scuzaţi.

— Ai foarte multe de făcut, preasfinţia ta! Nu uita cât de ocupat eşti… interveni doamna Proudie, nervoasă, pentru că o enervase oaspetele.

— N-o voi reţine pe preasfinţia sa mai mult de un minut, o linişti rectorul Lazarusului, ridicându-se de pe scaun şi aşteptându-se ca doamna Proudie să plece acum sau ca episcopul să-l conducă într-o altă cameră.

Dar nu părea să se întâmple nimic, iar doctorul Gwynne rămase un moment tăcut, în mijlocul camerei.

— Probabil că e vorba de azilul Hiram? presupuse doamna Proudie.

Dr. Gwynne rămase perplex şi, neştiind ce-ar putea să facă, mărturisi că tocmai despre azilul Hiram e vorba.

— Preasfinţia sa i-a acordat, în sfârşit, acest post domnului Quiverful, chiar în această dimineaţă, zise doamna.

Dr. Gwynne îi spuse episcopului câteva cuvinte şi văzând că cele afirmate de doamna Proudie sunt adevărate, îşi luă rămas-bun. „Asta de la reformă se trage[124]”, îşi spuse el,

---

124 Referire la „reforma de la Oxford”, încercare de modernizare a bisericii anglicane, iniţiată pe la mijlocul secolului trecut (n.t.).

întorcându-se prin parcul palatului episcopal. „Ei, în orice caz, marii preoţi din piesele greceşti nu erau chiar atât de răi.”

S-a spus că domnul Slope primise o scrisoare de la prietenul lui, domnul Towers, în momentul când pleca spre Ullathorne, scrisoare ce i-a dat o stare de mare veselie, din care avea să fie adus repede la realitate. Conţinutul ei era următorul (concizia ei va fi singura scuză necesară):

„Stimate domn – Vă doresc mult succes. Nu ştiu dacă voi putea să vă ajut, dar dacă voi putea, o voi face.

Al dumneavoastră, T.T.

30/9/185...”

Aceasta avea mai multă valoare decât toate vorbele goale ale lui sir Nicholas Fitzwhiggin; mai multă valoare decât toate promisiunile episcopului; chiar de ar fi fost cât se poate de sincere; mai mult decât orice cuvânt de încurajare din partea arhiepiscopului, chiar de ar fi fost posibil să i se spună un asemenea cuvânt. Tom Towers avea să-l ajute cum poate.

Domnul Slope crezuse, încă din tinereţe, cu toată convingerea în puterea presei. Se îndeletnicise chiar el cu ziaristica, încă de când fusese hirotonisit şi o considera drept mijlocul cel mai sigur de a aranja şi de a hotărî soarta tuturor treburilor lumeşti – de orice natură ar fi ele – din Anglia. Nu ajunsese încă la acea vârstă (la care ajungem cu toţii, mai devreme sau mai târziu), când ni se spulberă toate visele de aur ale tinereţii. îl bucura gândul de a smulge puterile din mâinile magnaţilor din ţara sa şi de a o trece în mâinile celor aflaţi mai aproape de el. În ochii lui, cele şaizeci de mii de pagini de ziar care se răspândeau zilnic printre compatrioţii săi reprezentau un izvor mai sigur de putere decât un tron la Windsor[125] un birou pe Downing Street[126] sau decât un loc la Westminster[127]. Iar în această privinţă nu trebuie să ne certăm cu domnul Slope, pentru

125 Castelul de la Windsor, în apropiere de Londra, reşedinţă regală (n.t.).

126 Reşedinţa primului ministru al Marii Britanii (n.t.).

127 Clădirea Parlamentului (n.t.).

că o asemenea părere e mult prea răspândită ca să nu fie luată în seamă.

Tom Towers s-a ţinut de cuvânt, ba chiar mai mult decât atâta. A doua zi dimineaţă „Jupiter” devenea un vajnic purtător de opinie publică, revărsând prin cele şaizeci de mii de trâmbiţe zgomotoase ale sale convingerea că domnul Slope era omul potrivit pentru postul rămas vacant. A fost o bucurie pentru domnul Slope să citească următoarele rânduri, în sala de lectură a ziarelor din Barchester, la numai treizeci de minute de la sosirea trenului de Londra:

„S-au împlinit cinci ani de când am atras atenţia cititorilor noştri asupra liniştitului oraş Barchester. De atunci până acum, nu ne-am amestecat în niciun fel în treburile acelei încântătoare comunităţi ecleziastice. De atunci, acolo a murit un episcop bătrân şi un episcop a fost instalat în locul său; dar credem că n-am făcut atunci mai mult decât să consemnăm fără comentarii acest eveniment interesant. Nici acum nu avem de gând să ne amestecăm în treburile eparhiei. Dacă vreun membru al capitulului simte, citind aceste câteva rânduri, vreo umbră de nelinişte sufletească poate să se liniştească. Mai ales noul episcop trebuie să fie liniştit. Nu ne-am înarmat pentru război, ci ne apropiem de venerabilele turle ale bătrânei catedrale, purtând în mână o ramură de măslin.

Ne amintim că atunci, cu cinci ani în urmă, problema la care ne-am referit a fost aceea a unei instituţii filantropice din Barchester, numită azilul Hiram. Consideram că era prost administrată, şi că foarte stimabilul şi venerabilul gentleman care îndeplinea obligaţiile de director era cam prea bine plătit pentru îndatoririle care erau îndeplinite cam cu prea multă uşurinţă. Acest gentleman – şi o spunem cu sinceritate şi fără pic de sarcasm – nu mai privise niciodată problema din acest punct de vedere. Nu vrem să ne lăudăm, dacă ar putea fi vorba cumva de laude. Dar consecinţa observaţiilor noastre a fost că directorul a început să se intereseze, şi văzând că nu poate să ajungă la alte concluzii decât cele formulate de noi, şi-a dat demisia într-un mod vrednic de laudă. Tot atât de lăudabil, episcopul de atunci a refuzat să acorde acest post până ce

treburile nu erau în ordine. Atunci, chestiunea a fost discutată în Parlament; şi acum avem satisfacţia de a-i informa pe cititorii noştri că azilul Hiram va fi redeschis sub noi auspicii. Până acum nu existau decât douăsprezece locuri pentru bărbaţi vârstnici. Acum aceste beneficii vor fi extinse şi pentru sexul frumos, şi douăsprezece doamne în vârstă, dacă se vor putea găsi în Barchester, vor fi aduse la această instituţie. Va exista o independentă; se speră că se vor înfiinţa şi şcoli pentru cei mai săraci copii ai săracilor şi va exista şi un administrator. Directorul, pentru că va mai fi şi un director, va primi un venit mai nimerit pentru această caritate decât cel care era primit până acum. Salariul credem că va fi de 450 de lire. Putem adăuga că minunata casă în care locuia fostul director va face în continuare parte din indemnizaţie.

Poate că azilul din Barchester nu poate să se laude cu o reputaţie în lumea întreagă; dar, cum am semnalat starea lui de decădere, credem că e bine să ne referim şi la renaşterea lui. Fie ca el să continue aşa şi să prospere! E îndoielnic că reforma salutară care a fost introdusă între zidurile lui acoperă toate consecinţele necesare. Problema importantă a şcolii a fost lăsată oarecum la discreţia noului director. Probabil că aceasta ar fi cea mai importantă parte a instituţiei, iar noul director, pe care sperăm că nu-l jignim cu observaţiile noastre, ar fi fost bine să fie ales cu gândul că va fi obligat să îndeplinească îndatoririle de învăţător. Dar acum nu trebuie să căutăm calul de dar la dinţi. Fie ca azilul să continue tot aşa şi să prospere! Postul de director a fost bineînţeles oferit acelui gentleman care îl părăsise cu cinci ani în urmă; dar am înţeles că dânsul l-a refuzat. Nu ştim dacă doamnele care au fost aduse, sunt după părerea dânsului prea multe pentru propriile lui puteri, sau dacă venitul redus nu-l mai tentează îndeajuns pentru a-şi relua vechiul loc, sau dacă în acest timp dânsul a început să se ocupe de alte îndatoriri ecleziastice de care noi n-am aflat încă. Am fost înştiinţaţi însă că el a refuzat această ofertă şi că postul a fost acceptat de domnul Quiverful, parohul din Puddingdale.

Credem că această succintă trecere în revistă a situaţiei de la azilul Hiram e suficientă. Dar, fiindcă a venit vorba de

Barchester, vom îndrăzni cu toată umilinţa noastră respectuoasă, să ne exprimăm părerea în legătură cu o altă chestiune legată de conducerea ecleziastică a acestui oraş străvechi. Doctorul Trefoil, vicarul, a murit ieri. O scurtă înştiinţare despre moartea lui, despre vârsta şi diferitele onoruri pe care le-a avut răposatul poate fi găsită într-un alt articol din acest număr. Singurul lui defect a fost vârsta înaintată, şi cum aceasta este o crimă de care sperăm cu toţii să ne facem vinovaţi, nu-i vom purta prea mare pică pentru ea. Odihnească-se în pace! Dar, deşi o vârstă înaintată a unui vicar aflat pe moarte nu poate fi considerată drept un motiv de reproş, nu putem privi un asemenea defect cu ochi buni când este vorba de un vicar nou. Sperăm că vremea numirilor de oameni la şaizeci de ani a apus de mult. Dacă dorim vicari, înseamnă că îi dorim în vederea unui anumit scop. Acest scop va fi mai uşor de atins de un om la patruzeci de ani, decât de unul la şaizeci. Dacă trebuie să plătim nişte vicari, atunci trebuie să-i plătim pentru o anumită muncă. Această muncă oricare ar fi ea, va fi lesne îndeplinită de către un om în floarea vârstei. Ştim că doctorul Trefoil avea optzeci de ani când a murit. Cum nu există niciun plan pentru pensionarea clericilor prea bătrâni, nu dorim să scăpăm de vicarii ajunşi la o asemenea vârstă. Dar am prefera să avem cât mai puţini posibili. Dacă acum ar fi numit un om de şaptezeci de ani, am îndrăzni să-i atragem atenţia lordului... că, într-un an sau doi, acesta nu va mai fi capabil de nimic, dacă lucrurile nu stau cumva astfel chiar de pe acum. Înălţimea sa ne va permite să-i amintim că nu toţi oamenii sunt veşnic tineri ca dânsul.

Am auzit că numele domnului Slope a fost rostit în legătură cu acest post. În momentul de faţă, domnul Slope e capelanul episcopului. Cu greu s-ar putea găsi un om mai nimerit. E talentat, tânăr, activ şi familiarizat îndeaproape cu problemele catedralei; în plus, noi suntem ferm convinşi că dânsul este într-adevăr un cleric pios. Ştim că activităţile sale în oraşul Barchester au fost foarte bine apreciate. Dânsul este un predicator elocvent şi un om de o aleasă cultură. O astfel de alegere ar reuşi să câştige încrederea publicului faţă de actuala administraţie a conducerii

bisericii şi îi va învăţa pe oameni să înţeleagă că, de acum înainte, biserica noastră nu va mai asigura culcuşuri comode pentru clerici voluptuoşi şi terminaţi”

Stând la o masă în sala de lectură a ziarelor din Barchester, domnul Slope a savurat acest articol cu o deosebită satisfacţie. Ce se spunea în legătură cu azilul îi era aproape indiferent. Se bucura din toată inima că nu izbutise să-l readucă pe tatăl acelei fiinţe arţăgoase care îndrăznise să-l ofenseze în aşa hal; şi deocamdată era mulţumit. Dar era numit alesul doamnei Proudie şi, din acest punct de vedere, nu era mulţumit. Gândurile lui însă zburau în aceste clipe mult mai sus decât doamna Bold sau doamna Proudie. Cunoştea îndeajuns de bine tacticile folosite de „Jupiter”, pentru a-şi da seama că esenţa articolului se află în ultimul paragraf. Locul de onoare îi era cedat lui şi, într-adevăr, era atât de onorabil cât şi-ar fi putut dori. Îi era foarte recunoscător prietenului său, domnul Towers, şi aştepta din tot sufletul acea zi în care ar fi putut să-l primească ca pe un prinţ la masa lui, întinsă în sufrageria din reşedinţa vicarului.

Fusese o întâmplare fericită pentru domnul Slope că doctorul Trefoil murise toamna. Acei furnizori ai meselor noastre de dimineaţă, angajaţii de la „Jupiter”, scormoniseră din greu pentru a ne găsi hrana sufletească necesară. În acele zile, nu mai fusese vorba de un nou preşedinte american. Nu avusese loc nicio tragedie încântătoare pe căile ferate din Georgia şi de aiurea. Era o criză totală de bănci jefuite, iar un vicar mort şi necesitatea numirii unuia nou erau o mană cerească. Dacă doctorul Trefoil ar fi murit în iunie, probabil că domnul Towers n-ar fi ştiut atâtea despre pioşenia domnului Slope.

Astfel, îl vom părăsi o vreme pe domnul Slope în culmea triumfului; precizând însă că sentimentele sale nu erau cu totul triumfale. Faptul că fusese respins de către văduvă sau, mai degrabă, metoda prin care fusese respins, îl rodea groaznic. Multe zile după aceea, în momentele când îşi reamintea ce păţise, avea convingerea că simte încă usturimea pe obraz. Mergând pe străzile Barchesterului, vorbea singur şi nu putea să se abţină să nu-i arunce cuvinte grele. Nici când se ruga, nu reuşea s-o ierte. Când

încerca s-o facă, mintea lui dădea înapoi şi, în loc s-o ierte, visa mai curând la răzbunare, amintindu-şi de gravitatea loviturii primite. Aşa că, rugăciunile ieşeau fără noimă din gura lui.

Şi pe urmă, Signora! Ce n-ar fi dat el să fie în stare s-o urască şi pe ea? Ajunsese să venereze chiar şi canapeaua pe care ea stătea veşnic întinsă. Şi astfel, deşi speranţele domnului Slope erau mari, lucrurile nu erau prea roze pentru el.

Anthologia.ro

DOAMNA BOLD LA EA ACASĂ

Când ajunse acasă, venind de la Ullathorne, în seara de după petrecerea domnişoarei Thorne biata doamnă Bold era foarte nefericită şi, în plus, foarte obosită. Nimic nu oboseşte corpul mai rău ca extenuarea psihică, iar Eleanor era într-adevăr extenuată psihic.

Doctorul Stanhope o invitase, din politeţe – dar nu foarte cordial –, la un ceai, iar maniera în care îl refuză l-a convins pe onorabilul doctor că nu trebuie să mai repete invitaţia. El nu luase cu adevărat parte la complotul ce urmărise transformarea averii regretatului domn Bold într-un venit al fiului său, dar îşi dăduse foarte bine seama de ce se-ntâmpla. Şi, văzând că Bertie refuză să meargă cu ei, îşi dădea bine seama că lucrurile nu ieşiseră bine.

Eleanor se temea foarte tare că, atunci când trăsura va opri să coboare canonicul în faţa uşii sale, Charlotte se va repezi spre ea; dar Bertie, grijuliu, o scutise de această încercare, poruncindu-i vizitiului să treacă mai întâi pe la casa ei. Doctorul Stanhope înţelese şi aceasta şi nu spuse nimic.

Când ajunse acasă, o găsi pe Mary Bold în salon, cu copilul în braţe. Se năpusti şi, aruncându-se în genunchi, îşi sărută pruncul, până ce aproape că-l sperie.

— O, Mary, îmi pare atât de bine că n-ai venit! A fost o petrecere mizerabilă!

Problema venirii lui Mary fusese foarte disputată. Doamna Bold, când fusese invitată, era oaspetele familiei Grantly, iar domnişoara Thorne care o cunoscuse pe Eleanor mai mult de la Hiram şi de la Plumstead, uitase cu desăvârşire de Mary Bold. Cumnata ei o implorase să meargă sub aripa ei ocrotitoare şi se oferise s-o invite pe domnişoara Thorne să-i facă o vizită. Dar domnişoara Bold refuzase. De fapt, doctorul Bold nu fusese prea mult pe placul unor oameni cum erau cei din familia Thorne, iar sora lui nu dorea să meargă la ei decât dacă ar fi fost invitată oficial.

— Ei, atunci nu prea am ce regreta, îi răspunse Mary. Veselă.

— N-ai nimic de regretat; dar, oh, Mary! eu am atât de mult... atât de mult...

Şi apoi începu din nou să-şi sărute pruncul, care fusese trezit din somn de mângâierile ei. Când îşi ridică faţa, Mary văzu că-i curg lacrimi pe obraz.

— Doamne, Eleanor! Ce ai? Ce ţi s-a-ntâmplat?..; Eleanor... draga mea Eleanor!... Ce s-a-ntâmplat?

Şi Mary se ridică, ţinând copilul în braţe.

— Dă-mi-l, dă-mi-l!... striga tânăra mamă. Dă-mi-l, Mary! şi aproape că îşi smulse pruncul din braţele cumnatei ei.

Micuţul gânguri ceva, ca răspuns la această agitaţie, dar până la urmă se cuibări bine la pieptul mamei.

— Uite, Mary, ia-mi haina. Odorul meu scumpe scump; scump! Tu nu eşti fals cu mine. Toţi ceilalţi sunt falşi, toţi ceilalţi sunt răi! Mămicii n-o să-i pese de nimeni, de nimeni, de nimeni altul decât de omuleţul ei. Şi-l sărută iarăşi şi-l strânse şi plânse până ce lacrimile au început să curgă pe faţa copilului.

— Cine a fost aşa de rău cu tine, Eleanor? întrebă Mary. Sper că nu eu...

În această privinţă, Eleanor avea toate motivele să fie stingherită. În orice caz, nu putea s-o acuze de răutate pe iubitoarea ei cumnată, dar trebuia să facă ceva ce era şi mai dureros: trebuia să-şi reproşeze imprudenţa de care dăduse dovadă ne ascultând-o pe cumnata sa. Domnişoara

Bold nu fusese niciodată de acord cu relaţiile dintre Eleanor şi domnul Slope şi, atât cât îi permisese felul ei blând de a vorbi, se împotrivise din toate puterile prieteniei cu familia Stanhope. Eleanor se mulţumise să ridă când ea îi spusese că nu-i plac femeile măritate care trăiesc departe de soţii lor şi îi atrăsese atenţia că Charlotte Stanhope nu mergea niciodată la biserică. Acum, însă, Eleanor trebuia fie să tacă – ceea ce era practic imposibil –, fie să-şi recunoască greşeala – ceea ce era aproape la fel de greu. Încât îşi încheie această zi nefastă cu alte lacrimi şi se consolă, făcându-l pe micuţul Johnny să se trezească şi să-i răspundă la mângâieri.

— E un scump!... aur curat!... Ce s-ar face mama fără el? Mama ar cădea şi-ar muri, dacă nu l-ar avea pe Johnny Bold al ei, s-o consoleze!...

Aşa vorbi ea şi mai rosti multe altele asemănătoare, iar o vreme nu a dat niciun răspuns întrebărilor cumnatei sale.

Asemenea consolări sunt obişnuite, atunci când ne apărăm de minciunile lumii.

Mamele se consolează cu copiii lor, bărbaţii cu câinii lor. Unii oameni o fac chiar cu bastoanele lor, ceea ce este tot atât de raţional. Cum putem, oare, să ne bucurăm că nu suntem minţiţi de cei care nu stăpânesc încă arta de a ne minţi? Te poţi consola foarte bine cu un bărbat cinstit, dacă găseşti aşa ceva, sau cu o femeie cinstită.

Totuşi, Eleanor reuşi să se consoleze cu mângâierile copilului ei; şi ar trebui să-i fie ruşine celui ce-ar putea s-o condamne pentru aceasta. Dar ziua cea neagră nu a fost decât amânată. Trebuia să-i spună povestea ei neplăcută tatălui ei şi bunei ei Mary. Dar nu trebuia oare să le spună tuturor prietenilor, pentru a se putea împăca din nou cu ei? în momentul de fată, n-avea pe nimeni spre care să se poată îndrepta pentru a afla consolare. îl ura pe domnul Slope; aceasta era evident, acest sentiment o stăpânea până în măduva oaselor. Îi ura şi îi dispreţuia pe cei din familia Stanhope, şi acest sentiment o întrista foarte mult. De fapt, ea se despărţise de prieteni vechi, pentru a se arunca în braţele acestei familii; şi apoi, cu câtă neruşinare avuseseră de gând să se folosească de ea! Nu putea să se împace cu tatăl ei, care crezuse lucruri urâte despre ea.

Mary Bold devenise sfătuitorul ei. Pentru asta, ar fi putut s-o ierte, dacă s-ar fi dovedit că sfătuitorul nu avusese dreptate; dar sfătuitorii care au dreptate nu pot fi iertaţi. Nu putea decât să-l urască pe arhidiacon, iar acum îl ura mai mult ca niciodată, pentru că trebuia să se umilească în faţa lui. O ura pe sora ei, pentru că era parte integrantă a arhidiaconului. Şi l-ar fi urât şi pe domnul Arabin, dacă ar fi putut. Se prefăcuse că o stimează şi, totuşi, de faţă cu ea stătuse aplecat deasupra acelei italience, de parcă n-ar fi existat pe lume altă frumuseţe decât a ei, altă femeie care să-i merite atenţia! Iar acum, domnul Arabin trebuia să afle toate astea despre domnul Slope! îşi spuse că îl urăşte, dar ştia, chiar atunci când rostea acestea, că se minte pe sine însăşi. N-avea altă consolare decât pruncul, iar de aceasta profita cât putea.

Mary, deşi nu putea să bănuiască ce o tulburase atât de rău pe cumnată-sa, îşi dădu seama de îndată că amărăciunea era prea mare pentru a şi-o putea stăpâni, şi aştepta cu răbdare până ce copilul a fost aşezat în leagănul lui.

— Vrei nişte ceai, Eleanor? întrebă ea.

— Oh, puţin îmi pasă! răspunse văduva.

Deşi, de fapt, probabil că era foarte înfometată, pentru că nu mâncase nimic la Ullathorne.

Mary a făcut ceaiul în linişte, a uns pâinea cu unt, a pus haina deoparte, creând o atmosferă liniştitoare.

— A adormit, zise ea; e foarte obosit. Lasă-mă să-l duc sus, la culcare.

Dar Eleanor, nu-şi lăsă cumnata să-l atingă. îl privi drăgăstos pe copil, văzu că adormise de-a binelea şi îi făcu un fel de culcuş pe canapea. Era hotărâtă ca pentru nimic în lume să nu-l piardă din ochi în acea seară.

— Hai, Nelly! o îndemnă Mary; nu fii supărată pe mine. Eu cel puţin n-am făcut nimic să te supăr.

— Nu-s supărată, răspunse Eleanor.

— Atunci eşti furioasă! N-ai de ce să fii furioasă pe mine.

— Nu, nu sunt furioasă; cel puţin nu pe tine.

— Dacă nu eşti, atunci bea ceaiul pe care ţi l-am făcut; Sunt sigură că-l vrei.

Eleanor se lăsă convinsă şi l-a băut. A mâncat, a băut şi,

pe măsură ce îşi redobândea puterile, se simţea mai împăcată cu lumea din afară. În sfârşit, îşi găsi cuvintele pentru a începe povestea şi, înainte de a se fi dus la culcare se spovedi, şi le spuse pe toate – adică pe toate cele în legătură cu pretendenţii pe care îi respinsese: despre domnul Arabin nu rosti niciun cuvânt.

— Ştiu că am greşit, recunoscu ea vorbind despre palma pe care i-o trăsese domnului Slope; dar nu ştiam ce e în stare să facă şi trebuia să mă apăr.

— O merita din plin! a fost de acord Mary.

— Sigur că o merita! zise Eleanor, ale cărei gânduri despre domnul Slope erau aproape sângeroase. Chiar dacă-l înjunghiam cu un cuţit, tot o merita. Dar ce-o să se spună despre asta la Plumstead?

— Eu, în locul tău, nu le-aş spune nimic, spuse Mary:

Şi Eleanor începu să-şi dea seama că aşa trebuie să facă. Nimeni pe lume nu ştia să consoleze aşa de bine cum ştia Mary Bold. Pe faţa ei nu se citi nici cea mai mică urmă de triumf, când auzi de planul Stanhope; şi când Eleanor vorbi despre fosta ei prietenă, spunând că e o femeie josnică şi intrigantă, Mary nu a făcut nicio aluzie la părerile exprimate cândva de ea însăşi. Repeta ca un ecou toate vorbele de ocară aruncate în spatele domnului Slope, şi nu i-a adus aminte că şi ea a spus cândva aceleaşi lucruri. „Nu ţi-am spus eu?... Nu ţi-am spus eu?...” – ăsta e croncănitul unui consolator de meserie. Dar Mary, când îşi văzu prietena cufundată în tristeţe şi căutând un sprijin, a evitat a prelungească discuţia sau să jubileze. Eleanor aprecie această discreţie şi, încetul cu încetul, se linişti.

A doua zi, nu a ieşit din casă. Credea că Barchesterul era plin de alde Stanhope şi Slope; şi poate chiar şi de-alde Arabin şi de Grantly. Nu avea, într-adevăr, niciun prieten ni care ar fi putut să se întâlnească fără să se simtă stingherită.

După-amiază auzi că vicarul murise şi că domnul Quiverful fusese, în sfârşit, numit la direcţia azilului.

Seara, a venit tatăl ei, şi atunci a trebuit să-şi repete povestea, atât cât a fost în stare să spună. Adevărul e că el nu se arătă prea mirat de insolenţa domnului Slope; dar a fost obligat să se poarte ca şi cum ar fi fost uluit, ca să n-o

jignească pe fiică-sa. Nefiind însă deloc abil, ea a reuşit să-şi dea seama din naiva lui tactică.

— Văd că ţi se pare foarte normal ca domnul Slope să se fi purtat aşa cum s-a purtat. (Nu-i spusese nimic, nici de îmbrăţişare şi nici de replica ei.)

— Nu mi se pare deloc ciudat ca un bărbat s-o admire pe Eleanor a mea!

— Ba, mie mi se pare ciudat – replică ea – ca un bărbat să aibă atâta îndrăzneală, fără să fi fost câtuşi de puţin încurajat!

La aceasta, domnul Harding nu răspunse nimic. Să fi fost arhidiaconul în locul lui, i-ar fi ţinut un discurs demn de Bildad din Suah[128].

— Dar, arhidiaconului o să-i spui? o întrebă domnul Harding.

— Ce să-i spun? zise ea.

— Sau surorii tale?... Să le spui; să-i faci să înţeleagă că au greşit când au crezut că te simţeai bine în tovărăşia acelui om.

— Pot să-şi dea seama de asta şi singuri, spuse ea; faţă de ei n-am să pronunţ numele domnului Slope.

— Dar eu am voie să-l pronunţ?

— N-am niciun drept să te împiedic, dacă asta e spre liniştea sufletului tău, dar te implor să n-o faci numai de dragul meu. Doctorul Grantly n-a avut niciodată o părere bună despre mine, şi nici n-o să aibă vreodată.

Apoi au trecut la chestiunea azilului.

— Dar o fi adevărat, papă?

— Ce anume, draga mea? întrebă el. Vorbeşti de vicar? Mi-e teamă că aşa e. De fapt, ştiu precis că nu există niciun dubiu.

— Sărmana domnişoară Trefoil! Mi-e atât de milă de ea! Dar nu despre asta vorbeam, zice Eleanor, ci de azil, papá.

— Da, draga mea. Am înţeles că-i adevărat şi că domnul Quiverful va căpăta postul.

— Vai, ce păcat!

— Nu, draga mea, nu-i deloc păcat; sper, din toată inima,

---

128 Prieten al lui Iov (în *Vechiul Testament)* pe care îl controlează spunîndu-i că „toţi oamenii sînt păcătoşi” (n.t.).

că o să-i convină.

— Dar, papă, ştii bine că-i păcat! După toate speranţele tale, după toate năzuinţele tale să te întorci la vechea ta casă, să vezi cum pierzi totul din cauza unui străin!...

— Draga mea, episcopul avea dreptul să numească pe cine doreşte.

— Nu sunt de acord, papă, n-avea acest drept! Nu eşti un candidat oarecare la un post. Dacă episcopul ar fi avut un sâmbure de cinste...

— Episcopul mi l-a oferit cu condiţiile lui şi cum nu eram de acord cu aceste condiţii, l-am refuzat. Acum nu mă pot plânge.

— Condiţii! N-avea niciun drept să-ţi pună condiţii.

— Asta nu ştiu, dar se pare că avea puterea să pună condiţii. Dar ca să-ţi spun adevărul, Nelly, sunt foarte mulţumit şi aşa cum au ieşit lucrurile. Când discuţiile deveniseră atât de înverşunate, nu-mi doream decât să scap de toate astea.

— Dar îţi doreai să te întorci la vechea ta casă, papa. Chiar tu mi-ai spus.

— Da, draga mea, aşa e. Un timp mi-am dorit-o. Şi greşeam. Îmbătrânesc; şi cea mai mare dorinţă a mea pe această lume e să am parte de linişte şi de pace. Dacă m-aş fi întors la direcţia azilului, aş fi avut toată ziua conflicte cu episcopul, cu capelanul şi cu arhidiaconul. Nu mă simt în stare de aşa ceva, nu mă simt în stare să lupt cu asemenea probleme; şi de aceea nu sunt deloc nemulţumit că am rămas la bisericuţa de la St. Cuthbert. N-o să mor niciodată de foame, adăugă el râzând, atâta timp cât eşti tu aici.

— Dar ai să vii să locuieşti la mine, papă? întrebă ea cu duioşie, luându-i ambele mâini. Dacă ai veni, dacă îmi promiţi că o să vii, o să recunosc că ai dreptate.

— În orice caz, o să cinez în seara asta la tine.

— Nu, să te muţi aici de tot! Renunţă la odăiţa aia oribilă de pe High Street.

— Draga mea, e o cameră foarte drăguţă; şi tu eşti foarte răutăcioasă..;

— O, papá, nu glumi! Nu e un loc potrivit pentru tine. Spui că îmbătrâneşti, dar sunt sigură că nu e aşa...

— Chiar aşa, draga mea?

— Nu tăticule, nu eşti bătrân – nu spune că eşti bătrân. Dar eşti destul de vârstnic, ca să ai nevoie de o cameră ca lumea. Ştii doar cât de singure suntem, Mary şi cu mine. Ştii că nu doarme niciodată nimeni în dormitorul cel mare din faţă. E chiar urât din partea ta să rămâi acolo singur, când e atâta nevoie de tine aici.

— Mulţumesc, Nelly, mulţumesc. Dar, draga mea...

— Dacă ai fi stat aici cu noi, tăticule, şi cred că aşa ar fi fost bine să fi făcut, ştiind cât de singure suntem, nu s-ar fi întâmplat nimic din toată povestea asta cu domnul Slope.

Domnul Harding nu se lăsă convins să renunţe la propriul său *pied à terre* [129] de pe High Street. El a jurat că o să vină să ia masa cu fiica sa, că o s-o viziteze şi o să facă tot ce vrea ea, dar nu o să locuiască aici. Nu se potrivea cu felul lui de a fi, să-i fi spus fiicei sale că, deşi îl refuzase pe domnul Slope, că fusese gata să-l refuze pe domnul Stanhope, era foarte probabil să apară un alt pretendent, mai potrivit pentru ea şi că, la apariţia unui asemenea pretendent, dormitorul cel mare ar fi mai de folos decât era acum. Fără îndoială că un asemenea gând i-a trecut prin minte şi s-a alăturat celorlalte motive pentru care s-a hotărât să-şi păstreze odăiţa oribilă de pe High Street.

Seara se scurse într-o atmosferă plăcută, liniştită. Eleanor era întotdeauna mai veselă când era cu tatăl ei, decât cu oricine altcineva. Poate că nu îl adora cât se cuvine pe prunc, dar era întotdeauna gata să se sacrifice pe sine şi de aceea era un admirabil „al treilea” în trio-ul format din el, fiica sa şi Mary Bold, care îi cântau laude minunatului copil.

Stăteau împreună seara, ei şi cu muzica lor, pruncul era culcat pe canapea, când slujnica aduse un bileţel foarte mic, într-un plic roz, foarte frumos. Pe tăviţa de argint, plicul răspândi un parfum care umplu toată încăperea. Mary Bold şi doamna Bold erau amândouă la pian, iar domnul Harding şedea alături de ele, aplecat deasupra violoncelului; aşa încât eleganţa epistolei era vizibilă pentru toţi.

— Doamnă, dacă nu vă supăraţi, vizitiul domnului

---

129 Locuinţă provizorie (fr.) (n.t.).

Stanhope spune că aşteaptă răspuns, spuse slujnica.

Luând bileţelul în mână, Eleanor se înroşi foarte tare. Nu mai văzuse niciodată acest scris. Scrisorile Charlottei, cu care se obişnuise, erau cu totul altfel. De obicei, ea scria pe foi mari de hârtie, îşi îndoia scrisorile în forme şi la mărimea unor pălării înalte; le aşternea cu un scris bărbătesc, larg, şi se mai întâmpla să adauge şi câte o pată sau o dâră de cerneală, de parcă acesta era semnul ei de recunoaştere. Scrisul de pe adresă era acum feminin, frumos, iar pecetea micuţă purta o coroniţă aurită. Deşi Eleanor nu mai văzuse niciodată un plic asemănător, îşi dădu seama că vine de la Signora. Astfel de scrisorele porneau din toate casele unde se întâmpla să locuiască Signora, dar uneori ele erau adresate doamnelor. Când vizitiului i se spusese de către* camerista doamnei să ducă scrisoarea doamnei Bold, el îşi exprimă în mod deschis părerea că probabil e vorba de o greşeală. Atunci, camerista doamnei îi trase o palmă. Dacă ar fi văzut domnul Slope cu câtă uşurinţă primi vizitiul această dojană, ar fi învăţat o lecţie folositoare de filosofic şi de religie.

Conţinutul bileţelului era următorul: (Puteţi lua aceasta ca pe o promisiune sinceră că nicio scrisoare n-o să mai apară de aici înainte, în cuprinsul următoarelor pagini).

„Draga mea doamnă Bold, – Daţi-mi voie să vă cer o mare favoare, şi anume, să-mi faceţi o vizită mâine. Puteţi să fixaţi dumneavoastră ora care vă convine; dar dacă e posibil, vă rog să veniţi cât mai devreme cu putinţă. Nu trebuie să vă spun că dacă mi-ar sta în putere să vin eu la dumneavoastră, n-aş cuteza să vă cer aşa ceva.

Ştiu, în parte, ce s-a întâmplat ieri şi vă promit că n-o să aveţi parte de nicio neplăcere, dacă veţi veni la mine. Fratele meu ne părăseşte, plecând astăzi la Londra; de acolo va pleca în Italia.

Probabil că veţi considera că n-ar trebui să vă deranjez, decât în cazul în care aş avea ceva destul de important care să mă justifice. De aceea vă rog să mă iertaţi, chiar dacă nu-mi veţi îndeplini rugămintea; şi să mă socotiţi

A dumneavoastră foarte devotată,

M. VESEY NERONI

Joi seara.”

Cei trei au stat meditând asupra acestui bileţel timp de zece, cincisprezece minute, şi apoi au hotărât ca Eleanor să scrie câteva rânduri, spunând că o va vizita pe Signora a doua zi, la ora douăsprezece.

Cumpărat de ...

FAMILIA STANHOPE LA EA ACASĂ

Acum trebuie sa ne întoarcem la familia Stanhope şi să vedem cum s-au comportat la întoarcerea lor de la Ullathorne.

Charlotte, care se întorsese în primul drum al trăsurii, împreună cu sora ei, aştepta emoţionată să apară trăsura pentru a doua oară. Nu alerga de colo-colo, nu stătea la geam şi nu dădea niciun semn că ar aştepta să se întâmple ceva minunat; dar când auzi roţile trăsurii, s-a ridicat ciulindu-şi urechile, vrând să audă pe pavaj paşii doamnei Bold, sau vocea voioasă a lui Bertie invitând-o să intre. Dacă ar fi auzit vreunul din aceste sunete, şi-ar fi dat seama că totul e în regulă; dar nu se auzi decât pasul rar al tatălui ei care cobora din trăsură şi străbătea încet coridorul, până la uşa camerei lui de la catul de jos.

— Trimite-o pe domnişoara Stanhope la mine, îi spuse el servitorului.

— Ceva nu e-n regulă, zise Madeline, întinsă pe canapeaua din salonul aflat în spatele casei.

— S-a terminat cu Bertie! presupuse Charlotte. Ştiu, ştiu, i-o luă ea înaintea servitorului care venise cu mesajul. Spune-i tatălui meu că vin la el numaidecât.

— Peţitul lui Bertie s-a dus de râpă, comentă Madeline; ştiam că aşa o să fie.

— Înseamnă că a fost numai vina lui. Ea era aproape de acord, sunt foarte sigură de asta, spuse Charlotte, cu acea

răutate deloc neobişnuită la o femeie care vorbeşte despre alta.

— Acum ce-o să-i spui? Signora se referea la tatăl lor.

— Depinde de dispoziţia în care îl găsesc. Dacă s-ar fi rezolvat problema cu căsătoria, era gata să-i plătească lui Bertie două sute de lire, ca să-i liniştească pe creditorii cei mai înverşunaţi. Acum trebuie să-i dea toţi banii, şi Bertie o să plece să-şi caute norocul.

— Unde-o fi acum?

— Dumnezeu ştie! Stă şi fumează în fundul şanţului de la domnişoara Thorne sau flirtează cu vreo domnişoară Chadwick oarecare. Niciodată n-o să-i pese de nimic. Se înfurie dacă nu cobor imediat.

— Nu, niciodată n-o să-i pese. Dar nu sta prea mult, Charlotte, că-mi vreau ceaiul.

Aşa încât Charlotte coborî la tatăl ei.

Bătrânul era foarte întunecat; fiica lui nu-şi amintea să-l fi văzut vreodată atât de supărat. Stătea în fotoliul său obişnuit, dar nu tihnit, lângă foc, ci în mijlocul camerei, aşteptând-o.

— Ce s-a întâmplat cu fratele tău? întrebă el, de îndată ce uşa se închise.

— Mai bine te-aş întreba eu pe tine, răspunse Charlotte. V-am lăsat pe amândoi la Ullathorne, când am plecat. Ce s-a întâmplat cu doamna Bold?

— Cu doamna Bold? Nimic! S-a dus acasă, aşa cum era normal. Şi sunt fericit din toată inima că nu va fi sacrificată unui netrebnic atât de lipsit de inimă.

— O tăticule!

— Un netrebnic lipsit de inimă! Spune-mi, unde-i acum şi ce face. M-am lăsat să mă tot duceţi de nas! auzi, căsătorie! Ce femeie din lume, care să aibă bani sau să se bucure de credit şi de respect, s-ar mărita cu el, ca să le piardă pe toate?!

— N-are rost să mă cerţi pe mine, papá. Am făcut tot ce-am putut pentru el şi pentru tine.

— Şi Madeline e aproape tot atât de vinovată! continuă canonicul care era, într-adevăr, foarte, foarte supărat.

— Oh, cred că suntem cu toţii vinovaţi, răspunse Charlotte.

Bătrânul scoase un oftat leonin. Dacă erau cu adevărat toţi la fel de vinovaţi, cine-i crescuse aşa? Dacă erau lipsiţi de principii şi egoişti şi aveau o reputaţie proastă, oare cine era vinovat pentru o educaţie cu asemenea efecte nefaste?

— Ştiu că o să mă distrugeţi, voi, toţi ăştia la un loc! spuse el.

— Dar, papá, ce sunt prostiile astea?! Chiar şi-acum, nu cheltuieşti mai mult decât încasezi, şi nu ştiu să fi apărut noi datorii, şi sunt sigură că n-au mai apărut, pentru că viaţa de aici, aşa cum o ducem noi, nu prea cere cheltuieli.

— Notele alea de plată pentru Madeline au fost achitate?

— Nu, n-au fost. Cine să le achite?

— Soţul ei le poate achita.

— Soţul ei!... Vrei să-i transmit că aşa ai spus tu? Vrei să o dai afară din casă?

— Vreau să ştie cum să se poarte.

— De ce! Ce-a mai făcut acum? Sărmana Madeline! A ieşit şi ea de două ori, de când am venit în oraşul ăsta infect!...

El rămase tăcut o vreme, gândindu-se ce hotărâre să ia şi cum să le-o comunice.

— Papá, începu Charlotte, să mai rămân aici, sau pot să mă duc sus, să-i duc mamei ceaiul?

— Tu eşti confidenta lui frate-tu. Spune-mi, ce-are de gând să facă?

— Nimic, din câte ştiu eu..:

— Nimic... Nimic! Nimic, numai să bea şi să mănânce şi să-mi cheltuiască până la ultimul shilling banii pe care reuşeşte să pună mâna. M-am hotărât, Charlotte: n-o să mai bea şi n-o să mai mănânce nimic în această casă!

— Foarte bine. Presupun atunci că va trebui să se întoarcă în Italia.

— Poate să se ducă unde-o vrea!

— Asta-i uşor de zis, papá; dar ce înseamnă asta? Nu poţi să-l laşi...

— Înseamnă asta! răspunse doctorul, vorbind mai tare decât de obicei, şi cu privirile scânteind de furie; că jur în numele lui Dumnezeu atotputernicul, că eu n-o să-l mai plătesc să trândăvească.

— Oh, atotputernicul! zise Charlotte. N-are rost să

vorbeşti de aşa ceva. Trebuie să fii tu atotputernicul lui, aici, pe pământ; şi întrebarea e: cum poţi s-o faci? Nu poţi să-l dai afară din casă fără niciun ban, ca să cerşească în stradă.

— N-are decât să se ducă să cerşească unde pofteşte!

— Trebuie să se întoarcă la Carrara. Ăla e cel mai ieftin loc unde şi-ar putea găsi un rost, şi acolo nimeni n-o să-i împrumute mai mult de douăzeci-treizeci de scuzi. Dar trebuie să-i dai şi mijloacele să ajungă până acolo.

— Jur că...

— O, papá, nu mai jura! Ştii că aşa trebuie să faci. Erai gata să-i dai două sute de lire, dacă se însura. Jumătate din suma asta i-ar ajunge să pornească spre Carrara.

— Cum, să-i dau o sută de lire?!

— Ştii că, de fapt, noi nu ştim nimic, papá?, spuse ea, considerând că e bine să schimbe discuţia. E posibil ca în acest moment el să fie logodit cu doamna Bold.

— Aiurea! exclamă tatăl, care văzuse cum se urcase doamna Bold în trăsură, şi cum fiul lui stătuse deoparte, fără măcar să-i dea mâna s-o ajute.

— Ei, atunci înseamnă că trebuie să plece la Carrara, spuse Charlotte.

Chiar în clipa aceea se auzi zăvorul de la uşa din faţă şi auzul ager al Charlottei desluşi pe coridor paşii uşori ai fratelui ei. Nu spuse nimic, simţind că pentru moment ar fi mai bine ca Bertie să nu-i iasă în cale tatălui său. Dar doctorul Stanhope auzise şi el zăvorul,

— Cine e? întrebă eL

Charlotte nu răspunse şi tatăl întrebă din nou:

— Cine a intrat? Deschide uşa! Cine e?

— Cred că e Bertie.

— Cheamă-l încoace! zise el.

Dar Bertie se afla lângă uşă şi auzi glasul, aşa că nu avu nevoie de o altă invitaţie şi intră cu un pas voios şi cu un surâs nonşalant. Această tipică nepăsare îl înfuria pe doctorul Stanhope chiar mai mult decât extravaganţa fiului său.

— Ei bine, domnule! spuse doctorul.

— Cum ai ajuns acasă, domnule, cu frumoasa ta tovarăşă de călătorie? întrebă Bertie. Presupun, Charlotte, că ea nu e

sus…

— Bertie! replică Charlotte; tata n-are chef de glume. E foarte supărat pe tine.

— Supărat? exclamă Bertie, ridicând din sprâncene, ca şi cum nu-i dăduse niciodată vreun motiv de nelinişte tatălui său.

— Ia loc, te rog, domnule! spuse doctorul Stanhope, pe un ton foarte aspru, dar nu atât de puternic ca înainte. Şi o să te rog să stai şi tu jos, Charlotte. Maică-ta poate să mai aştepte ceaiul câteva minute.

Charlotte se aşeză pe scaunul cel mai apropiat de uşă, cu im fel de îndărătnicie, de parcă ar fi zis: „Ei, bine, nu poţi spune că nu fac ce mi se cere; dar n-o să mă dau bătută, în ruptul capului!” Şi era hotărâtă să nu se dea bătută. Şi ea era supărată pe Bertie; totuşi, asta n-o făcea să fie mai puţin dispusă să-i ia apărarea.

Bertie se aşeză şi el. Îşi trase scaunul aproape de e măsuţă de scris, se rezemă într-un cot şi, sprijinindu-şi confortabil capul într-o mână, începu să deseneze cu cealaltă mici figuri pe o coală de hârtie. Până ce încheie această scenă, el desenase nişte schiţe admirabile înfăţişându-le pe domnişoara Thorne, doamna Proudie şi lady de Courcy, şi începu un portret de familie care cuprindea întregul clan Lookaloft.

— Ai putea, domnule – începu tatăl – să-mi dai vreo informaţie în legătură cu actualele tale intenţii? Ce fel de viaţă îţi propui să duci?

— Voi face orice-mi sugerezi, răspunse Bertie.

— Nu, n-o să-ţi mai sugerez nimic! S-a dus vremea sugestiilor mele. Am un singur ordin să-ţi mai dau, şi anume, să pleci din casa mea!

— În seara asta? întrebă Bertie.

Şi simplitatea întrebării îl puse pe doctor în imposibilitate să dea un răspuns demn.

— Papá nu vrea să spună, chiar în această seară, interveni Charlotte; cel puţin aşa cred eu.

— Poate mâine, sugeră Bertie.

— Da, domnule, mâine! spuse doctorul. Vei pleca mâine.

— Foarte bine, domnule. E bine cu trenul de 4:30 după masă? Şi, în timp ce vorbea, Bertie finisă ultimele detalii la

cizmele cu toc înalt ale domnişoarei Thorne.

— Poţi să pleci când şi cum vrei, numai să pleci din casa mea, mâine. M-ai făcut de ruşine, domnule! Ne-ai făcut de ruşine pe tine, pe mine şi pe surorile tale!

— Cel puţin îmi oare bine că nu am făcut-o de ruşine pe mama, replică Bertie.

Charlotte de-abia reuşi să-şi stăpânească râsul; dar fruntea doctorului se întunecă şi mai mult. Bertie îşi desăvârşea capodopera, trasând conturul nasului şi gurii doamnei Proudie.

— Domnule, eşti un netrebnic lipsit de inimă, nerecunoscător şi bun de nimic! Eu am terminat cu dumneata. Eşti fiul meu – n-am ce să fac; dar n-o să te mai consider copilul meu, iar dumneata să nu mă mai consideri părintele dumitale.

— Oh, papá, papá! Nu spune asta, nu vrei să spui aşa ceva! strigă Charlotte.

— Chiar asta vreau să spun! Şi o şi spun (răspunse tatăl, ridicându-se de pe scaun): acum, ieşi!

— Staţi, staţi! strigă Charlotte. Bertie, de ce nu vorbeşti? De ce nu-ţi ridici ochii de pe hârtia aia, să spui ceva? Felul ăsta de-a fi îl supără pe tata atât de rău.

— E complet indiferent faţă de orice decenţă şi de bună-cuviinţă, spuse doctorul; şi apoi strigă: Ieşi afară, domnule! N-auzi ce-ţi spun?

— Papá, papá nu vă las să vă despărţiţi aşa! Ştii c-o să-ţi pară rău. Şi apoi, ridicându-se, îi şopti la ureche: Numai el o fi de vină? Gândeşte-te la asta. Trebuie să culegem ce-am semănat, indiferent cum sunt roadele. N-are rost să ne certăm între noi. A terminat ce-avea de spus în şoaptă tatălui lor exact în momentul în care Bertie termina conturul rochiei contesei, atât de bine desenată, încât părea că se mişcă orizontal pe hârtie.

— Tata e supărat acum, răspunse Bertie, ridicându-şi pentru o clipă privirea de pe schiţele lui, pentru că n-o să mă însor cu doamna Bold. Ce pot să spun? E adevărat că n-o să mă însor cu ea. În primul rând...

— Nu e adevărat, domnule! îl întrerupse doctorul Stanhope; dar n-o să mă cert cu dumneata.

— Adineauri erai supărat că nu vreau să vorbesc, spuse

Bertie, continuând portretul unui tânăr Lookaloft.

— Lasă desenatul! strigă Charlotte, venind la el şi luându-i hârtia de sub mână. (Ea va păstra, totuşi, caricaturile şi le va arăta mai târziu prietenilor familiilor Thorne, Proudie şi de Courcy.) Luându-i-se această îndeletnicire, Bertie se lăsă pe spate în scaun şi aşteptă noi ordine.

— În orice caz, cred că Bertie ar fi cel mai bine să plece imediat, poate chiar mâine, spuse Charlotte; dar te rog, papá, hai să facem un aranjament.

— Dacă va pleca mâine, o să-i dau 10 lire şi o să mai primească câte 5 lire pe lună de la bancherul din Carrara, atâta timp cât va rămâne acolo.

— Păi, n-o să dureze prea mult, zise Bertie, pentru că o să mor de foame în vreo trei luni.

— Are nevoie de marmură ca să lucreze, spuse Charlotte.

— Am destulă în atelier, ca să mă ţină trei luni, răspunse Bertie. N-are rost să mă apuc de o lucrare mare într-un timp atât de scurt; poate doar piatra de mormânt.

Până la urmă, s-a ajuns la o înţelegere ceva mai generoasă şi doctorul a fost obligat să dea mâna cu fiul său şi să-i spună noapte bună. Doctorul Stanhope nu a mai urcat să-şi bea ceaiul, ci a rugat-o pe fiică-sa să i-l aducă în birou.

Dar Bertie a urcat şi a petrecut o seară plăcută. A terminat portretele familiei Lookaloft, spre marea admiraţie a surorilor sale, deşi stilul în care înfăţişa rochiile lor decoltate nu era foarte rafinat. Văzând cum stau lucrurile, încetul cu încetul, el lăsă să se priceapă că, de fapt, nu insistase prea mult când îi ceruse mâna văduvei.

— Cred că, în realitate, nici nu i-ai cerut mâna, zise Charlotte.

— O, a înţeles că, dacă ar vrea, aş putea să fiu al ei, răspunse el.

— Şi n-a vrut?, spuse Signora.

— Te-ai lepădat de mine în modul cel mai ruşinos! zise Charlotte. Presupun că i-ai spus totul despre planul meu...

— Păi a cam ieşit la iveală; cel puţin o mare parte din el.

— S-a terminat cu prietenia asta, spuse Charlotte; dar nu prea are importanţă. Cred că în curând o să ne întoarcem

cu toţii la Como.

— Sper din tot sufletul interveni Signora. M-am plictisit să văd numai straie negre. Dacă o să mai vină domnul Slope ăla pe aici, cred că o să mor!

— Tu l-ai nenorocit, cred! zise Charlotte.

— Şi pe un al doilea curtezan al meu o să-l dăruiesc unei alte doamne, împreună cu totalul meu dezinteres.

A doua zi, ţinându-se de cuvânt, Bertie şi-a strâns lucrurile şi a pornit-o la drum cu trenul de 4:30 după-amiază, cu 20 de lire în buzunar; ţinta finală era carierele de marmură de la Carrara. Şi astfel dispăru de pe scena povestirii noastre.

A doua zi după plecarea lui Bertie, la ora douăsprezece, doamna Bold, ţinându-se şi ea de cuvânt, bătu la uşa doctorului Stanhope cu o mână nesigură şi cu o inimă care-i bătea cu putere. A fost condusă de îndată în salonul din spate; uşile glisante erau închise, astfel încât, vizitând-o pe Signora, să nu fie obligată să-i întâlnească pe cei din salonul din faţă. Nu se întâlni cu nimeni pe scări, scăpând astfel de neplăcerile de care se temuse atât.

— Sunteţi foarte drăguţă, doamnă Bold!... Foarte drăguţă, după toate cele întâmplate – o întâmpină cu cel mai dulce surâs doamna de pe canapea.

— Mi-aţi scris pe un asemenea ton, încât a trebuit să vin..

— Aşa e, aşa e... Am vrut să vă constrâng să veniţi, să mă vedeţi.

— Ei bine, Signora, am venit.

— Ce rece sunteţi cu mine! Dar presupun că trebuie să mă obişnuiesc cu asta. Ştiu, părerea dumneavoastră e că aveţi motive să fiţi supărată pe noi toţi. Bietul Bertie! Dacă aţi şti totul, n-aţi mai fi supărată pe el.

— Nu sunt supărată pe fratele dumneavoastră... câtuşi de puţin. Dar sper că nu m-aţi chemat aici ca să vorbim despre el.

— Dacă v-aţi supărat pe Charlotte, e şi mai rău, pentru că nu aveţi o prietenă mai bună decât ea în tot Barchesterul. Dar *nu* v-am chemat să vorbim despre asta... Dar, vă rog, trageţi-vă scaunul mai aproape, doamnă Bold, ca să vă pot vedea mai bine. E atât de ciudat să constat că păstraţi o asemenea distanţă faţă de mine...

Eleanor făcu aşa cum i se ceruse şi îşi trase scaunul mai aproape de canapea.

— Şi acum o, a vă spun „doamnă Bold, ceva care poate să vă pară lipsit de delicateţe; şi totuşi, ştiu că sunt îndreptăţită s-o fac.

Doamna Bold nu spuse nimic, dar simţi că începe să tremure. Ştia că Signora nu era o femeie obişnuită, şi ceea ce pentru ea ar fi putut să pară lipsit de delicateţe, poate că doamna Bold i-ar fi părut de-a dreptul indecent!

— Cred că îl cunoaşteţi pe domnul Arabin...

Doamna Bold ar fi dat orice ca să nu roşească, dar sângele nu poate fi stăpânit. Roşi până în albul ochilor şi Signora, care ştiuse cum să o aşeze, în plină lumină, a sesizat acest lucru.

— Da, îl cunosc; vag, de fapt. E un prieten foarte bun al doctorului Grantly, şi doctorul Grantly e cumnatul meu.

— Dacă-l cunoaşteţi pe domnul Arabin, sunt sigură că trebuie să vă placă. Toţi cei care îl cunosc îl plac.

Doamna Bold simţi că îi este absolut imposibil să răspundă. Sângele îi alerga repede prin tot trupul, dar nu ştia nici ea cum şi de ce. Parcă se legăna cu scaun cu tot; ştia că se roşise la faţă şi simţea că se sufocă de căldură. Rămase totuşi nemişcată şi nu spuse nimic.

— Cât de neînduplecată sunteţi cu mine, doamnă Bold! grăi Signora; în timp ce eu fac tot ce poate să facă o femeie pentru o altă femeie...

Prin mintea văduvei îi fulgeră gândul că poate prietenia Signorei e sinceră şi că, în orice caz, nu poate să-i facă niciun rău; şi sclipirea unui alt gând îi lumină mintea, anume, că domnul Arabin era prea preţios ca să poată fi pierdut. O dispreţuia pe Signora, dar. Nu putea oare să se umilească, pentru a cuceri[130]? Nu trebuia să se umilească decât foarte puţin.

— Nu vreau deloc să fiu neînduplecată, răspunse ea; dar întrebările dumneavoastră sunt atât de ciudate!...

— Ei, atunci o să vă mai pun încă una, la fel de ciudată, continuă Madeline Neroni, ridicându-se într-un cot şi

---

130 Parafrază a titlului unei celebre comedii (1773) a lui Oliver Goldsmith (n.t.).

întorcându-şi faţa spre preopinenta ei: îl iubiţi, îl iubiţi din toată inima şi cu tot sufletul, cu toată dragostea pe care puteţi s-o simţiţi în adâncul fiinţei dumneavoastră? Pentru că eu vă pot spune că el vă iubeşte, vă adoră, vă divinizează, se gândeşte la dumneavoastră şi numai la dumneavoastră; şi acum se gândeşte la dumneavoastră, în timp ce încearcă zadarnic să-şi scrie predica pentru duminica viitoare. Ce n-aş da să fiu iubită astfel de un asemenea om, adică, dacă aş putea fi demnă să mă iubească un asemenea om!

Doamna Bold se ridică de pe scaun şi rămase tăcută în faţa femeii care îi vorbea cu atâta pasiune. Când Signora a vorbit astfel despre sine, inima văduvei s-a înduioşat; a pus mâna cu tandreţe pe mâna celeilalte. Signora i-a strâns-o şi a continuat să vorbească:

— Ceea ce vă spun e adevărul adevărat şi dumneavoastră sunteţi cea care trebuie să vă folosiţi de el cum puteţi mai bine, pentru a vă dobândi fericirea. Dar, nu mă trădaţi. El nu ştie nimic despre toate astea. Nu ştie deloc că eu îl cunosc până-n străfundul inimii. În privinţa acestor lucruri e naiv ca un copil. Mi-a destăinuit secretul său de o mie de ori până acum, pentru că nu poate să se prefacă; dar nici nu visează că mi l-a spus. Dumneavoastră îl cunoaşteţi acuma, şi vă sfătuiesc să profitaţi de asta.

Eleanor răspunse la strângerea puternică de mână a celeilalte, cu o atingere uşoară.

— Şi luaţi aminte, continuă Signora; nu e ca alţi bărbaţi. Nu trebuie să vă aşteptaţi să vină la dumneavoastră cu jurăminte de dragoste şi cu tot felul de cadouri gingaşe, să îngenunche la picioarele dumneavoastră şi să vă sărute şireturile. Dacă vreţi asta, sunt destui care ar face-o; dar el nu va fi niciodată printre ei.

Pieptul bietei Eleanor plezni aproape într-un suspin; Dar. Madeline, fără s-o ia în consideraţie, continuă:

— Când el va spune *da,* va însemna *da* şi când va spune *nu,* va însemna *nu.* Chiar de i s-ar frânge inima, femeia care l-a respins o dată, îl va respinge pentru totdeauna. Ţineţi minte. Şi acum n-o să vă mai reţin, doamnă Bold, pentru că sunteţi tulburată. Cred că-mi dau seama cum vă veţi folosi de ce v-am spus. Dacă veţi fi o soţie fericită în casa acestui

om, noi vom fi departe; dar o să aştept să-mi scrieţi câteva cuvinte, ca să-mi spuneţi că aţi iertat păcatele familiei noastre.

Eleanor şopti că aşa va face şi apoi, fără să mai rostească vreo vorbă, se strecură afară dig cameră; ieşi pe scări, deschise uşa de la intrare singură, fără să vadă sau să audă pe cineva şi ajunse în curte.

Ar fi greu să analizăm sentimentele în drumul ei spre casă. Era aproape uluită de lucrurile care-i fuseseră spuse. Era întristată că inima îi fusese scormonită şi simţămintele citite de un străin, de-o femeie care nu-i plăcuse şi nu putea să-i placă niciodată. Era jignită în amorul propriu, pentru că bărbatul pe care ea era convinsă că-l iubeşte îşi ascunsese dragostea faţă de ea şi i-o destăinuise alteia, Avea toate motivele să fie jignită în sufletul ei mândru. Totuşi, exista o geană de bucurie în toată această poveste, ceea ce o încuraja foarte mult. Încercă să nu creadă tot ce-i fusese spus de Madeline Neroni, dar constată că nu poate. Era adevărat, trebuia să fie adevărat. Nu putea, nu voia să se îndoiască de aceasta.

Într-o anumită privinţă, se hotărî să urmeze sfaturile ce i-au fost date. Dacă va reuşi vreodată să-l facă pe domnul Arabin să-i pună o asemenea întrebare, cum era aceea la care se făcuse aluzie, da-ul ei va însemna *da.* Nu s-ar fi rezolvat, oare, toate nenorocirile ei, dacă ar fi avut puterea să-i vorbească deschis, plecându-şi capul pe umărul lui?

ÎNTÂLNIREA DE ADIO A DOMNULUI SLOPE CU SIGNORA

A doua zi, signora era în culmea strălucirii. Îşi îmbrăcase cea mai colorată dintre rochiile ei de zi şi avea o adevărată adunare în jurul canapelei ei. Era o luminoasă după-amiază

de octombrie; toţi gentlemenii din împrejurimi veniseră în Barchester, iar cei care puteau intra în casa doctorului Stanhope se aflau în salonul Signorei, în spatele casei. Charlotte şi doamna Stanhope erau în camera din faţă, iar acei cavaleri ai Signorei ce se puteau apropia deocamdată de făptura care le înaripa dorinţele trebuiau să-şi irosească parfumurile în preajma mamei şi a surorii.

Domnul Arabin a venit cel dintâi şi a plecat cel din urmă. Aceasta era a doua vizită ce i-o făcea doamnei Neroni, de când o văzuse la Ullathorne. Nici el nu ştia de ce venise şi nu ştia ce vorbea. Da, adevărul era că fusese tulburat de sentimente necunoscute lui până atunci şi nu putea să şi le analizeze. Poate să pară ciudat ca el să rătăcească aşa pe lângă madame Neroni, pentru că, de fapt, o iubea pe doamna Bold; şi totuşi, aşa se întâmpla. Şi, deşi el nu înţelegea de ce o face, madame Neroni. Înţelegea foarte bine.

Ea fusese drăguţă şi cumsecade cu el şi îl încurajase să rămână. Şi, prin urmare, a rămas. Îi strânse mâna când venise s-o salute la început, îl invită să stea alături de ea şi îi şopti vorbe suave şi lipsite de importanţă. Şi, apoi, ochii ei strălucitori şi limpezi, când veseli, când melancolici, şi totdeauna invincibili! Ce om cu sentimente calde, căruia îi curge sângele prin vine şi a cărui inimă nu e de piatră, ar fi reuşit să înfrunte ochii aceia? E adevărat că doamna nu voia să-l rănească de moarte; voia doar să aspire puţin mireasma înainte de a-i ceda alteia flaconul. Dacă doamna Bold ar fi fost de acord să renunţe chiar şi la atât, aceasta e o altă chestiune.

Apoi a venit domnul Slope. Toată lumea ştia că domnul Slope e un pretendent la postul de vicar şi că, în general, avea cele mai mari şanse dintre toţi. De aceea, domnul Slope avea un mers plin de măreţie. Abordase un aer impunător, aşa cum era potrivit unui vicar, vorbea foarte puţin cu ceilalţi clerici şi evita să aducă vorba despre episcop. Ce mititei se făcuseră de frică şi cum tremurau alergând de colo-colo şi ce mutre lungi făcuseră toţi, şi canonicul cel micuţ şi cancelarul cel mătăhălos şi canonicii minori, când citiseră sau auziseră de articolul din „Jupiter”! Aveau să vină de-acum înainte zilele în care nimic nu mai

putea să alunge acel duh impur din amvonul catedralei. Acel amvon urma să fie al lui şi numai al lui. Dirijorii corurilor, diaconii şi coriştii puteau să-şi agaţe harfele în cui. Vai, vai! se spulbera gloria casei lor!

Domnul Slope, oricât de important părea cu măreţia sa proaspăt dobândită, tot venea s-o vadă pe Signora. Într-adevăr, nu izbutea să rămână departe de ea. Visa mereu acea mână moale pe care o sărutase de-atâtea ori, şi acea frunte imperială pe care buzele lui o atinseseră cândva şi mai visa multe alte frumuseţi ce credea că îl aşteptau.

Şi domnul Thorne se afla acolo. Era prima vizită pe care i-o făcea Signorei, şi o precedase cu multe pregătiri. Domnul Thorne era un gentleman foarte cochet, ştiind să se îmbrace cu desăvârşită simplitate şi cu eleganţă. Firele albe din mustaţă erau eliminate probabil lunar; cele din cap erau estompate cu un amestec pe care n-o vom numi vopsea – era doar o leşie. Croitorul lui locuia pe strada St. James, iar cizmarul lui, la întretăierea acestei străzi cu Piccadilly[131]. Dădea o mare atenţie mănuşilor, iar cămăşile sale reprezentau o problemă deloc simplă pentru spălătoria de la Ullathorne. Cu ocazia acestei vizite, el exagerase oarecum cu pregătirile sale obişnuite şi o neliniştise întrucâtva pe sora sa, care de-atunci nu mai privi cu cordialitate propunerea unei vizite mai îndelungate a Signorei la Ullathorne.

Mai erau acolo şi alţii – tineri de prin oraş care nu prea aveau multe de făcut şi le uitau şi pe acestea, din cauza farmecelor Signorei; dar cu toţii i-au făcut loc domnului Thorne, considerat ca un mare senior aşa cum sunt văzuţi de obicei mai toţi gentlemanii de la ţară, într-un oraş de provincie.

— Vai, domnule Thorne, ce drăguţ din partea dumneavoastră! exclamă Signora. Mi-aţi promis că o să veniţi şi, totuşi, nu mă aşteptam. Credeam că dumneavoastră, aristocraţii, nu vă ţineţi niciodată de cuvânt.

— Ei, uneori da, răspunse domnul Thorne, arătând destul

---

131 St. James’s şi Piccadilly – străzi elegante din centrul comercial al Londrei (n.t.).

de stângaci şi salutând lumea cam prea în stilul manierelor din secolul trecut.

— Nu-i amăgiţi decât pe consti... stit... stit...[132], cum le spuneţi oamenilor ălora care vă plimbă în fotolii şi azvârle cu ouă şi mere în voi, atunci când vă fac membri în Parlament?

— Uneori, chiar şi unii pe alţii, Signora, răspunse domnul Slope, cu un surâs afectat, de vicar. Uneori aristocraţii se amăgesc unii pe alţii, nu-i aşa, domnule Thorne?

Domnul Thorne îi aruncă o privire care îl devicariză cu totul pentru câteva clipe, dar domnul Slope îşi aminti imediat de marile sale perspective şi, revenindu-şi foarte repede, îşi afişă din nou viitoarea lui demnitate, fixând-o cu un mic râs ironic la adresa domnului Thorne.

— În orice caz, nu amăgesc niciodată o doamnă, spuse domnul Thorne; mai ales atunci când răsplata propriilor dorinţe este atât de bogată, încât mă face să-mi ţin cuvântul, ca şi în cazul de faţă.

Domnul Thorne continuă un timp pe acest ton, cu figuri de stil şi complimente antediluviene învăţate de la sir Charles Grandison[133]; şi, la fiecare figură şi plecăciune, Signora îi răspundea printr-un surâs şi printr-o înclinare a capului. Dar domnul Thorne rămase în picioare, la căpătâiul canapelei, pentru că noul vicar stătea la locul de onoare, lângă masă. Domnul Arabin stătea cu spatele la foc, cu cozile fracului petrecute pe sub braţe, uitându-se intens la ea – nu chiar fără rezultat, pentru că din când în când o privire se mai ridica înspre el, luminoasă ca un meteorit venit din ceruri.

— O, domnule Thorne, mi-aţi promis că o să mă lăsaţi să v-o prezint pe fetiţa mea. Puteţi să-i acordaţi câteva clipe? Vreţi s-o vedeţi acum?

Domnul Thorne o asigură că poate şi că va face cu bucurie cunoştinţa tinerei domnişoare.

— Domnule Slope, vă pot deranja, vă rog, să sunaţi clopoţelul? îl rugă ea.

---

132 Constituenţi – alegători în orice fel de scrutin (n.t.).

133 Celebru personaj al romanului *Povestea lui sir Charles Grandison* (1754) al lui Samuel Richardson, întruchipare a gentlemanului cu maniere alese de la jumătatea secolului al XVIII-lea (n.t).

Şi, când domnul Slope s-a ridicat, i-a arătat domnului Thorne, din priviri, scaunul. Insă domnul Thorne o înţelegea mult prea grEu; domnul Slope şi-ar fi reluat locul dacă Signora – care nu accepta niciodată insuccesul – nu i-ar fi spus cam prea de-a dreptul că e cazul să lase scaunul:

— Vai, domnule Slope, trebuie să vă cer să-l lăsaţi şi pe domnul Thorne să stea aici pentru câteva clipe. Sunt sigură că mă veţi ierta... Săptămâna asta ne mai putem permite familiarisme cu dumneavoastră. Săptămâna viitoare o să ne fie frică de dumneavoastră... ştiţi, atunci când vă veţi muta în casa vicarului...

Domnul Slope, cu o mutră foarte indiferentă, se ridică de pe scaun şi, trecând în camera alăturată, deveni foarte interesat de modelele croşetate de doamna Stanhope.

Apoi a fost adusă fetiţa. Era un copil de vreo opt ani, care semăna aproape leit cu mama ei, dacă ochii ei, imenşi, nu erau negri şi părul – ca pana corbului. Şi tenul era foarte închis la culoare, trădând sângele străin. Era îmbrăcată în cel mai ciudat şi extravagant fel în care ar fi putut să fie îmbrăcat un copil: avea brăţări mari pe braţele goale, de jur împrejurul capului o bentiţă purpurie împletită cu fir de aur, şi pantofi roşii cu tocuri înalte. Rochia era numai volănaşe şi stătea pe ea de parcă ar fi vrut să rămână suspendată orizontal pe coapsele ei micuţe. Era departe de a-i ajunge la genunchi – ceea ce era compensat de pantalonaşii largi, ce păreau a fi făcuţi în întregime din dantelă; purta ciorapi roz de mătase. De obicei, aşa era îmbrăcat ultimul vlăstar al familiei Nero, la ora la care era aşteptată sosirea oaspeţilor.

— Julia, iubita mea! o-ntâmpină doamna. (Julia fusese dintotdeauna numele preferat al doamnelor din această familie.) Julia, iubita mea, vino aici! Ţi-am povestit de petrecerea minunată la care a fost biata mămica. Acesta este domnul Thorne; vrei să-l pupi, scumpa mea?

Şi Julia îşi întinse faţa, să fie sărutată, aşa cum făcea întotdeauna cu toţi oaspeţii mamei ei; apoi, domnul Thorne se trezi că o ţine în braţe pe ea şi – lucru şi mai teribil pentru el – toate zorzoanele ei. Dantelele şi scrobeala se mototoliră de haina şi de pantalonii lui, cârlionţii cei negri şi unsuroşi atârnau pe obrazul lui, încheietoarea unei brăţări îi

zgâria urechea. Nu ştia deloc cum să ţină în braţe o domnişoară atât de minunată şi nici ce să facă cu ea, cât timp îi stătea în braţe. Mai fusese, totuşi, obligat şi în alte ocazii să mângâie nepoţei şi nepoţele, şi începu s-o facă aşa cum se pricepea el.

— Lugu, lugu, lugu, lugu! spuse el, aşezând copilul pe un genunchi şi mişcându-l de parcă ar fi învârtit roata tocilei.

— Mamă, mamă! strigă Julia, furioasă; nu vreau să-mi spună „lugu, lugu”! Dă-mi drumul, moşneag nesuferit ce eşti!

Sărmanul domn Thorne lăsă repede copilul jos îşi trase scaunul înapoi; domnul Slope, ’ care se întorsese la veşnica lui Stea Polară, râse tare; domnul Arabin se crispă şi închise ochii; iar Signora se făcu că n-o aude pe fiică-sa.

— Du-te la mătuşa Charlotte, dragoste, îi zise mămica; şi întreab-o dacă nu e încă ora ta de plimbare.

Dar micuţa domnişoară Julia, deşi nu prea apreciase felul cum se purtase cu ea domnul Thorne, era obişnuită să se joace cu domnii şi nu prea-i plăcea ideea să fie trimisă atât de curând la mătuşa ei.

— Du-te Julia, când îţi spun, draga mea!

Dar Julia continua să se plimbe bosumflată prin cameră.

— Charlotte, vino s-o iei! strigă Signora. Trebuie să iasă pe-afară, şi zilele sunt atât de scurte acum!

Şi astfel a luat sfârşit mult discutata întâlnire dintre domnul Thorne şi ultima descendentă a lui Nero.

Domnul Thorne reuşi să uite de supărarea copilului mai repede decât de râsul domnului Slope. Suporta să i se spună „moşneag” de către un copil, dar nu-i plăcea să râdă de el capelanul episcopului, chiar dacă urma să devină vicar. Nu spuse nimic, dar îşi arăta supărarea cu destulă elocvenţă.

Signora era gata să-l răzbune.

— Domnule Slope, începu ea, am auzit că sunteţi victorios în toate privinţele.

— Cum adică?... întrebă el zâmbind. Nu-i displăcea să i se vorbească despre postul de vicar – deşi, bineînţeles că negă energic insinuarea.

— Aveţi noroc şi în dragoste şi în război...

La aceasta, domnul Slope nu mai păru atât de mulţumit

ca la început.

— Domnule Arabin, continuă Signora, nu credeţi că domnul Slope este un om foarte norocos?

— Sunt sigur că nu este mai mult decât merită, răspunse domnul Arabin.

— Gândiţi-vă, domnule Thorne, dânsul va fi noul nostru vicar; desigur că asta o ştiu cu toţii...

— De fapt, Signora – pară domnul Slope –, niciunul dintre noi nu ştie nimic. Vă pot asigura că nici eu...

— Dânsul *va fi* noul nostru vicar – nu mai există nicio îndoială, domnule Thorne.

— Mmm! făcu domnul Thorne.

— Luând-o înaintea unor domni mai în vârstă, cum ar fi tatăl meu sau arhidiaconul Grantly...

— Oh, oh! exclamă domnul Slope.

— Arhidiaconul n-ar accepta, spuse domnul Arabin.

La care domnul Slope zâmbi foarte neplăcut şi sugeră – pe cât de clar putea să vorbească o privire – că strugurii sunt prea acri.

— Luând-o înaintea noastră, a tuturor, continuă Signora; pentru că, desigur, şi eu mă consider ca făcând parte din capitul.

— Dacă aş ajunge vreodată vicar, zise domnul Slope; adică, s-ar întâmpla vreodată aşa ceva, m-aş mândri cu o asemenea enoriaşă.

— O domnule Slope, opreşte-te! N-am terminat ce aveam de spus. Mai există şi o altă enoriaşă de care trebuie să fiţi mândru... Nu numai că domnul Slope va avea o locuinţă de vicar, dar şi o soţie care să locuiască acolo...

Domnul Slope era din nou buimăcit.

— Şi chiar o soţie cu o avere măricică... Ca şi necazurile, bucuriile nu vin niciodată singure; nu-i aşa, domnule Thorne?

— Aşa e, încuviinţă domnul Thorne, căruia nu-i prea făcea plăcere să discute despre domnul Slope şi despre treburile lui.

— Când o să fie, domnule Slope?

— Ce să fie? întrebă el.

— Ei! ştim când o să fie povestea cu vicarul: într-o săptămână o să se rezolve. Sunt sigură că pălăria a şi fost

comandată. Dar când o să aibă loc nunta?

— Vorbiţi de-a mea, sau de-a domnului Arabin? replică el, încercând să fie glumeţ.

— Păi, adineauri mă referеam la a dumneavoastră, deşi poate că... a domnului Arabin va avea loc mai întâi. Dar de dânsul nu ştim nimic. E prea închis faţă de noi toţi. În cazul dumneavoastră totul este deschis şi pe faţă; ceea ce, apropo, domnule Arabin, trebuie să vă spun că îmi place mult mai mult. Oricine a fost candidat vreodată, poate să-şi dea seama că domnul Slope e pretendentul preferat. Ei, hai domnule Slope, când va deveni frumoasa văduvă doamna vicar?

Pentru domnul Arabin, acest tachinaj era foarte dureros; şi totuşi, nu putea să se desprindă ca să plece de acolo. Credea – încă mai credea, cu acea credinţă care se naşte din teamă — că doamna Bold va deveni, probabil, soţia domnului Slope. Încă nu ştia nimic despre „mica aventură” din grădină a domnului Slope. Presupunea că domnul Slope ar fi putut să aibă o aventură de cu totul alt fel. S-ar fi putut arunca la picioarele văduvei, ar fi fost acceptat şi apoi s-ar fi întors în oraş ca un peţitor voios şi prosper. Glumele Signorei erau foarte amare pentru domnul Slope, dar erau la fel de amare şi pentru domnul Arabin. El rămase sprijinit de cămin, cu mâinile în buzunare.

— Hai, hai, domnule Slope, nu fiţi atât de ruşinos, continuă Signora. Cu toţii ştim că aţi cerut-o pe doamnă în căsătorie, zilele trecute, la Ullathorne. Spuneţi-ne cu ce cuvinte v-a acceptat: cu un simplu *da,* sau cu două *nu-nu*-uri, care sunt tot o afirmaţie?... Sau v-a acordat consimţământul prin tăcere?... Sau v-a vorbit cu acel entuziasm care se potriveşte atât de bine unei văduve, spunându-vă deschis: „Pe onoarea mea, domnule, pot deveni doamna Slope oricât de curând doriţi dumneavoastră”?

Rareori se simţise domnul Slope mai stingherit ca acum.

Iată-l pe domnul Thorne cum îşi râde în barbă. Iată-l pe vechiul său rival, domnul Arabin, cum îl priveşte cu ochii lui mari. Acolo, lângă uşa dintre cele două camere, se înghesuise un mic grup în care se afla şi domnişoara Stanhope şi domniile lor Gray şi Green, martorii încurcăturii

lui. Ştia că depindea doar de prezenţa sa de spirit, dacă va reuşi sau nu să dea replica la gluma doamnei. Ştia că asta trebuie s-o facă; dacă ar fi ştiut cum anume! Dar nu a fost în stare să scoată niciun cuvânt. Conştiinţa ne face pe toţi fricoşi. Încă mai simţea pe obraz urmele ascuţite ale degetelor doamnei Bold, şi nu-şi dădea seama cine ar fi putut să vadă scena, cine i-ar fi putut-o povesti acestei femei pestilenţiale care se distra atât de bine luându-l peste picior? De aceea rămase acolo, roşu ca un carbuncul şi tăcând mâlc; zâmbea în aşa fel, încât de-abia i se zăreau dinţii – era vrednic de milă.

Dar Signora era nemiloasă – nu auzise de milă. Ţinta ei era să-l doboare pe domnul Slope şi era hotărâtă s-o facă până la capăt, acum, că-l avea în puterea ei.

— Cum, domnule Slope, niciun răspuns? Dar nu se poate ca această femeie să fi fost atât de proastă încât să vă refuze? Doar n-o fi căutând un episcop! Da, îmi dau seama ce-a fost, domnule Slope. Văduvele sunt proverbiale prin prudenţa lor. Ar fi trebuit s-o lăsaţi în pace, până ce pălăria cea nouă ar fi ajuns pe capul dumneavoastră; până ce i-aţi fi putut arăta cheia de la casa vicarului...

— Signora! interveni el, în sfârşit, încercând să-i vorbească pe un ton de reproş, plin de demnitate; vă permiteţi să vorbiţi de lucruri serioase într-un fel cam nepotrivit.

— Lucruri serioase! Ce lucruri serioase? Desigur, că o pălărie de vicar nu poate fi un lucru serios...

— N-am niciuna din aspiraţiile pe care mi le imputaţi. Ar fi mai bine să încheiem discuţia!...

— O, bineînţeles, domnule Slope; dar, mai întâi, un singur cuvânt: duceţi-vă la ea încă o dată, cu scrisoarea primului ministru în buzunar. Pot să pun pariu, că atunci nu v-ar refuza.

— Trebuie să vă atrag atenţia, Signora: consider că vorbiţi într-un mod incalificabil despre o doamnă!

— Şi încă un sfat, domnule Slope – n-o să vă mai dau decât unul (şi ea începu să cânte):

E bine să fii înţelept, domnu’ Slope,

E bine să fii nepătat;

E bine de prima să scapi, domnu' Slope;

Când a doua iubită ţi-ai luat...

Ha, ha, ha! râse cu poftă Signora, aruncându-se pe canapea. Puţin îi păsa ei ce vor crede cei care o auziseră despre „cea dintâi" dragoste a domnului Slope. Puţin îi păsa că unii dintre ei s-ar putea să-i atribuie ei onoarea de a fi fost prima femeie admirată de el; avea motive să fie supărată pe el şi se hotărâse să se răzbune.

Cum a reuşit să iasă din încăpere domnul Slope, nici el n-a ştiut. Până la urmă, a reuşit, ajutat probabil să-şi ia pălăria şi să iasă la aer curat. În sfârşit, se lecuise de dragostea sa pentru Signora. De-atunci, când o mai văzu în visele sale, nu mai era întruchipată într-un înger cu aripi de azur. Mai degrabă venea din lumea focului şi pucioasei şi, deşi credea în continuare că e ceva nepământesc, o alungă de-a binelea din rai şi îi hărăzi, un loc alături de zeii infernului. Când le cântărea în balanţă pe cele două femei de care se ataşase în Barchester, lucru pe care îl făcea destul de des, cea pe care reuşea s-o urască mai adânc în sufletul lui era Signora.

ALEGEREA VICARULUI

Toată săptămâna care a urmat, Barchesterul n-a putut să ştie cine va fi, duminică dimineaţă, noul lui vicar. Desigur că domnul Slope era favoritul, dar el nu s-a arătat în catedrală, şi atunci a mai pierdut ceva din şanse. Luni, a fost mustrat de episcop în auzul servitorilor, şi atunci şansele sale au căzut atât de jos, încât nimeni n-ar mai fi pariat pe el; dar marţi a primit o scrisoare cu antet oficial, pe care scria „confidenţial", şi atunci se ridică din nou în

ochii lumii. Miercuri se zvoni că e bolnav, ceea ce nu era un semn bun; dar joi de dimineaţă plecă la gară cu un aer foarte semeţ; şi când s-a confirmat că luase un bilet de clasa întâi pentru Londra, nu mai exista nicio îndoială.

În timp ce la Barchester lucrurile se aflau în această agitaţie, la Plumstead nu existau prea multe motive de linişte. Prietenul nostru, arhidiaconul, avea temeiuri să fie îngrijorat. Era foarte nemulţumit de rezultatele misiunii diplomatice a doctorului Gwynne la palat, şi n-a şovăit să-i spună soţiei lui că, dacă s-ar fi dus chiar el în persoană, s-ar fi descurcat mult mai bine. Soţia lui n-a *t* fost de acord cu el, dar asta nu a rezolvat cu nimic lucrurile.

Dar numirea domnului Quiverful la direcţia azilului era un fapt împlinit şi la fel era şi resemnarea domnului Harding. Nimic nu putea să-l convingă pe domnul Harding să facă un apel public împotriva hotărârii episcopului; iar rectorul Lazarusului încuviinţa atitudinea lui.

— Nu ştiu ce-o fi păţit rectorul, repeta arhidiaconul toată ziua; înainte era întotdeauna gata să-şi apere părerile.

— Dragul meu arhidiacon, îi răspundea doamna Grantly, ce sens are să te cerţi mereu? Cred că rectorul are dreptate.

Rectorul, însă, avusese nişte iniţiative de care nici arhidiaconul, nici soţia lui nu ştiau nimic. Şi-apoi, succesele domnului Slope erau otravă curată pentru doctorul Grantly; şi felul în care doamna Bold încălcase buna-cuviinţă îl sâcâia la fel de mult. Ce s-ar fi ales de arhidiaconul Grantly dacă domnul Slope devenea vicarul Barchesterului şi se însura cu sora soţiei sale?! vorbi numai şi numai despre asta, până ce aproape căzu bolnav. Doamna Grantly ajunsese să-şi dorească să se facă o dată nunta aia, ca să nu mai audă despre ea.

Şi mai exista un motiv de amărăciune ce-i rupea inima arhidiaconului. Acel cleric exemplar adus de el la St. Ewold, acel prieten din universitate pe care-l lăudase atât de mult, cavalerul ecleziastic a cărui lance ar fi trebuit să doboare vrăjmaşul, făcându-l să muşte ţărâna, vrednicul apărător al adevăratei biserici, faimosul reprezentant al celui mai autentic spirit de la Oxford, se purta – cel puţin aşa îi spusese soţia sa, de mai multe ori – necuviincios!

Nimeni nu-l mai văzuse pe domnul Arabin pe la Plumstead de vreo săptămână; dar, din păcate, se auziseră foarte multe despre el. De îndată ce doamna Grantly rămase singură cu arhidiaconul, în seara petrecerii de la Ullathorne, ea îşi împărtăşi părerea ei foarte clară despre purtarea domnului Arabin în această împrejurare. A declarat că el nu se purtase câtuşi de puţin ca un preot decent. La început, arhidiaconul a râs şi a asigurat-o că nu trebuie să-şi facă niciun fel de griji, că domnul Arabin e mai presus de orice îndoială în această privinţă. Dar, încetul cu încetul, îşi dădu seama că ochii soţiei lui văzuseră mai bine. Şi alte persoane alăturaseră numele Signorei şi al domnului Arabin. Canonicul acela micuţ şi slăbuţ care locuia în apropiere, i-a spus cu exactitate cât de des îl vizitase domnul Arabin pe domnul Stanhope şi cât de mult stătuse la fiecare vizită. Întrebase de domnul Arabin la marea bibliotecă a catedralei, şi un diacon firav, supărător de serviabil, se oferi să se ducă să-l caute la doctorul Stanhope. Când zvonurile scot prima notă din trompetele lor, înseamnă că nu va trece mult şi întregul cuprins va răsuna de trâmbiţatul lor asurzitor. Era îndeajuns de evident că domnul Arabin fusese răpus de italiancă şi că încrederea arhidiaconului avea să sufere îngrozitor de mult, dacă nu intervenea nimic să mai pună lucrurile la punct. De fapt, trebuie să recunoaştem că arhidiaconul ţinea într-adevăr foarte mult la domnul Arabin şi că îl durea căderea lui.

Ei stăteau de vorbă despre grijile lor, în salon, înainte de cină, în ziua care urmase plecării domnului Slope spre Londra; şi cu această ocazie, doamna Grantly îşi spusese deschis părerile. Avea propriile ei idei despre preoţii bisericilor de ţară, şi acum considera că e potrivit să şi le expună.

— Dacă ai fi făcut aşa cum ţi-am spus eu, n-ai fi adus niciodată un bărbat neînsurat la St. Ewold.

— Dar, draga mea, nu vrei să spui că toţi clericii burlaci nu ştiu să se poarte.

— Nu ştiu dacă preoţii sunt diferiţi de alţi bărbaţi, spuse doamna Grantly. E foarte uşor în cazul unui diacon pe care îl ai mereu sub ochi şi de care poţi să scapi, dacă vezi că

nu-şi schimbă purtarea.

— Dar domnul Arabin a predat teologia la Oxford, şi nu putea să fie însurat.

— Atunci ai fi pus pe cineva care să fie însurat.

— Dar, draga mea, înseamnă că membrii catedrei n-au voie să fie numiţi niciodată în parohii?

— Ba da, desigur că au, dar după ce se logodesc. N-aş pune niciodată un bărbat tânăr într-o parohie, decât dacă este însurat sau logodit. Acum uită-te la domnul Arabin. Tu porţi întreaga responsabilitate.

— Nu există nicio faţă bisericească mai respectabilă la Oxford, pentru virtuţile şi conduita sa, decât domnul Arabin.

— Oh, Oxford! exclamă doamna, cu un zâmbet ironic. Nimeni nu ştie cu ce se ocupă bărbaţii la Oxford. Un bărbat poate să se bucure de aprecieri la Oxford, şi totuşi să se facă de ruşine într-o parohie; şi, sinceră să fiu, cred că domnul Arabin e exact genul ăsta de om.

Arhidiaconul suspină adânc, dar nu mai avea ce să-i răspundă.

— Trebuie neapărat să stai de vorbă cu el. Gândeşte-te doar, ce-o să spună familia Thorne, dacă o să audă că parohul lor îşi petrece timpul flirtând cu femeia aia!

Arhidiaconul suspină din nou. Era un om curajos şi ştia foarte bine cum să-i dojenească, dacă era cazul, pe tinerii clerici din parohie. Dar domnul Arabin îi dădea senzaţia că va fi foarte greu de dojenit sau cel puţin că va fi dojenit degeaba.

— Poţi să-l sfătuieşti să-şi găsească o soţie, şi va înţelege foarte bine ce înseamnă asta, continuă doamna Grantly.

Arhidiaconul nu se putu împiedica să suspine din nou.’ Iată-l pe domnul Slope, urma să fie făcut vicar, urma să aibă o nevastă; urma să dobândească respectabilitate şi avere; o vilă minunată şi o trăsură personală; urma să facă parte din elita lumii ecleziastice din Barchester; în timp ce protejatul său, adevăratul vlăstar al adevăratei biserici, pentru care garantase el, va rămâne un biet preot, şi încă unul indiferent la legile bunei-cuviinţe! Era uşor să-l sfătuieşti pe domnul Arabin să se însoare, dar cum avea domnul Arabin să susţină o nevastă?

Aici ajunsese discuţia în salonul de la Plumstead, când

doctorul şi doamna Grantly au fost întrerupţi de huruitul unei trăsuri pe pietrişul din faţa casei. Zgomotul nu era acela obişnuit al trăsurilor oaspeţilor care se apropiau mai întotdeauna de uşile casei cu sobrietate, ci sugera mai degrabă sosirea unei persoane – sau a mai multora – grăbită să ajungă mai repede şi fără nici cea mai vagă intenţie de a pleca imediat. Numai nişte oaspeţi invitaţi să stea o săptămână, şi care se temeau că sosesc după primul clopoţel pentru cină, ar fi alergat aşa. Sau un avocat aducând vestea morţii unei rude de departe, sau un fiu întorcându-se de la universitate, încărcat de toate onorurile unei diplome la două specialităţi. Nimeni nu s-ar fi apropiat astfel de o casă, dacă ar fi avut cea mai mică îndoială în legătură cu dreptul său de a intra aici.

— Cine-o fi? întrebă doamna Grantly, uitându-se la soţul ei.

— Cine Dumnezeu ar putea fi? o întrebă arhidiaconul pe soţia sa. Apoi se ridică în linişte şi rămase în picioare, cu mâna pe uşa deschisă a salonului. Ia uite! e tatăl tău!

Într-adevăr, era domnul Harding, şi numai domnul Harding. Venise singur de la Barchester, într-un poştalion cu doi cai, sosind aproape pe întuneric şi, fără îndoială, cu veşti importante. De obicei, apărea la familia Grantly în cea mai mare linişte; rareori se întâmpla să vină neanunţat, şi de fiecare dată era adus într-o cabrioletă modestă, verde şi învechită, cu un singur cal care de-abia se auzea când se târa până la uşa de la intrare.

— Doamne, dumneata eşti directore? exclamă arhidiaconul, – uitând din cauza marii surprize de evenimentele care schimbaseră lucrurile în ultimii ani. Dar hai, intră! Sper că nu s-a întâmplat nimic.

— Ne bucurăm foarte mult c-ai venit, tăticule! îl întâmpină şi fiica lui. Mă duc să-ţi pregătesc îndată camera.

— Nu sunt director, arhidiacone, spuse domnul Harding. Domnul Quiverful este director.

— Of, ştiu, ştiu! zice arhidiaconul, nerăbdător. Pentru un moment am uitat de tot. S-a întâmplat ceva?

— Nu pleca acum, Susan, o opri domnul Harding; trebuie să-ţi spun ceva.

— Peste cinci minute va suna clopoţelul pentru cină,

spuse ea.

— Chiar aşa? se miră domnul Harding. Atunci poate c-ar fi bine să aştept.

Era nerăbdător să spună vestea cu care venise, dar pe care ştia că n-o va putea spune fără să se işte discuţii lungi. Se grăbise să vină la Plumstead şi i se păruse că armăsarii poştalionului stăteau în loc; şi acum, ajuns acolo, era gata să profite de amânarea oferită de cină.

— Dacă ai ceva urgent să ne spui, zise arhidiaconul, atunci, te rog, să te auzim imediat. A fugit Eleanor?

— Nu, n-a fugit, răspunse domnul Harding, cu o privire foarte supărată.

— L-au făcut pe Slope vicar?

— Nu. Nu l-au făcut, dar...

— Dar ce? întrebă arhidiaconul, care îşi pierduse treptat răbdarea.

— Mi s-a...

— Ţi s-a... ce? întrebă arhidiaconul.

— Mi s-a oferit mie postul, spune domnul Harding cu o modestie care aproape că-l împiedica să vorbească.

— Dumnezeule! strigă arhidiaconul şi se trânti epuizat într-un fotoliu.

— Tăticul meu drag! strigă doamna Grantly, şi îşi aruncă braţele în jurul gâtului lui.

— Şi-am crezut c-ar fi bine să vin şi să mă sfătuiesc cu voi imediat, spuse domnul Harding.

— Să te sfătuieşti! ţipă arhidiaconul. Dar, dragul meu Harding, te felicit din toată inima, într-adevăr, te felicit din toată inima! N-am auzit în viaţa mea ceva care să mă bucure atât! Şi luă ambele mâini ale socrului său şi le zgâlţâi, de parcă ar fi vrut să i le smulgă din umeri, şi începu să se plimbe de jur împrejurul camerei, învârtind o ediţie a ziarului „Jupiter” deasupra capului, ca să-şi manifeste veselia.

— Dar... începu domnul Harding.

— Niciun dar! replică arhidiaconul. În viaţa mea n-am fost atât de fericit! E cel mai bun lucru ce se putea întâmpla. Pe cuvântul meu, n-o să-l mai vorbesc niciodată de rău pe lordul... cât voi trăi.

— Poţi fi sigur că asta-i opera doctorului Gwynne, spuse

doamna Grantly, care îl admira foarte mult pe rectorul Lazarusului, pentru că era un om disciplinat, însurat şi cu o familie mare.

— Cred că aşa e, încuviinţă arhidiaconul.

— O papá, ce fericită sunt! zise doamna Grantly, ridicându-se şi sărutându-l.

— Dar, draga mea... vru să continue domnul Harding.

Dar degeaba încerca să vorbească – nimeni nu voia să-l asculte.

— Ei, domnule vicar, spuse arhidiaconul jubilând; grădinile casei vicarului vor fi într-adevăr o consolare pentru ulmii de la azil. Ei, săracul Quiverful! N-o să-i mai port pică pentru norocul lui.

— Într-adevăr, zise doamna Grantly. Biata femeie, are paisprezece copii! într-adevăr, îmi pare foarte bine că au primit ei locul.

— Şi mie, spuse şi domnul Harding.

— Aş da douăzeci de lire, sări arhidiaconul, ca să-i văd mutra domnului Slope, când o auzi! Ideea dezamăgirii domnului Slope îl înveselea grozav pe arhidiacon.

În sfârşit, domnul Harding a fost lăsat să meargă sus, să-şi spele mâinile, fără să fi spus de fapt prea multe din cele pentru care venise la Plumstead. Nici nu s-a mai putut discuta, până ce servitorii nu au plecat după cină. Veselia doctorului Grantly era atât de debordantă, încât nu se mai putea controla şi-i spunea socrului său „domnule vicar” în faţa servitorilor; şi, de aceea, devenise subiect de discuţie pentru păturile inferioare din casa Grantly, cum domnul Harding, şi nu viitorul soţ al fiicei sale avea să fie noul vicar, şi s-au formulat diferite opinii în legătură cu această chestiune. Bucătarul şi majordomul, care erau mai în vârstă, considerau că e foarte bine aşa; dar lacheul şi camerista doamnei, care erau mai tineri, credeau că e mare păcat ca domnul Slope să piardă o asemenea ocazie.

— Oricum, e un tip cam al naibii! zise lacheul; şi nu mi-e de el. Dar întotdeauna am admirat-o pe sora doamnei, şi tare bine i-ar sta bine să fie doamna vicar.

Opiniile celor de la primul cat difereau foarte mult de cele de la subsol. De îndată ce s-a ridicat faţa de masă şi s-a adus vinul, domnul Harding reuşi să găsească şi el o

ocazie să spună, totuşi, ceva. Însă, profund tulburat, zise:

— E foarte frumos din partea lordului... foarte frumos, şi-i sunt foarte recunoscător, foarte recunoscător! Trebuie să mărturisesc că sunt foarte încântat de această ofertă...

— Cred şi eu, întări arhidiaconul.

— Totuşi, mi-e teamă că n-o pot accepta.

Carafa era gata să-i cadă din mână arhidiaconului şi el a tresărit atât de violent, încât nevastă-sa sări de pe scaun. Să nu accepte numirea de vicar! Dacă s-ar ajunge într-adevăr la aşa ceva, nu mai există niciun dubiu că socrul său era nebun de-a binelea! întrebarea care se punea acum era dacă un cleric cu un grad mic şi un venit mai mic de 200 de lire pe an, să accepte o avansare în grad, la 1 200 de lire pe an şi unul dintre cele mai râvnite posturi pe care i le putea oferi profesia sa?

— Cum?! strigă arhidiaconul, sufocându-se şi privindu-l pe oaspetele său de parcă s-ar fi aflat în prada unei crize provocate de violenţa emoţiei. Cum?! repetă el.

— Nu mă simt apt pentru noile obligaţii, explică domnul Harding.

— Noile obligaţii! Ce fel de obligaţii? întrebă arhidiaconul, cu o ironie neintenţionată.

— Vai, papá, interveni doamna Grantly; nimic nu poate fi mai uşor decât îndeplinirea obligaţiilor de vicar. Sigur că tu eşti mult mai activ decât doctorul Trefoil.

— N-o să aibă nici pe jumătate atâta treabă cât are acum, spuse doctorul Grantly.

— N-aţi văzut ce scria în „Jupiter”, zilele trecute, despre tineri?

— Ba da; şi-am mai văzut că în „Jupiter” scria tot ce le trecea ălora prin minte, ca să-l aducă pe domnul Slope în scaunul de vicar. Poate că ai vrea să-l vezi vicar pe domnul Slope...

Domnul Harding nu răspunse acestei dojene, deşi îl durea foarte tare. Nu venise la Plumstead să mai aibă discuţii cu ginerele său despre domnul Slope, încât lăsă lucrurile aşa cum erau.

— Ştiu că nu te pot face să înţelegi sentimentele mele, zise el, pentru că fiecare dintre noi e plămădit din alt aluat. Mi-aş dori să am spiritul, energia şi puterea ta de luptă, dar

nu le am. Cu fiecare zi ce trece, îmi doresc din ce în ce mai multă linişte şi pace.

— Şi unde ar mai putea un om să aibă mai multă linişte şi pace decât pe un scaun de vicar? întrebă arhidiaconul.

— Oamenii vor spune că sunt prea bătrân pentru aşa ceva...

— Dumnezeule! Oamenii!... Care oameni? Ce-ţi pasă de oameni?!

— Dar şi eu cred că sunt prea bătrân pentru un nou post.

— Tăticule dragă! spuse doamna Grantly; zilnic sunt numiţi în posturi noi bărbaţi cu zece ani mai în vârstă ca tine!

— Draga mea, răspunse el, mi-e imposibil să te fac să înţelegi sentimentele mele; nici nu o fac din fandoseală. Adevărul e că nu am caracterul puternic care m-ar ajuta să rezist împotriva greutăţilor vremurilor. Peste tot se cer acum oameni tineri, şi eu nu am îndrăzneala să mă opun acestei tendinţe. Dacă „Jupiter”, când va auzi de numirea mea, va publica articole după articole dezvăluindu-mi incompetenţa, sunt sigur că voi înnebuni de-a binelea. Ai putea să-mi spui că ar trebui să rabd asemenea lucruri. Da, draga mea, recunosc că aşa ar trebui. Dar îmi dau seama de slăbiciunea mea şi ştiu că nu sunt în stare să rabd. Şi sincer să fiu, nu ştiu mai mult decât ştie un copil ce trebuie să facă un vicar.

— Pfui! făcu arhidiaconul.

— Nu fi supărat pe mine, arhidiacone; să nu ne certăm din pricina asta, Susan. Dacă aţi şti ce rău mă simt, că sunt obligat să nu ţin cont de dorinţele voastre, n-aţi mai fi supăraţi pe mine.

Aceasta era o lovitură îngrozitoare pentru doctorul Grantly. Nimic nu putea să-i convină mai mult decât să-l aibă pe domnul Harding vicar. Deşi nu-l privise niciodată de sus pe domnul Harding din cauza situaţiei sale modeste, simţea marea satisfacţie de a-i şti pe cei apropiaţi lui în poziţii sus-puse. Era mult mai avantajos ca domnul Harding să fie vicar în Barchester, decât paroh în St. Cuthbert şi dirijor al corului. Şi apoi, înfrângerea nemaipomenită a inamicului numărul unu a tot ce e respectabil în Barchester, înfrângerea acestui nou parvenit, a străinului acestuia,

numai pentru asta ar merita tot efortul. Era îngrozitor să te gândeşti că un noroc atât de nesperat ar putea fi spulberat de capriciile absurde şi de halucinaţiile maladive pe care domnul Harding le lăsa să-i tulbure cugetul. Să aibă cupa atât de aproape de buze şi să refuze să soarbă din ea, aceasta era prea de tot pentru domnul Grantly!

Şi totuşi, se părea că va fi silit să se dea bătut. Degeaba ameninţa şi dădea sfaturi. Într-adevăr, domnul Harding nu vorbea cu prea multă convingere de hotărârea lui de a refuza gloria, dar de hotărârea de-a o accepta nu vorbea nici atât. De câte ori ceilalţi interveneau, sfătuindu-l să primească, el răspundea că nU e deloc capabil să îndeplinească îndatoriri noi. Degeaba încearcă arhidiaconul să-i sugereze – deşi n-ar fi putut să declare cu toată certitudinea – că nu există nicio obligaţie deosebită. Degeaba încearcă să-l convingă că, în problemele mai dificile, el, arhidiaconul, era gata – şi că se şi pricepea – să ajute un vicar lipsit de vlagă. Se părea că domnul Harding nutrea o părerea absolută: nu numai că ar avea de îndeplinit noi obligaţii, ci şi că nimeni n-ar trebui să accepte un post, atâta timp cât nu se simte în stare să îndeplinească obligaţiile.

Discuţia s-a încheiat cu înţelegerea ca domnul Harding să răspundă imediat la scrisoarea pe care o primise de la secretarul personal al primului-ministru, şi să roage să i se acorde două zile pentru a-şi lua hotărârea; şi că în aceste două zile toţi vor medita asupra acestei probleme.

A doua zi de dimineaţă, arhidiaconul urma să-l conducă pe domnul Harding înapoi la Barchester.

DOMNIŞOARA THORNE ÎŞI DEMONSTREAZĂ TALENTUL DE PEŢITOARE

La întoarcerea domnului Harding la Barchester – care s-a petrecut în tovărăşia arhidiaconului – îl aşteptau alte veşti surprinzătoare. Pe drum, a fost aproape strivit sub povara argumentelor juste, toate susţinând că e de datoria lui în planurile părintescului guvern, care era atât de doritor ca el să fie vicar, încât, atunci când a ajuns la uşa farmaciei de pe High Street, nici nu mai ştia pe unde s-o ia. Dar, oricât de uluit era, i se menise să aibă parte de uimiri şi mai mari. Găsi o notiţă din partea fiicei sale, în care era rugat cu insistenţă să vină de îndată s-o vadă. Dar iată că iar trebuie să ne întoarcem puţin în timp.

Domnişoarei Thorne nu-i trebuise mult să audă zvonurile privitoare la domnul Arabin, zvonuri care o iritaseră atât de tare pe doamna Grantly. Şi ea se întristă la gândul că parohul ei este acuzat de idolatrizarea unei zeiţe ciudate. Şi ea era de părere că pastorii şi parohii ar trebui să fie însuraţi şi, cu acea energie jovială, atât de caracteristică ei, îşi puse mintea la contribuţie pentru a-i găsi domnului Arabin o pereche potrivită. Confruntată de o asemenea problemă, doamna Grantly n-ar fi găsit nicio soluţie mai bună decât o predică rostită de arhidiacon. Domnişoara Thorne considera că o femeie tânără, de măritat, şi cu zestre ar fi mult mai nimerită. Căutând prin carneţelul ei cu nume ale unor prietene nemăritate, care s-ar putea afla în căutarea unui soţ, şi să fie şi demne de avantajele oferite de o parohie de ţară, nu reuşi să găsească pe nimeni care să răspundă mai bine acestor condiţii decât doamna Bold. Şi, în consecinţă, fără să mai piardă timp, a plecat la Barchester (era chiar în ziua nenorocirii domnului Slope, în acea zi în care fratele ei avusese acea convorbire interesantă cu ultimul vlăstar al familiei lui Nero), şi a invitat-o pe doamna Bold la Ullathorne, împreună cu dădaca şi cu pruncul, să-i facă o vizită mai îndelungată.

Domnişoara Thorne a propus o lună sau două, sperând ca mai târziu să-şi folosească puterea de convingere pentru a prelungi şederea până la sfârşitul iernii, pentru a-i da domnului Arabin posibilitatea să devină îndeajuns de intim cu viitoarea lui mireasă. „O să-l chemăm şi pe domnul Arabin – îşi spuse în sinea ei domnişoara Thorne – şi până la primăvară or să ajungă să se cunoască; şi, într-un an, un an

şi jumătate, dacă toate merg bine, doamna Bold se va muta la St. Ewold”, apoi inimoasa bătrână îşi lăudă, pe bună dreptate, geniul ei de peţitoare.

Eleanor a fost luată prin surprindere, dar până la urmă a promis să meargă la Ullathorne, cel puţin pentru o săptămână sau două; şi, cu o zi înaintea plecării tatălui ei la Plumstead, porni la rândul ei spre Ullathorne.

Domnişoara Thorne nu voia s-o tulbure cu prezenţa, chiar din prima seară, a celui pe care i-l alesese ca soţ, gândindu-se că ar fi bine s-o lase câteva ceasuri să se obişnuiască. Dar a doua zi de dimineaţă, domnul Arabin a sosit. „Şi acum. Îşi spuse domnişoara Thorne, trebuie să fac în aşa fel încât să se întâlnească.” în aceeaşi zi, după cină, Eleanor, cu un aer de demnitate afişat cu stângăcie şi pe care nu putea însă să şi-l păstreze, cu lacrimi pe care nu putea să le oprească, cu un tremur pe care nu putea să şi-l stăpânească şi cu o bucurie pe care nu şi-o putea ascunde, îi spuse domnişoarei Thorne că e logodită şi se va mărita cu domnul Arabin şi că de aceea trebuie să se întoarcă cât mai repede la Barchester.

Dacă am spune pur şi simplu că domnişoara Thorne se bucură de succesul pe care îl avusese planul ei, n-am sugera decât o imagine foarte vagă a sentimentelor ei din aceste momente. Poate că cititorilor mei li s-a întâmplat să viseze că au de străbătut un drum îngrozitor de lung, un drum de vreo douăzeci sau treizeci de mile; doar ideea acestui efort poate speria pe oricine. Dar imediat după ce pornesc la drum, descoperă o scurtătură care îi aduce, fără pic de oboseală, în cinci minute la capătul drumului, Sentimentele domnişoarei Thorne erau cam de aceeaşi natură. Poate că, uneori, cititorilor mei li s-a întâmplat ca, uneori, copiii să aibă dreptul la o recompensă pe care o vor primi la sfârşitul sau la începutul verii. Tinerii, nerăbdători, nu vor însă să aştepte şi îşi revendică zgomotos darul, înainte de a se duce la culcare. Domnişoara Thorne avea impresia că tinerii ei protejaţi erau la fel de grăbiţi. Era ca un artilerist lipsit de experienţă care a calculat greşit lungimea fitilului. Praful de puşcă a explodat mult prea devreme, şi biata domnişoară Thorne simţea că e atinsă de suflul exploziei pregătite de ea însăşi.

Domnişoara Thorne avusese şi ea pretendenţii ei, dar aceştia fuseseră gentlemeni de modă veche, cumpăniţi şi chibzuiţi. Nici domnişoara Thorne nu avusese întotdeauna o inimă de piatră; dar nu se lăsase învinsă niciodată, de la primul asalt. Intenţionase să unească un cleric studios, între două vârste, şi o femeie la locul ei, care ar putea să fie convinsă să se recăsătorească; şi astfel, aruncă paie pe foc. Totul ieşise aşa cum îşi dorise, dar era surprinsă puţin de iuţeala cu care îşi atinsese ţelul; şi poate puţin contrariată de uşurinţa cu care doamna Bold acceptase să-i facă cineva curte.

Nu spuse însă nimic nimănui şi puse totul pe seama noilor maniere ale vremii moderne. Poate că mamele şi bunicele lor erau puţin mai chibzuite;. Dar toată lumea recunoştea că nimic nu mai era ca pe vremuri. După cum îşi dădu seama domnişoara Thorne, în ziua de azi, un lucru pentru care ea, în ignoranţa ei, crezuse că e nevoie de un an, se rezolva în câteva ceasuri.

Dar nu trebuie să sărim cu atâta uşurinţă peste această cerere în căsătorie. S-a povestit – poate chiar cu un obositor lux de amănunte – cum i-a respins Eleanor la Ullathorne pe doi dintre pretendenţii la mâna ei; şi trebuie să povestim, cu acelaşi lux de amănunte (şi dacă este posibil, mai puţin obositor), cum s-a purtat şi cu domnul Arabin.

Nu putem nega că, atunci când Eleanor a acceptat invitaţia domnişoarei Thorne, şi-a amintit că Ullathorne se află în parohia St. Ewold. De la întâlnirea ei cu Signora se gândise aproape tot timpuria domnul Arabin şi la cuvintele pe care i le spusese italianca, Nu putea să creadă sau să încerce să creadă, că toate cuvintele rostite atunci ar fi fost neadevărate. Oricum le-ar fi luat, nu putea să nu recunoască faptul că domnul Arabin ţinea la ea; şi, mergând mai departe şi punându-şi întrebarea esenţială, nu putea să nu recunoască faptul că şi ea ţinea la el. Dacă îi era scris să fie tovarăşa lui la bine şi la rău, atunci la cine ar fi fost mai firesc să caute adevărata prietenie, decât la domnişoara Thorne? Această invitaţie era un prim pas spre îndeplinirea destinului ei; şi când a auzit că şi domnul Arabin era aşteptat a doua zi la Ullathorne, i se păru că

întreaga lume e de partea ei. Şi n-o merita, oare? în povestea aceea cu domnul Slope, nu fusese oare întreaga lume împotriva ei?

Dar nu reuşea să se simtă bine şi nu-şi găsea locul. Când, după cină, domnişoara Thorne îi vorbi pe larg despre minunatele calităţi ale domnului Arabin şi îi sugeră discret că orice zvon care ar putea să-l dezonoreze n-avea nicio bază reală, doamna Bold nu mai avu ce să-i răspundă. Când domnişoara Thorne continuă, declarând că nu ştie în tot comitatul nicio casă parohială mai drăguţă decât cea de la St. Ewold, doamna Bold îşi aminti de mult discutatele ferestre boltite, de cei care susţineau că aici e nevoie de o mână de femeie; şi tăcu, deşi obrajii î se roşiseră la gândul că toţi ştiau că ea e îndrăgostită de domnul Arabin. Ei, ce conta asta, atâta timp cât ar putea să se întâlnească şi să-şi spună unul altuia ce aveau să-şi spună?

Şi s-au întâlnit. Domnul Arabin a venit devreme şi le-a găsit pe cele două doamne croşetând în salon. Dacă ar fi ştiut adevărul, domnişoara Thorne s-ar fi evaporat imediat; dar, fiindcă nu-şi dădea seama că plecarea ei ar fi o binecuvântare, rămase şi îi ţinu de vorbă până la ora prânzului. Domnul Arabin nu vorbea decât de frumuseţea signorei Neroni şi de familia Stanhope. Ceea ce era dureros pentru Eleanor şi nu-i făcea deloc plăcere domnişoarei Thorne. Şi, totuşi, nu se îndoia nimeni de candoarea laudelor lui.

După ce au luat masa, domnul Arabin a plecat la îndatoririle sale parohiale şi Eleanor a rămas cu domnişoara Thorne, să facă împreună o plimbare.

— Credeţi că signora Neroni e chiar atât de frumoasă pe cât spune lumea? întrebă Eleanor.

— E foarte frumoasă, desigur, foarte frumoasă... Dar nu cred neapărat că ar putea fi considerată minunată. E o femeie pe care bărbaţilor le place s-o privească; dar cred că puţini ar vrea să fie a lor, chiar de n-ar fi măritată şi invalidă.

Eleanor se mai calmă întrucâtva: până ajunse în casă, nu mai simţea niciun motiv de nelinişte. Apoi rămase singură în salon, şi chiar când începuse să se întunece, intră şi domnul Arabin.

Era o înserare minunată, la început de octombrie, şi Eleanor stătea la fereastră şi citea un roman, profitând de ultimele raze ale soarelui. În cameră ardea focul, dar căldura lui nu era îmbietoare, pentru că vremea nu era încă destul de rece; privea cum apune soarele şi uitase de cartea pe care o ţinea în mână.

Când a intrat, domnul Arabin s-a oprit o clipă cu spatele la cămin, aşa cum făcea întotdeauna, şi a rostit câteva cuvinte în legătură cu frumuseţea vremii; îşi făcea singur curaj să înceapă o discuţie mai interesantă. Probabil că nu s-ar putea spune că atunci se hotărâse să o ceară în căsătorie pe Eleanor. Credem, de altfel, că rareori se întâmplă ca bărbaţii să ia cu atâta vreme înainte astfel de hotărâri. E drept că aşa procedaseră şi domnul Slope şi domnul Stanhope, dar de obicei gentlemanii îşi formulează cererile în căsătorie fără să fie hotărâţi dinainte. Acesta era şi cazul domnului Arabin.

— E un apus fermecător! remarcă Eleanor, răspunzând cuvintelor lui, îngrozitor de banale.

De unde stătea, pe covoraşul din faţa căminului, domnul Arabin nu putea să vadă apusul, aşa încât a fost obligat să^se apropie de fereastră.

— Fermecător! spuse el, stând timid, departe de ea, evitând să-i atingă volănaşele rochiei. Apoi, păru că nu mai are nimic de spus: după ce privi un timp în tăcere strălucirea soarelui care apunea, se întoarse lângă foc.

Eleanor îşi dădu seama că-i este imposibil să închege o discuţie. Mai întâi de toate, nu găsea nimic de spus; cuvintele, care de obicei erau atât de generoase cu ea, acum nu-i veneau deloc în ajutor. Şi, mai mult, oricât s-ar fi străduit, abia putea să îşi stăpânească plânsul.

— Vă place Ullathorne? întrebă domnul Arabian, vorbind de la distanţa pe care şi-o luase, ca măsură de siguranţă, pe covoraşul din faţa căminului.

— Da, chiar foarte mult!

— Nu vorbesc de domnul şi domnişoara Thorne. Ştiu că ei vă plac; ci de stilul casei. Casele astea vechi şi grădinile de stil vechi au ceva care mă farmecă.

— Îmi plac toate lucrurile de modă veche, zise Eleanor; lucrurile de modă veche sunt, fără îndoială, cele mai

oneste.

— Nu ştiu dacă e chiar aşa, răspunse domnul Arabin, zâmbind. Aceasta este o opinie cu care mulţi oameni s-ar putea să nu fie de acord. E ciudat cât de împărţită poate să fie lumea într-o chestiune ce ne priveşte pe toţi şi se află chiar în faţa ochilor noştri. Unii consideră că ne apropiem rapid de perfecţiune, şi alţi cred că virtutea dispare de pe faţa pământului.

— Şi dumneavoastră ce credeţi, domnule Arabin? întrebă Eleanor. O nedumerise turnura dată de el conversaţiei şi, totuşi, era fericită că spunea ceva care ii permitea şi ei să vorbească, fără să-şi dezvăluie sentimentele.

— Ce cred eu, doamnă Bold? şi îşi zornăi banii din buzunar; felul lui de a vorbi şi de a se uita la ea nu erau deloc cele ale unui îndrăgostit. Blestemul vieţii mele e că nu pot să am o părere clară în problemele cu adevărat importante. Mă gândesc şi iar mă gândesc, şi nu fac altceva decât să mă gândesc; şi totuşi, gândurile mele aleargă care încotro. Nu ştiu dacă nu ne bazăm mai mult decât au făcut-o înaintaşii noştri pe cele mai înalte speranţe nutrite de noi.

— Eu cred că lumea devine mai lumească, pe zi ce trece, spuse Eleanor. I

— Asta pentru că o vedeţi mai bine decât o vedeaţi când eraţi mai tânără. Dar n-ar trebui să judecăm după ce vedem – vedem atât de puţin!...

Urmă apoi o pauză, timp în care domnul Arabin continua să-şi zornăie şilingii şi jumătăţile de coroană.

— Dacă credem în Scriptură – continuă el –, trebuie să credem şi că omenirea, în mare, nu poate să regreseze.

Eleanor, ale cărei gânduri se îndreptau spre cu totul altceva decât starea generală a omenirii, nu-i răspunse. Era foarte mulţumită de ea însăşi. Nu putea să uite lucrurile despre care ii vorbise, într-un chip atât de ciudat, Signora; şi, totuşi, îşi dădea seama că nu va putea s» discute cu domnul Arabin pe un ton firesc. Ţinea foarte mult să nu-şi dezvăluie emoţiile şi, totuşi, era convinsă că dacă el s-ar uita la ea, şi-ar da seama imediat cât e de tulburată.

Dar el nu se uita la ea: se depărta de cămin şi începu să se plimbe de colo-colo prin cameră. Eleanor îşi luă cartea, dar nu reuşi să citească niciun cuvânt, pentru că ochii îi

erau plini de lacrimi şi, în ciuda tuturor strădaniilor ei, ele începură să i se rostogolească pe obraz. Când domnul Arabin se întoarse cu spatele, ea îşi şterse ochii, dar îndată i se umplură din nou de lacrimi. Îi picurau, nu ca o ploaie fierbinte, care ar fi dat-o imediat de gol, ci una câte una. Domnul Arabin nu o privea cu atenţie, aşa încât lacrimile trecură neobservate.

Domnul Arabian măsură încă de câteva ori încăperea în lung şi-n lat, înainte de-a mai scoate vreo vorbă; Eleanor rămase şi ea la fel de tăcută, cu faţa aplecată deasupra cărţii. Îi era teamă că nu vai mai izbuti să-şi stăpânească lacrimile şi se pregătea să fugă din cameră, când domnul Arabin ajunse în faţa ei. El nu se apropie mai mult. Rămase exact în locul unde se oprise din mers şi, cu mâinile la spate, sub cozile hainei, făcu următoarea mărturisire:

— Doamnă Bold, începu el, v-am rămas dator o reparaţie pentru ofensa de care m-am făcut vinovat faţă de dumneavoastră.

Inima sărmanei Eleanor îi bătea atât de tare, încât nici nu îndrăzni să-i spună că nu era vinovat de nicio ofensă. Aşa că domnul Arabin continuă:

— De-atunci m-am tot gândit la asta şi-mi dau seama că n-aveam niciun drept să pun întrebarea pe care v-am pus-o cândva. A fost o lipsă de delicateţe din partea mea şi poate un lucru nedemn de un bărbat. Prietenia strânsă dintre mine şi ruda dumneavoastră, doctorul Grantly, n-ar putea să mă justifice. Nici faptul că am fost oarecum prieteni. (Aceste cuvinte, *oarecum prieteni,* erau foarte dureroase pentru Eleanor. Asta să-i fie oaia soarta până la urmă?). Şi de aceea – continuă el – cred că e drept să vă cer cu umilinţă iertare.

Ce să-i mai spună Eleanor? Nu putea să spună prea multe, pentru că plângea; şi, totuşi, trebuia să-i spună ceva. Voia să îi vorbească cu bunăvoinţă, cu căldură şi, totuşi, în aşa fel încât să nu se dea de gol. Niciodată nu-şi găsise cuvintele cu atâta greutate.

— N-am fost deloc ofensată, domnule Arabin..:

— O, ba da! Şi dacă nu eraţi, înseamnă că n-aţi fi fost dumneavoastră înşivă. Aveaţi tot atât de multă dreptate să vă simţiţi ofensată, pe cât de puţină aveam eu să vă

ofensez. Nu mi-am iertat-o, dar sper să aud că dumneavoastră m-aţi iertat.

Ea nu mai putea vorbi calm, deşi continua să-şi ascundă lacrimile, iar domnul Arabin, după ce îi aşteptă în zadar, câteva clipe, răspunsul, porni spre uşă. Eleanor simţi că, dacă nu vrea să păcătuiască profund faţă de bunătatea lui, nu poate să-l lase să plece fără să-i dea un răspuns; încet, ridicându-se de pe scaun, îi atinse braţul şi-i zise:

— O. Domnule Arabin, hu plecaţi înainte să vă vorbesc: vă iert, ştiţi că vă iert!

El îi luă mâna care ii atinsese cu atâta tandreţe braţul şi îi privi faţa, de parcă şi-ar fi citit într-o carte tot destinul; şi în acest timp, figura lui rămase serioasă şi sobră; Eleanor nu-l putea privi. Nu era în stare decât să privească în jos, la covor, lăsându-şi lacrimile să-i curgă în voie, fără să-şi retragă mâna din mâna lui.

Ei stătură aşa doar un minut, dar acest minut a fost de ajuns pentru a rămâne în memoria amândurora. Eleanor ştia acum sigur că e iubită. Niciun cuvânt, oricât ar fi fost de elocvent, nu putea fi mai expresiv decât privirea aceea pasionată şi melancolică.

De ce o privea astfel în ochi? De ce nu-i vorbea? O aştepta pe ea oare să facă primul pas?

Şi el, deşi cunoştea foarte puţin femeile, chiar şi el ştia că e iubit. N-avea decât să ceară şi totul ar fi fost al lui: frumuseţea aceea de nedescris, ochii a căror privire intensă era mută acum, strălucirea aceea feminină şi tandreţea care l-au atras atât de mult, când o întâlnise la St. Ewold. Ar fi putut să fie, trebuiau să fie toate ale lui. Altminteri, ea nu şi-ar fi lăsat mâna între mâinile lui. Nu trebuia decât să ceară. Oh, dar tocmai asta era marea greutate! Să fi fost de ajuns, oare, un minut? Nu, probabil că totul a durat mai mult de un minut.

— Doamnă Bold... începu el într-un târziu, şi se opri.

Dacă el nu putea să vorbească, atunci cum ar fi putut ea? Îi vorbise pe numele de familie, la fel cum ar fi vorbit orice străin! îşi retrase mâna din mâna lui şi vru să se întoarcă la locul ei.

— Eleanor! şopti el atunci, cu glas slab, de parcă n-ar fi căpătat decât jumătate din curajul îndrăgostitului, de parcă

i-ar fi fost încă teamă să n-o ofenseze cu îndrăzneala pe care şi-o asumase.

Ea îşi ridică privirea încet, cu tandreţe, aproape cu milă, spre el. Oricum, în privirea ei nu se citea niciun seni i de supărare care să-l fi alungat.

— Eleanor! repetă el; şi o strânse deodată la piept.

Cum s-a întâmplat, dacă ea fusese cea care zburase spre el, chemată de tandreţea glasului lui, sau el o îmbrăţişase cu o înfrigurare care nu părea să o fi jignit, ei nu ştiau, şi pot să declar că nici eu nu ştiu. S-ar zice că dragostea îi lega atât de tare, încât niciunul nu se mai putea mişca. Erau o singură fiinţă, un singur cuget, o singură viaţă.

— Eleanor, iubita mea Eleanor, iubita mea soţie!

Ea îndrăzni să ridice privirea spre el, printre lacrimi, iar el, aplecându-se, îi atinse fruntea cu buzele; buzele lui care, de când ii crescuseră primele fire de barbă, nu cunoscuseră niciodată bucuria obrazului de femeie.

Ea şi-a adus aminte că i s-a spus că *da* va trebui să însemneze *da,* şi *nu* să însemneze nu; dar nu a fost nevoie să rostească nici *da,* nici *nu.* I-a spus domnişoarei Thorne că e logodită cu domnul Arabin, dar nimeni nu rostise cuvântul, nimeni nu ceruse şi nu făcuse nicio promisiune.

— O, lasă-mă să plec! lasă-mă acum să plec. Sunt prea fericită să mai rămân; lasă-mă să plec, să fiu singură.

El nu încercă s-o împiedice, nu o mai sărută încă o dată. Ar fi făcut-o, dacă i s-ar fi cerut. Era numai a lui. Îşi desprinse braţul din jurul mijlocului ei, braţul care-i tremura cu o bucurie necunoscută. Ea fugi ca o căprioară spre odaia ei şi apoi, trăgând zăvorul, se bucură în singurătate de dragostea abia începută. Îl idolatriza, aproape îl diviniza pe acest bărbat care îşi ceruse iertare cu atâta sfială. Iar acum era al ei. O, cât a plâns şi a jelit şi a mai râs, în timp ce toate speranţele, temerile şi deznădejdile ei din ultimele săptămâni i se învârtejau în minte!

Domnul Slope! îndrăzniseră să creadă că ea ar fi putut cumva să răspundă avansurilor domnului Slope! Îndrăzniseră să-i spună şi lui, şi să-i pună în primejdie fericirea deplină! Apoi zâmbi, gândindu-se la toate alinările pe care putea să i le ofere; nu pentru că lui i-ar fi păsat neapărat de alinări, dar pentru că ea se bucura atâta să i le

dăruiască.

Se ridică şi sună camerista, ca să se poată duce să-i vorbească lui Johnny despre noul lui tată; şi, în felul ei, îi şi vorbi. O rugă pe cameristă să o lase singură cu copilul şi apoi, în timp ce el stătea întins pe pat, începu să cânte osanale, dar nu lui, ci omului care fusese ales să-i vegheze copilăria.

Nu putea să fie cu adevărat fericită însă, până ce nu-l făcea pe domnul Arabin să-l ia pe copil în braţe şi, astfel, să-l adopte. În clipa în care îi trecu acest gând prin minte, luă pruncul şi, deschizând uşa, alergă pe scări spre salon, îşi dădu de îndată seama, după paşii care se auzeau în camera lui, că era acolo; şi, dintr-o privire, se convinse că e singur. Ezită o clipă, şi apoi se grăbi să intre cu nepreţuitul odor.

Domnul Arabin o întâmpină în mijlocul camerei.

— Uite, spuse ea, gâfâind încă după goana în care străbătuse drumul până aici; uite, ia-l şi iubeşte-l!

Domnul Arabin luă copilul şi, sărutându-l de zeci de ori, se rugă lui Dumnezeu să-l binecuvânteze.

— Va fi ca şi al meu... ca şi al meu, murmură el.

Eleanor, în timp ce se aplecă să-şi ia copilul înapoi, sărută mâna care îl ţinuse, şi apoi se grăbi înapoi în cameră, purtându-şi comoara cu sine.

Astfel a fost cucerită, pentru cea de-a doua oară, cea mai mică dintre fetele domnului Harding.

La cină, nici ea, nici domnul Arabin nu au fost prea vorbăreţi, dar tăcerea lor nu miră pe nimeni. Aşa cum am mai spus, în salon ea îi povesti domnişoarei Thorne tot ce se întâmplase. A doua zi de dimineaţă, se întoarse la Barchester, iar domnul Arabin plecă spre arhidiacon, ducând o mulţime de veşti. Cum doctorul Grantly nu era acolo, nu putu decât să se mulţumească spunându-i doamnei Grantly că el voia să aibă onoarea de a-i fi cumnat. Extaziată la auzul acestor veşti, doamna Grantly îi făcu o primire mai caldă decât toate primirile pe care i le făcuse până atunci lui Eleanor.

— Dumnezeule! exclamă ea (era exclamaţia obişnuită a casei). Sărmana Eleanor! Draga mea Eleanor! Ce nedreptate groaznică i s-a făcut! Ei, acum o să ne

răscumpărăm greşeala. Şi apoi îşi aminti de Signora: „Ce minciuni îndrugă oamenii!”, îşi spuse în sinea ei.

Dar oamenii, în această privinţă, nu spuseseră nicio minciună.

—

MÂNZUL LUI BELZEBUT

Când domnişoara Thorne ieşi din sufragerie, Eleanor n-avea de gând să-i dezvăluie ce se întâmplase; dar după ca se aşeză lângă gazda ei, pe canapea, taina îi scăpă aproape fără să-şi dea seama. Eleanor nu ştia să se prefacă şi nu reuşi să vorbească mai departe despre domnul Arabin ca despre un străin, când în inima ei nu se afla decât el. Atunci când domnişoara Thorne, urmărindu-şi planurile cu o râvnă discretă, o întrebă dacă, după părerea ei, n-ar fi bine ca domnul Arabin să se însoare, ea nu putu decât să mărturisească adevărul.

— Cred că ar fi, zise Eleanor, cu sfială.

La care domnişoara Thorne insistă asupra ideii:

— O, domnişoară Thorne, spuse Eleanor; o să se însoare: m-am logodit cu el!

Domnişoara Thorne ştia foarte bine că în dimineaţa aceea, când se plimbase cu doamna Bold, nu existase nicio logodnă. De asemenea, auzise destule ca să fie sigură că această logodnă nu fusese pregătită în niciun fel. De aceea era, aşa cum am mai spus, foarte mirată. Totuşi, îşi îmbraţişă musafira şi o felicită cu toată căldura.

Eleanor nu a mai avut niciun prilej să vorbească în acea seară cu domnul Arabin, în afara câtorva cuvinte ce puteau fi auzite de oricine şi care, cum se poate presupune, erau foarte puţine. Domnişoara Thorne făcu tot ce putu ca să-i lase singuri, dar domnul Thorne – cu totul ignorant în privinţa celor întâmplate – şi un oaspete, un prieten de-al său, stăteau în calea bunelor ei intenţii. Aşa că biata

Eleanor a trebuit să se ducă la culcare fără să primească hici un semn de dragoste. Dar starea ei nu era în niciun caz vrednică de milă.

A doua zi, se trezi devreme. Se gândi că, dacă ar coborî în sufragerie puţin mai devreme de ora micului dejun, ar putea avea şanse să-l găsească pe domnul Arabin singur. Nu se putea, oare, ca şi el să fi sperat în şansa unei astfel de întâlniri? Gândind astfel, Eleanor era gata îmbrăcată cu o oră înaintea orei stabilite în casa Ullathorne pentru rugăciunile de dimineaţă. Nu coborî de îndată. Ii era teamă să nu pară prea nerăbdătoare să se întâlnească cu iubitul ei; deşi Dumnezeu ştie cât de mare îi era nerăbdarea! De aceea se aşeză la fereastră şi, uitându-se mereu la ceas, se jucă cu Johnny până ce crezu că poate să coboare.

Când ajunse la uşa sufrageriei, se opri o clipă în loc, şovăind să apese pe clanţă; dar, când auzi venind dinăuntru vocea domnului Thorne, nu mai şovăi. Planul ei dăduse greş, şi acum putea să intre oricând, fără să se teamă că ar putea să fie considerată lipsită de delicateţe. Domnul Thorne şi domnul Arabin stăteau pe covoraşul din faţa căminului discutând calităţile mânzului lui Belzebut; sau, mai degrabă, domnul Thorne vorbea şi domnul Arabin asculta. Acest animal minunat îşi frecase ciotul cozii de zidul grajdului şi pricinuise multă nelinişte stăpânului său. Dacă Eleanor ar fi aşteptat doar un minut, domnul Thorne ar fi plecat spre grajduri.

Dar aşa, când o văzu pe musafira lui îşi stăpâni nerăbdarea. Mânzul lui Belzebut trebuia să se descurce şi fără el. Şi astfel, cei trei rămaseră spunându-şi unul altuia foarte puţine sau chiar nimic; în cele din urmă, stăpânul casei, nemaiputând să rabde starea de nelinişte pe care i-o dădea suferinţa tânărului armăsar, preferatul său, îşi ceru îndelung scuze doamnei Bold şi plecă în fugă. De cum se închise uşa în spatele său, Eleanor îşi dori ca el să fi rămas. Nu pentru că i-ar fi fost frică de domnul Arabin, dar nu prea ştia cum să i se adreseze.

El o salvă de îndată de stinghereală. Se apropie de ea şi luându-i amândouă mâinile, grăi:

— Aşadar, Eleanor, eu şi cu tine vom fi soţ şi soţie. Nu-i aşa?

Ea îl privi în faţă şi buzele i se mişcară într-o singură silabă. Nu rosti niciun sunet, dar el i-a putut citi aprobarea pe faţă.

— E o mare încredere, continuă el; o foarte mare încredere.

— Aşa e, aşa e... răspunse Eleanor, fără să înţeleagă sensul exact al cuvintelor. E o mare, foarte mare încredere, iar eu mă voi strădui din răsputeri s-o merit.

— Şi eu voi face tot ce-mi stă în putinţă s-o merit, răspunse domnul Arabin, pe un ton foarte solemn. Şi, cuprinzându-i mijlocul cu braţul, rămase aşa privind la foc, iar ea îşi rezemă capul de umărul lui. Niciunul din ei nu vorbea şi nici nu simţeau nevoia s-o facă. Tot ce avuseseră să-şi spună îşi spuseseră. Da-ul care însemna *da* fusese rostit de Eleanor în felul ei, şi acest fel îl mulţumise pe deplin pe domnul Arabin.

Acum le rămânea să se bucure de certitudinea dragostei celuilalt. Şi ce fericire nemaiîntâlnită era certitudinea! Cât de mult întrece aceasta orice altă bucurie pe care Dumnezeu le-o îngăduie făpturilor sale! Şi de două ori încă mai mare e bucuria cuibărită în inima unei femei.

Când iedera îşi găseşte turnul, când această plantă delicată îşi găseşte zidul ei puternic, ştim cât de repede creşte. Ea n-a fost creată să-şi întindă singură tulpinile şi să îndure fără apărare arşiţa verii şi viscolul iernii. Singură, ea se întinde pe pământ şi se ghemuieşte nevăzută în umbra întunecată. Dar când îşi găseşte sprijinul, ce neasemuită e în frumuseţea ei! Cât de puternică şi de victorioasă! Şi ce e turnul fără iederă, sau înaltul zid al grădinii fără iasomia care îi dăruieşte frumuseţea şi mireasma sa? Gardul fără caprifoi nu este decât un gard.

Dăinuieşte încă o părere care, însă, începe să fie înfrântă de însăşi forţa naturii umane, că femeia ar trebui să se ruşineze de dragostea ei, până ce nu e silită să recunoască dreptul soţului asupra ei însăşi. Preferăm să fim de altă părere. S-ar cuveni ca femeia să se mândrească cu dragostea ei; dar să aibă grijă ca şi dragostea să fie vrednică de o asemenea mândrie.

Eleanor era mândră de dragostea ei, şi simţea – şi avea motive să simtă – că are dreptul să fie mândră. Ar fi putut

rămâne acolo ore în şir, cu braţul lui trecut în jurul mijlocului ei, dacă i-ar fi îngăduit soarta şi domnul Thorne. Cu fiecare clipă, se apropia tot mai mult de pieptul lui şi se simţea tot mai sigură că acolo se afla căminul ei. Ce mai conta pentru ea acum aroganţa arhidiaconului, răceala surorei ei sau slăbiciunea tatălui? De ce să-i mai pese de duplicitatea unor prietene ca Charlotte Stanhope? îşi găsise scutul puternic care avea s-o apere de toate relele, călăuza de încredere care avea s-o ducă de acum înainte printre stânci şi nisipuri. Avea să renunţe la podoaba grea a independenţei sale, şi să-şi asume din nou supunerea şi îndatoririle unei soţii drăgăstoase şi vrednice de încredere.

Şi el rămase acolo, pe deplin mulţumit de locul său. Amândoi priveau cu atenţie la foc, de parcă ar fi putut să citească acolo viitoarea lor soartă, până ce Eleanor îşi întoarse faţa spre el.

— Ce trist eşti! murmură ea zâmbind.

Şi într-adevăr, faţa lui era, dacă nu neapărat tristă. În orice caz serioasă.

— Ce trist eşti, iubitule!

— Trist? răspunse el, privind în jos spre ea; nu, nu sunt trist.

Ochii ei calzi şi plini de dragoste erau îndreptaţi spre el şi ea îi zâmbi. Ispita era prea puternică, până şi pentru cuminţenia sfioasă a domnului Arabin şi, aplecându-se, îşi lipi buzele de buzele ei.

Imediat după aceea intră domnul Thorne şi amândoi au fost încântaţi să audă că nu fusese rănită prea grav coada mânzului lui Belzebut.

Domnul Harding avea* de gând ca, după întoarcerea la Barchester, să meargă şi la Ullathorne, ca să se asigure că fiica lui îl sprijină în răzvrătirea împotriva arhidiaconului; dar a fost scutit de această călătorie, auzind că doamna Bold se întorsese pe neaşteptate acasă. De cum citi biletul, plecă şi o găsi aşteptându-l.

Câte mai aveau să-şi spună, şi cât de sigur era fiecare că povestea lui avea să-l uimească pe celălalt!

— Draga mea, doream atât de mult să te văd! începu domnul Harding, sărutându-şi fiica.

— Vai, tăticule, şi eu am atâtea să-ţi spun! răspunse fiica,

sărutându-l şi ea.

— Draga mea, mi-au oferit locul de vicar! continuă domnul Harding, luându-i-o înainte cu veştile.

— Vai, papă, spuse ea, uitând de propria ei dragoste şi fericire, copleşită de bucuria pe care i-o dădea vestea adusă de el; vai papă, e oare cu putinţă? Dragă papă, cât sunt de fericită!

— Dar cred că ar fi mai bine să refuz, draga mea.

— Vai, papă!

— Sunt sigur că o să-mi dai dreptate, Eleanor, când o să-ţi explic. Ştii, draga mea, cât de bătrân sunt. Dacă voi trăi, voi... A

— Dar, tăticule, trebuie să-ţi spun ceva despre mine.

— Spune, draga mea.

— Nu ştiu deloc cum o să ţi se pară..:

— Ce să mi se pară?

— Dacă n-o să te bucuri, dacă n-o să fii fericit, dacă n-o să mă încurajezi, o să mi se sfâşie inima.

— Atunci, Nelly, fii sigură, o să te încurajez.

— Şi totuşi, mi-e teamă. Deşi poţi să-ţi dai seama că sunt cea mai norocoasă femeie din lume!

— Chiar aşa? Atunci, bineînţeles că o să mă bucur împreună cu tine. Hai, Nelly, hai vino să-mi spui despre ce e vorba.

— O să mă...

O conduse până la canapea şi, aşezându-se lângă ea, îi luă amândouă mâinile în mâinile lui.

— O să te măriţi. Nelly, nu-i aşa?

— Da, şopti ea. Adică, dacă vei fi tu de acord. Apoi roşi, amintindu-şi de promisiunea pe care i-o făcuse cândva şi de care uitase cu totul atunci când se logodise cu domnul Arabin,

Domnul Harding încercă o clipă să ghicească cine anume ar putea să fie omul pe care va trebui să-l primească, cu braţele deschise, ca ginere. Cu o săptămână în urmă nu avea nicio îndoială, ştia ce nume trebuia să rostească. Dar chiar şi atunci era gata să-şi dea binecuvântarea, cu toate că ar fi făcut-o cu inima grea. Acum ştia cel puţin că nu e vorba de domnul Slope, dar tot n-ar fi putut să ghicească cine i-a luat locul. Un moment i-a trecut prin minte că ar

putea fi Bertie Stanhope şi sufletul i se înfioră.

— Ei, spune, Nelly!

— O, tăticule, promite-mi că de dragul meu o să-l iubeşti.

— Hai, Nelly, hai! Spune-mi, cine e?

— Dar o să-l iubeşti, tăticule?

— Draga mea, trebuie să iubesc pe oricine iubeşti tu.

Atunci ea se apropie şi—i şopti la ureche numele domnului Arabin. Din câte nume i-ar fi venit în minte, niciunul nu l-ar fi surprins şi nu l-ar fi bucurat mai mult. Dacă ar fi căutat în lumea întreagă un ginere pe gustul lui, n-ar fi găsit pe cineva mai potrivit decât domnul Arabin. Era preot, locuia prin apropiere; făcea parte din grupul la ideile căruia aderase şi domnul Harding; era prietenul bun al doctorului Grantly: şi, mai mult, era un om despre care domnul Harding nu auzise decât lucruri bune. Totuşi, uimirea sa a fost atât de mare, încât i-a pierit glasul şi n-a fost în stare să-şi mărturisească bucuria. Niciodată nu pusese numele domnului Arabin în legătură cu cel al fiicei sale; nu-şi imaginase că ei împărtăşeau vreun sentiment. Se temuse că fiica sa devenise ostilă clericilor din cinul domnului Arabin, din cauza aversiunii ei faţă de concepţiile arhidiaconului. Dacă ar fi fost pus în situaţia de a-şi exprima dorinţa, poate că l-ar fi dorit ca ginere pe domnul Arabin; dar dacă i s-ar fi cerut să ghicească, nu i-ar fi trecut niciodată prin gând acest nume.

— Domnul Arabin! exclamă el; imposibil!

— Vai, papă, te rog, nu spune nimic rău despre el! Dacă mă iubeşti, nu spune nimic rău despre el. O, papa, ce s-a făcut unu trebuie desfăcut acum – o, papă!...

Nestatornica Eleanor! Unde e promisiunea ei că nu va lua nicio hotărâre, până ce nu va primi încuviinţarea tatălui ei? Luase hotărârea şi acum îi cerea consimţământul.

— Oh, tăticule! Nu e un om bun? Nu e nobil? Nu e pios, nu are idei morale înalte? Nu are tot ce poate fi mai bun la un om? şi se agăţă de tatăl ei, implorându-l să-i dea încuviinţarea.

— Nelly a mea, copila mea, fata mea dragă! Da, e! E bun şi nobil şi pios; e tot ce poate îndrăgi mai mult o femeie, tot ce e mai vrednic de admirat la un bărbat. O să fie fiul meu, propriul meu fiu. O să aibă în inima mea acelaşi loc pe care

îl ai şi tu, Nelly, copila mea, copila mea fericită!

Nu trebuie să urmărim mai departe dialogul. Încetul cu încetul, ei s-au întors la problema avansării lui. Eleanor încerca să-i demonstreze, aşa cum făcuse şi familia Grantly, că vârsta nu-l putea împiedica să fie un vicar excelent; dar aceste argumente aveau pentru el chiar mai puţină pondere decât înainte. El mai rosti câteva cuvinte fără importanţă şi rămase pe gânduri. Din când în când o mai săruta pe fiica lui, spunându-i câte un „da” sau „nu” sau „foarte adevărat” sau „ei, draga mea, nu pot să fiu cu totul de acord cu tine în această privinţă”, dar n-a putut fi convins să trateze direct problema de „a fi, sau a nu fi” vicar de Barchester. Ar fi stat de vorbă oricât ar fi dorit Eleanor despre ea şi despre fericirea ei, despre domnul Arabin şi calităţile sale; şi adevărul e că asta însemna foarte mult; dar despre postul de vicar nu mai voia să discute acum. Îi venise o altă idee. De ce n-ar putea fi domnul Arabin noul vicar?

ARHIDIACONUL E MULŢUMIT DE ACTUALA STARE DE LUCRURI

La întoarcerea sa la Barchester, arhidiaconul fusese asigurat de domnul Harding că toate pronosticurile sale în legătură cu domnul Slope şi Eleanor nu aveau niciun temei. Dar îi fusese foarte greu domnului Harding să-l facă pe ginerele său să se îndoiască de părerile lui. Lucrurile erau atât de clare pentru doctorul Grantly, bazate pe dovezi atât de sigure, de întâmplări atât de numeroase, încât, la început, el a refuzat să creadă declaraţia fermă a domnului Harding privind felul în care biata Eleanor a tăgăduit acuzaţiile aduse împotriva ei. Dar, până în cele din urmă se lăsă convins, dar în felul lui: a recunoscut anume că vechile

sale păreri erau greşite, dar şi-a luat precauţia de a declara că, dacă Eleanor va apărea vreodată în lume sub numele de doamna Slope, el va avea dreptul să spună: „Vezi, ţi-am spus eu! Adu-ţi aminte ce mi-ai zis; şi ţine minte şi pe viitor, că am avut dreptate în această chestiune – ca, de fapt, în toate celelalte!...”.

Totuşi, a ajuns atât de departe cu concesiile, încât a promis chiar să treacă pe la Eleanor pe-acasă, ceea ce şi

— Turnurile din Barchester făcu şi ajunse acolo când tata şi fiica erau în toiul unei discuţii. Domnul Harding avusese atâtea de spus şi de ascultat, încât uitase s-o anunţe pe Eleanor de onoarea care o aştepta, iar ea îi auzi glasul cumnatului ei în vestibul, când nu era deloc pregătită să-l primească.

— Asta-i arhidiaconul! exclamă ea, sărind în sus.

— Da, draga mea. Mi-a spus să-ţi comunic că va trece să te vadă; dar, sincer să fiu, uitasem de tot.

Eleanor a fugit din cameră, în ciuda stăruinţelor tatălui său. Nu putea acum, în primele ceasuri ale bucuriei ei, să suporte toate discursurile, retractările, scuzele şi felicitările arhidiaconului. Ar fi avut atâtea de spus, şi ar fi durat atât de mult până le-ar fi spus pe toate! în consecinţă, arhidiaconul nu îl găsi în salon decât pe domnul Harding.

— Trebuie s-o scuzi pe Eleanor, îl întâmpină domnul Harding.

— S-a întâmplat ceva? întrebă doctorul, care bănui îndată că, în sfârşit, ieşise la iveală întreg adevărul despre domnul Slope.

— Păi... s-a întâmplat! Nu ştiu dacă o să fii surprins..:

Arhidiaconul îşi dădu seama, din atitudinea socrului său, că n-avea de fapt nimic să-i spună despre domnul Slope.

— Nu, zise el; sigur că nimic n-o să mă mai surprindă de acum înainte.

Foarte mulţi oameni în zilele noastre, asemenea arhidiaconului, adoptă (sau se fac că adoptă) doctrina *nil admiri*[134]*;* totuşi, judecându-i după cum se poartă, ei sunt tot atât de vulnerabili la emoţii, cât erau odinioară şi bunicii şi bunicele lor.

---

134 Să nu te miri de nimic (lat.) (n.t).

— Ce crezi c-a făcut domnul Arabin?

— Domnul Arabin? Spre că nu e nimic în legătură cu fata lui Stanhope!

— Nu, nu cu femeia aia... răspunse domnul Harding, amuzându-se de gluma lui.

— Nu cu femeia aceea?! Dar e vorba de vreo altă femeie? Nu poţi să vorbeşti clar, dacă ai ceva de spus? Nimic nu mă enervează mai mult ca misterele de genul ăsta!

— Pentru tine nu-i un secret, arhidiacone; deşi, bineînţeles că. Deocamdată, nu trebuie să ajungă mai departe.

— Hai, spune o dată!

— În afară de Susan, trebuie să-mi promiţi că n-ai să mai spui altcuiva...

— Ce-s prostiile astea?! exclamă arhidiaconul, pe care aşteptarea îl făcea să-şi piardă cumpătul văzând cu ochii. Doar n-o fi vorba de un secret de-al domnului Arabin!

— Doar unul singur... că el şi Eleanor s-au logodit!

Pe obrazul arhidiaconului se vedea foarte clar că nu credea o iotă din toate astea. Domnul Arabin?! E imposibil!

— Oricum, Eleanor de-abia mi-a vorbit despre asta.

— Imposibil! repetă arhidiaconul.

— Ei, nu pot spune că mi se pare chiar imposibil. În orice caz, m-a mirat foarte tare; dar asta nu înseamnă că-i imposibil.

— Trebuie să fi înţeles greşit.

Domnul Harding îl asigură că nu e nicio greşeală, că va afla, la întoarcerea sa la Plumstead, cum domnul Arabin fusese pe acolo, ca să-i spună acelaşi lucru, că până şi domnişoara Thorne ştia toată povestea şi că, de fapt, toate erau hotărâte, atât cât puteau fi hotărâte lucrurile între un gentleman şi o doamnă.

— Dumnezeule! exclamă arhidiaconul, şi începu să măsoare în lung şi-n lat salonul doamnei Bold. Dumnezeule!... Dumnezeule!...

Aceste exclamaţii dovedeau, în sfârşit, încrederea. Domnul Harding trase concluzia corectă că, acum, doctorul Grantly credea şi el în adevărul celor pe care le auzea. Prinia exclamaţie trădase o certă nemulţumire la auzul unei

asemenea veşti; a doua, pur şi simplu, indica uimirea; în tonul celei de-a treia, domnul Harding avu senzaţia că a Surprins o oarecare dovadă de satisfacţie.

Arhidiaconul îşi dezvăluise adevăratul şir al gândurilor. Nu putea să fie decât scârbit de cât putuse să greşească, cu toate previziunile sale. Dacă ar fi avut norocul "să sugereze chiar el această căsătorie, atunci când îl adusese pentru prima dată pe domnul Arabin în aceste locuri, puterea raţiunii şi înţelepciunea sa ar fi fost şi mai bine apreciate şi ar fi fost aşezat alături de marele Solomon. De ce n-o făcuse? N-ar fi putut oare să prevadă că domnul Arabin avea nevoie de o nevastă, aici, în această parohie? Prevăzuse că Eleanor va avea nevoie de un soţ; era, însă, firesc să prevadă că domnul Arabin avea mult mai multe şanse s-o cucerească, decât avea domnul Slope? Arhidiaconul îşi dădu seama că greşise şi, bineînţeles, nu putea să treacă dintr-o dată peste stinghereala sa.

Apoi, mirarea i-a fost nemărginită. Cât de vicleni fuseseră porumbeii ăştia faţă de el! Cum reuşiseră să-l păcălească! O certase pe Eleanor pentru aşa-zisa ei legătură cu domnul Slope, şi asta chiar atunci când ea era îndrăgostită de propriul lui protejat, de domnul Arabin; şi i se destăinuise pe deplin aceluiaşi domn Arabin, mărturisindu-i cât se temea de o alianţă cu domnul Slope. Era foarte normal ca arhidiaconul să fie uimit.

Dar avea şi toate motivele să fie mulţumit. Logodna aceasta era, prin ea însăşi, exact ceea ce îi trebuia doctorului în situaţia complicată în care se afla. În primul rând, dacă ar fi fost numai certitudinea că nu-l va avea niciodată pe domnul Slope cumnat, şi tot era o mare alinare. Apoi, domnul Arabin era, dintre toţi, cei mai potrivit să-i fie rudă atât de apropiată. Dar ceva mai mare satisfacţie era lovitura pe care o primea acum domnul Slope. O pierduse pe aceea care i-ar fi putut fi soţie; începuseră să circule zvonuri că s-ar putea să-şi piardă locul de la palat; şi, dacă domnul Harding ar fi avut destulă voinţă, cel mai mare pericol ar fi fost depăşit. În acest caz, ar fi fost de aşteptat ca domnul Slope să se dea bătut şi să plece pentru totdeauna din Barchester. Iar arhidiaconul ar fi putut din nou să respire aer curat.

— Vai, vai, vai! exclamă el; Doamne, Dumnezeule!.,. Iar tonul celei de-a cincea exclamaţii îl asigură pe domnul Harding că fericirea îi stăpânea inima arhidiaconului.

Şi apoi, încet, puţin câte puţin, cu abilitate, domnul Harding îşi dezvălui şi noul lui plan. De ce n-ar fi domnul Arabin noul vicar?

încet, puţin câte puţin, meditând la planul socrului său, doctorul Grantly începu să-şi însuşească acelaşi punct de vedere. Oricât i-ar fi plăcut domnul Arabin, oricât de sinceră ar fi fost admiraţia sa pentru virtuţile ecleziastice ale acestui domn, nu dorea să ia o hotărâre care să-l priveze pe socrul său de avansarea lui binemeritată, dacă ar fi putut cumva să-l convingă s-o accepte. Dar, în alte împrejurări, arhidiaconul avusese dovezi ale îndărătniciei cu care domnul Harding era în stare să rămână la convingerile lui, opunându-se sfaturilor primite de la prieteni. Ştia foarte bine că nimic n-ar fi putut să-l convingă pe blândul, sfiosul bătrân ce-i stătea acum în faţă, să primească înaltul post ce i se oferea, atâta timp cât credea că nu e potrivit s-o facă. Ştiind aceasta, se întrebase şi el de mai multe ori în sinea sa: „De ce să nu fie domnul Arabin vicar de Barchester?”. Până la urmă s-au înţeles să pornească spre Londra a doua zi, cu primul tren, făcând un mic ocol până la Oxford. Se gândeau că sfaturile doctorului Gwynne ar fi putut să le fie foarte folositoare.

Hotărând aceasta, arhidiaconul se grăbi să se întoarcă la Plumstead ca să se pregătească pentru călătorie. Ziua era minunată, şi el venise în oraş într-o gabrioletă descoperită. Pe High Street se întâlni la o întretăiere cu domnul Slope. Dacă nu s-ar fi oprit brusc, l-ar fi călcat. Cei doi nu-şi mai vorbiseră unul altuia de când se întâlniseră într-o împrejurare memorabilă, în biroul episcopului. Nici acum nu şi-au vorbit; dar se priviră drept în ochi, iar privirea domnului Slope era tot atât de impertinentă, de triumfătoare, de dispreţuitoare, ca totdeauna. Dacă n-ar fi ştiut adevărul, doctorul Grantly ar fi putut să creadă că duşmanul său căpătase postul de vicar, soţia şi toate bogăţiile după care tânjise. De fapt, el pierduse tot ce avea pe lume, şi de curând fusese dat afară şi de episcop.

Plecând din oraş, arhidiaconul trecu pe lângă cunoscuta

intrare de la azilul Hiram. Acolo, la poartă, era o căruţă mare, neîngrijită, încărcată cu mobilă veche; şi controlând cele sosite, se afla şi buna doamnă Quiverful – care nu era îmbrăcată în hainele ei de duminică –, nu prea curată ca înfăţişare, cu o bonetă şi cu un şal nu deosebit de elegante; şi nici măcar prea feminină în toată înfăţişarea ei. Era ocupată cu treburile domestice ale noii sale case şi de-abia ieşise pe-afară, neaşteptându-se să vadă pe nimeni la sosirea bunurilor familiale. Arhidiaconul ajunse în dreptul ei, înainte ca ea să-şi dea seama unde se află.

Nu-l cunoscuse decât foarte vag pe doctorul Grantly şi pe ai lui. De fapt, arhidiaconul îi cunoştea pe toţi clericii lui din dioceză, de asemenea, am putea spune chiar din eparhie, şi le cunoştea, mai mult sau mai puţin, şi nevestele şi familiile. Cu domnul Quiverful se întâlnise în diferite treburi de serviciu, dar pe doamna Quiverful n-o văzuse decât foarte rar. Acum, însă, era într-o stare de spirit prea binevoitoare, pentru a trece pe lângă ea fără niciun cuvânt. Întreaga familie Quiverful se aşteptase la cea mai înverşunată ostilitate din partea doctorului Grantly; ştiau despre dorinţa lui ca domnul Harding să se întoarcă la vechea sa casă din curtea azilului şi nu aflaseră că, între timp, o altă casă i se oferise, cea de vicar. De aceea, doamna Quiverful fu foarte surprinsă, şi foarte bucuroasă în acelaşi timp, de tonul pe care i se adresă el:

— Bună ziua, doamnă Quiverful, bună ziua, spuse el întinzându-i mâna stingă. Sunt fericit să vă văd ocupată cu o asemenea treabă plăcută şi utilă; foarte fericit.

Doamna Quiverful îi mulţumi şi dădu mâna cu el, uitându-i-se bănuitoare în ochi. Nu îşi dădea seama dacă felicitările şi voia bună nu erau ironice.

— Vă rog să-i transmiteţi domnului Quiverful • bullet din partea mea, continuă el, că sunt bucuros că a fost numit. Este un loc bun, doamnă Quiverful, şi o casă frumoasă, şi sunt bucuros să vă văd pe dumneavoastră intrând în ea. La revedere – la revedere.

Şi plecă mai departe lăsând-o pe biata femeie încântată de amabilitatea lui. Una peste alta, lucrurile mergeau bine pentru arhidiacon şi îi dădea mâna să fie cumsecade cu doamna Quiverful. Privea lumea din gabrioleta lui cu un

zâmbet pe buze. Îi ierta pe toţi cei din Barchester – în afară de doamna Proudie şi de domnul Slope – de păcatele lor. Dacă l-ar fi văzut pe episcop, ar fi fost ispitit să-l mângâie şi pe el, cu blândeţe, pe creştet.

Se hotărî să meargă acasă trecând pe la St. Ewold. Aceasta l-ar fi obligat să ocolească vreo trei mile; dar simţea că nu va putea pleca de la Plumstead cu cugetul împăcat, fără să-i spună un cuvânt bun domnului Arabin. Când ajunse la casa parohială, preotul era încă plecat; dar din câte auzise, nu se îndoia că îl va întâlni pe drum. Şi a avut dreptate: pe la jumătatea distanţei de casă, la o cotitură, se întâlni cu domnul Arabin care mergea călare.

— Ia te uită! Ia te uită! strigă arhidiaconul cu voioşie; ia te uită! ia te uită!... Care va să zică, nu mai avem niciun motiv să ne temem de domnul Slope!

— Am auzit de la doamna Grantly că i-au oferit locul de vicar domnului Harding, răspunse celălalt.

— Aud că domnul Slope a pierdut chiar mai mult decât postul de vicar... Şi arhidiaconul râse jovial. Hai, hai, Arabin, ţi-ai păstrat destul secretul. Află că-l ştiu!

— N-am niciun secret, arhidiacone, spuse celălalt cu un zâmbet uşor. Niciunul... mai vechi de-o zi. Doar ieri am aflat de norocul meu, şi astăzi am fost la Plumstead să-ţi cer consimţământul. Din câte mi-a spus doamna Grantly, am înţeles că pot spera să-l capăt.

— Din toată inima, din toată inima! exclamă cordial arhidiaconul, ţinându-l bine pe prietenul său de mână. E exact aşa cum aş fi vrut să fie. E o femeie minunată; n-o să vină cu mâna goală; şi cred că o să fie o soţie bună. Dacă îşi va îndeplini faţă de tine îndatoririle, aşa cum şi le-a îndeplinit sora ei faţă de mine, vei fi un om fericit; asta-i tot ce-ţi pot spune. Şi, când termină ce-a avut de spus, s-ar fi putut observa câte o lacrimă în ochii doctorului.

Domnul Arabin răspunse cu căldură la strângerea de mână, dar vorbi puţin. Inima-i era prea încărcată pentru a mai putea spune ceva, şi nu putea, deci, să-şi exprime recunoştinţă. Doctorul Grantly îl înţelese, de parcă l-ar fi ascultat vorbind o oră întreagă.

— Şi să ştii, Arabin, eu o să vă cunun. O aducem pe Eleanor la Plumstead şi facem nunta acolo. O s-o rog pe

Susan să se ocupe de toate şi o s-o facem ca lumea. Mâine trebuie să plec la Londra cu nişte treburi foarte importante. Harding vine cu mine. Dar o să mă întorc până ce mireasa o să aibă gata rochia de nuntă. Şi se despărţiră.

Pe drum, arhidiaconul se gândi la pregătirile necesare pentru nuntă. Îşi jură că îşi va răscumpăra greşelile faţă de Eleanor prin generozitatea purtării sale din viitor. Avea să-i arate ce diferenţă e pentru el între un Slope şi un Arabin. Şi mai luă o hotărâre: dacă povestea cu vicarul nu va fi rezolvată în favoarea domnului Arabin, nimic nu-l va împiedica să adauge un nou fronton şi un bovindou la sufrageria de la casa parohială din St. Ewold.

— Care va să zică, până la urmă a ieşit cum trebuia, Sue, îi spuse soţiei lui, îmbrăţişând-o şi sărutând-o de cum intră în casă. Nu-i spunea *Sue* decât cel mult de două-trei ori pe an, iar aceste ocazii erau sărbători mari.

— Eleanor a fost mai înţeleaptă decât am crezut că ar putea să fie, spuse doamna Grantly.

Şi, în acea seară, a fost mare bucurie în casa de la Plumstead, iar doamna Grantly îi promise soţului ei că îşi va deschide larg inima şi îl va primi în ea pe domnul Arabin. Până acum refuzase s-o facă.

DOMNUL SLOPE ÎŞI IA LA REVEDERE DE LA PALAT ŞI DE LA TOŢI CEI DE-ACOLO

Acum trebuie să ne despărţim de domnul Slope şi, de asemenea, de episcop şi de doamna Proudie. Aceste despărţiri sunt la fel de neplăcute în romane ca şi în viaţă; la fel de triste, pentru că le lipseşte realitatea tristeţii; dar la fel de derutante şi, în general, mai puţin mulţumitoare. Ce romancier, fie el Fielding sau Scott, George Sand, Sue

sau Dumas ar putea să facă interesant ultimul capitol al poveştii sale inventate? Promisiunea celor doi copii care se vor naşte, a fericirii supraomeneşti e zadarnică. Suntem asiguraţi că eroii vor trăi în deplină respectabilitate, până la o vârstă întrecând-o cu mult pe aceea sortită de obicei muritorilor. Durerile eroilor şi eroinelor sunt bucuriile tale, o, cititorule. Durerile, păcatele sau absurdităţile; dar nu virtuţile lor, şi bunul lor simţ, şi fireasca lor răsplată. Când începem să pigmentăm ultimele noastre pagini cu o *couleur de rose*[135] conform regulilor stabilite, nu anulăm puterea de a plăcea publicului. Când suntem politicoşi, ofensăm intelectul cititorilor, şi trebuie să fim politicoşi ca să nu le ofensăm gustul. Un răposat scriitor, dorind să păstreze intact interesul cititorului până la ultima pagină, şi-a spânzurat eroul la sfârşitul volumului trei. Urmarea a fost că nimeni n-a vrut să-i citească romanul. Şi cine poate să-şi dozeze întâmplările, dialogurile, personajele şi pasajele descriptive, astfel încât să le potrivească pe toate, exact în 439 de pagini, fără să le comprime nefiresc, nici să le extindă artificial în finalul travaliului său? Nu ştiu şi eu că îmi lipsesc 10-l2 pagini, şi că m-am săturat să-mi tot bat capul să le găsesc undeva? Şi atunci când totul s-a terminat, criticul cel mai milostiv ne reproşează invariabil incompetenţa şi imperfecţiunea finalului. Am devenit fie un leneş şi l-am neglijat, fie un scriitor plicticos şi am lucrat prea minuţios. E insipid şi nefiresc, tras de păr sau de-a dreptul stupid. Nu are niciun sens sau e prea ambiţios. Ultima scenă, aşa cum ne temem că trebuie să fie toate ultimele scene,

A doua lui pruncie, şi uitarea,

Nu dinţi, nu ochi, nu gust, nu tu nimic.[136]

Pot doar să spun că dacă un critic care-şi ştie bine meseria şi are o experienţă îndelungată, va scrie ultimele cincizeci de pagini ale unui roman aşa cum trebuie ele să fie scrise, eu, unul, voi face pe viitor tot ce-mi stă în putinţă să-i copiez exemplul. Călăuzit doar de propria-mi judecată,

135 Culoare trandafirie (fr.) (n.t.).

136 Shakespeare, *Cum vă place,* act II, scena 7 (n.t.).

mărturisesc că îmi pierd orice speranţă de succes.

De o săptămână sau zece zile, domnul Slope n-o mai văzuse deloc pe doamna Proudie şi foarte rar pe episcop. Mai locuia încă în palat şi-şi mai ducea obişnuita muncă de rutină, dar chestiunile de încredere ale eparhiei trecuseră în alte mâini. El îşi dăduse seama de acest lucru şi îl analizase cu atenţie; dar aceasta nu îl tulburase. Nutrise alte speranţe până când afacerile eparhiei au devenit searbăde pentru el; şi, în plus, era conştient că doamna Proudie îl făcuse mat. S-a explicat la începutul acestor pagini că trei sau patru persoane s-au înfruntat când s-a pus problema numirii noului episcop de Barchester. Fiecare dintre aceste persoane recunoştea (sau se făcea) acum în sinea sa că doamna Proudie fusese victorioasă. Trecuseră printr-un examen foarte sever, şi ea fusese cea care ieşise învingătoare, – *facile princeps*1[137]*.* Domnul Slope îi rezistase câtăva vreme, dar asta numai câtăva vreme. Se spusese că azilul Hiram va fi piatra de încercare în lupta dintre ei, şi acum domnul Quiverful era instalat la conducerea azilului, dovadă a abilităţii şi a curajului doamnei Proudie.

Toate acestea nu l-au dezarmat pe domnul Slope, pentru că nutrea alte speranţe. Dar, vai, îi sosi o misivă, îndelung aşteptată de la prietenul său, sir Nicholas, care îl informa că vicariatul fusese acordat. Să-i dăm domnului Slope ce-i al lui. Nu a fost copleşit de această lovitură, nici nu s-a lăsat pradă lamentaţiilor inutile; nu şi-a pierdut speranţa în viaţă, şi nu a chemat zeii din ceruri şi zeii subterani să-l ia cu ei. S-a aşezat pe scaun, a numărat monedele pe care le avea pentru nevoile imediate şi pentru cele ce-l aşteptau de acum încolo, a chibzuit asupra celor mai potrivite drumuri ale eforturilor lui viitoare şi a trimis imediat o scrisoare nevestei unui bogat negustor de zahăr din Baker Street, care – aşa cum ştia el prea bine – avea o pronunţată înclinare spre găzduirea şi încurajarea clericilor protestanţi, tineri şi serioşi. Pornise din nou, spunea el, „la drumeţie în lumea largă, deoarece acrul unui oraş episcopal, şi însăşi natura slujbelor într-o catedrală se dovediseră a fi neprielnice spiritului său”; şi apoi a stat un timp,

137 A ieşit, cu uşurinţă, cea dintîi (lat.) (n.t.).

pregătindu-şi în amănunt despărţirea de episcop şi comportarea sa viitoare.

Şi, în sfârşit, se ridică şi-şi trage mantia-albastră

Mâine spre codri porneşte şi spre păşuni înverzite.

Primi poruncă să se ducă la episcop, aşa încât se ridică şi purcese s-o îndeplinească. Sună clopoţelul şi-i ceru servitorului să-l anunţe pe stăpânul său că, dacă preasfinţia sa binevoieşte să-l primească, el, domnul Slope, era gaia să intre în biroul preasfinţiei sale. Servitorul, care înţelesese bine că domnul Slope nu mai are putere, îi aduse un mesaj ce glăsuia că.. Preasfinţia Sa doreşte ca domnul Slope să intre imediat în biroul său. Domnul Slope a mai aşteptat vreo zece minute ca să-şi demonstreze independenţa, şi apoi s-a dus în biroul episcopului. Acolo a găsit-o, aşa cum se aştepta, pe doamna Proudie, împreună cu soţul ei.

— Mmm, da,... domnule Slope, vă rog luaţi loc, vorbi domnul episcop.

— Vă rog luaţi loc, domnule Slope, vorbi doamna episcop.

— Mulţumesc, mulţumesc, răspunse domnul Slope; şi, ocolind încăperea, se aruncă într-unui din fotoliile care ornau covoraşul din faţa şemineului.

— Domnule Slope, continuă episcopul, a devenit necesar să vă vorbesc foarte clar despre o chestiune care mi s-a impus de mult atenţiei.

— Îmi permiteţi să vă întreb dacă subiectul este cumva legat de persoana mea? întrebă domnul Slope.

— Aşa este,... într-adevăr,., da, este într-adevăr legat de persoana dumneavoastră, domnule Slope.

— Atunci, preasfinţia voastră, dacă-mi permiteţi să-mi exprim o dorinţă, aş prefera să nu aibă loc vreo discuţie asupra acestui subiect în prezenţa unei terţe persoane.

— Nu vă alarmaţi, domnule Slope, spuse doamna Proudie; nu e deloc necesară vreo discuţie. Episcopul intenţionează doar să-şi exprime propriile sale dorinţe.

— Intenţionez doar, domnule Slope, să-mi exprim propriile dorinţe,... nu va fi deloc necesară vreo discuţie, repetă episcopul cuvintele soţiei sale.

— Acesta este, preasfinţia voastră, un lucru de care nu

poate fi sigur niciunul dintre noi, spuse domnul Slope. Eu nu pot, însă, să o forţez pc doamna Proudie să părăsească încăperea; nici nu pot refuza să rămână aici, dacă aceasta e dorinţa preasfinţiei tale.

— Aşa e, desigur, dorinţa preasfinţiei sale, replică doamna Proudie.

— Domnule Slope, începu episcopul cu o voce solemnă, mă mâhneşte când trebuie să reproşez cuiva un lucru. Mă mâhneşte mult când trebuie să-i reproşez ceva unui cleric; cu atât mai mult unui cleric în situaţia dumneavoastră.

— Dar cu ce am greşit, preasfinţia ta? întrebă curajos domnul Slope.

— Cu ce aţi greşit, domnule Slope? exclamă doamna Proudie, stând dreaptă în faţa vinovatului, şi ridicând arătătorul îngrozitor. Îndrăzniţi să-l întrebaţi pe episcop cu ce aţi greşit? Conştiinţa dumneavoastră nu vă...

— Doamnă Proudie, rog să se înţeleagă o dată pentru totdeauna, că nu am nimic de discutat cu dumneavoastră.

— O, domnule, ba veţi avea de discutat, spuse ea; va trebui să discutaţi. De ce aţi stat atât de vorbă cu acea signora Neroni? De ce v-aţi făcut de ruşine, şi încă dumneavoastră, un cleric, afişându-vă întruna cu o asemenea femeie,... cu o femeie măritată... cu totul nepotrivită pentru societatea unui cleric?

— În orice caz, mi-a fost prezentată în salonul dumneavoastră, ripostă domnul Slope.

— Şi acolo v-aţi purtat dezgustător, răspunse doamna Proudie; cu totul dezgustător. Am greşit când v-am permis să rămâneţi măcar o zi în casă, după cele văzute atunci. Ar fi trebuit să insist să fiţi dat imediat afară.

— Încă nu am aflat, doamnă Proudie, că dumneavoastră aţi avea puterea să decideţi asupra plecării sau a rămânerii mele aici.

— Cum! exclamă doamna. Nu-mi rămâne privilegiul de a decide cine-mi va frecventa şi cine nu propriul salon! Să nu-mi apăr servitorii şi personalul de serviciu de corupţia moralei printr-o comportare nepotrivită! Să nu-mi apăr propriile fiice de imoralitate! O să vă arăt, domnule Slope, dacă am sau nu puterea. Veţi avea bunătatea de a înţelege că nu mai deţineţi nicio situaţie în serviciul episcopului; şi

cum camera dumneavoastră din palat va fi imediat necesară pentru un alt capelan, trebuie să vă rog să vă asiguraţi o locuinţă cât de repede veţi putea.

— Preasfinţia voastră, spuse domnul Slope, apelând 3a ’ episcop, şi întorcându-i astfel complet spatele doamnei, îmi veţi permite să vă rog să primesc din gura preasfinţiei voastre orice decizie la care aţi ajuns în chestiunea aceasta?

— Bineînţeles, domnule Slope, bineînţeles, răspunse episcopul; e foarte rezonabil. Ei bine, decizia mea este că ar trebui să vă căutaţi alt post. Nu cred că mai sunteţi potrivit pentru postul pe care l-aţi deţinut în ultima vreme.

— Şi care a fost greşeala mea, preasfinţia voastră?

— Acea signora Neroni e una din greşeli, spuse doamna Proudie; şi încă o greşeală abominabilă, domnule Slope; abominabilă şi foarte ruşinoasă. Ruşine, domnule Slope, ruşine! Vă mai ziceţi cleric protestant!

— Preasfinţia voastră, doresc să ştiu pentru ce greşeală sunt dat afară din casa dumneavoastră.

— Aţi auzit ce-a spus doamna Proudie, răspunse episcopul.

— Când voi publica povestea acestei afaceri, preasfinţia voastră, aşa cum sunt sigur că o voi face întru apărarea mea, presupun că nu veţi dori să afirm că m-aţi dat afară la cererea soţiei dumneavoastră... deoarece a obiectat la faptul că am făcut cunoştinţă cu o altă doamnă, fiica unuia dintre canonicii capitulului?

— Puteţi publica ce vreţi, domnule, spuse doamna Proudie. Dar nu veţi fi atât de nebun să publicaţi ceva despre isprăvile dumneavoastră de la Barchester. Credeţi că n-am aflat cum îngenuncheaţi la picioarele fiinţei – dacă are picioare, adică – şi cum vă tot smiorcăiaţi deasupra mâinii ei? Vă sfătuiesc să aveţi grijă la ce faceţi şi spuneţi, domnule Slope. Au fost caterisiţi clerici şi pentru culpe mai mărunte decât ale dumneavoastră.

— Preasfinţia ta, dacă se continuă în felul acesta, voi fi obligat să dau în judecată această femeie – mă refer la doamna Proudie – pentru defăimare.

— Domnule Slope, cred că ar fi mai bine să vă retrageţi acum, răspunse episcopul. Vă voi trimite un cec pentru

orice rest pe care vi l-aş putea datora; şi, în prezentele circumstanţe, va fi desigur mai bine pentru toţi cei implicaţi să părăsiţi palatul cât de devreme posibil. Vă voi acorda o sumă suficientă pentru drumul la Londra şi pentru întreţinerea dumneavoastră la Barchester timp de o săptămână de la această dată.

— Dacă veţi dori, însă, să rămâneţi prin aceste locuri, interveni doamna Proudie, şi veţi promite solemn să n-o mai vedeţi niciodată pe acea femeie, şi dacă veţi mai promite să aveţi o comportare mai circumspectă, atunci episcopul vă va menţiona numele domnului Quiverful, care caută în momentul de faţă un diacon pentru Puddingdale. Casa este, cred eu, cu totul suficientă pentru necesităţile dumneavoastră: pe deasupra va mai fi şi un venit de cincizeci de lire pe an.

— Doamnă, să vă ierte Dumnezeu pentru modul în care v-aţi purtat cu mine, spuse domnul Slope, uitându-se la ea cu o privire foarte angelică; şi reţineţi acest lucru, doamnă, că aţi putea şi dumneavoastră să suferiţi o cădere; şi se uită la ea cu o privire foarte pământească. În ce-l priveşte pe episcop, mi-e milă de el! Şi spunând aceasta, domnul Slope părăsi camera. Astfel se încheie legătura dintre episcopul de Barchester şi primul său capelan confidenţial.

Doamna Proudie avea dreptate când se referea la faptul că domnul Slope nu era atât de nebun încât să facă publică vreuna din isprăvile sale de la Barchester. Nu-l deranjă pe prietenul său, domnul Towers, cu vreo declaraţie scrisă privind abuzurile doamnei Proudie, sau imbecilitatea soţului ei. Era conştient că ar fi mai înţelept din partea lui să renunţe în viitor la orice aluzie la îndeletnicirile sale din oraşul episcopal. La puţin timp după ce a avut loc întrevederea, el a părăsit Barchesterul, scuturând praful de pe încălţări, la urcarea în vagonul de cale ferată; şi nu aruncă nicio privire lungă de regret înspre turlele catedralei, în timp ce trenul îl ducea grăbit departe de ele.

E bine cunoscut faptul că oamenii din familia Slope nu mor niciodată de foame; cad mereu în picioare ca pisicile, şi oriunde ar fi să cadă, o să trăiască de pe urma bogăţiilor pământului. Aşa a fost şi domnul Slope al nostru. La întoarcerea în oraş, a descoperit că negustorul de zahăr

murise şi că văduva lui era neconsolată; sau, cu alte cuvinte, avea nevoie de consolare. Domnul Slope a consolat-o, şi în curând se trezi foarte comod instalat în casa din Baker Street. La scurt timp, intră şi în posesia unei parohii în vecinătatea celebrului New Road, şi deveni faimos ca unul dintre cei mai elocvenţi predicatori şi cei mai pioşi clerici din acea parte a metropolei. Să-l lăsăm acolo.

Foarte puţine trebuie să mai spunem despre episcop şi soţia sa. Din acel moment nu se mai petrecu nimic important care să întrerupă mersul egal al armoniei domestice. Un nou loc vacant în Parlament i-a oferit doctorului Proudie un fotoliu în Camera Lorzilor, pe care şi-l dorise cândva cu ardoare. Dar între timp devenise mai înţelept. Şi-a ocupat, desigur, fotoliul şi a înregistrat din când in când un vot în favoarea vederilor guvernului asupra problemelor ecleziastice. Dar învăţase bine că sfera potrivită acţiunilor sale se afla în imediata apropiere a garderobei doamnei Proudie. Nu a mai aspirat niciodată la independenţă şi nici măcar nu şi-a mai dorit o autoritate autocratică în eparhie. Dacă s-a mai gândit vreodată la libertate, a făcut-o aşa cum se gândesc oamenii la vârsta de aur, ca la vremurile bune ce vor veni, dar pe care nimeni nu le aşteaptă în răstimpul vieţii lui. S-ar putea spune că doamna Proudie e încă înfloritoare şi e, în orice caz, plină de vitalitate; şi episcopul nu avea niciun motiv să se teamă că ar fi menit în curând tristeţii unei vieţi de văduv.

El e încă episcop de Barchester. A făcut atâta cinste acestei înalţe slujbe, încât guvernul nu s-a gândit niciodată să-l mute nici măcar într-un rang mai înalt. Acolo se află şi azi, poate tot sub tutelă sigură, până când schimbările moderne ale vremii îl vor face să fie considerat ca demodat şi-i vor acorda o pensie. În ceea ce o priveşte pe doamna Proudie, ne rugăm pentru ea să trăiască în veci.

NOUL VICAR ÎŞI IA ÎN STĂPÂNIRE DIOCEZA ŞI NOUL DIRECTOR CONDUCEREA AZILULUI

Domnul Harding şi arh1diaconul au pornit împreună spre Oxford, şi acolo, cu ajutorul argumentelor iscusite, l-au îndemnat pe rectorul Colegiului Lazarus să-şi pună această întrebare importantă: „De ce n-ar fi domnul Arabin vicar de Barchester?”. Acesta şi-a încercat, bineînţeles, puterile în a-l convinge pe domnul Harding că era nesocotit, prea scrupulos, îndărătnic şi nehotărât; dar a încercat zadarnic. Dacă domnul Harding n-a vrut să cedeze în faţa doctorului Grantly, era greu de presupus că va ceda în faţa doctorului Gwynne; mai ales acum, când fusese pus la cale un plan atât de bun pentru a-l instala pe domnul Arabin la vicariat.

Când rectorul şi-a dat seama că elocinţa sa era inutilă şi a mai aflat şi că domnul Arabin urma să devină ginerele domnului Harding, a recunoscut că şi el ar fi bucuros, în asemenea circumstanţe, să-l vadă pe vechiul său prieten, membru al congregaţiei colegiului său, numit într-un post convenabil care-şi căuta ocupantul.

— Ştiţi, domnule rector, ar putea fi mijlocul de a-l ţine departe pe domnul Slope, spuse arhidiaconul cu o îngrijorare gravă.

— Nu are mai multe şanse decât capelanul colegiului nostru. Ştiu eu mai mult despre asta.

Doamna Grantly avusese dreptate când îşi făcuse presupunerea. Rectorul Colegiului Lazarus contribuise la prezentarea, în multe locuri înalte, a pretenţiilor pe care le avea domnul Harding de la guvern, şi a fost de acord să-şi canalizeze toate eforturile pentru a obţine transferarea ofertei spre domnul Arabin. Cei trei au plecat împreună la Londra şi au rămas acolo o săptămână, spre marea nemulţumire a doamnei Grantly, şi foarte probabil, şi a doamnei Gwynne. Ministrul era plecat din oraş într-o direcţie şi secretarul său particular în alta. Funcţionarii care rămăseseră în oraş nu puteau face nimic într-o chestiune ca

aceasta şi totul era complicat şi confuz. Cei doi doctori păreau să aibă destule de făcut; se agitau aici, apoi se agitau dincolo şi se văitau seara la club că nu se mai puteau ţine pe picioare de atâta alergătură; domnul Harding nu avea însă nimic de făcut. A sugerat o dată sau de două ori că ar putea să se întoarcă la Barchester. Cererea lui a fost, însă, irevocabil refuzată, şi nu avea ce să facă decât să-şi petreacă timpul în catedrala Westminster.

In sfârşit, sosi un răspuns din partea marelui bărbat de stat. Rectorul de la Lazarus îşi făcuse propunerea prin episcopul de Belgravia. Episcopul, deşi fusese investit de curând cu onorurile eparhiei sale, era un om cu multă greutate în lumea politică ecleziastică. Era, dacă nu la fel de pios, în orice caz la fel de înţelept ca sfântul Pavel şi însemnase totul pentru atâţia oameni; deşi era celebru printre profesorii de la Oxford, fusese ales pentru cel mai dorit post de episcop de către un prim-ministru liberal. El a fost cel căruia doctorul Gwynne i-a făcut cunoscute dorinţele şi argumentele sale, şi episcopul le-a făcut cunoscute marchizului de Kensington Gore. Marchizul, care era mare mareşal al cămării regale, şi despre care se presupunea că deţine cel mai înalt post din afara cabinetului, se ocupa mult de chestiuni de acest gen. La o cafea, stând pe covorul unui salon din castelul Windsor, el nu s-a mărginit să-i sugereze ministrului necesitatea de a se lua o măsură, ci a şi menţionat favorabil numele domnului Arabin la urechea unei persoane distinse.

Şi astfel a fost aranjată toată chestiunea. Răspunsul marelui bărbat de stat a venit, şi domnul Arabin a fost numit vicar de Barchester. Cei trei clerici care sosiseră în oraş cu această misiune importantă au luat dejunul împreună cu multă veselie în ziua când au aflat marea veste. Au ciocnit în cinstea domnului Arabin, cu paharele pline cu vin de Bordeaux, într-o linişte şi cu o decenţă clericală. Satisfacţia tuturor era supremă. Rectorul de la Lazarus avusese succes în întreprinderea sa, şi succesul ne este drag tuturor. Arhidiaconul îl călcase pe domnul Slope în picioare, şi îl ridicase în onoruri înalte pe tânărul cleric pe care-l convinsese să renunţe la viaţa retrasă şi la confortul universităţii. Cel puţin aşa gândea arhidiaconul; deşi, ca să

spunem lucrurilor pe nume, nu el, ci împrejurările îl călcaseră în picioare pe domnul Slope. Dar satisfacţia domnului Harding era, poate, cea mai deplină. El îşi lăsă deoparte felul lui obişnuit, melancolic, de a fi, şi scoase mici glume cuminţi din cea mai profundă jovialitate a inimii sale; îl ironiză pe arhidiacon pentru însurătoarea domnului Slope şi îi persiflă iubirea nepotrivită pentru doamna Proudie. In ziua următoare s-au întors la Barchester.

S-a stabilit ca domnului Arabin să nu i se spună nimic despre tot ce se petrecuse, până ce nu primeşte scrisoarea ministrului din mâinile viitorului său socru; ca să nu se piardă timp, i se trimisese cu poşta din seara precedentă un mesaj, fiind rugat să fie la reşedinţa vicarului la ora la care sosea trenul de la Londra. Mesajul nu conţinea nimic în stare să-l surprindă pe domnul Arabin. Se răspândise în tot Barchesterul vestea că domnul Harding era noul vicar, şi tot Barchesterul era pregătit să-l întâmpine cu dangăt de clopote şi cu sufletele pline de bucurie. Domnul Slope avea desigur un partid al său; fuseseră desigur în Barchester dintre aceia care erau gata să-l felicite cu presupusă sinceritate în legătură cu ascensiunea sa, dar nici măcar acest partid nu era întristat de nereuşita sa. Locuitorii oraşului, până şi extaticele tinere de treizeci şi cinci de ani, cu inimi cuprinse de o înaltă evlavie, începuseră să înţeleagă că bunăstarea lor şi bunăstarea acelor locuri erau legate într-un mod misterios de cântările zilnice şi de corurile bisăptămânale. Cheltuielile palatului nu adăugaseră mult la popularitatea partidei episcopului; şi a existat, în general, o reacţie puternică. Atunci când a devenit cunoscut tuturor că domnul Harding urma să fie noul vicar, toată lumea s-a bucurat din suflet.

Aşa cum am mai spus, domnul Arabin nu a fost surprins de invitaţia care-l convoca la reşedinţa vicarului. Nu îl văzuse pe domnul Harding de când Eleanor îi acceptase cererea în căsătorie şi de când aflase despre avansarea viitorului său socru. Nu era nimic mai natural, mai necesar, decât să se întâlnească cât mai devreme posibil. Domnul Arabin aştepta în salonul reşedinţei vicarului, când domnul Harding şi doctorul Grantly au sosit cu trăsura de la gară.

Toţi aveau o anume emoţie în suflet, când s-au întâlnit şi

şi-au dat mâna, cu mult prea multă efuziune pentru a permite vreunuia dintre ei să-şi înceapă povestea şi să o spună cum se cuvine, cu deplină cumpătare. Domnul Harding a părut să fi amuţit vreme de câteva momente, iar domnul Arabin n-a fost în stare decât să rostească vreo câteva fraze scurte şi cam incoerente despre dragostea şi norocul său. Lăsă să-i scape, după cum se cuvenea, un fel de felicitare în legătură cu vicariatul, şi apoi continuă cu speranţele şi temerile sale – speranţe că va fi primit ca un fiu, şi temeri că nu merita deloc un asemenea noroc. Apoi se întoarse la vicariat: era cea mai pe deplin satisfăcătoare numire de care auzise vreodată, spuse el.

— Dar, dar, dar..., replică domnul Harding; şi apoi, nereuşind să ajungă mai departe, îl privi cu implorare pe arhidiacon.

— Adevărul e, Arabin, interveni doctorul, că nu eşti destinat să fii, până la urmă, ginerele unui vicar. Nici eu nu sunt: păcat!

Domnul Arabin se uită la el, aşteptând o explicaţie.

— Nu urmează să fie domnul Harding noul vicar?

— S-ar părea că nu, spuse arhidiaconul.

Domnul Arabin păru cam dezamăgit şi privirea îi alergă de la unul la altul. Se citea limpede pe chipurile amândurora că nu exista niciun motiv de mâhnire, cei puţin pentru ei; dar nu exista încă nicio lămurire a misterului.

— Gândiţi-vă cât de bătrân sunt, spuse rugător domnul Harding.

— Prostii! răspunse arhidiaconul.

— Bine, bine, dar asta n-o să facă din mine un om tânăr, continuă domnul Harding.

— Şi cine urmează să fie vicar? întrebă domnul Arabin.

— Da, asta-i întrebarea, recunoscu arhidiaconul. Haide, domnule dirijor de cor, dacă refuzi cu îndărătnicie să fii altceva, spune-ne cine va fi alesul. Are numirea în buzunar.

Cu ochii plini de lacrimi, domnul Harding a scos scrisoarea din buzunar şi i-a dat-o în mână viitorului său ginere. A încercat să ţină o mică cuvântare, dar nu a reuşit. După ce înmânase documentul, s-a întors cu faţa la perete, prefăcându-se că-şi suflă nasul şi apoi s-a aşezat pe canapeaua din păr de cal a fostului vicar. Şi aici socotim că

e necesar să încheiem descrierea întrevederii.

Nici nu putem pretinde că putem descrie încântarea lui Eleanor când 1-a primit pe domnul Harding. A plâns de mâhnire şi a plâns de fericire; de mâhnire pentru că tatăl ei rămânea la bătrâneţe fără un rang întrutotul meritat, şi fără acea situaţie pământească la care, cum era convinsă, avea pe deplin dreptul; şi cu bucurie că el, tatăl ei iubit, îi oferise celuilalt om drag inimii ei darurile după care el n-a vrut să întindă mâna ca să le ia în stăpânire. Şi aici domnul Harding îşi dădu din nou pe faţă slăbiciunea. În vârtejul acestei manifestări a dovezilor de dragoste şi afecţiune reciprocă, îşi dădu seama că nu era în stare să reziste tuturor celor care. Îl rugau să renunţe la locuinţa din High Street. Eleanor a declarat că nu va locui în casa vicarului dacă nu va locui acolo şi tatăl ei. Domnul Arabin nu va fi vicar, dacă domnul Harding nu va fi co-vicar. Arhidiaconul a declarat că socrului său nu ar trebui să i se permită să le facă pe toate după cum îl taie capul, şi doamna Grantly l-a luat pe sus la Plumstead, ca să poată rămâne acolo până când domnul şi doamna Arabin vor fi în stare să-l primească în propria lor casă.

Încolţit de argumente ca acestea, ce altceva ar putea face un om slab decât să cedeze?

Dar mai era o altă sarcină pe care se cuvenea să o ducă la capăt domnul Harding, înainte de a-şi îngădui să fie liniştit. Puţine s-au spus în aceste pagini despre bătrânii care au mai rămas, dintre cei care trăiseră în azil pe vremea direcţiunii sale. Dar nu trebuie să se creadă că el îi uitase sau că, în starea de anarhie a azilului, nu-i vizitase din când în când. Îi vizitase tot timpul şi le dăduse a înţelege în ultimul timp că li se va cere în curând să-şi îndrepte devotamentul spre un nou stăpân. Nu mai erau acum decât cinci dintre ei – deoarece unul abia fusese înmormântat – dar cinci din numărul de doisprezece, cifră ce urma să urce acum la douăzeci şi patru, inclusiv douăsprezece femei. Unul dintre aceştia era bătrânul Bunce, ani în şir favoritul fostului director; şi Abel Hardy – care fusese umilul motiv al alungării directorului din casa lui – era altul.

Domnul Harding luă hotărârea de a li-l prezenta el însuşi

pe noul director al azilului. El considera că multe circumstanţe ar putea conlucra în a-i face pe bătrâni să-l primească pe domnul Quiverful cu aversiune şi lipsă de respect; mai credea şi că s-ar putea ca domnul Quiverful să încerce unele remuşcări ale conştiinţei, dacă pătrundea în azil cu ideea că o făcea în dauna predecesorului său. Domnul Harding s-a hotărât, ca urmare, să intre braţ la braţ cu domnul Quiverful şi să le ceară oamenilor supunere respectuoasă faţă de nou lor director.

Întorcându-se la Barchester, a aflat că domnul Quiverful nu dormise încă în casa de la azil şi nici nu-şi preluase noile îndatoriri. Prin urmare, i-a făcut cunoscută acelui domn propunerea şi ea nu a fost respinsă.

Era o dimineaţă senină şi luminoasă, deşi noiembrie sosise, când domnul Harding şi domnul Quiverful au intrat, braţ la braţ, pe poarta azilului. Una din trăsăturile de caracter ale vechiului nostru prieten era că nu făcea nimic cu pompă. El omitea, până şi în cele mai importante împrejurări ale vieţii, emfaza considerată de majoritatea dintre noi necesară pentru a ne onora faptele însemnate. Organizăm petreceri de casă nouă, botezuri şi serbări de gală; sărbătorim, dacă nu zilele noastre de naştere, măcar pe cele ale copiilor noştri; avem tendinţa să ne aferăm dacă ni se cere să schimbăm locuinţa, şi avem, aproape toţi, micile noastre prilejuri de ceremonii. Domnul Harding nu avea niciun prilej de ceremonii. Când a trebuit să se mute din casa lui veche s-a apucat de treabă cu acelaşi calm cu care-şi făcea plimbarea zilnică; şi acum, când se întorcea cu alt director sub protecţia sa, o făcea cu acelaşi pas liniştit şi cu aceeaşi atitudine calmă. Poate că stătea mai puţin drept decât o făcuse acum cinci, ba nu, aproape şase ani; poate că mergea ceva mai încet; călca poate o idee mai puţin apăsat; altfel ai fi putut spune că se întorcea acasă la braţ cu un prieten.

Prietenia aceasta însemna totul pentru domnul Quiverful. Pentru el, până şi în sărăcia sa, gândul că lua locul unui frate cleric atât de bun şi îndatoritor ca domnul Harding, fusese foarte amar. În situaţia sa îi fusese imposibil să refuze un asemenea avantaj; nu putea să respingă pâinea care îi se oferea copiilor săi, sau să refuze a uşura povara

grea ce apăsase atâta timp asupra sărmanei lui soţii; în orice caz, fusese pentru el foarte trist să se gândească la faptul că, preluând azilul, ar putea să se lovească de ostilitatea confraţilor săi din eparhie. Domnul Harding înţelesese perfect toate acestea. Inima şi mintea sa erau foarte potrivite pentru sentimente şi gânduri ca acestea, pentru înţelegerea unor asemenea motive. În majoritatea chestiunilor pământeşti, arhidiaconul considera că socrul său nu e decât un neghiob. Şi poate că avea dreptate. Dar dacă ar fi fost să-l judece pe ginerele său cu privire la alte probleme, la fel de importante, dacă ar fi să le cântărim bine, domnul Harding l-ar fi putut lua pe arhidiacon drept un neghiob. Dar puţini oameni sunt făcuţi din plămada domnului Harding. Avea acea plăcută grijă pentru sentimentele altora care le aparţine, de fapt, exclusiv femeilor.

Au păşit în curtea interioară a clădirii, braţ la braţ, şi acolo îi aşteptau cei cinci bătrâni. Domnul Harding a dat mâna cu toţi, şi apoi domnul Quiverful 1-a imitat. Domnul Harding a dat mâna cu Bunce de două ori, şi domnul Quiverful era gata să repete aceeaşi ceremonie, dar bătrânul nu 1-a încurajat deloc.

— Sunt foarte bucuros să ştiu că aveţi în sfârşit un nou director, spuse domnul Harding, cu un glas foarte vesel.

— Suntem prea bătrâni pentru orice schimbare, răspunse unul dintre ei; dar zicem că totul merge spre bine.

— Bineînţeles, sigur că merge spre bine, spuse domnul Harding. O să aveţi din nou un cleric al bisericii noastre sub acelaşi acoperiş cu voi, şi încă ce cleric extraordinar! E pentru mine o mare satisfacţie să ştiu că un om atât de bun vine să aibă grijă de voi şi că nu e un străin, ci un prieten de-al meu, care-mi va îngădui să vin să vă văd din când în când.

— Suntem foarte recunoscători sfinţiei voastre, zise altul dintre ei.

— Nu trebuie să vă spun, prieteni, spuse domnul Quiverful, cât de mult îi sunt dator domnului Harding pentru bunătatea lui faţă de mine, pentru bunătatea lui neaşteptată, ar trebui să zic.

— Dânsul e mereu foarte bun, răspunse un al treilea.

— O să fac tot ce pot ca să umplu golul lăsat de el aici. O să fac aceasta de dragul dumneavoastră şi al meu şi mai ales de dragul lui. Dar pentru dumneavoastră, cei care l-aţi cunoscut, nu voi putea fi niciodată un adevărat prieten şi părinte iubit, aşa cum a fost el.

— Nu, domnule, nu, replică bătrânul Bunce, care tăcuse până acum; nimeni nu poate fi ca el. Nici dacă episcopul ne-ar trimite un înger din ceruri. Nu ne îndoim că veţi face tot ce puteţi, domnule, dar nu veţi fi ca vechiul director; cel puţin pentru noi, cei vechi.

— Ruşine, Bunce, ruşine! Cum îndrăzneşti să vorbeşti astfel?! exclamă domnul Harding; dar în timp ce-l mustra pc bătrân, îl mai ţinea încă de braţ şi i-l strângea cu afecţiune.

Împrejurarea nu putea trezi niciun pic de entuziasm. Cum puteau să fie entuziaşti la primirea unui străin, cinci bătrâni care păşeau clătinându-se spre locul lor de odihnă veşnică? Ce putea însemna domnul Quiverful pentru ei, sau ei pentru domnul Quiverful? Dacă s-ar fi întors la ei domnul Harding, atunci ar fi strălucit în ochii lor bătrâni o ultimă licărire de lumină veselă; dar degeaba erau chemaţi să se bucure că domnul Quiverful era pe cale de a-şi muta cei paisprezece copii ai săi de la Puddingdale în casa de lângă azil. În realitate, au avut fără îndoială unele avantaje spirituale şi trupeşti; nu puteau însă anticipa sau recunoaşte acest lucru.

Prezentarea domnului Quiverful era o treabă destul de plicticoasă; totuşi, şi-a avut efectul. Fapta bună a domnului Harding nu a rămas fără urmări. Toată lumea din Barchester, inclusiv cei cinci beneficiari, l-au tratat cu mai mult respect pe domnul Quiverful, pentru că domnul Harding venise, braţ la braţ cu el, când venise să-şi preia noile îndatoriri.

Aici, în noua lor locuinţă, îi vom lăsa pe domnul şi pe doamna Quiverful şi pe cei paisprezece copii ai lor. Fie ca ei să se bucure de darurile primite, în sfârşit, de la providenţă!

EPILOG

La sfârşitul unui roman, ca şi la sfârşitul mesei unui copil, e nevoie de bomboane şi acadele. Nu mi-a mai rămas să povestesc nimic, în afara petrecerii de la nunta domnului Arabin, să descriu nimic în afara rochiilor de nuntă, să redau niciun dialog în afara celui care a avut loc între arhidiacon – care i-a cununat – şi domnul Arabin şi Eleanor – care s-au cununat:

— Iei de soţie pe femeia aceasta? şi: Iei de soţ pe bărbatul acesta, ca să trăiţi după legea lui Dumnezeu?

Domnul Arabin şi Eleanor au răspuns amândoi „da”. N-avem nicio îndoială că îşi vor respecta promisiunea; mai ales pentru că signora Neroni plecase din Barchester înainte de a se oficia ceremonia.

Doamna Bold fusese văduvă ceva mai mult de doi tati, înainte de a lua în căsătorie pe cel de-al doilea soţ, iar micuţul Johnny reuşi, cu puţin ajutor, să meargă pe propriile picioare până în salon, pentru a primi saluturile oaspeţilor adunaţi acolo. Domnul Harding conduse mireasa la altar, arhidiaconul oficia ceremonia, iar cele două domnişoare Grantly, ajutate şi de alte tinere din vecini, îndeplniră datoriile lor de domnişoare de onoare, cu admirabilă sârguinţă şi graţie. Doamna Grantly aranjă micul dejun, buchetele de flori, iar Mary Bold împărţi invitaţiile şi feliile de tort. Cei trei fii ai arhidiaconului veniseră şi ei acasă cu acest prilej. Cel mai mare învăţa foarte bine, fiind considerat de toţi drept un candidat sigur la o diplomă în două specialităţi. Al doilea a fost însă cel care a cucerit laurii în această împrejurare, arătând splendid în noua sa uniformă. Cel de-al treilea de-abia intra la universitate, şi era probabil cel mai mândru dintre ei.

Dar cel mai remarcabil lucru a fost largheţea arhidiaconului. A dăruit câte ceva fiecăruia. Planul de a lărgi sufrageria a fost, bineînţeles, abandonat, pentru că domnul

Arabin se şi mutase din parohia St. Ewold; dar dacă i s-ar fi dat voie, arhidiaconul ar fi renovat întreaga casă parohială. Trimise un pian Erard, superb, îi dărui domnului Arabin un căluţ pe care orice preot din ţară ar fi fost mândru să călărească, şi îi făcu un cadou special doamnei Arabin: o şa care câştigase un premiu la o expoziţie. Dar nu se opri doar aici; îi cumpără un set de medalioane nevestei sale şi o brăţară cu safire pentru domnişoara Bold; revărsă asupra fetelor sale perle şi cutii pentru lucrul de mână şi fiecărui băiat îi înmână un cec de 20 de lire. Domnului Harding îi făcu cadou un violoncel minunat, cu tot felul de accesorii, care de care mai moderne şi mai complicate şi pe care, din cauza acestor complicaţii, el nu a reuşit niciodată să-l folosească pentru plăcerea sa şi a publicului.

Cei ce-l cunoşteau bine pe arhidiacon îi înţeleseră extravaganţa. Astfel îşi cântă el imnul victoriei asupra domnului Slope. Aceasta era oda bucuriei sale. Se înarmase cu sabia şi plecase la război, iar acum se întorcea de pe câmpul de luptă încărcat cu prada luată de la duşman. Căluţul şi medalioanele, violoncelul, pianul, toate erau trofeele jefuite din cortul învinsului său.

După nuntă, familia Arabin plecă pentru câteva luni în străinătate, potrivit obiceiurilor statornicite de atâta vreme în astfel de ocazii, şi apoi îşi începu viaţa cea nouă sub auguri favorabili. Şi nimic nu poate fi mai plăcut ca actuala situaţie a treburilor ecleziastice de la Barchester. Episcopul nu se amestecă niciodată, iar doamna Proudie foarte rar. Orizontul ei e mai larg, mai nobil şi mai potrivit cu ambiţiile ei, decât cel al unui orăşel episcopal. Atâta timp cât poate face ce vrea cu eparhia, e de acord să lase vicarul şi capitulul în pace. Domnul Slope încercase să schimbe obiceiul acestui oraş şi, din eşecul lui, ea câştigase experienţă. Cancelarul cel voinic şi canonicul cel firav nu mai sunt sâcâiţi de nicio intervenţie în favoarea şcolilor de sabbat, vicarul e lăsat cu treburile lui, iar întâlnirile dintre doamna Proudie şi doamna Arabin se limitează la o masă anuală la care se invită una pe alta. La aceste mese, doctorul Grantly nu ia parte; dar nu uită niciodată să ceară o relatare amănunţită a tot ceea ce face sau spune doamna Proudie.

Autoritatea lui ecleziastică de pe vremurile glorioase, în care domnea ca stăpân al palatului tatălui său, fusese mult redusă; dar poate să-şi exercite autoritatea care i-a mai rămas, fără niciun amestec din afară. Poate să se plimbe pe High Street, fără să simtă că toţi cei care-l privesc îi compară părerile cu cele ale domnului Slope. Relaţiile dintre familia vicarului şi cei de la Plumstead sunt constante şi foarte cordiale. De când Eleanor s-a măritat cu un cleric – şi mai ales cu un demnitar al bisericii – doamna Grantly găseşte mai multe lucruri vrednice de apreciat la sora ei; şi la o ocazie apropiată, care este mult aşteptată de toţi, ea intenţionează să petreacă o lună sau două la reşedinţa vicarului. Nici nu se gândise să stea o lună la Barchester, atunci când se născuse micuţul Johnny Bold.

Cele două surori nu prea sunt de acord cu chestiunile privitoare la doctrinele bisericeşti, deşi controversele lor sunt rezolvate foarte prieteneşte. Părerile doamnei Arabin despre biserică sunt mai radicale decât cele ale doamnei Grantly. Ceea ce ar putea să pară ciudat pentru cei care îşi vor aminti că Eleanor a fost cândva acuzată de a fi de partea domnului Slope; şi totuşi, aşa e. Îi place haina de mătase a soţului ei; apreciază faptul că el se ţine de litera cărţii, şi apreciază mai ales filosofia elocventă a predicilor sale, şi îi plac literele roşii[138] din cărticica ei de rugăciuni.

Nu trebuie să credem că se dă în vânt după ideile misticismului extremist, dar vădeşte o anume predispoziţie în această direcţie. A trimis o donaţie măricică pentru un proiect ecleziastic, care s-a dus până la urmă pe apa sâmbetei; numele ei, bineînţeles că n-a fost menţionat; zâmbeşte cu o ironie îngăduitoare când se vorbeşte de arhiepiscopul de Canterbury[139], şi a plătit montarea unui vitraliu memorial în catedrală.

Doamna Grantly, care face parte din adepţii unei biserici de o înaltă ţinută morală, şi foarte plicticoasă, o biserică

---

138 În textele tipărite sub influenţa doctrinei fundamentaliste de la Oxford, pasajele importante erau scrise cu litere roşii (n.t.).

139 Deşi capul bisericii anglicane e, oficial, regele, arhiepiscopul de Canterbury e personalitatea ecleziastică cea mai importantă: la mijlocul secolului trecut, Edward Young, care ocupa această funcţie, încuraja modernizarea bisericii (n.t.).

cum fusese cu cincizeci de ani în urmă, înainte de a se scrie broşuri şi înainte ca tinerii clerici să se apuce de înalta responsabilitate de a curăţa bisericile, râde de sora ei. Ridică din umeri şi îi spune domnişoarei Thorne că în curând s-ar putea să-şi facă o capelă chiar în casă. Dar acestea nu o deranjează câtuşi de puţin. Câteva extravaganţe bisericeşti, crede ea, nu-i stau rău unei soţii de vicar, în orice caz, se demonstrează că e cu gândul la astfel de lucruri; şi, mai mult, se demonstrează că a ajuns foarte departe de mocirla în care, la un moment dat, se părea că se va cufunda. Blestemul să cadă asupra duşmanului! Fie ca toate să fie binecuvântate, pentru ca blestemul să cadă unde trebuie! Primeşte, Doamne, plecata noastră rugăciune, primeşte toate slujbele, de dimineaţă până seara, primeşte, Doamne, cărţile, clopotele şi candelele noastre, pentru ca domnul Slope, cu stiharele lui stupide şi cu slujbele lui de sabbat să rămână blestemat în vecii vecilor!

Dacă am fi neapărat obligaţi să alegem între părerile celor două surori, vom spune că suntem mai curând de acord cu doamna Grantly că, aşa cum spune ea, cărţile, clopotele şi candelele fac un rău mai mic. Dar să fie limpede că aceste pagini nu au vrut să apere o doctrină sau alta, ci au urmărit altceva.

Doctorul Arabin (presupunem că a trebuit să-şi ia doctoratul când a fost numit vicar) este mai moderat şi vorbeşte mai puţin deschis despre chestiunile de doctrină decât soţia lui, aşa cum e într-adevăr potrivit unui om ca el, în funcţia pc care o are. E un om studios, gânditor şi muncitor. Stă aproape tot timpul la reşedinţa sa de vicar şi ţine predici aproape în fiecare duminică. Îşi petrece timpul cercetând şi redactând literatură ecleziastică veche, modernizând-o. La Oxford, e considerat drept cea mai promiţătoare figură bisericească a generaţiei sale. El şi soţia lui trăiesc într-o perfectă încredere reciprocă. Ea păstrează un singur secret pe care el nu-l ştie: n-a aflat încă despre episodul pălmuirii domnului Slope.

Familia Stanhope află de îndată că influenţa domnului: Slope nu o mai putea împiedica să se întoarcă la bucuriile vilei din Italia. Ei plecaseră înapoi, spre malurile lacului

Como, înainte de nunta doctorului Arabin. Nici nu se stabilise bine acolo, când Signora primi de la doamna Arabin o scrisorică foarte frumoasă dar foarte scurtă, prin care îi dădea de veste despre propria-i soartă. Această scrisoare primi ca răspuns o alta, veselă, încântătoare şi inteligentă, aşa cum erau de fapt toate scrisorile Signorei; şi astfel luă sfârşit prietenia dintre Eleanor şi familia Stanhope.

Câteva cuvinte despre domnul Harding şi am terminat.

A rămas încă dirijorul corului din Barchester şi pastor al micuţei biserici St. Cuthbert. În ciuda celor spuse atât de des, chiar de el, e departe de a fi un om bătrân. Îşi îndeplineşte îndatoririle conştiincios şi temeinic, şi e fericit că n-a fost niciodată ispitit să îşi asume altele, pentru care poate că n-ar fi fost destul de apt.

Autorul îl lasă acum în mâinile cititorilor săi; nu ca pe un erou, nu ca pe un om ce trebuie să fie admirat, nu ca pe un bărbat în cinstea căruia, la petreceri, trebuie închinat un pahar şi despre care trebuie să se vorbească cu o convenţională absurditate, ca despre cine ştie ce divinitate, ci ca pe un om bun, sincer, crezând cu supunere în lucrurile pe care a încercat să le predice altora, un om călăuzit de principiile pe care s-a străduit să şi le însuşească.

Cuprins

Capitolul 1 CINE VA FI NOUL EPISCOP?.....1
Capitolul 2 AZILUL HIRAM, CONFORM UNUI ACT AL PARLAMENTULUI.....11
Capitolul 3 DOMNUL DOCTOR ŞI DOAMNA PROUDIE.....19
Capitolul 4 CAPELANUL ŞI EPISCOPUL.....28
Capitolul 5 O VIZITĂ DE DIMINEAŢĂ.....37
Capitolul 6 RĂZBOI.....48
Capitolul 7 VICARUL ŞI CAPITULUL SE SFĂTUIESC.....62
Capitolul 8 FOSTUL DIRECTOR SE BUCURĂ DE PERSPECTIVA ÎNTOARCERII SALE ÎN VECHIUL POST.....70
Capitolul 9 FAMILIA STANHOPE.....79

Capitolul 10 SERATA DOAMNEI PROUDIE – ÎNCEPUTUL....94
Capitolul 11 SERATA DOAMNEI PROUDIE – ÎNCHEIEREA....106
Capitolul 12 SLOPE CONTRA HARDING....123
Capitolul 13 CĂRUŢA CU VECHITURI....132
Capitolul 14 NOUL LUPTĂTOR....142
Capitolul 15 ADMIRATORII VĂDUVEI....151
Capitolul 16 ADORAREA PRUNCULUI....164
Capitolul 17 CINE VA FI COCOŞUL ÎN CASĂ?....179
Capitolul 18 ASUPRIREA VĂDUVEI....188
Capitolul 19 BARCHESTERUL ÎN LUMINA LUNII....197
Capitolul 20 DOMNUL ARABIN....210
Capitolul 21 PAROHIA ST. EWOLD....225
Capitolul 22 FAMILIA THORNE DE LA ULLATHORNE....239
Capitolul 23 DOMNUL ARABIN ÎŞI ŢINE PRIMA PREDICĂ LA ST. EWOLD...257
Capitolul 24 DOMNUL SLOPE ÎŞI ARANJEAZĂ CU FOARTE MULTĂ ÎNDEMÂNARE TREBURILE LA PUDDINGDALE....268
Capitolul 25 PAISPREZECE ARGUMENTE ÎN SPRIJINUL PRETENŢIILOR DOMNULUI QUIVERFUL....281
Capitolul 26 DOAMNA PROUDIE LUPTĂ ŞI E ÎNFRÂNTĂ....291
Capitolul 27 O SCENĂ DE DRAGOSTE....304
Capitolul 28 DOAMNA BOLD E GĂZDUITĂ DE DOCTORUL ŞI DOAMNA GRANTLY LA PLUMSTEAD....322
Capitolul 29 O DISCUŢIE IMPORTANTĂ....339
Capitolul 30 O ALTĂ SCENĂ DE DRAGOSTE....350
Capitolul 31 BIBLIOTECA EPISCOPULUI....366
Capitolul 32 UN NOU CANDIDAT LA ONORURILE ECLEZIASTICE....373
Capitolul 33 DOAMNA PROUDIE VICTRIX....391
Capitolul 34 OXFORD – RECTORUL ŞI ÎNDRUMĂTORUL COLEGIULUI LAZARUS 404
Capitolul 35 SERBAREA CÂMPENEASCĂ A DOMNIŞOAREI THORNE....414
Capitolul 36 DISTRACŢII LA ULLATHORNE – ACTUL I....426
Capitolul 37 SIGNORA NERONI, CONTESA DE COURCY ŞI DOAMNA PROUDIE SE ÎNTÂLNESC LA ULLATHORNE....440
Capitolul 38 EPISCOPUL ÎŞI IA MICUL DEJUN ŞI VICARUL MOARE....453
Capitolul 39 FAMILIILE LOOKALOFT ŞI GREENACRE....467

Capitolul 40 DISTRACŢII LA ULLATHORNE ACTUL AL II-LEA.....478
Capitolul 41 DOAMNA BOLD STĂ DE VORBĂ DESPRE NECAZURILE EI CU PRIETENA SA, DOMNIŞOARA STANHOPE.....489
Capitolul 42 DISTRACŢII LA ULLATHORNE – ACTUL AL III-LEA.....499
Capitolul 43 DOMNUL ŞI DOAMNA QUIVERFUL SUNT FERICIŢI. DOMNUL SLOPE E SPRIJINIT DE PRESĂ.....516
Capitolul 44 DOAMNA BOLD LA EA ACASĂ.....532
Capitolul 45 FAMILIA STANHOPE LA EA ACASĂ.....542
Capitolul 46 ÎNTÂLNIREA DE ADIO A DOMNULUI SLOPE CU SIGNORA.....554
Capitolul 47 ALEGEREA VICARULUI.....564
Capitolul 48 DOMNIŞOARA THORNE ÎŞI DEMONSTREAZĂ TALENTUL DE PEŢITOARE 575
Capitolul 49 MÂNZUL LUI BELZEBUT.....587
Capitolul 50 ARHIDIACONUL E MULŢUMIT DE ACTUALA STARE DE LUCRURI 595
Capitolul 51 DOMNUL SLOPE ÎŞI IA LA REVEDERE DE LA PALAT ŞI DE LA TOŢI CEI DE-ACOLO 603
Capitolul 52 NOUL VICAR ÎŞI IA ÎN STĂPÂNIRE DIOCEZA ŞI NOUL DIRECTOR CONDUCEREA AZILULUI.....612
Capitolul 53 EPILOG.....621